retici. Velociores. Plangit propheta perſecutiones eccleſie:cuius perſecutores aquilis velociores ſunt immundi ſiquidem ſpiritus velociores ſunt nequitia fraude ⁊ agilitate vane ad lacerandum ⁊ devorandū:q̄z aquile celi:ideſt predicatores ad eripiendū:velociores enim ſunt aerie poteſtates: quia nō eſt poteſtas ſuper terraꝫ que comparet eis. Job.xlj. Super montes perſecuti ſunt nos:quia duꝫ ad eccleſie regimina extollimur, acrius eos ad perſequendum incitamus:nec in ſpecula ſedis apoſtolice poſiti ſunt ſecuri:quia quos ſuper montes eleuatos vident :vt ceteros diligentius inſpiciendo conſeruent ⁊ ad culmina virtutum prouocent:tanto ardentius ⁊ audacius infeſtant. In deſerto. inſidiati ſunt nobis. Per deſertuꝫ vita monaſtica vel eremitica que in deſertis ⁊ in ſolitudinibus agit̄,deſignatur.xviij. q.ij.luminoſo:ibi.ne in dei ſeruoꝝ receſſibus. verſi. de hoc.⁊.xvj.q.j.ſi cupis:conrra quos quaſi athletas fortiores ⁊ inuiſibiles:ſeuiunt hoſtes. Unde in vitis patrum legitur ꝙ quum diabolus in quodaꝫ templo viſitaret alios demones:omnes fecit verberari,quia parum maleficij videbatur ei quod fecerant:poſt vnus demon adueniens,dixit ſe xl. annis in eremo quendam monachum impugnaſſe : ⁊ vix nocte illa eum compulit fornicari:tunc diabolus ſurgens ⁊ oſculans eum impoſuit ei coronam ſuam:ſecumqꝫ ſedere precepit dicens eum magnum quid feciſſe. Quantis vrgemur malis:in occulto inſtant inſidie:in aperto ſuper montes ſeuit perſecutio:vt paſtores deijciat,oues ſternat. Inde ſequitur. Spiritus oris ⁊c. Res. Spiritus oris noſtri ⁊c.de quo ſpiritu.p̄s.l. Spiritum rectum innoua ⁊c. Oris noſtri. corde creditur ad iuſtitiam: ore aūt fit confeſſio ad ſalutē. Roma.x.xj.q.iij. nolite. Chriſtus dei filius. Dn̄s:qui non fecit peccatum.j. Pet.ij. Captus eſt: quaſi totius miſerie ſolatium. In peccatis noſtris, in Chriſto ſperemus:illum imitemur : qui captꝰ eſt pro peccatis noſtris. Cui dicimus . In vmbra tua: refrigerationis.p̄s.xvj. Sub vmbra alarum tuaruꝫ protege me. Ala gloſ.miſericordie ⁊ caritatis. Viuemus. In gentibus:adunati. Gentibus:vt fiat vnuꝫ ouile ⁊ vnus paſtor. Jo.x.extra de bap. licet per grecos. Paſcaſius. Sicut ex hoc aere ducimus ſpiritū quem ad ipſum reducimus ⁊ inde viuimus. Ita homo interior per fidem ſpiritum dei attrahit : ⁊ inde viuit, quod bene facit:quod orat:quod cogitat, deniqꝫ omnia bona ſua ipſi adſcribēdo reddit. Spiritus:Chriſtus dn̄s cuius doctrina:cuiꝰ gratia:cuiꝰ ſanguis eſt nobis ſpiritus ⁊ vita. In noſtris non in ſuis peccatis captus eſt.p̄s.lviij. Quia ecce ceperūt animam meam:irruerunt in me fortes. Et ſequitur. Neqꝫ iniquitas mea neqꝫ peccatum meum dn̄e: ſine inīqtate cucurri ⁊ direxi:⁊ iteruꝫ p̄s.lxviij. Que non rapui tunc exoluebaꝫ. Spiritus enim dicitur filius dei:quia deus eſt:⁊ deus ſpiritus eſt.j. Joā. iiij. Humanitas inſinuatur quum ſubiungitur : Chriſtus dn̄s.extra de ſacra vnc.c.vnico. Quia eniꝫ vna perſona eſt deus ⁊ homo:extra de here. cum Chriſtus:vbi Chriſtus capitur:deus capi dicitur. Spiritus oris noſtri bene Chriſtus dicitur: quia queꝫ in corde credimus:ore confitemur,ſed eoꝝ proprie vox iſta eſt, qui ita in ore habent verbuꝫ veritatis:quod Chriſtus eſt:ſicut ⁊ in corde:quia ex abundātia cordis os loquitur. Matth.xj. Unde ⁊ Petrus ore negando ſe diſcipulum Chriſti:mortaliter peccauit:ſicut ⁊ legitur ⁊ no.xj.q.iij.non ſolum. Hic Chriſtus captus eſt pro noſtris peccatis:vt noſtra peccata deleret. Cui diximus. In vmbra tua viuemus in gentibus ⁊c. quia ipſe eſt expectatio gentium : ⁊ ſemen Abrae in quo benedicentur omnes gentes. Galat. iiij.ī hoc credebat propheta:corde ⁊ ore proferebat in vm.t. Venturus enim erat, vt cum gentibus Judeos ſaluaret. Unde per futurum dixit viuemus: q peccatis mortui eramus. Sub vmbra paſſionis nos protexit:quaſi alis in cruce extenſis. Caro eius nobis vmbra fuit quia eſtus noſtre mentis refrigerauit:⁊ varias eſtuuꝫ paſſiones temperauit, Sub vmbra iſtius apoſtolorum vmbra ſanabat infirmos. Actuum.v. Hec vmbra totum nunc illuminat mundum. Jo.j.xxj.di.c.j.verſi. Acholyti:quamuis adhuc per vmbram ſui corporis:ideſt eccleſie.xxiij.q.iij.pro membris;videamus eum non facie ad faciem. In hac vmbra refrigerati ab eſtu vitioꝝ. Luce.j. Virtꝰ al.obumbrabit tibi.ſpe viuimus. Syn. Gaude ⁊ letare:ironice:gaudium hypocrite ad inſtar puncti. Job.xx. Filia Edom.terrena vel ſanguinea eccleſia malignantium:ſicut in Chriſto ſpes ſanctoꝝ ⁊ exultatio:ita:⁊ maloꝝ confuſio ⁊ damnatio. Que habitas,pertinaci ſtudio. In terra:non in celo. Hus conſiliatoris:ſcilicet diaboli. Ad te quoqꝫ,ſicut Hieruſalē:vnde qui acceperit gladiū,gladio peribit. Mat. xxvj.xxiij.q.viij.§.j. Perueniet calix Babylonis qui inebriat oēs gētes:⁊ eſt calix ire dei. Apoc.xiiij. Inebriaberis atqꝫ nudaberis:virtutibus:de hac mala nuditate Abachuc.ij . Ve qui potum dat amico ſcilicet mittens fel ſuum ⁊ inebrians vt aſpiciat nuditatem eius. Exod. xxiij. Agent tecum in odio : ⁊ tollent omnes labores tuos:⁊ dimittent te nudam. Naum.iij. Oſtendam gentibus nuditatem tuam. Ezech.xvj. Nudabo ignominiam tuam coram eis: ⁊ videbunt omnem turpitudinem tuaꝫ. Orig. Nudabitur pectoris mei conſcientia:⁊ aperto corde videbuntur litere peccatoꝝ:que ſtilo ferreo in vngue adamantino. Hiere.xxvij.in princi.ſcripte ſunt.atqꝫ vniuerſa expectantium multitudo leget in pectore meo ſignatas imagines peccatorum . Apocal.xvij. Odient fornicariam:⁊ deſolatam facient illaꝫ ⁊ nudam. Hiero. Omne tempus vite noſtre conſuminꝰ expoliantes dn̄m:ſcilicet animam: ⁊ ornantes ancillam:ſcilicet carnem. Et ideo beatus qui vigilat ⁊ cuſtodit veſtimenta ſua:ne nudus ambulet:⁊ videant turpitudinem ſuam. Apoc.xv.vide in vlti.verſi.qui ſequitur . Attribuit propheta vnicuiqꝫ parti quod conuenit:vt ſcilicet Syon afflicta eccleſia iuſtoꝝ nō deſperet.⁊ filia Edō ſynagoga peccatoꝝ non inſultet. Et eſt notandum ad quantam altitudineꝫ Hieremias conſcenderit.vnde quaſi de ſpecula dilatato corde agones huius ſeculi conſiderat. Nunc ſimul omnes:nunc ſingulos:nunc Judeorum caſus deplorat:nunc eccleſie luget detrimenta: moꝝ perturbationem dolet:nunc reſtaurationem Hieruſalem ⁊ gloria intuetur,⁊ eccleſiam exaltandam gloriatur. cum victoribus gaudet,cum victis luget . Deniqꝫ omnem ſexum:omnem etatem:prelatos ⁊ ſubditos tanq̄ꝫ vnus ſit in omnibus:ſingulis perſonis ſingula lamenta impertitur.⁊ ſemper nouas lachrymas fundit dum alternatim nouas perſonas inducit:ad vltimum dn̄m noſtrum Jeſum Chriſtuꝫ eſſe captū pro peccatis noſtris teſtatur:non tn̄ omnes a morte redemiſſe prope finem ingemiſcit:⁊ eoꝝ qui cōuerſi ſunt finitam eſſe malitiam gaudet:eos vero qui ſanctos perſecuti ſunt:pro iniquitatibus puniendos

eſſe affirmat:quum eoruꝫ detegentur peccata. Hinc intelligendum eſt quia in ſcripturis ſanctis nihil aliud eſt principaliter quam lamentationes que frequentande ſunt in hoc ſeculo, ⁊ carmen quod cum angelis cantabimus in celo ⁊ ve. Ezech.ij.quod filij Edom vlulabunt ĩ inferno. Lugeamus ergo cū Hieremia in hoc ſeculo:ne vlulemus cuꝫ filijs Edō in inferno. Fugiamus gaudia preſentis vite: q2 preſentia gaudia ſequuntur perpetua lamenta. Hanc chariſſimi letitiā fugite,ſi illic flere formidatis. Gre. ⁊ inania carmina vt cum angelis cantare poſſumus perpetuum all'a. All'a interpretatur laudate deum:⁊ eſt vox gaudij,quod ſignat ineffabile gaudium angeloꝝ ⁊ hominum eterna felicitate letantium. Caſſiodorus. Vox iſta ſcilicet Alleluia eſt quaſi muſica ſalutaris,harmonia celeſtis, que non ſolum homines ſed angelos delectat. Apocal.xix. Tob.vltimo.

Gaude Edom ⁊ Babylonia idem ſignificant. Due enim ciuitates ab initio ſeculi ſignificantur. Altera Hieruſalem,altera Edom que ⁊ Babylon: de quibus beatus Aug.librum de ciuitate dei fecit. Altera cum propheta plangit nunc ⁊ parturit. Altera cur plangatur neſcit. Alteraꝫ Chriſtus edificat. Alteram diabolus:qui per Nabuchodonoſor:ſignificatur. Babylon eſt ciuitas perditoꝝ:que inebriat omneꝫ terraꝫ vino iniquitatis:vnde Hiere.lj. Calix aureus Babylon in manu dñi inebrians omnem terraꝫ:de vino eius biberunt oēs gentes:vide Apo. xviij.⁊.ſ.eo.c.verſi.hec eſt eccleſia:cum ſequenti. Et ideo quiete ſunt. Subito cecidit Babylon ⁊ contrita eſt:que ⁊ Edō inebriata plangitur. Ideo dicitur ironice. Gau.⁊ le.fi.Edom. Edom ſanguineus vel rubeus interpretatur. Hic eſt populus qui carnis vitia ſectatur:⁊ ſanguineꝫ.i.peccatuꝫ tangit. Oſee.iiij. Unde ſequitur. Que habitas in terra Hus. Niſi.n. in terrenis mentem poſuiſſet:inebriari vel virtutib⁹ ſpoliari non poſſet. Hieruſalem aūt ſurſum eſt cuius ↄuerſatio in celis eſt. Gal.iiij. Phi.iij. Ve.n.habitantibus in terra. Apoc.viij.in fi. Edom vero: ideſt eccleſia carnalis in membris,licet gaudere ⁊ letari videatur:aureo populo inebriatur:⁊ in furore dñi nudatur virtutib⁹:que ſunt anime velamina: de pe.di.ij.§.Romanos.c.ſed nec.c.illa:quia decreuit non ſoluꝫ in terra conuerſari ſed in terra Hus: ideſt ↄſiliatoris diaboli, qui ſcilicet peruerſa ſuggerit conſilia, contra angelum magni conſilij. Eſa.ix.ſicut ſuggeſſit Eue. Gen.iij. Nam ⁊ Edom terrenus interpretatur:in quo deſignantur qui terrena ſectantur: diaboli decepti conſilio: vnde ad eos peruenit aureus calix:⁊ nudantur gratia dei. Thau. Completa eſt finita,vnde Eſa.xl. Dimiſſa eſt iniquitas illius. Filia eccleſia. Syon ſpeculationis. Non adijciet (alias addet) vltra. Plantati in domo dñi in atrijs dom⁹ dei noſtri.p̄s.xcj. Non adijciet vltra vt tranſmigret te:quia immutabili immutabiliter adheſiſti. Viſitauit puniendo. p̄s.lxxxviij. Viſitabo in virga iniquitates eorum ⁊c. Iniquitatem tuam:non creaturam ſuam. Filia Edom:eccleſia malignantium:terrena,ſanguinea,diſcooperuit peccata tua. Nauꝫ.iij. Reuelabo pudenda tua in facie tua que ↄfiteri noluiſti. Completa eſt. He ſunt:vt dixi,due ciuitates que ab initio conſtruuntur. Syon que Hieruſalem per Eſaiam.xl.c.dicitur ꝙ completa ſit malitia eius: ⁊ dimiſſa iniquitas illius ſecundum illud p̄s.xxxj. Beati quorum remiſſe ſunt iniquitates ⁊c.vide de pe.di.iij.ille rex. Unde leta promiſſio ſubiungitur. Non adijciet:vt tranſmigret te. Quum enim facto iudicio iniquitas ceſſauerit:⁊ plena requies adfuerit:nulla eius mutatio erit,ſed viſitabit Edom non remittendo, puniendo, dicendo. Ite maledicti in ignem eternum. Mat.xxv.

Quod prelati in eccleſijs debent reſidere nedum inferiores:ſed epiſcopi. De multiplici coronare multiplici effectu gratie: ⁊ de predeſtinatione. Cap.8.

Recordare. Hec lamentatio que eſt oratio Hieremie que fuit expoſita in princi.lamentationum:⁊ hic iterum exponitur a quibuſdaꝫ canticum appellatur. Nam ⁊ lamenta cantica dicuntur: ⁊ econuerſo. Sicut enim in preſenti ſine miſerijs nulla ſunt gaudia: ita ſine lamentis aut pauca aut nulla ſunt gaudia, vel cantica. Monachi tanquam pſalmum decantant. Vera autem cantica in celeſti Syon decent. p̄s.lxiiij. Te decet hymnus deus in Syon. Lamentationes in exilio. Iure tamen ante quam ad patriam veniatur ad quaꝫ properatur:quaſi in meditullio carmina fletibus ⁊ econuerſo permiſcentur: dum preſentia mala planguntur: ⁊ gaudia futura ſperantur. Recordare Hieremias fratrum amator ⁊ populi Iſrael qui multum orat pro populo ⁊ ſancta ciuitate.ij. Machabeo.vlti.pro omnibus lamentans:eccleſiam ad lamentationem quia tribulata eſt ⁊ minorata temporaliter ⁊ ſpiritualiter: inuitat. Unde dicit. Recordare:a papa iudicij eius miſericordiam implorat. Recordare:qui oblitus videris:dum non vlciſceris. Quid acciderit:quam magnum quam crudele. Nobis:quaſi non meritis. Intuere:cum miſericordia. Et reſpice:cum effectu. Opprobrium noſtruꝫ.p̄s.lxxviij. Facti ſumus opprobrium vicinis noſtris. Hereditas noſtra: Hiſtorice. Iudei in captiuitateꝫ Chaldeoꝝ ducti:tropologice ſcriptura verſa eſt. Ad alienos: demones. Domus noſtre:intelligentia ſcripture vel mētes. Ad Extraneos:infideles. Pupilli:quibus debes eſſe adiutor. p̄s.ix. Pupillo tu eris adiutor. Facti ſumus abſqꝫ patre:deo pro peccatis noſtris offenſo. Matres noſtre:eccleſie:vel fides ſpes ⁊ charitas. Quaſi vidue: quaſi vix habentes verum cultoreꝫ. Recordare: vox martyrum ⁊ tribulatoꝝ in eccleſia eſt: qui tormentis ⁊ preſſuris afflicti clamant. Quum enim in p̄ſentia nō vlciſcatur mala que fiunt intra eccleſiam deus:oblitus videtur.p̄s.xij. Uſquequo obliuiſceris me ⁊c.⁊ alibi. Obliuiſceris inopie noſtre ⁊ tribulationis noſtre. Sed ad hoc Anacletus papa reſpondet. Si omnia in hoc ſeculo vindicata eſſent:locum diuina iudicia non haberent. vj.q.j. ſi omnia. Intuere ⁊ reſpice. Idem eſt:ſed iterato,affectionis indictum eſt.hoc enim affecta legendum eſt. Hereditas,heretici ⁊ falſi Chriſtiani hereditatem eccleſie aut demonibus aut prauis inſtitutionib⁹ tradiderunt,ſcriptura enim hereditas eſt fidelium: hanc vertunt: qui a deo alieni ſunt, ⁊ ſenſu: ⁊ ingenio eam credentes intelligere: peruertunt a communi intellectu eccleſie diſcedentes. xxxvij.diſtin.relatum.xxiiij.q.iij.hereſis.⁊ cap.transferunt. Domus noſtre:ideſt mentes humane ad immundos ſpirit⁹ peccando trāſeunt. Pupilli:vere pupilli ⁊ orphani ſunt hodie quodammodo Chriſtiani. Abſqꝫ patre conſolatore:ideſt prelato in ſpiritualibus nutritore.

Sacerdotes eniʒ ⁊ prelati qui patres vocantur.iij.q.v.omnes qui.vj.q.j.ſacerdotes.⁊.c.infames: filios excoriant ⁊ occidunt.xciij.di.diaconi.v.ix.q.iij.§.de his:cum.c.ſeq. vſqʒ ad finem queſtionis. Matres noſtre quaſi vide eccleſie que nos nutriunt lacte ſpirituali:de con.di.iiij.mater eccleſia.a paſtoribus viduati fugientibus vel negligentibus non poſſunt deo filios generare. Notorium enim eſt hodie ꝙ raro prelati maxime epiſcopi reſident in eccleſijs cathedralibus:ſed nunc per curias principum contra iura vagantur:maxime quum ab eis temporalia nõ tenent.xxiij.q.viij. quo auſu.⁊.§.ecce ⁊ extra de ap. cum parati:vbi de hoc:⁊ eorum tractant negotia tẽporalia ⁊ procurant,contra iura.lxxxviij.di,c.j.c.epiſcopus.c.prelatum,⁊ extra ne cle.vel mo,per totum. Aut in laribus paternis habitant prope ſanguineʒ ⁊ carnem:dicentes. Pater ⁊ mater noui vos.quuʒ econtra deberent dicere Deutero.xxxiij.xciij.di. diaconi.v. Aut in curia Romana trotant poſt equos cardinalium:adde quod ſcripſi.ſ.in.c.x.in.§.poſtq̃ʒ in fi.ſerui ibi effecti ⁊ mercenarij: quum in ſuis epiſcopatibus eſſent liberi domini ⁊ maiores : vt ambiant amplius,⁊ habeant de honore terreno, non contenti terminis ſuis:quuʒ habeant vltra condignuʒ contra iura.j.q.j.principatus.⁊.c.nullus itaqʒ ⁊.q.vj.ſicut is,⁊.q.vij.ſancimus,⁊.xlj.di.miramur, ⁊.viij.q.j.in ſcripturis,⁊.c.ſciendum,⁊.c.qui epiſcopatum. Aut per mundum vagantur ſuas eccleſias deſerentes:nec de animabus ſubditoꝝ aliquam curam habentes : contra illa omnia iura. vij. q.j.ſicut vir.ibi. Epiſcopum vero oportet opportune ⁊ importune atqʒ ſine intermiſſione eccleſiam ſuam docere:eamqʒ prudenter regere ⁊ amare ⁊c.⁊.c.qualiter:ibi. Ne diutius gregi fideliuʒ deſit paſtoralis cuſtodia,⁊.c.quamuis:ibi. Ne ergo langueſente paſtore grex(quod abſit)inſidiatoris laniandus dentibus exponaẗ:vel eccleſie ipſius vtilitates:depereãt. ⁊.c.peruenit:vbi eſt expreſſum,⁊.c.placuit,⁊.c.ſi qui ⁊.c.epm̃ de dioceſi:extra de cle.non reſi.ex tue: ⁊ expreſſum:in eo.tit.in.c. qualiter.⁊ de tranſla.epiſcopi inter corporalia.§.ſicut autem:⁊ de renun. niſi cum pridem.§.verum.ibi. Non debes deſerere ſponſam tuam:cui deſigendo manum apud extraneum te fide media copulaſti. Immo nec longam peregrinationeʒ poteſt facere epiſcopus ſine licentia pape extra de vo.⁊ vo.re.magne.§.preterea:in fi. Sed quia: prout ꝯmuniter,hodie oẽs prelati mercenarij ſunt: querentes que ſua ſunt non que Chriſti . Phil.ij. viij.q.j.ſunt in eccleſia:non paſtores lucra animarũ querentes.xxiij.q.iiij.tres perſonas . Ideo fugiunt ab eccleſijs:⁊ non eſt eis cura de ouibus : ſed eſt eis cura de lana ⁊ lacte ⁊ carnibus. Nec curant ſi greges eoꝝ demonibus lacerentur:extra de elec.ne pro defectu.vij.q.j.§.hoc tunc. Quuʒ ⁊ ipſi demones viſibiles eos lacerent excoriando:vt ſupra dictũ eſt.ij. c.Thren.in litera Beth.v.c. Aquaʒ noſtraʒ, doctrinaʒ ſalutarẽ. Eccli.xv.⁊ aqua ſapiẽtie ſal.po.⁊c. Pecunia ꝯparauimus.cõtra illud Eſa.lv. Qui non habetis argentuʒ properate emite ⁊c. Et ligna noſtra:eccleſiaſtica ſacramenta calefacientia animam: ſicut fax accenſa.xv.q.ſi.c.ſi. Precio ꝯparauimus:a ſacerdotibus ſimoniacis.j.q.j. cuʒ ordinaretur.⁊.q. iij.ſaluator:⁊.c.ex multis:⁊.c.non ſolum. Contra ſacerdotes dicit hoc: qui faciunt domum dei domum negotiationis:vt pre.c.nõ ſoluʒ.Eſa.lvj. Mat.xxj. Mar.xj. Luce.ix. Jo.ij.qui ſacramenta vel doctrinam.⁊ dona dei pecunia diſtrahunt.j.q.j.gratia.⁊.c. cito turpem:⁊.c.qui ſtudet. Ceruicibus:percuſſis. Noſtris minabamur:ideſt ducebamur a perſecutoribus. Laſſis in peccatis. Non dabatur requies:q2 nullus malus ſabbatizare poteſt.i.requieſcere:quia nunquam illi ſua conſcientia requieſcit,ſm̃ Auguſt.

In epos non reſidentes.

Deplorat eccleſia ꝙ martyres a perſecutorib⁹ colaphizãtur:ligatis ceruicibus trahuntur: de loco in locum ſine requie fugere ꝯpelluntur. Uel quia dictũ eſt Mat.v. Luc.vj.⁊.xxiij.q.j.§.j. Siquis percuſſerit in vnam maxillam ⁊c.melius ceruicem ſuperbiã accipimus:qua ferimur ⁊ fugamur,quum ex ꝯſcientia reatus pertimeſcimus:quia deus humilia reſpicit:⁊ alta a longe cognoſcit.ps.cxxxvij.quo conſiderato nõ eſt requies:quia vita carnalis laborioſa: ſpiritualis quieta q2 ſub iugo dñi. Egypto. Egypt⁹ interpretatur tenebre vel anguſtia vel tribulatio:potentioribus qui curis diuitiarum obſcurantur. Dedimus manum:quaſi vincti : ⁊ Aſſyrijs Aſſyrij interpretantur ſuſtollentes vigilas dñi: dirigentibus ſe ad lucra ſeculi. Ut ſaturaremur pane :caducis rebus tranſitorijs.j. Regum.ij. Repleti prius pro panibus ſe locauerunt ⁊c. Eccleſia lamentatur ꝙ etiam miniſtri altaris pro terrenis rebus dant manus Egypto,potentioribus qui diuitiarum vel delictoꝝ tenebris obſcurantur. Egyptus enim tenebre interpretatur:⁊ Aſſyrijs:ideſt dirigentibus qui ſe ſcilicet ad omnia mundana dirigunt : vt diuitijs affluant:honoribus excellant quibus ſeruiunt miniſtri Chriſti pro caducis ⁊ tranſitorijs: ⁊ ſic luminaria mundi ſcilicet rectores eccleſiarum.xciij.di.ſacerdotes:tenebre facte ſunt:qui manus ad celuʒ deberent leuare,⁊ cum Moyſe ad celum tendere ne fiant graues. Exod.xvij.xxxvj.diſt.c.vlti. vnde ps. cxxxiij. In noctibus extollite manus veſtras in ſancta ⁊ be.dño. Patres nr̃i:eccleſia.ps.xliiij. Pro patribus tuis ⁊c.lxviij.di.quoꝝ vices: vel Adã vel Eua.de pe.di.j.ſicut primi. Peccauerunt. Patres noſtri comederunt vuaʒ acerbaʒ:⁊ dentes filioꝝ obtupeſcunt. Ezech.xviij. Et non ſunt. Rachel plorãs filios mortuos noluit ꝯſolari:quia non ſunt. Mat. ij.quia mortui. Et nos iniquitates eoꝝ portauim⁹: ideſt peccatuʒ originale:de con.di.iiij.c.ij.⁊.c.ſeq.⁊.c. non ex quo. Uel penam culpa ſacerdotum : vox eſt Chriſtiani populi qui ſacerdotum ⁊ principum peccatis flagellatur dicentis . Patres noſtri peccauerunt,quaſi non ſunt qui debuerant:⁊ nos iniqui:eorum por. Non tñ de preſumat.q2 pro merito plebis eſt electio paſtoris.ij. q.vij .c.j.⁊.§. item quod diciẗ vj.q.j.ex merito.viij.q.j.audacter:neqʒ imitatorib⁹. lxxxvj.diſtin.facientis.xxiij.q.iiij. ita plane.ij.q.pri. votum:culpa minuitur: ſed augetur vnde Cayn ſepties punitur. Lamech ſeptuageſies ſepties. Gene. iiij.xxxj.q.j.quomodo . Poſt preceptum enim ⁊ exemplum ſup le bonum, maior eſt peccantis pena ſicut ⁊ peccatum. Poteſt etiam hoc referri ad originale peccatum: cuius tabes in omnes tranſit . Et non ſunt:peccatum enim nihil eſt: ⁊ qui peccat nihil eſt:de peniten.diſtin.ij.§.fina.quia relicto vero eſſe,voluit non eſſe:ideſt peccare. Non dixit patres peccauerunt ⁊ non eſt peccatuʒ eoꝝ. Illis.n.defunctis manet peccatuʒ:⁊ pena peccati. Sed poſtq̃ʒ peccatuʒ in baptiſmo remiſſum eſt:vnuſquiſqʒ punitur pro proprijs malis:aut remuneratur pro bonis:extra de ſum.trini.cap.j. Scienduʒ ꝙ triplex eſt pena: eterna , corporalis , ⁊ ſpiritualis. Eterna pena

Pena triplex.

nunquam punitur vnus pro alio.Exo.xviij.j.q.iiij.
Judei.Corporalis pena duplex eſt. Una circa cor-
pus:⁊ illa ſepe punitur vnus pro alio.j.q.iiij.§.item
peccato ciuium.Alia circa ſtatum rei vt eſt ſeruitus,
vel infamia: ⁊ illa ſepe punitur vnus pro alio filius
pro patre.vj.q.j.ſiquis. Alia eſt etiam pena tem-
poralis : ⁊ illa ſepe punitur vnus pro alio : extra de
here. vergentis. Eſt alia pena ſpiritualis : ⁊ hec
quadruplex:ſcilicet Excommunicationis: ⁊ nunq̃ꝫ
hac punitur vnus pro alio.xxiiij.q.iij.ſi habes.Alia
interdicti. Alia remotio ab oblationibus . Alia re-
motio ab ordine : ⁊ his tribus ſepe punitur vnus
pro alio.et de hoc plene no.j.q.iiij.in ſumma. xxiiij.
q.iij.in ſumma : extra de his que ſi a ma. queſiuit.

Serui demones vel heretici,vel mali prelati ſerui
peccati.Joan.viij.dominati ſunt noſtri qui debue-
runt ſeruire.Non fuit qui redimeret.p̃s.vij.non eſt
qui redimat neqꝫ qui ſal. fa. ſi deus non vult : alius
non poteſt redimere:niſi Chriſtus qui ſeipſum de-
dit in precium.Ephe.v. Serui ⁊c. Plorat gens
ſancta populus acquiſitionis:extra de elec . funda-
menta.lib.vj. ſpirituales nequitias , que ſuam per-
diderunt libertatēꝫ. Dominantur noſtri ⁊ affligun
tur ſeruitute peccati.Uel ſerui peccatorum in eccle-
ſiarum regimine conſtituti:in eos quos dn̄s rede-
mit: luporꝫ vtuntur rabie:non canum defenſione.
xliij.diſt.ſit rector.Luctus ergo penitentium eſt:qui
laqueos Sathane euadere cupiunt:cuius dominio
ſubiugati ſunt per peccatum. Jn animabus:deſi-
derio animarum:quaſi di. quam indigna patimur
quam crudelia:quam miſeranda.Noſtris, affereba
mus panem nobis,afferebamus ſcripturarum vir-
tutum panēꝫ,qui de celo deſcendit.Joan.vj.de con.
diſt.ij.omnia.A facie gladij in deſerto,ab impugna-
tione diaboli inſidiantis , qui cecidit de celo Eſa.
xiiij.de pe.di.ij.principium , ⁊ habitat in deſerto: in
corde a deo derelicto . Matth.xij.⁊ Luce. Pel-
lis noſtra: mortalitatis . Quaſi clibanus : diaboli.
Exuſta eſt.flatu diaboli fabri ſufflãtis prunas.Eſa.
liiij.A facie tempeſtatum famis:ſpiritualis: que eſt
quaſi turbo tempeſtatis . Plangitur pellis noſtra
quaſi clibanus exuſta: qua primi parentes induti:
de pe.diſt.j.Adam. Gen.iij. de Paradiſo ſunt eiecti:
vnde ſingulariter pellis non pelles dixit,quia ex ip
ſis oẽs ↄtraximus vnāꝫ pellem mortalitatis de ↄſe.
di.iiij.non ex quo.Hec fedata eſt quaſi clibanus:id-
eſt diabolus qui eſt fornax vitiorũ:⁊ quotidie nouis
concupiſcentiarum incendit vſtionibus.Hac vſtio-
ne tempeſtate famis affligimur qui eterne vite epu
lis non reficimur. Mulieres in Syon humilia-
uerunt,corrumpendo:quoties peccatorum feditate
grauamur : ⁊ de Syon altitudine ad humilia cor-
ruimus. Mulieres:ideſt anime noſtre. Jn Syon:
ideſt in culmine eccleſie leuate humiliantur humi
demones . Et virgines in ciuitatibus Juda : non
furtim ſed publice.Uirgines fidelium mentes ſunt
deo dicate.Ciuitates in quibꝰ humiliantur: diuerſi
ſunt gradus.Alia enim eſt profeſſio ſacerdotum: a-
lia leuitarum, alia monachorum, alia virginum, a-
lia viduarum,alia coniugatorum.Jn ſingulis ſunt
alique pure virgines:alique propoſitūꝫ non ſeruan
tes deuirginantur.xxvij.q.j. que Chriſto.⁊.cap.im-
pudicas.cum.iiij.cap.ſequen.Uel iſte ſunt virgines,
fatue corpore:non mente.xxxij.q.v.ſi paulus.Jſido
rus.Uirgo carne nõ mente nullum premiūꝫ habet
in remuneratione. Bernard. Sine humilitate au-
deo dicere : nec virginitas Marie deo placuiſſet.
Auguſti.Non dubito preferre mulierem ſuperbe
virgini. Principes manu ſuſpenſi ſunt. Docto-
res ſancti eccleſie hoſtium manibus ad alta ſuſpen-
duntur:quando intentionem boni operis deſeren-
tes, ad voluntatem hoſtium diſtrahuntur . Tales
principes non vitijs principiantur : ſed eis vitia.ij.
q.j.ſcelus.Tales principes mala conſilia dant ⁊ re-
probanda. p̃s. xxxij. Et reprobat conſilia princi-
pum.Principes mali ſuſpendi mandãtur a domi-
no.Numeri . xxv. Tolle cunctos principes ⁊c.vbi
Grego.Hoc ſi homines cogitarent,principatus nõ
ambirent,ſufficit enim pro peccatis proprijs argui:
⁊ reddere rationem:quid neceſſe eſt pro peccatis po
puli oſtentari contra ſolem?De iſtis principibus di
xi ſupra.cap.ij.ſuper litera Beth in verbo principes
in.v.cap. Facies ſenum non erubuerunt: nulli.n.
etati parcit:quia ſerpens callidiſſimus nec pueris
miſeretur:nec iuuenes reueretur:nec parcit ſenibus,
omnem etatem ⁊ dignitatem vna tempeſtate inuol
uit. Adoleſcentibus impudice:factum ſpurium ⁊
nefarium:vnde principaliter hoſtes adducuntur in
odium. De iſto execrabili vitio plene ſupra in iſta
oratione Hieremie ſuper iſto eodem verbo dixi ſe-
cundo cap.Abuſi ſunt:⁊ pueri in ligno corruerunt:
ſuſpenſi in eo.quibus nec etas pepercit, Pueri ſtul
ti in ligno corruerunt qui in Chriſtum in ligno pen
dentem. j. Pet.ij. credere noluerunt . Senes de
portis defecerunt:ſenes ſcilicet quorum ſenſus ſunt
cani.lxxxiiij.diſtin. porro. manſueti ⁊ quieti : ſed ſi
deum offendunt : deportis deficiunt : de quibus
dicitur p̃s.cxvij.Aperite mihi portas iuſtitie in his
deficiunt dum ſcandalis fatigati iter rectum deſti-
tuunt. Uel ſenes: ideſt predicatores defecerunt de
portis vbi conſueuerant predicare:vnde Amos.v.
Odio habuerunt corripientem in porta . Juue-
nes de choro pſallentium: ſanctorum.Juuenes de-
ficiunt de choro pſallentium:quum in eis ſpirituale
canticum deficit:quia non pſallunt ſpiritu ⁊ mente.
j.Cor.xiiij. xxxviij.diſtin.omnes pſallentes.⁊.cap.
ſedulo. Et a choro ſanctorum alieni obliuiſcuntur
canticum domini dicentes. p̃s.cxxxvj. Quomodo
cantabimus canticūꝫ domini in terra aliena?de pe.
di.iij.in ſalicibus. Defecit gaudium cordis noſtri.
ceſſauit gaudium.quieuit ſonitus letantium.conti-
cuit dulcedo cithare:cūꝫ cantico non bibent vinūꝫ.
Eſa.xxiiij. p̃s.l. Auditui meo dabis gaudium ⁊c.
Cordis contriti ⁊ humiliati.p̃s.l.Uerſus eſt in lu-
ctum chorus noſter : harmoniam lugendi chorus
virtutum.Uox eſt penitentium qui cor contritum
⁊ humiliatum deo offerunt.l.diſti.ponderet: ⁊ quia
habet ſponſus:omne gaudiūꝫ in luctūꝫ conuertunt:
quod Dauid recuperare volens,ait.Redde mihi le
titiam ſalutaris tui ⁊c.Quoties anima ſagitta pec-
cati vulneratur,gaudium eius diſſoluitur:quum ad
conſcientiam reuertitur:⁊ chorus virtutum in lu-
ctum com mutatur.quod in Aſael recte figuratur.
ij.Reg.ij.qui tanquam caprea velociſſimus curſor
erat.Unde dum incaute ⁊ precipitanter inſequere-
tur.Abner,percuſſus in inguine:perijt.Sic animus
qui velociſſimus motus ſuos patientia ⁊ grauitate
non moderatur:ſepe in fornicationem mentis ⁊ cor
poris precipitatur.Unde in libro collationum.Jo.
caſſia,in collatione.ij.de caſtitate dicit ſic Theremo.
Quantum quis in leuitate ⁊ patientia cordis, tan
tum in corporis puritate proficiet:quantoqꝫ longiꝰ

iracundie propulerit paſſionem: tanto tenacius caſtitatem ſeruabit. Non enim eſtus corporis declinabit, niſi qui animi motus ante compreſſerit. Quia beati mites: qm̄ ipſi poſſidebunt terram. Matth. v. ideſt. Non alias ditioni noſtre rebellis huius corporis terra ſubdetur, niſi mens noſtra prius patientie lenitate fuerit fecundata. Nec poterit quis aduerſus carnem ſuam inſurgentia bella libidinis comprimere: niſi prius carnis manſuetudinis inſtruatur. Chorus vertitur in luctum: quando in penitentibus virtutum chorus quaſi harmonia lugendi deplorat quod amiſit: ⁊ concentum ſumit penitendi: vt poſt planctus ⁊ lachrymas redeat idē chorus ad gaudia: ſicut dixit Sara deo Tob. iij. poſt lachrymationem ⁊ fletum, exultationem infundis.

Cecidit corona capitis noſtri: honeſti in eccleſia vel fulgidi moribus vel bone voluntatis. Ve nobis quia peccauimus: amiſſa corona. Tunc mens noſtra corona virtutum decoratur: quum ſcuto bone voluntatis ornatur. p̄s. v. Scuto bone voluntatis tue coronaſti nos. Sed quum voluntas mutatur: quaſi corona victoribus datur: ſecundum Maximum. Apoc. ij. Eſto fidelis vſqꝫ ad mortem: ⁊ dabo tibi coronaꝫ vite. Corona amittitur: vnde ſequitur. Ve nobis quia peccauimus. fruſtra enim in ceteris laboramus: ſi bona voluntate caremus. Unde ſuper illud Luce. ij. Et in terra pax homi. bo. vo. dicit Grego. Ante dei oculos nunquaꝫ manus vacua eſt a munere: ſi arca cordis plena eſt bona voluntate: nil quippe offertur dignius bona voluntate: ⁊ Aug. xiij. de Trini. Pertinet enim iuſtitia ad bonam voluntatem. Sacerdotes etiam ⁊ virgines ſunt quaſi corona decoris eccleſie: quia illuſtrior portio gregis Chriſti. ſecunduꝫ Cyprianum: ſed ij ſepe cadunt vitijs labefactati. Fides quoqꝫ dum integritatem amittit: quaſi corona de capite cadit. Secundum Eſa. etiā Chriſtus corona eccleſie eſt: vnde ait Eſa. xxviij. Erit dominus exercituū corona glorie. Hanc coronam eccleſia perdit: dum fides Chriſti perditur in quibuſdam membris: vel prauis operibus maculatur. Per coronaꝫ etiam capita eccleſie digne intelliguntur: quia corona in capite ponitur. p̄s. xx. Poſuiſti in capite eius coro. de la. ⁊c. Iſti ſunt prelati q̄ hodie cōiter a vita apoſtolica ceciderunt. Naꝫ etſi teneant locuꝫ apoſtoloꝝ. lxviij. diſt. quoꝝ: ⁊ ſanctoꝝ: non tñ tenent eoꝝ ſermones, ꝯuerſationem: ⁊ abſtinentiā: ⁊ opera. xxxv. di. eccleſie principes. xl. di. non eſt facile. Et ideo contra iſta coronata capita ⁊ mitrata dicitur Amos. vj. Ve vobis qui opulenti eſtis in Syon: id eſt in eccleſia: auro ſuffarcinati veſtra timide reſeruantes: aliena ſcilicet bona eccleſie non fideliter diſpenſantes. xij. q. ij. gloria. verſi. Socrates. alias eſt. c. Et confiditis in monte Samarie in altitudine dignitatis que data eſt vobis ad cuſtodiam ſubitoꝝ: vnde ⁊ dñs ſe Samaritanum. i. cuſtodem non negauit. Luce. xi. melius. Jo. viij. extra de ſump. nonne. ⁊ Luce. ij. dicitur in perſona prelatoꝝ. Et paſtores erant in regione eadem vigilantes: ⁊ cuſtodientes vigilias noctis ſupra gregem ſuum. Optimates pompatice ⁊ ſicut dñi procedentes nō ſe humilitates: contra illud. c. di. ꝯtra more. Capita populoꝝ hodie exquo membra infecta. vj. q. j. ex merito: vere hodie in eccleſia adimpletur verbum Eſa. j. c. ⁊ vide Hiere. vj. ⁊. viij. cap. Omne caput languidum: ideſt prelatus: ⁊ omne cor merens, triſtitia mundi que mortem operatur. ij. ad Coꝝ. vij. A planta pedis: ideſt minimis ſubditis. Uſque ad verticem: prelatum ſuperiorem. Non eſt in eo corpore eccleſie. Sanitas: ſpiritualis. Malach. iij. ibi. Orietur vobis timentibus nomen meum ſol iuſtitie: ⁊ ſanitas in pennis eius: ⁊ transferuntur hec verba. vj. q. j. §. verum. Quam infirma ⁊ vulnerata capita. pri. q. pri. ventum: hodie habeat eccleſia: experientia manifeſtat: ⁊ ideo Dum caput egrotat cetera membra dolent. Bern. Principis error multos inuoluit: ⁊ tantis obeſt quantis preeſt: ad hoc extra de vo. ⁊ vo. re. magne. Multi de cauda ad caput venerunt de humilitate ad dignitatem. j. Reg. xv. Nonne quum paruulus eſſes in oculis tuis: caput in tribubus Iſrael factus es? Et prout frequentius, dum ſunt prelati in capite dignitatis: dimittunt caudam humilitatis. ſicut Saul. Et ideo merito caput cum cauda perdunt. primum Regum. xxxj. Preciderunt caput Sauli ⁊ ſpoliauerunt eum armis. De iſto malo. capite ⁊ mala cauda. Eſa. ix. Et diſperdet dominus ab Iſrael caput ⁊ caudam incuruantem ⁊ deprauantem die vna. Longeuus ⁊ honorabilis ipſe eſt caput: ⁊ propheta docens mendacium ipſe eſt cauda. Potens quilibet de poſitione vel etiam morte deicitur. Arma ſunt carnalia, mundana ſapientia, potentia: opulentia, que ſunt arma hoſtis antiqui ad miſeras animas captiuandas: extra de renun. niſi cum pridem. §. verum, quibus potentes in morte (ipſa eſt cauda) caput dum Saul preciditur: ſpoliantur. Hec ſunt arma cum quibus Dauid contra Goliam pugnare neſciuit. primum Reguꝫ. xvij. quia non carnalibus ſed ſpiritualibus armis diabolus eſt vincendus. ij. ad Coꝝ. x. Arma militie noſtre non ſunt carnalia, ſed potentia domini. Arma ſpiritualia ponuntur ad Ephe. vj. ibi Accipite armaturaꝫ. Et clericoꝝ arma ſunt lachrymie: ⁊ orationes. xxiij. q. viij. conuenior cum. §. precedenti. Propterea meſtū penitentia ꝯtritum factuꝫ eſt cor noſtruꝫ, ideo ꝯtenebrati ſunt corruptione peccati: oculi interiores, prouiſores in eccleſia: quia debuerunt in deum aſpicere, vox eſt penitentium. Eſt autem duplex meſtitie ſpecies eſt ⁊ doloris: de quo Hiere. viij. dolor meus ſuper dolorem: quia peccatoruꝫ dolori dolor additur compunctionis. De quo Aug. in lib. de penitentia. Dolor in penitentia ꝯtinue cuſtodiatur: hic ſemper doleat. de pe. di. iij. ſi apoſtolus. Chriſtianus nimis doleat: quia Chriſtus nimis doluit. ſ. e. c. j. ibi. O vos oēs. ⁊. j. ſi eſt dolor ſicut dolor meꝰ, ſuper litera Lamech. in. c. iiij. Eſt ⁊ dolor malus. de quo. In dolore paries filios. Gen. iij. Eſt ⁊ bonus. p̄s. xxxviij. ⁊ dolor meus renouatus eſt, ita poſt peccatuꝫ cor humiliatur: vt huius doloris medicina infirmitatis dolor abſcedat. Contenebrati ſunt oculi noſtri malitia peccatorum ſcilicet infecti ⁊ cecati: vt Chriſti lumen videre non poſſint. p̄s. cxiij. ⁊. cxxxiiij. Oculos habent ⁊ non videbunt. Propter montem Syon. eccleſie. Pſal. lxxvij. Mons Chriſtus coagulatus, mons pinguis: de monte abſciſſus ſine manibus: incarnatus de ſpirituſancto ex Maria virgine. Danie. ij. Quia diſperijt: qui quum equalis eſſet patri: ſemetipſum exinaniuit. Philip. ij. Ideo obtenebratis oculis hunc montem non vident perfidi: quia diſperijt apud eos. Roma. xj. Cecitas ex parte contingit in Iſrael. Uulpes ambulauerunt in eo. perſecutores vel heretici qui male ſentiunt de incarnatione domini: eccleſiam lacerantes, ⁊ catholicam

fidem fraudolenter corrumpentes:ideo partes vulpium erunt. ps.lxij. Uulpes fuit Herodes perſecutor Chriſti ⁊ Joannis. vnde Luce.xiij. Jte ⁊ dicite vulpi illi:vbi Beda. Propter dolos ⁊ inſidias Herodem vulpem appellat: quod plenum fraudis eſt animal.in foueis propter inſidias latens: odore fetẽs.nunquam rectis itineribus incedens. Que omnia hereticis conueniunt,quorum typum Herodes tenet:qui Chriſtum latorem fidei chriſtiane in credentibus conatur extinguere. De iſtis vulpibus dixi plene ſupra in iſta oratione Hieremie:in iſto eodez verbo:vulpes.ij.c. Tu autem dñe. Judicis fortitudinẽ ⁊ magnitudinem predicat. Jn eternum permanebis.ps.cj. Tu aũt dñe in eternum permanes: ⁊ iterum ibidem.ps. Tu autem idem ipſe es: ⁊ anni tui non deficient. Nec eſt localis eius manſio aut temporalis:nec aliud quam ipſe. ſed ipſe vna ⁊ indiuidua ⁊ permanens eſſentia: quia quamuis filius ſe exinaniret ſerui formam accipiens. Phi.ij.:manet tñ in eternum ſolium tuum.ps.xliiij. Sedes tua deus in ſeculum ſeculi:⁊ iterum ps.cxliiij. Regnum tuuz regnum omnium ſeculorum. Dum ſolium audis:iudicem intellige:⁊ time quaſi deum. Time:⁊ mandata eius obſerua. Eccleſiaſticos vlti.in fin.etſi ſecundum hominem iudicatur:regnum tamen eius in eternum:quia non eſt : de hoc mundo. Joan. xviij. xxiiij.q.iij.ſi.§.j. Quare. Poſt oĩmodas ſpecies lamentationis ad deum ſolum preces cõuertit: qui ſolus poteſt conſolari. Jn perpetuum obliuiſceris noſtri:ps.xij. Uſquequo obliuiſceris me in finez ⁊c. ⁊ iterum ps.cij. Non in perpetuum iraſcetur neque in eternum comminabitur. Non ſecundum peccata noſtra facias nobis.ſimus ergo memores eius: ne obliuiſcatur noſtri: quia ps.lxxvi. Non obliuiſcitur miſereri deus:niſi nos obliuiſcamur.etſi obliti fuerimus:ipſe gratiam inſpirat:obliuionez fugat. vnde ps.xxj. Reminiſcentur ⁊ conuertentur ad dominum vniuerſi fines terre. Et ideo non obliuiſcitur miſereri deus quia non cadit in eum obliuio:cui omnia nuda ⁊ aperta ⁊ preſentia ſunt: ad Heb.iiij. xviij.q.ij.pernicioſam. Sed quum differt auxiliari: videtur oblitus:vt ſic aſcendat deſideriũ: ⁊ dulcius ſit ſolatiũ. Sic ſingulis vaſa ſua probat : vt vaſa in honorem faciat.ij.ad Timo.ij.quia vaſa ſiguli probat fornax:de peni.diſtin.ij.ſi enim vltra.iiij.colum. verſi.ſedet:derelinques nos:paſſionibus ſubiacere. Jn longitudinẽ dieruz:ps.cij. Non in perpetuũ iraſcet. Cõuerte. iudicez prouocatũ ad iuſtitiam pro peccata, humiliter ⁊ ſuppliciter obſecrat. Dñe nos ad te.ps.lxxxiiij. Cõuerte nos deus ſalutaris noſter. Conuerte per gratiam. Et conuertemur: quantum in nobis eſt arbitrio libertatis:vnde.j.ad Cor.xv. Gratia dei ſum id quod ſum:et gratia eius in me vacua non fuit. Gratia enim vocantis precedit:⁊ excitat libertatem voluntatis. Noſtrum eſt quod decidimus:dei quod reſurgimus. Homines eniz caro ſunt. ſpiritus vadens ⁊ non rediens. Non enim volentis eſt neqꝫ currentis:ſed miſerentis dei ⁊ adiuuantis. Roma.ix.vt peruenire valeamus ad calcem. de pe.diſtin.ij.ſi eniz per quatuor colum.verſi.⁊ Paulo poſt. Non tamen gratia dei conuertimur ſolam: niſi ⁊ noſtra voluntate conuertamur. Eſt autem quoddaz velamen noſtre infirmitatis ſenſibus noſtris obiectum: quod niſi dei illuminatione fuerit remotum:conuerti non valemus. Libertas ergo per gratiam redditur. Semper ergo nobis orandum eſt. Conuerte nos domine:vnde Augu. Nullum credimus ad ſalutez niſi deo inuitante venire. Nullum inuitatum ſalutem ſuam niſi deo auxiliante operari. Nullum niſi orantem auxilium promereri:ad hoc.xxiij.q.iiij.obtineri. Jtem Aug. Feciſti nos dñe ad imaginez ⁊ ſimilitudinez tuaz.feciſti nos nummum tuuz:mitte radium ſapientie tue expellat tenebras noſtras : ⁊ fulgeat in nobis imago tua.

Unde notandum quod in predicto loco apoſtoli ad Corinth.gratia dei ⁊c.duas hereſes deſtruit apoſtolus. Fuerunt enim quidam ſuperbi heretici qui totam virtutum efficaciam putabant conſiſtere in ſola arbitrij libertate. Contra quos dicit apoſtolus. Gratia dei ſum id quod ſum. Jſte error ponitur ⁊ deſtruitur.xxiiij.q.iij.quidaz verſi.pelagiani.de con. diſtin.iij.in tribus vlti.capi.⁊.xxvj.q.ij. qui ſine.⁊. xxiij.q.iiij. Nabuchodonoſor. verſi. predeſtinationem. Fuerunt alij heretici qui dicebant liberum arbitrium nihil eſſe:vel non poſſe iuuare ad ſalutez. contra quos oſtendens Paulus liberum arbitriuz ſimul eſſe cum gratia, ⁊ operari cum ea : dicit ⁊ gratia eius in me vacua non fuit. Quandam feminam qui ſpiritualis apparebat, inueni in Jtalia in iſto errore dicentem deum in nobis ſine nobis omnia operari, ⁊ correcta remanſit. Jſte error Manicheorum dicentium nihil in nobis eſſe poſitum : qui negant arbitrium liberum, tollitur.xxiij. q.iiij. §.non ergo.⁊.§. ſed in his. ⁊ de peniten.diſtin.ij.ſi enim poſt.iiij. colum. verſi. liberi arbitrij. Et licet gratia dei ſit : quod creati ſumus : quod viuimus quod mouemur:tamen hic Apoſtolus loquitur de gratia gratum faciente: ſine qua nullus homo ſaluari poteſt. Eſt enim duplex gratia:creatrix ⁊ ſaluatrix. Per gratiam creantem virtutes naturales ſunt nobis inſite. Per gratiam ſaluantem bona perdita reſtaurantur, ⁊ opera deo grata eliciuntur.

Gratia duplex.

Huius gratie multiplex eſt effectus. Primo namqꝫ liberata culpa cum arbitrio libero:⁊ a pena eterna: vnde ps.lxxj. Et vſuris ⁊ iniquitate redimet animas eorum ⁊c.vbi gloſ. Uſura eſt pena eterna:quia plus inuenitur in ſupplicijs : quam commiſſum ſit in peccatis. Hec gratia ſemper offertur homini ſi velit eam accipere. Heb.xij. Contemplantes ne quid deſit gratie Dei.j. Pet.j. Sperare in eam que offertur vobis gratiam. Secundo preparat voluntatem vt bonum velit. Bonum autem velle poteſt niſi ipſa ſit bona. Eſſe non poteſt bona niſi a gratia: vnde Roma.ix. Non eſt volentis neqꝫ currentis: ſecundum quod vult ⁊ currit: ſed dei miſerentis:vt pre.c.ſi eniz inquit:nec eſt contra quod dicitur. Prouer.xvj. Hominis eſt animum preparare : quia homo preparat materialiter per humiliationẽ: ſed deus preparat effectiue per informationẽ:vnde.iiij. Reg. iiij. Jlli afferebant vaſa:⁊ illa infundebat. Tertio dat bene operari. Eſa.xxvj. Omnia opera noſtra operatus es in nobis dñe. Jo.xv. Sine me nihil poteſtis facere, vnde Grego. Qui aſpirando nos preuenit vt velimus adiuuando ſubſequitur ne fruſtra velimus:aliter enim vacua eſſet in homine gratia:ſi non moueretur ⁊ operaretur:⁊ hoc eſt quod ait apoſtolus: Et gratia eius in me vacua nõ fuit : vnde.ij.ad Cor.vj. Hortamur vos ne in vacuuz gratiaz dei recipiatis. Quarto protegit a malo,dando vires reſiſtendi:vnde ps.xxvj. Dominus illuminatio mea: contra tenebras ignorantie:⁊ ſalus mea,contra infirmitatem. Pſal.xv. Quoniam a dextris mihi eſt

ne commouear. Unde iam poſſum peccato reſiſtere. Roma.viij. Si deus pro nobis: quis contra nos?

Quinto promouet in bono: vt iuſtitia augeatur: vnde Luc.xvij. dixerunt diſcipuli dño. Adauge ĩ nobis fidez. q.d. auge quod dediſti: perfice quod cepiſti: de pe.diſt.ij. dum ſanctam. Sexto perficit, dando perſeuerantiam: vnde Phi.ij. Deus eſt qui operatur in nobis ⁊ velle ⁊ perficere pro bona voluntate. Hanc orat. ps. Miſericordia tua ſubſequetur me omnibus diebus vite mee: ideſt quãdiu ſum in hac vita mortali: ⁊ iterum ps.lxvij. Confirma hoc deus quod operatus es in nobis. Et hec eſt gratia ſaluãs de qua Eſa.xxxj. Sicut aues volantes. ſ. protegunt pullos ſuos. ſic proteget dñs Hieruſalem: protegẽs: ⁊ liberans: tranſiens, ⁊ ſaluans. Liberat. n. ſicut dictum eſt, a malo culpe ⁊ pene. protegit, in bono conſeruando, tranſit ad meliora promouendo: ſaluat, perſeuerantiam tribuendo. Matth.x. ⁊ xxiiij. Qui perſeuera. vſqz in finem: hic ſal. erit: de pe.diſt.ij. §. euidenter. verſi. propter huiuſmodi. ⁊ §. ſeq. Itez illud vij. q.j. ſuggeſtum. Septimo complet gloriaz tribuendo. Unde Roma.vj. Stipendia peccati, mors gratia autem dei vita eterna. Zachar.xiiij. Exequabit gratiam gratie: ſcilicet gratiam patrie gratie vie: non ſecundum quantitatez: ſed ſecundum proportionem: quia ignis in Syon ⁊ caminus in Hieruſalem. Eſa.xxxj. Gratias ergo reddamus diuine gratie gratis date: non ex operibus iuſtitie que fecimus nos. ad Titũ.ij. ⁊ iij. ⁊ j. q.j. gratia: vnde. ij. ad Cor. iij. Non ꝙ ſufficientes ſimus cogitare aliquid a nobis quaſi ex nobis: ſed ſufficientia noſtra ex deo eſt: vnde Bern. Tria ſunt in opere bono. Primum eſt cogitare: deinde velle. poſtea perficere. Primuz operatur deus in nobis ſine nobis. Secunduz nobiſcũ. Tertium per nos facit. Siquidem immittendo bonam cogitationem nos peruenit immutando malam: ⁊ immittendo bonam ſibi per conſenſum iungit: miniſtrando ꝯſenſui facultatem foris per apertũ opus noſtrum internus opifex innoteſcit. Duo ergo in predicta authoritate tangit apoſtolus, cogitationem que eſt principium omnis boni: ⁊ ſufficientiaz que eſt conſummatio vel ſeruatio, ⁊ hec duo attribuit deo: vnde Apoc.j. ⁊ vlti. dicitur. Ego ſuz alpha ⁊ o. principium ⁊ finis: Unde ⁊ precepit Numeri.xviij. Primitias ⁊ decimas offeretis mihi. xiij. q.j. §. his ita: ⁊ extra de deci. c.j. Primitie debenẽ ei in ſignum ꝙ eſt principiuz: decime vero in ſignũ ꝙ eſt conſummatio.

Liberum arbitriuz.

Ut aũt plene liqueat in quod bonum liberum arbitriuz poſſit per ſe: ⁊ in quo indigeat gratia. Sciendum eſt ꝙ liberum arbitrium poteſt per ſe in bonum nature. ſicut eſt dormire ⁊ vigilare: comedere ⁊ ſimilia: non tamen a ſe, quia non excluditur cauſa efficiens prima. Omne eniz quod eſt: a ſummo deo eſt: vnde ait Jo.xv. Sine me nihil poteſtis facere: vbi Aug. Non ait parum poteſtis facere: quia niſi palmes in vite manſerit ⁊ vixerit de radice: quantumlibet fructum a ſemetipſo non poteſt ferre. Quãuis aũt Chriſtus vitis non eſſet: niſi homo eſſet: tñ iſtaz gratiam palmitib⁹ non preberet niſi ⁊ deus eſſet. j. ad Cor.iiij. Quid habes quod non accepiſti? Poteſt etiam per ſe in bonum in genere: ſicut dare eleemoſynam: quod probatur hac ratione. Uidemus ꝙ animal brutum affectu naturali dat fetui nutrimentum: ergo ſi homo nõ poſſet dare eleemoſynaz ex bonis naturalib⁹: deterioris eſſet cõditionis. Ad hoc vero vt poſſit in bonuz ex circunſtantijs. ſ. in bonum morale: de quo tractant philoſophi: quod conſiſtit in exercitio politicarum virtutũ. indiget gratia data gratis: que remouet difficultatẽ que eſt in operabilibus. Ad remouendum aũt tentationem cui per ſe non poteſt reſiſtere: indiget gratia gratis ſuperaddita: vnde Joſue.vj. Anathema in medio tui Iſrael: non poteris ſtare coram hoſtibus. Ad hoc vt liberetur a peccato: indiget gratia gratum faciente: vnde Job xxxvj. Saluabit te de ore anguſto latiſſime ⁊ non habente fundamentuz ſubter ſe. Et dicitur puteus anguſtus peccatum. eo quod facilis ſit ingreſſus: ſed egreſſus difficilis: quia ſicut ait beatus Bern. Non tam facile quis valet exire de fouea: quam facile in eam labi. Sola voluntate cadit homo in foueaz peccati: ſed non ex voluntate ſufficit reſurgere. Dicitur etiam fundamentum non habere quia ex quo quis labitur in peccatum mortale: non habet per ſe in quo ſubſiſtat: donec in gehẽnam cadat. Ad hoc vero vt bene operetur indiget gratia operante ⁊ cooperante: vt dictuz eſt. Quia vero quidam non diu perſiſtunt in bono: indigent gratia perſeuerante. vnde Bernar. Gratia excitat arbitrium quum ſeminat cogitatum: ſonat quum mutat affectum: roborat vt perducat ad actum: ſeruat ne ſentiat defectum. Ut autez ſint ſtantes ⁊ proficientes perfecti indigent gratia corroborante: vnde ps.lxvij. Confirma hoc deus quod operatus es in nobis: vbi dicit gloſ. iuuando gratiam.

Dei preſcientia.

Sed quidam ſic obijciunt. Quid futurum eſt de vno quoqz homine: preuiſum eſt ab eterno: ſed preuiſio dei eſt immutabilis ⁊ infallibilis: ſecundum quod orat eccleſia. Deus cuius prouidentia in ſui diſpoſitione non fallitur: ergo illi quos preuidit ſaluandos: neceſſario ſaluabuntur: ⁊ ita de damnandis. Quare ergo orabimus vel conabimur ad bene operandum? quod futurum eſt fiet. Quibus ſic reſpondetur: verum eſt ꝙ preuiſio dei non fallitur nec mutatur: videt enim vere res ſicut future ſunt. non tñ cogit liberũ arbitriũ nec bonũ: nec ad maluz: ſed in nobis eſt ſequi deum ad virtutem: vel diabolum ad errorem. Eccli.xv. Appoſui tibi aquam ⁊ ignem: ad quod volueris extende manum. Unde ad commendationem viri iuſti dicitur Eccli.xxxj. Qui potuit traſgredi: ⁊ non eſt tranſgreſſus: facere malũ, ⁊ non fecit. Patet ergo ꝙ libere poſſumus ⁊ abſqz coactione malum operari vel bonum: ſed bonum non poſſumus ſine auxilio gratie: malum vero poſſum⁹ per noſipſos. Et eſt ratio: quia bonum operari: eſt aſcendere: tunc. n. ordinatur homo ad id quod eſt ſupra ſe: ſed operari malum: eſt deſcendere: quia maluz infra hominem eſt: vnde Gen.iiij. Nonne ſi bene egeris: recipies. Sin autez male: ſtatim in foribus peccatum aderit: ſed ſub te erit appetitus ei⁹: ⁊ tu dominaberis illius. Sicut ergo puer qui adhuc infirmus ⁊ debilis eſt, per ſe poteſt deſcendere: aſcendere vero non: ita homo per ſe poteſt ad maluz: ad bonuz vero meritoꝝ non, ſed adiungitur adiutoriuz gratie, qua mediante poſſit aſcendere. Ad hoc quod opponiẽ dicimus ꝙ vtraqz propoſitio eſt vera: ſed ꝯcluſio falſa. Nullus. n. de neceſſitate ſaluaẽ vel damnatur: ſed per opera liberi arbitrij: que ſine neceſſitate fiunt. Predeſtinatio enim non facit certaz ſalutez: ſed per bona opera que fiunt libero arbitrio: certa efficitur vocatio ⁊ electio: vnde. ij. Pet.j. Quapropter fratres magis ſatagite vt per bona opa certaz vr̃az vocationem ⁊ electionez faciatis: hec. n. facientes non

peccabitis

peccabitis aliquando. Quamuis enim que premiſſa ſunt neceſſario eueniát: nõ tñ huiuſmodi neceſſitas infert vim libero arbitrio: qm̄ ſicut ait Anſelmus.

Neceſſitas duplex

Duplex eſt neceſſitas coactionis. Que precedit efficit rem. vt quum dico neceſſe eſt celuꝫ volui: qm̄ violentia naturalis conditionis cogit ipſum volui: ⁊ ideo neceſſe eſt vt voluatur: ⁊ eſt neceſſitas abſoluta. Que ſequitur rei poſitionem: vt nihil efficit: quum dico, neceſſe eſt te ſedere dum ſedes: nõ quod aliqua vi cogaris ad ſedendum: ſed dum ſedes nihil poteſt facere vt non ſedeas: ⁊ talis eſt preuidentie diuine neceſſitas. Unde quid eſt aliud dicere neceſſe eſt preuiſum euenire: niſi vt dicatur: neceſſe eſt aliquem ſaluari dum ſaluatur: ⁊ neceſſe eſt futurum eſſe futurũ? Et ita per illam neceſſitatem non tollitur cõtingentia rei omnia enim que a libero arbitrio procedunt ⁊ voluntate contingunt, non neceſſario eueniunt:: de pe. diſ. ij. ſi enim. verſi. liberi. Patet ergo ꝙ ſi volumus ſalutem conſequi neceſſe eſt bene agere: quoniam ſic predeſtinauit nos deus ſaluandos per orationes ⁊ bona opera: quibus meremur vitam eternam. Unde Grego. iiij. lib. dialogorum. Obtineri nequaquam poſſunt que predeſtinata non fuerint: ſed ea que ſancti viri orando efficiunt: ita predeſtinata ſunt: vt precibus obtineantur. Nam ipſius quoqꝫ regni perennis predeſtinatio ita eſt ab omnipotenti deo diſpoſita: vt ad hoc electi ex labore perueniant: quatenus poſtulando mereantur accipere quod eis omnipotens deus ante ſecula diſpoſuit donare. xxiij. q. iiij. obtineri. Item Auguſti. Predeſtinatione dei ſiue ad bonum ſiue ad maluꝫ in hominibꝰ operari ineptiſſime dicitur vt ad vtrũque homines quedam neceſſitas videatur impellere: quum in bonis voluntas ſit intelligenda non ſine gratia: in malis autem voluntas intelligenda ſine gratia. xxiij. q. iiij. vaſis: alias eſt. §. ſub cap. Nabuchodonoſor. Auguſti. etiam duplicem neceſſitatẽ ponit. Unam ſimplicem: veluti omnes homines eſſe mortales. Alteram conditionis: vt ſi aliquem ambulare quis ſcit: eum ambulare neceſſe eſt. xxiij. q. iiij. §. quamuis. verſi. vnde Augu. ibi vide. ⁊ in glo. ad huius. §. intelligentiam. Item ſuper illo verbo pre. Jo. vj. Nemo poteſt venire ad me ⁊c. Augu. Magna gratie commendatio: nemo venit niſi tractus. quem trahat ⁊ quem non trahat: noli velle iudicare: ſi non vis errare, ad hoc. xxiij. q. iiij. de tyrijs: ⁊ de pe. di. iiij. ſi ex bono: in prin. ſed quia voluntate cordis credimus: iuxta illud: Corde creditur ad iuſtitiam. Ro. x. ⁊. xj. q. iij. nolite. voluntate trahimur. Quid eſt aũt trahi? ſm Aug. Delectare in dño: ⁊ dabit tibi petitiones cordis tuis. p̃s. xxxvj. porro ſi poete dicere licuit. Trahit ſua quẽqꝫ voluptas. Virgiliꝰ eglo. ij. quanto fortius nos dicere debemus trahi hominem ad Chriſtum: qui delectatur veritate, beatitudine, iuſtitia, ſempiterna vita: quod totum Chriſtus eſt? xj. q. iij. exiſtimant. Porro primam gratiaꝫ neminem mereri certuꝫ eſt. de conſe. di. iiij. c. placuit: legitur ⁊ no. xxiij. q. iiij. vaſis ſub cap. Nabuchodonoſor: ⁊ in glo. ex hoc patet. Quiaquanto in iſta materia ſe amplius quis dilatat: tanto amplius ſe obſcurat. Reſtat dicere cum Paulo. O altitudo diuitiarum ⁊c. Roma. xj. ⁊ de pe. diſt. iiij. ſi ex bono. vbi de hac materia tractatur vſqꝫ ad finem diſtinctionis: ⁊ in pre. c. Nabuchodonoſor. Calcem tñ iſtius materie cum fideli Chremon qui tertiaꝫ collationem fecit de protectione dei: ſicut patet in lib. collatio. Joan. caſſia. ꝯcludaꝫ his verbis. hoc a catholicis omnibus patribus definitur: qui perfectionem cordis non inani diſputatione verborum, ſed re atqꝫ opere didicerunt: diuini eſſe muneris primũ: vt accendatur vnuſquiſqꝫ ad deſiderandum omne quod bonum eſt: ſed ita vt altera parte plenum ſit liberę voluntatis arbitrium. Itemqꝫ etiam ſm diuine eſſe gratie: vt effici valeant virtutum exercitia: ſed ita vt poſſibilitas non extinguat arbitrij. Tertium quoqꝫ ad dei munera pertinere: vt acquiſite virtutis perſeuerantia teneatur: ſed ita vt captiuitateꝫ libertas addicta non ſentiat. Sic enim vniuerſitatis deꝰ omnia omnibus credendus eſt operari: vt incitet, protegat: atqꝫ cõfirmet: non vt auferat q̃ꝫ ſemel ipſe conceſſit arbitrij libertatem. Sequitur in threnis vltimus verſus. Innoua dies noſtros dierum innouatio eternitatis preceptio. Sic a principio. egreſſus eiꝰ: ſicut ab initio eternitatis. Michee. v. Sed proijciens a te qui vbiqꝫ es. Repuliſti nos: quaſi pollutos. Iratus es: vt pater: vt non iraſceris vt iudex in furore tuo: de quo p̃s. vj. ⁊. xxxvij. Domine ne in furore tuo: ideſt in terribili condemnatione ⁊ importabili ira pro peccatis noſtris. Contra nos: contrarios tibi. Vehementer: quia vehementia ſunt peccata nunc intra eccleſiam: ⁊ innumera, in capitibꝰ ⁊ in membris. vnde ſceleratoria commiſſa: ſunt grauius iudicanda. xxiiij. q. pri. non afferamus. in fin.

Innoua dies noſtros. De iſta innouatione dicit Job. xxxix. Quis mihi tribuat vt ſim iuxta menſes priſtinos: ſecundum dies quibus deus cuſtodiebat me: quando ſplendebat lucerna eius ſuper caput meuꝫ: ⁊ ad lumen eius ambulabaꝫ in tenebris: ſicut fui in diebus adoleſcentie mee: quando deus ſecreto erat in tabernaculo meo? Ad hoc principiuꝫ reuocamur, quum conuertimur. xxxij. q. j. apud. Inueterati enim ſumus ⁊ corrupti: ⁊ dies eternitatis perdidimus. p̃s. xxxvij. Putruerunt ⁊ corrupte ſunt cicatrices mee, a facie inſipientie mee. Adhuc reſtat impleri in iſta noſtra eccleſia militanti quod ſcribitur Johe. ij. Reddam vobis annos quos comedit locuſta, bruchus, ⁊ rubigo, ⁊ eruca: facit: de peni. diſt. j. ne forſitan. Locuſta vana gloria: que inanes ſaltus velociter caſura ſectatur. Hac plena eſt noſtra eccleſia: in ſaltantibus de prelatione in prelationem, ⁊ de beneficio ad beneficium. Immo pro eis ad maleficium ⁊ beneficioruꝫ non eſt numerus: quia non deeſt qui male conferat ⁊ qui male recipiat. Nec finis eſt ambitionis in iſta eccleſia in omni genere hominum. Et plus in nobis regnat qui mundo ſpecie tenus renunciauimus: extra de elec. quorundam oculos. lib. vj. Et quãquam ſancti Romani pontifices multa contra pluralitatem beneficiorum ⁊ ambitioneꝫ ſtatuerint. xcix. di. ſingula. lxx. diſt. ſanctorum. xxj. q. pri. per totum. lxxx. diſtin. epiſcopi vero extra de elec. dudum. ij. extra de preben. de multa cap. cum non ignores. cap. cum teneamur. ⁊ Lateranenſe concil. eod. titu. intantum: vbi eſt expreſſiſſimum: extra de reſcrip. capi. vlti. lib. vj. ⁊ de electio. auaritie: extra lib. vj. de preben. cum ſingula. xvj. q. j. preſbyteros. Unde ⁊ dicit lex ꝙ difficile eſt vt vnus duorum vicem obtineat. ff. de pac. ſi plures. C. de aſſe. nemo. C. de teſta. conſulta. vbi dicitur ꝙ abſurdum eſt ſi promiſcuis actibus rerum turbentur officia. Similiter dicit lex ꝙ non poteſt quis per plures ciuitates habere poteſtarias. ff. ad municipi. libertus. §. preſcrip. Nec prelatus in diuerſis

eccleſijs.x.q.iij.unio. Nec idem ſeruus uicem plu-
rium ſuſtinet dominorum. ff. de ſti.ſeruo.l.j.§. cōis
ſeruus horum tñ iurium nulla uel modica utilitas
eſt:ꝛ fruſtra membranas occupant.xix.diſt. ſi Ro-
manoꝝ. Pro nunc ſine diſpenſatione:nunc cuz diſſi
patione animarum ſuaruz:non dico diſpenſatione:
que requirit aut neceſſitatem:aut utilitatem:ut,j.q.
vij.§.niſi rigor. cum.c.ſeq.unde ubi cauſa ſufficiens
non eſt diſpenſationis,ille cum quo diſpenſat:quan
tum ad deum tutus non eſt:etiam ſi papa diſpenſet,
ut no.extra de uo.ꝛ uo.redē.non eſt:in gloſ. ſi cauſa
ſubeſt. Facilius ergo ꝛ curialius talis cum ſua diſpē
ſatione ad gehennam ſꝫ Oſtiē.ut no.pre.c.dudū.ij.
deſcendit. Paſſim clerici hodie habent beneficia
quotquot poſſunt habere per nefas non per fas: ꝛ
reuera ventri deſeruiunt. Raptores ergo fructuum
ſunt taliter perceptoꝝ:quia datur beneficium pro-
pter officium.lxxxj.di.eos. ꝛ.c.ſi quis ſacerdotum.
xxxij.di.preter hec.de cle.ex.latores.de ap. paſtora-
lis.extra de reſcrip. c. ulti.lib. vj. Bruchus gu-
la eſt.cui magnus uenter in paruo corpore:uel po-
tius uēter in toto corpore.de hoc uitio.xlj.di.ꝛ.xliij.
ꝛ di.iiij.deniqꝫ. Rubigo ꝫ qua.xlij.xlvij.ꝛ.lxxxv.
di.auaritia,que fruges ꝛ metalla inficit ꝛ corrūpit.
Jaco.v.Agite nunc diuites.ꝛ.j.diuitie ueſtre putre
facte ſunt. Eruca,luxuria,de qua.xxxij.q.v.ꝛ.q.vj.
ꝛ.q.vij.que toto corpore repens depaſcit olera:quia
luxuria inquinat corpora ꝛ animas.j. ad Cor.vj.
Adhuc etiaz implebitur de iſta noſtra eccleſia:quod
dicitur Ezech.xxxvj. Habitare faciam uos ſicut a
principio,ſcilicet in eccleſia primitiua,boniſqꝫ dona
bo maioribus. Et Aggei.ij. Magna gloria erit do
mus iſtius,ſcilicet eccleſie,nouiſſime plus ꝙ̄ prime.
Arbitror.n.ꝙ iſta eccleſia renouata ꝑfectior erit pri-
ma ecclīa primitiua:exceptis fundatoribꝰ eius.ſ.apo
ſtolis,poſt quos perfectiores in hac uita non exiſti-
mo aduenire. op.cap.xxiiij.q.ij. legatur ſingulariter
enim apoſtoli dñi fuerunt beati ꝛ perfecti in hac ui-
ta octo beatitudinibus:de quibꝰ Matth.v. ut dicit
Augu.in homil.illius euangelij. Beati pauperes,ꝛ
quibus dixit dominus. Beati oculi qui vident que
vos videtis. Luc.x. Et quibus fuit conceſſum vt tā
preſentialiter viderent ſpecioſum pre filijs hominū.
pſ. xliiij.tam familiariter ei adhererent : verba vite
ab illius ore diuino ſuſciperent:ſigna, ꝛ miracula aſ
ſidua cernerent : dulcedinem conuerſationis eius
guſtarent. Unde nec mirum, ſicut ait Hiero.ſi nec
puncto temporis paterentur ab eius facie ſeparari.

Jra dei qualis ſit.

Iratus es contra nos vehementer. Quando ten-
tamur ꝛ vincimur:iraſcitꝛ deus ꝯtra nos : qꝛ maior
eſt ipſe ꝛ fortior qui nos defendit, quam diabolus
qui nos impugnat.nec ſine permiſſu eius tenta-
mur. Job.j.Si autem poſtquam cadimus penite-
re nolumus: iraſcitur vehementer. Pſal. lxxxix.
Quis nouit poteſtatem ire tue ꝛ pre timore iram
tuam dinumerare. Aliquando enim iraſcitur vt pa
ter, quando verbis increpat delinquentem: ꝛ fa-
cit penitentem.xxiij.q.iiij.nimium. ꝛ cap. diſplicet.
v.q.v,non oſculatur. Iraſcitur autem vt dominus
quan do corripit durius:ꝛ ſtatim vlciſcitur : vnde
Moyſes.Exod.xxxij.Cur domine iraſcitur furor
tuus contra populum tuum? Ut iudex iraſcetur:
quum dicet. Matth. xxv. Ite maledicti in ignem
eternum:quum iam nec penitentie nec venie locus
erit:quia qualis quiſqꝫ hinc egreditur:talis in iudi-
cio preſentatur.xxv.diſtin.qualis. Et qualem te in-
uenerit dominus quum vocat:ſupple de hac vita:ta
lem pariter ꝛ iudicat.de peniten.diſtin.prima,nun-
quid Cayn.

Contra Simoniacos clericos ꝛ ambitioſos aut religioſos,ꝛ de proprietatibus ambitionis. Cap.9.

Poſtquaz dei gratia in commē-
to Threnoꝝ quod ſupra pro-
xime compleui:planxi ſanctam
eccleſiam matrem meam gene-
raliter : adhuc ſuperaddendo
planctum, plango adhuc vitia
membrorum eiuſdem in gene-
re:ꝛ in ſpecialibus ſtatibus ꝛ gradibus vt ſupra in
prohemio iſtius operis promiſi. Sponſi namqꝫ
Chriſti ſancta mater eccleſia in ſe immaculata:quia
ſine macula ſine ruga. Ad Eph.v.de peni. diſt.j.ec-
cleſia, in membris ſuis diuerſis ꝛ quamplurimis
maculis deturpatur. Nam recedens a ſponſo humi
li. Phil.ij.ꝛ.pſ.cxxx. In magnis ambulat ꝛ in mi
rabilibus ſupra ſe. Omnis enim ſuperbus in admi
rationem haberi deſiderat:ꝛ ab his adorari: ſicut
diabolus Matth.iiij.Luc.iiij. A ſponſo mundiſſi-
mo,qui eſt ſplendor glorie, ad Heb.j.ꝛ candor lu-
cis eterne,ꝛ ſpeculum ſine macula Sap.vij.recedēs,
in fetidis membris in ſtercoribus ponit niduz ſuuz.
quia, prohdolor, ſacroſanctum domini templum
ſcorto plenum eſt:ꝛ ephebia nec nominanda:ſed ca
pite plectenda. C.de adul. cum vir. in aula dei pale-
ſtrat.ij. Machabeo.iiij. vide quod ſcripſi ſupra in
Thren.in oratione Hieremie. Recordare:in prima
expoſitione: ſuper verbo adoleſcentibus impudice
abuſi ſunt: in cap.ij. Et merces poſtribuli ab officia
libus ſponſe (quod lugubre eſt fari:ſed lugubrius
agere) ſepe recipitur manifeſte:vt ſic det occaſio non
modica hereticis impūs vocandi dei eccleſiam me-
retricem:quia ſcriptuz eſt: vide Hiere.ij.ꝛ.iij.Deut.
xxiij. Non offeras mercedem proſtibuli:nec preciuz
carnis in domo domini dei tui. Et Num.xxxv. Nō
accipias mercedem meretricis nec preciuz ſangui-
nis,ꝛ no.extra de deci.ex transmiſſa. Suffarcina-
ti etiam auro eccleſiaſtico.xij.q.ij. gloria. verſi. So-
crates. Impinguati dilatati.in canti. Moyſi.Deu-
te. xxxij. Buccas rubentes habentes:gaſtrimagi di
uerſis epulis ꝛ commeſſationibus ſpumantes: di-
uerſis ſpeciebus ꝛ falerni ꝛ meri poculis calefacti ꝛ
eſtuantes.xxxv.diſtin.eccleſie principes. Non ſer-
uitores ꝛ domicellos ſimplices ꝛ ſenes pallidos ꝛ
macilentos,ſed comptos nitidos rubicundos ꝛ iu-
uenes ꝛ procere ſtature, filij eccleſie degeneres re-
ctores ꝛ prelati vocati deſiderant habere:vt incita-
menta xenodochie ꝛ libidinis:vt ſic in eoꝝ triclinio
non trinitatis reuerentiſſime cultus:ſed ſimul habi
tet arrogantie concupiſcentie carnis ꝛ gule triplex
funiculus eos ligans:qui raro ꝛ dificillime rumpit
ab eiſdem. Eccli.iiij.de Tren.ꝛ pa.c.j. Utinam tales
eijcerentur ad literam de eorum prelationibus:lau-
tiſqꝫ conuiuijs ꝛ multo labore epulis preparatis,
non in tenebras exteriores Matth.viij.xxij.xxij.ꝛ.
xxv.ꝛ Luce.xiij.xxxv.di.eccleſie:ſed vt fierent remo
tis predictis occaſionibus in abſtinentia ꝛ ſancti-
monia fortiores:vt euacuato mero venter non di-
ſpumaret in libidines:vt in palea.xxxv.di.vinolētū.
Sed ſitiant parſimoniaz.xlj.di.parſimoniā.ꝛ mūdi
tiaz:bibentes aquaticū vel ceruiſiaz:extra de homi.

c.ij.⁊ edentes non ſimilaginem.i.florem farine, ſed ſiligines milium ⁊ panem cibarium.xij.q.ij. gloria. vt ſic ſordibus abluti ⁊ mundi per abſtinentiã veri ſponſi filij veri ſponſi ⁊ rectores dignitate ⁊ vita eccleſiarum merito dicãtur. Prohdolor, nihilominus non miror quia in regentibus communiter ſponſam chriſti ⁊ corpus eius.xxiij. q.iij. pro membris: ſcilicet eccleſiam orthodoxam adeo inualuit ⁊ preualuit philargyria.i.amor pecunie que eſt idolorum ſeruitus ⁊ radix omnium malorum eſt cupiditas.j.Timo.vj.Ephe.v.j.q.j.cum omnis ꝙ a minimo vſqꝫ ad maiorem omnes ei ſeruiunt:vnuſquiſqꝫ ad auaritiam ſuam a ſummo vſqꝫ ad nouiſſimũ declinat.Eſa.lvj. Hiere. vj. ⁊.viij. non recordantes ꝙ dicitur Abachuc.ij.Ve qui congregat auaritiã malam domui ſue vt ſit in excelſo nidus eius : ⁊ liberari ſe putat de manu mali.Aurum ſitiunt hodie prelati : aurum bibunt.j.q.j.§.ex his: vt conſeruent carni : ⁊ ſanguini erogent:non egenis, contra illud.xij. q.j.nolo.⁊.q̃.ij. aurum. Vide quod ſcripſi ſupra in Thrẽ.iij.c.ſuper verbo, quomodo obſcuratum eſt aurum.in.ij.expoſitione in c.vij.Vtinam pro minori malo, vterentur ſuperfluis : ⁊ neceſſaria darent inopibus,vterentur precioſis, ⁊ darent pauperibus vilia.xlj.diſt.non coguntur. Sed iſtius noſtri eui cõmuniter non paſtores.xcv.diſt.eſto, ſed pellium venatores cum Eſau.Gen.xxv.⁊ ouiũ tonſores.Nõ piſcatores: ſed depredatores.Non cuſtodes. Luce. ij.ſed gregis deuoratores. Non defenſores : ſed impugnatores.extra de na.ex li. ven.c.j. Non paupertatis euangelice zelatores: ſed ſubſannatores ⁊ contemptores. Non fideles diſpenſatores chriſti patrimonij.extra de elec.cum ex eo.li.vj.xxiij.q.vij. quod autem.⁊.q.viij.conuenior.⁊.xij.q.j.ſi priuatum: ſed defraudatores ⁊ diſſipatores.xij.q.iij.c.j.Regnum terrenum querentes : de paupertate chriſti ⁊ ſpiritus eius propter quam datur celeſte, non curantes. Mat.v.xij.q.ij.gloria.ver.multi.xxxv.diſti.eccleſie. Cunctis auferunt vniuerſa : omnia in ſuos abuſus redigunt, omnia deuorant : ſoli prelati partes inuadunt alienas : ſoli occidunt vniuerſos : ſic teſtificatur Hiero.pro ſuo tempore.xciii.di.diaconi.v. quod in iſto toto quaſi leproſo. Phil.j. ⁊.ij. Vere que ſua ſunt querunt.viii.q.j.ſunt in eccleſia:vt que ſua ſunt perdant: nam perdere chriſtum,eſt vere male perdere ſemetipſum. In muneribus iudicant. In mercede reſpondent. In pecunijs diuinant.j.q.j. iudices. Michee.iij. Pro pecunijs celebrant. Corpus chriſti pro pecunia vendunt cũ Juda.j. q.j. qui ſtudet. Pro pecunijs conſecrant ⁊ ordinant.j.q.j. cum ordinaretur, ⁊ pro pecunia omnia conferunt ſacramenta. Sacramenta emunt : ſacramenta vendunt: ſed gratiã non conferunt quam non habent.j. q.j. gratia:⁊ c.nullus epiſcopus. Nihil accipitur gratis: nihil datur gratis: Mat.x.Gratis accepiſtis : gratis date.j.q.j.quicquid . Pauci intrant per oſtium per hunc modum.j. q.j.ordinationes.Quilibet paratus eſt vendere ſacramenta que emit.j.q.j. quibuſdam . Nihil ſibi in eccleſiaſticis honoribus grauitas : nihil ſibi defendit induſtria.j.q.j.fertur.Hodie beneficiorum ⁊ ſacramentorum benedictiones potius ſunt quantum ad indigne conferentes ⁊ recipientes maledictiones.j. q.j. maledicam . Non curant nec timent hi quodammodo deſperati rectores de lepra Giezi.j .q.j. cito. Nec de ſuſpendio Jude.de peni.diſt.iij.iudas: ⁊ c.nihil: chriſtum vendentis: Mat.xxvi. Mar.xiiii. Luce.xxii.⁊ Joan.xviii. j.q.j.qui ſtudet . Nec de eiectione de templo celeſtis glorie ſi columbas vendũt : gratiam ſcilicet ſpiritus ſancti deſignati per columbam.j.q.j. quibuſdam : ⁊ q.iij.ex multis.c.ſaluator. c. vendentes. De fide male ſentire videntur: quia ſimonia cauſat hereſiz. j.q.j.qui ſtudet.cum.c.liqueat.c.petrus: ⁊ c.cum omnis.c.eos.c.fertur. pro peccato non videntur habere, cuius tamen comparatione cetera crimina pro nihilo reputantur . extra de ſimo. per tuas.j. q.vlti. Vbi ſimoniacos vocat Paſcalis papa precipue hereticos.⁊ extra de ſimo.per tuas.j. Nihil hodie datur gratis:q2 nec aliquid recipitur gratis:q2 dicunt collatores: quod comparauimus vendimus : vt p̃ alleg.c.quibuſdã. Quicunqꝫ emit laudat quod vendit ⁊ lucrari deſiderat.j.q.iij.ſaluator. Sed ſm Auguſt.Lucrum in burſa damnum in conſcientia. Vẽdidit ſacrum: perdidit fidem: pecunia dantis ⁊ accipientis cum eis ⁊ Simone in perditione erit. Act. viij.j.q.j.qui ſtudet.c. cito. ⁊.q.iij. ſaluator. Leproſi ſunt ſimoniaci.j.q.j.cum ordinaretur, ⁊ c.cito.Trapezite ſunt.xxiii.diſt.in nomine domini. Non iſraelite: ſed giezite: prec.c. qui ſtudet.Sed de lepra anime non curant,quia in vano accipiunt animaz ſuã. p̃s.xxiii. De facto aliam vitam non credentes cum Simone mago puram fidei conſcientiam non habentes.j.q.j.petrus.Allegant conſuetudinem in huiuſmodi venditionibus ſimoniacis : corruptelã potius auaritie ardore ⁊ cupiditatis illectam.extra de ſimo.non ſatis.c.cum in eccleſie.j.q.iii.ſi quis prebẽdas . Nam conſuetudinem ratio ⁊ veritas ſemper excedit (alias excludit) diſ.viii.veritate , cum capi. ſeq. Sed vtinam conſiderarent hi poſteri Simonis harioli: ꝙ etſi non hic: in loco tamen tormentorum per tortores.de peniten.diſtin.iiij.tradidit: irremediabiliter torquebuntur. Sed dicunt hi leproſi. Samueli offertur a Saule quarta pars ſicli : ſed vere non recipit: ſed Saulem pauit.j.Reg.ix.j.q.j.iudices : ſed nec Heliſeus vi tractus quicqꝫ recepit a Naaman de bonis damaſci: ſed ait. Viuit dominus ante quem ſto : quia non accipiam . Quumqꝫ vim faceret : penitus non acquieuit. iiii.Reg. v.j.q.j.iudices.in fi. Et prohibuit beatus Coſmas ſanctum Damianum germanum ſuum ſecum in vno tumulo ſepeliri : quia a quodam ſanato ab eis quoddam acceperit munuſculum gratis oblatum : quod contra ius non eſt.j.q.ii.c.j.⁊ c.ſicut epiſcopum.xviii.diſtin.de eulogijs. Sed dicunt iſti ficti prelati, ſacramenta non vendimus:ſed dicendum eſt etſi ipſa ſacramenta inuendibilia non vendant contra ſacros canones: vendunt vocem,ſigillum, ⁊ calamum.p̃c. c.ſicut ep̃m: ⁊ in palea: preall.c.nullus abbas. ⁊ extra de ſimo.c.j.vbi de hoc.Et canoni fraudẽ faciunt de perſona ad perſonam: quia quicquid accipit notarius pro literis ordinatorum: vel totum vel quaſi totum tollit ep̃s. De qua fraude quomodo quadrupliciter committatur,no.xiiii. q.iii.pleriqꝫ.⁊ extra d̃ priuil.quanto. Et acceſſorium vendendo ſcilicet ſigillum ⁊ chartas: ordinẽ vendit.j.q.iii. ſi quis obiecerit. Nec dicant ꝙ datur precium poſt ordinem acceptum , quia ex quo datur ex pacto : vel exigitur vel petitur : prohibitum eſt etiam poſt dare : vt preallega.ca.ſicut ep̃m: quia accipere eſt quandocunqꝫ accipere.j.q.j.eos qui.in fi.⁊ q.iii.ſaluator. ⁊ c.ſi quis prebendas : adde quod ſcripſi ſupra in.ii.parte hac in.ii.c.Thre.quod incipit quõ.in ver.principes no-

Fraus p̃latoꝝ in accipiẽda p ordinatione pecunia.

Simonie lepraz author inſectatur.

ſtri prelati in c.v.⁊ in additione ibi poſita, ⁊ infra in cap.xx.in.§.ſed vt ſciant.ver.xxiiii. Hi ergo prelati venales aurum pro ſpiritusancto recipientes, lepram dederunt: ⁊ lepram ſibi retinuerunt.j.q.j.cuꝫ ordinaretur: ⁊ male queſita mercede non tam patrimonij facultatem qꝫ theſaurum criminum congregant eterno ſupplicio ⁊ breui fructu.j.q.j.cito. in fin. O lepra contagioſa: lepra fetida vſqꝫ ad aures domini ſabaoth, lepra labefaciens interiora vitalia, ⁊ ſacra in dei eccleſia ſacrificia, abominabilis deo ⁊ diuinis hominibus, apud homines incurabilis, ſoli deo chriſto domino qui apparere voluit tanquã leproſus. Eſa.liii. Cura poſſibilis: ſed rara ⁊ admirabilis. Utroqꝫ teſtamento prohibita es. vt prec. c.qui ſtudet. Sanctio ciuilis te reprobat. ff. ad.l.iuli. de ambitu.l.j.j.q.vij.ſancimus. Canonica te hereticam vocat: vt preall.c.cum liqueat: ⁊ c.petrus.c.fin. A templo dei eijceris cuꝫ flagellis.j.q.iii. ex multis. iiij.Reg.v.Joan.ij. Ab helizeo lepra perfunderis: a Petro in perditionem damnaris. Actu.viii.j.q.i.§. quia ergo: in fi. Que fieri debent leproſis. Leuit.xiij. tibi competunt. Quia caput nudum habes: vt cognoſcaris ⁊ confundaris: quia caput habes vulneratum.j.q.j.ventum eſt. Os veſte contectum: ne alios tu draco flatu inficias.c.xxxij.q.iiij.in eo. quia contagioſa es.j.q.j.cito. Conciſam veſtem: quia eccleſiam diuidis: quia peſſime ambis ⁊ mercaris: ⁊ ab eccleſia que vna eſt diuideris.xvi.queſt.vij.ſicut: contagioſa ſemper ⁊ ſordida apparebis. Exod.iiij. quia manum ad burſam poſuiſti: ⁊ extrahendo ſoluiſti: etſi hominibus, deo tamen non latuiſti.xv.q.vi.cap.j. Cum Ozia ſanctuaria profanaſti ⁊ leproſa effecta cum lepra vſqꝫ ad mortem permãſiſti.ij.Paral.xxvi.ij.q.vij.§.his ita. Perraro enim ſimoniaci vere confitentur: nec dimittere beneficia acquiſita ſimoniace ſunt parati: nec ordinis executioni infecti renunciare: ſed nec aliter ſalui fiunt.j.q.j.ſi quis neqꝫ: ⁊ c.ordinationes: vbi de hoc: extra de ſimon. ex tue: ⁊ cap.Mattheus: vbi de hoc.xiii.diſt.nerui. Aurum habes cum Naaman ſyro.iiij.Reg.v.ſed leproſo.j.queſt.j.qui ſtudet: ⁊ ca.cito. De domo Joabes.ij.Reg.iij. eccleſie inimica. Sic enim Joab interpretatur. Fluxum ſanguinis pateris: quia emendo ⁊ vendendo tuum ⁊ multorum ſanguinem fundis: te ⁊ multas animas perdendo: fuſum tenes: qꝛ mollis ⁊ effeminata es: tota reſoluta in corde terre. Gladio transfoderis ſcilicet in precordijs conſciẽtie tue propter vermem conſcientie corrodentem: vt prec. c.Mattheus: ⁊ nulla talis plaga ſicut ſtimulus cõſcientie. Eccl.xiii. Beatus qui non eſt ſtimulatus in triſtitia delicti. Pane cares: quia panis viuus angelorum, de conſec.diſti.ij.omnia: ⁊ c.ſicut: quem tu vendis ⁊ emis, ſicut panem materialem: recedit a te: ⁊ fames vt canis. ps.lviij. quia conſolatione dei priuata, ciuitatem mundi in qua eſt contradictio circuis comparas ⁊ vendis. Ambitioſa es. Antiochum adis: vt compares principatum: talenta promittis cũ Jaſone.ij.Machab.iiij. Propter te ignis charitatis almus in eccleſia dei extinctus eſt: quia nihil pro amore dei aut proximi digni ĩ eccleſia dei quaſi hodie fit.j.q.j.ſicut eunuchus: quia chriſtus charitas ⁊ ſpiritus ſanctus amor venditur tota die: vt pre.c.qui ſtudet: ⁊ cap.nullus epiſcopus. Uirus habes occultum o honoris cupiditas: quia clã paciſceris de primatu.xl.diſti. quicunqꝫ. Mater es hypocriſis: quia apparet prelatus: ⁊ coram deo nõ eſt: quia in ſua radice vitiatus eſt.j.q.i.quibuſdam. Fateor: characterem habet: ⁊ characterem confert, ſed vitioſum: no.prec.cap.ordinationes: ⁊ legitur ⁊ no.j.q.j.dominus: quia intus ortus talis occidit.j.q.j.fertur.no.extra de ſimo.tãta. Cyprianus martyr te ſimie comparauit.j.q.i.ſi quis inquit: quia effectum ſacramenti non tribuis: ideſt executionez ⁊ gratiam.pri.q.pri.§.ex his: quuꝫ ſcienter a ſimoniaco alij ordines recipiunt: vt ibi.⁊ pri.q.pri.ꝑ Eſaiã, ⁊ capit.dominus. Doli artifex es: quia ſuperiorum peſſima adulatrix: vt aliquid lucreris ab eis. Et ꝓ precio beneficii offeras munus lingue pri.q.ꝑ.ſunt nonnulli.

In ambitionez inuehitur.

O ambitio: nedum ſuperiora agis cũ tua filia ſimonia: ſed ⁊ ſuperiores prelatos aſſocias: tuum caput vulneratum inclinas: encenia mittis: non ſolum eſculenta ⁊ poculẽta: de quibus legitur ⁊ no.extra de reſcrip.ſtatutum.lib.vi.⁊ de vit.⁊ hone.cleri.cum ab omni, ⁊ de ſimo.etſi queſtiones: ſed dextrarios: pannorum pecias: ⁊ vaſa aurea ⁊ argentea: ⁊ alia occulta auri ⁊ argenti talenta. Blande ⁊ humiliter ⁊ reuerenter loqueris dominis: vt lucreris. Dimittis curam parochianorum tuorum: ⁊ cultum diuinorum officiorum quibus es obligata.vij.q.pri.ſicut.xcij.diſti.c.vlti.lxxxi.diſtin.eos, vt trotes. Junge quod ſcripſi ſupra in Thren.in.§.recordare in.vij.c.in textu quaſi vidua: ⁊ curras poſt caudas equorum dominorum tuorum. Tanta eſt cupiditas tua ⁊ honoris auiditas: ꝙ quum ſaltem extra ſis libera in terra tua ⁊ in eccleſia tua: vbi habes beneficium tuum: in curijs ſuperiorum efficeris peſſima ſerua. Diues eras in mundo ⁊ contentari poteras: ⁊ in pace quodammodo bonis tuis gaudebas. Sꝫ radicata cupiditas inſatiabilis.xlvii.diſt.ſicut.xiiii.q.v.quid dicam: auiditas ⁊ mens honoris auida te egere: ⁊ quodammodo mendicare, ⁊ in labore inutili continuo viuere, ⁊ bonis tuis non gaudere coarctat.xlvij.diſt.bonorum: ⁊ cap.niruz: vbi dicit Leo. Mens potẽtie auida nec abſtinere nouit a uetitis: nec gaudere conceſſis: nec pietati adhibere conſenſum. Et uiuere in curiis magnatum: ut dei iuſto iudicio ipſa tua ambitio duplici contritione te conterat in anima ⁊ in corpore, diuino ſpiritu non contritum. Hiere.xvii. ubi dicitur. Et duplici contritione contere eos domine deus noſter. Quia tua ambiẽs proteruitas hoc meretur.c.extra vt lit.non conteſta. quoniam.§.fi. Sepe enim quis ſimul duplici pena punitur. extra de rapt. in archiepiſcopatu: legitur ⁊ no.xvii.q.iiij.attendendum: regulariter non: vt legitur ⁊ no.extra de iudic.ac ſi clerici: vbi de hoc: vt ipſa tua cupiditas in te proprium more carnificum debacchetur authorem: teqꝫ excruciet ⁊ conſumat. Utinam igitur iam veniat diu deſideratus dei vicarius in eccleſia ſua aliquis: qui eiectionem de templo quam incepit de te facere dominus Jeſus: vt Marc.xi. Luce.iii. Joan.ii.c.⁊ Matth.xxi.dicunt ſimpliciter eiecit: ⁊ pri.q.pri.qui ſtudet: ⁊.qõ.iii.ex multis: adimpleat ⁊ perficiat cum perſeuerantia vſquequaqꝫ. Quia poſt duas eiectiones de templo: quas de te fecit dominus.ſm Augu.quarum vnam ponit Joan.aliam tres alii euangeliſte: vehemẽter in templo eius ſuccreuiſti: ⁊ eius templum profanaſti: ſed tertiam peremptoriam expulſionem faciet ille ſanctus ſanctorum: qui omnia eccleſiaſtica dare gratis precepit per ſuum vicarium: vel, prohdolor, per exteras poteſtates: confido certiſſime antequã tranſeat breue tempus. Ait enim ille chriſtus gra-

tioſus,

tioſus. Gratis accepiſtis gratis date.j.q.j.c.j.⁊ c.qc- quid: ⁊ q.iij.ſaluator. Matth.x. vbi Chryſo. Uide autem qualiter moꝛum diligentiam non minus habet chꝛiſtus q̃z ſignoꝛum: monſtrans quoniam ſine his nihil ſunt. Etenim ſuperbiam eoꝛuz pꝛemit, dicens Gratis accepiſtis, ⁊ ab amoꝛe pecuniarum mundos eos pꝛeparat, dicens: gratis date. Uel vt non videatur eoꝛum beneficium eſſe: ait gratis accepiſtis.q.d. Nihil vos de veſtro largimini ſuſcipiētibus. Neqꝫ enim mercede hoc accepiſtis: neqꝫ laboꝛantes. Mea eſt gratia: gratis eam accepiſtis: ita igitur alijs date. Neqꝫ enim eſt condignum pꝛecium eoꝛum inuenire. Igitur timenduz eſt vehemēter, ꝙ niſi dei vicarius arcem ſyon tenens, iſtaz eiectionem ſimoniacoꝛum ⁊ giezitarum cito faciat: ꝑmittat deus fieri: vt pꝛedixi: in gladio furoꝛis ſui ꝑ exteras poteſtates: ſicut fecit contra Anglicos ⁊ Hiſpanos.lvi.diſt.ſi gens. Foꝛmido etiam ne Balthaſar diripiens pꝛecipue pꝛopter hoc vaſa ſacra Hieruſalem bibat ⁊ edat in eis cuz concubinis ſuis. Dañ. v.de conſe.diſt.j.veſtimenta.xij.q.ij.aurum. Sed foꝛtius trepido ne pꝛopter ſcelera pꝛedicta maxime ſimonie, heretice, ⁊ ambitionis, ſicut ager aretur Hieruſalem: ⁊ ſicut cuſtodia pomerij collectis pomis ⁊ fructibus deſolati. Michee.iij.j.q.j.iudices. Neceſſe eſt enim eccleſiam tribulari ⁊ purgari.l.diſt.⁊ purgabit: ſed impoſſibile eſt ꝙ ſit nulla.xxiiii.queſt.pꝛi. pudenda.in fin.

De ſtatu papali, ⁊ ꝙ Papa peccare poteſt, ⁊ grauius q̃z alij ⁊ grauioꝛ eius pena. Et quid agere debeat Papa. Cap. 10.

Quia vſqꝫ adhuc de vitijs maxime ſimonia coꝛruptoꝛum membꝛoꝝ eccleſie locutus ſum generaliter: Nunc ad ſpeciales ſtatus eccleſie vt pꝛomiſi ſuperius, deſcendendo: tangam vitia ⁊ defectus eoꝝ: vt in hoc tractatu ſe de illo ſtatu ſpeculantes, ⁊ vitia ſua videntes, ⁊ coꝛrigentes, ⁊ ſanctam eccleſiam amplius non ſcandalizantes, in eccleſia exiſtentes vere filij eccleſie cenſeantur. Naz ſm Auguſti. Nec ille dicendus eſt eſſe in eccleſia: ⁊ ad iſtam ſocietatem ſpiritus pertinere: qui ouibus chꝛiſti ficto coꝛde miſcetur: ſpiritus enim ſanctus diſcipline effugiet fictum. Sap.j. Neqꝫ enim ad eccleſiam illi ſoli non pertinent qui ſeparationis aperto ſacrilegio manifeſti ſunt: ſed etiam illi qui in eius vnitate coꝛpoꝛaliter miſti per peſſimam vitam ſeparantur.xxiiij.q.iij. de illis. Ego autem ſcriptoꝛ cum Hieremia paupertatē ⁊ miſeriaz uidēs meā. Thꝛe. iij.in pꝛin.ad literam neminem nomino: conſcientia ſua conueniat vnumquemqꝫ.viij.q.j. quid autē: ſed vitia que quilibet in quolibet ſtatu debet habere odio, tango.lxxxvi.diſt.odio. xxiij. q.iiij. duo. A capite ergo a quo ratio eſt edenda.ff. de edēdo: argentarius: ⁊.l.diſt.⁊ purgabit, ⁊ c.quia tua: incipiēdo: qꝛ ſm Grego.papam. Capite langueſcente facilius cetera coꝛpoꝛis membꝛa inficiuntur. vi.q̄.j. c. ſunt plurimi.c.ex merito. Uulnerato nanqꝫ paſtoꝛe pꝛincipali, quis curandis ouibus adhibet medicinam: j.q.pꝛi.fertur. A reuerendiſſimo dei vicario domino papa.extra de trāſla.inter coꝛpoꝛalia: ⁊ c.quāto. Qui eſt caput totius eccleſie ſicut Petrus. xxij. diſt.c.ii.quia quum homo ſit: peccare poteſt.xl.diſt. ſi papa. Et aliud dicere, erroꝛ eſt. de pen.diſt.ij.ſi enī. Incipio: non ponens ſpecialiter os in celum: tāgendo eius vitia.xxi.diſt.c.ſi.ſed aliqua ſcribens que cōuenit ⁊ opoꝛtet ipſum facere: in quibus ſi offenderit, ipſe viderit: ⁊ non ego. Omnia enim peccata ſua occulta ⁊ manifeſta, excepta ſola hereſi pꝛobata ⁊ contumaci, deum habent vltoꝛem ſolum ⁊ nō aliū. ix.q.iij.alioꝛum.xxi.diſt.nunc autem. Et de iſta materia ſupꝛa maxime in.v.⁊.vi.cap.in pꝛi. parte iſtius operis latius diſputaui. Et quia ibidē latiſſime eius poſui poteſtatem: in iſta.ij. parte ad pedes ſanctitatis eius iacens ſeruus, excitabo dominum meum: vt poteſtatem ſuam conſeruando maxime grauiter non peccet: quia hoc ad potentiam ſuam non pertinet: quia ſm Aug.poſſe peccare, non eſt aliquid poſſe: immo aliquid non poſſe. Unde ſolus deus: cuius ipſe eſt vicarius, uocatur omnipotens qui hoc non poteſt: quia omnia poteſt que poſſe eſt aliquid poſſe de pen.diſti.ij.§.ſi. Immo Petrus qui ceteris plus chꝛiſtum dilexit. Joan.vlti.vi.q.pꝛi.imitare, lapſus eſt: vt ibi.⁊.l.diſtin.fidelioꝛ.⁊.c.conſiderandum. Et poſtq̃z receperat ſpititumſanctum a Paulo repꝛehenſus eſt: quia repꝛehenſibilis erat: ad veritatem euangelij non recte ambulabat. Gal.ij.ij.q.vij.paulus.⁊.c.puto. Unde elegāter ait papa Symmachꝰ. xl.diſt.c.j. Non vos beatum Petrum, ſicut dicitis: ſcilicet vos heretici: a domino cum ſedis pꝛiuilegio vel ſucceſſoꝛes eius peccandi licentiam iudicamus ſuſcepiſſe. Ille quippe perennem meritoꝛum dotem cum hereditate innocentie tranſmiſit ad poſteros.i. ſuos ſucceſſoꝛes ⁊c. Ut ergo Romani pontifices ſucceſſoꝛes Petri ⁊ vicarij dei.extra de elec. vbi periculum.⁊.c.fundamenta.lib.vi. pꝛiuilegio poteſtatis tradite Petro rite vtantur: retineant non Petri lapſum, ſed innocentiam ⁊ ſanctitatē eius. xxiiii. q.pꝛi.manet: quia ⁊ quum nedum chꝛiſti ſed etiam Petri vicarij ſint omnes Romani pontifices. lxiij. diſt.ego lodoicus.pꝛi.q.pꝛi.non quales.⁊ q.vii.quotiens.⁊.ij.q.vii.in ſancta.xxv.q.j.nulli fas. Et in legenda beati Joannis pape martyris: ⁊ notat Archid.extra de elec.fundamenta: ſuper verbo vicarii dei.lib.vi.ſicut tenent vices potentie: ſic ſanctitatis ⁊ innocentie: vt pꝛeal.c.j.xl.diſti. Peccare ergo poteſt papa: ⁊ grauius q̃z quiuis alius: quia quanto gradus altioꝛ, tanto caſus grauioꝛ: ſm Greg.de pe. diſt.ii.pꝛincipium. Et ſm Chꝛyſ.xl.diſt.homo chꝛiſtianus: vbi de hoc. Et ſm Hilariuz papam.xxv.q. pꝛi.nulli fas.ver.dicitur. Siquidem maioꝛi reatu delinquit: qui potioꝛi honoꝛe fruitur: ⁊ grauioꝛa facit vitia peccatoꝛum, ſublimitas peccantium, ⁊ loquitꝛ de papa peccante. Et ſm Hiero. Non ſanctoꝛum filii ſunt qui tenent loca ſanctoꝛum: ſed qui exercent opera eoꝛum.xl.diſt.non eſt facile. Idem Greg.e.di. nos qui pꝛeſumus. Et ſm Bonifacium martyrez. Si papa malus fuerit: innumerabiles populos cateruatim ſecum ducit pꝛimo mancipio gehenne cuz ipſo plagis multis vapulaturus ineternum.xl.diſti. ſi papa.q.di. Maioꝛ eſt pena ſua, omnium, ſicut diaboli. Et ſm Symmachum, non habebit de allegationis nitoꝛe ſubſidium: quando ipſoꝛum factoꝛuz vtetur eo teſte quo ⁊ iudice. Nā ⁊ ab eo cui plus cōmittitur: plus exigitur.ix.q.iii.alioꝛum. Et qꝛ aliis potentioꝛ: ſi offenderit: toꝛmenta potentius patietꝛ. viii.q.j.illud. Sap.vi. Quapꝛopter ſm Joā.duo teſtes ſufficerent contra papam, quod intelligo etiam in caſu hereſis.xl.diſt.ſi papa. Et quāq̃z in condem-

natione epiſcoporum.lxxij.teſtes, ⁊ preſbyterorum
cardinalium.xliiij.⁊ diaconorum cardinaliũ. xxvij.
requirantur. vt.ij. q.iiij. preſul. In condennatione
tamen pape, vt dictuz eſt, duo ſufficiunt. Nec in hoc
priuilegiatus eſt: immo deterioris conditionis, qr
ipſe maior ſine comparatione aliorum creatus eſt, ⁊
ideo ſine ſpe venie condemnandus: vt diabolus.de
peni.diſt.ij.principium, vt no.Jo.in preal.c.preſul.⁊
Anaſtaſius quia Acatium hereticum occulte reuo-
care voluit: diuino iudicio percuſſus fuit. Nam duz
aſſellaret, inteſtina emiſit: legitur ⁊ no.xix.diſt.Ana
ſtaſi⁹. Unde ⁊ errare poteſt papa: vt ibi: ⁊ no.xxiiij.
q.j.a recta. Et legitur in legẽda beati Euſebij ꝙ Li
berius papa arriane perfidie conſenſit. Et quidam
papa Leo non doctor arrianus fuit, cui dixit ſanct⁹
Hilarius ꝙ non erat leo de tribu iuda vt legitur in
legenda eius. Item dicit Aug. ꝙ quanto Adam
deo erat proximior: tanto magis peccauit. de peni.
diſt.v.conſideret. Papa dicitur apoſtolicus: cu-
ius ſtudium debet eſſe circa profectuz imperij.xcvij.
diſt.victor. Quia olim de ſacerdotibus nati ex legi-
timo matrimonio fuerunt promoti ad papatuz.lvi.
diſt.in palea. oſius. ⁊.§.cum ergo. Propenſius eſt
pro papa orandum: quia ex ipſo dependet ſalus om
nium.xl.di.ſi papa. Quia in cultu dei maiorem zelũ
d̃bet habere q̃z alij chriſtiani.xxiiij.q.j.officij. Quia
bonitas ipſius ſalus eſt omnium: ⁊ peruerſitas ip-
ſius cedit in damnationem innumerabilium perſo
narum.preal.c.ſi papa. Defert epiſcoporum ⁊ eccle-
ſiarum priuilegijs: niſi in caſu neceſſitatis. ix.qõ.iij.
nunc vero: ⁊ c.ſeq.xi.q.j.peruenit. Confirmare vſq3
ad animam ⁊ ſanguinem debet papa ⁊ ſeruare que
a ſuis preceſſoribus ſancta ſunt.xxv.q.j.ſunt quidá:
⁊ per totam illam queſtionem. Ex authoritate eius
conciliorum ſtatuta reprobantur.xvij. diſt.concilia.
Et abſoluit quos concilium damnauit.ix.q.iii. cun
cta: ⁊ c.fratres. Ab omnibus ſibi obediendum eſt.
xciij.di.ſi inimicus: ⁊ c.ſeq. Non dat papa vni eccle
ſie priuilegium in damnum alterius.xxv.q.ij. de ec-
cleſiaſticis. Quia ſic debet reputari ſtatutum pape,
acſi ab ore dei vel beati Petri eſſet prolatum.xix.
di.ſunt omnes. Non licet alicui de ei⁹ iudicio diſpu
tare: vel ab eo appellare.xvij.q.iiii.neminem. ix.q.
iij.cuncta: vide in prima parte iſtius operis in.xv.c.

Ad conſeruationem ergo innocentie ſue: ⁊ purga
tionem peccatorum ſuorum, nihil ſic Romano põ-
tifici maxime proficit ſicut aſſidue pro parte tempo
ris conſiderationi ſui ⁊ ſtatus ⁊ vniuerſalis populi
ſibi commiſſi vacare: non totum actioni ſe dare: exẽ
plo Moyſi: qui nunc aſcendebat in montez: vt ibi
gloriam domini cum maiori cerneret libertate: nũc
vero deſcendebat in caſtra, vt neceſſitatibus popu-
li prouideret. Exod.xxiiij.⁊.xxxvi.diſtinc.ſi quis: ⁊
lxxxviij. di. decreuit. ⁊ extra de renun. niſi cum pri-
dem.§.ne putes. vnde Ezech.iii. primo domin⁹ ait
prophete. Surge ⁊ egredere in campũ: deinde. In-
gredere ⁊ includere in medio domus tue. vbi dicit
Greg. ꝙ ſemper predicator ⁊ prelatus debet ad mõ
tem recurrere: humilitatem atq3 munditiam intrin
ſecus cuſtodire: poſt campum neceſſe eſt vt domum
redeat: quatenus in ijs que dicit qualis ipſe ſit iuxta
conſcientiam agnoſcat: hoc idem notatur.j. Reg.x.
vbi dicitur Sauli inuentis aſinis. Pater tuus ſoli-
citus eſt pro vobis: qr celeſtis pater noſter ita vult
nos proximorꝫ ſalutẽ querere: vt curã ſalutis ꝓprie
nõ negligam⁹. De ſeptẽ conſiderationibus pape.

Septẽ cõſiderationes ſummo põtifici diligentius obſeruande.

Prima ergo cõſideratio Romani põtificis erit:
An canonice ſit electus: vt vitet perpetuum anathe
ma.ſ. a duabus partibus cardinaliuz conſentienti-
bus in eum: eo non computato. Ceſſantibus iura-
mentis, pactionibus, conuentionibus, obligationi
bus, cõdictis, intendimentis, ſimoniaca hereſi, vio
lenta intruſione, nullo alio vero papa ſuperſtite, ⁊
ꝙ ipſe electus catholicam teneat vnitatem: alias nõ
apoſtolicus, ſed apoſtaticus haberetur, hec legũtur
⁊ no.extra de elec.licet.xxiii.diſt.in nomine domini.
lxxix.diſt.c.j.c.ſi quis papa.⁊.c.nullus pontifice. c.ſi
duo.c.ſi quis pecunia.c.ſi tranſitus.extra de elec.vbi
periculũ.lib.vi.⁊ in cle.de elec.ne romani.xvi. q.vij.
ſane.vij.q.j.nouatianus.c.deniq3.c.non furez.xxiiii.
q.j.didicimus. Adde hic quod ſcripſi ſupra in ꝑma
parte in c.j.§.primus. Secunda conſideratio. An
ſufficiens ſit ⁊ idoneus ad regendam vniuerſalem
eccleſiam: ⁊ ſummi pontificatus onera ſupportan-
da.extra de elec.vbi periculum.§.ceterum.in fi.li.vi.
xxiii.diſt.in nomine: ⁊ hoc ſecundum poſſibilitatez
humane nature. Nam talis debet eſſe qui nullius
incongrue voluntati deſeruiat: ſed vita ⁊ moribus
decoratus, tãto ordine dignus valeat inueniri. viii.
q.ij.illud. Et qui ſit preſtãtior ex omni populo ⁊ do
ctior. In omni virtute eminentior. In quo concur-
rant omnes animi virtutes. Nihil ei deſit ſapiẽtie,
nihil ſcientie: nihil deſit induſtrie. Omnis ei adſit
multitudo ſenſuum: adſit omnis congregatio ſan-
ctarum cogitationum: vt quid ſit ſummus ponti-
fex, quid eius vnctio: quid indumenta, quid pote-
ſtas conferens intra ſacrarium cordis ſui poſſit ad-
uertere.viii.q.j.licet. Sit etiam talis qui habeat ſpi-
ritum dei: ⁊ precepta dei in conſpectu eius. Sit in
quo ſit claritas legis ⁊ ſcientia.viii.q.j. ſi ergo. De-
bet eſſe cum Clemente predeceſſore optime erudi-
tus, ⁊ doctus, irreprehenſibilis, maturus, ⁊ paui-
dus.viii.q.j.oportet. Qualis etiaz eſſe debeat po
nit conciliuz Carthaginenſe, dicens ꝙ quilibet epi
ſcopus maxime ſummus natura ſit prudens doci-
bilis: moribus tẽperatus, vita caſtus, ſobrius, per-
uigil, ſemper ſuis negocijs cauens, non habens ſim
plicitatem aſininam: propter quam repellitur quis
a promotione.xxxix.diſt.petrus: humilis: affabilis:
miſericors: literatus: in lege domini inſtructus: in
ſcripturarum ſenſibus acutus ⁊ cautus: in dogma-
tibus eccleſiaſticis exercitatus: omnia fidei docu-
menta verbis ſimplicibus aſſerens: ſuſcipiens pa-
patuz non ſue delectationi nec ſuis moribus ſed pa
trum definitionibus: hec ponuntur.xxiii.di.qui epi
ſcopus. A vulgari vita ſecluſus: a mundi voluptati
bus abſtinens: ſpectaculis: pompis non ſe commi-
ſcens: conuiuia publica fugiens: priuata non tan-
tum pudica ſed ⁊ ſobria colens: vſuris nequaq̃z in-
cumbens: nec turpium occupationibus lucrorum:
non fraudis cuiuſq̃z ſtudiuz appetens: amorem pe-
cunie quaſi materiam cunctorum criminũ fugiens:
ſecularia officia negociaq3 abnuens: honoris gra-
dum per ambitionem non ſuſcipiens, pro benefi-
cijs medicine dei.i.pro ſacramentis munera non ac
cipiens: dolos ⁊ coniurationes cauens: odiuz emu
lationem obtrectationem atq3 inuidiam fugiens:
non vagus oculis: non effrenus lingua aut petulás:
fluidoq3 geſtu incedens: ſed pudorem atq3 uerecun
diam mentis ſimplici habitu inceſſuq3 oſtendens:
obſcenitates etiam membrorum ⁊ verborum ſicut
⁊ operum penitus execrans: viduarum ⁊ virginuz

Qualem deceat ſũmum eſſe põtificez.

frequentationem

frequentationem fugiens, contubernia extranearũ feminarũ nullatenus appetens, caſtimoniaꝫ quoqꝫ inuiolati corporis perpetuo conſeruare ſtudens, hec leguntur.xxiij.diſt.his igitur. Talis etiaꝫ erit papa: cuius comparatione ceteri grex dicantur. xxv. diſt.§.nomine. In quo concurrunt tredecim capitula apoſtolice regule.ſ.ꝙ ſit ſine crimine, vnius vxoris vir, non violentus: prudens: ornatus: hoſpitalis: pudicus, doctor, non percuſſor, non litigioſus, non cupidus, domui ſue bene prepoſitus, non neophytus: que ponuntur.j.ad Timo.iij. ꝛ ad Tituꝫ.j. ꝛ proſequitur ea Gratia.xxv.diſt.§.nunc autẽ, vſqꝫ ad.l.di. Debet etiam ſummus pontifex ſcire legeꝫ dei ſcrutabiliter ꝛ non tranſitorie: ſacros canones: ſanctum euangelium: ꝛ diuini apoſtoli librum: diuinam ſcripturam atqꝫ mandata conſeruare: ꝛ docere populum ſibi commiſſum. Subſtantia eñi ſummi ſacerdotis noſtri ſunt eloquia diuinitus tradita: ideſt vera diuinarum ſcripturarum diſciplina: quẽadmodum magnus perhibet Dionyſius. xxxviii. diſt.omnes. Unde ꝛ ſummus pontifex ſe cognoſcens ſi non renuntiaret papatui: credo ꝙ grauiter peccaret: quia vult preeſſe ꝛ non prodeſſe.viii.q.j.q epiſcopatuꝫ, ꝛ facit quod no.xvi.q.j. monachi vagãtes: ſicut fecit papa Celeſtinus ſanctus Petrus de morron. in quo etſi eſſet ſanctitas: deerat ſcientia ꝛ induſtria.xvi.q.j.legi. extra de renun. quoniam.lib. vi.ꝛ eod.ti.niſi cum pridem.§.pro defectu: adde qđ no.j.§.prox.ver.conſiderans. Hinc eſt etiam ꝙ ſi in gremio cardinales non inueniunt idoneum ad papatum, ſiue inueniãt, poſſunt eligere aliũde. xxiii. di.in nomine: vbi de hoc: ꝛ vide quod no.xl.di.ſi papa.ꝛ.lxxix.di.c.j. Et hoc innuitur in c.prealleg.licet. vbi hoc etiam tenet Oſtien. vbi etiam tenet Inno. ꝙ in electione Romani pontificis non eſt ex neceſſitate aliqua forma ſeruanda: immo quomodocũqꝫ appareat duas partes conſenſiſſe in aliquem tanqꝫ in electum, ius habet ꝛ verus papa eſt. Si autẽ interueniſſet impreſſio, quum ſolo conſenſu libero nõ coacto matrimoniuꝫ contrahatur. extra de ſpon. cũ locum: non eſſet tunc papa: nec eſſet ei obediẽdum. Item ſi prece vel precio.i.q.j.ſi quis: neqꝫ elegerunt cardinales: quum legitimus interuenire debeat cõſenſus non corruptus ſi id ſit notorium. Idem videtur ſi contra eum probaretur, vel ipſe in concilio cõfiteretur: quia iſta paria ſunt in iure. extra de cohabi.cle.ꝛ mu.c.vlt.ꝛ facit quod no.xl.diſti.ſi papa: in magna gloſ. Et vide quod legitur ꝛ no.lxxix.diſti.ſi quis pecunia: non erit papa: alias de hoc non poteſt excipi. ſm Innoc.ꝛ Oſtien.in preal.c.licet. Eadem ratione etiam ſi occultum eſt: coram deo non erit papa: quia non fuit conſenſus legitimus. c. op. de ſimo.tua: ibi: licet ab eo non ſit recedendum: vt ſcripſi ſupra in prima parte iſtius operis in c. iiii. §. quartus.ver.conſentiant. Tertio conſideratio eſt habenda in domino papa de ſtatu quẽ habet: quantis periculis laboribus ꝛ anxietatibus plenus eſt. Sic enim tantũ pondus eſt cuiuſlibet epiſcopi quãtum erit romani pontificis? Unde Augu.ad Ualerium. Ante omnia peto vt cogitet religioſa prudentia tua: nihil eſſe in hac vita maxime in hoc tempore facilius ꝛ leuius ꝛ hominibus acceptabilius epiſcopi officio: ſi perfunctorie.i.negligenter ꝛ adulatorie res agatur: ſed nihil apud deum miſerabilius eſt ꝛ triſtius ꝛ damnabilius. Idem. Nihil in hac vita ꝛ maxime in hoc tempore difficilius: laborioſius: ꝛ periculoſius epiſcopi officio ꝛc.xl. diſti. ante omnia. Et hoc ideo: quia non eſt facile in loco Petri ꝛ Pauli ſtare: ꝛ tenere cathedram cũ chriſto regnantium.xl.diſt.non eſt: immo periculoſiſſimum ſi non concordet vita.vt ibi. Nec loca vel ordines creatori noſtro nos proximos faciunt: ſed nos aut bona merita coniungunt: aut mala diſiungunt.xl.diſt.nõ loca.xxiii.q.iiij.ſicut. Item Amb. Non loci nobilitate ſed virtute vnuſquiſqꝫ gratiam comparat. xl. diſtin.illud facit.xij.q.ij.gloria. Nec aliquis feſtinet quomodo maior appareat: ſed quomodo omnibus inferior videatur. Quoniam non qui maior eſt in honore: eſt iuſtior: ſed qui fuerit iuſtior: ille maior. xl.diſt.multi: alias eſt.c.ꝛ incipit quicunqꝫ: ꝛ quãto quiſqꝫ eſt dignitate celſior: tanto debet eſſe virtute potentior vel potior.xvi.q.j. ſunt nonnulli. iiij.diſti. deniqꝫ. Et ſanctius eſt in hac vita ſub inferiori habitu domino famulari: ꝙꝫ alta indebite appetendo damnabiliter in profundum inferni ſubmergi. ſm Nico.l.diſt.de his.in fi. Et Grego.ſcribit Genando patritio dicens. Concilium vero catholicorum epiſcoporum admoneri precipite vt primatem non ex ordine loci poſtpoſitis vite meritis faciat: quoniam apud deum non gradus elegantior: ſed vite melioris actio comprobatur: vt prec.c.ſicut.xxiij.q. iiij. Et Leo papa ait. Merito patrum beatorum venerabiles ſanctiones quum de ſacerdotuꝫ electione loquerentur: eos demuꝫ ſacris adminiſtrationibus idoneos eſſe cenſuerunt: quorum omnis etas a puerilibus exordijs ad perfectiores annos per diſcipline eccleſiaſtice ſtipẽdia cucurriſſet: vt vnicuiqꝫ teſtimonium prior vita preberet: nec poteſt de eius prouentione dubitari: cui pro laboribus multis: pro moribus caſtis: pro actibus ſtrenuis: celſioris loci premium debetur ꝛc.lxj.diſt.miramur. Item Clemens.iij. Non in ſublimitate graduum: ſed in amplitudine charitatis acquiritur regnum dei. extra de temp.ordi.ad aures. Et propter timorem inſufficientie ſancti dei fugerũt honores ꝛ dignitates. Unde ꝛ Aug. peccatis ſuis deputat ꝙ Ualerio coepiſcopus factus eſt inuitus.xl.diſtin.ante. in fin. Et Marcus euangeliſta pollicem ſibi amputaſſe dicitur: vt ſacerdotio reprobus haberetur: vt dicit Hiero.ꝛ in ſua eſt legenda. Et Greg.doctor congaudenti ſibi Narſo patritio de papatu ſcripſit: dicens. Dũ contemplationis alta deſcribitis ruine mee mihi gemitum renouatis: quia audiui quid intus perdidi: dum foris ad culmẽ regiminis immeritus aſcendi: tanto autem me perculſum merore cognoſcite: vt vix loqui ſufficiam. Nolite ergo me vocare Noemi. ideſt pulchrum: ſed vocate me mara: quia amaritudine repleuit me dominus. Et alibi. Quod me ad epiſcopatus ordinem cognoſcitis perueniſſe: ſi me diligitis: plangite: quod ego inceſſanter defleo: atqꝫ vt pro me deum exoretis: rogo. Unde ipſe in prologo.iiij.lib.dialogorum: ſic ait ſe lamentando de ſtatu papali. Meror quem quotidie patior: ꝛ ſemper mihi per vſum vetus eſt: ꝛ ſemper per augmentuꝫ nouus. Infelix quippe animus meus occupationis ſue pulſatus vulnere: meminit qualis in monaſterio fuerit: quomodo ei labentia cuncta ſuberant: quantum rebus omnibus que voluuntur eminebat. ꝛ.j. At nunc ex occaſione cure paſtoralis: ſecularium hominum negocia patitur: ꝛ poſt tam pudicam quietis ſue ſpeciem: terreni actus puluere fedatur. ꝛc. Unde ꝛ in vitis patrum legitur de Amone.

qui fuit magnus abſtinentie ⁊ caſtitatis amator: peritus ſcientia ſcripturarum ⁊ eloquentia ſermonis, ꝙ quuꝫ ab archiepiſcopo Alexandrie cogeretur ad epiſcopatum: ⁊ ipſe nollet eremum dimittere, accepto forpice abſcidit ſibi ſiniſtram auriculam: dicens coram populo, Uel nunc certi eſtote qꝛ impoſſibile eſt me fieri poſſe epm̄. Quum autem adhuc cogeretur ad epiſcopatum: ait. Si me cogeritis amplius: etiam linguam meam propter quam moleſti eſtis mihi: abſcindam. Item abbas Theodorus diaconus inſtitutus quuꝫ cogeretur ab anachoritis vt miniſtraret in ſuo ordine, ait: Permittite me deprecari deuꝫ, ſi iubet me miniſtrare in loco meo. Et orauit ſic. Domine ſi voluntas tua eſt vt in ordinatione mea perſiſtam: oſtende mihi: ⁊ oſtenſa eſt illi columna ignea a terra vſque ad celum pertingens, ⁊ vox ad eum facta eſt. Theodore ſi potes fieri ſicut columna iſta, vade ⁊ miniſtra, quod ille audiens vltra adminiſtrare nullatenus acquieuit. Sed quum veniſſet in eccleſiam: deprecabantur eum, vt ſi non miniſtrabat: ſaltem calicem teneret, qui non acquieuit, dicens: ſi mihi amplius de hac re verbum feceritis: diſcedam hinc. Item quum abbas Motues inuitus factus eſſet presbyter a quodam epo: ⁊ diceret ei epiſcopus: Indulge mihi abba. ſcio enim ꝙ hanc cauſam nolebas. Cui ſenex pro ſua humilitate ait. Et mea cogitatio paruꝫ volebat. Quumqꝫ ⁊ diſcipulus eius factus eſſet etiam presbyter: permanſerunt ambo vſqꝫ ad finem ſuum, vt ad altare quantum ad oblationem ſacramenti, nunq̃ accederent. Unde dicebat ſenex. Cõfido in deo meo: quia non habeo grande vitiuꝫ propter ordinationẽ hãc: qꝛ oblationem non mihi preſumpſi offerre: naꝫ ordinatio illorum eſt qui ſine culpa ſunt: ego autẽ me bene cognoſco. Item ſm Aug. Epiſcopatus nomen eſt operis ⁊ oneris potius q̃ honoris. viij. q. j. qui epiſcopatum. vnde Petrus ad clementem. Clemens: ſi tanq̃ omnibus preeſſe volueris: ſingulos prout potueris adiuua, ſingulos releua: quia ⁊ ſingulorum onus ⁊ ſolicitudinem portas. viij. q. j. clemens. Et Hiero. illud inferendum eſt aduerſus eos qui de epiſcopatu intumeſcunt: ⁊ putant ſe non diſpenſationem chriſti ſed imperium conſecutos: quia non ſtatim omnibus his meliores ſunt quicunque epiſcopi non fuerint ordinati. ⁊ infra. Quanto magis ſe vnuſquiſque conſiderans ⁊ ſciens quia potens potenter tormenta patietur: retrahet ſe ab hoc non tam honore quam onere: ⁊ aliorum locum qui magis digni ſunt ambiget occupare? viij. queſt. pri. illud. Multis autem fit rapine ſecuritas, epiſcopatus ambitio. ſecundum Pelagium. viij. queſtio. iij. cap. pri. Item Gregor. xiij. diſtinc. nerui. verſicu. alius. Alius penſare pondus honoris eccleſiaſtici negligens: ad locum regiminis premijs aſcendit: ſed quia omne quod hic eminet plus meroribus afficitur: quam honoribus gaudeat: dum cor plus tribulatione premitur: ad memoriam culpe reuocatur. Iunge hic quod ſcripſi. ſupra in iſta ſecunda parte in ſecundo capitu. Thren. ſuper verbo prophete. in cap. v. in. §. quomodo. ⁊ infra. §. v. in capitu. xiij. Idem not. in capitu. xxiij. verſi. omne.

Quod ordo epiſcoporuꝫ quadripartitus ſit. Quot modis dicatur eccleſia. Quot nominis appelletur ⁊c. Cap. II.

Inter hec ſciendum ꝙ quũ ordo epiſcoporum ſm Iſidoruꝫ quadriptitus ſit: in Patriarchis, Archieſcopis, Metropolitanis, atqꝫ Epiſcopis. xxj. di. c. j. omnium iſtorum papa ſortitur nomina ⁊ effectum: papa enim proprie patriarcha eſt ⁊ patriarcha vocatur. Nam patriarcha greca lingua ſummus patrum interpretatur, ⁊ iſte eſt papa. vnde in pre. c. j. xxj. di. patriarcha Romanus vocatur. ibi. Sicut romanus. ⁊. xxiij. diſtin. in nomine domini. in prin. ⁊. xxij. di. c. vlt. Sicut autem poſuerunt antiqui patres: Urbs romana caput totiꝰ orbis effecta eſt. xxij. diſ. c. ij. ⁊. ij. q. vij. beati Petrus ⁊ Paulus. extra de elect. fundamenta. j. reſpon. lib. vj. Et eius eſt iudicium ⁊ compoſita eſt vrbs ad modum orbis: ſed orbis maior eſt vrbe. xciij. diſt. legimus. ver. quid enim. Et ſicut totus orbis habet quatuor patriarchales ⁊ principales ſedes ⁊ eccleſias: de quibꝰ habetur. xxij. diſt. c. ij. ⁊. c. pen. ⁊ vlti. extra de priuil. antiqua. xcvj. diſt. conſtantinus. ſcilicet Conſtantinopolitanam. Alexandrinam. Antiochenam. Hieroſolymitanaꝫ. ſic ⁊ vrbs Romana habet quatuor patriarchales eccleſias. ſcilicet eccleſiam ſancti Petri. eccleſiam ſancte Marie maioris. ⁊ eccleſiaꝫ ſancti Laurẽtij, de foris muros. ⁊ eccleſiã ſancti Pauli ſecundũ quoſdaꝫ. Sed Hugo. dicit ꝙ ſunt quinqꝫ

Patriarchia quot ſint.

patriarchia, quatuor predicta ⁊ quinta eſt Lateranenſis. vt patet de eo in prealle. c. in nomine. ⁊. lxiij. di. hadrianus papa ſecundus. nam ibi eſt ſedes papalis. ⁊ dicitur patriarchium: qꝛ ibi reſidet frequentius ſummus patriarcha. Alij dicunt ꝙ ſunt quatuor tantum. qꝛ eccleſia ſancti Petri nõ eſt patriarchium. nec eſt epiſcopalis eccleſia. nam ſubeſt epiſcopo Portuẽſi. ⁊ eſt de eius dioceſi. Sed hoc videtur mirabile. quia eccleſia beati Petri prima appellatur. xij. q. j. futuram. ibi. prime ſedis beati Petri. ſed ibi exponitur. prime ideſt apoſtolice ſedis ſecunduꝫ Hug. ⁊ dicitur caput ceterarum. iij. q. vj. dudum. vbi dicitur ꝙ ſicut Petrus apoſtolus primus fuit omnium apoſtolorum: ita ⁊ eccleſia ſuo nomine conſecrata prima ſit ⁊ caput eccleſiarum: ⁊ ibidem dicit Lauren. ꝙ eccleſia beati Petri maior eſt Lateran. c. ad hoc. x. q. j. ſanctorum. ⁊ preall. c. futuram. vbi de hoc. Et in chronicis legitur ꝙ Bonifacius papa. viij. obtinuit ab Auguſto ĩperatore, vt eccleſia beati Petri apoſtoli caput eſſet omnium ſanctorum. Communiter tenetur ꝙ eccleſia Lateran. que intitulatur nomine ſaluatoris: de qua habetur in pre. c. ſanctorum. ⁊ in pre. c. hadrianus. maior eſt alijs. ⁊ eccleſia romana appellatur. ⁊ ibi eſt prima ſedes apoſtoli ſecundum Hug. Ad hoc facit quod legitur in chronicis ꝙ Conſtantinus intra Lateranenſe palatium eccleſiam ſaluatoris noſtri conſtruxit. quam eccleſiam cenſuit eſſe in toto orbe terrarũ matrem eccleſiarum. facit. xcvj. diſt. conſtantinus. ⁊ huius ſententie eſt Io. monachus cardinalis. vt no. in pre. c. fundamenta. in gloſ. iuxta illud. dicẽs ꝙ ſolus Papa ⁊ epiſcopi cardinales in altari maiori ſancti Io. celebrant. ſed in alijs nedum predicti, ſed etiam presbyteri cardinales. Eſt etiam papa archiepi-

Summi pontificis aliquot tituli.

ſcopus: ⁊ ſic vocat̃ vrbis rome archiepiſcopus. iiij.
diſt.ſtatuimus.in ti.ipſius.c.⁊.v.iiij. c.ij.in titu. ⁊.C.
de ſum.tri.victor.in prin.Aliquoties dicitur archie-
piſcopus magne Rome.vt.xxi.diſt. intantum . Ar-
chiepiſcop⁹ greco vocabulo interpretatur ꝙ ſit ſum
mus ⁊ princeps epiſcoporum.xxi.diſt.c.j.ver.archie
piſcopus. Eſt etiam metropolitanus vniuerſalis
quantum ad rei ſignificationem : quia a menſura ci
uitatū vocantur metropolitani: ſingulis enim pro-
uincijs preeminent.xxj.diſt.c.j. ver. metropolitani :
ſed iſte ſolus omnibus.ix.q.iij. cuncta. extra de pri-
uil.antiqua. Vocatur etiam Romanus pontifex
iij.q.vi.accuſatus. extra de priuil.paſtoralis . ex̃ lib.
vi.de rep.gratioſe.⁊ de conſti.licet.lib.vi.Et dicit̃ pō
tifex quaſi pontem faciens.vnde dicitur quaſi via ſe
quentium.xxj.diſt.c.j.ver.pontifex.vbi dicitur ⁊ ip-
ſe ſummus ſacerdos.Ipſe etiam pontifex maximus
nuncupatur. Aliquando vocatur Romanus ſi-
ue romane eccleſie epiſcopus.ij.q.vj. ſi epiſcopus ac
cuſatus. Aliquādo appellatur papa vrbis. xcvij.
diſt.victor.in prin.⁊.xxij.diſt.c.vlti.facit extra de iu-
reiur.ego. ibi. papatum. Hic iunge quod notaui ſu-
pra in prima parte iſtius operis in c.xxxij.§.trigeſi-
mus. Aliquando appellatur ſimpliciter epiſcop⁹.
vt.j.q.iij.ſaluator.in titu.⁊.c.ex multis.in titu. ⁊.xij.
q.j.c.ij.in prin.⁊ ſic debet vniuerſaliter ⁊ antonoma
ſtice appellari : vt patet in prin.vj.lib.⁊ in pri.decre.
Greg.in cle.cum ſi. Aliquando appellat ſe mini-
ſtrum indignum.vt in preal.c.ex multis.⁊verſi.qua-
propter. Conſideret ergo domin⁹ papa ꝙ tot no-
mina ſint in eo conſona rebus.xl.diſti.oratorium. ⁊
c.in oratorio. Conſiderans ergo ſanctus Petrus
de morron,canonizatus per eccleſiaz, qui fuit papa
Celeſtinus quintus tanta onera papatus ⁊ pericu-
la ⁊ ſuam inſufficientiam,quia ſimplex ⁊ iuris igna
rus,prouide ⁊ perfecte renūciauit papatui. extra de
renun.c.j.lib.vj. quod credo fuit maius miraculum
⁊ maius verum exemplum humilitatis ⁊ perfectio
nis iſto infirmo tempore q̃z aliquod quod fecit: ⁊
quod fuerit in diebus noſtris, ⁊ ante per multa tem
pora.Adde quod ſcripſi.ſupra.§.proxi.ver.vnde:qr
totuz iſtud onus papale quod maius eſt q̃z dici poſ
ſit : non eſt qui reijciat : ſed qui in illud ſe proijciat ⁊
immergat gloriaz conſiderans ⁊ non onus. Quid
eſt enim cogitare,preſidere toti eccleſie militanti: be
ne oportet ꝙ laboret in ea preſidens ſicut bonus mi
les ieſu chriſti.ij.ad Timo.ij. c. De iſta militanti ec-
cleſia dicitur extra lib.vj. fundamenta . in prin.⁊.ij.
q.j.multi.xxiiij.q.j.a recta.de ſent.excom. a nobis.ij.
xj.q.iij.nolite.Et tractaui ſepe in prima parte iſtius
operis. Et hoc eſt corpus myſticum in quo ſunt
boni ⁊ mali.vt no.xxvj.diſt.acutius. in gloſ.j.in fin.
nam continet paleas cum granis. de conſec.diſt.iiij.
eſt vnitas: ⁊ legitur ⁊ no.xxxij.queſt.iiij.recurrat.
Quandoq̃z dicitur eccleſia ſanctorū collectio.xxvij.
q.j.nuptiarum.⁊ prec.c.recurrat. in fin. Quandoq̃z
dicitur eccleſia catholicorum collectio.de conſ.diſt.j.
eccleſia.Item ⁊ alijs pluribus modis dicitur eccle-
ſia.⁊ no.extra ne prela.vi.ſu.c.vlt.in fi.⁊ de verb.ſig.
cum clerici.⁊ de pen.diſt.j.eccleſia.vbi de hoc.Dicit̃
etiam eccleſia que non eſt conſecrata.de conſecr.diſt.
j.eccleſiam.j.⁊.ij.⁊ in alijs ibi.c.⁊ de cō.eccle.c.fi.Ali
quando eccleſia oratorium appellatur.xlij.diſt.c.pe-
nul.⁊ vlt.xvj.q.v.lator.Sed proprie dicitur eccleſia
quum eſt cōſecrata.ante baſilica appellatur.xvj.q.v.
poſſeſſio.legitur ⁊ no.extra de reli. do. c.j. Aliquādo
eccleſia vocatur domus orationis.xvj.qō.vij. ⁊ hec
diximus.extra de immu.eccle.cum eccleſia.Aliquā-
do templum.lxxxviij.diſt.eijciens.j.q.iij. ex multis.
ver.illud quoq̃z.ij.q.vij.accuſatio.Aliquando taber
naculum.de conſe.diſt.j.c.j.xxxvj.diſt.c.fi.Aliquādo
domus dei.j.q.iij.non ſolum.Et eſt ratio: quia in ea
ſpecialiter habitatur per gratiaz.vnde in eccleſia ha
bitantes digne chriſtus protegit : domus enim tu-
tiſſimum refugium ⁊ receptaculū eſt.ff.de in ius vo.
pleriq̃z.vnde ⁊ tutela refugij vocatur in pre.c. de im
mu.ec.cum eccleſia. Et nota ꝙ ſicut ex decretis
Iulij pape ⁊ c.ij.ſumitur. Eccleſia nomen grecū eſt:
quod in latinum verſum ſonat conuocatio: propter
hoc ꝙ omnes ad ſe vocat: vt habetur brocardicoꝝ
lib.iij.c.j.Ex hoc appellatur catholica . vt ibi.⁊.xxi.
diſt.q̃zuis,⁊.j.q.j.extra catholicam: ⁊ dicitur catholi
ca.i.vniuerſalis ⁊ hoc ideo,quia per vniuerſum mū
dum eſt conſtituta.vt pre.c.quāuis.vel quoniaz vni
uerſalis hoc eſt generaliter in eadem doctrina eſt ad
inſtructionem . De hoc ſatis in prima parte dixi in
c.liiij.§.nunc de gradibus.Et in.c.lxiij.§.oſtenden-
dum.vt in pre.c.Iulij pape hoc habetur.Et eſt fide
liuz. Sed ſynagoga, que congregatio interpretatur
eſt proprie iudeorum.extra de iude.iudei. ⁊ c.conſu-
luit.quamuis eccleſia dicta ſit.Nume.xx.in prin.ibi.
Cur eduxiſti eccleſiam domini in ſolitudine? Sed
noſtram apoſtoli nunq̃z ſynagogam dixerunt : ſed
ſemper eccleſiam: ſiue cauſa diſcernendi : ſiue qr in-
terpretatione differunt: nam conuocari eſt propriuz
vtentium ratione:ſicut ſunt homines: ſed congrega
ri ſolent pecora ita dicit Hugui. Ideo autem noſtra
eccleſia dicitur : quia veram continet conuocationē
ideſt populum conuocatum:de quibus dicit apoſto
lus ad Rom.viij.c.quos vocauit hos ⁊ iuſtificauit.
Ideo autem dicitur ſynagoga.i.congregatio: qr vir
ga legis que erat dura ⁊ aſpera,populus iſte grex ir-
rationabilium pecorum congregabatur : ſed in ca-
tholicis dicitur eccleſia.i.cōuocatio:quia amore ſpi-
rituſſancti populus iſte ad vnam fidem, ad dei iudi
cia,ad chriſti conuiuium conuocatur: vt audiat pe-
nas ⁊ premia futuri ſeculi : ⁊ percipiat corpus chri-
ſti: ad hoc extra de ſen.excō.reſponſo. Poteſt etiā
eccleſia dici caſtrum.ſm Archi.in quo fides eſt mu-
rus:temperantia ſenſuum,eſt ianua:patientia admi
rabile foſſatum: humilitas turris : ſpes cuſtos:pru-
dētia arma:opera bona machine: orationes victua
lia: verba ſcripture: aque deuotiones . Si dominus
papa fortis armatus ſpiritualib⁹ armis.xxiij.q.viij.
cōuenior.Ephe.vj.cuſtodierit hoc caſtrū,hoc atriū,
hanc eccleſiam : in pace ſunt vere omnia que poſſi-
det.Luc.xj.⁊ Mat.xij.Sed ſi ſimon Ioannis dor-
mierit.Marc.xij.ſuccedens inimicus ſeminabit zi-
zania in medio tritici. Mat.xvj.extra de elect.licet.
An poſſit papa contra ſacramenta baptiſmi , con
firmationis,vel alia,ſtatuta facere contra coruz for-
mam:vel dantium perſonas: aut poteſt committere
preſbytero confirmationis ſacramentum: ⁊ epiſco-
po prohibere : vel poſſit aliquid ſtatuere contra ſta-
tum eccleſie generalem . Et in quibus pape non ſit
obediendum.Et qualiter intelligatur illud , quod-
cunq̃z ligaueris ⁊c.de conſue. quanto. per Innoc.⁊
de ſen.excom.a nobis.Secundo per Oſtien.⁊ de pe.
⁊ re.quod autem.per Inno.Item de potentia pape
per Inno.de vo.⁊ vo.redē.veniens. Qualiter intel
ligitur ꝙ in iuramēto authoritas pape intelligitur.
de reſcrip.cōſtitutus. per Inno. An papa poteſt de-

trahere de iure aliorū.de offi.or.duo. per Inno. An poſſit deſtruere ſtatuta concilioꝝ.di.xv.ſicut. ⁊.xvij. diſt.nec licuit. Semper poteſt papa leges nouas facere: dummodo non ſit contra euangeliū vel apoſtolorum vel ſanctorum eos ſequentium definitiones.xxv.q.j.quidam.cum.c.iiij.ſeq. Sententia que per ſe non tenet, per ſententiam pape efficitur valida.iij.q.vj.hec quippe.extra de tranſac. c.j. Sacrilegium committit, qui pape mentitur. no.de pe.diſt.j. ſerpens.in gloſ.c.An papa poſſit facere nouum articulum fidei.extra de here.cum chriſtus.xxiiij.q.j.hec eſt.⁊ c.quodcunq꞉. De inhibitione facta aliquibus ne eligant per papam: ⁊ decreto pape an liget ignorantes: ⁊ ꝙ papa non debet vti plenitudine poteſtatis niſi ex cauſa.de elect.innotuit. per Inno.⁊ extra de elec.ſi eo tempore.lib.vj. An papa ſibi poſſit eligere ſucceſſorem.lxxix.diſt.ſi tranſitus.viij.q.j.in ſumma: ⁊ c.ij.⁊.§.his omnibus. An papa poteſt priuilegiare clericos ſine voluntate imperatoris, an poteſt ſuis conſtitutionibus penas corporales imponere. de ma.⁊ obe.ſi quis:per Inno. Quia papa eſt publica perſona: ⁊ ſingulariter ⁊ vniuerſaliter ſuper omnes eccleſias habet plenitudinem poteſtatis: ⁊ acquirere poteſt ſingulis eccleſijs.de pac.cum pridem.ſm eundem. Poſtꝙ̄ papa ad ſe aliquid reuocat: qđ poſtea fit, eſt irritum ⁊ inane. de ap. vt noſtrum.ſm Inno.⁊ vt ec.bene.c.j.⁊ de preben.inter cetera.Añ veniens ad curiam intelligitur eſſe ſub protectione pape.de ap.vt debitus.per Inno.⁊ de cle. peregri.c. vnico.An papa dans rem alienam transferat dominium.An contra papam poſſeſſio acquiratur vel pſcribatur.de poſtu.pre.bone.ij.per Innoc. An papa poſſit alicui auferre ius ſuum ſine cauſa.ix. q.iij. per principalem. In quo caſu poteſt papa papam ligare.xxiiii.q.j.acatius.j. Pape preſentia ſupplet iuris ſolennitates.de litis conte.c.vnico.per Inno. Papa ſententias ⁊ proceſſus ſine iuris ordine ⁊ interdum a non ſuo iudice factos.ver.de veritate conſtat. facit valere.ij.q.j.in primis.iij.q.vj.hec quippe.xvj. q.vj.ſi epiſcopum.de ſen.⁊ re iudi.cum olim.de accuſa.ad petitionem. Si electuꝫ in papam repetit vxor: an ſibi reddetur.lxxix.di.ſi quis pecunia. De diſcordia in electione pape, ſi cardinales eligēdo indignū, ſint eligendi poteſtate priuati ea vice.lxxix.di.ſi duo ⁊ c.ſi papa. An papa poſſit cōpellere aliquem renunciare ius ſuum.de elec.cum inter.j.per Inno.An papa poteſt reſtituere fame laicum non de ſua iuriſdictione, an ſeruum alterius poſſit aſſumere ſibi in clericatu ſi eſt ſibi neceſſarius.de re iudi.cuꝫ te. ſm Inno. Quia papa quandoq꞉ de ſe ſcribendo loquitur in ſingulari.xxiij.diſti.in nomine iuxta prin. Nullus poteſt cognoſcere de crimine obiecto pape. de verb. ſigni.ex parte in chriſto.per Inno. Quare non ſolū papa, ſed etiam epiſcopꝰ dicatur ſummus ſacerdos. de conſe.diſt.v.de his. De potentia pape. de fide inſtrumen.cum P.tabellio.per Inno. Per que verba eccleſia romana alijs ſit prelata.de tranſac. c.j.de fo.competen.licet.per Inno. An ſolus papa ſine cōcilio habet in arduis plenitudinem poteſtatis.de re iudi.cum te.per Inno.⁊ c.ad apoſtolice. lib.vj. ꝑ eūdem. An papa diſpenſet cum bigamo ⁊ in voto ⁊ iuramento contra apoſtolum: ⁊ in his que ſpectāt ad generalem ſtatum eccleſie: ⁊ addere poſſit euangelio: ⁊ declarare illud: ⁊ interptari: ⁊ an Paulo maior ſit papa in adminiſtratione.xxv.q.j. ſunt quidā. de biga.c.ij.per Innoc. An papa poſſit laicis qui de ſua temporali iuriſdictione non ſunt, penas ſtatuere temporales. de iude.ita quorundam. ⁊ c. ad hec. Si papa velit cauſam ſuam in propria perſona agere: quis erit iudex: ⁊ quid tunc fiet.vj.q.vj.c.j.de iudic.cum veniſſet.de confir.cum dilecta: ⁊ per Inno. de verb.ſign.ex parte.j. An papa mortuo, eccleſia ſit ſine capite: ⁊ an cardinales tunc ſuppleant pape defectum.lxxix.diſt.extra de elec. ne romani. in clemē. nullus.ij.An contra confirmatum a papa poſſit coram metropolitano agi.de reg.iur.decetero. per Inno.An ſententia pape ius faciat.de reg.iu.in cauſis. de frig.cōſultationi. Quid iuris ſi non pareatur pape mandato.de preben.dilectus.ij. Ubi eſt papa, ibi ſunt limina apoſtolorum ⁊ roma.de iureiur.ego. N. per Inno. Papa ſalutando excommunicatuꝫ etiaꝫ ex certa ſcientia non abſoluit. de hoc extra de ſen.ex com.ſi aliquando. ⁊ eo.ti.in cle.c.fin. An nomine ſedis apoſtolice intelligatur alius ꝙ̄ papa.de preben. de multa.lxx.diſt.ſanctorum. In qualibet profeſſione authoritas pape intelligitur excepta. de vi.⁊ hone.cleri.deus.ſm Inno. An valeat excuſari qui venit contra indulgentiam pape, authoritate cardinalis vel legati.de preben.pro illorum. ⁊ c.dilectus filius. Quid videtur quum papa ordinatur per ſimoniam.lxxix.diſti. ſi quis pecunia. Si monachus factus eſt papa inuito abbate quid ſit.xviij.q.ij.quam ſit. Ratificat papa quod nihil eſt.de conſe.ec. vel alta aqua. De caſibus in quibus papa diſpenſat: ⁊ in quibus non: ⁊ de eius potentia copioſe tractaui. ſupra in prima parte iſtius operis in cap.xlv.§.ad que autem.⁊.§.ſciendum: ⁊ in cap.xlvj.§. iterum. ⁊ hoc repertorium ibi iunge.

De quarta conſideratione papali vt ſcilicet ad tempus a tantis exterioribus occupationibus ſe ſubtrahat. Cap. 12.

QUarta papalis conſideratio eſt circa quedam particularia: vt ſcilicet ab occupationibus exterioribus tantis ſe ad tempus ſubtrahat ꝙ ſe patiatur ab ipſis trahi ⁊ paulatim duci quo ipſe non vult. Joan.xxj. Nam dare ſe totaliter talibus, ⁊ nil ſibi temporis relinquere, eſt tempus perdere: ⁊ ſe ſtulto labore conſumere vt ait Jetro Moyſi. Exo.xviij. Tales enim occupationes exteriores nimie ſm Ber.in lib.de conſideratione, non ſunt niſi afflictio ſpiritus: euiſceratio mentis: euacuatio gratie: nam fructus horum quid niſi aranearum tele? Unde Eſa.lix. Telas aranee texuerunt: ⁊ infra. Tele eorum non erunt in veſtimenta: ſubaudi contra frigus inferni. Neque operientur operibus ſuis: ſcilicet contra confuſionem iudicij: opera eorum opera inutilia. Quid enim eſt in romano pōtifice cogitare de mane vſq꞉ ad veſperaꝫ litigare aut litigantes audire? ⁊ vtinam ſufficeret diei malitia ſua. Mat.vj.in fi. Nam non ſunt libere noctes: vix relinquitur neceſſitati nature quod corpuſculi pauſationi ſufficiat. Et rurſum ad iurgia ſurgitur. Dies diei eructat lites: ⁊ nox nocti indicat malitiam: vſq꞉ adeo ꝙ non eſt reſpirare in bonis: non eſt alternam capeſſere requiem: non vel raro interſeri otia ſalutaria ad ſibi vacandum. Potius ergo dicat dominus papa cuꝫ Job. Job.vj. Que eſt fortitudo mea, vt ſuſtineaꝫ? aut quis finis meus, vt patienter agā?

UNED

nec fortitudo lapidum fortitudo mea:nec caro mea
enea eſt. Magna virtus patientie,ſed non hanc pa
pe ad iſta optauerim. Interdum impatientem eſſe
probabilius ⁊ virtuoſius eſt. Et ne illorum patiẽ
tia approbanda quibus Paulus dicebat.ij.ad Co
rinth.xj.libenter ſuffertis inſipientes. Ironia eſt:nõ
laus ⁊ ſugillatio quorundam manſuetudinis:qui a
pſeudo apoſtolis per falſa dogmata ſe trahi patien-
tiſſime ferebant. Unde ſequitur. Suſtinetis enim ſi
quis vos in ſeruitutem redigit ⁊c. Non bona pa-
tientia quum poſſit quis liber eſſe, ſic ſeruum effici
tota die. Hebetati cordis indicium eſt, propriam
non ſentire vexationem continuam: in qua nec ſibi
liber nec tutus nec ſuus eſt: quia vbi ſemper tumul
tus,vbi ſemper ſtrepitus, ibi iugum peſſime ſeruitu
tis premit. Unde Paulus.pri.ad Corin.vij. Pre-
cio empti eſtis: nolite effici ſerui hominum. Quid
ſeruilius, quid indignius ſummo pontifice,non ſo-
lum omni die ſed pene omni hora inſudare talibus
rebus ⁊ pro talibus? Deinde quando orabit? xxxi.
diſtinc. ſi laicus: quando horas canonicas deuote
exoluet? extra de celebran.miſ.cap.pri.quando do-
cebit populum? xliiij.diſtin. cap.pri. quando medi-
tabitur in lege domini? Pſal's.j. xxxviij.diſtin.om
nes. Ex quidem quotidie perſtrepunt in palatio
leges: ſed iuſtiniani.non domini.iuſte ne etiã iſtud:
ipſe viderit. Pſal's. xviij. Nam lex domini imma-
culata conuertens animas. He autem non tam le-
ges q̃ꝫ ligamina ⁊ lites ſunt ⁊ cauillationes iudi-
cium ſubuertentes: papa vero paſtor ⁊ epiſcopus
animarum quare ſuſtinet coram ſe ſilere illam: gar-
rire iſtas? Pſalmus.cxviij. Narrauerunt legiſte fa
bulationes: ſed non vt lex tua domine. Nec dico
dominum papam omnia negocia rumpere: ſed in-
terrumpere: det de eo quod nouit ⁊ ſapit actioni:
det ⁊ conſiderationi, quid prodeſt ſi vniuerſum mũ
dum lucretur: anime vero ſue detrimentum patia-
tur? Matth.xvj. Chryſoſt. Si enim famulos tuos
videres in letitia: te autem in malis vltimis conſti
tutum: quid lucraris ex eorũ dominio? Idem Luc.
ix.⁊ extra de ſimon. Mattheus. Quamobrem
quum omnes habeant papam: fit etiam ipſe vnus
de habentibus ſe ⁊ de redeuntibus in ſe. Luce. xv.
ibi. In ſe autem reuerſus dixit.vbi Aug.de queſtio-
nibus euangelij. In ſe autem reuerſus eſt quum ab
eis que forinſecus fruſtra illiciunt ⁊ ſeducunt, in cõ
ſcientie ſue interiora ſuam intentionem reduxit.
Omnes papam participant: ſtultus,⁊ ſapiens:ſer-
uus,⁊ liber:diues,⁊ pauper: omnes de fonte ſuo bi-
bunt:⁊ ipſe ſeorſum ſtabit ſitiens? ſi maledictus qui
partem ſuam deteriorem facit: vide quod legitur ⁊
no.de peni.diſt. iij. qui vult: quid ille qui ſe penitus
reddit expertem? bibat ⁊ ipſe de fonte putei ſui:alie
nus non bibat ex eo. Qui non alienus ſi ſibi bonus
eſt. Deniqꝫ qui ſibi nequam,cui bonus? Eccle.xiiij.
ergo ſi non ſemper: interdum tamen reddat ſeipſuꝫ
ſibi. Riget dominus papa agros alienos:ſed ſui nõ
ſitiant. C.de ſerui.preſes. Nec tenetur aliqua actio-
ne: qui propter ſuas alienas merces proijcit.ff.de
preſcrip.verbis.qui ſeruandarum. Et qui ordinate
vult facere eleemoſynam, a ſeipſo debet incipere: ⁊
eam primum ſibi dare.de peniten.diſtin.iij.qui vult
ſub. §. ſed verba. Utatur ſe inter multos, aut poſt
multos,audiat apoſtolum quid de huiuſmodi ſen-
tit.pri. ad Corin. vj. Sic non eſt ſapiens inter vos
quiſq̃ꝫ qui poſſit iudicare inter fratrem ⁊ fratrem:⁊
infert ad ignominiam. Uobis dico: contemptibilio
res qui ſunt in eccleſia, illos conſtituite ad iudican-
dum.xi.queſt.j.§.ex his.ij.vbi hoc exponitur a ma-
giſtris.contemptibiles.i. laicos ſapientes in rebus
temporalibus: vel minores clericos qui non ita cu
rant de ſpiritualibus. Itaqꝫ ſecundum apoſtolũ,
indigne ſibi vſurpat apoſtolicus gradum contem-
ptibilium. vnde ⁊ dicebat ſcilicet Paulus Timo-
theum epiſcopum inſtruens.ij. ad Timo. ij. Nemo
militans deo,ĩplicat ſe negocijs ſecularib⁹.lxxxviij.
diſtinc.conſequens. xxi. q.iii.c.j. ij.iij. ⁊ extra ne cle.
vel mona.c.j.⁊ cap.ſed nec.vnde ⁊ Luc.xij. O ho
mo: quis me conſtituit iudicem aut diuiſorem inter
vos? Et premiſit Lucas ibi. Magiſter: dic fratri
meo,vt mecum diuidat hereditatem. vbi Theophi
lus. Hi duo fratres quia de hereditate paterna diui
denda contendebant: conſequens erat vt alter alte
rum fraudare intenderet. Dominus autem docens
nos q̃ non oportet ad terrena flecti: repellit vocan-
tem eum ad hereditatis diuiſionem. Sequitur eniꝫ.
At ille dixit. O homo ⁊c. diuiſorem ſcilicet faculta-
tuꝫ. Et ibi Beda. Qui magiſtro fraterne pacis gau
dia commendanti terrene diuiſionis vult ingerere
moleſtiam: merito homo vocatur ſecundum illud.
ij.ad Corin.iij. Quum ſit inter vos zelus ⁊ conten
tio nonne homines eſtis? Item ibi Cyrillus. Fuit
autem dei filius quando factus eſt ſimilis nobis cõ
ſtitutus a deo patre in regem ⁊ principeꝫ ſuper ſyon
montem ſanctum eius annuncians diuinum man
datum: non queſtionum adſeſſor. Et ibi Ambr.
Bene ergo terrena declinat: qui propter diuina de-
ſcenderat: nec iudex dignatur eſſe litium ⁊ arbiter
facultatum: viuorum habens mortuorumqꝫ iudi-
cium arbitriumqꝫ meritorum: non ergo quid pe-
tas, ſed a quo poſtules intuendum eſt: nec maiori-
bus intento animo putes minoribus obſtrependũ.
Unde non immerito refutatur hic frater qui diſpen
ſatorem celeſtium geſtiebat corruptibilibus occupa
re: quum inter fratres patrimonium non iudex me
dius ſed pietas debet ſequeſtra diuidere: quãq̃ꝫ im-
mortalitatis patrimonium non pecunie ſit homini
bus expectandum. Item Bernar.ad Euge.lib.j.
Putas ne hec tempora ſuſtinerent: ſi hominibus
pro terrena hereditate litigantibus ⁊ flagitantibus
abs te iudicium, voce dñi tui reſponderes? O ho-
mines: quis me conſtituit iudicem ſuper vos? In
quale mox iudicium tu venires? Quid dicit homo
ruſticanus ⁊ imperitus ignorans primatum ſuum
inhonorans ſummam ⁊ preexcelſam ſedem, dero-
gans apoſtolice dignitati? Et tamen non monſtra-
bunt,puto, qui hoc dicent vbi aliquando quiſpiam
apoſtolorum iudex ſederit hominum aut diuiſor ter
minorum,aut diſtributor terrarum. Stetiſſe deniqꝫ
lego apoſtolos iudicandos. Mat. xix. Sediſſe iudi
cantes non lego. Erit illud:non fuit. ⁊ infra. Quis
me conſtituit iudicẽ ait ille magiſter ⁊ dñs,⁊ erit in-
iuria ſeruo diſcipuloqꝫ niſi iudicet vniuerſos? Mi-
hi aũt non videtur bonus eſtimator rerũ qui indi-
gnũ putat aplis ſeu aplicis viris non iudicare de ta
libus:quibus datũ eſt iudiciuꝫ in maiora. Quidni
contemnant iudicare de terrenis poſſeſſiunculis ho
minũ:qui in celeſtibus ⁊ angelos iudicabunt? j.ad
Corin.vj.extra qui fi.ſint legi. p venerabilẽ.§.ratio
nibus.in fi. Ergo in criminibus,nõ in poſſeſſionib⁹
poteſtas veſtra:pp illa ſiquidẽ ⁊ non pp has accepi
ſtis claues regni celoꝝ: pͥuaricatores vtiqꝫ excluſu-

ri:non poſſeſſores:vt ſciatis: ait Mat.ix.quia filius hominis poteſtatem habet in terra dimittere peccata ⁊c. Auenam tibi videtur dignitas maior ⁊ poteſtas,dimittendi peccata: an predia diuidendi? Sed non eſt comparatio. Habent hec infima ⁊ terrena iudices ſuos, reges ⁊ principes terre. Quid fines alienos inuaditis? Quid falcem veſtram in alienaz meſſem extēditis? xiij.q.j.c.j.vj.q.iii.c.j. Nō q: indigni vos: ſed q: indignū vobis talibus inſiſtere:qppe potioribus occupatis. Deniqꝫ vbi neceſſitas exigit:audi quid cenſeat:non ego:ſed apoſtolus.pri.ad Corinth.vj. Si enim in vobis iudicabitur hic mundus: indigni eſtis qui de minimis iudicetis. Sed aliud eſt incidenter excurrere in iſta cauſa ſiquidem vrgente:aliud vltro incumbere iſtis tanqꝫ magnis digniſqꝫ tali ⁊ talium intentione rebus. hucuſque Bern̄. Pro hoc expreſſe facit canon Petri ad clementem papam qui ponitur. xj. q.j. te quidem. Te quidez oportet irreprehenſibiliter viuere: ⁊ ſummo ſtudio niti vt omnes huius vite occupationes abijcias:ne fideiuſſor exiſtas: nec aduocatus litiuz fias: neue in vlla alia occupatione inueniaris mundialis negocij occaſione perplexus. Neque enim iudicem neqꝫ cognitorem ſecularium negociorum hodie te ordinare vult chriſtus: ne prefocatus hominum curis,non poſſis verbo dei vacare:hec vero opera que tibi minus congruere diximus,exhibeant ſibijnuicem vacantes laici: ⁊ te nemo occupet ab his ſtudijs per quē ſalus hominibus datur. Idez ponitur in.c. ſeq.ſicut eniz. Teneat ergo dominus noſter papa conſilium Jetro datuz Moyſi: qui omnia negocia populi iſraelitici per ſe expedire volebat. Exo.xviij. vbi dicitur.Altera autem die ſedit Moyſes vt iudicaret populuz: qui adſiſtebat Moyſi vſqꝫ ad veſperam: quod quum vidiſſet cognatus eius omnia.ſcz que agebat in populo,ait: quid eſt hoc quod facis? cur ſolus ſedes:⁊ omnis populus preſtolatur de mane vſqꝫ ad veſperam? Et infra. At ille: non inquit bonam rem facis: ſtulto labore conſumeris: ⁊ tu ⁊ populus iſte qui tecum eſt: vltra vires tuas eſt negocium: ſolus iſtud non poteris ſuſtinere. Sed audi verba mea atqꝫ conſilia:⁊ dominus erit tecuz. Eſto tu in populo in ijs que ad deum pertinent: vt referas que dicuntur ad eum. Et infra. Prouide autez de omni plebe viros potentes ⁊ timentes deum, in quibus ſit veritas: ⁊ qui oderint auaritiam: ⁊ conſtitue ex eis tribunos ⁊ centuriones ⁊ quinquagenarios ⁊ decanos qui iudicent populum omni tempore: quicquid autem maius fuerit referat ad te: ⁊ ipſi minora tantummodo iudicent: leuiuſqꝫ tibi ſit partito in alios onere. Hoc autem ſanctū Jetro conſilium canones approbant:vt dominus papa ⁊ alij prelati ſua cum fratribus ſuis ⁊ ſubditis ſuis onera partiantur: ⁊ ardua eis reſeruentur.xxv.diſt.perlectis.verſi.archidiaconus.lxxxix.diſt.ſingula.vbi de hoc: cum duobus.c.ſeq.xciiij.diſtin.c.j.⁊. c.dictuz.x. q.j.epiſcopum.⁊ preall.c.te quidem. cum.c.ſeq.xi.q. j.⁊.ij.§.ex his.extra de offi.archidia.ad hec.ver. itez in epiſtola:⁊ de offi.archipreſ. vt ſingule. pri.reſpon. ibi. Quia etſi valde ſufficiens ſit:decet tamen vt ſua onera partiatur. de offi.ordi.inter cetera.de preſumptio. Mandata celeſtia efficacius gerimus: ſi noſtra cū fratribus onera partiamur:vbi de hoc.l.diſt. ponderet. Romanus ergo pontifex tot laboribus preſſus diuidens cum alijs onera ſua intret ad ſe:vt coram deo ſuo reſpiret: vacet ſibi: ⁊ videat quoniaz ipſe cuius eſt vicarius eſt deus. Quid autem operetur hec ſancta conſideratio ait Ber. in pri.lib.ad Eugen.dicens. Et primum quidem ipſum fontem ſuum. i.mentem. de qua oritur purificat conſideratio: deinde regit affectus: dirigit actus: corrigit exceſſus:componit mores: vitam honeſtat ⁊ ordinat: diuinarum pariter ⁊ humanarum rerum ſcientiam confert. Hec eſt que confuſa diſcriminat: hiantia cogit: ſparſa colligit: ſecreta rimatur: vera inueſtigat; veriſimilia examinat: ficta ⁊ fucata explorat: agenda preordinat:acta recogitat:vt nihil in mente reſideat:aut incorrectum:aut correctione egens:in proſperis aduerſa preſentit: in aduerſis quaſi non ſentit: quorum alterum fortitudinis: alterum prudentie eſt. Ibi etiam aduertere eſt ſuauiſſimum quendā complexum virtutum,atqꝫ alteram pendere ex altera. Sed quia fraus ⁊ circumuētio ⁊ violentia inualuere ſuper terram: calumniatores multi: defenſor rarus:vbiqꝫ potentes deprimunt pauperes:⁊ neceſſe eſt quandoqꝫ extra otium dn̄m papam actioni litigantium vacare: attendat compeſcere modū execrabilem qui in cauſis tenetur: qui non dico eccleſiam,ſed nec forum deceret. Quomodo enim religioſe aures Roma.ponti. audire ſuſtinent diſputationes aduocatorum,⁊ pugnas verborum: que magis ad ſubuerſionem q̄ꝫ ad inuentionem proficiunt veritatis? precidat ergo prauum morem: linguas vaniloquas: labia doloſa: hi ſunt qui docuerunt linguas ſuas loqui mendacium: loquuntur grandia: totus eoꝝ ſermo ſuperbia ⁊ vana gloria eſt.de peni. diſt.ij.ſi eniz.poſt tres colū.ver.nonne. diſerti aduerſus iuſtitiam: eruditi pro falſitate: ſapientes ſunt vt faciant mala. Hiere. iiij.candorem ſapientie ſibi adſcribunt:a luce ſuperne cogitationis excluſi. xlix. di. c.j.ver.albuginem:eloquentes vt impugnent. Verū ij ſunt qui inſtruunt a quibus fuerant inſtruendi: adſtruunt non comperta: ſed ſua:ſtruunt de proprio calumnias innocentie: deſtruunt ſimplicitatem veritatis: obſtruunt iudicijs vias. Nihil ita abſqꝫ labore manifeſtam facit veritatem, vt breuis ⁊ pura narratio: ergo illas cauſas ad quas neceſſe erit papam intrare: quia ad paucas: diligenter ſed breuiter decidere aſſueſcat: fruſtratorias ⁊ venatorias precidere dilationes.cap.extra de iudi.venerabilis. quia cauſe hodie in curia immortales exiſtunt: ⁊ quanqꝫ dicatur extra de do. ⁊ contu. finem litibus imponere cupientes: cum concor.ibi poſitis in prima gloſ. finis tamen vix eſt. Cauſa vidue intret ad papam: ⁊ eius qui non habet quid det. lxxxvij. diſtin.per totum.extra de foro compe.ex parte.c.lxxxi. diſtin.vidue.cum cap.ſequen. Compeſcat zelus domini pape tantam impudentiam multorum:qui quum manifeſte ambitionis prurigine ſcateat tota facies cauſe eorum: non erubeſcunt audientiam flagitare. Plena eſt ambitioſis eccleſia ⁊ negociatoribus:facta eſt in eis ſpelunca latronum in ſpolijs viatorum.pri.q.iij.ex multis. Igneſcat zelus pape chriſti diſcipuli ⁊ vicarij contra eos.xxiij.diſtin. in nomine domini. Erubeſcant trapezite huiuſmodi vultum eius. Apponat flagellum ⁊ eiiciat eos. Joan. ij. Matth. xxi. Timeant nummularii: nec fidant in nummis: ſed diffidant. Baruch. iii. Abſcondant os ſuum ab eo ſcientes effundere quam accipere paratiorem: hoc ſtudioſe ⁊ conſtanter agendo multos lucrifaciet lucrorum turpium ſectatores.

De quinta conſideratione pape. Quid eſt. Quis eſt. Qualis eſt. Cap. 13.

Quinta conſideratio romani pontificis vt non ambulet in magnis: neqꝫ in mirabilibus ſupra ſe. ps. cxxx. eſt cogitare quid eſt: quis eſt: ⁊ qualis eſt. Quid in natura: quia homo: licet dei vicarius: mortalis. Eccle. x. Quid ſuperbis terra ⁊ cinis? Hinc homo ab humo vel a limo dicitur: qr vt ait Bern. Limoſa ⁊ glutinoſa nimis eſt, non modo exterior verum etiam interior ſubſtantia: ⁊ facile cor humanū oibus que frequentat adheret. j. Macha. ij. Gloria impij ſtercus ⁊ vermis: hodie extollitur: ⁊ cras non inuenitur: qr conuerſus eſt in terram ſuam. Eccle. vij. Humilia valde ſpiritum tuū: quoniam vindicta carnis impij ignis ⁊ vermis. ps. Uidi impium ſuperexaltatū ⁊ eleuatū ſicut cedros libani. Tranſiui ⁊ ecce non erat. Job. v. Uidi ſtultū firma radice: ⁊ maledixi pulchritudini eius ſtatim.

Quis: papa vel ſummus pontifex caueat ſibi de honore tam ſublimi: ⁊ recordetur de infirmitate ſua: ne dicatur illud ps. xlviij. Nō quum in honore eſſet: non intellexit. Dicat ergo, Quis ego? aut que dom⁹ patris mei? nunquid non filius gemini ego ſum: de minima tribu iſrael: ⁊ cognatio mea nouiſſima iter omnes familias de tribu beniamin? j. Reg. ix. Recordetur ſibi dictum. Amice aſcende ſuperius. Luc. xiiij. Qui eum vocauit amicum, amicum eum fore confidit: ſi minus inueniat: non expedit quidē: qui eleuauit, ⁊ deijcere poteſt: ſera querela, quoniam eleuans alliſiſti me. ps. cj. Sed ad quid eleuatus dicis? Hiere. j. extra de maio. ⁊ obe. ſolite: vt euellas, ⁊ deſtruas, ⁊ diſperdas, ⁊ diſſipes, ⁊ edifices, ⁊ plantes: quid hoꝝ faſtum ſonat ruſticū magis? ſudoris ſchemate quodam labor ſpiritalis expreſſus eſt. Sciat ergo papa impoſitū ſibi miniſteriū, non dñium datum: diſcat exemplo prophetico non tam ad imperandum ꝙ̃ ad factitandū quod tps requirit: diſcat ſarculo ſibi opus eſſe: non ſceptro. ex in cle. in prohemio: ibi: per cultoris prouidi ſarculum: ⁊ quidē ille nō regeneraturus aſcendit: ſed extirpaturus: anteceſſores eius audierunt: meſſis quidē multa: operarij autem pauci. Luc. x. xxi. diſt. in nouo. Paternam ſibi vendicet hereditatē: Nā ſi filius: ⁊ heres. Gala. iiij. vt probet ſe heredē: euigilet ad curā: ⁊ non otio torpeat: ne ſibi dicatur: quid hic ſtas tota die otioſus? Mat. xx. Multo minus inueniri opꝫ aut delitijs reſolutū: aut reſupinū pompis: nil hoꝝ ſibi tabule teſtatoris aſſignant. Si illarū tenore content⁹ ſit: curā potius hereditabit ꝙ̃ gloriā: etſi diuitijs blanditur cathedra: ſpecula eſt: inde deniqꝫ ſuperintendit, ſonans ſibi epi noie non dñium, ſed officium. xxi. diſt. c. j. ver. epatus. viij. q. j. qui epatum. Quidni locetur in eminenti: vnde omnia proſpectet: qui ſpeculator ſuper omnia conſtituitur? Ezech. iij. Proſpectus iſte procinctum parit non otium: quando libet gloriari: vbi otiari non licet? nec locus eſt otio, vbi ſedula vrget ſolicitudo eccleſiarum. ij. ad Cor. xi. extra in prohemio. vj. lib. extra de cenſi. cum inſtantia.

Unde Bern. in. ij. lib. de conſideratione ad Euge. Nam quid tibi aliud dimiſit ſanctus apoſtol⁹? quod habeo, inquit, hoc tibi do. Act. iij. Quid illud? Unū ſcio: non eſt aurū: neqꝫ argentū: quū ipſe ibi dicat. Argentū ⁊ aurū non eſt mihi. Si habere contingat: vtere non pro libito: ſed pro tpe. Utere auro ſicut fictili: ⁊ fictili ſicut auro: ſic eris vtēs illis, quaſi nō vtens. j. ad Cor. vij. xxiij. q. v. ſcdm. Nā talia (qđ ad animi bonum ſpectat) nec bona ſunt nec mala. Uſus tñ hoꝝ bonus: abuſus malus: ſolicitudo peior: queſtus turpior. Eſto vt alia quacunqꝫ ratione hec tibi vendices: ſed non apoſtolico iure: nec enim ille tibi dare qđ non habuit potuit. j. q. vij. daibertū. cum. c. ſeq. Qđ habuit, hoc dedit: ſolicitudinē: vt dixi: ſuper eccleſias. Nunquid dñationē? Audi ipm. j. Pet. v. xcv. diſt. eſto. Non dñantes ait in clero: ſed forma facti gregis. Uide etiā Luc. xxij. ⁊ Mar. x. ⁊ j. Coloſ. iiij. ⁊ Mat. xx. Reges gentiū dñantur eoꝝ: ⁊ qui maiores ſunt poteſtatē exercent in eos: nō erit ita inter vos. Sed quicunqꝫ inter vos voluerit maior fieri: erit veſter miniſter. Apoſtolis interdicitur dñatus. J ergo tu, ⁊ tibi vſurpare aude aut dominās apoſtolatum: aut apoſtolicus dominatū. Plane ab alterutro prohiberis. Si vtrunqꝫ ſimul habere voles: perdes vtrunqꝫ. Alioquin non te exceptum illorum numero putes, de quibus queritur ſic deus. Jpſi regnauerunt ⁊ non ex me: principes extiterūt: ⁊ ego non cognoui eos. Oſee. viij. viij. q. j. audacter. Unde ſuper predicto verbo Matt. principes gen. do. eorū. dicit Orige. Et non contenti bene regere ſuos ſubditos, violenter eis dominari nituntur: inter vos autem qui eſtis mecū, nō erunt iſta: quoniā ſicut omnia carnalia neceſſitate ſunt poſita: ſpiritualia autem in voluntate: ſic ⁊ qui principes ſimiliter ſunt ſpirituales, principatus eoꝝ in dilectione ſubiectoꝝ dꝫ eſſe poſitus: non in timore corporali. Jtē Chryſo. in homil. Oſtendit autem in hoc ꝙ gentile eſt primatus cupere: ⁊ ſic gentiū comparatione eoꝝ aiam eſtuantē conuertit. Jtē idē ibi ſuper Matth. Et opus quidē deſiderare bonū eſt: qr noſtre voluntatis eſt: ⁊ noſtra eſt merces. Primatū aūt honoris concupiſcere: vanitas eſt: hoc enim conſequi iudiciū dei eſt: propterea ꝙ ex primatu honoris neſcim⁹ an mercedē iuſtitie meremur. Neqꝫ enim apl's laudem hꝫ apud deū qr apl's fuit: ſed qr opus apoſtolat⁹ ſui bene impleuit. Nec apl's pro merito ſuo antecedēti honoratus eſt vt eſſet apl's: ſed ad hoc miniſterium aptus eſt iudicatus ſꝫ votū aīe ſue. Primatus etiā ſe fugientem deſiderat: deſiderantē ſe horret. j. q. vj. ſicut. viij. q. j. in ſcripturis. Conuerſatio ergo melior deſideranda eſt: non dignior gradus. Uolens ergo dominus duoꝝ fratrum filioꝝ Zebedei ⁊ alioꝝ indignationem extinguere: introducit differentiam inter principes mundiales ⁊ eccleſiaſticos: oſtēdēs qr primatus in chriſto: nec ab aliquo appetendus eſt non habente: nec alteri inuidendus eſt habenti:

Pricipatus mundani ⁊ eccleſiaſtici diſcrimen

quia principes mundi ideo ſunt: vt dominentur minoribus ſuis: ⁊ eos ſeruituti ſubijciant ⁊ expolient: ⁊ vſqꝫ ad mortem eis vtantur ad ſuam vtilitatem ⁊ gloriam. Principes autem eccleſie fiunt, vt ſeruiant minoribus ſuis: ⁊ miniſtrent eis quecunqꝫ acceperunt a chriſto: vt ſuas vtilitates negligant: ⁊ illorum procurent: ⁊ mori non recuſent pro ſalute inferiorum. Primatum ergo eccleſie concupiſcere, neqꝫ iuſtum eſt neqꝫ vtile. Quis enim ſapiens vltro vult ſe ſubijcere ſeruituti: ⁊ periculo tali vt det rationem pro omni eccleſia? niſi forte qui non timet dei iudicium: abutens primatu ſuo eccleſiaſtico ſeculariter: ita vt conuertat illum in ſecularem: hucuſque Chryſoſtomus. Adde quod ſcripſi. ſupra eodē. §. tertia. in capitulo vndecimo. Jtem

UNED

Hiero. Deniqꝫ ſui preponit exẽplum: vt ſi dicta par-
uipenderent, erubeſcerẽt ad opera. vnde ſubdit. Si-
cut filiꝰ hominis non venit miniſtrari, ſed miniſtra
re. Origenes. Nam etſi angeli Matth. xvij. ⁊ .iiij. ⁊
Luc. x. Jo. xij. ⁊ Martha miniſtrauerunt ei: tamen
non ideo venit vt miniſtraretur: ſed vt miniſtraret:
⁊ tantum creuit miniſtrans, vt impleretur quod ſe-
quitur: ⁊ daret animam ſuam redemptionem pro
multis, Eccleſiarum ergo principes imitari de-
bent chriſtuꝫ acceſſibilem. Mat. ix. Luc. viij. Mar.
v. Et mulieribus loquentem. Joan. iiij. Et pueris
manus imponentem, Mat. xviij. Et diſcipulis pe-
des lauantem. Jo. xiij. ⁊ ipſi ſimiliter faciant fratri-
bus. Nos autem tales ſumus: vt etiam principatus
mundi ſuperbia excedere videamur: vel non intelli
gentes, aut contemnentes mandatum chriſti queri
mus: ſicut reges acies precedentes ⁊ terribiles: nos
acceſſu difficiles, maxime pauperibus exhibemus:
nullam affabilitatem habentes: vel haberi ad nos
permittentes. Jtem Chryſo. Quantumcunqꝫ er
go humiliatus fueris: tu non poteris tantum deſcẽ
dere ſicut chriſtus. Jtem Luc. xxij. Facta eſt autem
⁊ contentio inter eos quis eorum videretur eſſe ma
ior. Greg. Hec contentio videtur habuiſſe motiuuꝫ,
ꝙ quum dñs ab hoibus tranſmigraret: oportebat
aliquẽ eoꝝ fieri alioꝝ principẽ, quaſi vicẽ dñi geren
tem. Jtem Beda. Sicut boni in ſcripturis exem
pla patrum quibus proficiant ⁊ humilientur, requi
runt: ſic reprobi ſi quid forte in electis reprehenſibi
le repererint: quaſi ſuas ex eo nequitias obtecturi, li
benter ſolent amplecti. Jdeo multi ardentius legũt
ꝙ facta eſt contentio inter diſcipulos chriſti. Unde
ibi Amb. Si enim contendebant apoſtoli: non excu
ſationi obtenditur: ſed cautioni proponitur. Cauea
mus ergo ne in perditione aliqua inter nos de pre-
latione poſſit eſſe contentio. Beda. Potius au-
tem videamus: non quid carnales adhuc diſcipuli
geſſerint: ſed quid iuſſerit ſpiritualis magiſter. Se-
quitur enim, dixit autem eis. Reges gentiuꝫ domi
nantur eoꝝ. Chryſ. Gentiliũ meminit: vt ex hoc reꝫ
vituperandam oſtendat: gentilium enim eſt ambire
primatum. Cyrillus. Sed ⁊ blandi ſermones eis of
feruntur a ſubditis. vnde ſequitur. Et qui poteſtatẽ
habent ſuper eos benefici vocantur: ſed illi quidem
quaſi extorres a ſacris legibus huiuſmodi ſubiacẽt
moribus: veſtrum autem culmen eſt in humilitate.
Unde ſequitur. Uos autem non ſic: ſed qui maior
eſt in vobis: fiat ſicut minor. Baſilius. Non ex-
tollat preſidentem dignitas: ne ab humilitatis bea
titudine corruat. Jllud autem nouerit ꝙ humilitas
vera, miniſteriũ pluriũ eſt. Sicut enim qui pluribus
miniſtrat vulneratis: ⁊ abſtergit cuiuſlibet ſaniem:
non ſumit miniſteriũ in cauſam elationis: ſic multo
magis cui cõmiſſe ſunt cure fraternoꝝ languorũ fit
omniũ miniſter: redditurus pro oibus rationẽ: cogi
tare debet ⁊ eſſe ſolicitus: ⁊ ſic qui maior eſt fiat ſi-
cut minor. Decet autẽ etiã corporale obſequium
ab ijs qui preſident offerri: exẽplo dñi lauantis pe-
des diſcipuloꝝ. Unde ſequitur. Et qui preceſſor eſt
ſit ſicut miniſtrator. Nonne autem timenduꝫ: ne in
ſubdito ſoluatur humilitatis propoſituꝫ: dũ ei a ma
iori ſeruitur? ſed in imitatione panditur humilitas.
Amb. Contuendum eſt auteꝫ qꝛ non oïs hono-
rificentie ſtudio humilitas definit.] Poteſt enim de
ferri alicui propter ſeculi gratiã, potentie metũ, vtili
tatiſqꝫ contuitũ: ⁊ tunc ſua edificatio queritur: non
alterius honor: ⁊ ideo vna datur oibus forma ſnĩe,
vt non de prelatione iactantia ſit: ſed de humilitate
contentio. Beda. Jn hac tñ forma a dño tradi-
ta, maiores nõ minima diſcretione opus habent: ne
ſcꝫ ad inſtar regũ gẽtiũ dñari ſubiectis, ſeſeqꝫ ab eis
gaudeant laudibus attolli: ⁊ tñ contra delinquẽtiũ
vitia ſint erecti. Ad ỽba autẽ exhortationis ſuimet
adiungit exẽplũ. vnde ſequitur. Nã quis maior eſt
qui recumbit: aut qui miniſtrat? Nonne qui recum
bit? Ego autẽ in medio veſtruꝫ ſum: ſicut qui mini-
ſtrat. Chryſo. q. d. Non putes tu diſcipulũ tui egere:
te vero non illius: ego vero qui nullo: ego quo vni-
uerſa egent: celeſtia ⁊ terreſtria: ad miniſterialẽ gra
dũ conſcẽdi. Beda. Loquitur de miniſterio quo
ſm Joan. c. xiij. eoꝝ pedes lauit dñs ⁊ magiſter: qꝫ-
uis etiam verbo miniſtrandi poſſint oïa que in car
ne geſſit intelligi: ſꝫ ⁊ ſuũ ſanguinẽ nobis miniſtrã-
do effudit. Eſt ergo, vt ex predictis patet, forma
apoſtolica hec: qua dñatio interdicitur: indicitur mi
niſtratio. vnde ſuper uerbo predicto. Ego auteꝫ ⁊c.
Berñ. ad Euge. ij. lib. Quis iã ſe titulo hoc inglorium
putet quo ſe prior dñs. Act. vij. glorie. preſigniuit?
Merito Paulus gloriatur in eo dicens. ij. ad Cor.
xi. Miniſtri chriſti ſunt: ⁊ ego: ⁊ addit. Ut minus
ſapiens, dico. Plus ego. Jn laboribus plurimis: in
carceribus abundantius: in plagis ſupra modũ: in
mortibus frequenter. Quo non id glorioſius prin
cipatu? Si gloriari oportet: forma ſanctoꝝ tibi prefi
gitur: apoſtoloꝝ proponiſ gloria. Parua ne tibi il-
la videtur? Quis mihi tribuat ſimilẽ fieri in gloria
ſanctoꝝ? ps. cxxxviij. Eccleſ. xlv. Clamat propheta
Dauid. Mihi auteꝫ nimis honorati ſunt amici tui
deus: nimis confortatus eſt principatus eoꝝ. Cla-
mat apl's Gal. vj. Mihi abſit gloriari, niſi in cruce
dñi noſtri ieſu chriſti. Hoc glorieris opto: ſemp optimo
mo genere glorie: qđ apli, qđ prophete delegere ſibi:
tranſmiſere tibi. Agnoſce hereditatem tuã in chriſti
cruce in laboribus plurimis. Felix qui dicere potuit:
plus omnibus laboraui. j. ad Corint. xv. Gloria eſt:
ſed nil in ea inane: nil molle: nil reſupinuꝫ. Si labor
terret: merces inuitet. Unuſquiſqꝫ enim ſm ſuum la
borẽ mercedẽ. ex̃ de renun. niſi cũ pridẽ. §. verũ. j. ad
Corint, iij. recipiet. Exi in agruꝫ domini tui. Exi in
mundum: ager eſt enim mundus. Mat. xiij. iſqꝫ ti-
bi creditus. Exi in illum: non tanqꝫ dñs, ſed tanqꝫ
villicus. Luc. xvi. videre ⁊ procurare vnde exigen-
dus es rationẽ. Exi dixerim, quibuſdã tue paſſibus
intente ſolicitudinis ⁊ ſolicite intentionis. Neqꝫ. n.
ipſi apoſtoli qui iuſſi ſunt ire in orbem vniuerſum:
totum orbem circuierunt preſentia corporis: ſed mẽ
tis prouidentia. Jn hunc quondam agrum Jſaac
patriarcha exierat. Geñ. xxiiij. ad meditãdum: tu ad
extirpandum egrediaris neceſſe eſt. Hiere. j. huc uſqꝫ
Berñ. Ex omnibus predictis originalibus liquet
dominum papam ſe debere habere vt ſeruum, diſpẽ
ſatorem, laboratorem, villicum: ⁊ non vt dominũ.
Unde idem Bernar. ad Euge. prope finem. iiij.
lib: ait. Conſideres ante omnia Romanam eccle-
ſiam, cui deo authore prees: eccleſiarum matrem
eſſe: non dominaꝫ: te vero non dominum epiſcopo-
rum: ſed vnum ex ipſis: ad hec. xij. q. ij. qui abſtulerit
xvj. q. j. vos autem. xij. diſt. c. j. xcvij. diſtin. eccleſie. de
conſecra. diſtinc. iiij. mater. extra de magiſtris. cap. j.
de priuil. antiqua. extra de ſum. tri. c. j. lib. vj. de elect.
fundamenta. lib. vj. C. de ſacroſanct. eccle. iubemus.
Nam ipſa nos genuit. lxviij. diſtinc. c. vlt. ſcilicet per
baptiſmum.

baptiſmū: vt in prealle. c. qui abſtulerit. Et ideo oēs fideles vocantur fratres. xi. q. iii. ad menſam. Unde ⁊ Romana eccleſia eſt aliarum eccleſiarum mater: non domina. Neqꝫ dominus papa proprie dñs eſt: nec imperator proprietarius rerū imperij. C. de quadri. preſcrip. lib. vij. a zenone. diſt. viii. quo iure. Unde ⁊ phs. Sic omnia ſapientis ſunt: vt nihilominus quiqꝫ proprium in rebus ſuis dominiū habeat. Iure ciuili omnia regis ſunt. xviij. q. j. quo iure: ⁊ tamē illa quorum ad regem pertinet vniuerſa poſſeſſio: ⁊ in ſingulos dños diſtributa ſunt: ⁊ vnaqueqꝫ res hꝫ ſuum poſſeſſorem. Itaqꝫ regi ⁊ domuꝫ ⁊ mancipiū ⁊ pecuniam dare poſſumus: nec dare illi de ſuo dicimur. Ad regem omniuꝫ poteſtas pertinet, defenſio, ⁊ gubernatio: ad ſingulos proprietas: facit pro hoc. vij. q. j. mutationes. in prin. ibi. Aut dominatione. x. q. iij. qr cognouimus. ibi. Non vt dominantes ⁊c. ⁊ ix. q. iij. nullus. ibi. Nec aliquo dominationis faſtu. ⁊ ob hoc forte ſcripſerunt Inno. ⁊ Oſtiē. ꝙ ſi imperator vel alius princeps ſine iuſta cauſa faceret conſtitutioneꝫ ꝙ dominia de altero in alterum transferrentur: talis conſtitutio non teneret: nec in foro anime: nec ciuili ſeruanda eſt. c. xij. diſtin. c. j. ⁊. ij. ij. q. vij. quapropter. ⁊ hoc ipſi no. extra de immu. eccle. quia pleriqꝫ. de hoc vide quod no. C. de pci. impe. off. quotiens. in gloſ. j. in fi. ⁊ quod no. lxiij. diſt. ego lodoicꝰ. in gloſ. j. ⁊. ix. q. iij. per principalem. in gloſ. ij. Quicquid ſit, eccleſia romana in canone domina vocat. lxxix. diſt. oportebat. de hoc no. etiam Archidia. extra de ſumma tri. fideli. in gloſ. xij. lib. vj. Pro iſta etiam humilitate papali dicitur Mar. x. ibi. Scitis qr ij qui videntur eis principari gentibus: dominā tur eis: ⁊ principes eoꝝ poteſtatē habent ipſoꝝ. Nō ita eſt in vobis: ſed quicunqꝫ voluerit maior fieri: erit veſter miniſter: ⁊ quicūqꝫ voluerit in vobis primus eſſe: erit omnium ſeruus: ⁊ premittitur. Vocans eos. Theophilus Demonſtrando ꝙ vſurpare honorem, ⁊ deſiderare primatū gentiliuꝫ eſt: gentiliū principes tyrannice ⁊ damnabiliter ad principatū ſe ingerunt: non ita in vobis. Beda. In quo docet eum maiorem eſſe, qui minor fuerit: ⁊ illum dñm fieri, qui omniuꝫ ſeruus fit. Fruſtra igitur aut illi immoderata queſierunt: aut iſti dolent ſup maioritatis deſiderio, quum ad ſummitatem virtutuꝫ non potentia, ſed humilitate veniatur. Deniqꝫ proponit exempluꝫ: vt ſi dicta paruipendant: erubeſcāt ad opera. Unde ſequitur. Filius hoīs non venit vt miniſtraretur ei: ſed vt miniſtraret: ⁊ daret animam ſuam redēptioneꝫ pro multis. Theophilus. Quod maius eius eſt, q̄ꝫ miniſtrare. Quum enim aliquis pro eo cui miniſtrat moritur: quid iſto poteſt eſſe maius ⁊ mirabilius? Iteꝫ Bern. in. ij. lib. ad Euge. Accingere gladio tuo. ps. xliiij. gladio ſpiritus quod eſt verbum dei. Ephe. vj. Glorifica manum ⁊ brachium dextrum in faciendo vindictā in nationibus increpationes in populis: in alligando reges eoruꝫ in compedibus, ⁊ nobiles eorū in manicis ferreis. ps. cxlix. Si hec facis: honorificas miniſteriuꝫ tuū, ⁊ miniſterium te. Domabis ⁊ perſequeris lupos: ſꝫ ouibus non dominaberis. Joan. vlti. Paſcendas vtiqꝫ, non premendas ſuſcepiſti. Si bene conſideraſti quis ſis: hec te oportere facere nō ignoras. Porro ſcienti ⁊ non facienti peccatum eſt tibi. de pen. di. ij. ſi enim. Jaco. iiij. Seruus ſciens voluntatem domini, ⁊ non faciens: plagis vapulabit multis. Luc. xij. Sic prophete, ſic apoſtoli factitabant. Fortes fuere in bello. Heb. xi. Non molles in ſericis. xxi. q. iiii. c. j. Si filius es ⁊ ſucceſſor apoſtoloꝝ ⁊ prophetarū: ⁊ tu fac ſimiliter. Vendica tibi nobile genus ſimilibus moribus: quod non aliunde nobile q̄ꝫ moꝝ ingenuitate ⁊ fidei fortitudine fuit. Per hāc vicerūt regna: operati ſunt iuſtitiā: adepti ſunt repromiſſiones. Heb. xi. Hoc chirographum tue paterne hereditatis quod tibi euoluimus: vbi inſpicias portioneꝫ que te. Luc. xv. cōtingit. Induere fortitudinē. Prouerb. vlti. ⁊ hereditaſti. Poſſide fidem, poſſide pietatem, poſſide ſapientiam: ſed ſapientiam ſanctoꝝ. Eccle. xxxix. Ipſa eſt timor. Eccle. j. domini. Et habes quod tuum eſt. Mat. xx. Habes ſine defraudatione integrum paternum fundū. Precioſiſſimus fundus virtus eſt. Bonus fundꝰ humilitas in quo omne edificium ſpirituale conſtructum, creſcit in tēplum ſanctum in domino. Ephe. ij. Per hanc etiaꝫ nonnulli poſſedere portas inimicoꝝ. Que eniꝫ virtutum eque poteſt demonum debellare ſuperbiam: tyrannidem hominum? Ceterum quum omni indifferenter perſone hec ſit quedam turris fortitudinis a facie inimici. ps. lx. neſcio tamē quo pacto vis eius maior in maioribus, ⁊ in clarioribꝰ clarior cōprobatur. Nulla ſplendidior gemma in omni precipue ornatu ſummi pontificis. Quo enim celſior ceteris: eo humilitate appareat illuſtrior ⁊ ſeipſo: huculqꝫ Bernar. Unde Grego. doctor hac virtute inter omnes romanos pontifices decoratus, ait. Nihil in epiſcopali ceruice ſplendidius fulget q̄ꝫ humilitas. Sed iſta virtus vix inuenitur in filijs hominum. vnde Bernar. Magna prorſus ⁊ rara virtꝰ humilitas honorata. Et Chryſoſto. Hoc vere magnum ⁊ mirabile eſt: ſi is qui vere magnus eſt nihil de ſe magis ſentit aut loquitur: ſed vltimum ſe omnium iudicat. c. diſtinct. contra morem. Iſte Gregorius humillimus fuit primus qui ex humilitate ſeruum ſeruoꝝ dei ſuis literis ſe vocauit: ⁊ poſt eum ad exemplum eius ſic ſe alij Romani pontifices vocauerunt: vt habetur in chronica martiniana. Que clauſula nedum ponitur in iuribus nouis in princ. prohe. grego. ⁊. vj. lib. ⁊ cle. ſed ⁊ in veteribus. j. q. iij. ſaluator. in tit. ⁊. lxiij. diſt. noſſe. in ti. ⁊. c. in ſynodo. ⁊ extra de ſen. excō. relatum. Ex hac humilitate in ſalutatione ſe poſtponit Clemens. xij. q. j. c. ij. ⁊ poſtponitur ab imperatore. xcvij. diſt. victor. ⁊. lxiij. diſ. ego lodoicus. Seruum autem ſe vocat papa ſeruoruꝫ dei: qr papa eſt ſeruus beati Petri ⁊ Pauli. Unde verſus. Seruierant tibi Roma prius dñi dñorum. Seruoꝝ ſerui nunc tibi ſunt dñi: ſic no. j. q. vij. quotiens. in gloſ. c. contra. ⁊ no. Archidia. in prohemio. vj. lib. in gloſ. in chronica. Item ſeruus vocatur papa: qr quum ſit liber ex omnibus: omnium ſe ſeruuꝫ facit vt omnes lucrifaciat. j. ad Corin. ix. xxviij. q. j. iā nunc. ver. iaꝫ vero: ⁊ propter laborē ⁊ ſolicitudinem quā ſuſtinet pro oībus ſicut ſeruus. extra in prohemio. vj. lib. ſacroſancte. ⁊ ex̄ de cenſi. cū inſtantia. ex̄ de offi. leg. officij. lib. vj. ⁊ de reſti. ſpo. frequēs. lib. vj. Vocatur etiam papa ſeruus: qr ſicut p ſeruum acquiritur dño: ſic per papā cuilibet eccleſie poteſt acquiri. vt no. ex̄ in prohe. decre. Grego. eps. in gloſ. ſic etiam. Iteꝫ qr dicit dominus. Mar. x. Qui maior eſt veſtrum: erit miniſter veſter. Non veni miniſtrari: ſed miniſtrare. ix. q. iij. nullus primas. ⁊ dixi. s̄. in alio folio. ver. item Hieronymus: ⁊ ver. Cyrillꝰ. Ex hac humilitate papa Leo ſe cōmittit iudicio īperatoris. ij. q. vij. nos ſi. ⁊ Sixtꝰ papa purga

Regis ſūt oia iure ciuili.

Seruꝰ ſeruoꝝ dei papa vocatur.

tioni.ij.q.v.mandaſtis: quod eſt verbum humilitatis in papa. Et Leo papa ea.cauſa ⁊ q.auditum. Ex hac humilitate Greg. doctor non vult vocari papa vniuerſalis: quia vocat hoc verbum ſuperbe appellationis,xcix.diſt.ecce.⁊ tamen vniuerſalis eſt: ⁊ in omnibus eccleſijs ordinarius papa.extra de priuil. antiqua: ⁊ vniuerſalis vocatur.xcvj.diſt.conſtantinus. Leo papa vocat imperatorem ⁊ imperatricem dominos.lxiij.diſt.nobis.⁊.c,plebs. ⁊.c. ſalonitane.

Item paret comiti.diſt.ea.lectis. Papa ſupplicat regibus,xxiij.q.viij.hortatu. Ex ſumma humilitate Grego.nullo modo ſe laudari permittebat. Nã Stephano epiſcopo qui eum in ſuis epiſtolis laudauerat: iſta ſcribit. Multum mihi ⁊ vltra q̃ʒ audire debui indignus fauorem in veſtris epiſtolis demonſtraſtis: ⁊ tamen ſcriptum eſt: Ne laudes hominez q̃ʒdiu viuit. Eccl.xj. tamen etſi audire talia dignus non fui: orationibus veſtris peto vt dignus efficiar: vt ſi bona ideo in me dixiſtis quia non ſunt: ideo ſint quia dixiſtis. Item in epiſtola ad Marſum patritium. Chariſſime frater: Simiam, leonem vocas: quod eo modo nos agere te conſpicimus: quo ſcabioſos ſepe catulos, pardos vel tigres vocamus.

Item in epiſtola ad Anaſtaſium patriarchã Antiochenum. Quod vos meos domini: quod lucernam dicitis: quod loquendo multis prodeſſe multiſqʒ lucem poſſe infundere perhibetis: eſtimationẽ meam mihi fateor in dubitationem maximaz perduxiſtis. Conſidero nanqʒ quid ſum: ⁊ nihil in me ex huiuſmodi boni ſigno deprehẽdo. Conſidero autem quid eſtis: ⁊ vos mentiri poſſe non arbitror. Quum ergo credere volo quod dicitis: contradicit mihi infirmitas mea. Quum diſputare volo quod in laudem meam dicitur: contradicit mihi ſanctitas veſtra. Sed queſo vir ſancte: vt nobis aliquid de hoc certamine noſtro conueniat: vt ſi non quod dicitis ita eſt: ſit ita qꝛ dicitis. Verba etiam ⁊ vocabula vanitatem vel iactantiam ſonantia omnino reſpuebat. Unde Eulogio patriarche Alexãdrino vocanti eum vniuerſalem papam: ita ſcribit. In prefatione epiſtole quam ad me direxiſti: ſuperbe appellationis verbum, vniuerſalem me papam dicens, imprimere curauiſti: qđ peto dulciſſima ſanctitas veſtra vltra non faciat: qꝛ vobis ſubtrahitur quod alteri plus q̃ʒ ratio exigit, prebetur. Ego enim verbis proſperari non quero: ſed moribus: nec honorem meum eſſe deputo, in quo fratres meos honorem perdere cognoſco. Recedant ergo verba que vanitatem inflant: charitatem vulnerant. prealle.c.ecce. xcix, diſt. Hinc eſt ꝙ quum Joannes epiſcopus Conſtantinopolitanus hoc vocabulum vanitatis ſibi vſurparet: ⁊ ſe vniuerſalem papam vocari fraudulenter a ſynodo obtinuiſſet: inter cetera ſic de eo ſcribit Greg. Quis eſt iſte qui contra ſtatuta euangelica, contra canonum decreta, nouum ſibi nomen vſurpare preſumitur? vtinaz vel ſine imminutione, ſit vnus, qui eſſe appetit vniuerſus. Verbum etiã iuſſionis ſibi a coepiſcopis dici nolebat. Unde ait ad Eulogium epiſcopum Alexandrinũ. In epiſtola veſtra mihi loquitur charitas dicens. Sicut iuſſiſtis: quod verbum iuſſionis peto a meo auditu remoueri: quia ſcio qui ſum: ⁊ qui eſtis: loco enim mihi fratres eſtis: moribus patres. Inſuper ob nimiam humilitatem qua erat preditus: nolebat ꝙ matrone ſe ancillas ſuas dicerent. vnde Ruſticane patritie ſcribens ait. Unum in tuis epiſtolis egre ſuſcepi: quod qꝛ ſemel eſſe poterat: ſepius dicebatur ancilla veſtra. Ego enim qui ꝑ ep̃atus onera omniũ ſeruus ſum factus: qua ratione te mihi ancillam dicis cuius ante receptum epiſcopatum proprius fui? Et ideo rogo per omnipotentem deum ne hoc verbum aliquando ad me in ſcriptis tuis inueniam.

Libros ſuos ob nimiam humilitatem, dũ adhuc viueret: publicari nolebat: ⁊ in alioruz comparatione ſuos nil valere exiſtimabat. Unde Innocentio prefecto aphrice ſic ſcribit. Quia expoſitionem ſancti Job vobis tranſmitti voluiſtis: veſtro ſtudio cõgaudemus. Sed ſi delicioſo cupitis pabulo ſaginari: beati Auguſtini compatriote veſtri opuſcula legite: ⁊ ad comperationem illius ſimilaginis noſtruz furfurem non queratis: nec enim volo dum in hac carne ſum: ſi qua me dixiſſe contigerit: ea facile hominibus innoteſcere. Legitur etiam de eo ꝙ quũ quidam ſanctus pater noĩe abbas Joãnes Romã ad viſitanda limina apoſtolorum veniſſet: ⁊ beatuz Grego. papam per medium ciuitatis tranſire vidiſſet: voluit ei occurrere: ac vt decebat reuerentiam exhibere: cernens vero beatus Greg. ꝙ ſe in terraz volebat proſternere: feſtinauit: ⁊ primo coraz ipſo ſe in terram proſtrauit: nec inde ſurrexit quoaduſqʒ abbas primo ſurrexit in quo maxima eius humilitas commendatur: quã pro hereditate reliquit ſuis ſucceſſoribus obſeruandam. In epiſtola etiam quã Apocriſario mittit: ſic ait. Unum eſt quod ſuggeratis dñis veſtris: quia ſi ego ſeruus eorum in mortez Longobardorum vel damnũ me miſcere voluiſſez: hodie Longobardoꝝ gens nec regez, nec ducẽ, nec comites haberet: ſed qꝛ deũ timeo: in mortẽ cuiuſlibet hoĩs me miſcere formido, xxiij.q. viij. ſi in morte. Ecce quante humilitatis fuit: qꝛ quum eſſet ſummus pontifex: imperatoris ſe ſeruũ uocabat: ⁊ dñm ſuũ eũ appellabat. Ecce quãte innocẽtie: qꝛ in mortem ſuoꝝ inimicoꝝ conſentire nolebat. Itẽ quuz Mauritius imperator Gregoriũ ⁊ eccleſiã dei perſequeretur: inter cetera ſic ſcribit ei Gregoriꝰ. Quia enim peccator ſum: credo ꝙ oĩpotentẽ deũ tanto vobis amplius placabitis: quãto me male ſeruientem affligitis. Inaudita humilitas in tãto ſancto: ꝙ credebat tyrannũ ⁊ perſecutorẽ eccleſie deũ ſibi placare quũ eũ affligebat: nec aliud credebat in cõſciẽtia q̃ʒ dicebat. xxij.q.ij.cũ humilitatis: quod de perfectiſſima mentis humilitate ⁊ ſui abiectione prouenire non dubium fuit. Proprium enim humilium eſt: de ſe modica ſentire: ⁊ de alijs magna. ſm eundem Greg. Unde Phil.ij. Sed in humilitate ſuperiores ſibijnuicem arbitrantes. vbi dicit gloſ. Alter alterũ reputet digniorẽ: poteſt enim aliquid eſſe occultum in alio quo nobis ſuperior ſit. Ex ſumma humilitate Grego.papa pueros cantum docebat: ⁊ flagelluz eius quo pueris minabatur: cum antiphonario Rome cum veneratione debita reſeruatur. Ceſſet ergo faſtus Romanorum pontificum uicariorum filij dei in carne humiliati. Phil.ij.⁊ crucifixi, noſtro infelici tempore tumentium: ⁊ ſuccedant ſic in humilitate Gregorio, ſicut ⁊ dignitate. Unde Hieron. Fatiſcat (alias faceſſat) inuidia: romani culminis recedat ambitio: cum ſucceſſore piſcatoris diſcipulo Chriſti loquor. xxiiij.q.j.quoniam uetus. vbi gloſ. dicit: ꝙ quum duo certarent de electione papatus: ⁊ unius nobilitas allegaretur: alius ex aduerſo reſpondit. Piſcatori Petro fabri filio chriſto. Mathe.xiij.⁊ Mar.vj. Luc.iiij.⁊ ſimile Jo.vj. ſucceſſo-

Gregoria ne modeſtie exempla non pauca.

rem querimus:non auguſto.ver. Nobilitas faſtum: faſtus litem parat: armat Lis odium: capiunt hec tria mortis iter. Conſideret papa ꝙ non qꝛ ſummus pontifex ideo ſummus: qui enim ſummum ſe credit:infinitum ſe exiſtimat: ſed quis ſummus cui addi non poſſit? ſolus deꝰ eſſentialiter bonus ⁊ in infinitum bonus. Marc.x. Mat.xix. ⁊ Luc.xviij. de peni.diſt.j.quia diuinitatis. Nunquid ſemita iuſtoꝛuȝ quaſi lux ſplendens procedit ⁊ creſcit vſq; in perfectum diem? Prouerb.iiij.de peni.diſt.ij.non reuertebantur. Abſit a papa credere hoc. Hoc enim illoꝛum eſt qui dignitates virtutes putant. Auguſtis relinquat illam ſententiam: alijſq; qui diuinis coli honoꝛibus non timuerunt.verbi gratia. Nabuchodonoſoꝛ. Alexandro. Antiocho.in lib. Macha. Herodi. Act.xij. Papa vero conſideret non conſummatione ſe ſummum dici:ſed;comparatione:nec cõparatione meritoꝛum:ſed miniſterioꝛum. j. Pe.iiij. ⁊.j.ad Corin.iiij. Sic eum exiſtimet quilibet vt miniſtrum chꝛiſti:⁊ inter miniſtros ſummũ. Dicat papa cum Paulo. Non ꝙ iam acceptus aut iam perfectus ſim.⁊ rurſum. Et me nõ arbitroꝛ comprehẽdiſſe. Phil.iij.hec ſcientia ſanctoꝛum: hec longe ab illa que inflat.j.ad Corin.viij.extra de renun.niſi cũ pridẽ.§.de profectu. Reſtat adhuc querere cuiq; pape quis ſit quam gerat in eccleſia dei pro tempoꝛe perſonam. Eſt autem poteſtate Petrus.extra de elec.c.ſignificaſti.§.ceterum. Unctione chꝛiſtus. extra de ſacra vnc.c.vnico. Cui claues tradite:cui oues vniuerſe cõmiſſe ſunt. Joan.vlt.extra de elect.ſignificaſti. Et quidem alij ianitoꝛes ⁊ gregum paſtoꝛes. xcv.diſt.eſto:ſed ipſe tanto glorioſius: quanto ⁊ differentius. Heb.j.vtrunq; preceteris nomen hereditauit. Habent illi ſibi aſſignatos greges:ſinguli ſingulos:ſibi vniuerſi crediti.extra de ma.⁊ obe.ſolite. ij.q.vj.decreto.non modo ouium:ſed ⁊ paſtoꝛum ipſe vnus omnium paſtoꝛ: qꝛ vicarius pꝛincipis paſtorum. xcv. diſt.eſto. De hoc autem copioſe in prima parte iſtius operis.ſupꝛa tractaui.nec hic repeto:ſed ibi remitto. Sed proſequoꝛ vt papa tumoꝛem deponat:vt conſideret quid ſit:qꝛ homo:quis:qꝛ eṕs. homo natus: eṕs factus: ſed qualiter natus attendat:de muliere:ad literam:breui viuens tempoꝛe:qꝛ parum viuũt pape:repletur multis miſerijs plus q̃ȝ alij homines. Job.xiij. Tollat proinde nunc hereditaria hec perizomata ab initio maledicta. Geneſ.iij. de pen.diſt.j.adam. Dirumpat velamen folioꝛum celantium ignominiam: non plagã curantiũ. Deleat fucũ.de conſe.diſt.v.fucare:fucati honoꝛis huius: ⁊ male coloꝛate nitoꝛem gloꝛie: vt inde ſe nudum conſideret: qꝛ nudus egreſſus eſt de vtero matris ſue. Job.j. Nunquid infulatus? Nunquid micans gẽmis,aut floꝛibus,ſericis,aut coꝛonatus pennis,aut ſuffarcinatus metallis? Si cuncta hec veluti nubes quaſdaȝ matutinas velociter tranſeuntes ⁊ cito ꝑtranſituras diſſipet ⁊ exſufflet a facie conſiderationis ſue:occurret ſibi homo nudus ⁊ pauper ⁊ miſerabilis. Apoca.iij.homo dolens.ṕs.lxviij. Ego ſum pauper ⁊ dolens. Quia homo ſit: erubeſcens ꝙ nudus ſit. Gen.iij.de pen.diſt.ij.§.romanos.ver.vt cognouerunt:alias eſt.c. Ploꝛans ꝙ natus ſit. murmurans ꝙ ſit homo natus ad laboꝛem. Job.v.non ad honoꝛem:ſalubꝛis copula vt cogitans ſe ſummũ pontificem attendat viliſſimum cinerem non fuiſſe ſed eſſe. Gen.viij. Unde ſi cogitat ſe quantus eſt:cogitet ⁊ qualis ⁊ quid eſt. Cogitet ergo papa qualis ſit ex ſe:⁊ qualis ex dono dei:non ſit in ſpiritu eiꝰ dolus.ṕs.xxxj.ſed reddat que ſua ſunt ſibi:mala.ſ.⁊ que ſunt dei deo. Mat.xxij.c.bona.ſ. Jaco.j. Mat. vj.⁊.xviij.⁊ Luc.xj. Attendat qualis ſit in donãdis iniurijs.lxiij.diſti. ſalonitane: qualis in vlciſcendis. xxiij.q.iiij.ſi is:vbi de hoc:q̃ȝ in vtroq; prouidus ⁊ diſcretus modi,loci,⁊ tempoꝛis,obſeruatoꝛ.l.diſt.vt conſtitueretur.extra de cle.excom.mi.latoꝛes. Qualis in tribulationibus. Si conſtans in ſuis.vij.qõ.j. ſuggeſtum. Jn alienis cõpatiens. vij.q.j.§. hoc tũc. Hoc recti coꝛdis: e regione peruerſiſſimi: ſi in pꝛopꝛijs impatiens: in alienis non ſit compatiens.

Hec idẽti dez ſũmo põtifici cõſiderãda.

Cauenda pꝛecipue in ſummo pontifice otioſitas. Otiũ enim mater nugarũ nouerca virtutũ. lxxxiij. diſt.nihil. Nuge in oꝛe ſacerdotis blaſphemie. Conſecrauit os ſuum euangelio: talibus iam os aperire illicitum:aſſueſcere ſacrilegium eſt. Fede ad cachinnos mouetur: fedius mouet. Poꝛro detrahere, an detrahentem audire,quid hoꝝ damnabilius ſit:nõ facile dixerim.vj.q.j.ex merito.⁊.c.deterioꝛes. Qꝛ autem pꝛecipue ſibi attendendum eſt ꝙ non ſit acceptoꝛ perſonarum (quod raro inuenitur) qꝛ non eſt perſonarum acceptio apud deuȝ cuius ipſe eſt vicariꝰ. Act.x.j. Pe.j. Jac.ij.vbi de hoc.vñ ibi. Si aũt perſonam accipitis:peccatum operamini redarguti a lege quaſi tranſgreſſoꝛes. Deut.j.c. vbi de hoc.j.q. vij.§.hinc petrus.xxxij.q.iiij.§.his ita.iij.q.ix.c.vlti. vbi de hoc.iiij.q.iiij.nullus.vbi de hoc.extra de iudi. venerabilis.⁊.c.nouit.§. ſi foꝛſan.j.q.j. ſi quis neq;. extra vt eccle.benefi.c.j.§.in omnibus. Unde ⁊ phariſei adulantes domino dicebant. Matthe.xxij. Et non eſt tibi cura de aliquo:non enim reſpicis perſonam hominum. Sap.vj. Puſillum ⁊ magnuȝ ipſe fecit: ⁊ equaliter ei cura eſt de omnibus. vbi dicit Hierony. Non rex apud illum nobilioꝛ: non pauper infirmioꝛ: non diues potentioꝛ: non dominus potioꝛ: non ſeruus deterioꝛ: ſed omnibus equalis: omnibus iudex: omnibus deus: omnibus dominus eſt. Contra hec ſunt que leguntur ⁊ not. xxiiij. queſt.j.qui contra pacem: vbi aliter puniuntur nobiles: quia minus q̃ȝ ſerui.de hoc de iureiuran,cum quidam. Sed ibi ſoluitur: quia in pena pecuniaria plus punitur nobilis ⁊ diues: in coꝛpoꝛali vero plus ignobilis ⁊ pauper. Sed ⁊ a vitio magis periculoſo pape ⁊ alijs rectoꝛibus ſuper omnia ſibi cauendum eſt ſcilicet ne ſit facilius ad credendum: cuius callidiſſime vulpecule magnoꝛum neminem cõperiri ſcitis.ſecundum Bernar.cauiſſe verſutias.

Ab adulatorũ peſte cauendũ.

Jnde eis ipſis pro nihilo ire multe. Jnde innocentum frequens accuſatio. Jnde pꝛeiudicia in abſentes. Jnde ſuſpitiones coꝛ excruciantes. Jnde indignationes. Jnde adulatoꝛuȝ perſtrepit turba in elatione. Jnde peruerſitas iudicioꝛum. Nihil ſic regimen vniuerſale deſtruit. Ad hoc.xxiij.queſt.iiij.quã magnum. vbi de hoc. vnde Gregoꝛius. De veſtra igitur ſanctitate abſit a chꝛiſtianoꝛum iudicio ea que maledicoꝛum hominum rumoꝛibus conficta credimus: in qualicunq; modulo ſuſpitionis adduci: quia ⁊ ſacri eloquij teſtimonium tenemus: vt mala maioꝛum, ſupple maxime, quum foꝛſitan dicuntur: niſi pꝛobata credi non debeant. Et infra. Hec igitur dixi vt nimie leuitatis eſſe oſtenderem: ſi quis mala grauia credere ſtudeat que pꝛobari non poſſunt. xj. queſt.iij. in cunctis. Jtem in.vj. ſynodo: non ſolum ille reus eſt qui falſum de aliquo pꝛofert: ſed etiam is qui aurem cito crimini-

bus pꝛebet.xj.q.iij.non ſolum.lxxxvj.diſtin.ſi quid.
xv.q.vij.c.ij.⁊ q.vlti.c.vlt.in fine.ibi.Quia non ſta-
tim qui accuſatur reus eſt: ſed qui conuincitur cri-
minoſus. Eccle.x. Ante q̃ ſcruteris non repꝛehen-
das: intellige pꝛius: ⁊ tunc increpa. ante q̃ audias
non repꝛehendas.xj.q.iij. eoꝛum. Et Auguſtinus.
Nam ſi nominatio ſufficit, ideſt diffamatio, ſm glo.
multi damnandi ſunt innocentes: quia ſepe falſo in
quoq̃ crimina nominantur.ij.q.j. multi.in fine.Et
dominus mala audita de Sodomis noluit iudica-
re pꝛius q̃ manifeſte cognoſceret que dicebantur.
Geneſ.xviij.de accuſa,in multis.c.ij.q.j.deus.Et ibi
dicitur per Euariſtum papam. Mala audita nullũ
moueant: nec paſſim dicta abſque certa pꝛobatione
quiſq̃ vnq̃ credat: ſed ante audita diligenter inq-
rat:nec pꝛecipitanter quis aliquid agat.Si eniꝫ deꝰ
omnium cognitoꝛ,Sodomoꝛum mala quoꝛum cla
moꝛ vſqꝫ ad celum peruenerat, omnia ſciens pꝛius
non credere nec iudicare voluit: q̃ ipſa ea cum fide
libus teſtibus diligenter inueſtigans que audierat
opere compꝛobaret: Nos qui ſumus homines ⁊
peccatoꝛes, quibus incognita ſunt iudicia dei, hec
pꝛecauentes nullum ante veram iuſtamqꝫ pꝛobatio
nem iudicare aut condemnare debemus manifeſte
apoſtolo Paulo dicente Roma.xiiij. Tu quis es q
iudicas alienuꝫ ſeruum? ſuo domino ſtat aut cadit.
Idem xxx.q.vlti.nullum faciunt. ea.cau.⁊ q.§. his
ita.⁊ c,iudicanteꝫ.c.incerta. extra de ſimo. licet heli.
de hoc not,xxij.q.iiij.innocens. gloſ.j. extra de cleri.
excom.mi.illud.in gloſ.ſ.quod non. Quia autem di
citur, Charitas omnia credit.j.ad Coꝛin.xiij. expo-
nitur, que ſuadet veritas ad fidem credendam: ſcili
cet que credit eccleſia. Quum quidam pater alte
ri malum de quodam fratre retuliſſet: dixit ille. Un
de hec ſcis? dixit referens: quidaꝫ bonus frater mi
hi retulit: reſpondit audiens:ſi bonus fuiſſet:nunq̃
hec tibi dixiſſet.Habet hoc pꝛopꝛium antiqui hoſtis
inuidia: vt quos impꝛoboꝛum actuum perpetra-
tione deo ſibi reſiſtente deijcere non valet opinio-
nes eoꝛum falſa ad tempus ſimulando dilaceret. ij.
queſt.v.habet hoc.

Sexta conſideratio pape qui habet regere totum mundum. Quod pape credita ſit oꝛbis diſpenſatio, non data poſſeſſio. Cap. 14.

SExta conſideratio pꝛincipa-
lis papalis eſt cogitare quid
habet regere: qꝛ totum mun-
dum. Naꝫ parentes eius apo
ſtoli deſtinati ſunt a domino
non ad aliquas regiones: ſed
ipſum debellaturi oꝛbeꝫ. Ite,
inq̃t, in vniuerſum mũdũ ⁊c.
Mar.vlt. Ex quo non peruenerunt victoꝛes incly
ti filij excuſſoꝛum.p̃s.cxxvj.quomodo ſagitte potẽ-
tum acute,ſ.lingue ignite.p̃s.cxix.de pen.diſt.j.peri-
culoſe: cum carbonibus deſolatoꝛijs.Et quidem in
omnem terram exiuit ſonus eoꝛum ⁊c.p̃s.xviii.xix.
diſt.ita dominus. extra de elec.fundamenta. libꝛ.vj.
Penetrabant verba illa incenſa igni.p̃s.lxxix. quẽ
dominus miſit in terraꝫ. Occurrebant ſtrenuiſſimi
bellatoꝛes ſed non ſuccumbebant. Triũphabant
etiam moꝛtui.p̃s.cxxxviij.nimis confoꝛtatꝰ eſt pꝛin
cipatus eoꝛuꝫ.Conſtituti ſunt pꝛincipes ſuper oẽm
terram.p̃s.xliiij.lxiij.diſt.quoꝛum vices. Papa eis
in hereditatem taleꝫ ſuccedit. Ipſe heres oꝛbis. He
reditas illius eſt, Diſpenſatio ſuper illum credita eſt
ſibi.ſm Bern.non data poſſeſſio. Uſurpat ⁊ hanc.
Contradicit ſibi qui dicit, meꝰ eſt oꝛbis terre ⁊ ple-
nitudo eius.p̃s.xxiij.Et alius pꝛopheta. Et erit om
nis terra poſſeſſio eius. Chꝛiſtꝰ hic eſt qui poſſeſſio-
nem ſibi vendicat, ⁊ iure creationis, ⁊ merito redẽ-
ptionis, ⁊ dono patris. p̃s.ij. dabo tibi gentes here
ditatem tuam: ⁊ poſſeſſioneꝫ tuam terminos terre.
poſſeſſionem ⁊ dominium. Cedat huic papa. Ipſe
curam illius habeat. Pꝛeſit papa vt pꝛouideat, vt
conſulat, vt ſeruiat:pꝛeſit vt pꝛoſit.viii.q.i.qui epiſco
patum. Pꝛeſit vt fidelis ſeruus ⁊ pꝛudens quem
ſingulariter conſtituit dominus. Mat.xxi. Lu.xii.
Mar.xxiiii.ſuper familiam ſuam.Ad quid? Ut det
illis eſcam in tempoꝛe.hoc eſt vt diſpenſet. xliii.diſt.
epheſiis.non imperet.Hoc faciat: ⁊ dominari ne af-
fectet hominum homo:vt non dominetur ſibi om-
nis iniuſtitia.p̃s.cxviii. Bernar.ad Euge. papã.
Nullum tibi venenum, nullum gladium, plus foꝛ-
mido: q̃ libidinem dominandi. Certe vt multuꝫ ti-
bi tribuas: ſi multum deceptus non es:nil te exiſti-
mas plus accepiſſe a magnis apoſtolis. Paulꝰ. Sa
pientibus ⁊ inſipientibus debitoꝛ es. Ro.i. Hoc no
men potius congruit ſeruienti q̃ dominanti. Ergo
ſi papa debitoꝛ eſt:curandum ſummopere ⁊ vigilan
tia conſiderandum ſibi eſt, quomodo ⁊ qui non ſa-
piunt ſapiant:docendo eos.xliii. diſt. per totum. vt
qui ſapiunt non deſipiant. extra de renun.niſi.§. ve
rũ.ibi.deſipis ſi ſic ſapis. ⁊ qui deſipuere reſipiſcãt.
Nullũ genus inſipiẽtie infidelitate (vt ſic loquar)
inſipiẽtius. Eſt ergo infidelibus debitoꝛ.eſt Judeis
⁊ grecis ⁊ gentibus. Intereſt pꝛoinde ſua, dare
operam quam poſſit: vt increduli conuertantur ad
fidem.extra de conuer.infi.per totum. conuerſi non
auertantur.auerſi reuertantur. Ambitioſi ſpeciali
ter a dei eccleſia.j.q.iii. ex multis:c. vendentes. eii-
ciantur. O ambitio ambientium crux: quomodo
omnes toꝛquens, oĩbus places? Nil acerbius cru-
ciat:nil moleſtius inquietat:nil tamẽ apud miſeros
moꝛtales celebꝛiꝰ negotiis eiꝰ.An nõ limina aplõꝝ
plꝰ iã ambitio q̃ deuotio terit? An nõ vocibus eius
papale tota die reboat palatium? An non queſtibus
eiꝰ tota legũ canonũqꝫ diſciplina ĩſudat? An nõ ſpo
liis eius oĩs Italica inhiat in explebili auiditate ra
pacitas? vide quod ſcripſi de ambitione.s̃. in iſta.ii.
parte.in.ix.c.in ver.ambitioſa es.⁊ ver. O ambitio.
Inter alia etiam conſideranda Romano ponti-
fici eſt appellationes fruſtratoꝛias refutare.extra de
appel.cum friuolis.li.vi. qꝛ appellationis remediuꝫ
non eſt ad defenſionem iniquitatis:ſed ad pꝛeſidiuꝫ
innocentie inſtituitur.extra de ap.cuꝫ ſpeciali.§. poꝛ
ro.⁊.c.ad noſtrã. Appellatur ad papam de toto mũ
do: ⁊ id quidem in teſtimoniũ ſingularis ſui pꝛima
tus.ii.q.vi.q̃ſquis.cũ.iiii.c.ſeq.⁊.c.ideo.⁊.decreto.c.
q ſe ſcit.ſed ipſe nõ pꝛimatu gaudeat: ſed fructu. Uñ
Luc.x. In hoc gaudere nolite:qꝛ ſpiritꝰ vobis ſubii-
ciuntur. Non eſt autem appellatio ſubfugiuꝫ:ſed re
fugium. Quod pꝛouiſum eſt ad remedium: non tẽ-
dat ad noxaꝫ.i.q.vii.quod pꝛo remedio.lxiii.di.c.ve
rũ.extra de reſcrip.ſtatutũ.in pꝛin.li. vi. Quid de
auaritia in.ſummo põtifice p̃cipue deteſtanda dicã?
Si quidẽ auarus eſt:totus mũdus cui pꝛeeſt, obolꝰ
ſibi eſt.in pꝛologo biblie.viii.c.xiiii.q.iiii. q̃d dicam.
Qꝛ beatꝰ ⁊ ſanctꝰ eſt aut eẽ debet.xl.di.c.i.excutiat
manꝰ ſuas ab oĩ munere. Eſa.xxxiii.i.q.i. ſunt non-

nulli:extra de ſimo.⁊ ſi queſtiones. Parui deiectiqꝫ animi eſt de ſubditis non profectuꝫ querere ſubditoꝝ,ſed queſtum proprium. In ſummo preſertim omnium nihil turpius. Theſaurizare habet pater filijs:non econtrario.ij.ad Coꝝ.xiij.vbi etiam dicit. Non enim quero que veſtra ſunt: ſed vos:extra de cenſi.cum apoſtolus. Vñ idem Paulus ait Phil.iiij. Non quero datum ſed fructum. Narrat Bern.lib.iij.de conſidera.in laudem Eugenij pape ſaccos Germanicos tumentes precio Romam aduenisſe. Argentum reputatum eſt fenum. Summarij non leuati ſarcinis onuſti nihilominus repatriant vel inuiti. Noua ⁊ mira res. Quando hactenus aurum Roma refudit? ⁊ nunc Romanoꝝ conſilio id vſurpatum non credimus. Item duo venerunt ad curiam,ambo locupletes, ⁊ ambo rei:ſiquidem vnus Maguntinus. Colonienſis alter. Alteri gratis.j.q.j.gratia reddita eſt,alter indignus credo cui gratia redderetur:audiuit:Cum quali veſte intraſti,cuꝫ tali egredieris, O vocem magnificam,vocem prorſus apoſtolice libertatis. Quid minus ab illa hec habuit,pecunia tua tecum ſit in perditioneꝫ? Act.viij.⁊.j.q.j.qui ſtudet:niſi ꝙ in illa plus zeli: in iſta plus modeſtie ſonuit:contra auaritiaꝫ ⁊ ſimoniam.ſ̃.eo.cap.x.§.poſtquam.

An papa ſimoniaꝫ poſſit cõmittere.

Hic aũt querendum eſt an papa poſſit committere ſimoniaꝫ. Et tenet Tho.ꝙ ſic: ſcilicet ꝙ papa poteſt committere vitium ſimonie ſicut quilibet alius homo. Peccatum enim tanto in aliqua perſona eſt grauius: quanto maiorem obtinet locum. Ad hoc.xl.di.homo Chriſtianus.⁊.ca.ſi papa,⁊ dixi.ſ̃.in.x.c. Quamuis eniꝫ res eccleſie ſint eius,vt principalis diſpenſatoris: non tñ ſunt eius vt dñi ⁊ poſſeſſoris:ad quod facit quod no. Inno.⁊ Oſti.extra de conſti.que in eccleſiarum:⁊ de immu.eccle.quia pleriqꝫ:⁊ dixi.ſ̃.in art.proxi.in.v.conſideratione pape.ver.eſt ergo. Et ideo ſi reciperet pro aliqua re ſpirittuali pecuniaꝫ de redditibus alicuius eccleſie:non careret vitio ſimonie. Et ſimiliter poſſet ſimoniam committere recipiendo pecuniam ab aliquo laico non de bonis eccleſie ſm Tho.qui hoc ſcribit in.ij.q.ij.c.ar.j. in ſolutione vltimi. c.⁊ in.iiij.ſen.di.xxv.ibi. Ad tertium ſic proceditur. ver.ad ſecundũ:vbi dicit ꝙ ſi papa pro aliquo ſpirituali munus acciperet,ſimoniam committeret ſicut ⁊ alius homo,quia ab ipſo Petro cui papa ſuccedit,ſimonie vitium recepit damnationem in nouo teſtamento.j.q.j. Petrus.c.qui ſtudet. Act.viij. Et quamuis res eccleſie ſint aliquo modo pape:non tñ ſunt eius modis omnibus habende:ſicut illud quod ad manum habet. Non autem eſt dubium ꝙ ſimonia cõmitteretur :ſi quis aliquod ſpirituale debitori ſuo daret:vt quod ſuum eſt recuperaret, ⁊ ita etiam in propoſito papa a ſimonia non excuſaretur:ſi (quod abſit) ſpirittualia pro rebus temporalibꝰ daret: ſm Tho.⁊ hoc videtur tenere Archid.vt no.xij.diſt.c.j.

Sed videtur contra no.j.q.vj.c.vlti. vbi dicitur ꝙ lex iulia de ambitu non habet locum in Romana ciuitate:per.l.ff.ad.l.iul.d̃ amb.l.j. Idẽ no.lxxxij.di.preſbyter:in gloſ.⁊ ita. Item papa legibus loquẽtibus de ſimonia ⁊ canonibus ſolutus eſt.ff.de legi.princeps:extra de elec.innotuit:extra de conceſ. preben.propoſuit:⁊ no.extra de conſti.ca.j. Credo ꝙ ſi papa in ijs que ſunt prohibita,quia ſimoniaca:vt vendere ſacramenta:quoꝝ venditio in veteri teſtamento etiam prohibetur.j.q.j. qui ſtudet.⁊.c.ſicut eunuchus:pactum vel conditionem vel conuentionem apponeret,committeret ſimoniam. Secus in ijs que ſunt ſimoniaca,quia ab eccleſia prohibita: vt vendere beneficia,ſepulturas,⁊ ſimilia: que habentur extra de ſimo.non ſatis.c.cum in eccleſie: qr tunc etſi peccet malum exemplum dando. xj.q.iij.precipue.xl.diſt.ſi papa,⁊ mali ſpeciem contineat:a qua eum conuenit ⁊ oportet abſtinere:iuxta apoſtolũ.j.ad Theſſa.vlti.⁊ extra de vi.⁊ hone.cle.cum ab omni:extra de ſimonia.audiuimus.j.q.j.emendari. Si tñ ex certa ſcientia hoc faciat:nolens ſubijci iuri poſitiuo quo ſolutus eſt,non committeret ſimoniaꝫ licet vt dixi illa pactio ⁊ conuentio etiam in ijs de ſe graue peccatũ ſit. Sic ſentio. Ar.eoꝝ que no.ꝙ quedam ſunt prohibita:quia ſimoniaca:quedam ſimoniaca:quia prohibita extra de offi.delega.ex parte.j.in gloſ.i.ſine:⁊ de pac.cum pridem:in gloſ. quia ius ⁊ de iureiur.⁊ ſi Chriſtus quedam.⁊.j.q.iij.ſaluator in gloſ.ſicut.

Non minus inter alia attendat ſummus pontifex conſeruare ſuos inferiores prelatos in honore ⁊ iuriſdictione eoꝝ:⁊ non omnia trahere ad ſe. Unde Grego. Nam ſi ſua vnicuiqꝫ epiſcopo iuriſdictio non ſeruetur:quid aliud agitur: niſi vt ꝑ nos per quos eccleſiaſticus cuſtodiri ordo ille debuit:confundatur? xj.q.j.peruenit.

Non ſubtrahat ergo per ſuas exemptiones que nutriunt ſuperbias ⁊ incorrectiones:abbates epiſcopis:epiſcopos archiepiſcopis ſiue primatibus quibus ſubſunt.ix.q.iij.in primis. ix.ca.vſqꝫ ad §.ſola. Unde ⁊ dictus Grego. Nec honorem meum eſſe deputo:in quo fratres meos honorem ſuuꝫ perdere cognoſco. Meus namqꝫ honor eſt fratrum meorum ſolidus vigor. tunc ego honoratus ſum quum ſingulis quibuſqꝫ honor debitus non negatur.xcix.di.ecce. Non ergo ſatiſfaciat appetitui ſuo in iſtis exemptionibus faciendis nec in alijs. Non faciat voluntatem ſuam: ſed illius cuius eſt vicarius:qui ait Jo.vj. Non veni facere voluntateꝫ meam ⁊c. de con. diſt.v.c.vlti. Nam non minus quam elati animi eſt veluti rationis expertem non pro ratione:ſed pro libito agere: nec iudicio agi,ſed appetitu.xj.q.iij.illa. Quid enim tam indignum ſibi ⁊ contrarium rationi: quam vt totum tenens,non ſit contentus toto:niſi minutias quaſdam atqꝫ exiguas portiones ipſius ſibi credite vniuerſitatis tanquam non ſint ſue:ſatagat : neſcio quomodo adhuc facere ſuas? non recordans parabole Nathan de homine qui centum oues habẽs vnam que erat pauperis concupiuit.ij. Regũ.xij.de pe.di.j.§.ex his itaqꝫ.ver. Dauid. Achab quoqꝫ qui rerum ſummam tenebat : vnam vineam Naboth affectauit.iij. Re.xxj.de pe.di.j.§.ex his.ver. Achab quoqꝫ:⁊ di.iij.§.ecce. ꝟ.vidiſti:⁊ ver.ſi Achab.xxiij.q.viij.conuenior.verſi.nabute. vbi de hoc. Auertat deus a papa quod ibi ſequitur quod ille audiuit. Occidiſti ⁊ poſſediſti. Si enim extollitur qui eximitur ⁊ alteri ſubtrahitur:⁊ cui ſubtrahitur vritur:qui ſubtrahit,quõ innocens:ſi is qui murmurat ſm animam mortuus eſt? xc. di. neqꝫ. Qui inſtigat quõ viuit? Quõ non reus mortis amboꝝ ⁊ ſue pariter: qui gladium dedit? c.lxxxiij.di.§.j.extra de Judeis: ita quorundam.j. reſpon. vbi de hoc.

Non ergo perturbet papa terminos quos poſuerunt patres ⁊ preceſſores ſui.de ſepul.c.j.vj.q.iij.ſcitote. xiij.q.j.c.j. Non mutet ordinationes ⁊ canones antiquorum. xxv.q.j.quaſi per totum. Si iuſtitia eſt vnicuiqꝫ ſeruare ius ſuum.ff.de iuſti.⁊ iur.l.i.di.j.humanum,extra in prohe.decre.Greg.rex pacificus:inſti. de iuſti.

⁊ iur. in prin. auferre cuiq; ſua iuſto q̃uo poterit con
uenire? extra de ver. ſigni. forus. Errat papa ſi vt
ſummam ita ⁊ ſolam inſtitutam a deo ſuam apoſto
licam authoritatem exiſtimat. Si hoc ſentit: diſſen
tit ab eo qui ait Roma. xiij. Non eſt poteſtas niſi a
deo. Et poteſtas data eſt pape in edificationem: non
in deſtructionem. ij. ad Cor. x. ⁊ vlti. ⁊ xxiij. q. j. quid
culpatur. xxij. q. ij. monet. Deinde ſequitur in apo
ſtolo. qui poteſtati reſiſtit: dei ordinationi reſiſtit: etſi
principaliter pro papa facit: non tñ ſingulariter. de
niq; ibi ait Apoſtolus ad Roma. xiij. Omnis ani
ma poteſtatibus ſublimioribus ſubdita ſit: extra de
cenſi: omnis: vbi de hoc. Non ait ſublimiori, tanq̃
in vno: ſed ſublimioribus, tanq̃ in multis. Non er
go ſua poteſtas ſola a dño eſt: ſunt ⁊ mediocres: ſunt
⁊ inferiores: quãquam aliter poteſtas papalis ſit a
deo: quia immediate: alie papa mediante: vt dixi la
tius in. j. parte iſtius operis quaſi poſt prin. in. c. xiij.
⁊ xviij. Nam alios Chriſtus dedit in eccleſia docto
res: alios apoſtolos: alios prophetas: alios euange
liſtas ⁊c. j. ad Cor. xij. ad Ephe. iiij. extra de here.
cum ex iniuncto. §. ſunt enim. Nam ⁊ ſicut ſunt ordi
nes angeloꝝ ⁊ alijs alij ſuperiores ſub vno capite
deo: ita in hac eccleſia militanti ſub vno ſummo põ
tifice primates vel patriarche: archiepiſcopi, epiſco
pi: abbates, ⁊ alij preſbyteri: ⁊ reliqui in hunc mo
dum. Ad hoc. xxj. di. cleros. lxxxix. diſt. ad hoc. xciij.
diſt. a ſubdiacono. Quia ſi dicat epiſcopus, nolo
eſſe ſub archiepiſcopo: aut abbas, nolo obedire epi
ſcopo: nunc quid hoc de celo eſt? immo de ſuperbia:
que inde proiecta eſt in lucifero obedire nolente ⁊
ſuperiorem recognoſcere: de pe. di. ij. principium. Eſa.
xiiij. Quis vnq̃ angeloꝝ dixit nolo ſub archange
lis eſſe? Si aũt dicit papa. Prohibes me diſpenſa
re. Dicam cum Bernar. non: ſed diſſipare. Non ſum
tam rudis vt ignorem poſitum dñm papam diſpen
ſatorem. xliij. di. Epheſijs: ſed in edificationem, non
in deſtructionem. ij. Cor. x. ⁊ xiij. Deniq; queritur
inter diſpenſatores vt fidelis quis inueniatur. j. ad
Cor. iiij. quaſi dicat rarus inuenitur. Unde ſcriptũ
eſt. Prouerb. xx. Uirum fidelem quis inueniet? Ubi
neceſſitas vrget: excuſabilis diſpenſatio eſt: vbi vti
litas prouocat: diſpenſatio laudabilis eſt. l. di. vt con
ſtitueretur. j. q. vij. §. niſi rigor cum. c. ſeq. vſq; ad §.
ceterum: extra de tempo. ordi. c. ij. extra de elec. inno
tuit. §. multa: Utilitas dico communis: non propria.
vij. q. j. ſcias: vbi de hoc: extra de poſtu. prela. bone. j.
vbi de hoc. Nam quum nihil horum eſt: non plene
fidelis diſpenſatio eſt: ſed crudelis diſſipatio: ſecun
dum Bernar. Adde hic quod ſcripſi. ſ. eo. in. c. xj. §.
vnde notandum: in tex. in noua oratione Hieremie.

Circa hoc non deſit conſideratio Romano pon
tifici circa habitum honeſtum clericoꝝ tonſuram ⁊
raſuram ⁊ coronam ⁊ modum viuendi etiam exte
rius: quia in exemplum dati ſunt: vt ex eis exeat bo
nus odor: extra de ſacra vnc. c. vnico. Nam ⁊ eorum
veſtes ⁊ habitus myſtici quemadmodum ſunt ⁊ ſa
cramentales. xliij. di. ſit rector. viij. q. j. licet. Nec di
cant clerici. Non eſt cura deo de veſtibus: ſed de mo
ribus: nam deformitas veſtium: deformitatis men
tium ⁊ morum indicium eſt: ⁊ habitus diſcolor ⁊ la
ſciuus ⁊ incompoſitus ſacrum ſtatum ⁊ ordinem
decolorat: ad hec. xxj. q. iiij. per totum. j. q. vij. ⁊ ſi illa:
ibi. Illa tñ magnopere precauenda ſunt que recipi
ſine manifeſta decoloratione non poſſunt ⁊c. xlj. di.
§. j. ⁊. c. per ſimoniam ⁊c. Clericus profeſſionem ſuã
etiam habitu ⁊ inceſſu probet: ⁊ ideo nec veſtibus:
nec calciamentis decorem querat. ⁊ §. ſeq. xxx. diſt. ſi
quis viroꝝ. xxiij. di. ſanctimonialis: extra de vi. ⁊ ho.
cle. vt clericoꝝ. ⁊. c. clerici. ⁊. c. cum decorem. Contra
tranſgredientes in huiuſmodi prouidit Clemens:
extra in cle. de vita ⁊ ho. cle. qm̃: que male ſeruantur
⁊ maxime in curia: vbi magna pars domicelloꝝ car
dinalium ⁊ alioꝝ prelatoꝝ clericoꝝ ⁊ beneficiatoꝝ
ſine tonſura: ⁊ cum virgatis: ⁊ partitis veſtibus: ſi
cut alij domicelli laici incedit. Et quum de hoc in
curia vbi eram penitentiarius dñi pape ſecreto quen
dam epiſcopum monuiſſem: ⁊ inquiriſſem ꝙ illi de
familia ſua qui erant clerici ⁊ beneficiati non ſic
irent: ſuperbus correctionem meam euangelicam.
Mat. xviij. ij. q. j. ſi peccauerit: pati non potuit: ſed in
dignationem eius incurri. Sciens autem dñs papa
Joannes per alios, dixit ꝙ bene corrigeret hoc: qd
ſciens ille epiſcopus ⁊ timens induit illos domicil
los veſtibus clericalibus: magis timens papam q̃
deum. Ad euidentiam aũt horum ſciendum eſt ꝙ
de tonſura clericoꝝ iura varijs verbis vtunt. Que
dam enim dicunt tonſuram raſuram in parte ſupe
riori ad modum ſphere. xxiij. diſt. §. clerici. ⁊. cap. ſeq. *Tonſura clericalis.*
Dicitur aũt ſphera rotunditas, vel corpus ſeu ſpa
tium rotundum. Unde Hugui: in deriuationibus in
litera. S. in. cap. ſpatium: ait Sphera eſt rotunditas.
Unde ſphera eſt manente diametro continua circa
ipſam ſemicirculi circunductio: ⁊ dicit ſphera quaſi
ſpatium rotundum. Quedam dicunt coronam ton
ſuram. xij. q. j. duo ſunt. Dicitur aũt corona ſm Hu
gui: in deriuationib' in litera. C. chorus: quia rotun
da admodum chori ſoleat fieri. Et eſt inſigne victo
rie, vel regij honoris ſignum: que igitur in capite re
gum ponitur: ad ſignandum circunfuſos in orbem
populos: quibus accinctum quaſi caput ſuum coro
natur. Quedam tonſuram ⁊ coronam: extra de vi
ta ⁊ ho. cleri. clerici. ij. ⁊ extra de cle. cõiu. c. fi. ⁊ extra
de cele. miſ. graui. in cle. Quedam ſimpliciter tonſu
ram: extra de cleri. coniuga. ex parte ⁊. c. Joannes. ⁊
⁊. c. clerici qui lib. vj. ⁊ extra de priuile. ex parte ⁊ extra
de biga. altercationis. lib. vj. extra de ſen. ex com. ca.
iudex. lib. vj. extra de tranſac. ex literis: extra de eta.
⁊ quali. cum contingat. Quid ergo hec verba inten
dant videamus. Circa hoc ſciendum ꝙ clericis
deputatis ad diuina miniſteria competit raſura ⁊ *Corona quãobrem clericum deceat.*
tonſura in modum corone: ratione figure: quia coro
na eſt ſignum regis ⁊ perfectionis, quum ſit circula
ris figura carens angulo: in ſignum carentie ſordiũ.
quia ſm Bernar. vbi angulus: ibi ſordes. Se igitur
⁊ alios virtutibus regere ⁊ ſordibus mundare de
bent: ⁊ ſic in deo regnabunt: vt in prealleg. cap. duo.
Per raſuram autem ex parte ſuperiori capilli ſub
trahuntur: ne mens ipſoꝝ per occupationes tempo
rales retardet a contemplatione diuinoꝝ myſterio
rum. Summitas enim capitis eſt eminentia men
tis. facit extra de ſacra vnc. c. vnico. verſi. in vertice.
Per ipſius ergo denudationem mentis releuatio
(alias reuelatio) deſignatur. Et quia conuerſi reli
gioſi miniſterijs diuinis non occupantur: ſuperius
non raduntur. licet inferius tondeantur: ad hec. xx.
q. ij. c. j. in prin. ⁊. q. iij. c. ij. ⁊. c. vlti. ibi. Comam depo
ſuerunt. lxix. di. qm̃: extra de eta. ⁊ quali. cum contin
gat: quia temporalia deponunt. Et proprie vocant
conuerſi, profeſſi. xxvij. q. j. vt lex. Tonſura vero ex
parte inferiori capillos tondet vſq; ad releuationem
(alias reuelationem) ſenſuum: ſcilicet viſus ⁊ audi-

tus:

tus:ne.ſ.oculos vel aures impediat:⁊ eſt ſignum ꝙ
precidenda ſunt vitia cordis ⁊ corporis:ne intuitũ
diuinoꝝ impediant. Et ex his debet corona celeſtis.
Unde dicit canon ꝙ incedere debent clerici deton-
ſo capite ⁊ patentibus auribus.xxiij. diſt.c.penulti.
Ex predictis videtur ꝙ proprie raſura reſpicit par-
tem ſuperiorem:quam itali dicunt clericum coronã
circuluꝫ capillorum,tonſura abſciſſionem ipſorum:
facit de ſen.excom.contingit.ij.ibi.circunciſis crini-
bus:⁊ vtrunqꝫ habet portare clericus : vt iuribus
preall. Quia ſi clericus vnum tantum deferat : vel
clericam,vel tonſuram ⁊ non coronam:ſcilicet infe-
rius circum capillorum cum veſtibus virgatis vel
veſte partita publice:penam illius decre.qm̃:incur-
rit.ſ̃.alleg.⁊ hoc de mente ſm Jo.an.vt ibi no. De-
bet autem differentia eſſe inter tonſuram ⁊ coronaꝫ
regularem ⁊ clericalem:quia maior debet eſſe regu-
laris:quia plus mundo renuntiat, ⁊ magis debet
eſſe attentus contemplationi diuinoꝝ religioſus q̃ꝫ
clericus. Unde magnitudo corone ſignum eſt con-
uerſionis. Ut legitur ⁊ no.xxiij.di. c.quãquam om-
nes.§.⁊ ideo. Dicit concilium Agathenſe de clericis
ꝙ tonſuram ⁊ coronam habeant congruentem. di.
preal.c.clerici.quaſi differant a religioſis:vt no. O-
ſtien.eo.c.ſcilicet:de vi.⁊ ho.cle.in ſum.§.⁊ in quibꝰ.

Sed quid ſi religioſus portat habitum ſuuꝫ:quẽ
tñ cooperit habitu clericoꝝ vel ſecularium? Apoſta-
ta eſt:et ſic fuit determinatum Bononie, ⁊ eſt que-
ſtio Mercur.ſub titu.de apoſtatis. Et ad hoc facit
op.preal.c.clemẽ.qm̃.ibi. Ac religioſi quilibet quos
oportet per decentiam habitus extrinſeci morum
intrinſecam honeſtatem oſtendere: ⁊ extra de Ju-
deis,in nonnullis:facit extra de vi.⁊ hone.cle.deus.
Et ſic etiam tenet Joan.an.in prealleg.c.quoniam
in gloſ. hec litera. Et hic notandum ꝙ habitus
monachalis eſt Cuculla. xix.q.iij. mandamus. xx.
q.iij. preſens: ⁊ eadem cauſa in themate ipſius:
⁊ extra de eta.⁊ quali.intelleximus, vel Flocus:ex-
tra de ſta.regu.ne in agro:in clemen. Et ibi vtrunqꝫ
ponit̃ pro habitu cuculla vel flocꝰ:⁊ forma vtriuſqꝫ
ibi ponitur:⁊ nõ debet eſſe diuerſi coloris ſeu diuer-
ſe partis,neqꝫ notabilis, ſed religioſa:non ſuſpecta:
vt habetur.xx.q.j.c.vlti. De colore aũt monachi nõ
cauſentur vt in eoꝝ regula continetur. Conformet
aũt ſe quilibet in habitu ⁊ colore illis inter quos vi
uit:vt Ciſtercienſes albo colore:Cluniacenſes nigro
vtantur.xxxiij. q.v.quod deo: facit quod legitur ⁊
no.extra de vi.⁊ ho.cle.deus qui extra de ſta.mo.re-
colentes. Eſt aũt habitus ita annexus religioſis:ꝙ
in quocunqꝫ loco conſiſtentes,ſiue in lecto quieſcen
tes conſtanter eo vti debent: vt habetur. xx.q.j.vi-
dua:e xtra de vi.⁊ hone.cle.clerici.in fi.xxiij.diſt.ſan
ctimonialis:vbi dicit ꝙ eo habitu ſemper vti debẽt
Quia ſi in ſcholis vel alibi ſine cauſa dimiſerint re-
ligioſi habitum ſuum:excommunicati ſunt ipſo iu-
re:extra ne cle.vel mo.vt periculoſa.li.vj. Et licet po
ſtea ad male dimiſſum habitum reuertantur: etiam
ſi poſtea ſunt vel efficiantur bone fame:non tñ pote
runt eligi in prelatos quaſi infames ⁊ irregulares:
quia omnes infames irregulares ſunt: niſi cum eis
diſpenſetur,ſcripſi.ſ̃.in.j.parte.in.c.xlviij.in fi. Et in
hoc crederem poſſe epiſcopum diſpenſare: ſcripſi.ſ̃.
in.j.parte.l.arti.verſi.xxvj.c.j.q.vij. ſi quis omnem
xvj.q.j.legi.iuxta prin.xxxij.q.v.ille aũt:⁊ huius ſen
tentie fuit Lau.in preall.c.legi.ad idem extra de vo
⁊ vo.redẽ.per tuas,vbi patet ꝙ ille vouens de quo.
ibi loquitur:fuit ineligibilis ante q̃ꝫ regularem ha-
bitũ ſuſcepiſſet:quum hoc voluiſſet:ergo multo for-
tius ille qui habitum ſuſcepit regulareꝫ: ⁊ poſtea a-
poſtatando illum dimittit:eſt ineligibilis: quuꝫ ma
gis apoſtatet non deferendo habitum:quaꝫ ille qui
nunquam ſuſcepit, ⁊ iſtius ſententie fuerunt ibi Ja
co.de albe.⁊ Pet.de ſamp.qui dixerunt ꝙ non ſolũ
talis erat ineligibilis: immo inſtitutus deijceretur:
quia alias non poſſet ſaluare ſuam conſcientiaꝫ:niſi
reſignaret.vt ibi dicitur:ſic no. Archidia.in preall.c.
vt periculoſa.lib.vj. Jtem ſicut ſupra tetigi ton-
ſura monachalis maior eſt quam clericalis. Sed
nunquid alia eſt quantum ad aliquid? Dico ꝙ ſic.
quia tonſuram clericalem non poteſt ferre bigamus
in mundo remanendo:ſed monachalem ſic: vt no.
Archidia.extra de biga:altercationis.lib.vj.in gloſ.
vlti. Nam ⁊ bigamus poteſt eſſe monachus:vt no.
xxxij.diſtin.ſeriatim. Nec generali vocabulo cleri-
corum:vbi de clericis fit mentio:comprehenduntur
monachi.iij.q.v.cap.iij.verſi. ſi quis.xviij.q.ij. qui-
dam.verſi.eos vero,⁊ in fi.xvj.q.j.legi. quod poteſt
induci pro ⁊ contra.⁊. §. ſuperiori.⁊. l. generaliter.
xciij.diſtin.a ſubdiacono. Hodie autem parum cu
rare videntur domini clerici ꝙ appareant clerici:
quia quuꝫ in eis deficiat ſignatum:ideſt illud quod
ſignificat in eis clericatus ordo.xxj.diſtin.cleros:in
prin.⁊.xij.q.j.clericus:deficit ⁊ ſignum exterius.ca.
bonum extra de ſen.excom.contingit.ij.ibi. Clerica-
lis fori priuilegium labijs allegantes:qui factis pau
lo ante negauerant clericatum : immo erubeſcunt:
clerici apparere: ⁊ inter alios legere ⁊ cantare: quia
conditio eorum eis diſplicet:vt legitur ⁊ no. xxiiij.
q.v.ſi apud. Non erubeſcunt tamen fructus bene-
ficiorum recipere : immo potius rapere : quia non
fiunt clerici vt deo ſeruiant:ſed vt fructus recipiant:
qui ſeruientibus dari debent. cap.bo. extra de elec.
commiſſa.§.ceterum.lib.vj.lxxxj.diſtin. ſi quis ſa-
cerdotum:cum cap.ſeq. Unde no. Joan.mo. in pre-
alle.cap.commiſſa.in vlti.gloſ. Nota penam contra
conferentes beneficia illis qui non putantur profi-
cere in eis:vnde Bernar.de conſideratione ad Eu-
ge.iij.lib.in fi. Quid ſibi vult quod clerici aliud eſſe
⁊ aliud videri volunt? Jd quidem minus caſtum
minuſqꝫ ſincerum. Nempe habitu milites : queſtu
clericos:actu neutrũ exhibent. Naꝫ neqꝫ pugnãt vt
milites:neqꝫ vt clerici euangelizant. Cuius ordinis
ſunt? Quuꝫ vtriuſqꝫ eſſe cupiunt:vtrunqꝫ deſerunt.
vtrunqꝫ confundunt. Unuſquiſqꝫ,inquit Paulus:
in ordine ſuo reſurget.j.ad Coꝝ.xv. Jſti in quo? An
qui ſine ordine peccauerunt: ſine ordine peribunt?
aut ſi ſumme ſapiens deus veraciter creditur a ſum
mo vſqꝫ deorſum nihil in ordinatum relinquere:ve
reor non alibi ordinandos,quam vbi nullus ordo.
ſed ſempiternus horror inhabitat. O miſe-
randam ſponſam eccleſiam talibus cre-
ditam paranymphis: qui aſſignata
cultui eiꝰ proprio retinere que-
ſtui non verentur. Non
amici profecto
ſponſi.
Joannes.iij. ſed emuli
ſunt : hucuſque
Bernardus.

Clericalis tõſura differt a monachali.

Habitus monachalis.

Circa Cardinales ⁊ ſuam familiam ſpecialem. Et officiales regendo. Quod caueat papa de conſanguineis promouendis ⁊ ditandis. Cap. 15.

Septima conſideratio principalis papalis eſt circa Cardinales ⁊ ſuã aliam familiam ſpecialem regendã ⁊ prouidendam que circa ipſum ⁊ prope ipſum eſt: circa capellanos: cubicularios, penitentiarios: ⁊ miniſtros alios diuerſis officijs deputatos: circa obſequium eius ⁊ eccleſie. Inter eſt enim glorie ⁊ ſanctitatis papalis, vt quos pre oculis habet: ita ſint informati, ita ordinati, quatenus totius honeſtatis ⁊ ordinis ipſi ſint ſpeculum: ipſi forma. Inueniantur pre ceteris oportet expediti ad officia, idonei ad ſacramenta: ad plebes erudiendas ſoliciti. circũſpecti ad ſemetipſos cuſtodiendos in caſtitate ⁊ honeſtate. Habeat ergo ſpecialem curam papa de ſua familia ſpeciali. Qui enim ſm Paulum. j. ad Timot. v. ſuorum ⁊ maxime domeſticoꝝ curam non habet: fidem negauit: ⁊ eſt infideli deterior. Quia ſm Gratianum: qui in re minima de qua ſibi familiarior debet cura ineſſe, fidelis non eſt: quomodo in eccleſia dei vbi tot ſunt ⁊ alieni ſolicitam diligentiaz adhibebit. xlvij. di. vbi ponuntur predicta verba Apoſtoli. §. neceſſe: in fi. Laboret papa generaliter: laboret ſpecialiter. Paulus dicit plus omnibus laboraui. primuz ad Corynthio. xv. Non ait: plus omnibus profui: plus omnibus fructificaui. Reddet autem deus mercedem laboꝝ ſanctoꝝ ſuoꝝ. Sap. x. extra de renun. niſi cum pridez. §: porro in fi. Fuerunt antiqui Romani pontifices qui ſe totos ouibus paſcendis exponerent: paſtoris opere ⁊ nomine gloriantes: nil ſibi reputantes indignum: niſi qđ ſaluti ouium obuiare putarent, non querentes que ſua ſunt. lxiij. di. noſſe. Sed impẽdentes ſeipſos pro ſubditis: vnde et ait apoſtolus. ij. ad Coꝝ. xij. Superimpendar pro animabus veſtris. Unus erat de ſubditis queſtus, vna põpa: vnaq; voluptas ſi quomodo eos poſſent parare dño plebem perfectã. Luce. j. ad omnimodis ſatagebant: etiam multa contritione cordis ⁊ corporis. Ubi nunc queſo conſuetudo hec? Subijt diſſimilis valde. Longe in aliud mutata ſunt ſtudia. Cura tñ ⁊ anxietas, ⁊ emulatio, ⁊ ſolicitudo fateor perſeuerant. Tranſlata hec: nõ immutata (alias imminuta.) Diuerſa aũt locatio diſſimilitudinem facit. Magna abuſio. Panci ad os legiſlatoris: ad manus omnes reſpiciunt. Pauperũ vita in plateis diuitum ſeminatur. Summus paſtor deauratus procedit tam multa circundatus varietate contempta omnimoda paupertate: ait Bern. de conſideratione ad Euge. lib. iiij. in prin. Demonuz magis quam ouium paſcua hec. Non ſic factitabat Petrus: non ſic Paulus ludebat. Uidemus omnem eccleſiaſticum zelum feruere ſola pro dignitate tuenda. Honori totum datur: nihil aut parum deuotioni ⁊ edificationi. Si cauſa requirente paulo ſubmiſſius: ſocialius: ⁊ humilius ſe habere papa tentauerit: abſit: inquiunt adulatores: non decet: tempori non congruit, maieſtati non conueni t: quam geras perſonam attendito. De placito dei vltima mẽtio eſt: pro iactura ſalutis nulla cunctatio: niſi quod ſublime eſt: hoc ſalutare dicamus: ⁊ quod gloriaz redolet: id iuſtum. Ita omne humile probro ducitur inter palatinos ⁊ papales: vt facilius qui eſſe quam qui apparere humilis velit inuenias. Timor dñi fatuitas vel ſimplicitas reputatur. Uiruz circumſpectum ⁊ amicum proprie conſcientie calũniatur hypocritam. Porro amatorem quietis ⁊ ſibi interdũ vacantem, inutilem dicunt. Increduli ⁊ ſubuerſores, Ezech. ij. ad latus pape ſunt. Scorpiones. Ezechie. ij. cum eo habitant. Lupi non oues ſunt. Taliũ tñ ipſe paſtor. Agat ſicut poteſt vt conuertat eos: ne ipſi ſubuertant eum. Aut paſtorem ſe exhibeat, aut negabit ſe illius cuius ſedem tenet eſſe heredez. Petrus hic eſt qui neſcitur proceſſiſſe aliqñ vel gemmis ornatus vel ſericis, non tectꝰ auro: non vectus equo albo: nec ſtipatus milite: nec circũſtrepentibus ſeptꝰ miniſtris. Abſq; his tñ credidit ſatis ⁊ melius poſſe impleri ſalutare mandatum: ſi amas me paſce oues meas. Joan. vlti. extra de maio. ⁊ obe. ſolite. §. pen. Petrus argento ⁊ auro carebat. Cap̃. iij. Tunica ſola ⁊ pallio pro veſtitu: pro victu domo ⁊ oliuis raro oleribus contentus erat: ⁊ nihil aliud querebat: vt ait Clemens diſcipulus eius. In his ergo ornamentis pompis ⁊ militibus non ſucceſſit papa Petro, ſed Conſtantino. xcvj. di. Conſtantinus. Toleranda hec pro tempore, non affectanda pro libito. c. xxxiij. q. v. ſecunduz. Diuitie ſi affluant (vtinaz ſic non affluerent) nolite cor apponere. ps̃. lxj. Etſi deauratus ⁊ purpuratus incedat: non eſt tñ ꝙ horreat operam curamve paſtoralem paſtoris heres: nõ eſt ꝙ erubeſcat. Roma. j. euangelium ⁊ crucem eius.

Ueniamus iam ad collaterales ⁊ coadiutores dñi pape precipue dominos cardinales. Ij ſeduli ſibi: ij intimi ſunt. Quamobrem ſi boni ſunt. ſibi potiſſimum ſunt. ſ. pape: ſi mali: eque plus ſibi. Nec ſe dicat papa ſanum, dolente latere: extra de offi. lega. volentes. hoc eſt ne ſe dixerit bonum, malis innitentem. Corruptis ſociatus: incorruptus non eſt. xxiij. q. iiij. quiſquis. aut ſi bonus ſit papa: quid emolumẽti afferet eccleſie dei ſua ſola iuſtitia: vbi ſentẽtia preualet aliter affectorum? Sed nec tuta ſibi ſua bonitas malis obſeſſa: non magis quam ſanitas vicino ſerpente qui malam retributionem cõſueuit ſuo hoſpiti exhibere: extra de Jude. ſi Judeos. Sibi ergo papa imputet quicquid patitur ab ijs qui ſine eo poſſunt facere nihil. Jo. j. Pape eſt vndecunq; euocare ſibi exemplo. Moyſi ſenes non iuuenes. Exo. xxiiij. in prin. Sed ſenes non tam etate quam moribus. lxxxiiij. di. porro. An non eligendi de toto orbe: totum orbem, extra qui filij ſint legi. per venerabilẽ. §. rationibus. verſi. ſunt aũt: alias eſt. §. iudicaturi? Sane huic negotio ſeſe ingerat rogans. j. q. j. ordinationes. ⁊. c. ſi quis neq; extra: de eta. ⁊ quali. tuam ꝯſilio non prece agenduz eſt. Nec intereſt an quis per ſe an per alium rogat. Primum impudentius. Secundum callidius, ſed talis ſuſpectus expellendus eſt. j. q. vj. ſicut is: vbi de hoc. viij. q. j. in ſcripturis. Clericum: multo potius religioſum, curiã frequentantem qui non ſit de curia ad idem pertinere ambientium genus cogita. c. extra de offi. ordi. quanto. Adulantem ⁊ ad placitum cuiuſq; loquentem vnum de rogantibus puta: etiam ſi nihil rogauerit. xlvi: diſt. clericus qui adulationibus. ⁊. c. ſunt nonnulli. j. q. j. ſunt nonnulli. Scorpioni non eſt in facie quod quis formidet: ſed pungit a cauda. Uiri callidi ⁊ doloroſi proprium eſſe ſolet: tunc pretendere humilitatem quum aliquid obtinere voluerit, de quo dicitur Eccli. xix. Eſt qui ſe humiliat nequiter: ⁊ interiora eius plena ſunt dolo. Uerboſum adole-

ſcentem ⁊ ſtudentem eloquentie, quum ſapientie ſit inanis:non aliud quã iuſtitie hoſtem reputes. Pro huiuſmodi falſis fratribus dicit.j.ad Timo.v.Nemini cito manum imponas:neqz communicaueris peccatis alienis.Quod exponit papa Leon.lxxviij.di.quid eſt.Quid eſt manus cito imponere:niſi ante etatis maturitatem, ante tempus examinis, ante meritum obediente, ante experientiam diſcipline ſacerdotalem honorem tribuere non probatis?Et qd eſt peccatis communicare alienis: niſi effici tale ordinantem qualis ille eſt qui non meruit ordinari? ad idem.xxiiij.diſt.§.j.extra de elec.cum nobis oliz. Huic Leoni ſanctꝰ Petrus apparuit:⁊ dixit.Omnia peccata tibi dñs dimiſit:ſolummodo de manuuz impoſitione debes inquirere:ſiue bene:ſiue aliter alicui manuz impoſueris:vt dicitur in legenda iſtius Leonis.Cure ſit pape tales introducere quos poſtmodum introduxiſſe non peniteat. Turpe eſt pape ſepius tractare quod fecerit:⁊ iudicium ſuum pereclitari non decet.Et diligenter prouideat omne qd faciendum erit.Tractet apud ſe:⁊ cum ijs qui in veritate diligunt.Tractet ante factum:quia poſt factũ ſera tractatio eſt.Diuinus fructus eſt iuſtitiam ſepius recenſeri.xxxv.q.ix.graue.Viros probatos.j.q.j.eſtote:eligat:non probandos. In monaſterijs quaſi omnes recipiunt ſpe meliorandi, at curia bonos facilius recipere quam facere conſueuit. Quia ſi plures in ea defeciſſe bonos quam malos profeciſſe probatum eſt:querendi ſane quibus nec defectus timeatur:nec profectus optetur, vtpote iam perfectis.Itaqz non volẽtes.viij.q.j.in ſcripturis:nõ currentes.Plena eſt curia curentibus ⁊ diſcurrentibꝰ vt dicatur proprie.Si videbas furem:currebas cuz eo.pſ.xlix.Non rogantes:non adulantes.j.q.j.ſunt nonnulli.Non ſoluentes.j.q.iij.ex multis.poſt collum.ibi.Nec eligant in domuz dei qui maiores ſacculos pecunie conferant:ſed eos qui moribus ⁊ diſciplina ⁊ ſcientia diuites pro officio ſuo ipſam valeant ſuſtentare eccleſiam.Non de potentia ⁊ diuitijs ⁊ genere:extra de preben.c.pen.gloriantes.Nõ ſibi carnaliter attinentes aſſumat ad latus ſuuz papa:ſed cuncta renuentet, vita ⁊ ſcientia ſufficientes: etiam cogat illos ⁊ cõpellat intrare.Luce.xiiij.xxiij.q.iiij.diſplicet in fi.xvj.q.j.vos autez.j.q.vj.ſicut.viij.q.j.in ſcripturis.In talibus opinor requieſcet ſpiritus papalis:ſm Bernar.ad Euge.iiij.libro.Qui non ſunt attrite frontis.Ezech.iij.Sed verecundi: ſed timorati.lxxxvj.diſt.non ſatis.verſi.item conſideranda.xcvj.diſt.in ſcripturis.Preter deum tamẽ timeant nihil.xj.q.iij.nolite timere.Matt.x.Nihil ſperent niſi a deo.de peni.diſt.iij.inter hec hircum.j.ibi.quorum ſpes ſera.pſ.xlj.Sperare in eo omnis congregatio.Qui aduentantium manus non attẽdant:ſed neceſſitates.lxxxvj.diſt.non ſatis.Qui ſtẽt viriliter pro afflictis.lxxxvij.diſt.defenſionis.Et iudicent in equitate pro manſuetis terre.xxiij.q.v.regum.Qui ſint compoſiti ad mores.xlj.diſt.§.finali. Probati ad ſanctimoniam.lxxxj.diſtin.quaſi per totum.Parati ad obedientiam.xciij.diſtin.per totum.lxxxj.diſt.ſi qui Manſueti ad patientiam.vij.q.j.ſuggeſtum.Subiecti ad diſciplinam:extra de appel.ad noſtram.Rigidi ad cenſuram.l.diſtin.ſi quis diaconus.Catholici ad fidem.xxiij.diſt.qui epiſcopus.Fideles ad diſpenſationez.xij.q.iij.c.j.Concordes ad pacem.xc.diſt.per totuz.Qui ſint in iudicio recti.xj.q.iij.quatuor.In conſilio prouidi.j.q.j.eſtote.In iubendo diſcreti.xj.q.iij.ſummo.In diſponẽdo induſtri.xxxix.diſtinc.Petrus in agendo ſtrenui.xxiij.q.iiij.ſicut.In loquendo modeſti.xliij.diſtinc.ſit rector.In aduerſitate ſecuri.vij.q.j.aduerſitas.In proſperitate deuoti ⁊ humiles.xcv.diſtin.eſto.⁊.c.epiſcopus in eccleſia.In zelo ſobrij.xlv.di.ſunt namqz cum.c.ſeq.In miſericordia non remiſſi.lxv.diſt.diſciplina.In otio non otioſi,de con.diſt.v.nunquam.In hoſpitio non diſſoluti.xliiij.diſtin.comeſſationes.In conuiuio non effuſi.xlj.di.quod dicit.In cura rei familiaris non anxij.lxxxviij.di.epſ nullam:cum.c.ſeq.Aliene non cupidi.lxvij.diſt.bonor.Sue non prodigi.xli.diſt.ſepe.lxxxvj.diſtinct.non ſatis.ibi.item.dñs vbiqz.Et in omnibus circũſpecti.xciij.di.diaconi.j.⁊.c.diaconi.v.Qui legatione pro Chriſto fungi.ij.ad Cor.v.quoties opus erit:nec iuſſi renuant:nec non iuſſi affectent.viij.q.j.in ſcripturis ⁊.c.ſciendum,⁊.cap.qui epiſcopatum.Quicquid verecunde excuſant:obſtinatius non recuſent.xix.diſt.in memoriam.Qui miſſi poſt auruz non eant.Eccli.xxxj.ſed Chriſtum ſequantur.xij.q.j.clericus.Qui queſtum legationez non exiſtiment: nec requirant datum.Phil.iiij.ſed fructum.ij.ad Cor.vlti.ibi.Non enim quero que veſtra ſunt:ſed vos.extra de cenſi.cum apoſtolus.x.q.j.cauendum.Qui regibus Joannem Baptiſtam exhibeant? Mar.vj.xxij.q.iiij.vnuſquiſque.Egyptijs Moyſen.Exo.ij.xxxiij.q.iij.non inferenda.Fornicantibꝰ Phinees.Nume.xxv.xxiij.q.viij.occidit.Heliam idololatris.iij.Regũ.j.⁊.xix.xxiij.q.iiij.ea vindicta.Heliſcũ auaris.iiij.Reg.v.j.q.j.qui ſtudet.Petrũ mentientibus.xxiij.q.viij.Petrus.Act.v.⁊.de his e.cau.⁊.q.legi.Paulum blaſphemãtibus.vt pal.c.legi ⁊.xlv.di.§.Salomon.Negantibus Chriſtum.Jo.ij.j.q.iij.ſaluator.Qui vulgus non ſpernant:ſed doceãt Mat.xviij.xxxvj.di.§.ecce.Diuites nõ palpẽt:ſz terreãt.l.di.ſi qs diaconus.lxvj.di.ſunt nõnulli.Pauperes non grauent:ſed foueant.x.q.iij.qr cognouimus.⁊.c.cauendum.Minas principum non paueant:ſed cõtemnant.xxiij.q.viij.cõuenior.Qui non cum turba intrent.Mat.ix.ibi.Et quum ejecta eſſet turba:que nihil habet honeſti.in aut.de reſe.ad fi.col.ij.Jo.vij.Sed turba hec que non nouit legem maledicti ſunt.Amos.v.Ingredientes pompatice domum Iſrael.Nec cum ira exeant.xj.q.iij.ira.Qui eccleſias non ſpolient:ſed emendent.x.q.j.cauendum.Qui marſupia non exhauriant:ſed corda reficiant:extra de offi.ordi.inter cetera.Et crimina corrigant:extra de acu.qualiter.ij.⁊ de ſimo.licet Heli.Fame prouideant ſue.xij.q j.nolo.xj.q.iij.non ſunt audiendi.Nec inuideant aliene.xlvj.di.clericꝰ.inuidens.xj.q.iij.ſi quis vero.Qui orandi ſtudium gerant.xxxj.diſt.ſi laicus:⁊ vſum habeant xxxiij.q.iiij.c.j.⁊.c.Chriſtiano:ac de omni re orationi plus fidant:quam ſue induſtrie vel labori.de con.di.j.omnis Chriſtianus.Quorum ingreſſus pacificus,viij.q.j.olim.Modeſtus exitus ſit ſine ſcandalo:extra de reg.iur.qui ſcandalizauerit.Quorum ſermo edificatio.xliij.di.ſit rector.Quoruz vita iuſtitia.xij.q.ij.cum deuotiſſimam.Quorum preſentia gratia.j.q.j.c.j.Quorum memoria in benedictione eſt.Eccle.xlv.Qui ſe amabiles prebeant:non verbo:ſed opere.j.Joan.iij.Se reuerẽdos exhibeant:ſed actu:non faſtu.xlviij.diſt.c.j.Qui humiles cum humilibus.c.di.contra morem.Innocentes cum innocentibus.de pe.di.iij.c.j.Duros dure redarguant.xlv.

diſt.ſed illud. Malignantes coerceant. lxxxij. diſt. plurimos. Reddant retributionem ſuperbis. xxiij. q.iiij.nimium. Qui non de dote vidue ⁊ de patrimonio crucifixi:extra de elec.cum ex eo.lib.vj. ⁊ de preben.cum ſecundum:ſe vel ſuos ditare feſtinent. lxxxvj.diſt.non ſatis.xij.q.ij.quiſquis abbas.lxxxix diſt.decenter. Gratis dantes quod gratis acceperūt Mat.x.j.q.j.quicquid:extra de magiſtris.c.ij. Gratis facientes iudiciuʒ.xj.q.iij.non licet:iniuriaʒ patientibus:vindictam in nationibus.ps.cxlix. increpationes in populis.ij.ad Timo.iiij. Qui de ſancto ſpiritu papali inſtar illoruʒ.lxx. Nume.xj.ſeniorum Moyſi accepiſſe cernantur:per quem preſentes ſiue abſentes contendant placere pape. placere deo. Qui ad papam de legatione redeant fatigati quidē ſed non auro ſuffarcinati. xij. q.ij. Socrates.(alias eſt.§.ſub.c.gloria epiſcopi)ſimul ⁊ gloriantes: non ꝙ curioſa ſeu precioſa queqꝫ terrarum attulerint: ſʒ ꝙ reliquerint pacem regnis:extra in prohemio decre. Rex pacific⁹. Legem barbaris. Roma.j. Mar. vlti. Quietem monaſterijs.xviij.q.ij.luminoſo. Eccleſijs ordinem.xxv.di.perlectis. Clericis diſciplinā extra de offi.ordi.irrefragabili. Deo populum acceptabilem ſectatorem bonorum operuʒ,ad Tituʒ.ij.

Memorāda ſprete pecunie exempla.

Dignum laudabili memoria factum Martini monachi Ciſtercienſis ⁊ Clareuallen. Js preſbyter cardinalis functus aliquando legatione in Dacia, pauper tamen remeauit vt pene expenſis, ⁊ equis deficientibus vix perueniret Florentiam. Jbi epiſcopus loci donauit ſibi equum quo Piſas vſque vbi eramus tunc profectus eſt. Poſt triduuʒ credo ſecutus epiſcopus(erat enim illa cauſa cum aduerſario:⁊ agendi aderat dies)cepit requirere ſuffragia amicorum: Quumqꝫ per ſingulos ſolicitarentur:vētum eſt ad martinum:fiducia erat maior in illo quī non poſſet eſſe immemor recentis beneficij. Tunc Martinus. Decepiſti me:inquit. Neſciebā tibi imminere negotiuʒ: tolle equum tuum:ecce in ſtabulo eſt: ⁊ hora eadem reſignauit illi. Quid dicemus o domini cardinales ad hec:qui manus apertas inſatiabiles.xxiiij.q.iiij.quid dicam.xlvij:diſt.ſicut. ibi. Nec ſatietas vnquaʒ nec finis aderit cupiditati:ad carpendum habetis:nec vnquam dicitis ſatis eſt? Nonne alterius ſeculi res eſt:rediſſe legatuʒ de terra auri ſine auro:tranſiſſe per terram argenti:⁊ argētum neſciſſe:donum inſuper quod poterat eſſe ſuſpectuʒ,illico reieciſſe? Narrat ſimiliter Ber.de Gaufredo epiſcopo Carnotenſi legato in partibus Aquitarie qui legationem proprijs ſumptibus ſtrenue adminiſtrauit. Cui quum a quodaʒ preſbytero preſentatus eſſet piſcis:quem vulgus vocat ſturioneʒ, interrogans quanti fuit venditus:non accipio: inquit,niſi receperis precium:⁊ reſignauit ſolidos. v. inuito ⁊ verecundo. Jtem quum quedam domina obtuliſſet ſibi,pre deuotione cū manutergio tres paropſides pulchras ligneas:tamen laudauit eas: ſed homo ſcrupuloſe conſcientie non acquieuit accipere. Quando argenteas recepiſſet:qui ligneas refutauit? Non fuerunt qui poſſent dicere legato ditauimus Abraam Gen.xiiij.in fi. Jpſe vero cum Samuele libere concionabatur ad omnes. Loquimini de me coram domino ⁊ coram Chriſto eius vtrum bouem cuiuſquam tulerim aut aſinum: ſi quempiā calumniatus ſum.ſi oppreſſi aliquem:ſi de manu cuiuſquam:accepi mun⁹: ⁊ contemnā illud hodie vobiſqꝫ reſtituam.j. Regum.xij.in prin. Quis felix cardinalis ſecura conſcientia poſſet hodie dicere cum Moyſe. Tu ſcis ꝙ nec aſellum cuiuſquam acceperim:nec affilixerim quempiam eorum. Numer. xvj. Fateor ꝙ non acciperetur hodie a cardinale aſellus chriſti. Mat.xxj.ſed equus a Conſtantino conceſſus libenter.xcvj.di:Conſtātinus:vltra colum. ver. ⁊ vt clerici candidiſſimo colore decoratos equos equitent:ſiue albus:ſiue rufus:ſiue niger:ſiue pallid⁹ Apoc.vj. O ſi viderem in vita mea eccleſiam dei talibus innixam columnis. O ſi domini mei ſponſaʒ cernerem tante commiſſam fidei:tante creditam libertati. Tales collaterales habeat pater patrum. Committat vni prudenti ⁊ fido:cui alij reſpondeāt curam rei familiaris.lxxxviij.di.perlatum.cum iiij. ca.ſeq.

Quid nedum ſummo pontifici:immo cuilibet epiſcopo tam indignum:quam incumbere ſupellectili ⁊ ſubſtantiole ſue:ſcrutari omnia:de ſingulis ſciſcitari:de omnibus mordeti:ſuſpitionibus moueri ad queqꝫ perdita vel neglecta? Ad verecundiaʒ dico quorundam commodi cauſa ſcrutantium quotidie omnem ſubſtantiam ſuam,numerantium ſingula,de minutis ⁊ quadrantibus exigentiuʒ rationem. Non ita ille Egyptus qui Joſeph omnibus traditis ignorabat quid haberet indomo ſua. Gen. xxxix. Erubeſcat chriſtianus chriſtiano ſuo non credens. Homo ſine fide:fidem tamen habuit ſeruo: ſuper omnia bona ſua conſtituens eum: Matth.xxv. Et hic erat alienigena. Luc.xix. Mira res:ſatis epiſcopi ad manus habent quibus animas credant:⁊ cui ſuas committant facultatunculas non inueniūt. Optimi(ironia eſt)eſtimatores rerum:qui magnā de mininis paruam aut nullam de maximis curaʒ gerunt. Sed vt liquido datur intelligi patientius ferimus chriſti iacturam quam noſtram:contra illud xxiij.q.iiij.ſi is. Quotidianas expenſas quotidiano reciprocamus ſcrutinio:⁊ continua dominici gregis detrimenta neſcimus.

De precio eſcaruʒ ⁊ numero panum cum miniſtris quotidiana diſcuſſio, raro admodum cum preſbyteris celebratur collatio de peccatis populoꝝ. Cadit aſina, ⁊ non eſt qui ſubleuet eam. Perit anima:⁊ nemo eſt qui reputet. Nec mirum quidem:quum nec noſtros quideʒ aſſiduos ſentiamus defectus. Nonne ad ſingulas ſupputationes noſtras iraſcimur,vrimur,⁊ anxiamur? quā tolerabilius rerum quam mentium ſuſtineremus iacturam? xij.q.j.precipimus.xxxviij.diſtinc.ſedulo. Riuus qua fluit cauat terram:ſic diſcurſus temporalium conſcientiam rodit. Si poteſt torrens in agros.excurrere ſine leſione ſatoꝝ:⁊ quilibet iſta ſine vulnere mentis poſſe tractare confidat: ſecundum Bernar.

Omnimodis conſulo ſtudeat prelatus maxime papa a ſe auertere recurſum horum. Multa neſciat Plurima diſſimulet. Nonnulla obliuiſcatur. Sunt tamen que ignorare eum nolim: mores quorumcunqꝫ ⁊ ſtudia. Non oportet ꝙ vitia dom⁹ ſue vltimus ſciat:quapropter alius alia diſpenſet:de diſciplina ipſe prouideat:vlciſcatur papa iniuriam chriſti in vitijs. Naʒ impunitas auſum.xiij.q.iij.eſt iniuſta,extrs de vi.⁊ hone.cle. vt clericorum: parit. auſus exceſſum. Prelatus qui non corrigit:magis dicendus eſt canis impudicus ꝙ̄ epiſcopus.lxxxiij. diſ.c.ij.⁊ ſi diſſimulat mala:cōſentit.lxxxiij.di.p totū ⁊.lxxxvi.di.c.j.c.facientis. Domū pape ⁊ cuiuſlibet epi decet ſanctitudo.ps.xcij.extra de immu.eccle.decet.lib.vj. Decet modeſtia. Phil.iiij.decet honeſtas. extra.de vi.⁊ ho.cle. per totum. Horum cuſtos diſci

plina.

plina.xliij.⁊.xlv.diſt.Sacerdotes domeſtici aut ce-
teris honeſtiores aut fabula omnibus ſunt. In vul
tu,in habitu,in inceſſu illorum qui circa papā ſunt:
nil reſideat impudicum:nil indecens.xlj.di.§.fi.Di
ſcant a Papa coepiſcopi alij comatulos comā com
ponentes.Unde ethicus.

Sint procul a nobis iuuenes ⁊ femina compti.
Siue coli modico forma virilis habet.

Pueros ⁊ comptos:dixi.ſ.in.§.poſtquam dei gra-
tia:in iſta.ij.parte:in c.x.adoleſcentes ſecum non
habere:contrarium totuz fit in curia vt eſt notoriū,
ait Bernar.Et certe inter mitratos diſcurrere cala-
miſtratos non decet:quia talis domus talis familia
eſſe debet honeſta.xl vij.di.§.fi.Grauem non hilarē
faciem ad ſuos oſtendat.Teneat medium:vt ne de
ſeueritate:familie ſit oneri:nec de familiaritate,con-
temptui.c.lxv.di.diſciplina.xlj.di.ſepe.lxxxvj.di.epi-
ſcopi.In palatio oſtendat ſe papaz,domi ſe patrem
familias exhibet.c.xcv.diſtin.epiſcopus in eccleſia.
Ament euz domeſtici ſui:ſed non faciat vt timeant.
Utilis.ps.xxxviij.dixi cuſtodiam:ſemper cuſtodia
oris:que tamen affabilitatez non excludat:nam os
claudit:ratio aperit.v.q.iiij.in loco.Ille vero ſecun-
dum Bern.conuenientior habitus eſt in papa ⁊ in
prelato quolibet:ſi actu quidem ſeuerus.xlv.diſt.di-
ſciplina:ſit vultu ſerenus.Heſter.xv.verbo ſerus.ps.
xxxviij.ſilui a bonis.Capellani ⁊ qui cum dn̄o pa-
pa diuinis interſunt officijs:non ſint ſine honore.
Eius eſt prouidere qui digni ſint:ſeruiatur eis ab
omnibus:neceſſaria recipiant de manu pape.Iis
contenti.Lu.iij.xxiij.q.j.paratus.in fi.⁊.c.militare.
ſint:que ipſe prouiderit illis.Ipſe videat ne egeant.
lxxxvj.diſt.non ſatis.Super hoc quem forte ab ad-
uentantibus petere aliquid deprehenderit:iudicet
giezitam a giezi venditore ſanitatis.iiij.Regum.v.
j.q.j.qui ſtudet.⁊.c.cito.Id de oſtiarijs:id de cubicu
larijs:id de ceteris officialibus decernenduz.Quid
dignius apoſtolatu?quid ſalubrius ad conſcientiā?
honeſtius ad famam?vtilius exemplū?Amb.Laus
domini,munda poſſeſſio:familia innocens ⁊ diſci-
plinata. Mundet igitur dei vicarius curiā ſuam
conſuetudinibus ſimoniacis:extra de ſimo.cum in
eccleſie.⁊.c.ea que:quia ad eum pauci intrant:niſi
qui ſoluunt.Nullus quaſi pauper hodie ad papam
intrare poteſt Clamat:⁊ non auditur:quia non ha-
bet quid ſoluat.xj.q.iij.pauper.Uix aliqua petitio
expeditur per eum:niſi mediantibus interuentori-
bus corruptis pecunia:non obſtantibus.ca.j.q.j.ſi
quis epiſcopus.⁊.q.iij.ſaluator.verſi.alioquin.⁊.c.
vlti.⁊.q.v.c.preſentiuz.ibi.Uni ex principibus.eſto
ꝙ ipſe ignoret.Sed caueat dn̄s noſter de ignoran-
tia craſſa:que non excuſat ipſum apud deum:extra
de cle.excom.mi.apoſtolice. Corrigat precia im-
moderata que accipiuntur pro bulla,pro ſcriptura
literarum.Hodie ſic immoderata ſalaria pro literis
⁊ alijs accipiuntur in curia:ꝙ per indirectum gra-
tie ſpirituales ⁊ beneficiales venduntur:⁊ omnes
officiales quaſi calumniatores ⁊ concuſſores ſunt:
vltra etiam conſtitutum precium extorquentes:per
ea que leguntur ⁊ no.xxiiij.q.j.paratus.in fi.⁊.c.mi
litare.j.q.j.concuſſionis.xiiij.q.v.non ſane:extra de
cenſi.procurationes:de immu.eccle.q2 pleriqꝫ.xviij.
di.quoniam.j.q.vij.ſancimus.C.de offi.prefec.preto.
aphri.in nomine.verſi.fi.§.hec etiam decernimus:
extra de reſcrip.ſtatutum.§.adſeſſorem:⁊.§.notariū.
No.de hoc Guil.in Specu.in ti.de ſalar.§.ij.Cohi-
beat papa officiales a peſſima,⁊ non dico conſuetu
dine,ſed corruptela que eſt in curia:ꝙ a conſecran-
dis accipiunt equum ⁊ bacciuilia in quibus lauan
tur aurea vel argentea,⁊ pannos,⁊ alia:que opor-
tet ſoluere ad conſecrandum:vel cum eis de predi-
ctis paciſci:contra iura.lxiij.di.agatho.j.q.j.nullus
abbas:⁊.c.ſicut epiſcopum:extra de ſimo.audimus,
⁊.c.intantum.⁊.c.j.Adde quod no.ſ.in hac.ij.parte
in.ij.c.c.thren.in.c.v.in verſi.principes. Non te-
neat ſine cauſa neceſſaria in curia ſua:nec permittat
epiſcopos ⁊ abbates ⁊ alios prelatos venatores ⁊
ambitioſos ſuas eccleſias deſerētes,⁊ amplius am
bientes,ad literaz que ſua ſunt.viij.q.j.ſunt in eccle
ſia,querentes,⁊ ſuas oues ſicut ſtrutio oua ſua in de
ſerto exponentes.Thren.iiij.Non enim abſqꝫ ratio
nabili cauſa debet tales p̄lati deſerere eccleſias ſuas.
vij.q.j.ſicut vir.extra de vo.⁊ vo.redē.magne.§.pre
terea:⁊ de hoc latius.ſ.in thren.iiij.ca.ſuper verbo,
matres noſtre quaſi vidue.in oratione Hiere.Re-
cordare.in.viij.c. Caueat ſummus pontifex ne e-
dificet Syon:ideſt eccleſiam in ſanguinibus.Mi-
che.iij.Non cognouit Petrus Chriſtum per carnē
⁊ ſanguinem:ſed per patrem celeſtē.Mat.xvj.Nō
det prauū exemplum alijs prelatis nepotulos pro-
mouendi pueros ⁊ indignos:dicunt enim ſic papa
facit:quare ⁊ nos non poſſumus?quod enim male
agitur a ſummo capite facile trahitur ab alijs in exē
plum:extra de vo.⁊ vo.redē.magne. Felix exem-
plum clementis.iiij.pape prouincialis:qui quuz ex
vxore legitima virgine ſecularis exiſtēs duas filias
genuiſſet:tandem promotus fuit ad culmen papat⁹:
quia filiam ſuam vnam in monaſterio collocauit:ſo
lum ei.xxx.libras paruorum turon.pro dote ſibi in
illo monaſterio faciens aſſignari.Idem ſanctus dei
papa alteri filie nomine Egidie quam habuit fecit
dari pro dote de patrimonio ſuo.ccc.libras turon.
non amplius:mandans ei ꝙ marituz acciperet ſm̄
conditionem ſuam:cui nunquam in vita ſua dedit
aliquid de bonis eccleſie.Quu mqꝫ haberet nepo-
tem clericum cui nunquam aliquid dederat:⁊ ve-
niens ad mortem audiuiſſet ꝙ habeat tres preben
das quas ei dederant prelati eccleſie Francie:⁊ ſup
plicatum pro eo ei fuiſſet ꝙ daret ei vnam dignita-
tem,mandauit ꝙ vnam de illis tribus prebendis
quam mallet:extra de preben.preterea,retineret,⁊
alias duas dimitteret.Et ſic non acquieuit carni ⁊
ſanguini.Gala.j. Celeſtinus quintus ſanct⁹ Pe-
trus de Moron quendam nepotem filiuz germa-
ni fecit Neapoli de curia expelli:a quo cardinales
vix tandem impetrauerunt ꝙ ei vnam ſimplicem
prebendam in qua viueret concederet:cum qua re-
ceſſit de curia:quibus dixit.Poteſtis bibere calicez
quez ego bibiturus ſum?Mat.xx.⁊ Mar.x.Chri
ſtus Jacobum ⁊ Joannem filios Zebedei.Mat.
iiij.⁊ Jacobum minorem,⁊ Simonem,⁊ Judam
Jacobi ad cardinalatum tribulationis ⁊ apoſtola-
tum aſciuit:non quia conſanguinei,ſed quia electi
predeſtinati ad vitam,de pe.di.iiij.ſi ex bono.cum
§.ſeq.⁊ eos altiſſima paupertate dotauit.ij.ad Co-
rinth.viij.Mat.xix.dicit Petrus pro ſe ⁊ eis:Ec-
ce nos reliquimus omnia.Petrus amator.Joan.
vlt.viij.q.j.in ſcripturis:Chriſti primus eius Uica-
rius dignitate ⁊ vita filie ſue Petronelle paralyſim
pro dote dedit:dicens coapoſtolis pro ea rogantib⁹
ſic expedit ei in legenda eius.Paulus vas electio-
nis non acquieuit carni ⁊ ſanguini.Gala.j.Dauid

Eos inſectatur qui ꝯſanguineos beneficijs obruunt.

concinit. ps. xxix. Que vtilitas in ſanguine meo: dū deſcendero in corruptionem? Utinam ante oculos mentis omnes prelati hunc verſum ſemper memoriter haberent: quem verſum allegauit vnus ſanct⁹ prelatus cuidam ſuo conſanguineo inquietanti euʒ de promotione. Sancti prelati dixerunt ⁊ dicunt conſanguineis. Non nouimus vos. xciij. di. diaconi. v. circa prin. Deutero. xxxiij. Per tales eniʒ conſanguineos periclitari ſolet eccleſiaſtica ſubſtantia. xxviij. diſt. de Syracuſane. Pulchre de hoc Ambroſius in lib. de officijs ait contra conſanguineos loquens prelato. Si ſalteʒ debita intentione te deo dedicaſti: nec enim propterea te deo dedicaſti: vt tu illos diuites facias: ſed vt tibi vitam perpetuam fructu boni operis acquiras: ⁊ precio miſerationis peccata tua redimas. Putant ſe parum poſcere: preciū querunt tuum: vite tue contendunt adimere fructū ⁊ accuſant ꝙ eos diuites non feceris: quuʒ te velint illi parentes eterne vite fraudare mercede. lxxxvj. diſt. non ſatis. (alias eſt ſub. c. eſt probanda) lxxxix. diſt. decenter. ibi. Aut ſanguine propinquis: vbi de hoc no. Item Greg. Peruenit ad nos fama ſiniſtra: ꝙ quidam epiſcoporum non ſacerdotibus proprie dioceſis decimas atqʒ chriſtianorum oblationes cōferant: ſed potius laicalibus perſonis militū ſiue ſeruoꝝ vel (quod grauius eſt) conſanguineis. vnde ſi quiſamodo epſ inuentus fuerit huius precepti diuini tranſgreſſor: inter maximos hereticos ⁊ antichriſtos nō minimus habeatur. Et ſicut niſſena ſynodus de ſymoniacis ſtatuit, ⁊ qui dat epiſcopus: ⁊ qui recipiunt ab eo laici ſiue precio: ſiue beneficio: eterni incendij ignibus deputentur. j. q. iij. peruenit: vbi de hoc. Idem. c. ponitur pro palea. xvj. q. vij. peruenit. x. q. ij. epiſcopus. ibi. Si auteʒ res eccleſiaſticas epiſcopus in ſuas voluntates vſurpare voluerit: aut fratribus, aut filijs vel quibuſcunqʒ propinquis ſuis dederit poteſtatem: vt per eos res ledantur eccleſie: hunc oportet obnoxium eſſe concilio. x. q. ij. nec vſus preſtatio. (alias eſt. §. paulo ante. c. precarie). xij. q. j. epiſcopus. ⁊ q. ij. quiſquis epiſcopus. ibi. Non autem liceat ei fraudare, quicquid ex illis velit cognatis vel propinquis donare: que dei ſunt: ꝙ ſi pauperes fuerint: vt pauperibus largiatur: ſed non ſub horum occaſione: que ſunt eccleſie defraudentur. Sed ⁊ ſimoniacus reputatur: qui amore carnali indigno confert beneficium: legitur ⁊ no. j. q. j. ſi quis neqʒ: extra vt eccle. benefi. c. j. §. omnibus in gloſ. hoc caſu. De hoc plene per Innoc. extra de eta. ⁊ quali. tuam. Unde ⁊ lex dicit ꝙ in clandeſtinis ⁊ domeſticis donationibus facile quid confingitur pro negotij qualitate. C. de dona. l. donatio. §. j. Item Hiero. Ut ſciremus principatum in populo non ſanguini deferendum eſſe ſed vite. At nūc cernimus plurimos hanc rem beneficio facere: vt non querant eos in eccleſia columnas eligere: quos plus cognoſcant eccleſie prodeſſe: ſed vel quos ipſi amant: vel quoruʒ ſunt obſequijs deliniti: vel pro q̄bus maiorum quiſpiam rogauerit: vel (vt deteriora taceam) qui vt clerici fierent muneribus impetrarunt. viij. q. j. Moyſes. Item Hiero. Audis euidenter ordinationem principis populi tā manifeſte deſcriptā: vt pene expoſitione non egeat. Nulla hic ppl̄i acclamatio. Nulla ꝯſanguinitatis ratio: nulla ꝓpinqtatis habita ꝯtēplatio eſt: vt ꝓpiquis agroꝝ ⁊ predioꝝ relinquatur hereditas. Gubernatio populi illi tradatur: quem deus elegit: ⁊. j. in quo ſit claritas eius legis ⁊ ſcientia: vt poſſint eum audire filij Iſrael. viij. q. j. ſi ergo. Et quia criminis deteſtatio non eſt maxime doctorib⁹ eccleſiaʒ ſcriptis edificantib⁹ murmuratio audeamus dicere preſertiʒ qꝺ notoriū ſatis eſt ꝙ vere hodie luna: ideſt eccleſia ecclipſiʒ patitur: ⁊ in capite ⁊ in membris. iſtis carnalibus temporibus fere tota verſa eſt in ſanguinem. Luce. xxj. Johel. ij. Apoc. vj. Tota quaſi edificatur in ſanguine Syon. Michee. iij. eccleſia ſpeculatiua. Prelati ex ſanguine nati ſunt: ⁊ ex voluntate carnis. Joan. j. de con. di. iiij. ſi quis autem. (alias eſt ſub. cap. proprie. (Prelati immundi ſunt: quia ſanguiniflui filij. Hemorrhoiſſe. Mat. ix. Mar. v. Lu. viij. ſanguis eoꝝ ⁊ carnalitas ſanguinum. Prelati carnales edificant templum dño, ⁊ preſunt illi non obſtante qꝺ dixerit dñs ad Dauid. j. Paralip. xxiij. Non edificabis mihi templum: quia vir ſanguinuʒ es. j. q. vij. ſi quis omnem: de con. di. j. c. j. Romani multi pōtifices noſtri hypocritalis temporis: ⁊ iaʒ multa luſtra tranſierunt: licet dei veri Uicarij: extra de tranſla. quanto. Jeſu Chriſti pauperis crucifixi. xxv. di. eccleſie: ⁊ Petri Uicarij. j. q. j. non quales, ⁊ ſucceſſores Petri pauperis piſcatoris: manu ⁊ arte victū querentis reti ⁊ nauicula, prediuites. xxiiij. q. j. quoniam: nepotulos ⁊ alios conſanguineos clericos nedum ad altas prelationes promouent ditiſſimas ⁊ altiſſimas: ſed etiam ad ſtatum cardinalatus inſcios totaliter ⁊ indignos, ⁊ committunt eis iudicare ⁊ regere totum mundum, qui regere neſciunt ſemetipſos: extra de eta. ⁊ quali. indecorum. Magiſtri fiunt qui diſcipuli non fuerunt. lxj. di. miſerū. xlviij. di. §. j. extra de elec. cum in magiſtrum. xvj. q. j. ſi cupis. vnde Celeſtinus. Debet enim ante eſſe diſcipulus: quiſquis doctor eſſe deſiderat: vt poſſit docere: quod didicit. Omnis. n. vite inſtitutio hac ad id qꝺ tendit: ideſt ad magiſterium ipſius artis: ſe ratione confirmet. Et infra. Qui non per ſingula ſtipendia creuerit: ad meritum ſtipendij ordinem non poteſt peruenire. Solum ſacerdotium rogo inter iſta vili⁹ eſt? cur facilius tribuitur: quum difficilius impleatur? lix. di. ordinatos. Unde Hiero. ſuper epiſtolam ad Titum. Qui heri erat in theatro, hodie non ſedeat in eccleſia, qui veſpere erat in circo: hodie non miniſtret altario, qui duduʒ fautor fuerat hiſtrionū: hodie non ſit conſecrator virginū. Hec tranſferūtur xlviij. di. §. j. Sedent in thronis ſeniorum. Apoca. v. ⁊. xj. qui paulo ante ſederant ⁊ diſcurrerant in choro. xxxviij. di. ſedulo. pſallentium ⁊ canentium puerorum. Qui pendebant modo ad matrum vbera, ſedent ad dei vicarij latera. Conſanguineis autē ſecularibus. procurant ⁊ emunt nedum campos, terras, ⁊ vineas, ⁊ ſimplicem militiam ſed etiaʒ baronias: comitatus: marchionatus, ⁊ omnes alios mundi potentatus. Et tales pape conſanguinei qui ante eius papatum ſoli vagabantur per mundum peditando, nunc ſtirpati militum agminibus incedunt. Qui ante cum mulieribus plebeijs aut alijs ſuis paribus ꝯtraxiſſent: poſt cum comitiſſis ⁊ marchioniſſis, aut duciſſis contrahunt. Qui ante forſan byrro aut alia veſte humili induti fuiſſent: poſt ſericis auratis palio ⁊ alijs fucatis veſtibus adornati incedunt. xxx. diſt. ſi quis virorum. xlj. di. per ſimoniam. Et qui ante habitabant in domibus patruʒ ſuorum: aut mercatorum: aut agricolarum: aut artificum: vel alias pauperum deſpectorum: poſt habitant in domibus regum ⁊ imperatorū. xxj. q. iiij. c. j.

Et

Et qui ante papatũ ſui conſanguinei:nati in paupe
re domo ⁊ tugurio ruſticano vix milio ⁊ cibario pa
ne rugientez ventrem ſaturare poterant :poſt simi-
lam ⁊ mella faſtidiunt:ſm Hier.xij.q.ij.gloria. Car
dinales quidam ⁊ alij prelati multi talia a Roma-
nis pontificibus multis nunc exempla pernicioſa
videntes.ſequuntur eos ſic gratanter in carnalibus
huiuſmodi quocunqz ierint : non Chriſtũ agnum.
Apoca.xiiij.Quia procliuis eſt curſus ad volupta-
tem,⁊ imitatrix natura vitioꝝ.xxj.q.iij. procliuis ⁊
in prohemio cle.ver.qꝛ.omnis etas prona admalũ
ab adoleſcentia.Gen.vj.Videns deus ꝙ multa ma
litia hominum eſſet in terra, ⁊ cuncta cogitatio cor
dis eſſet intenta ad malum ⁊c.Gen.vj.Item ſenſus
⁊ cogitatio humani cordis prona ſunt in maluz ab
adoleſcẽtia ſua.Gen.viij:xij.q.j.c.j.de pe.di.iij. inter
hec.j.ibi.repugnat natura.Unde ad literam,anime
prelatoꝝ carnee in ſanguine ſunt.Sed attendãt qđ
ibi dicit dñs Leuit. xvij. Homo quilibet de domo
Iſrael ⁊ de aduenis qui morant̃ apud vos:ſi come
derit ſanguinez , obfirmabo faciem meaz ꝯtra ani-
mam illius:⁊ diſperdam eam de populo ſuo:qꝛ ani-
ma carnis in ſanguine eſt. Utinam ad literam dice
rent hodie prelati eccleſie ſuis ꝯſanguineis.Mun-
de ſunt manus noſtre a ſanguine omniũ vr̃m. Act.
xx.xliij.di .ephesijs.Licet ibi ſanguis in alia ſignifi
catione accipiatur.ſ. pro peccato . Sed quod hodie
in eccleſia dei maius peccatũ.i.cõius.xxxij.q.vij.qd
in omnibꝰ:quam carnalitas ad ſuos ꝯſanguineos?
Prelatoꝝ nepotuli ⁊ alij ꝯſanguinei dij eoꝝ hodie
ſunt.Ipſos ſupra deũ ⁊ contra deũ diligunt.Ipſos
contra deuz ⁊ plus ꝙ deuz honorant . Unde ſuper
illud.j.Reg.xv.Quaſi peccatum hariolandi eſt re-
pugnare,⁊ quaſi ſcelus idololatrie nolle acquieſce-
re:dicit expoſitor.Idolũ. hominis eſt quicquid plꝰ
quaz deuz colit ac diligit ⁊ ſuper illud ps.lxxx. Nõ
erit in te deus recens.dicit glo.ꝙ illud vnicuiqz deꝰ
eſt: quod deo preponitur in amore. Hi ſunt dij in
quibus prelati habent fidutiam ꝙ eis in abbatijs
⁊ ep̃atibus ſuccedant:⁊ propterea maxime edificãt
eccleſiam in ſanguinibus.Michee.iij.vt ſemper de
eoꝝ gñe aliquis ſit q eis abbatijs ⁊ ep̃atibꝰ ſuccedat.
Uñ ⁊ totaz eccleſiã ⁊ monaſteriũ implent ꝯſangui-
neis:vt p eos aliquis ꝯſanguineus eligatur:⁊ ſi quã
tum poſſunt volunt ſanctuariuz det iure heredeta-
rio poſſidere:ſicut patriarcha Conſtantinopolitanꝰ
Venetus faciebant:extra de inſti. ad decorez.viij.q.
j.apoſtolica:extra de fi.preſby.ex tranſmiſſa:extra de
elec. venerabilem.§.vlti . Quia vero prelati hodie
plus conſanguineos honorant:quam deum:audiãt
quid loquat̃ eis dñs in perſona Heli.j.Reg.ij.Hono
raſti filios tuos plus q̃z me ⁊c.qui fractis ceruicibꝰ
expirauit:⁊ filij eiꝰ in bello cõſumpti ſunt Ophni:⁊
Phinees.j.Re.iij.⁊.iiij.xlvij.di.§.neceſſe:extra de ſi
mo.licet Heli. O quot nepotes ⁊ conſanguineos
prelati premittunt ⁊ ſequuntur ad inferos:eis bene
ficia impetrantes ⁊ conferentes:quorum ampliſſi-
ma ſtipendia recipient non militaturi in eis,nec de
bitum ſeruitium in ſuis beneficijs dño impenſuri:
de cura animarum non curantes:ſed de burſa pro-
uentus beneficiorum luxurioſe expendentes:aut in
ſuis pompis vel poſſeſſiones ſibi vel ſuis ementes:
⁊ eccleſias defraudantes:ad hec.lxxxj.diſt.ſi quis ſa
cerdotum,cum.c.ſeq.extra de reſcrip.c.quia per am-
bitioſam.li.vj.extra de cle.non reſi.per totum.xxxij.
di.§.ad.hec.xvj.q.j.generaliter,xliiij.di.§.j.xij.q. iij.
c.j.⁊.q.iiij.c.j.⁊.c.vlti.⁊ extra de pec.cler.preſbyter.⁊.
c.inquirendum:deinde per ſuperiora dicta has alle
gationes prout eis competunt. Tẽpus veniet quo
conſanguinei prelatoꝝ contra ſuos prelatos conſan
guineos vlulabunt:qui cauſa perditionis eoꝝ fue-
runt.vnde Eccli.xlj.querunt̃ filij:qm̃ propter ipſuz
.ſ.patrem ſunt in opprobriuz.ſ.filij predonum,furũ,
feneratoꝝ,⁊ conſanguinei prelatoꝝ:qui propter eos
⁊ cuz eis erunt proper iniuſte poſſeſſa in opprobriũ
ſempiternum.Dan.xij.Ad hec.xiiij.q.vj.ſi res:de pe.
di.v. falſas.j.q.iiij.§.item peccato ciuium.verſi.velu
ti ſi quiſpiam de latrocinio ⁊ rapina filio ſuo igno-
ranti diuitias congreget ⁊c.Clamabunt etiam infe
lices damnati prelati contra ſuos conſanguineos
damnatos. Propter vos damnati ſumus. Pereat
dies. Job.j.in qua vos cognouimus ⁊ ditauimus.
ij.q.vij.querit̃ pater de malo filio. Non ergo nepo-
tes ⁊ conſanguinei Romanoꝝ pontificum, cardi-
nalium:⁊ alioꝝ prelatoꝝ,quum promouentur: ſibi
gaudeant:nec eos promouentes ſibi,⁊ eis congau-
deant:qꝛ ſcribitur Prouer.xiiij. Riſus dolore mi-
ſcebitur:⁊ extrema gaudij.luctus occupat:⁊ Luc.vi.
Ve vobis qui ridetis:qꝛ lugebitis.Unde in lib.lu-
doꝝ Senece de morte Claudij Imperatoris qui re
gnauit ante Neronem:⁊ loquit̃ Seneca de deſcen-
ſu Claudij ad inferos:⁊ q̃uo multi nobiles qui erãt
apud inferos,ei occurrerunt,⁊ nominat eos:omnes
etiam conſanguinei agmine facto Claudio occurre
runt : quos quum vidiſſet Claudius : exclamauit.
Q̃uo vos huc veniſtis?tunc pedo Põpeiꝰ. Quid
dicis homo crudeliſſime? queris quomodo? Quis
enim alius nos huc miſit:quam tu amicoꝝ omniũ
interfector? Nec applaudant ſibi tales conſangui
nei prelatoꝝ,ꝙ ſuper pluritatem beneficioꝝ in ſim
plicibus.no.extra de elec.dudum.ij.per ep̃os:in cu-
ratis beneficijs per papam cum eis extitit diſpenſa
tum:quia nedum alij prelati,ſed etſi papa cum ali-
quo ſine cauſa diſpenſat : etſi babeat exceptionem
quantum tñ ad eccleſiam: quantum deuz tutus nõ
eſt:vt no.extra de vo.⁊ vo.reden.non eſt,in glo.cap.
quod ⁊ no.per Oſtien.in ſum.extra de vo.⁊ vo. re.
§.vtrum:⁊ per quez ver. Quarti dicunt : ⁊ verius.
Ubi enim cauſa legitima non eſt:aut propter neceſ-
ſitatem:aut propter euidentem vtilitatez, non eſt di
ſpenſatio,ſed diſſipatio.j.q.vij.§.niſi rigor. cum om
nibus.c.ſeq.Ber.de precepto.Abſqz neceſſitate re-
miſſio voti nõ eſt diſpenſatio:ſed diſſipatio. De hoc
etiam.s̃.dixi in.vj.conſideratione papali.ver.ſi autẽ
dicat papa.in.c.xiiij. Item ibidem Bern. Fidelis
ſeruus ⁊ prudens quem conſtituit dñs ſuper ſami-
liam ſuam.Mat.xxv.Luc.xix. ibi tñ poteſt vſurpa
re diſpenſationem:vbi bonam poſſit recipere com-
penſatioaem,ſit ergo fidelitas ex parte diſpenſantis
⁊ ex parte ſubditi obedientis. Itez Bernar.in eo.
lib.de precepto.Quedam ſunt precepta ſtabilia: vt
regule ſanctorum patrum,⁊ autentica,canonica : ⁊
eccleſiaſtica inſtituta.In ijs poteſt diſpenſare deus,
⁊ homo papa.Iuſtiſſimum eſt enim vt que pro cha
ritate inuenta ſunt:pro charitate:quum expedire vi
debitur:vel intermittantur:vel in aliud commodiꝰ
commutentur.Quedam ſunt precepta immobilia:
vt precepta ſecunde tabule.In ijs non poteſt homo
diſpenſare.no.extra de iureiur.etſi Chriſtus,ſed deꝰ
qui diſpenſauit cum Hebreis vt Egyptios ſpolia-
rent.Exo.xij.xiiij.q.v.dixit cũ Samſone.Iudi.xvi.
xxiij.q.v.ſi nõ licet.de homicidio:⁊ cum patriarchis

Nõ eſt ſi-
ne cauſa
diſpenſan
dum.

Prece-
ptorũ dif
ferentia.

de pluribus vxoribus. Ad hoc.xxiij.q.v.ſi non licet: extra de diuor.gaudemus.⁊c. Oſee ꝙ cum fornicaria miſereretur. Oſee.j. Sed Augu.dicit ɔtra Fauſtū ꝙ Oſee meretricem accepit vxorez, ⁊ hoc approbatur ab Hiero.xxxij.q.j.ca.ſi.cum.§.prece. ⁊ de ſpon. c.inter opera. Quedam incommutabilia: vt precepta prime tabule. In ijs nec deus: nec homo diſpenſare poteſt. Et propterea legitur in Vitis patrum ꝙ opus monachorum ignis eſt: ⁊ vbicunqꝫ ponitur: comburit illud: Et bona eccleſiarū ignis ſunt: ⁊ vbicunqꝫ intrant domos ſecularium ɔſanguineoꝝ non indigentiū, cōburūt omnia: qꝛ vere raro eſt ꝙ ditati de bonis eccleſiarū: finaliter non ɔſumantur in hoc mundo: ſed finaliter: vt: ſ. dixi: vbi tempus veniet anuntiabunt in ɔſummatione in ira ɔſummationis ⁊ non erunt.ps.lviij. Caueat etiam ſibi papa ne alienet bona eccleſiarum.xij.q.ij.non liceat qꝛ vt.ſ.in.v.ɔſideratione papali.§.eſt ergo. cap.xiij. probatum eſt. Non eſt dn̄s proprietarius rerū eccleſiaſticarum: ſed legitimus diſpenſator: ſicut ⁊ alij prelati: licet ipſe preordinator in cunctis.ix.q.iij.cuncta xxv.di.c.j.ver.ad ep̄m.vnde ⁊ ſummus pontifex: ⁊ alij prelati eccleſiarum: non dn̄i vel proprietarij dicuntur: ſed procuratores: diſpenſatores: cuſtodes: vt preal.c.non liceat, ⁊ cauſa.e.j.q.expedit.c.res eccleſie c.ſi.c.ep̄s: reruz eccleſiaſticaruz.j.q.ij.ſacerdos.xxiij. q.vij.quod autem ⁊.q.vlti.conuenior.⁊ de dona.ca. fraternitatem. Quis aūt habeat dn̄m rerum eccleſiaſticarum: diuerſe opiniones ponunt ⁊ no. preall. c.expedit. Hugo ⁊ Vincen. ⁊ Archid. ⁊ Inno.tenēt ꝙ ſunt Chriſti ſingularius quam alia: ⁊ eccleſie vniuerſalis: que eſt corpus Chriſti: vt no. Innoc.extra de cau.poſ.cuz ſuper: in gloſ.qꝛ.iam.no.etiaz de hoc. xij:q.j.duo ſunt: ⁊.ca.ep̄i de rebus: ⁊.cap.res eccleſie. Verbum aūt alienationis ɔtinet conditionem: donationem, venditionem, permutationem, ⁊ emphiteoſim, perpetuum contractum: extra de rebus eccle.non alie.cum nulli. Adde hic quod no.j.in.ca. xxix.in.§.vlti.hoc quero. Hoc deniqꝫ neqꝫ latet neqꝫ lateat dn̄m noſtrum papam: qꝛ in toto mundo non eſt homo in tanto periculo: quanto ipſe: qꝛ de vita ⁊ doctrina ſolicitudine ⁊ labore habet reſpondere de toto mundo illi Chriſto cuius ipſe eſt vniuerſalis vicarius ſuper terram. Nam ſicut dicit glo.ix.q. iij.alioꝝ: papa ſi peccauerit: ſine venia puniri debet: ſicut diabolus qui maximus comparatione alioꝝ creatꝰ eſt.de pe.di.ij.principium: ⁊ notaui ſupra in.xj. cap. in.§. a capite. Recordor enim ſtatutum humilis Grego. Conſtituo vt feretrum quo Romani pontificis corpus ad ſepeliendum ducitur: nullo tegimine veletur. Grego.in regiſtro. Ad te ergo mi mater eccleſia: cuius ipſe eſt caput: verto ſtilum. Dic mihi.. Vbi ſunt illi Romani pontifices. Petrus dico ⁊ alij poſt eum ſucceſſores eius legitimi martyres quaſi omnes vſqꝫ ad tempora hec infelicia glorioſi: confeſſores lucidi, doctores illuminatiſſimi: qui te ſuo precioſo ſanguine.xxj.diſtinct. quamuis. xxij: diſtin.ca.ij.doctrina catholica: paupertate euangelica. Matth.v.humilitate, patientia, abſtinentia, puritate, innocentia, miſericordia, ⁊ veritate, caſtitate angelica, iuſtitia, temperātia, fide, ſpe, charitate indefeſſa feruentiſſima, ⁊ ceteris virtutibus, ⁊ exemplis lucidiſſimis plantauerunt, propagauerunt, ⁊ in perfectam virtutū gloriam prouexerunt: extra de elec.fundamenta.§.j.regnant in celis cum illo: cuiꝰ fuerunt vicarij authoritate ⁊ ſanctitate fideliſſimi

Apoſtrophe ad eccleſiam.

ſectatores. Poſt quos multis centenarijs annoꝝ fuerunt multi Romani pontifices ſanctam dei eccleſiam numero ⁊ merito fidelium ampliantes: ⁊ eccleſiam triumphantem ciuibus eorum imitatoribus reparantes. Surrexerunt, iam ſunt multa tempora, eoꝝ ſucceſſores authoritate, ſed diſſimiles a ſanctitate Romano pontificatui ſe ingerētes.lxxix. di.ſi quis ex ep̄is. Procurantes: vtinam ante promotionem non paciſcentes ⁊ conuenientes ⁊ promittentes.viij.q.iij.artaldus: extra de elec.per inquiſitionem.xxiij.di.in nomine: ibi.trapezitas. Aurum. xij.q.j.volo cumulantes abſqꝫ menſura.lxxxvj.diſt. non ſatis. Parentes ditantes ⁊ exaltantes: ⁊ ɔſanguineos promouentes.j.q.iij.peruenit. In delicijs xxxv.di.eccleſie: viuentes. Amicos dignificantes.xj. q.iij.plurimumqꝫ.alios ɔculcantes. In Babylonia ideſt Roma ſm̄ Hiero.j. Pe.vlt.turres ⁊ palatia edificantes. Guerras nutrientes. Partē tenentes in Italia: quum ſit vna eccleſia.xxiij.q.j. ſchiſma in ſi. Bona eccleſiarum diſſipantes.xij.q.j.expedit. Indignos promouentes.xlix.di.c.j.⁊.ij. In curribus, ⁊ elephantibus, ⁊ dextrarijs, precioſis veſtibus, familia ampliſſima milituz ⁊ baronum armatorum, ⁊ in mundi potentia gloriantes: que gloria eſt ſtercus ⁊ vermis.j. Macha.ij.temporaliuz dominoꝝ aliquoties terminos inuadentes, de ſalute animarum parum curantes.vj.q.iij.c.j. Et quid plura? Que carnis ſunt ſapientes. Phil.iij. Vide dn̄e ⁊ ɔſidera: qꝛ ſponſa tua nimis humiliata eſt. Eius in gentibus potentia diminuta eſt. Eius miſericordia qua extincta eſt. Ad cuius confugiemus auxilium? Tranſlata eſt vere.ſ.virtutum gloria: de Iſrael, ſicut dixit murus Heli vxor Phinees.j.Reg.iiij.ix.q.iij.alioꝝ in ſi. Manda. Remanda. Eſa.xxiiij. Mitte quē miſſurus es: obſecro. Exod.iiij.ſanctum vicarium tuuz aliquem eccleſiam conformare. Et hec de vicarijs Chriſti ſatis cum eorum venia.

De ſtatu cardinalium ⁊ quo tempore inceperunt. Et quod ſunt in triplico genere: ⁊ vnde dicuntur ⁊ de poteſtate eorum. Cap. 16.

NUnc aūt ad fratres dn̄i pape ⁊ collaterales qui ſibi in executione ſacerdotalis officij adiutores exiſtunt: extra qui ſi. ſint leg.per venerabilez.§.ſunt aūt ⁊ extra de elec. fundamenta.§. decet.lib.vj.accedendū eſt. Hi dn̄i cardinales vident incepiſſe tp̄e Pontiani pape: qui fuit Anno dn̄i.ccxxxj.vt dr̄ in chronica: vbi etiā dr̄ ꝙ Marcellus qui fuit anno dn̄i.ccciiij.ɔſtituit.xv. Cardinalatus in vrbe Roma propter baptiſmata ⁊ ſepulturas hominuz. De iſtis ēt habet.lxxix.di.c.j.c.oportebat.c.ſi quis ex ep̄is: ⁊ c.ſi quis ex pecunia.xxiij.di.c.j.xciij.di.a ſubdiacono ij.q.iiij preſul.⁊ preal.c.fundamenta. Et pōt dici ꝙ dicunt cardinales eccleſie Romane, qꝛ ſicut cardine regit oſtiuz: ita eccleſia Romana eoꝝ bono conſilio.ſic no. Lau. ⁊ Jo.de fau.xxij.di.ſacroſancta: in ſi. vbi de hoc not. Archidia. ⁊ extra de elec.vbi periculuz.li.vj.in glo.iſti.⁊ no.de hoc extra de of.archipreſ. c.iij.in glo.j. Cardinales aūt ſunt ſacerdotes leuitici generis: vt habet in Deute.xvij.⁊ preal. §. ſunt aūt ⁊.C.ad.l.iul.maie.quiſquis in prin.vj.q.j.ſi quis cuz militibꝰ. Iſti hodie habent culmen ⁊ gloriaz ⁊

Cardinalium prima inſtitutio:

Cardinalium triplex gradus. ſingularem potentiam ⁊ dignitatem ſenatoꝝ vrbis
⁊ conſules ſunt ⁊ patritij.xcvj.di.Cōſtantinus.ver.
viris etiam. Sunt autem in triplici gradu. Nam
quidā ſunt diaconi cardinales ſeptez diaconibꝰ ſuc-
cedentes:de quibꝰ loquitͬ Act.vj.xciij.di.diaconi ſe-
ptem:qui circunſtant dn̄m papam celebrantē ⁊ pre
dicantem.xciij.di.diaconi qui. Quidam preſbyteri
tenentes typum ſicut alij preſbyteri.lxxij.diſcipulo-
rū.xxj.di.in nouo.Quidam ep̄i,ſicut alij ep̄i apoſto
lis ſuccedentes.xciij.di.legimus.ibi.Ceterū oēs ſuc
ceſſores apoſtoloꝝ ſunt. Maior eſt aūt in dignita-
te quilibet ep̄s:preſbytero cardinali:legitͬ ⁊ no.ij.q.
vij.quāquaz.Uſus tn̄ vel abuſus curie ſeruat ꝯtra-
Cardinalium nomē vnde. rium:⁊ hoc tenet Hug. Et dicuntͬ cardinales ab ec
cleſia Romana:que eſt caput ⁊ cardo aliarū:vt p̄al.
c.ſacroſancta.⁊.xxv.q.j.§.vlti.in prin.C.de ſum. tri.
inter claras.Et dicuntur ſic cardinales duplici ſimi
litudine.Sicut enim domus habet oſtium ⁊ cardi-
nem:ſic eccleſia papaz:qui eſt oſtium dei vel eccleſie.
Unde ⁊ Chriſtus,cuiꝰ ipſe vicarius eſt oſtiuz ſe vo-
cat.Jo.x.Et cardinales:qui ſunt cardo ſuper quem
fundatum eſt oſtiuz tale.qr,papa eoꝝ fulcitur ꝯſilio.
Uel ideo:qr ſicut oſtiuz preeſt:⁊ cardo ſubeſt:ita pa
pa preeſt,⁊ cardinales ſubſunt. Puto tn̄ ꝙ ⁊ ſe in-
ter cardinales dinumeret. c. C.lib.xij.l.ius ſenatoꝝ
c.ff.de ver.ſig.familie.Sic ergo ſacer ille ſenatus car
dinaliuz.xvj.q.j.eccleſia habet:a cardine nomen, ac
cepit:quaſi ſe regant ⁊ alios.xij.q.j.duo ſunt.Aliqn̄
etiaz ep̄i dicuntur cardinales.xxj.q.j.relatio.ibi.Si
bi cardinalem.gloſ.j.proprium ep̄m.Hug.vij.q.j.pa
ſtoralis.lxxj.di.fraternitate:in fi.xxiiij.di.preſbyteri.
Cardinales vero ep̄i metropolitani vice fungūtur.
xxiij.di.in nomine.dn̄i.Ep̄s vero Oſtienſis cardi-
nalis ex priuilegio papali conſecrat papam: ⁊ inun
git imperatorem.no.Oſti.extra de priuile.antiqua.
Aliquando cardinalis accipitur pro principali : ſic
ſumitur extra de offi.archiepiſ.c.ij.ibi.Sacerdotum
cardinalium.glo.j.principalium. Et quare dicantͬ,
⁊ quot modis accipiantur cardinales:ibi. no.in gl.
preall.j. De poteſtate cardinaliuz legatoꝝ dixi ple
ne.in.j.parte iſtius operis.Illuc recurrendum eſt in
§.⁊ primo in.c.xlvij.⁊ ad ea que leguntur ⁊ no. ex-
tra de offi.leg.per totum:⁊ eo.ti.lib.vj.per totum de
ſen.excom.ad eminentiam:de iure patro. cum dile-
ctus:de elec.ſi abbatem.vj.lib.de ver.ſig.ca.j.lib.vj.
Poſſunt autez conferre beneficia quoꝝ collatio eſt
ad ſedem apoſtolicam deuoluta:extra de preben.ca.
pen.no.per Jo.an.extra de offi.lega.c.j.in glo.vnde
beneficia. De poteſtate cardinalium ſede vacante
vide quod no.lxxix.di.nullus.ij.Plenius per Oſti.
extra de pe.⁊ re.cum ex eo.in fi.per Joā.an.extra de
ſchiſma.c.j.li.vj.in glo.notatur.c.⁊ in clem. extra de
elec.ne Romani.Et per Archidia.extra de elec.vbi
periculum:in magna gloſſa ſua:que incipit:ſm poſ-
ſibilitatem:vbi tenet poſt Bernar.compoſt. Gof.⁊
Oſtien.quod collegium cardinalium poſſet inter ſe
ordinare,ꝙ valeret electio de papa celebrata a ma-
iori parte ipſoꝝ,⁊ talis electus dicitur electus: non
tantum a maiori parte:immo a toto collegio.Tenet
etiam ibi ꝙ collectio cardinalium non poſſet tollere
illam decre.vbi periculum:nec in aliquo vulnerare.
Tenet etiam ibi ꝙ contra electuz in papam non po
teſt excipi de hereſi:licet poſt conſecratione poſſet de
ea accuſari:legitur ⁊ no.xl.diſt.ſi papa. Quuz pri-
mo fuerunt cardinales in Romana eccleſia inſtitu-
ti:pauperculi erant Rome in ſuis titulis habitan-
tes:⁊ eorum qui erant ep̄i ep̄atus in reditibus te-
nues ⁊ exiles:ſicut ⁊ hodierna die apparet in eoruz
titulis Rome.Tituli cardinalium totidez.lxx.ſicut
ſeniores Jſrael.Nume.xj.Uel.lxxij.quia tot Chri-
ſti diſcipuli.Luc.x.xxj.di.§.j.c.in nouo.lxviij.di. cor
epiſcopi.Sed contrarium.xvj.diſt.ſeptuaginta, vbi
ponitur ꝙ Chriſti diſcipuli fuerunt.lxx.Sed dic ſm
Hug.ꝙ minor numerus non excludit maiorem: vt
no.xv.di.c.j.in gloſ.iij.⁊.xxxv.q.ij.c.j.in gloſ.j.Et in
ep̄atibus eorum adiacentibus Rome ſicut ep̄atus
Salinenſis, Portuenſis, Oſtienſis, Albanenſis,
Uolaterranenſis:Tuſculanus, Preneſtinus.Et a-
liqui vix vnum equum habebant,aut communiter
peditabant,ſicut rurales preſbyteri.Uilem ſupelle-
ctilem habebant.xlj.diſt.ep̄s.Simpliciter ⁊ humi-
liter ⁊ in egeſtate viuebant:ſicut, ⁊ tunc Romani
pontifices:ſed virtutibus abundabant,Nunc cum
Romanis pontificibus:nunc per ſe martyria ſubi-
bant. Pro confeſſione fidei:damna.⁊ exilia, ⁊ ver-
bera,inſuper ⁊ vincula, ⁊ carceres. Heb.xj. ſuſtine-
bant.Miraculis coruſcabant.Eccleſiam cum ſan-
ctis Romanis pontificibus doctrina ⁊ ſancta vita
regebant.Sed iamdiu eſt ꝙ in quibuſdam ex eis:ſi
cut ⁊ in quibuſdam Romanis pontificibus opti-
mus color mutatus eſt.Threno.iiij..Creuit in eis.
xciij.di.diaconi.v.potentia:dignitas honor, ⁊ diui-
tie:ſed decreuerunt virtutes.Aucta eſt poſſeſſio : di-
minuta religio. Creuerunt in exterioribus : mino-
rati ſunt in interioribus.Conſueuerunt eſſe alijs o-
dor bonus Chriſto vite in vitaz.Nunc ſunt: prout
communiter:odor mortis in mortem per pernicio-
ſum exemplum.ij.ad Corinth.ij.extra de ſacra vnc.
cap.vnico.§.de odore. Et cum eoruz venia,ad par
ticularia vitia aliorum que ſunt notoria deſcendo :
preter ea que intrinſeca ſunt.Can.iiij.Ephe.v.⁊ ſo
li deo patent: ⁊ frequenter paucis hominibus. Of
fendunt autem eorum aliqui:quia quum ad eos
pertineat electio Romani pontificis: vt preallega.
cap.vbi periculum.lib.vj.extra de elec.c.licet: in cō-
pi.Greg.ante quam eligant inter ſe:eoꝝ aliqui pri-
uata affectione corrupti querentes ſuaz.viij.q.j.ſunt
in eccleſia.Philip.ij.non publicam mundi vtilita-
tem.vij.q.j.ſcias:vbi de hoc:de certa perſona eligen-
da,vel non eligenda : conuentiones, obligationes,
promiſſiones,condicta,interdimenta,⁊ pacta,⁊ iu-
ramenta faciunt:contra illud prealle.cap. vbi peri-
culum.§.ceterum,⁊ de cenſi. procurationes,⁊ eo.ti.
Romana.lib.vj.⁊ optime.viij.q.j.ſunt in eccleſia: ⁊
q.ij.illud:⁊.c.dilectiſſimi:⁊.q.iij.cap.j.⁊.c.artaldus,
⁊ extra de elec.per inquiſitionem.⁊ c.lxxix.diſtin. ſi
quis papa:⁊ cap.nullus pontifice. Jtem nunc fa-
uore pape,nunc timore,nunc ſpe aliquid proſequen
di,non dant ſibi conſilia vera ⁊ libera, ſed propter
predicta, conſilia, fraudulenta ⁊ periculoſa eis, ⁊
mundo, ⁊ econtra conſcientiam dant: extra de e-
lectio.fundamenta.§.j.ver.decet nāq̃. Unde tenen
tur de conſilio fraudulento .ff. de regu.iur.l. conſi-
lij.ff.de dolo:quod ſi quum ſcires.lxxxvj.diſtin. tan
ta. extra de renun. ſane. Legitur ⁊ no. extra de re-
gu.iur.nullus ex conſilio.lib.vj. ⁊ extra de ſenten.
excommunica. nuper. in gloſ. quod aliter. Jtem
multi ex eis indigne promoti ſunt: aut corrupte,aut
timore regum,aut priuato amore pape.j.q.j.ſi quis
neq̃:ſed qui per oſtium non intrauit:niſi renuntiet
non eſt tutus : vt ibi. xxiij . q. iiij. tres perſonas.
Jtem preter cardinalatum : cuius hodie reditus

pingues ſunt:communiter vltra milia florenoꝝ: ⁊
prouiſiones magnas ⁊ encenia que ad numeruz ve
niunt quantitatem.ff.de offi.procon.l.ſolent: in fin.
extra de reſcrip.ſtatutum.§.inſuper lib.vj.Alias ob
tinent dignitates ⁊ beneficia pinguiora vbiqꝫ terra
rum pretextu familie dilatande,⁊ honorem carna-
lem cardinalatus in equis ⁊ domicellis: ⁊ lautis.
xxxv.di.eccleſie:conuiuijs manutenendi, quoꝝ re-
ditus plus quam communiter cardinalatus aſcen-
dunt.Sed inter eos multi reditus obtinent. x.mil.
xv.⁊.xx.⁊.xxx.milium florenoꝝ:⁊ ſic partes alienas
inuadunt.xciij.di.diaconi.v.deuorantes multoꝝ ſti
pendia miniſtroꝝ.lxxxix. di.ſingula. vbi de hoc ex-
tra de preben.quia intantum:vbi de hoc extra de re
ſcrip.quia per ambitioſam.li.vj.Et qui ante cardi-
nalatuz vno competenti vel duobus potuit conten
tari,abſorbet fluuium beneficioꝝ:⁊ fiducialiam habet
ꝙ influat Jordanis in os eius:quia nunquam be-
neficioꝝ cumulo ſatiantur.Job.xl.Et (quod peius
eſt)vix de hoc aliquis eoꝝ conſcientiaz habet: quia
ſic eſt quaſi omnium abuſus:ſed non minus arde-
bunt qui cum multis ardebunt.ij. q.j.multi. in fin.
De diſpenſatione qua ſe colorant vide quod dixi.ſ.
in.vij.conſideratione papali. verſi.nec applaudant.
in.c.xv. Jtem dilatant patrimonia de reditibus ec
cleſiarum:caſtra,villas:⁊ ciuitates ſuis conſangui-
neis ementes:⁊ eos ditantes,⁊ in mundo eos eccle
ſiarum reditu exaltantes : quicquid enim habent:
quaſi habent de bonis eccleſiarum,aut in pompis,
huius ſeculi ⁊ expenſis delicatis aut in conſangui-
neis conſumunt:pauperes tamen aliquos paucos
paſcunt,⁊ quia parce ſeminant,parce ⁊ metent.ſ.bo
na tēporalia eternis perditis.ij.ad Coꝝ.ix.Sed nec
ſufficit de male queſitis multa pauperibus erogare.
j.q.j.non eſt putanda.xiiij.qō.v.per totum:vt ceſſet
mundi murmuratio:ſed vere decimant mentam et
anetum.Mat.xxiij.Aliquas paucas eſcas:⁊ byrros
vel veſtes conſciſſas,aut ſaga pauperibus impendē
tes:theſauros aūt auri ⁊ argenti ⁊ gemmarum,pre
cioſas veſtes,ingentia:predia:⁊ vt dixi caſtra ⁊ vil-
las de reditibus eccleſiarum conſanguineis erogan
tes,⁊ ſic eccleſias defraudātes.xij.q.iij.c.j.⁊.q.iiij.c.j.
⁊ vlti.extra de pecu.cleri.preſbyter,⁊.c.inquirendū.
Jtem nedum recipiunt dn̄i cardinales cōiter eſcu-
lenta ⁊ poculenta que paucis diebus poſſunt conſu
mi:que conceduntur:extra de reſcrip.ſtatutum.§.in
ſuper.ff.de offi.preſi.plebiſcito:ſed etiam que multis
diebus non poſſunt conſumi.Et non ſoluz recipiūt
communiter predicta.ſ.comeſtabilia ⁊ potabilia:ſed
aurum,⁊ argentum,gemmas,⁊ iocalia precioſa, e-
quos,⁊ pannos:⁊ queqꝫ alia permanentia, que ad
magnoꝝ munerum veniunt quantitatem: ⁊ que in
anno aſcendunt frequenter ad valorem miliuz flore
noꝝ.ff.de offi.proconſu .ſolent.§.vlti.no.extra de vi.
⁊ ho.cle.cum ab omni:in gloſ.delegati:quoꝝ intui-
tu munerum precioſoꝝ,multa pro offerentibus im
petrant beneficia.Nam ⁊ hoc reſpectu offerunt of-
ferentes cōtractu innominato tacite vtentes : do vt
des facio:vt facias,⁊ ſic ſaltem per dationem ⁊ rece
ptionem horum munerum hoc reſpectu mentalis
committitur ſimonia.j. q.j.ſunt nōnulli, vbi de hoc
⁊ extra de ſimo,etſi queſtiones:vbi de hoc.⁊.c.fi.vbi
de hoc,⁊ aliqui manus ſuas a nullo excutiunt mu-
nere:de Eſaie beatitudine non curantes dicentis
Eſa.xxxiij.Beatus qui excutit manus ſuas ab om
ni munere:vt preal.c.ſunt nonnulli.⁊.c.etſi queſtio-
nes . Sed Job verbum dominicum loquit̄. Jgnis
deuorabit tabernacula eoꝝ qui munera libenter ac
cipiunt.Job.xv. Jtem beneficia que impetrant a
papa cōiter pro indignis:aut ad preces regū ⁊.prin
cipum cardinales,aut pro ſuis ſeruitoribus,aut put
frequentius:pro ſuis conſanguineis impetrant,vix
vnquam alicui clerico bene merito impetrant vnuz
pauperrimū beneficiuz dei amore,quem paruz ha-
bent pre oculis:ſemper cecum animal:aut claudum
aut languidū offerentes.Leui.xxj.ꝯtra illa iura.j.q.
j.ordinationes,⁊.c.ſi quis neqꝫ:extra de eta. ⁊ qua.
tuam.xlix.di.hinc etenim.cum.§.ſequen.⁊ expreſſuz
per Hiero. viij.q.j.Moyſes.ibi. At nunc cernimus
plurimos hanc rem beneficio facere:vt non querāt
eos in eccleſia colūnā erigere,quos plus cognoſcūt
eccleſie prodeſſe:ſed quos vel ipſi amant,vel quorū
ſunt obſequijs deliniti;vel pro quibus maioꝝ qui-
ſpiam rogauerit,⁊(vt deteriora taceā)qui vt elerici
fierent muneribus impetrarunt:facit op.j.q.j.fert.⁊
q.iij.ex multis.ver.neqꝫ eligant. Pro mundo impe
trant:a mundo mercedez recipiunt:nō a deo. Nihil
enim deus remunerat,quod amore ſuo ſui factū nō
eſt:ſicut econuerſo illud remunerat quod ſui ꝯtem-
platione factū eſt.xxvj.di.deinde.ad fi.de pe.di.iij.§.
ex hoc ſenſu.ver.ſi qn̄.O quot,que bene geſta vidē
tur q2 deus in cauſa nō eſt,erugo ⁊ tinea demolitur
⁊ fures effodiunt,⁊ furantur. Mat.vj. Offendunt
in pomposis veſtibus,familia magna:equis hiſpa-
nis:⁊ cuncta ſua ſupellectili precioſa:vbicunqꝫ eniz
in mundo precioſa ſunt ad manus eoꝝ perueniunt:
⁊ in gloria huius mundi viuunt.Qui eorum habe
bunt aliam gloriam,deus nouit. De his cardina-
libus dn̄s Oſtien.Cardinalis lumen iuris ſcribens
in ſumma ſua in ti.de pe.in.§. cui confitendum.ver.
cui cardinales:ſic ſcribit. Cardinales quum delin-
quunt:acrius puniri debent:quum dn̄o pape adſi-
ſtant exemplo Ade de quo dicit Aug. ꝙ quāto erat
deo proximior:tanto magis peccauit:de pe.di.v.con
ſideret.Exemplo luciferi.de peni.diſt.ij.principium.
De his Eſa.lx. Qui ſunt iſti qui vt nubes volant:
per altitudinem ſtatus ⁊ eminentiam ſanctitatis: ⁊
quaſi columbe,per ſimplicitatem:puritatez: ⁊ cha-
ritatem ad feneſtras ſuas:ideſt ad ſenſuum corpora
lium coertionem ad Chriſti vulnerum meditatio-
nem?Caueant igitur ne ſint dracones ſtantes iuxta
arcaz dn̄i.xxxvij.di.legant. Et ne ſint nebule ⁊ nu-
bes ſine aqua deuotionis lachrymarum turbinibꝰ
demonuz agitate:vt probat beatus Petrꝰ.ij. Pet.
ij.⁊ Hiero.de peni.diſt.ij.ſi enim,vltra quatuor col.
verſi. Petrus.⁊ Beda.ij.q. vij. ſecuti ſunt non ca-
piantur ſuperbia que mater eſt omnium vitiorum:
⁊ initium omnis peccati:⁊ odibilis coraz deo ⁊ ho
minibus.Eccli.x.Tob.iiij.Superbiam nunquaz in
tuo ſenſu:aut in verbo tuo dominari permittas.Jn
ipſa enim initiū ſumpſit omnis perditio.: ⁊ que eſt
propriuz vitiuz diaboli.xlviij.di.§.j.⁊.c.j.quia dia-
bolus magiſter elationis eſt.xlvj.diſt.c.j. Non va-
na gloria:que omnem virtutez euacuat. Non amo
re pecunie:que tāquam venenuz eſt fugienda:q2 eſt
materia cunctoꝝ criminū.xxiij.di.his igitur. Non
amore parentū:ne eos in vita corrodāt tāquaz mu-
ſce moriētes:que perdūt ſuauitatē vnguenti.ſ.deuo-
tionis.Eccl's.x.⁊ eos poſt mortē deſpiciāt dicentes.
Bene fecit mihi:ſꝫ meliꝰ facer̄ potuit.ad hoc.lxxxvj.
di.non ſatis,vt de alijs taceamus:extra de cele.miſ.
dolentes. Sed die noctuqꝫ non ceſſent virtutibus

inſiſtere:vt probat Iſido.in preall.cap.his igitur:⁊ Amb.xij.q.j.cui portio deus:⁊ preal.c.non ſatis.Tales ergo ſi delinquant:per ſententiam remoueantur ⁊ ſine ſpe reſtitutionis deponantur:extra de cle.non reſi.ex geſtis:ſicut lucifer:preal.c.principiuꝫ.hucuſqꝫ Oſti.ad id extra de ſchiſ.ad ſuccidendos.li.vj. Notat etiam Oſti.in ſum.ti.de offi.archipreſ.§.que pertinent.ver.iij.ꝙ dicuntur Cardinales a cardine quo oſtium regitur,quia ipſi poſt papam ⁊ cum papa regunt eccleſiam:extra de conſue.cum venerabilis: de elec.coram:⁊.c.querelam.Et nota qꝺ preſbyteri cardinales habent tituluꝫ diaconi:non econtra:vt probatur ſupra in eiſdem concor.⁊ extra de arbi.cum a nobis:de teſta.raynutius.§.cum autem,⁊.c.raynaldus.§.a cuius. Et licet in decretalibus plerunque ponantur preſbyteri ſine titulo:in literis domini pape nunquam ponitur preſbyter quin additur titulus:nec diaconus,nec epiſcopus cuꝫ titulo.Hoc ideo noto vt ſi literam bullatam in qua hoc non ſeruet inueneris:ipſam iudica falſam.c.extra de crimi. fal. quam graui.In.c.autem.ij.de offi.archipreſ.vocant cardinales preſbyteri ⁊ alij tam in eccleſijs ciuitatibus quam diocesibus principaliter ſeruientes: ⁊ in diuinis officijs miniſtrantes:ſecunduꝫ Oſti. Sunt etiam in eccleſia Compoſtellana Cardinales preſbyteri mitrati:⁊ in eccleſia Rauennati:tales Cardinales ſunt deriſui potius quam honori: notatur. xxxij.q.ij.c.j.glo.fi.ex priuilegio ſpeciali. Conditiones autem ſanctiſſimas ⁊ neceſſarias quas debent habere domini cardinales poſui poſt Bern. ſupra in.vij.conſideratione papali.verſi.qui non ſint in.c. xv. Opto autem fieri dominos meos cardinales ſicut Paſcaſium diaconum Romane eccleſie cardinalem.De quo ſcribit Grego.in.iiij.dialo.ꝙ fuit vir mire ſanctitatis:eleemoſynarum maxime operibus vacans:cultor pauperum:⁊ contemptor ſui: cuius dalmaticam feretro eius ſuperpoſitam quum eſſet defunctus,demoniacus tetigit:ſtatimqꝫ ſaluatuꝰ eſt.Veniat oro ſpirituſſanctus ſuper cardines orbis terre ⁊ ſuper montes Gelboe: quod interpretatur volutatio vel decurſus.Iſti inclyti interfecti ſunt ⁊ fortes Iſrael.ij.Reg.j.Plangat eos interiꝫ ſancta mater eccleſia:quia cardo quorundam eorum confractus iacet,⁊ oſtij clauſura ⁊ apertura compedita eſt. Quia collegium cardinalium diſpenſare poſſit etiaꝫ vbi epiſcopi diſpenſare non poſſunt:de re iudi. cum te:ſecundum Inno. An cardinales priuentur iure eligendi,ſi male eligant.lxxix.di.ſi papa. Quia inſtantia cardinalis eſt omnium ſolicitudo eccleſiarum:de poſtu.prela.bone.j.ſecundum Inno. An ſoli aſſertioni cardinaliuꝫ ſine iuramento credatur: de priuil.cum olim.j.per Inno. An credatur cardinali dicenti aliquod officium ſibi eſſe commiſſum, niſi ſuper hoc litere oſtendantur:⁊ an credatur actis eorum vel ipſis de ijs que aguntur corā ipſis:de ele. bone.j.de offi.deleg.cum in iure:de fi.inſtru.ꝙ ſuper his,de appel.conſtitutus.per Inno.de accu.cuꝫ dilecti.An cardinales poſſunt accuſari ꝙ papam per ſimoniam elegerint:⁊ ipſe de hoc accuſari.xl.di ſi papa.lxxix.diſt.ſi quis pecuniaꝫ.ij.q.vij.nos.ſi.ix.q.iij. nemo:⁊ de elec.licet: per Inno.An diaconi cardinales ſubſint ſub preſbyteris.lxxix.di,ſi quis.iij. xciij. diſtin.§.vt ex premiſſis:vſqꝫ ad finem diſtin. Adde hinc quod dixi ſupra in prima parte de diſpen,lega. in.§.j.in.c.xlvij.

De Patriarchis ⁊ qui ſunt quatuor principales Patriarchatꝰ in quibꝰ aliqui offendunt.Cap.17.

CEterum quia poſt dignitatem cardinalatus,dignitas maior in eccleſia dei patriarchatus eſt: Ideo de eis aliquid dicendum.Sunt autem in eccleſia dei quatuor principales patriarchatus poſt Romanum patriarchatum:ſcilicet Conſtantinopolitanus. Alexādrinus: Antiochenus:⁊ Hieroſolymitanꝰ: de quibꝰ xxij.di.c.ij.⁊.c. renouantes: extra de priuil. antiqua. xcvj.di.Conſtantinus: quibus quatuor columnis propter peccata noſtra priuata eſt eccleſia. Remanent enim eoꝝ dignitates ⁊ non populus: propter quod ⁊ ipſi in tanto honore in mundo non ſunt:qꝛ mundus plus conſiderat aurum quam anuluꝫ: potentiaꝫ ꝙꝫ mitraꝫ.De iuriſdictione ⁊ poteſtate iſtoꝝ de offi.⁊ vbi debēt ꝯſtitui.⁊ qualiter puniri.xvij.di. multis.xviij.di.c.j.⁊.ij.⁊.xix.di.ſm:⁊.c.propter.xxj. di.cleros.c.ſubmittitur.c.intantum.xxij.di.per totū lxiij.di.c.j.⁊.ij.⁊.c.agatho.lxxx.per totuꝫ.xcvj.di.ſatis.vj.q.iiij.ſi inter epos.j.q.vij.c.iij.iij.q.v. multuꝫ. iiij.q.j.ꝙ autem.ix.q.iij conqueſtus.iij.q.v. quia ſuſpecti.ix.q.iij.nullus primas,⁊.ca.epi.xj.q.iij. theogualdum.xij.q.j.dilectiſſimi.xv.q.j.frater:⁊.q.vj.placuit.xcix.di.§.j.cuꝫ omnibꝰ.c.ſeq.in illa di. Poſſunt aūt iſti diſpēſare vltra ꝙꝫ metropolitani:vbi poſſunt ꝯtentioſe ꝯtendere,poſſunt diſpenſare:⁊ vbi expreſſe non prohibetur.lxv.diſt.mos antiquus: extra de priuil.antiqua:ad fi.extra de preben.graue:ad fi.ſm Io.de deo. Inter patriarcham autem ⁊ primateꝫ differentia realis non eſt:ſed vocalis: quia nomina ſunt ſynomina idem repreſentantia.xcix.di.c.j.Ideꝫ eſt de noīe archiepi ⁊ metropolitani:vt ibidē:⁊.ix.q. iij.ꝯqueſtꝰ:⁊ xxj.di. cle.⁊.lxxx. diſt. quaſi per totum. Omnes aūt iſti in ordine epali continent:vt preal. c.cleros.Iſtis aūt patriarchis ſiue primatibus obedire habent archiepi ⁊ metropolitani in certis ⁊ licitis:ſicut epi archiepis ⁊ metropolitanis: vt.ix.q. iij.in primis octo.c.vſqꝫ ad §.ſola.Quaꝫ iuriſdictionem habent in prouincia ⁊ epiſcopatibus ſuis no. ix.q.iij.in ſum.⁊ extra de offi.ordi.paſtoralis:⁊.c.romana.lib.vj.⁊ de cenſi.Romana.lib.vj.⁊ de appell. Romana.lib.vj. De iuriſdictione ⁊ poteſtate iſtorum extra de offi.vica.Romana.lib.vj. de offi.ordi. Romana.lib.vj.de fo.cōpe.Romana.li.vj.de appe. Romana.lib.vj.de cenſi.Romana.⁊.c.perpetuo.li. vi.de pe.⁊ re.Romana.lib.vj.de exceſ.pre.archiepiſcopo.in cle. Poſſunt tales diſpenſare niſi interdicatur,in penalibus actionibus vbi poſſunt iudicare:de pe.di,vj.c.j.ad fi. Poſſunt diſpenſare cū epis ⁊ electis ſuis ſuffraganeis,ſuper quibus habent ordinariam iuriſdictionē in penalibꝰ actionibꝰ: ⁊ procurationibꝰ ⁊ ſimilibꝰ:niſi prohibeat:extra de offi. or. paſtoralis:extra vt li.non ꝯteſta.accedens.ix.q.iij.c. j.⁊.ij.extra de of.or.irrefragabili.Et quuꝫ pōt ex officio viſitare:⁊ per ꝯſequens corrigere,⁊ etiaꝫ poterit diſpenſare:qꝛ deluſoria eſſet correctio ſine diſpēſatione.extra de preſcri.cū ex officij:extra de cēſi.ſopite.⁊. c.cū venerabilis.c.Romana.li.vj.ſꝫ Io.de deo. Sꝫ qꝛ nō eſt nr̄i operis principaliter de eoꝝ iuriſdictione tractare.Sed qūo in eccleſia dei per peccatū a ſtatus rectitudine quodāmodo ceciderunt: Ideo ſtatim pertractādo ſtatꝰ ⁊ exceſſus epoꝝ:ſub quo noīe includuntur.vt dixi ſupra.in iij.ꝯſideratione papali.

Patriarchatus eccleſiaſtici.

Patriarchatus ⁊ primatus idem.

in.§.iij.conſideratio.in.c.xj.in verſi. inter hec de eis
parum aliquid dico:quia omnes iuriſdictionem epi
ſcopalem habent ⁊ ſimilis eſt quaſi eorum offenſio
in iſto tempore vulnerato. Attendant ergo predi-
cti ſtatus ꝙ quanto poſt papam ⁊ cardinales maio
ri preeminent dignitate:tanto eorum grauior eſt of
fenſa.xl.diſt.homo chriſtianus. Regant ergo ſuas
prouincias in pace ⁊ concordia:nihil de iure epiſco-
porum vſurpantes:niſi vbi ius eis concedit: quia
tali concordia altiſſimus gloriatur in membris ſuis
ix.q.iij.archiepiſcopus.cum.cap.prece.⁊ ſeq. Quaꝫ
autem iuriſdictionem habent quatuor patriarcha-
les ſedes vide preal.ca.antiqua:extra de priuilegiis.
Offendunt autem predicti:quum viſitant ſuas pro
uincias:ſicut ⁊ quum epiſcopi viſitāt ſuas eccleſias:
quia nimis grauant parochianas eccleſias in eoruꝫ
procurationibus maledictis vſqꝫ ad exinanitionem
extreme virtutis baſilicas perducentes.x.q.iij.inter
cetera:non ſacerdotaliter ſed crudeliter ſeuientes.x.
q.iij.quia cognouimus:non ſolum erga ſubditos:
ſed etiam ſocios tyrannidem exercentes: non cum
charitate:ſed cum quadam iactantie temeritate:nec
cum gratiarum actione:ſed cum quadam iudicia-
ria inuectione ſtipendia exigentes:potius depredā
dis ⁊ ſpoliandis ⁊ ſcandalizandis hominibus: ꝗꝫ
lucris animarum operam dantes. Hec leguntur ⁊
hodie ad literam miſerabiliter ⁊ damnabiliter ob-
ſeruantur.x.q.iij.cauendum:extra de cenſi.cum apo
ſtolus ⁊.c.procurationes. Item multas procura-
tiones vna die recipiunt:⁊ non viſitant. In pecunia
recipiunt malo velle dantium,officiales ſui ⁊ alij de
familia munera recipiunt:contra omnia iura predi
cta:⁊ extra de cenſi.Romana.§.procurationes.⁊.§.
caueat.lib.vj. Viſitans enim qui aliquod munus
receperit hodie, vel procurationē in pecunia a volē
te,vel q receperit procurationē ⁊ non viſitat:ad du-
plū teneť reddendū illi eccleſie quam grauauit in-
tra menſem:quo elapſo niſi reſtituerit:patriarche,ar
chiepi,epiſcopi,ipſo iure ab ingreſſu eccleſie interdi
cti. Inferiores vero ab officio et beneficio: quouſqꝫ
grauatis eccleſijs ſatiſfaciant ſunt ſuſpenſi:nulla in
eis in hac dantiū remiſſione liberalitate vel gratia
valitura:vt hec leguntur extra de cenſi. exigit:⁊.ca.
felicis.lib.vj. Habetur etiam de iſtis grauantibus
eo.ti.c.ij.in clemen. Is autem cui eſt ingreſſus eccle
ſie interdictus:ſi contra interdictum huiuſmodi di
uinis ſe ingerat ea in ſuo agens officio ſicut prius:
irregularis efficitur:extra de ſen.excom.is cui. li.vj.
Ve ve quia de huiuſmodi penis prelati non curant
vnde vere ſecundum hec peucos prelatos credo in
dei eccleſia.maxime in Hiſpania irregulares non eſ
ſe. Pro his ergo plangat eccleſia: quia quum ſint
maiores patres eius,maioribus ſunt periculis ⁊ cri
minibus irretiti. Et ſecundum Grego.quāto in ho
nore precellunt alios:⁊ in crimine:⁊ de hoc ſatis.

Uiſitatio pecunia-ria prelatis inhibetur.

Quia lat' pape ſint cardinales:⁊ de poteſtate ipſo-
rum circa abſolutionem quuꝫ ſint legati de offi.leg.
excommunicatis. An cardinale mortuo papa
faciunt capitulum:⁊ quid poſſunt. lxxix.
diſt.nullus. An presbyter cardinalis
ſit eligendus in epiſcopum: de
elec. eccleſia. ij. de pena.
offendentium car-
dinalem:de pe-
ni. felicis:
lib.vj.

De ſtatu epiſcoporum ⁊ de eoꝝ exceſſibus. Quot nominibus epiſcopi nominentur. Cap. 18.

Onſequenter de ſtatu epiſcoporum
tractandum eſt de quorum poten-
tia ⁊ iuriſdictione ⁊ in quibus poſ-
ſunt caſibus diſpenſare.ſ. in prima
parte iſtius operis pleniter pertra-
ctatur. Nunc aliqua de eorum iu-
riſdictione adhuc iungens, de eoꝝ exceſſibus vt ſe
corrigant exarabo. Et eſt ſciendum ꝙ ordo epiſco
poruꝫ quadripartitus eſt:vt ſupra parte.ij.c.xj.A.in
iij.conſideratione papali.verſi.in hoc:proxime teti-
gi.ſ.in patriarchis,archiepiſcopis metropolitanis,
⁊ epiſcopis. Papa etiaꝫ in numero eoꝝ continetur
vt apparet in prohemio conſtitutionum ⁊ decreta-
lium ⁊ literarum apoſtolicarum. Nam vltra ep̄atus
ordinem alius non eſt,ſm Archidia.ordo iſte poniť
xxj.di.c.j. Ibi aſſignatur differentia inter archiepi-
ſcopum ⁊ metropolitanum. Nam archiepiſcopus
maior eſt:vt colligiť in aut.col.ix.de priuile.archiepi
in prin.vbi dicit. Non ſolum metropolitanus is fit:
ſed etiaꝫ archiep̄s fiat. Tractando ergo de ſtatu ⁊
defectibus ep̄oruꝫ,tractabo per ꝯſequens de ſtatu ⁊
defectibus patriarcharuꝫ,primatuꝫ,archiepiſcopoꝝ
⁊ metropolitanoꝝ:de quibus tetigi.in §.prece. No
tandum ergo ꝙ Paulus ep̄s,ep̄os vocat preſbyte
ros gloſ. Philip.j. In primitiua eccleſia bene fue-
runt preſbyteri ⁊ ep̄i.xxj.di.c.j.vltra medium:verſi.
ideo xciij.diſt.legimus.vbi de hoc in gloſ.hic reſpon
det.xcv.diſt.olim Epiſcopi ſucceſſores apoſtoloruꝫ
ſunt:lxviij.di.quoꝝ vices.xciij.di.legimus.xxj.di.in
nouo:extra de ſac.vnc.c.vnico.§.a Chriſto: vbi vo-
canť vicarij apoſtoloꝝ. Et dicuntur arietes gregis
.i.duces.vij.q.j.ſciſcitaris:qꝛ duob' cornib'.xxiij.q.
iiij.cuꝫ in lege.i.vtriuſqꝫ teſtamenti authoritate pre
ualent ꝯtra hereticos. Inde eſt ꝙ mitra pontificalis
duo habet cornua:qꝛ oīs doct' in regno celoꝝ ꝓfert
de theſauro ſuo noua ⁊ vetera. Mat.xiij.glo. ſuper
ps.xxviij. Itē dicunť canes:qꝛ latrare debent.i. pre
dicare ꝯtra hereticos ⁊ tyrannos:⁊ ſubditos infor-
mare.xliij. di.ſit rector. Dicunť rectores nauis pre.
c.ſciſcitaris. Dñr col.ij.q.vij.accuſatio.viij.q.j. Moy
ſes:extra de accu.qualiter.ij.⁊ extra de pe.ſi quis ſua-
dente.§.ep̄i:in cle. Dicunť p̄res ſpūales:in pre.§.ep̄i
⁊ pre.c.qualis,⁊.lxviij. di.quoꝝ. Dicunť cuſtodes.
xij.q.ij.non liceat.xvj.q.j.in canonib'.xxiij.q.vlt.§.
quāuis. Dicunť vicarij Chriſti.xxxiij.q.v.mulier.
Dicunť paſtores.j.q.ij.paſtor.xcv.di.eſto.xxiij.q.iiij.
tres perſonas. Dicunť etiaꝫ ſpeculatores. Ezeh.iij.
xxj.di.c.j.verſi.ep̄atus. Dicunť defenſores.xvj.q.j.in
canonibus. Dicunť procuratores.xij.q.j.c. vlt.ver.
de hoc. Qui preſtantior eſt ⁊ doctior omni populo
⁊ ſtudioſior ⁊ virtutibus eminentior:ille ad ſacer-
dotiuꝫ eligi debet.glo.Leui.viij.viij.q.j.licet. In tu
nica hyacinthina fuernnt mala punica ⁊ tintinna-
bula.xliij.di.c.j.ver.hinc in Exodo,⁊ Exo.xxviij.qꝛ
tanta debet eſſe pontificis authoritas:vt motus ei'
⁊ egreſſus vocales ſint: ⁊ veritatem qua m mente
concepit babitu reſonet. Quicquid loquitur ⁊ quic
quid agit doctrina ſit:ſine tintinnabulis:coloribus
diuerſis,gemmis floribuſqꝫ virtutuꝫ:nec eccleſiam
ingreditur nec pontifex eſt Glo.Leui.viij.facit.viij.
q.j.licet. Ep̄atus nomen eſt operis non honoris,
ſcopos quippe intentio eſt:vnde ep̄s ſuperintendere
dꝫ:vt intelligat ſe nou eſſe ep̄m qui preeſſe dilexerit

Quadruplex ep̄oꝝ ordo.

Inſignes ep̄oruꝫ tituli.

non prodeſſe.Auguſt.de ciui.dei.lib.xix.transfertur
viij.q.j qui epatum:⁊ facit.xxj.diſt.ca.j.ver.epatus.
Hieronymus. Si quis epatum deſiderat: bonum
opus deſiderat.j.ad Timoth.iij.Sed ab apoſtolo il
lo tempore dictum eſt,quo quiſquis plebibus .pre-
erat:primus ad martyrij tormenta ducebatur.Tũc
ergo fuit laudabile epatum querere: qñ per hunc
quemq; dubiũ non erat ad ſupplicia grauiora per-
uenire.Ipſum quoq; officiũ boni operis expreſſio
nem definitur: quum dicit. Si quis epiſcopatum
deſiderat, bonum opus deſiderat. De ipſo igitur
ſibi teſtis eſt: quia epiſcopatum non appetit: qui
hunc non ad boni operis miniſterium: ſed hono-
ris gloriam querit. Gregor. in cura paſtorali.
c.ix.Duo ſunt pontificis opera:vt a deo diſcat legen
do ſcripturas diuinas,⁊ ſepius meditando:aut po-
pulum doceat:ſed illa doceat que ipſe a deo didice-
rit:non ex ipſo corde vel humano ſenſu:ſed que ſpi-
ritusſanctus docet.Eſt ⁊ aliud opus qđ facit Moy
ſes:ad bella non vadit:non pugnat cõtra inimicos:
ſed orat.⁊ donec orat:vincit popul⁹ eius hoſtis vin
citur ⁊ fugatur.Exod.xvij.Orige.ſuper Leui.li.vj.
transferuntur hec.xxxvj.di.c.vlt.Orige.Epi locum
apoſtolorum tenent Hiero.ad Marcellum.xxj.di.
in nouo.⁊ dixi.s.verſi.epi. Qualem oporteat eſſe
epm in.xiij.c.apoſtolice regule continetur: que po-
nuntur a.xxxv.di.§.nunc autem,vſq; ad.l.di. Non
facile amittitur accuſatio eporum.ij.q.vij.accuſatio.
Eps qui nõ corrigit,impudicus canis dicit.lxxxiij.
diſt.nemo:nihil illo epo miſerius qui malorum glo
riatur laudibus.eo.di.nihil. Non credat eps ſolam
lectionem ⁊ orationem ſufficere.Sed largam manũ
habeat:neceſſitatem patientibus ſuccurrat.alienam
inopiam ſuam credat,quia ſi hoc non habet:vacuũ
epiſcopi nomen tenet.Greg.lxxxvj.di.fratrez.Non
debet aliquem epiſcopus manu ſua cedere. lxxxvj.
di.non liceat.xlv.di.c.j.⁊.c.cum beatus.Epiſcopus
nullam rei familiaris curam ad ſe reuocet:ſed lectio
ni,⁊ orationi ⁊ verbo predicationis tantummodo
vacet:concil.car.lxxxviij.di. epiſcopus nullaz.Aug.
Non omnis qui dicit pax: vobis, quaſi columba
audiendus eſt.Habent oſcula columbe.habent ⁊ o-
ſcula corui:ſed in columba vera pax. in coruo falſa
pax.ij.q.vij.non omnis.ibi no.quomodo conditio-
nes corui malo prelato conueniant. Item non oẽs
epi ſunt epi.ea.cauſa ⁊.q.non omnis.Hiero.qui epi-
ſcopatum deſiderat,bonum opus deſiderat.Apoſto
lus.j.ad Timo.iij.dixit:non dignitatem:ſi autem de
ſpecto opere ſolam appetit ⁊ aſpicit dignitatem:cito
corruet.Hiero.ſuper Sopho.adde.s.eo.verſi.ſi quis
epiſcopatum.Honor ⁊ ſublimitas epiſcopalis nullis
poterit comparationibus adequari.Si regum ful-
gori comparas ⁊ principum diademati: longe erit
inferius quam ſi plumbi metallum ad auri fulgorẽ
compares.quippe quum videas regũ colla ⁊ prin
cipum ſubmitti genibus ſacerdotum:⁊ oſculata eo-
rum dextra orationibus eorum credant ſe commu-
niri.Amb.lib.de paſto.transferuntur.xcvj.diſt. duo,
facit extra de ma.⁊ obe.ſolite. Et eſt arg. expreſſum
ſecundũ Laur.contra viles prelatos Hiſpanie qui
oſculantur manus regum. Fateor ego vilis preſul
Siluenſis eccleſie,ſcriptor huius operis,potius ti-
more quam humilitate coactus ſum oſculari dexte-
ram Regis Portugallie:quá quam ab eo non te-
neam regalia:ſed qui ex timore facit, iam non facit,
extra de reg.iu.qui ex timore.Dic tamen ꝙ ſi epiſco

que optimum qué que deceant epm.

pus comes ſit,oſculari debet:quũ ex conſuetudine
alij magnates hec faciant.x.di.certum.j.c. ſuſcipitis
ne.lxiij.diſt.valentiniamus.Lau.⁊ facit.xxiij.q.viij.
§.ecce.xviij.di.ſi eps metropolitanus. Nihil in hoc
ſeculo excellentius ſacerdotibus. Nihil ſublimius
epis.Nomen ergo conueniat actioni:⁊ actio nomi
ni reſpondeat:alias ſit nomen mane: ⁊ crimen im-
mane.Non ſit honor ſublimis ⁊ vita puerilis. Ne
ſit deifica profeſſio,⁊ illicito actio. Ne ſit religioſus
amictus,⁊ irreligioſus profectus.Ne ſit gradus ex
celſus:⁊ deformis exceſſus.Non habeatur in eccle-
ſia cathedra ſublimior:⁊ conſcientia ſacerdotis re-
cipiatur humilior.Ne locutionem ſimulemus co-
lumbinam.⁊ mentem habeamus caninaz. Ne pro
feſſionem monſtremus ouinam: ⁊ ferocitatem ha-
beamus lupinam.Amb.in lib.de paſto. Quantũ
pre ceteris gradus eſt epiſcopalis altior:tanto ſi per
negligentiam dilabatur,ruina grauior eſt Magna
ſublimitas magnam debet habere cautelaz.Honor
grandis grandiori debet ſolicitudine circũuallari.
Cui plus creditur,ab eo plus exigitur. Matt.xxv.
Greg.in Homil.Quum enim augentur dona ratio
nes etiam creſcunt donorum.Amb.ibidem. Nihil
in hac vita difficilius,laborioſius,periculoſius, epi
officio.Aug.ad Ualerium.xl.di.ante omnia. Nihil
in epali ceruice ſplendidius fulget:quaz humilitas.
Grego.ca.diſt.contra morem.Eps in quolibet loco
ſedens,ſtare preſbyterum non patiatur. xcv.di.eps
in quolibet loco. Eps in eccleſia ſublimior ſedeat.
intra domum vero preſbyterorum collegam ſe eſſe
cognoſcat .xcv.diſt.eps in eccleſia. Dicite pontifi-
ces in freno quid facit aurum.Tolerabilius enim in
ſancto cernitur quam in freno. Bernar. in epiſtola
ad Senonenſem archiepiſcopum. Non eſt eporum
ſeruare aurum:⁊ a ſe reuocare mendicantis manuz.
xij.q.j.nolo.Incidant epi in inuidiam detractoruz
confringentes vaſa myſtica vt captiuos redimant.
Amb.lxxxvj.diſt.non ſatis.Epiſcopi ſatis in manu
habent quibus credant animas:⁊ cui committant
ſuas facultates non inueniunt. Ironia. Adde hic
quod dixi ſupra in.vij.conſideratione pape.verſicu.
mira res.c.xj.Optimi eſtimatores:qui magnam de
minimis, paruam aut nullam de maximis curam
gerant.Bernad.de confide.lib.iiij.Ubicunq; fuerit
eps:ſiue Rome,ſiue Eugubij,ſiue Conſtantinopo
li.ſiue Regij:eiuſdem meriti eſt : eiuſdem ſacerdo-
tij. Potentia diuitiarum, paupertatis humilitas,
nec ſublimiorem,nec inferiorem epiſcopum facit ce
terum omnes apoſtolorum ſucceſſores ſunt.Hiero.
xcvij.diſt.legimus.Idem.Gloria epi eſt pauperum
prouidere opibus.Ignominia ſacerdotis eſt pro-
prijs ſtudere diuitijs.xij.q.ij.gloria. Idem ad Nar
bonenſem epiſcopum. Solus epiſcopus incumbit
bonis:ſolus vtitur miniſterio: ſolus epiſcopus ſibi
vendicant vniuerſa: ſolus partes inuadit alienas:
ſolus occidit vniuerſos.Hinc propter auaritiam ſa-
cerdotum ſepe odia conſurgunt:hinc epiſcopi accu-
ſantur a clericis,hinc principium litis: hinc detra-
ctionis cauſa,hinc origo fit criminis.xciij.diſt. dia-
coni.v.Idem loquens Narbonenſi epiſcopo.Do-
minici patrimonij damna conquiritis: dum ſoli
vultis in eccleſijs potentari.xcv.diſt.ecce ego.Idem
ad Nepotianum. Epiſcopi ſacerdotes ſe eſſe ſciant:
non dños.Honorent clericos:quaſi clericos:vt ipſis
epis a clericis quaſi epis honor deferat.Et.j.Paſci
te euz qui in vobis eſt gregez dñi:prouidentes non

coacte:ſed ſpontanee ſecundum preceptuz dñi: neq; turpis lucri gratia,ſed voluntarie.neq; vt dominantes in clero:ſed forma facti gregis ex animo ⁊c.xcv.di.eſto. Agnoſcat epiſcopus ſeruuz ſe eſſe plebis non dñm. Iſid.de ſum.bo.quia ⁊ papa ſe ſeruuz vocat. Uide.ſ.in.v.conſideratione papali.in verſi. Iſte greg.in.c.xiiij.in iſta.ij.parte. Sciat ſe non eſſe epiſcopuz qui preeſſe deſiderat:non prodeſſe. Aug.ad Oroſium. Pontifex legalis fronte lamina ornabatur aurea,inferius in extremo tunice in margine portabat titinnabula. Exo.xxviij.nobili imagine iſtruẽs quia ſpiritualis quiſq; doctor contemplationis aurum haurit ſuperius:quod inferius per ſonum predicationis populis infundit. Rodul. ſuper Leuiti. Inter.xij.abuſiua ſeculi vnum eſt epiſcopus negligens.

Abuſiua mũdi.xij.

Sunt autem iſta.xij.Abuſiua. Primum.ſ. ſapiens ſiue predicator,ſine operibus. Auditores.n. doctrine dicta contemnunt:quum predicatoris opera a predicationis verbis diſcrepare conſpiciunt. Et quum ipſe doctor doctrina ſua non conſiderata lapſus fuerit:auditor etiam alterius doctoris medicamentum ſuis vulneribus adhibere paruipendit.vnde dicitur. Mat.v.Si ſal euanuerit:in quo ſalietur? Ad nihilum prodeſt vltra:niſi vt proficiatur foras. Ad hec.ij.q.vij.non omnes.iij.q.vij.§ idez teſtatur. verſi. Item greg. Secundum. Senex ſine religione. Quid enim ſtolidius ſi mens ad perfectionem feſtinare non contendat:quum totum corpus ad interitum properat:dum oculi caligant:auris grauiter audit:capilli fluunt:facies in pallorem mutatur: dentes lapſi minuuntur:cutis areſcit,flatus nõ ſuauiter olet,pectus ſuffocatur:tuſſis cachinnat: genua trepidant: talos ⁊ pedes tumor inflat. Hec omnia nanq; ruituram domum corporis pronuntiant. ad hoc.lxxxvi.di.tanta. Tertium. Adoleſcens ſine obedientia ⁊ reuerentia. Qualiter namq; in ſenectute ille ſibi miniſtrari ſperabit:qui in adoleſcentia ſenioribus obedientiaz exhibere contemnit? Leo.ij.q.vj.qui ſcit ſe. Sicut ergo in ſenibus ſobrietas, ⁊ morum perfectio inquiritur:ita in adoleſcentibus obſequium ⁊ ſubiectio ⁊ obedientia requiruntur. facit.lxj. diſtin.miramur:ad fi.ibi. Quorum omnis etas ⁊c. Quartum. Diues ſine eleemoſyna. Qui dum in terra queſita diligenti cura cuſtodit:celeſtis patrie perennem habitationem amittit.xlvij.diſtin, ſicut. Quintuz. Femina ſine pudicitia. Sicut eniz omnes bonos mores prouocat ⁊ cuſtodit in viris prudentia: de qua. xxvj.diſtinc.§.j. Sic in feminis cunctos honeſtos actus nutrit fouet ⁊ cuſtodit pudicitia.xxxij.q v.propoſito.⁊.c.de pudicitia. Sextũ. Dominus ſine virtute:quia nihil confert habere dominandi poteſtatem: ſi dominus ipſe non habet virtutis vigorez. Eccleſiaſtici.vij. Noli querere fieri iudex: niſi valeas virtute irrumpere iniquitates. Septimum. Chriſtianus contentioſus: Chriſtianus enim a Chriſto dicitur:extra de ſacra vnc. vnico. Chriſtus autem mitis eſt. Matth.xj. Contentio vitium eſt:de peni.diſtin.ij.cap.j.ij.Timo.ij. Noli verbis contendere. Philip.ij. Nihil per contentionem ⁊c.j.ad Corinth.xj. Siquis videtur contentioſus eſſe:nos talem conſuetudinez non habemus: nec eccleſia dei. Eſt autez contentio impugnatio veritatis agnite. Cauſa clamoris fiducia. Petrus de ſali. Octauum. Pauper ſuperbus. Quid eniz ſtolidus quã illum qui per infimam miſeriam velut in terra abiectus extremus ⁊ humilis incedere ⁊ contriſtari debuerat: frontoſo ſuperbie tumore inflatam mentem contra deum erigere? Unde dicitur Matth.v. Beati pauperes ſpiritu:ideſt humiles ⁊ timentes deum. Auguſti. Nonum. Rex iniquus. Nomen enim regis rectoris officium indicat. xxj. diſt.cap.j.verſi. ſacerdos. Sed qualiter alios corrigere poterit:qui proprios mores non corrigit?iij.q.vij.ſacerdos.xj.q.iij.ita corporis. Decimuz. Epiſcopus negligens. Epiſcopus enim ſpeculator intelligitur ſeu interpretatur.xxj.di.c.j.verſi. epiſcopat⁹. Debet ergo epiſcopus ſuperintendere, ⁊ corrigere. lxxxiij.di.nemo. Undecimum. Plebs ſine diſciplina.xlv.di.diſciplina. Duodecimum. Populus ſine lege. Qui enim dei dicta ⁊ legiſſcita contemnit per diuerſas errorum vias eundo,proditoris laqueum incurrit.di.iiij.facte ſunt:de peni.di.ij. Iudas. Cyprianus.lib.de.xij.abuſiuis. Redeundo ad materiam epiſcoporum. Ait Bernar.ſuper Cant.ſermone.xij. Fratres reuereamur epiſcopos,ſed vereamur onus. Si penſamus labores.xl.diſt.ante:non affectamus honores. Agnoſcamus vires noſtras: nec delectemur molles ⁊ femineos humeros ſupponere ſarcinis duris. Nec obſeruemus eos:ſed honorem⁹.xxj.diſt.in nouo. Luc.x. Inhumane nempe eorum redarguis opera quorum refugis onus. Temerarie redarguit virum de prelio reuertentez mulier manẽs in domo. Dico enim ſi quis de clauſtro.eum qui verſatur in populo:interdum minus circumſpecte deprehenderit agere:verbi gratia:in verbo,cibo,ſomno,riſu,non confeſtim ad iudicandum proſiliat:ſed meminerit ſcriptum eſſe. Melior eſt iniquitas viri quam mulier benefaciens. Eccleſiaſtici. xlij. Nam qui in tua cuſtodia vigilas: bene facis. ſed qui iuuat multos: melius facit ⁊ virilius. Quod ſi implere non ſufficit abſq; aliqua iniquitate vite ⁊ conuerſationis ſue,memento quia charitas operit multitudinem peccatorum.j. Pet.iiij. Prouer.x. extra de bap.maiores.§.reſponſo. Hec dicta ſunt ad geminam tentationez pellendaz:qua ſepe religioſi epiſcoporum vel ambire gloriam,vel exceſſius temere iudicare diabolicis inſtigationibus incitantur. Presbyter etatis:eps dignitatis nomen eſt. xciij.di.legim⁹. ſm Hiero. Si tentatio eſt hominis vita ſuper terraz Iob.vij.de pe.di.ij.ſi enim ad fi.quantis putas periculis patet vita pontificis:cui neceſſe eſt omniuz ferre tentationes?viij.q.j.clemens. Ber.in epiſtola ad Senonenſes. Fila rubea dependentia ex duab⁹ linguis mitre pontificalis,ſignificant ignem charitatis. Sicut enim per duas linguas ſignificatur ꝙ noua ⁊ vetera noui ⁊ veteris teſtamẽti teſtimonia proferre debet pontifex:vt dixi.ſ.eo.§.conſequenter.verſi. ⁊ dicuntur arietes. Ita in rubeo filorum colore figuratur ignis charitatis:quem in ſe habere pontifex ⁊ in alijs accendere debet. Inde etiam eſt quod Romanus pontifex cappa rubea ſicut Chriſtus. Luc.xij.induitur:quia totus igne charitatis ardere debet ⁊ ex charitate oia facere:animo quoq; martyrio non deeſſe,ſicut confeſſoribus almis Martino ⁊ Franciſco. Gerens perſonam Chriſti:cuius veſtimentum rubeum eſt:ſicut calcantium in torculari. Eſa.lxiij.gloſ.ſuper ps.cxviij. Quid antiſtes ad dñz niſi pro delictis populi interceſſor eligit? Qua itaq; fiducia ad deum pro peccatis alienis interceſſor:venio:apud quem de peccatis meis ſecurus non ſum? Greg.in regiſtro.facit.iij.q.vij.in grauibus.⁊.c.vlt. xlix.di.§.j. Quia me ad epatus ordinez cognoſcitis

peruenisse: si me diligitis, plangite: qꝛ tante huiꝰ mū di occupationes sunt: vt per epatus ordinē pene ab amore dei me videam esse separatum. Grego. in registro. De ista materia de honore ꝛ periculo episcopatus scripsi etiam. supra in. iij. consideratione papali in cap. xj. Et illud iungatur cum isto.

Quibus debent confiteri Papa ꝛ Cardinales, ꝛ alij Prelati. Cap. 19.

Vide iaz nunc ad episcoporum excessus accedendū est ꝛ alioꝝ prelatoꝝ. Sed qꝛ, vt sepe dixi, in ordine epali intelligūtur includi pape, cardinales, epi, patriarche, archiepiscopi, primates. Ideo primo dicendū est ꝙ quum papa peccat: potest sibi eligere confessorē quemcūqꝫ voluerit. Nā in iurisdictione contentiosa hoc receptū est. ff. de iurid. om. iu. est receptū. ij. q. v. mandastis ꝛ. c. auditū est. ij. q. vij. nos si. Multo potius in voluntaria potest se submittere cuilibet sacerdoti: qꝛ quantū ad hoc vnusquisqꝫ sacerdos catholicus tenet locum dei viuentis: ꝛ loco dei potest absoluere penitentē. xj. q. iij. absit. de peni. dist. iij. inter hec hircum. j. ꝛ. ij. l. dist. de his. Et sic in foro penitentiali factus est papa minor: ꝛ confessor maior: vt in pre. iuribus. Et hoc innuit Chrys. xl. dist. multi sacerdotes. extra de pe. ꝛ remis. c. fi. Cardinales confitebuntur penitentiario domini pape. cap. xciij. dis. c. fi. xciiij. dist. c. j. Uel potius distinguenduz est inter peccatum publicum ꝛ illud confiteatur pape: occultū penitentiario dn̄i pape. Sed verū est ꝙ in vtroqꝫ sufficit confiteri penitētiario dn̄i pape quā ad salua tionē aīe: non tn̄ quoad dispensationē quā penitentiarius facere non potest: nisi de speciali mandato dn̄i pape: sicut ꝛ curia tenet. ſm Ostien. Tutius autem est vt quilibet cardinalis licētiā habeat a papa: ꝙ sibi possit eligere confessorē: quū tales immediate ei subsint. c. extra de pe. ꝛ re. omnis. Exceptis epis: qui in hoc oēs sunt priuilegiati. ex̄ de pen. ꝛ re. c. fi. Patriarche quum offendunt: qꝛ epi sunt: eligunt sibi confessorē: vt pre. c. fi. de pe. In foro cōtentioso a solo papa debent puniri: qꝛ ei subsunt immediate. vn̄ Greg. Quedā de primate nostro Clementio plata sunt: que nullo modo debent sub silentio preteriri: ne totū corpus (qđ absit) moribus inuadat: si languor in capite curatus non fuerit. ij. q. vij. sicut inquit. Et Inno. iij. puniuit patriarcham Antiochenū. ex̄ de transla. epi. c. j. Et Joannes ꝛ Felix Constantinopolitanū. xxiiij. q. j. acatius. Nicolaus Bituricensem primatē: pro eo ꝙ iudicabat clericos Narbonenses. ix. q. iij. conquestus. Et Leo Dioscorū Alexandrinū patriarchā: pro eo ꝙ non seruabat tpa in ordinibus conferendis. lxxv. disti. ꝙ a patribus: ꝛ consecratione epoꝝ. c. dist. ꝙ dic. ꝛ celebratione missarū. de con. di. j. nosse: ꝛ in alijs multis. xxiij. q. j. cū beatissimus. Et Inno. iij. de falsitate reprehēdit Hierosolymitanū. ex̄ de his que fi. a pre. quanto. ꝛ. c. prece. ꝛ Gre. ix. patriarchā Gradensem eo ꝙ cōtra canones exegerat iuramentū a Castellano epo. ex̄ de ma. ꝛ obed. dilecti. Patriarchis subsunt archiepi. ꝛ ab ipsis ad eos appellat. ix. q. iij. conquestꝰ. Non dꝫ Archieps inconsulto primate vel patriarcha, aliquē in epm ordinare. di. lxv. placet. Patriarche vbiqꝫ ante se portant crucem: nisi in vrbe ꝛ vbi papa vel eius legatus insignia papalia deferens pꝛesens est. de priuil. antiqua. An habeat idē ius in suis subditis patriarcha quod papa in suis. xij. dist. renouantes. Qualiter petat patriarcha subiectionem ecclesiarū. de ma. ꝛ obe. inter quatuor. ſm Innoc. An patriarcha in subditos suoꝝ suffraganeoꝝ habeat aliquā potestatē. de of. or. duo. de re iud. cū inter. Junge hic quod no. s. e. §. Ceterum. ante. §. consequēter. ver. inter patriarchā. in additione in. xvij. c. Licet autem epi possint sibi eligere confessores. vt pre. c. fi. de pe. ꝛ re. Archieps tn̄ cui subest, dꝫ scire quis est cōfessor epi: velit nolit eps. Hoc non admitto: qꝛ beneficiū iuris nemini est auferenduz. xxviij. dist. de his. in auf. de nup. circa. fi. §. ſꝫ hoc qđ. ff. de reg. iu. l. iiij. §. siquis condēnatus. ex̄ de reg. iu. indultuz. lib. vj. vbi de hoc no. Nec aliquis dꝫ presumi ꝙ confessorē suspectum eligat: qꝛ nemo presumitur immemor sue salutis. j. q. vij. sanctissimus. ex̄ de elec. significasti. ij. Et etiam ipsum potest compellere vt sibi confiteat: si suspectū habeat confessorē: qꝛ ꝛ ab ipso de aīa epi ratio exigetur. c. ex̄ de of. or. pastoralis. ꝛ. c. irrefragabili. extra de censi. romana. lib. vj. Nec istud prohibet decre. pre. ne pro dilatione. extra de pe. Sed quū intendat animarum periculis potius hoc admittit. secundum Ostien. in sum. de pe. §. cui confitendum. ver. sed nunquid archiepiscopus.

Pape cō fessor.

Confessionis cardinaliuz auditores.

Patriarcharum a pfessione.

Ad ptiarcham spectantia.

Archiepi puilegia.

Repertoriuz in quibus casibus communiter offendūtur Episcopi, ꝛ sunt 62. iure probati. Cap. 20.

Sed vt sciant epi ꝛ qui istiusmodi sunt, in quibus ecclesiā quam deberent regere scandalizant: ꝛ in quibus peccant cōiter ꝛ confiteri debent: Notent casus infra scriptos. Et primū est: qꝛ scienter celebrāt: vel ordines faciunt: vel etiā iudicant subditos: duz in mortali constitutos, se sciunt. c. extra de coha. cleri. ꝛ mu. vestra. §. fi. ꝛ. c. fi. xxxij. di. §. verum. c. ad hec. extra de tempo. or. c. vlt. de cle. ex. mi. c. fi. iij. q. vij. iudicet. c. postulatus. c. in grauibus. c. sacerdos. xj. q. iij. plerunqꝫ. de pe. dist. vj. qui vult. Tamen tales absoluere possunt: ꝛ dare sacramēta: ꝛ iudicare: q̄ꝫdiu ab ecclesia tolerantur: licet peccentꝰ mortaliter talia in mortali exercendo, conferendo, ꝛ agendo. De hoc vide quod nota. post Archidia. s. in pri. parte istius operis. in. §. nunc querendum est quum ecclesia. v. Unde ꝛ no. Archid. in. c. lxix. Nā tales etsi non possunt ex vite merito: qꝛ hoc in eis deficit: possunt tn̄ ex officio q̄ꝫdiu ab ecclesia tolerant. j. q. j. §. sed obijcitur illud Aug. cum. c. seq. vsqꝫ ad. §. ecce. ꝛ a. §. hoc igitur. e. causa. ꝛ. q. cum c. seq. vsqꝫ ad. §. sed obijcitur. ꝛ. §. cum vita. e. causa. ꝛ. q. cum. c. seq. dictum est a domino. ꝛ. iij. q. vij. §. vlt. ꝛ de cons. dist. iiii. qūo. cū pre. ꝛ seq. c. Et no. Ostien. in summa de remissionibꝰ. §. vtrum fiat. ꝛ de of. or. §. ꝛ a quo. ver. hec igitur sit fides tua. Et ego hoc latius disputaui. s. in prima parte istius operis. in. §. Et ꝙ dignitas. in. viij. c. ꝛ. §. ꝙ sacramenta. c. ꝛ in. lxv. c. in. §. Ceterum: qꝛ in fi. Secundū est: qꝛ conferunt beneficia indiscrete ꝛ cōtra deum maxime obtētu carnalitatis personis minus idoneis ad talia beneficia obtinenda. extra vt ec. bene. vt nostrum. de preben. graue. de etate ꝛ qua. inde corum est. j. q. j. si quis neqꝫ. Si autē consanguineus prelati dignus est: in veritate fortius tenetur ei q̄ꝫ extraneo prouidere. c. extra de coha. cleri. ꝛ mu. c. j. j. q. j. filium. c. quibusdam. ad fi. melius. xij. q. ij. non

In qbus vulgo aberrant episcopi.

exiſtimemus.lxxxvj.diſt.non ſatis. Prelati vero noſtri temporis hoc nimis communiter amplectentes preter ſuum ſanguinem hodie quaſi nihil reputant eſſe dignū.qꝛ ceci ſunt epi circa conſanguineos. no.j.q.iij.peruenit Ber. Mira res. Dn̄t epi cui committunt aīas:cui āt res temporales committant nō inueniunt. Naz epi alicui nepotulo ſuo committūt multa milia animarum:cui non committerent duo pyra.ſꝫ Oſtieñ.qui ita no.in ſumma de ſimo.§.qualiter. ſub.§.lingua. De iſta materia plene dixi ſupra in.vij.pape conſideratione.℣.caueat ſummus pontifex.in.xv.c.ibi videas. Tertium eſt.qꝛ indoctū ⁊ minus idoneum ſcienter ordinant. qui vnū pedē tenet in mundanis:⁊ alium in eccleſiaſticis apparēter.xlix.di.c.fi.c.hinc etenim.cuz.§.pre.extra de eta. ⁊ qua.ex rōne.c.q̄ꝫ ſit.de tempo.or. vel nō eſt.xxiiij. di.qn̄ ep̄s.lix.di.c.j. Quartum eſt.qꝛ rogant ſuperiorem pro indigno ſcienter.l.di.miror. Multis āt modis dn̄r indigni vel minus idonei ij qui ordinari dn̄t quos om̄s repellere tenentur ep̄i.quod dic vt plene no. Oſtien.in ſumma.extra de tempo.or.§.⁊ cui.ſub.§.ibi ſeq.continentibus regulas apl̄i. Proſequitur aūt Gratianus a.xxv.diſ.§.nunc aūt.vſqꝫ ad.l.di. Oſtien.etiam not.in ſumma de ſcru.in ordi.fa.§.qn̄ fieri debeat. Quintum eſt:qꝛ trahūt monachos ⁊ alios religioſos de monaſterijs ſine cā ⁊ contra voluntatem abbatum.lviij.di.c.j.⁊.ij.xviij.q.ij.q̄ꝫ ſit.℣.de hoc ⁊.c.luminoſo. Hoc enim propriuz prope eſt.ix.q.iij.per principalē.cōtra.ij.q.vij.cū paſtoris.⁊ in eo quod no.j.q.j.per principalem.gl.ij. huic contra ſto.cum additione Bar.in pre.c.cuz paſtoris.poſita. Sextum eſt.qꝛ conferunt ordines loco remunerationis.ſimonia mentalis eſt.extra de ſimo.c.fi.⁊.j.q.j.ſunt nonnulli.quū non habeāt aliud quod cōferant.que tn̄ ordinis collatio debet eſſe diſcreti iudicij:qꝛ rarum eſt oē quod magnū eſt.lix.di.ſi officia. Septimum eſt.qꝛ ipſi ex laicis vel quaſi ſubito promouent ſpe dignitatis.lix.di.hoc ad nos.c.ordinatos.xlviij.di.facit.extra de elec.cum cauſaz.de tempo.or.c.nullus.e.ti.lib.vj.§.j. Vel qꝛ principium electionis ſue fuit alias vitioſum. Unde non poſſunt bono exitu peragi que malo principio ſunt inchoata.lxi.di.miramur.c.in ſacerdotibus.⁊.c.miſerum.i.q.i.principatus.de elec.per inquiſitionē.qꝛ principium in electionibus attenditur e.t.dudum.j.in gl.iſta tria.vbi de hoc: Octauuz eſt.qꝛ promouent clericos ſine titulo.que poſtea mendicare cogūtur.lxx.di.neminem.⁊.c.ſanctorum.extra de prebē.ep̄s.⁊.c.cum ſm.xciij.di.diaconi.v.ibi. Mendicat infelix.extra de renun.ad ſupplicationem. Nonū eſt.qꝛ indiſtincte ſine literis proprij prelati clericos recipiunt alienos.lxvj.di.illud.⁊.c.ſiquis.⁊.c.de aliena.⁊.c.clericos.extra de cle.pe.cap.vlt.lxxiij.diſtin.clericum. Unde ⁊ receptus ⁊ recipiens deponi dn̄t xxj.q.ij.c.i.⁊.ij.ſufficiunt tn̄ litere pape.extra de cle.non reſi.fraternitati. Decimuz.qꝛ negligunt proprios clericos idoneos:⁊ relinquūt eos quaſi oues errantes.lxxiij.di.ep̄s. Undecimū.qꝛ promouēt aliquos inuitos nulla cā hoc exigēte:niſi forte odij. vt.lxxiiii.di.c.i.⁊.ii.c.vbi iſta.c.honoratus.c.conſuluit.xxv.q.ij.denuntiamꝰ. Sed dic vt ibi in ſumma. Et per Oſtien.de eta.⁊ qua.§.ordo.℣.circa hoc q̄ritur.⁊ ſeq. Uide quod legit ⁊ no.extra de eta.⁊ qua.queris.⁊.e.t.in clemen.c.vt hi. Duodecimum eſt. qꝛ non ſeruant tp̄a aliquoties in ordinibus celebrādis.extra de tempo.or.cum quidaz.⁊.c.dilectus.Et de hoc.lxxv.di.per totum. Tredecimum.qꝛ non ſeruant interſtitia temporum in ordinibus celebrādis.lxxvii.⁊.lxxviii.di.ꝑ totū. Decimūquartū eſt. qꝛ ſuſtinent clericos in ſuo delicto nec corrigūt obtentu obſequii ſibi preſtiti,vel carnalis amoris, vel pecunie corruptionis.lxxxiii.di.ſi quis ep̄s.⁊.c.nemo.⁊.c.error.⁊.c.conſentire.lxxxvi.di.c.i.extra de of.or.irrefragabili.in fi.ibi. Prouideant itaqꝫ diligenter eccleſiarum prelati: vt hoc ſalutare ſtatutum ad queſtum pecunie vel grauamen aliud nō conuertāt.

An prelati poſſint penas pecuniarias recipere ꝑ criminibus puniendis.⁊ no.extra de penis.ſuā.vbi de hoc.xxiii.q.v.ſi vos.xii.q.ii.fraternitas.xviii.diſ.qm̄ quidez.vbi de hoc.⁊.xxiii.di.quāqꝫ.vbi de hoc.⁊.xxi.q.v.ſi quis cuiuſlibet.vbi de hoc.extra de of.or.cum dilectus.de delic pu.c.ii.legitur ⁊ no.per Archid.extra de ſen.ex.venerabilibus.§.deniqꝫ.vj.li. Penas āt pecuniarias quas recipit ep̄s, non lucratur ipſe:ſed in vtilitatem eccleſie vertere debet.vt legitur ⁊ no.de penis.c.ii. Hoc tenet Gof.in ſumma.de penis.§.Item nota.Et idem tenet Oſtiē.in ſumma.de of.or.§.qd pertinet.℣.non tn̄.Et in ſumma de accu.rubricella de criminibus ſine ordine puniēdis.℣.vlt.Et Archid.in.c.de ſen.ex.venerabilibus.§.deniqꝫ.li.vi.Et adde quod ſcripſi.j.§.Nunc ad iudicis.℣.viii.xlii.c.quod nullo modo ſeruant epi.immo eas imburſant cum alia mammona. Quindecimum.qꝛ omittunt punire delicta:vt populis placeant.quod plebi ſibi commiſſe pernicioſuz eſt.⁊ qꝛ magis vtuntur conſiliis laicorū:q̄ꝫ clericoꝝ.lxxxiii.di.nihil.lxxxiiii.di.peruenit.⁊.c.nuntiatum.l.diſt.ſi quis diaconus. Sedecimum.qꝛ parum aut nihil volunt pauperibus erogare.vnde vacuum nomen ep̄i hn̄t.lxxxvi.di.fratrē.⁊.c.non ſatis. Decimum ſeptimū.qꝛ non defendunt:vel negligenter:viduas ⁊ orphanos ⁊ pauperes ⁊ alias perſonas miſerabiles ad defenſionez eccleſie ſpectantes.lxxxvii.di.per totum. Decimumoctauum.qꝛ nimiam curā hn̄t de rebus tp̄alibus.quum tn̄ ſcriptum ſit ꝙ epi nullam curam rei familiaris ad ſe reuocent.ſed lectioni ⁊ orationi ⁊ verbo predicationis tantummodo vacent.lxxxviii.di.perlatum eſt.⁊.ii.c.ſequentibus.

Decimumnonuz.qꝛ vni perſone plura beneficia cōferunt contra apoſtolum ⁊ Greg.lxxxix.di.ſingula.etiam ſine diſpenſatione in ſimplicibus beneficiis.no.de elec.dudum.ii. Uiceſimum.qꝛ volunt habere oeconomos:ſub quorū teſtimonio res eccleſie gubernantur.contra iura.lxxxix.di.volumus.⁊.c.qꝛ in quibuſdam.xvi.q.vi.qm̄.ix.q.iii.cum ſimus.Et ſi hn̄t oeconomos:nolunt habere niſi laicos.cōtra iura.lxxxix.di.indicatū.xvi.q.vii.in noua actione.vel conſanguineos.contra conſilium Toletanū.lxxxix.di.docent.vbi ep̄s vſqꝫ ad annū ſuſpenditur.⁊ oeconomus in duplum punitur. Uiceſimumprimum.qꝛ vnus inuidet alteri.⁊ laborat vt cadat.⁊ adinuicem diſcrepant in diuinis.xc.di.c.vlt. Uiceſimum ſecundum.qꝛ appropriant ſibi omnia bona eccleſiaſtica.xciii.di.diaconi.v.xii.q i.res eccleſie. Uiceſimumtertium.qꝛ contemnūt presbyteros.⁊ vbi ipſi ſunt:non committunt eis officium facere:vel predicare:ac ſi eſſent gibboſi vel idiote vel eis inuident.xcv.diſt.ecce.Epi enim ⁊ presbyteri dn̄t regere eccleſiam in communi.xcv.diſ.olim. Nec habere dicunt presbyteri ep̄m vt principem:niſi ipſe habeat eos vt ſenatores.xcv.di.eſto. Uiceſimumquartum.qꝛ ordinant per ſimoniam:pecuniā accipiendo pro ordi-

nibus vel munus quodcunqꝫ per ſe vel per ſuos me
diatores: nunc participando cuꝫ notarijs ſuis lucra
literarū: nunc ſigilloꝝ: nunc totū lucrū accipiendo:
ad hec.j.q.j.cū ordinaretur ep̄s.c.eos.c.cito turpē.c.
ſunt nonnulli.c.ſi quis neqꝫ.c.ſi quis ep̄s.⁊.q.ij.nul
lus abbas.c.ſicut ep̄ꝫ.⁊.q.iij.ſaluator.extra de ſimo.
c.j. Et de radice infecta bonus fructus exire non po
teſt.j.q.j.fertur. Junge hic quod notaui.ſ̄.poſt com-
mentū threnoꝝ.in.§.magno.poſtq̄ꝫ dei gratia.⁊ ℣.
prohdolor.⁊ ℣.ſed nunquid.⁊ ℣.ſed dicunt in.x.c.
Et quod notaui.ſupra in.ij.parte.in.v.c. in.ij.thren̄.
℣.principes noſtri prelati.⁊ in additione ibi: que i-
cipit: crederem tamen. Et niſi talis renunciet ſalua
ri non poteſt.vt pre.c.ſi quis neqꝫ. Vix credo maxi-
me in Hiſpania ꝙ de centum ep̄is ſit vnus qui non
ſit ſimoniacus in ordinibus ⁊ beneficijs conferen-
dis. Nam nec propter aliud ordines celebrant: dan
tes ſuas benedictiones a dn̄o maledicti.j.q.j. male-
dicā: niſi vt lucrentur pecunias. Unde in vna ordi-
natione lucrabitur ibi ep̄s nunc per expreſſas nunc
per tacitas ſimonias, ſuarū literarū, ſigilloꝝ, porta-
rioꝝ, matricularū obtentu. cccc. ⁊ quingentos ⁊ eo
amplius frequenter florenos. Nec de hoc videntur
habere conſcientiā occecati a dn̄o in cupiditate ſua:
non conſuetudinē ſed corruptelā verius illius pro-
uincie allegātes: que colligitur.j.q.j.nullus ep̄s gra
uamen.extra de ſimo. non ſatis.c. cū in eccleſie.c.ea
que c.iacobus.⁊.c.ſicut pro certo. Viceſimūquin-
tū. Nec abſoluunt aliquē: niſi abſolutio redimatur.
extra de ſimo.ad aures. Viceſimūſextū qꝛ vtuntur
conſilio clericoꝝ extraneoꝝ contēptis proprijs qui
melius ſcirent vellent ⁊ poſſent conſulere. extra de
his que fi.a pre.nouit. Viceſimūſeptimuꝫ: qꝛ laici
ſciunt eoꝝ conſcientiā: ⁊ presbyteri ignorant: nec ha
bent idoneos ſecum cubicularios: qui eis reddant
teſtimonium conuerſationis.ij.q. vij. cum paſtoris.
c.peruenit. Viceſimumoctauū: quia etſi in clerica-
tu fuerint: ſunt tamen idiote: ⁊ permittūt ſe in ep̄os
promoueri.xxiij.diſtin.qui epiſcopus.xxxviij.diſtin.
omnes.j.q.vij.conuenientibus.j.q.j.viliſſimus.viij.
q.j.licet.extra de elec.cum in cunctis. extra de eta.⁊
qua.q̄ꝫuis. Viceſimumnonum: quia quum ꝓmo-
ti ſunt: negligunt diſcere vel doceri. Unde ⁊ tales i-
fideles ſunt.ſm̄ ſanctum Clementem. xxxviij. diſti.
nullus ep̄s. Et ſm̄ Greg. Stultus eſt qui in eo ma-
iorem ſe exiſtimat: vt bona que audierit diſcere con
temnat.xxij.diſt.de conſtantinopolitana. Ideꝫ pro
bat Aug.xxiiij.q.iij.ſi habes. Et Innocen. dicens ꝙ
ep̄s per exercitium legendi poteſt acquirere ſcientie
margaritā.extra de renun.poſt tranſlationē.§.Cete
rum. Nam omne artificium per continuū exercitiū
recipit incrementū.ff.de leg.iij.legatis ſeruis.§.orna
tricibus. Triceſimum: quia nolunt vel neſciunt ca
nonibus obedire: quare deberent ab adminiſtratio
ne vſqꝫ ad dignam ſatiſfactionem remoueri. xxv.q.
pri.omnia.cum.c.ſequen.xv.diſt.ſancta.xix. diſtin.ſi
romanoꝝ.iiij.diſt.§. fi. Et violatores canonū in ſpi
ritumſanctuꝫ peccant quo dictante conſcripti ſunt.
xxv.q.j.violatores.c.ſunt quidam.l.diſt.ſi ille.cap.ſi
quis diaconus.lxxx.diſt.illud ſane. Ideoqꝫ epiſcopi
quia ſepe ⁊ ſepius veniunt contra: eſſent ſepe ⁊ ſe-
pius puniendi.extra de exceſ.pre.nimis praua. c.ni-
mis iniqua.c.fi. Igitur preſumptuoſum eſt aſſere-
re ꝙ abſqꝫ canonibus ſacris per ſolā bibliā vel theo
logiā theoricā regi poſſet eccleſia ſancta dei: ſed hoc
tm̄ conſueuerant aſſerere ius canonicū ignorantes:

Sine ca-
nonib⁹ nō
pōt eccl'ia
regi.

preſertim viri religioſi ſuperbi qui ab Innocen. iij.
idiote vocantur: qui ſunt iuris ignari.extra de vo.⁊
vo.re.ex multa.§.illis.⁊ ideo deſpiciunt ſcientiā quā
ignorant. Et tamen toto die partim preſumptione.
ne inſcij reputentur: partim auaritia, vt lucrentur:
reſpondent de caſibus quos ignorant, ponentes ſe
⁊ alios in errore ⁊ de riſu: quia imperit⁹ matheſeos
loquens de ea riſui patet.xxxvij.diſtin.qui de menſa.
Et tales diuinando reſpondent ſicut ſepe eos deriſi
loquentes de ſenſu proprio non de iure: quod igno
rant. contra.c.xxxvij.diſt.relatum. Nulla maior ſu-
perbia q̄ꝫ non propriā ignorantiā confiteri. Recur-
rat ergo quilibet pro caſibus ad iuriſperitos nō ad
religioſos: qꝛ tractant fabrilia fabri.in prologo bi-
blie.c.v. Canonica enim ſcientia practica theolo-
gia eſt: ⁊ licet iſti religioſi communiter ignorent ca-
nones: ipſis tn̄ nihilominus adſtringūtur. extra de
conſti.c.j.⁊.c.fi.de tempo.or.vel non eſt. Compo. Et
hoc ſancti doctores approbant. xix. ⁊ ſequentibus
tribus diſtinctionibus per totuꝫ.⁊.xxxviij.diſt. que
ipſis. Triceſimumprimū: quia nimis creduli ſunt
in preiudicium alioꝝ: ⁊ ante q̄ꝫ eis conſtet de crimi
ne ſuas ſententias fulminant contra cano.lxxxvj.di
ſtin.ſiquid.xj.q.iij.q̄ꝫuis.⁊.c.non ſolum.c.graue. vj.
q.j.ex merito.xxxiij.diſt.habuiſſe.xxx.q.v.§. his ita.
c.nulluꝫ.extra de accuſa.qualiter.ij. Et de hoc ſupra
dixi in.v.conſideratione papali. ver.ſed ⁊ a vitio.in
c.xiij. Triceſimumſecundū: qꝛ volunt in eccleſia co
lūnas erigere non quos nouerint meliores: ſꝫ quos
ipſi magis diligunt: ⁊ quoꝝ ſunt obſequijs deliniti.
viij.q.j. Moyſes.xij.q.ij.gloria.j.q.iij.ex multis.ibi.
Nec eligant in domo dei qui maiores ſacculos pe-
cunie conferant: ſed eos qui moribus ⁊ diſciplina
atqꝫ ſcientia diuites pro officio ſuo ipſam valeant ſu
ſtentare eccleſiam. Adde quod dixi.ſ̄.e.§.nunc autē
ad fratres.ver.item beneficia.in.c.xvj. Trigeſimū
tertiuꝫ: quia paulatim quolibet anno ius parochia
le ſubtrahendo ſibi appropriant: ⁊ clericos grauāt.
x.q.iij.qꝛ cognouimus.c.inter cetera.xvj.q.j.conſti-
tutum eſt. Triceſimumquartum: quia vlciſcuntur
iniurias perſonales: contra cano.j.q.vij. ſi quis om
nem.in fi.xlvj.diſt.ſeditionarios.xxiij.q.iiij.inter q̄-
relas. Vix tamen eſt iniuria que tangat prelatum, q̄
non tangat eccleſiam: qꝛ ep̄s eſt in eccleſia: ⁊ eccleſia
in eo.vij.q.j.ſcire. Pro eccleſie autem iniuria excō-
municare poteſt: notatur de hoc.xxiij.q.iiij. guiliſa-
rius.ij.q.vij.ſi quis erga.vide quod legitur ⁊ no. ex
de penis.romana.lib. vj. Volūt eſſe actores ⁊ iudi-
ces: ⁊ tamen quum perſona actoris aſſumitur: iudi
ciaria poteſtas amittitur.ij.q.j.§.ſciendum. Et ideo
ep̄s actor vel reus non debet eſſe iudex.xj.q.j.ſi cleri
cus.iiij.q.iiij.c.j.⁊.ij. Trigeſimumquintum: qꝛ pro
minimis culpis paratos etiam corrigi excommuni
cant: quum tamen nemo excommunicari debeat:
niſi pro magnis peccatis: ⁊ quādo aliter corrigi nō
poteſt.xj.q.iij.ep̄i: ⁊ cap.nemo. Trigeſimumſextuꝫ
quia expellunt illos qui preceſſoribus ſuis fideliter
ſeruierunt: ⁊ (quod deterius eſt) remuneratione ſer
uitij quam receperant ſpoliant: contra cano.xij.q.ij.
hec huius placiti.xvj.q.vj.illud. Trigeſimumſepti
mum: quia aduocatis vel ſeruitoribus nolunt red-
dere quod promiſerunt: nec ipſos remunerare: con-
tra iura.xij.q.ij.quicunqꝫ ſuffragio: ⁊ cap.eccleſiaſti-
cis.ff.loca.qui operas.ff.de vari.⁊ extraor. cog.l.j.§.
inhonorarijs.iij.q.vij.§.tria.in verſi.apud vrbem.
Trigeſimumoctauum: quia volunt ꝙ eis credatur

in preiudicium alioꝝ contra illud.vj.q.ij. eṗs. ⁊ c.ſi
tantũ.c.placuit.xv.q.v.c.ij. Trigeſimumnonum:
quia ſoli volunt clericos deponere: quum tamen in
depoſitione preſbyteri requirantur ſex eṗi preter ꝓ-
prium, qui debet eſſe ſeptimus. In depoſitione dia-
coni tres.l.diſt.ſtudeat.xv.q.j.de crimine.⁊.q.vij.fe-
lix.⁊.c.ſi preſbyteri.Etenim ſolus non poteſt aufer-
re honorez eṗs; licet ſolus dare poſſit.xv.q.vij.ſexta
accuſatione.extra de tranſla. inter corporalia. reſpõ.
pri,poſt prin.Unde nec minores clericos deponere
poteſt:niſi cũ capitulo ſuo.xv.q.vij.eṗs nullius. vi-
de quod legitur ⁊ no.extra de here.quoniam.lib.vj.
Quadrigeſimum: quia impugnant exemptos iniu-
ſte:nec ſeruant eorum priuilegia. xvj. q. j. frater no-
ſter.extra de priuil.dilecti:⁊ cap.quanto.extra de ex.
prela.c.penul.⁊ vlt.⁊ c.frequens: in cle.⁊ de priuil.⁊
ex.pri.archieṗo.in cle.⁊ de cenſi, ⁊ ex ac. ad noſtruz.
in cle. Quadrageſimumprimum: ligant ⁊ abſol-
uunt ſine cauſe cognitione.vnde diuerſas penas pa
ti debent.xxiiij.q.iij.de illicita.ex̃ de ſen.ex.ſacro. Si
cut enim quoſdam gratia fauoris ſublimant: ſic ple
runq; alios odio inuidiaq; humiliant.xv. q.vij. c.j.
Quadrageſimumſecundum, quia in conuiuio non
faciunt legi ſacras lectiones.xliiij.diſt.pro reuerẽtia.
Nam dum corpus diuerſis ferculis reficitur: niſi le
ctione retrahatur: lingua in detractionibus relaxa-
tur: vt dicit Greg.in moralibus.lib.j.⁊.xliiij. diſt.cõ
uiuia.⁊.c.prece. Et propterea diues epulo amplius
in lingua ardebat: quia delicata guſtauerat: ⁊ lin-
guam detrahendo relaxauerat.Unde Pe. Rauen.
loquens damnato diuiti ait.Si iam te totum poſſi-
det ignis: quare ſolius lingue deſideras eſtib' ſub-
ueniri? An quia lingua magis vritur; magis ardet:
que pauperi inſultauit que miſericordiam denega-
uit: hec precedit ad iudiciũ: hec prima deguſtat cru
ciatus:que delicioſos cibos ⁊ odorata pocula degu
ſtauit. Item Grego.in homil.Quid autem eſt ꝙ in
tormentis poſitus linguam ſuam refrigerari poſtu-
lat: niſi ꝙ is qui conuiuando de loquacitate pecca-
uerat; per retributionis iuſtitiaz in lingua atrocius
ardebat: abundare eniz in conuiuijs loquacitas ſo
let. Quadrageſimumtertium: quia in eccleſia vel
dum in publico prodeunt: indumentis lineis non
vtuntur, ⁊ pallia habent diffibulata vt.ſeculares:cõ
tra conſilium.extra de vi.⁊ ho.cle clerici.ij. ad fin.
Quadrageſimumquartum: quia magis curant de
lautis conuiuijs q̃ȝ de diuinis officijs. Inde proce-
dit peccatum luxurie: inde fabule ocioſe inde virtu-
tum eneruatio: inde fomentum criminum.xliiij.di-
ſtin.§.j.⁊ cap.ſeq.per totuz.Inde conſurgunt ad cõ
centum auium matutinum continua ſyncopa tranſ
currentes: ⁊ vix celebrant quater in anno:⁊ vtinaz
nec tunc taliter celebrarent.extra de cel. miſ.dolen-
tes.Inde faciunt ſibi dici miſſam iuxta lectuz in do
mo vbi ſpurcitie multe fiunt. vnde diuinam patien
tiam ad iracundiaz prouocant: ⁊ minus malũ eſſet
eis miſſam non audire:q̃ȝ in domibus ſic ipſam au-
dire: in quibus ſine cauſa magna nullatenus ſunt
celebrande.de conſec.diſt.j.c.j.⁊.c.ſicut non alij.cum
cap.ſequ.quia diuerſis ex cauſis eṗi ſe abſentant ab
eccleſijs: nec commode poſſunt frequẽter ad eas ac
cedere ad miſſam dicendam vel audiendam: conce
ditur eis hodie habere altare viaticũ ⁊ in domibus
celebrare vel miſſam audire. extra de priuil. quoniã
lib.vj. Quadrageſimumquintum:quia chartas ⁊
inſtrumenta eccleſie non cuſtodiunt.xij. q.ij. ſi quis
de clericis. Immo res dilapidant male adminiſtrã
do: contra cano.xvj.q.j.in canonibus.xxviij. diſt.de
ſyracuſane.xij.q.ij.⁊ ſi illi: ⁊ cap. vulterane.c. apoſto
licos.extra de elec.ꝙ ſicut.de offi.dele. venerabili.de
accuſa.c.vlt:de ſimo.per tuas.j. Quadrageſimum
ſextum: quia res alienas vſurpant.xvj.q.vj.placuit
nec ipſas reddere volũt a preceſſoribus occupatas.
eorum ſanctitatem ⁊ conſcientiã pretendentes:quũ
tamen nihil interſit quoad periculum anime, inua-
dere alienas:aut ſcienter detinere: ſicut dicit conci-
liuz generale.extra de reſti.ſpo.ſepe contingit ⁊ ideo
quod alienum eſt: reddi debet.extra de teſta.filius.j.
q.iiij.§.item peccato ciuium. ℣.ſicuti: quia nihil de-
perit vtilitatibus eccleſiarum: ſi ea que ſunt aliena
reddantur.liiij.diſt.generalis.in fi.vbi de hoc. extra
de poſtu.pre.bone.ij.vbi de hoc in gloſ.c.ꝙ ſi. Qua
drageſimumſeptimum: quia non cognoſcunt ſeip-
ſos: cuius ſeminis,cuius vite, cuiusve generis ſint:
ſed in cathedris ſuis ⁊ cornibus gloriantes, presby
teros ⁊ clericos.viij.q.j.quid aũt:fratres ſuos nedũ
filios ſuos ſeculares deſpiciunt ⁊ contemnunt.Sed
ſi ſe attenderent: non paterentur ſacerdotes mino-
res ſedere iuxta ſcabellum pedum ſuorum intra ca-
meram ſuam: in qua eṗs debet ſe recognoſcere colle
gam: q̃ȝuis in eccleſia ⁊ extra cameram ſuperior ſe-
dere debeat.xcv.diſt.epiſcopus in eccleſia. Nam ſm
Greg.quum culpa non ſubeſt ſm rationem humili-
tatis:omnes equales ſumus.xxij.diſt. de conſtanti-
nopolitana.Sicut dicit Grego. Dominus oſtendit
petro vt ſe cognoſceret anteq̃ȝ ipſum vniuerſe eccle-
ſie preponeret:⁊ ideo ipſum permiſit cadere:vt in ſe
addiſceret qualiter deberet alijs miſereri.l.diſt.conſi
derandum: ⁊ c.fidelior. Quid enim intolerabilius
ſm Hiero.q̃ȝ ꝙ natus in tugurio ruſticano ⁊ paupe
re domo:qui vix poterat habere panem de milio vn
de ſaturaret ventrem rugientem: nunc faſtidit mel-
la ⁊ panem de ſimila.i. de flore farine mundiſſimo ⁊
ſubtiliſſimo factum.xij.q.ij.gloria. Quadrageſimũ
octauum:quia faciunt indiſcretas ⁊ fatuas remiſſio
nes.extra de pe.⁊ re.cum ex eo.§.ad hec. Quadra
geſimumnonum: quia grauant ſubditos in tallijs ⁊
exactionibus ⁊ encenijs que ad numerum veniunt
quantitatem:⁊ in ſubſidijs que petunt non charita
tiuis ſed excoriatiuis ⁊ tyrannicis: propter que de-
berent in quadruplum condemnari.xviij.diſt. quo-
niam.de hoc.x.q.iij.inter cetera.c.quia cognouimus
extra de ex.pla.cum ad quorundam. de cenſi.cũ apo
ſtolus: ⁊ cap. procurationes. Iure nouo etiam pu-
niuntur.extra de cenſi.romana.§.pe.⁊ vlti. ⁊ c.exig.
⁊ cap.felicis.lib.vj. Et de hoc.ſ̃.tetigi in.§. nunc au
tem.de immu.ec.quia pleriq;.℣.inter patriarcham.
ver.offendunt in cap.xviij. Tales deberent manda
re memorie ꝙ manus ſuas deberent ſeruare inno-
xias deo ⁊ principi: nullumq; lucrum contingere.in
auť.de manda.princ.§.j.Colľ.iij.C. de ſuperindic.l.j.
lib.x.ff.de damn.infec.ex damni.in auť.de collato.§.
hec quoq; colľ.ix.xvj.q.j.§. nouarum. extra de vi.⁊
ho.cle.cum ab omni.extra de reſcrip.ſtatutum.li.vj.
Quinquageſimum. Excedunt iniuſte excommuni
cando: ⁊ ſuſpendendo:vel quia hoc faciunt ſine con
ſenſu capituli.xv.q.vij.nullus.ſaluo eo quod dicitur
extra de conſue. non putamus lib. vj. Sed hic vide
quod no.xv.q.vij.epiſcopus.⁊ extra de of.or.irrefra
gabili.in gloſ.vel per decanum. Uel quia non ſeruãt
ordinem iudiciarium.extra de ex.pre. c.j. puta. quia
ſententias ſuas fulminant:⁊ excommunicant nulla

premiſſa

premiſſa monitione.ij.q.j. nemo. extra de ap. repre-
hẽſibil. Vel quia ſine cauſa, vel cauſa iniuſta, vel fal-
ſa: quod valde cauendum eſt: quum ſit hec maior
pena, que inueniatur in eccleſia dei.xxij. q.iij. corri-
piantur.iij.q.iiij.engeltrudaz. Vel quia ex odij ſomi
te ad hoc procedunt. extra de accuſa. qualiter. ij.§.j.
ad fi.xj.q.iij.§.ſi ergo: ⁊.§.cum ergo. Pena autem
excommunicanti iniuſte infligitur vt damnatus ſe-
paretur a cõmunione quantum viſuz fuerit ſuperio
ri.xxiiij.q.iij.de illicita.ij.q.j.nemo. Si autez iudex
inferior epo monitione non premiſſa excõmunicat:
ingreſſum eccleſie ſibi nouerit interdictum. extra de
ſen.ex.ſacro.pri.rñ. Si autẽ in ſcriptis ſniam excõi-
cationis non proferat: ⁊ cauſam excõicationis exp̄ſ
ſe non conſcribat: per menſem vnum ab ingreſſu ec
cleſie ⁊ diuinis nouerit ſe ſuſpenſum. Quod ſi conti
gerit ſic ſuſpenſos diuina officia exequi ſicut prius:
incurrunt irregularitatẽ: ſuper qua non niſi ꝑ ſum-
mum pontificem poterit diſpenſari: vt pena docen-
te diſcant iudices eccleſiaſtici q̄ꝫ graue ſit excõicatio
num ſententias ſine maturitate debita fulminare:
hec leguntur.extra de ſen.excõ. ſacro.⁊ capi.cum me
dicinalis.lib.vj. He ſuſpenſiones non tangunt epos
quia nullam penam ſuſpenſionis a iure incurrunt:
niſi de ipſis ibi ſpecialiter caueatur. extra de elect.ſi
compromiſſarius. cap.huiuſmodi. libr.vj. ⁊ de ſen-
ten.excommuni.qr periculoſuz.lib.vj. Et faciunt q̄
leguntur ⁊ no.extra de off.deleg.ſane.⁊ quod no.in-
fra.§.ſequen.ver. Item nullam. Si autem alias in-
iuſte quis excommunicatur poſtq̄ꝫ de hoc ſuperiori
patuerit querela propoſita excommunicator cõdẽ-
nabitur ad intereſſe excõmunicato: ⁊ alias ſuperio-
ris arbitrio punietur: quum non ſit leuis culpa tã-
tam infligere penam inſonti: ⁊ hec leguntur. pre.ca.
ſacro.§.cunqꝫ. Sed ⁊ ſi poſt appellationez legitimã
talis ſententia proferatur: degradari debet proferẽs
in criminalibus.ij.q.vj. decreto. Item excommuni
cans iniuſte, tenetur actione iniuriarum. xj. q.iij.il-
lud ⁊ cap.temerarium: ⁊ crimine ſacrilegij. xxiiij.q.
iij.non in perpetuum: ⁊ extraordinarie puniri põt.
c.extra de exceſ.pre.c.j.⁊ pre.§. cumqꝫ. ⁊ no. de hoc i
pre.c.non in perpetuum. Ergo non debet quis excõ
municari ex leui cauſa: quia non niſi pro mortali.xj.
q.iij.nemo.⁊ cap.ſequen. Hoc enim eſt ſententiaz ful
minare: quando ſcilicet ex leui cauſa vel alias iniu-
ſte fertur: vel non ſeruatur ordo iudiciarius: vt extra
de ex.pre. nimis praua. §.j. Nec refert vtrum nulla
cauſa ſubſit: vel iniuſta.c.ff.de autho.tu.nulla differẽ
tia: exemplum extra de ex.pre.dilectus. Quinqua-
geſimumprimuz: quia in iudicijs criminalibus, cle
ricorum ſuoruz non vtuntur conſilijs: contra id.xv.
q.vij.epiſcopus: ⁊ cap.fi.hoc enim tenentur facere:
ſicut ⁊ preſes preſentibus officialibꝰ ſuis indicat.C.
de ſen.⁊ interlocu.om.iud.cum ſententiam. extra de
his que fi.a pre.c.nouit.⁊ cap.quãto.Adde.§. e.℟.j.
Quinquageſimumſecundum: quia quidam eorum
nunc nimium rigorem in corrigendo ⁊ iudicando:
ſicut hypocrite ⁊ phariſei.xlv.diſti. vera.xxvj. q.vij.
alligant: nunc nimiam miſericordiam oſtendunt: ꝑ
quam fauent criminibus.l.diſtin. ſi quis diaconus:
quum medium tenere deberent.xlv.diſti.ſunt nãqꝫ:
⁊ cap.diſciplina. Superbe etiam predicant. xlvi.diſ.
habet hoc. Quinquageſimumtertium: quia paſ-
ſim ordinant malos ⁊ bonos: de quibus dicit canõ
ꝙ hoc facit nimia remiſſio ſacerdotuz noſtrorum.i.
epiſcoporum: quia pompam multitudinis querũt:
⁊ putant ex hac turba aliquid ſibi dignitatis acqui
ri: vel quibus aliud preſtare non poſſunt: diuinos
ordines largiuntur: quod tamen diſtricti oportet
eſſe iudicij: magnum enim eſt eſſe quod rarum eſt.
lx.diſt.ſi officia. Quinquageſimumquartum: quia
aliqui eorum curioſi ſunt circa eccleſie ornamenta ⁊
edificia: ſed de miniſtris nullam curam habent. xij.
q.ij.gloria. Sed vtinam hec hodie circa altaria ⁊ nõ
circa eorum palatia ⁊ calcaria ponerentur. Quin-
quageſimumquintũ: quia detrahunt vel diminuũt
reditus ſubditorum: contra id.extra de reſti.ſpo.cõ-
querẽte: ⁊ cap.grauis: propter quod puniri poſſunt
pena extraordinaria: ⁊ ſunt omnia redintegranda.
extra de ex.prec.cap.ij. Nec dñt eos irrationabiliter
grauare: vel inhoneſte tractare: ſed tanq̄ꝫ filios ⁊ fra
tres fraterna charitate tueri ⁊ honorare.extra de ex.
pre. cap.pri.extra de ma.⁊ obe.per tuas. Non ergo
dñt derogare inferiorum honoribus. extra de ex.
pre.ad hec: quia ſicut nolunt grauis oneris ſarcinas
ferre: ita non dñt alijs importabile pondus impone
re.ij.q.vi.qui ſe ſcit.⁊.c.qui ſcit ſe. An autem poſſint
diminuere fructus vacantis beneficij: dic vt legitur
⁊ no.extra vt ec.bene.cap.j.⁊ quod legitur ⁊ no.per
Io.an extra de re.ec.non alie.ſi vna.§.fi. in clemen.
Quinquageſimumſextum: excedunt denegando ſa
cramenta eccleſiaſtica malitioſe ⁊ ſine cauſa: in quo
caſu alibi poſſunt recipi per exemptos. ex̄ de p̄ſcrip.
cum olim: in caſibus conceſſis. ex̄ de ſepul.c.j.de re-
gu.lꝫ: alias recurrendum eſt ad ſuperiorem. ex̄ de iu.
pa.nullus. Aliqua tamen ſunt que vrgente neceſſita
te a quolibet accipi poſſunt.de conſe.diſt.iiij.ſanctũ.
ex̄.de of.ord.paſtoralis.§.preterea. Quinquageſi-
mumſeptimum: non ſeruant priuilegia religioſorũ.
imo eos grauant.ex̄ de priuil.dilecti.de ex.pre. ſane.
ex̄ de ſimo.ne dei. extra de cenſi. capit.ij. in clemen.
adde.§.e.℟.xl. Quinquageſimũoctauũ: qr nedũ
interſunt bellis: ſed pugnant manu propria ⁊ cũ ar
mis: quod eſt contra iura. Nam etſi epi ⁊ alij cleri-
ci poſſint intereſſe iuſtis bellis: ⁊ cõfortare alios ad
pugnandum ⁊ hortari: tamen non poſſunt pugna-
re manu propria: etiã contra ſaracenos.xxiij.q.viij.
clerici quicunqꝫ: ⁊ cap.conuenior.ſaluo eo quod di-
citur ex̄ de homic.ſi furioſus.ij.rñ.in cle. Contra qđ
prelati in Hiſpania ⁊ Alemannia faciunt tota die:
de hoc conſcientiam aliquam non habentes: contra
iura.xxiij.q.viij.§.j.⁊ cum cap. ſequen. vſqꝫ ad.§.is
ita: ⁊ cap.reprehenſibile: cum cap.ſeq.l.diſti.clericuz
qui paganum.ex̄ de exceſ.pre.c.ex. literis: de rap.in
archiepiſcopatu.ne cleri.vel mona.cleri.c.ſententiã.
de homi.petitio.vbi de hoc: de penis: qđ in dubijs.
de cleri.percũſ. per totum. De hoc latius dixi in pri
ma parte iſtius operis tractans de diſpẽſationibꝰ.§.
ſed queritur quando.ver.poſſunt. cum ver.ſequ.per
duas colũ.in.xlviij.c. Quinquageſimumnonum:
quia raro morantur in eccleſijs ſuis: immo quaſi in
tota vita eorum per curias principum ⁊ Romane
curie, ⁊ per paterna hoſpitia euagantur: contra om-
nia iura.vij.q.j.ſicut vir peruenit: ⁊ cap.placuit.ex̄ d
vo.⁊ vo.re.magne. Et de hoc: ſupra dixi in threnis
in oratione Hiere.recordare.ij. ſuper verbo, matres
noſtre quaſi vidue.viij.c. Sexageſimum. Aut non
aut peſſime dicunt officium diuinum in lectis recũ-
bentes, vel continue corporaliter vagantes, vel au-
dientes, ⁊ male, non condicentes: quia non ſufficit
audire ſolum: ſed clerici tenentur officium diuinuz
aut per ſe dicere: aut cum alijs condicere .i. partem

Obispos de España

ſuam dicere ⁊ alteram audire: alias quilibet vellet
in eccleſia mutitare: ſicut faciunt religioſi ⁊ clerici
acidioſi. Ad hec. xcij. diſt. in palea. preſbyter, que po-
nitur pro grano. ex̄ de cele. miſ. c. j. ibi. perſoluat: ⁊ ibi
compleantur: ⁊ ibi. laudem dixi: ⁊ ibi. perſoluamꝰ:
⁊ ibi. ad confitendum tibi: ⁊ ibi. referamus laudes:
⁊ ex̄ de cele. miſ. dolentes: in fi. ibi. celebrent: ⁊ ex̄ in
cle. j. all'. graui. ibi fructum labiorū: ⁊ ibi. dicere ſeu
pſallere: ⁊ ibi. celebretur: ⁊ ibi. pſallatur. Et ad iſtas
horas vocales ſeu laudes tenemur: non mentales,
ex debito. ſm Tho. Cañ. ij. Sonet vox tua: non vi-
carij: vox enim tua dulcis ⁊c. Adde quod no. extra
de cle. non re. c. ij. in gloſ. hoc quod. Et adde hic qͦ
no. Jo. an. ex̄ de reliqui. ⁊ ve. ſanctorum: ſi dñm. in
gloſ. magna: que incipit: de oratione. ver. Sed dubi
tatur. Alia ſecularia intermiſcentes, currentes, ſinco
pantes, anticipantes, nunꝙ̄ in horis. ex̄ de of. cuſto.
c. j. competentibus: dicentes, nihil quaſi cordialiter
attendentes, vix labijs deum honorantes, multas
horas dimittētes, prout cōmuniter in peccato mor
tali cum pſalmodiant exiſtentes, raro chorum intrā
tes, ⁊ quum ibi ſunt: nunꝙ̄ ſicut muti os aperien-
tes, aues ⁊ canes ad eccleſias per ſuas familias du-
centes, ante finem officij de choro exeuntes, in cho-
ro cum ſecularibus de mundo loquentes, ⁊ officiū
interrumpentes, ⁊ deum deridentes, nec alios diſſo
lutos clericos in choro corrigentes: contra omnia il
la iura. de cõſ. diſt. j. quando: ⁊ diſt. v. non mediocri-
ter. xxxviij. diſt. ſedulo. ex̄ de cele. miſ. dolentes. ⁊. xcj.
diſt. preſbyter. xcij. diſt. cantantes. ex̄ de cele. miſ. gra
ui. in clemē. Infirmus clericus in lectulo recubans
nec tenetur officium dicere nec audire: nec poſtꝙ̄ cõ
ualuerit, omiſſum recuperare. xcj. diſt. clericus victū.
ex̄ de cle. non re. ad audientiam. Sexageſimumpri
mum: quia nunꝙ̄ reddunt rationē adminiſtratio
nis ſue: tenentur enim reddere rationē adminiſtra
tionis ſue tanꝙ̄ tutores. C. de tut. diſ. l. ij. Et no. ex̄ de
accuſationibus qualiter. ij. in gloſ. ſed qualiter. cap.
extra de teſta. religioſis: in cle. ⁊ de relig. do. q2 con-
tingit. §. illi etiam. clem. ⁊. x. q. iij. c. j. quam rationem
tenetur ab eo exigere ⁊ poteſt ſuus metropolitanus
qui eſt eius iudex ordinarius. ix. qͦ. iij. per ſingulas.
Si bona epi ⁊ capituli eſſent communia: crederem
conſenſum capituli in hac ratione exigenda ⁊ red-
denda requirendum: quia eius intereſt. ca. bo. extra
de reſcrip. edoceri. de ma. ⁊ obe. c. fi. ⁊ cap. bo. lxxxix.
diſt. volumus forſan. Idē ſi non eſſent etiam bona
communia. c. xij. q. ij. quatuor. in fi. Sexageſimum
ſecundū: quod omnibus predictis exceſſibus gra
uius eſt: nedum de eo quod in occulto peccant per
ſuas immunditias, ⁊ ſimoniacas pactiones, ⁊ frau
des, ſuperbias, ⁊ inuidias, ⁊ auaritias, que tamen a
pleriſꝗ ſciuntur: nullam verecundiā habent aliqui
ex eis: ſed nec de ijs in quibus publice delinquunt:
immo in peccatis gloriari videntur. extra de ex. pre.
ꝙ̄ graue. vnde frons meretricis facta eſt eis: nec de
peccatis erubeſcunt: ⁊ peccatum ſuū ſicut ſodoma
predicauerūt. Eſa. iij. Vñ tot mortes ſibi cõponūt:
quod pernicioſa exempla alijs dant. xj. q. j. precipue.

Repertorium de materia Epiſcoporum.

Nunc de Epiſcoporum authoritate iuriſditione
⁊ conditione ⁊ exceſſibus ſimul aliquid tractandū
eſt: q2 diuiſim de hoc ſuperius pertractaui. Unde epi
ſcopis ſciendum eſt ꝙ non ſufficit eis cum ſubditis
equalem gerere vitam: ſed ſicut ſunt ſuper alios ho-
noratiores: ſic vita dñt eſſe preſtantiores. viij. q. j. nec
ſufficere. j. q. j. viliſſimus. ex̄ de voto. ex multa. §. pri.
Item epiſcopus in eo ꝙ alijs prefertur: non debet
ſe alijs preſumere meliorem. viij. q. j. illud. Itē plus
laudatur patientia epi in aduerſitate: ꝙ̄ quies in re
ligioſo. vij. q. j. ſuggeſtum. Epiſcopus quū celebrat:
ſecum debet habere ſaltem tres diacones: qui oculi
eius dicuntur. xciij. diſt. diaconi qui: ⁊ ſubdiacones
⁊ miniſtros qui ſacris induti veſtimentis in fronte
⁊ a tergo ⁊ preſbyteri a dextra regione leuaꝗ contri
to corde ⁊ humiliato ſpiritu ac prono ſtent vultu cu
ſtodientes eum a maleuolis hominibus: ⁊ conſen-
ſum prebentes ſacrificio. de conſe. diſt. j. epiſcopꝰ deo.
Domus epi debet eſſe prope eccleſiam: vt aptior ſit
contemplationi. xlj. diſt. eps. Et epi menſa nõ debet
reſplendere vaſis aureis ⁊ argenteis: ſed fide ⁊ me
ritis. ibidem. Non licet epo intendere venationi:
nec cõſanguineorꝫ etiā nimie familiaritati. xxiiij. diſt.
quorundā. ex̄ de preſumpt. cū in iuuentute. Quid
in primitiua eccleſia epi propter paupertatē recipie
bant: ⁊ quid modo dñt recipere de oblationibus ec-
cleſiarū. x. q. j. antiquis. c. de his. ⁊. q. iij. placuit. xij. q.
ij. vulterane. cum. vj. c. ſequen. Eo die quo eps ce-
lebrat in aliquo altari: ſupple vel hꝫ celebrare: q2 ea
dem ratio eſt vtrobiꝗ. ſ. reuerentia epi: vt dicit gloſ.
cap. inferius alleg. ſacerdos non debet celebrare. de
conſe. diſt. ij. c. vlt. Preſente epo ſacerdos non de-
bet niſi de ſuo mādato benedicere nec ſignare. Heb.
vij. xxj. diſt. deniꝗ. xcv. diſt. ecce. Cõceditur epo tē-
pore interdicti celebrare ſub certa forma. ex̄ de pri-
uil'. ꝙ nonnullis. Epi ſunt legati chriſti. ij. q. vij. ac-
cuſatio quoꝗ. in fi. xxj. di. in nouo. Itē oculi eiuſdē.
vj. q. j. oues. Deferre habent iudices delegati ⁊ cõ
ſeruatores epis. ex̄ de of. dele. ſane. ⁊ e. t. quia pontifi
cali. lib. vj. Item nullam ſententiam ſuſpenſionum
vel interdicti incurrunt: niſi de epis mentio habea-
tur. ex̄ de ſen. ex. q2 periculoſum. lib. vj. ⁊ de elec. ſi cõ
promiſſariꝰ. lib. vj. §. huiuſmodi: ⁊ in additione quā
poſui. ſ̄. §. proximo. ℣. l. in fi. Poſſunt vbiꝗ cū al
tari viatico celebrare vel facere celebrari. ex̄ de pri-
uil'. qm̄. lib. vj. ⁊ in additione quam poſui. ſ̄. §. proxi
mo. ℣. xliiij. Poſſunt eligere confeſſorem. ex̄ de pe
ni. ⁊ re. c. fi. An ius vel ſtatutum factum ſuper per-
ſonatibus ⁊ miniſtris eccleſie ad epiſcopatus exten
datur. no. Inno. ex̄ de conceſ. preben. dilectus ꝙ nõ.
Quia Epiſcopatus non propter bona temporalia:
ſed propter deum ⁊ curam animarum eſt recipien-
dus: ⁊ ꝙ ipſi olim nihil habebant. no. Innoc. ex̄ de
ap. conſtitutis. ij. in vlti. magna gloſ. in fi. An Epi-
ſcopatus ſit ordo. xxj. diſt. cleros. ex̄ de pur. ca. quo-
tiens. xxxij. diſt. c. j. ℣. de hoc. An Epiſcopatus ſit
fugiendus vel deſiderandus: an ſit deſiderantibus
denegandus: ⁊ de ſimilibus: no. ex̄ de elec. cū in iu-
re. ſm Innocen. An Qui eſt dignus poteſt epiſco-
patum deſiderare'. Et per quem modum debet ele-
ctus diſſentire qui ſe credit indignū: ⁊ ꝙ peccat mor
taliter qui ſe credit dignum ſi prelaturam ſibi obla-
tam reſpuit: ⁊ de quibuſdā ſimilibus. viij. q. j. in ſcri-
pturis. ⁊ cap. qui epiſcopatum. Et per Inno. in pre.
c. cum in iure. Que ſunt de lege iuriſdictionis epi:
⁊ de lege dioceſana. de of. or. conquerēte. ⁊. c. dilectꝰ:
⁊ per Innoc. de ſta. mo. c. pri. Maior eſt dignitas
epiſcopalis ꝙ̄ imperialis. xcvi. diſtin. ſi imperator: ⁊
lxiij. diſt. valentinianus. Quo ad que tenent epi lo-
ca apoſtolorꝫ. xij. q. pri. videntes. ex̄ de ſacra vnc. cap.
vnico. Palatium epi habet priuilegium defenſio-
nis: ſiue habeat capellā, ſiue non: ſiue ſit intra. xxx.

paſſus ab eccleſia: ſiue nõ. xvij. q. iiij. diffiniunt. ⁊ §.
quiſquis. ſecundum Innocen. ⁊ Oſtien. in cap. hic.
infra alleg. inter. xvij. q. iiij. id conſtituimus: ⁊ de im
mu. ec. inter alia. ſecundum Innocen. Non poteſt
epiſcopus cubicularios criminoſos ſuos vel familia
res ab accuſatione repellere. extra de accuſa. nulli.
Non peccant clerici: ſi non vocant epiſcopuz domi
num. extra de ex. pre. grauem. ſecundum Innocen.
An epiſcopus ſit de capitulo vt epiſcopus vel vt ca-
nonicus: ⁊ quando poteſtas iudicandi vel eligendi
de capitulo ad epiſcopum deuoluatur. extra de con-
ce. pre. poſtulaſtis. ⁊ de of. ord. irrefragabili. maxime
ſecundum Innocen. Epiſcopus in conſecratione
religioſus dicit religioſior abbate: ⁊ epiſcopus ad
profeſſionem monachos recipit vt abbas: not. per
Jo. an. extra de elec. nullus. lib. vj. vltima gloſ. Et ex
cellẽtia dignitatis ⁊ ordinis epiſcopalis facit vt epi
ſcopus etiam ſecularis immediate preſit monachis.
An habens filios vel nepotes poſſit fieri epiſcopus
vel alius prelatus. xxviij. diſt. de ſyracuſane. ⁊ capit.
priuſq̃z ⁊. lxj. diſt. catinenſis. ⁊ extra de teſta. cap. per
Innocen. An epiſcopus debeat potius obedire re
gi ſuo q̃z metropolitano: vel patriarche vel regi quã
pape vel eius delegato. xviij. diſtin. ſi epiſcopus. xxiij.
queſt. viij. reprehenſibile. de offi. deleg. paſtoralis. de
ap. cum parati. ⁊ de cenſib. ſignificauit. An omnis
epiſcopus ſit par apoſtolico. xxj. diſtin. in nouo. De
prelatione inter epiſcopos ⁊ presbyteros. xciij. diſti.
legimus. ⁊. ij. q. vij. quanq̃z. ⁊. xcv. diſtin. olim. Epi
ſcopi dñt vocare clericos non filios ſed fratres vel
ſocios. Et clerici epiſcopos non fratres ſed patres.
xcv. diſt. eſto. An epiſcopus poſſit agere per procu-
ratorem vel per ſe. ex̃ de reſcrip. edoceri. de ſyndi. c. j.
v. q. iij. qr epiſcopi. Qualiter iuret eps̃ pape. extra de
iureiu. ego. N. De pena ſuum ep̃m interficientium
vel manus in eum iniicientium. extra de penis. ad
aures. c. in quibuſdam. xxv. q. ij. ita nos. Et de penis.
ſi quis ſuadente. in cle. Que requirantur quuz agi
tur contra ep̃m ciuiliter vel criminaliter. extra de po
ſtu. pre. c. j. de elec. bone. j. de preben. graue. ſm Inn.
Inquiſitores heretice prauitatis non poſſunt inq-
rere contra epiſcopos: niſi habeant a papa ſpeciale
mandatum. extra de hereti. inquiſitores. libro. vj.
Monachus adeo epatu an ab regula abſoluat. Monachus factus eps̃ eximitur ab obedientia ab
batis ⁊ a regula quantum ad eſum carnium: ⁊ ſic te
net Goff. ⁊ hec communis opinio. Sed Hug. cõtra.
etiam ſi ſit papa. Idem tenet Archidiac. de hoc per
Oſtien. in ſumma de penis. Teneo cuz opinione cõ
muni: quia non comedere carnes non eſt de ſubſtan
tia monachatus: ſicut abdicatio proprietatis: ⁊ cu-
ſtodia caſtitatis. extra de ſta. mo. cum ad monaſte-
rium. §. ſi. Et quia ibi abbas diſpenſat cum mona-
cho. vt no. doctores. e. c. cum ad monaſterium. de ſi-
lentio ⁊ obedientia ⁊ ieiunio: ⁊ quicquid acquirit:
acquirit eccleſie cuius factus eſt epiſcopus. xvj. q. j.
cap. iij. vbi de hoc. xviij. q. j. c. j. ⁊ ibi de hoc no. Mo
nachus qui tranſit ad epiſcopatum vt preſit: peccat
mortaliter: ⁊ votum frangit. nota. xvj. q. j. monachi
vagantes. In locis inſignibus conſtitui dñt epi: ⁊
quantum vnus epiſcopatus ab alio debet diſtare.
lxxx. diſtin. per totum. ⁊ extra de priuil. cap. pri. An
literis epiſcopi ſit credendum. extra de fi. inſtrumẽ.
cap. pri. ⁊. ij. per Innocen. de proba. cap. poſt ceſſio-
nem. xj. q. iij. cure. Quuz recuſatur iudex ſecularis:
an epiſcopus erit iudex in cauſa illa. extra de foro cõ
pe. licet. per Innocen.

De poteſtate Epiſcopoꝝ, ⁊ de materia eoꝝ. Cap. 21.

DE poteſtate epõrum: q̃ ſine li-
centia epi nullus presbyter in
ſua dioceſi poteſt miſſam can-
tare, vel baptizare, vel aliud ſi
mile facere. xvj. q. j. cunctis ⁊. c.
multis. Quia ſine ꝯſenſu eius
non debet edificari monaſte-
rium vel oratorium. xviij. q. ij.
quidam. c. de monachis ⁊ cap. ſequen. ⁊ de priuil. cũ
olim. ij. Quia iuriſdictionem habet in religioſorum
monaſterijs. xviij. q. ij. c. j. ⁊. c. monaſteria. de of. or. di
lectus. Quia presbyteri ⁊ clerici ⁊ religioſi ſue dio-
ceſis ipſius ſubiacent poteſtati. xviij. q. ij. quidam.
Quia epi eſt in omnibus parochialibus eccleſijs p̃-
ſbyteros inſtituere. xvj. q. ij. ſane. ⁊. q. vij. nullus. ⁊. c.
ſicut. extra de hereti. cum ex iniuncto. Quia epi mo
nialibus ⁊ alijs feminis religioſis prelatuz prefice
re debent: ⁊ curam ipſarum habere. xviij. q. ij. qui re
ligioſis. de relig. do. de xenodochijs. Quia defen-
ſor deputatus a papa non dz cogere ſubditos ep̃os
coram ſe litigare. xi. q. j. peruenit. Quia eps̃ poteſt
omnem principem pro culpa excõicare. xi. q. iij. ſi au
tem. xcvi. diſt. duo. Poteſt falſarium literarum dñi
pape vſq̃z ad mandatum dñi pape incarcerare. xix.
diſt. in memoriam. Quid de ep̃o quum ab eccleſia
ſua non recipitur. xcij. diſt. §. de epis: cum. c. ſequen.
An eps̃ ſine licentia dioceſani in aliena dioceſi po-
teſt pontificalia exercere. e. diſt. ſi quis. ij. Dic q̃ non
ſine licentia dioceſani: quicquid dicat ibi Jo. Vide
qđ no. Jo. an. extra de priui. exceſ. priui. archiep̃o. in
gloſ. in pontificalibus. in cle. ex̃ de vſu. pal. c. ſi. p Jn
no. ⁊ Oſtiẽ. ⁊ de foro cõ. c. q̃zuis. in clem̃. Quia au-
thoritate ep̃i inferiores poſſunt ad alias eccleſias
tranſferri. vij. q. j. eps̃ de loco. Cauſam ep̃i accuſati
Archieps̃ cum ſuffraganeis perquirere poteſt: ſz nõ
determinare. iij. q. vj. accuſatus. Quia cum multa
diſcuſſione contra ep̃z debet recipi accuſatio. ij. q. vij.
accuſatio. cum. v. c. ſequẽ. Quia ep̃m ſubditi nec ar
guere nec accuſare paſſim poſſunt. ij. q. vij. oues. ⁊. ij.
c. ſeq. Quia ſine licentia ſui ep̃i clerici non dñt pere
grinari. de conſe. diſtin. v. non oportet. extra de vo. ⁊
vo. re. magne. ⁊ etiam Hieruſalem. vt ibi. Clerici nõ
tenentur ſeruire ep̃o in opere ſeruili. x. q. iij. placuit.
Eps̃ in ordinando eccleſiaz debet requirere conſen
ſum patroni. xvj. q. vij. de criminis. extra de iur. pa. a
nob. An eps̃ inconſulto papa ad bellum debet pro
ficiſci. xxiij. q. vlt. quo auſu. Non poteſt eps̃ ſucceſ-
ſorem ſibi inſtituere. vij. q. j. petiſti. viij. q. j. ep̃o. ⁊. ij. c.
ſequen. De rebus proprijs ⁊ acquiſitis intuitu p̃-
ſone poteſt eps̃ teſtamentum facere: de alijs non: qr
cedunt eccleſie. xij. q. j. ep̃i. ⁊. ij. c. ſequen. ⁊. q. iij. ponti
fices. ⁊. q. v. per totuz. ⁊ extra de teſta. c. j. Quia mo
rientis ep̃i res debent pro futuro pontifice conſerua
ri: ⁊ diripiẽtes illas dñt anathematizari. xij. q. ij. hec
huius placiti. ⁊. c. non licet. ⁊. c. charitatem. c. de lai-
cis illud. c. non liceat. ij. extra de elec. vbi periculũ. §.
prouiſionis. lib. vj. ⁊. c. generali. lib. vj. ⁊. c. qr ſepe. li.
vj. ⁊ de of. or. cuz vos ⁊ cap. preſenti. lib. vj. An eps̃
poteſt infeudare ratione p̃ſtiti obſequij. extra de do-
na. per tuas. An eps̃ poſſit aliquid ſtatuere contra
ius cõe: ⁊ an poſſit aliquid ſtatuere in preiudicium
eccleſiarum factarum vel faciendarum. extra de con
ſue. cum dilectus. An eps̃ poſſit conſtitutionem fa-
cere: ⁊ ſuper quibus: ⁊ in quos. xviij. diſt. §. j. de ma

⁊ obe.ſi quis.de of.le.c.vlt. ⁊ ſm Inno. de locato.c.
noſtra.de teſta.requiſiſti.de hereti.ad abolendã. An
ep̄i poſſint reſtituere famam: ⁊ abſoluere a iuramen
tis: vide quod dixi.ſ. in pri. parte de diſpen.§. quia
ep̄s.ver.lxiij.cum ver.ſequen.in.l.c.votis ⁊ fidelita-
tibus:de re iudi.cum te.per Inno.ij.q.iij.§.hinc au-
tem.in gloſ.facti.⁊ per Archid.de elec.licet canon.li.
vj. An omnes clerici ſe poſſunt opponere pro iuri-
bus ep̄i.ex̄ de confir.vti.cum dilecta.per Inno. An
licet ep̄o laico vel clerico alterius ep̄i eccleſiaſtica ſa-
cramenta conferre: vel eos ſine literis commendati
tijs proprij ep̄i ad ordines vel ad beneficia recipere
⁊ an in clericis notis ſicut in ignotis litere commẽ-
datitie requirantur: ⁊ que ſit differẽtia inter literas
commendatitias ⁊ dimiſſorias:⁊ an clericum alie-
nigenam poſſit ep̄s ordinare ſine literis commẽda
titijs ſui ep̄i ſi habet beneficium in dioceſi ſua: vel
alias eſt ei ſubdit⁹: ⁊ an quis poſſit eſſe clericus plu
rium ep̄orum.extra de preben.cum iam dudum.per
Inno.⁊ in c.cum nullus.⁊.c.ſi.de tempo.ord.lib.vj.
⁊ de cleri.pere.c.j.per Inno.⁊.lxxi.diſt. per totum.⁊
lxxij.diſt.per totum.⁊.lxxiij.diſt.per totum. xxj.q.ij.
per totum.xcviij.diſti.per totum. Cum ep̄i ſeruare
debeant canones: non debent contra facere:niſi ex-
preſſe concedatur eiſdem ex̄ de tempo.or.dilectus.p
Inno. An archiep̄m ep̄s aliquo caſu iudicare po-
teſt. Quia ep̄s habet diſpoſitionem omniuz de ſua
dioceſi ac in maioribus ſemper ſit ad ep̄m recurren
dum.extra de maio.⁊ obe.cum inferior. ſm Innoc.
ex̄ de rap.c.j.in ſi.magne gloſ.xcij. diſtin. ſi qui ep̄i.ĩ
gloſ.j.in quo.in ſi.iij.q.vj.c.j.in gloſ.ſed quid. Non
poteſt ep̄s inuito ⁊ irrequiſito papa fieri religioſus.
vij.q.j.ſcias.ex̄ de regu.licet. An vnus ep̄s in alte-
rius ep̄atu poſſit preſcribere iura epiſcopalia. Et ꝙ
ius quod habetur in canone de limitibus non pre-
ſcribendis:locum habet in prouincijs:epiſcopatib⁹
⁊ parochijs.de preſcrip.ſi diligenti. per Innoc.⁊ ex̄
de paroch.ſuper eo. An de iure cõi eccleſie ⁊ decime
ad ep̄m pertinent: ⁊ an poteſt agere ep̄s pro eccle-
ſijs ſibi debitis ad decimas.extra de deci.duduz.ſm
Inno. Quia eccleſia inferior poteſt preſcribere ali
qua iura epiſcopalia ⁊ aliqua non. ex̄ de capel. mo.
c.ij. An ſufficiat teſtimonium ep̄i ne promouendus
examinetur.xvi.q.j.ſi quis.ix.q.ij.ep̄m. An epiſco-
pus poſſit excommunicare,abſoluere,delegare,iudi
care,vel beneficia conferre extra ſuum epiſcopatuz.
extra de of.le.nouit. An abbas iura epiſcopalia poſ
ſit preſcribere: ⁊ que ⁊ qñ.extra de preſcrip.auditis.
⁊ cap.veniens.⁊ cap. cum olim. maxime per Inno.
Non poteſt ep̄s ſine licentia pape votum longe pe-
regrinationis emittere.extra de vo.⁊ vo.re. magne.
de reg.licet. Et an poſſit peregrinari ep̄s ſine licen
tia capituli. vel modicam peregrinationem facere ſi
ne licentia pape. pre.c.magne. per Innoc. An ep̄s
fundet ſuam intentionem de iure communi in mo-
naſterijs ſui epiſcopatus: ⁊ an poſſit cognoſcere in-
uito prelato inferiori de cauſis ad eius iuriſdictionẽ
ſpectantibus:⁊ de ſimilibus loquentibus de iuriſdi
ctione ep̄i in loco ad ſuam iuriſdictionem non perti
nente.ex̄ de of.archid.dilecto.per Innocẽ. An ep̄s
poſſit facere conſtitutionem ligantem non ſuos ſub
ditos.ex̄.de ſen.ex.a nobis.de conſtitu. vt animarũ.
lib.vj. An ep̄s poſſit eſſe iudex in cauſa eccleſie ſue ⁊
ſuorum:vel eccleſie ſue iniuriam vindicare, xxiij.q.
iiij.inter querelas. ex̄ de iud. cum veniſſent. An eo
ipſo ꝙ aliqua eccleſia eſt in alicuius epiſcopatu vel
dioceſi conſtituta: per conſequens ſit illi ſubiecta.ex̄
de reſcrip.cum non liceat.de except. venerabilis.per
Inno.⁊ de reli.do. cum venerabilis. per eundem.
Quum ep̄s de aliqua cauſa cognoſcit: an tunc qui-
libet canonicorum erit iudex.de of.or.irrefragabili.xv.
q.vij ep̄s. An caſu non punit ep̄s exceſſus ſuorum
canonicorum.de of.or.irrefragabili. Qualiter ⁊ quan
do vnus ep̄s qui ſcit alium ep̄m ſuos ſubditos ex-
communicare: ⁊ in eos iura epiſcopalia exercere: p-
dit poſſeſſionem horum iurium.de reſti. ſpo. olim.iij.p
Innoc. An decimas vel eccleſiam quam tenet vel
ius patronat⁹ poſſit dare laicus ſine authoritate ep̄i.
de iure pa.nullus.⁊.e.t.c.j.lib.vj. An ep̄s poſſit ex-
cõmunicare, vel interdicere, vel ſuſpendere, ſine con
ſilio capituli ſui.extra de ex.pre.c.j. Ep̄s habet iura
epiſcopalia: non ſolum in bonis a principio eccleſie
aſſignatis: ſed etiam poſtmoduz acquiſitis.extra de
reſti.ſpo.cum ad ſedem.per Inno. An partem fabri
ce poteſt ep̄s in vſus ſuos conuertere.x. q.iij.vnio.
An ep̄s poteſt corrigere ſubditos ſubditorum ſuorum
eis pretermiſſis: ⁊ quando poteſtas iudicandi vel
eligendi de capitulo ad ep̄m deuoluatur.de of.or.ir-
refragabili. ſm Inno. An ep̄s poteſt agere ſine cõ
ſenſu capituli vel econtrario vel etiaz conueniri. An
poteſt agere vel reſpondere pro eccleſijs ſibi ſubdi-
tis. An ipſe alijs preferatur. Quia ep̄s eſt preordi-
nator in cunctis. Quia ipſius eſt omnis cura eccle-
ſiarum. Et ꝙ ep̄s per ſe vel per alium debet intereſſe
conſtructioni eccleſiarum.de reſti.ſpo. olim cauſam.
ſm Innocen. An ep̄s poteſt pro ſuis neceſſitatib⁹
fructus eccleſiarum ſibi ſubditarum accipere. extra
de cenſi.cum apoſtol⁹. ſm eundem. Quia ep̄s gene
raliter eccleſiam eximendo nihilominus tria vel q̃-
tuor ibi intelligitur retinere.ex̄ de cenſi.cum venera
bil.per Her.⁊ Inno.⁊ ex̄ de dona. paſtoral.in gloſ.
ſi ita. An loc⁹ poſſit effici ſacer ſine authoritate ep̄i.
An epiſcopus habet iura parochialia in hoſpitali-
bus: ⁊ poſſint conſtrui ſine eo.ex̄ de reli. do. de xeno
dochijs.extra de do.inter dilectos.ſm Innocẽ. De
poteſtate epiſcopi in monaſterijs ⁊ eccleſijs ſue dio-
ceſis. An exempti ratione populi non exempti ſub-
ſint epiſcopo.extra de ſta.mo.ca.per Inno. Prio-
res ⁊ rectores eccleſiarum curam animarum habẽ-
tium perpetui non poſſunt ab illis amoueri ſine cõ-
ſilio ep̄i.e.t.monachi.ſm eundez. Nihil debet ep̄s
exigere de temporalibus in eccleſijs ſibi ſubiectis
preter iura ſua.extra de reli.do.de xenodochijs. per
Inno. An priuatus ſine authoritate epiſcopi locum
religioſum vel hoſpitale vel oratorium ad celebran
dum, vel domum ad recipiendum pauperes depu-
tare poteſt.eodem ti.ad hoc. p Inno. An epiſcop⁹
poſſit eccleſiam in emphiteoſim dare. An abbatem
⁊ conuentum alicuius monaſterij poteſt ad iura epi
ſcopalia exercenda ſuos vicarios conſtituere. extra
de reli.do.conſtitutus.per Inno. An ſolus ep̄s po
teſt cognoſcere de crimine vbi agitur ad priuationẽ
officij vel beneficij.xvj.q.vlt.inuentum. An preſcri-
bens vnum ius ep̄ale vel plura, videatur etiã aliud
poſſidere vel preſcribere.de p̄ſcrip.auditis. ⁊ de ca-
pel.mo.dilectus.ſz Inno.⁊ alios. Cui potius mo
nachus ep̄o an abbati debeat obedire: ⁊ ad quem
principaliter ſpectet correctio eius.xi.q.iij. qui reſi-
ſtit.xviij.q.ij.c.j.xj.q.j.de perſona.extra de of.or.quã
ta.maxime per Inno.⁊ Oſtien. De poteſtate ep̄i in
eccleſijs ſibi ſubiectis quoad alienationes ⁊ alia.ex-
tra vt ec.bene.vt noſtrũ.⁊ ſm Inno.de elec. vt pre-

terite.

terite. Qualiter ⁊ in quo patri epiſcopus vel eccleſia filio comparatur.lxviij.diſt.quorum. An ep̄s poſſit remittere de penitentia pape.xxxiij.q.ij. latorem. An epiſcopus poſſit fructus alicuius eccleſie in ſuaꝫ vtilitatem conuertere.ex̄ vt ec.bene. vt noſtrum ſm̄ Inno. Licet epiſcopi ſine authoritate pape non poſſunt aliquem ſanctoruꝫ catalogo aggregare: poſſunt tamen ſtatuere aliquem ſanctum ſolenniter venerari. de ferijs. capit. fin.ſecundum Innocen. Et adde quod not.de conſecratione diſtin.iij.cap.pri. in gloſ. ſed de quibus.

Aliud repertorium de materia epiſcoporum. Cap. 22.

De officio epiſcopi: nunc tractemus. Epiſcopi officium eſt virgines altaria, eccleſias conſecrare. Chriſma conficere ⁊ cum ipſo confirmare. lxviij. diſt. q̄zuis. Ideo inungitur epiſcopus: vt procurator animaruꝫ ⁊ diſtributor ſpiritualium exiſtat.xj.q.j.§.ex his omnibus. Nō ſufficit ep̄o innocens vita: niſi adſit doctrina.xliij.diſt.§.j.⁊.c.j. Ep̄s debet docere populū ſacram ſcripturam non grammaticam vel phyſicā. lxxxvj.diſt.cum multa.xxxviij.diſt.ignorantia. Officium ep̄i eſt diſcordantes concordare: ⁊ ad pacem cogere.xc.di.per totum. Debet ſibi cōmiſſos ſolicite regere.c.di.rationis.vij.q.j. ſuggeſtum.⁊.c.ſequen. Nō licet ſibi aliquē proprijs manibꝰ cedere.lxxxvj. diſti. non liceat. Ep̄i eſt locum aſſignare degradato in quo peniteat.lxxxj.diſt.ſacerdos. Q̄r ep̄s in ordinatione clericoꝝ ſtatuta conſilioꝝ debet ordinandis pronunciare.xxxviij.diſt.placuit. Ep̄i eſt ordinare ꝙ in eccleſijs baptiſmalibꝰ ſint doctores ⁊ magiſtri qui pueros in liberalibus artibus ⁊ in alijs vtilibus doceant.xxxvij.diſt. de quibuſdaꝫ. Inter ep̄m ⁊ eccleſiam eſt ſpirituale matrimonium. vij.q. pri.ſicut alteriꝰ. Ep̄s poſſideat res eccleſie ad diſpēſandum non ad diſſipandum.xij.q.j. ep̄s. ⁊.c. expedit.c.res eccleſie.cum.ij.c.ſeq. Debet abijcere curas ſeculares.xj.q.j.te quidem. Non debet eſſe aduocatus vel tutor.lxxxviij.diſt.ep̄s tuitionē.⁊.iij.c. ſequ. Non per ſe ſed per Oeconomum clericum, dꝫ tpalia eccleſie gerere.xvj.q.vij.qm̄ in quibuſdam.⁊.c.ſequen.lxxxviij.diſt.ep̄s nullam.xxxix.di.volumus.⁊ ij.c.ſequen.viij.q.j.ſi petrus. Officia eccleſiaſtica nō debet propinquis committere.lxxxix.diſt.decenter. cum.§.prece. Uide ſuper hoc.ver.prece. quod notaui.ſ.eodem.§.ſed vt ſciant. V.xx.in.c.xx. De rebus eccleſie primū ſibi: poſtea miniſtris: demū alijs fidelibus debet prouidere.xij.q.j.§.ſi ergo. Non debet in ſuam vel ſuoꝝ proprietatem res eccleſie conuertere.xij.q.j.ep̄s.⁊. c. res eccleſie. Raptores rerum ep̄i debent excommunicari.xvj.q.j.ſimiliter. Ratio redditur ep̄o de tertia deputata fabrice cuiuſlibet eccleſie.x.q.iij.c.j. Debet ep̄s pauperibus ⁊ oppreſſis ſolicite prouidere: ⁊ eos defendere.lxxxij.diſtin. epiſcopus.lxxxiiij.diſt.peruenit.lxxxvj.di.fratrem.lxxxvij. di.per totum.xij.q.j.videntes.⁊.c.ex ijs.⁊.ij.c.ſequē. Ep̄i eſt prouidere de perſonis idoneis que predicēt ipſius ſubditis.ex̄ de of.or.inter cetera. Que iura cōſequatur ep̄s in electione.⁊ que in conſecratione.ex̄ de elec.tranſmiſſam de conſec.ec. aqua. An ad epiſcopum ſpectet cauſarum matrimonialium ⁊ criminalium cognitio.clericorum perpetua depoſitio.diutina ſuſpenſio eccleſiarum vnio vel diuiſio. extra de offi.archidia.ad hec per Innocen. De iuriſdictione multiplici epiſcopi.de verb.ſigni.abbate. ſm̄ eundem.de of.or.ad reprimendam.ſm̄ eundem. An epiſcopus diuerſarum linguarum ⁊ rituuꝫ habens populum, debeat habere vicarium nationibus illis cōformem: ⁊ an in vna ciuitate plures poſſint eſſe epiſcopi. Et an vnus ſub ſe alium habere poteſt. de off. ord.quoniam.ſm̄ Innocen. An defenſio ⁊ executio teſtamentorum quoad pias cauſas vel alias: ⁊ an publicatio teſtamentorum ad epiſcopum pertineant.ex̄ de teſta.c.iij.ſm̄ eundeꝫ. An epiſcopo vel rectori eccleſie competat defenſio ſuper eccleſie libertate.ex̄ de preſcrip. auditis.ſm̄ eundem. Quando legata pijs cauſis incerta diſpoſitioni epiſcopi cōmittantur.ex̄ de verb.ſign.cum tibi. Que ſunt que ſolis ſunt epiſcopis reſeruata. Et an papa poſſit prohibere eis ne chriſment in fronte: ⁊ epiſcopi presbyteris ne baptizent.lxviij.diſtin.q̄zuis. ⁊ extra de conſuetu.quanto.ſm̄ Inno. ⁊ alios. An que ſunt ordinis, poſſint epiſcopi demādare.ex̄ de conſe.ec. aqua.

De ſolennitate dedicationis epiſcoporum annuatim facienda.de conſe.diſt.j.ſolennitates. j. Hoc non obſeruatur hodie niſi a papa.ſm̄ gloſ.in hoc.c. An epiſcopus qui renunciauit ordini epiſcopali, minores conferat ordines.ex̄ de ſup.ne.pre.c.j.ſm̄ Inno. Et an ſemel conſecratus epiſcopus poſſit in aliquo caſu reconſecrari: dic quod no. extra de renunci. poſt tranſla.in gloſ.ſed quid. Quando ⁊ qualiter epiſcopus in capitulo vocem canonici habeat. ⁊ quando capitulo negligente deuoluatur ad eum poteſtas beneficia conferendi.extra de preben.poſtulaſti.maxime per Innocen.⁊ ex̄ de ap.a colluſione.lib.vj. De duobus epiſcopis contendentibus ſuper iuriſdictione alicuius monaſterij. ex̄ de ſen. ⁊ re. iu. q̄zuis.per Innocen. An eo ipſo ꝙ epiſcopus recipit prepoſituram vel aliquam dignitatem: vacet epiſcopatus: ⁊ an decre.de multa.in epiſcopatibus locum habet. An epiſcopatibus renunciari poſſit tacite vel expreſſe ſine licentia pape. An epiſcopo poſſint dari alia beneficia ſi eſt pauper. An epiſcopatui propter paupertatem poſſint vniri alie dignitates: ⁊ per quem. de conceſ.pre.cum noſtris.per Innocen. Si aliquaruꝫ eccleſiarum epiſcopi cum toto ſuo populo labuntur in hereſim vel ſchiſma: an nihilominus eccleſie ille honorem ſuum retineant: ⁊ eccleſias ſibi ſubiectas quoad proprietatem ⁊ poſſeſſionem. de ma. ⁊ obe. inter quatuor, per Innocen. De duobus epiſcopis in eadem eccleſia.vij.queſt.pri.non autem. An inuitis detur epiſcopatus.lxj.diſtinc.nullus. An in vna ciuitate poſſint plures pontifices ſimiles eſſe: ⁊ quid videtur ſi vnus excommunicat ⁊ alter abſoluit: vel contrarias ferunt ſententias: in quibus locis epiſcopi ſint inſtituendi: ⁊ ꝙ parua vel magna ciuitas nō facit maiorem epiſcopum vel minorem: ⁊ an plures Romani pontifices poſſint eſſe ſimul. lxxx. diſtinc. per totum.xciij.diſtin.legimus.vij.queſt.pri.non autem.vbi de hoc in gloſ.cap.in apibus. xxiiij. queſt.j. didicimus.de offi.ordi.quoniam.de priuile. cap.pri. An propter excommunicationem epiſcopi iuriſdictio eius ad Archiepiſcopum deuoluatur.de ſup.ne. pre.romana. libro.vj. De modo procedendi contra epiſcopum: ⁊ que requirantur: ⁊ qui.de preben.graue per Innocen. Que res intelligantur de menſa epiſcopi. ⁊ ad que bona iuramentum de non alienādo, extendatur.de re.ec.non alie. vt ſuper Innocen.

De quarta decimarum ⁊ mortuariorum quam ha-
bet epiſcopus in eccleſijs ſue dioce. an preſcribi va-
leat, ꝙ epiſcopus pro omnibus eccleſijs ſuis agere
poteſt ꝙ locationes ⁊ venditiones non poſſunt fa-
cere clerici de rebus eccleſiarum ſine authoritate epi
ſcopi. de teſta. requiſiſti. ſm Innocen. Quia iure
primitiuo omnia que eccleſijs relinquuntur ad epi-
ſcopi manus debent venire: ⁊ ad eius voluntatem
expendi. de ſepultu. relatum. ſm eundem. An por-
tio decimaruꝫ ⁊ perceptio canonice portionis quas
recipit epiſcopus ab eccleſijs ſue dioceſis ſint de iu-
re epiſcopali. extra de parochijs. in rubrica per In-
nocen. Quot dñt epm conſecrare: ⁊ quibus diebꝰ
lxvi. diſt. porro. cum. §. prece. lxxv. diſtin. ꝙ die domi
nico. extra de tempo. ordi. nec epiſcopi. An per in-
ſtallationem: vel per quem modum apprehendit
quis poſſeſſionem epiſcopatus. ex̃ de reſti. ſpo. in lite
ris. ſm Inno. An ⁊ quando criminoſus ad epiſco
patum promotus ſit deponendus. de iureiu. ſicut no
ſtris. ſm Innoc. Multa de iuriſdictione epiſcopali
vtilia no. Innocẽ. ex̃ de excep. cum venerabilis: ⁊ de
preſcrip. de quarta. ſm eundem. Quia pontificalia
non ſunt de ſua ſubſtantia ordinis vel officij epiſco-
palis quia ſine ipſis quodlibet officium fieri poteſt.
Et ideo ſi epiſcopus a pontificalibus ſuſpenſus, ni-
hilominus celebret in pontificalibus: non incurrit
irregularitatem. de ſenten. excom. cum medicinalis,
lib. vj. per Inno. de conſue. cum dilectus. Quid iu-
ris quum ſe intromittit Archiepiſcopus de ſubditis
epi. de of. or. duo ſimul. ſm eundem. Quis dabit ex-
penſas pro epo viſitanti. eo. ti. inter cetera. ſm eun-
dem. ⁊. c. ſi eps. lib. vj. Et an epiſcopus debeat habe
re aliquid ab eccleſijs quas per alium viſitat. ibidẽ.
De iure multiplici epiſcopi. de of. or. conquerente. ſꝫ
Inno. de ma. ⁊ obe. inter eum. ⁊ eodeꝫ ti. dilecti. per
eundem. Quantum epiſcopus ⁊ qualiter de bonis
eccleſie ſue vel reditibus religioſis dare poteſt. xij. q.
ij. ſi epiſcopus. ⁊ ex̃ de ijs que fin. a pre. ſine con. c. pa
ſtoralis. Inter ea que in. j. parte iſtius operis. ſup.
in. §. qr eps. in. c. l. poſui de potentia epiſcoporum in
diſpenſando: ⁊ que in ſuperioribus addidi de eoruꝫ
iuriſdictione ⁊ officio: ⁊ in quibus cõmuniter tranſ
grediuntur: plene epiſcoporum materiam explica-
ui. Neminem tamen epiſcoporuꝫ reprehendi in ſpe
ciali: quum ſint patres: ſed vt a delictis abſtineant
admonui: ⁊ me cum eis: ⁊ deliberata ⁊ examinata
conſcientia conueniat vnumquẽqꝫ. vj. q. j. oues. viij.
q. j. qui vos ⁊. c. qualis. ⁊. c. ſequen. ad fi. ⁊. c. quid au
tem. Fateor autem ꝙ locum tenent apoſtolorum.
xciij. diſt. legimus: ſed coram deo nullum cognoui:
qui exerceret opera eoꝝ. xl. diſt. c. ij. Omnes preſunt
⁊ deſiderant preeſſe: perpauci prodeſſe. viij. q. j. qui
epiſcopatum: ⁊ ideo vere non omnes epiſcopi conſe
crati, ſunt epiſcopi ſanctitate. ij. q. vij. nõ omnes epi.
Loquar ergo ſicut conſueui: ⁊ dicam ſancte eccleſie.
Vbi ſunt apoſtoli domini fundatores tui. lxxxv. j. §.
hac itaqꝫ. verſi. deus enim. ⁊ ex̃ de elec. fundamenta.
lib. vj. Vere celos incolunt. Succeſſores eoruꝫ ⁊ ini
mici eorum nunc terram lingunt. Ve vobis qr cor-
ruunt edificia: quia fundamenta arenoſa ſunt ⁊ ſa-
bulo herent. Matth. vij. in fine. Et columne arun-
dinee ſunt. Matth. xi. extra de accuſa. qualiter. ij. §.
licet. non argentee. Cañ. iij. nec marmoree. Cañ. v. ⁊
de hoc ſatis.

Porro quia poſt epiſcopos ſingulorum officia-
lium, prepoſitorum, ⁊ rectorum, ⁊ paſtorum, ⁊ pre-
latorum in eccleſia dei ſpecialiter defectus ponere, iu
riſdictionem ⁊ potentiam longum eſſet: ponam in
genere pro potentia ⁊ ſanctitate eorum aliqua origi
nalia: deinde iuridice tangam in quadam recolle-
ctione iuriſdictionem eorum: quos oẽs prelatorum
vel prepoſitoꝝ nomine comprehendo. ex̃ de verbo.
ſign. qꝫuis. Primo igitur ſciendum ꝙ dum durat
mundus angeli angelis preſunt: demones demoni
bus, homines hominibus: ad vtilitatem viuentiũ
⁊ deceptionem: ſed omnibus collectis iam omnis
prelatio ceſſabit. gloſ. j. ad Coꝝ. xij. facit. j. ad Corin.
xv. ibi. Deinde finis ⁊c. ⁊ que leguntur ⁊ no. lxxxix.
diſtin. ad hoc. Prelati mali oues fortes ⁊ pingues
necant quantum in ipſis eſt: ⁊ ſi ille viuunt: de miſe
ricordia dei viuunt: tamen quantum ad malos pa-
ſtores attinet malo eas exemplo occidunt. Atten-
dens enim ouis in prepoſitum ſuum male viuentẽ,
incipit dicere apud ſe. Si prepoſitus meus ſic viuit:
ego quis ſum qui non faciam quod ille facit. glo. ad
Titum. ij. Vitia prepoſitoruꝫ ſubiectis ſunt offendi
culum gloſ. Leui. x. Prepoſitoꝝ bonitas, ſubiecto-
rum ſalubris eſt regula. Grego. in Regiſtro. ⁊ ſalus
lxi. diſt. miramur. Prelati non tantum pro ſuis ar
guuntur delictis: pro populo enim coguntur princi
pes reddere rationem ne forte quum non docuerũt:
vel ſolicite non arguerunt: qui primo peccauerunt:
vt contagio diſpergatur in populos. In ipſos enim
conuertetur ira dei ⁊ ceſſabit a populo. Hec ſi cogita
rent homines: principatus non ambirent. Sufficit
cuiqꝫ pro peccatis ꝓprijs argui ⁊ reddere rõnẽ: quid
neceſſe eſt ꝓ peccatis populi oſtentari contra ſolẽ an
te quem nihil poteſt abſcondi? Unde Joſue princi
pes populi contra ſolem ſuſpendit: ⁊ furor dei a po-
pulo eſt amotus. gloſ. Numeri. xxv. Adde quod ſcri
pſi ſupra in iſta ſecunda parte. in Threñ. in oratione
Hiere. recordare. ver. principes manu. ⁊ in additio-
ne ibi poſita. in. c. ij. En ergo ſanguis ſubditoruꝫ de
manibus prelatoꝝ exquiritur. ex̃ de of. or. irrefraga-
bili. cum ſuis ibi concor. Bonus paſtor egrotan-
tia pecora viſitat: diſperſa perquirit: relicta recolli-
git: laſſa ſuſtentat: malus paſtor econtrario omnia
diſpergit gloſ. Zacha. xj. O qꝫ rarus eſt domino pro-
pter dominum ſeruiens: oues chriſti non ad lucrum
ſed amore chriſti paſcens. gloſ. Mat. xxiij. Prelato
rũ fures multi: qui per oſtiũ nõ intrarunt mercena-
rij quaſi oẽs. xxiij. q. iiij. tres perſonas. viij. q. j. ſunt in
eccleſia. Duo ſunt que a populis querunt paſtores
paſcentes ſeipſos nõ oues: lac, ⁊ lana. Lac prebet, q
victũ prebet. Lanã prebet, qui honorẽ prebet. Iſta
ergo duo a populis q̃runt: cõmodũ ſupplende neceſ
ſitatis, ⁊ fauorẽ honoris ⁊ laudis. Aug. in lib. de pa
ſtoribus. Indignus lacte ⁊ lana cõuincit: qui non
paſcit oues: qui non vigilat in cuſtodia gregis iudi-
cium autem ſibi manducat ⁊ bibit. xxiij. queſt. iiij.
forte. Bernard. in ſermone. dixit Simon Petrus.
Bonus paſtor non populi requirit datum: ſed lu-
crum. Philip. iiij. Nec gloriam dei vſurpat ſibi. Lu
ce ſecundo. Acceptum talentum non ligat in ſuda-
rio: ſed partitur nummularijs: a quibus ⁊ vſuras
recipit non ſibi ſed domino. Luce decimonono.
Matthe. vigeſimo quinto. Non habet foueam vt
vulpes, nec habet vt volucres nidum. Matth. viij.
⁊ Luce nono. non loculos quomodo Judas. Joan
nes duodecimo. xxiij. queſt. iiij. quid ergo. Non de-
nique ſicut nec Maria locum in diuerſorio. Lu-
ce ſecundo. Sed tantum puritatis intime bono

gloriatur.

gloriat. Non poteſt veraciter loqui: niſi qui extrin-
ſecas glorias perfecte reſpuerit: nec valet pure vel
dei vel proximi querere lucra: qui propria non con-
tempſerit. Bern̄. in ep̄la ad Henricum Senonēſem
archiep̄m: Paulus non querit que ſua ſunt. Phil.
ij. viij. q̄ō. j. ſunt in eccleſia: ſed querit que filioꝝ ſunt
quos in chriſto per euangeliū genuit. j. ad Coꝛ. iiij.
quod vtiqꝫ obſeruandū eſt ſingulariter ijs qui ſpiri
tualiter preſūt populo: vt pre oībus que ſunt ſua ne
gligant ⁊ contēnant pro vtilitate ceteroꝝ. vij. q. pri.
ſcias. Greg. ſuper Apoca. Qui ad regimē alioꝝ aſ-
ſumitur: ſe obligat vt quibus eterna predicat etiam
in tp̄alibus prouidere ſtudeat. gloſ. inde. ij. vt chr̄s
turbis. xxxvj. diſt. §. ecce facit. lxxxvj. diſtin. fratrem.
Quū incōparabiliter longe melior ſit aīa qua viui-
mus terrena ſubſtantia: quaꝫ exterius poſſidemus.
xij. q. j. ſcimus: qui non dat pro oībus ſubſtantiam
ſuam: qn̄ pro ijs daturus eſt aīam ſuam. Greg. in ho
mil. Ego ſuꝫ paſtor. In tribus maxime prelati chri
ſtum imitari debent: qꝛ in loco chriſti ſunt in digni-
tate poteſtate, officio. Fuit chriſtus ſacerdos. p̄s. cix.
Tu es ſacerdos in eternum. Hebr. vj. Rex. p̄s. lxxj.
Deus iudicium tuum regi da. ⁊ Mat. ij. Et miſter.
Mat. xx. Luce. xxij. Sacerdos quum in ara crucis
ſeipſum hoſtiam dedit. Phil. ij. Rex quum a ligno
regnauit. p̄s. Miniſter quuꝫ pedibus Petri aquā
miniſtrauit. Joan. xiij. Sacerdoti igitur dignitas.
Regi poteſtas. Miniſtro competit officium. Digni
tati debetur reuerentia. j. Pe. ij. ex̄ de ma. ⁊ obe. ſoli-
te. Poteſtati obediētia. Ro. xiij. xi. q. iij. qui reſiſtit.
Officio cura. xi. q. j. iure. Duo ex his, prelatis deben
tur: tertiū vero ſubiectis. Reuerentia ⁊ obedientia
prelatis exhibenda eſt a ſubiectis: cura vero ſubie-
ctis impendenda eſt a prelatis. Hugo. de clauſtro. li.
ij. de his. xciij. diſtin. per totum. ⁊ ex̄ de of. oꝛ. per to-
tum. Quidaꝫ amant ſubeſſe: vt poſſint preeſſe. Ho
nores fugiunt: vt honoribus obuient. Ibidem lib.
iij. Animus quietus ſedet ſuper fenum: quando car
nem ſubijcit: ſuper ſcabellum: quum mundum ſubij
cit: ſuper cathedram: quum proximum non deſpi-
cit. Ibidem. Prelatus non habens compaſſionem
⁊ congratulationem alijs in bonis. Ad Rom̄. xij. j.
ad Corint. xiij. quaſi duo vbera: gaudere cum gau-
dentibus: flere cum flentibus: duo vbera ſunt. ſm
Bern̄. ſuper Can̄. j. Meliora ſunt vbera tua vino:
alijs nō prodeſt: ⁊ ſibi obeſt. Bernar. ſuper Can̄. ſer
mo. x. Quum ſederem mihi ad pedes ieſu merens,
⁊ offerens ſacrificium cordis ⁊ ſpiritus contribula-
ti in recordatione peccatoꝝ meoruꝫ: aut certe ad ca
put vel raro ſtarē: ⁊ exultarem in recordatione be-
neficioꝝ dei: audiui dicentes. Ut quid Mar. xij. p-
ditio hec? clamantes videlicet ꝙ mihi ſoli viuerem.
ij. q. vij. ſancta: qui, vt putabant, multis prodeſſe po-
terā: ⁊ dicebant. Potuit enim venundari multo: ⁊
dari pauperibus. Mat. xxvj. Joan. xij. Sed non bo
num nunciabant mihi. Nam etſi vniuerſum mun-
dum lucrer ⁊ perdā me: quid prodeſt? Matth. xvj.
⁊ Luc. xix. ex̄ de ſimo. mattheus. Un̄ intelligēs ver
ba hec: inter illas quas ſcriptura vocat muſcas mo-
rientes que perdunt ſuauitatem vnguenti recorda-
tus ſum illius diuine ſcientie. Eſa. iij. ⁊. ix. Populę
meus: qui te beatum dicunt: ſeducunt te. Bernard.
ſuper Can̄. xij. ſermo. Diſcite prelati ſubditoꝝ vos
matres debere eſſe non dominos: ideo magis ſtu-
dete amari quā metui: etſi interdum ſeueritate eſt
opus: paterna non tyrannica. Matres fouendo: pa

Seueri-
tas nimia
prelato vi-
tanda.

tres vero corripiendo vos exhibeatis. Gratianus.
Rectorem ſubditis pietas matrem diſciplina vero
patrem exhibeat. xlv. diſt. §. hinc etiam. Unde ver-
ſus. Ubera patris habens, vbera matris habe. Po
nite ſeueritatem: ſuſpendite verbera: verba produci
te: pecora lacte pingueſcant. Quid iugum veſtrum
ſuper eos aggrauatis: quorum potius pondus por
tare debetis? Bern̄. ſuper Can̄. ſermo. xxiij. Taleꝫ te
redde ſubditis: vt magis ameris q̄ꝫ timearis. Reue
rentia enim ex amore procedit: odium timor offert.
Iſid. in ſynonimis. Rectorem ſubditis ⁊ pietas
matrem: ⁊ patreꝫ exhibeat diſciplina: atqꝫ inter hec
ſolicita circūſpectione prouidendum eſt: ne aut di-
ſcretio rigida ſit: aut pietas remiſſa. Grego. in cura
paſto. ad hoc. xlv. diſt. §. hinc etiam alibi. ⁊. c. licet j.
⁊. ij. ⁊ cap. omnis qui. ⁊. c. dſciplina. ⁊. c. ſunt nonnul
li. Non eſt vnius meriti ſocialiter viuere ⁊ vtiliter
preeſſe. Quaꝫ multi deniqꝫ ſub preceptore quieti vi
uunt: quos ſi iugo abſoluas: videas non poſſe quie
ſcere: nec ſe equalibus ullo modo ſeruare innoxios:
Item innumeros cernis ſine querela inter fratres
conuerſari: ſuper fratres autem non ſolum inutiliter
ſed etiam inſipienter ⁊ nequiter. Bern̄. ſuper Can̄.
ſermone. xxiij. Prelatus autem debet habere feruo
rem zeli cum diſcretione. xlv. diſt. diſciplina. ibi. Sit
zelus, ſed non immoderate ſeuiens. Item Bernar.
Zelum tuum regat ſcientia: firmet conſtantia. Ibi-
dem. Tria neceſſaria ſunt ijs qui dominantur ⁊ pre
ſunt: terror: amor ⁊ ordinatio. Abſqꝫ ordine ergo
dominum non ſtat. Per beneficia ergo ⁊ affabilita
tem procuret vt diligatur. Per iuſtas uindictas nō
ꝓprie iniurie. lxiij. di. ſalonitane: ⁊. xxiij. q. iiij. ſi is qui
ſed legis diuine ſtudeat vt metuatur. Cyprianus de
xij. abuſiuis. Prelato vtraqꝫ vita: contemplatiua
⁊ actiua neceſſaria eſt. xxxiij. diſtinctio. ſiquis vult.
lxxxviij. diſtinc. cap. pri. expreſſum. ⁊ extra de renun.
niſi cum pridem. §. nec putes. Nec dubiuꝫ quin lon
ge periculoſior ſit ceteris eorum adminiſtratio: ta-
men ſi bene adminiſtrauerint gradum: bonum ſibi
acquirunt ⁊ maiorem abundantiam ⁊ ſupereffluen
tem. Luce. vj. menſuram accipient. Bernar. in epi-
ſtolis. Sciant boni prelati languentium. Luce de
cimo. xlv. diſtinc. diſciplina. pri. reſponſo ſibi anima
rum curam traditam: non pompam. Quicunque
interim. Numeri. xj. ⁊. xx. xc. diſtin. capitu. pri. mur-
mur. cum inſipientia ſubditorum querule vocis iu-
dicio deprehendunt: etiam ſi in ipſos vſqꝫ ad uitia
⁊ contumelias prorumpat: medicos ſe ⁊ non domi
nos. xcv. diſtinc. eſto agnoſcentes, parent confeſtim
aduerſus phreneſim anime non uindictam ſed me-
dicinam. Bonus paſtor animam ſuam dat pro oui
bus ſuis. Joan. x. Animam pro illis: carnem illis.
Illam in precium: iſtam in cibum. Res mira. Ipſe
paſtor: ipſe paſcua ⁊ ipſe redemptor. Ibidem ſermo
ne. xxvij. Ueri paſtores licet tabernacula habeant
de terra in terra: corpora. ij. Pet. pri. ij. Corinth. v.
uidelicet: non tamen de terra: ſed de celeſtibus gre
ges dominicos paſcere conſueuerunt. Ezech. xxxiiij.
Ibidem ſermone. xxvj. Non otioſe toties repeti-
tur. Joannes vigeſimo. vj. queſt. pri. imitare. Pe-
tre amas me. in commiſſione ouium. Ego quidem
id ſignatum puto: acſi dixiſſe illi Jeſus. Niſi te-
ſtimonium perhibeat tibi conſcientia ꝙ ames ual-
de perfecte: quia hoc eſt plus quam tua, plus quā
tuos, plus quam te. Iſta triplex renunciatio: in qua
eſt perfectus amor poſitus. Luce. xiiij. nequaquam

ſuſcipias curam hanc. Propterea attendite vobis quicunq; miniſterij huius opus ſecuti eſtis: attendite inquam vobis: ⁊ precioſo depoſito quod vobis creditum eſt. Ciuitas eſt: vigilate ad cuſtodiaꝫ. Luc. ij. Spõſa eſt: ſtudete ornatui. xxx. q. v. femine. Oues ſunt: intendite paſcuis. j. Pe. v. xcv. di. eſto. Porro cuſtodia ciuitatis vt ſit ſufficiens: trifaria erit. A vi tyrannoꝝ. vij. q. i. §. hoc. A fraude hereticoꝝ. extra de pur. ca. inter. A tentationibus demonũ. xvj. q. j. c. ij. Sponſe vero ornatus in bonis operibus, moribus, ⁊ orationibus. j. q. j. ipſi ſacerdotes: conſtat. Ad paſtus ouiũ, paſcua. Ezech. xxxiiij. ſcripturarũ: ſed diſiunctio eſt in illis. Sancta ſunt mandata: que duris ⁊ carnalibus imponuntur ex lege vite ⁊ diſcipline. lxxxij. diſt. plurimos. Eccle. xlv. Et ſunt onera. Ro. xiiij. diſpenſationum: que infirmis ⁊ puſillis corde de reſpectu miſericordie. l. diſt. ponderet apponãtur. Et ſunt. Mat. xix. xxiij. q. j. §. j. xiiij. q. j. §. j. conſilioꝝ fortia, que ex interna ſapientia proponatur ſanis: ⁊ qui exercitatos habent ſenſus ad diſcretionẽ boni, ad Heb. v. ⁊ mali. Ad cuſtodiam ciuitatis opus eſt fortitudine: ad repellendas. Eccle. vij. ibi. Noli querere fieri iudex: niſi valeas virtute interrũpere iniquitatem, iniurias. Spirituali aſtutia: contra demonum aſtutiã. ij. Corin. x. Prouerb. xvj. xxiij. q. iiij. §. vaſis: ad deprehendendum inſidias. Fidelitate: vt non querat prelatus que ſua ſunt. viij. q. j. ſunt in eccleſia. Porro ad mores honeſtandos vel corrigendos. ex de accuſa. qualiter. ij. quod vtiq; ad decorem pertinet ſponſe. ſ. eccleſie: neceſſaria eſt diſcipline cenſura. xlv. diſt. diſciplina. Iam ergo in paſcua diuinoꝝ quõ educet greges dñicos paſtor idiota. xxxvij. diſt. §. fi. ſed etſi doctus fuerit: non autem bonus; verendum eſt ne non tam nutriat doctrina vberi quã noceat vita ſterili. c. xxv. diſt. c. vlti. Ibideꝫ. Bernar. lxxvij. ſermone. Si diligitis me: paſcite Ioan. xxj. viij. q. j. in ſcripturis: oues meas. Si ergo dilectionis eſt teſtimonium cura paſtoralis: quiſquis virtutibus pollens gregem domini renuit paſcere: paſtorem ſummum conuincitur non amare. Quõ enim is qui proximis profuturus eniteſcere poteſt: vtilitati ceterorum ſecretum preponit ſuum: quando ipſe ſummi patris vnigenitus vt multis prodeſſet: de ſinu egreſſus eſt patris ad publicum noſtrum? Greg. in paſto. c. vj. ⁊. viij. q. j. in ſcripturis. Sunt nonnulli qui ex ſola humilitate refugiunt: ne eis quibus ſe imparos exiſtimant preferantur: quoꝝ profecto humilitas ſi ceteris virtutibus cingitur: tũc ante dei oculos vera eſt: quum ad ſuſcipiendum hoc quod vtiliter ſubire precipitur pertinax non eſt. Nec enim verus eſt humilis: qui ſuperni nutus arbitrio vt debeat preeſſe intelligit: ⁊ tamen prodeſſe contemnit: ſed diuine diſpoſitioni ſubditus atq; a vitio obſtinationis alienus quuꝫ ſibi regiminis culmen imperatur: ⁊ ex corde debet fugere: ⁊ inuitus obedire. ad hec. viij. q. j. ſciendum. cum. c. ſeq. Ibidem Grego. c. vij. Virtutibus pollẽs, coactus. j. q. vj. ſicut is: ad regimen veniat: virtutibus vacuus nec coactus accedat. xlix. di. §. j. xxvij. q. ij. prius q̃. Ibidem. cap. iiij. Intuere quomodo prelati incedunt nitidi ⁊ ornati, circumamicti varietate veſtium non moꝝ. pſal'. xliiij. tanq̃ ſponſa carnalis procedens de thalamo ſuo. ps. xviij. nam ſi repente quempiam talium procedentem aſpexeris: ſponſam potius putabis q̃ ſpõſe eccleſie ſcilicet cuſtodem. Unde vero hanc illis exiſtimas exuberare, rerum affluentiam, ſplendoreꝫ

veſtium, menſarum luxuriam, congeriem vaſorum argenteorum ⁊ aureorum niſi de bonis ſponſe? Inde eſt ꝙ illa eccleſia ſcilicet pauper inops ⁊ nuda relinquitur facie miſeranda inculta hiſpida exãguis: propter hoc non eſt hoc tempore ornare ſponſam: ſed ſpoliare: non eſt cuſtodire: ſed perdere: non defendere ſed exponere: non inſtituere ſed proſtituere: non eſt paſcere gregem: ſed maculare ⁊ deuorare: de quibus dominus dicit in ps. xiij. ⁊. lij. Deuorãt plebem meam ſicut eſcam panis. Qui mundum deſerunt ad exteriora officia prouehi non debent: niſi per humilitatem diutius in eiuſdem mundi contẽptu ſolidentur: citius namq; bona depereunt: que hominibus ante tempus innoteſcunt: q: ⁊ arbuſta plantata prius quã radice fixa coaleſcant ſi manus concutiens tangat: arefacit: at ſi in altum radix figitur: tunc ⁊ hanc ⁊ manus impellit: ſed non ledit: ⁊ ventorum flatus inflectendo concutit: ſed non euertit. Quid pariete robuſtius: qui tamen ſi dum conſtruitur, impellitur: ſtatim ſine labore deſtruitur: ſi autem per ſpacium temporis ab humore ſuo ſiccari permittitur: etiam arietum ictibus minime quaſſatur: faciunt. xlviij. diſtin. §. j. ⁊. c. fi. ſic bona noſtra intempeſtiue manifeſtata pereunt: ⁊ diutius occultata ſolidantur Greg. in morali. lib. viij. Magna ſacerdotis gloria rectitudo ſubiectorum. vnde Paul'. j. ad Theſſa. ij. c. in fi. dicit diſcipulis. Que eſt eniꝫ ſpes noſtra aut gaudium aut corona glorie? nonne vos ante dominum noſtrum ieſum chriſtuꝫ in aduentu eius? Greg. in mora. lib. xj. Quanto altius hic aliquis erigitur: tanto caſibus grauioribus occupatur. xl. diſt. homo. viij. q. j. illud. eiſq; ipſis populis mente ⁊ cogitatione ſupponitur: quibus dignitate preponitur. Ibidem. lib. xvij. Omne quod hic eminet: plus meroribus afficitur: quã honoribus gaudeat. Ibidem. lib. xxxij. ⁊ eſt. xiij. diſt. nerui. Is qui peſt ea circa ſe menſura ſubditos moderetur: quatenus ⁊ arridens timeri debeat: ⁊ iratus amari; vt eũ nec nimia letitia uilem reddat: nec immoderata ſeueritas. xlix. diſt. §. j. odioſum. ſepe enim ſubditos frangimus. xxvi. q. vij. alligant: dum plus iuſto rigorem tenemus. Qui profecto iam rigor iuſtitie non erit: ſi ſe ſub iuſto moderamine non cuſtodit ⁊ diſcipline metu. Reſoluimus ſubditos: ſi noſtro regimini hilaritatis frena laxamus: quia dum nos quaſi liceat letos aſpiciunt audacter: ipſi ad illicita reſoluuntur. Ut autem rectoris vultus debeat timeri: neceſſe eſt vt ipſe vultum dei ſine ceſſatione timeſcat: illi enim merito difficile de letitia creditur: qui ꝙ ſe pro amore dei continue affligat: a ſubditis ſcitur: qui eniꝫ inceſſanti eſtu ſpiritualis deſiderij ſuperna appetit: de eo in dubiuꝫ venit hoc ꝙ aliquando ante homines hilareſcit. Grego. in mora. lib. xx. Prelatus nec ſeuerior eſſe debet: nec diſſolutior: ne de ſeueritate ſit oneri ⁊ de familiaritate contemptui Unde in omnibus ijs modus eſt tenendus. Ille autem erit conuenientior habitus: ſi actu quidem ſeuerus ſit: vultu grauis: verbo ſerenus. Bernar. iiij. de conſideratioae. Idem ſcripſi. ſupra eo. cap. xv. verſicu. ille vero. Prelatus modum excedens in corrigendo non debet ueniam petere a ſubditis. Auguſtinus. lxxxvj. diſtinc. quando. dic ut tibi. Diſciplina uel miſericordia multum deſtituitur: ſi una ſine altera teneatur. Gregorius. in morali. libro vigeſimo. ⁊ eſt. xlv. diſtinc. diſciplina. Ibi vide pulchram doctrinam pro prelatis. Sancti viri non preeſſe ap-

petunt hoibus ſed prodeſſe.viij.q.j. qui epiſcopatū.
Greg.in mora.lib.xxj. Superbus rector totiens ad
culpam apoſtaſie labitur: quotiens preeſſe homini-
bus delectatur: ⁊ honoris ſui ſingularitate letatur.
Nam vnde hec vitiorum radix pullulat in corde re
gentiū? nonne ex imitatione illius qui deſpectis an
geloꝝ ſocietatibus, dixit Eſa.xiiij.Aſcendam ſuper
altitudinem nubium: ⁊ ero ſimilis altiſſimo? Ibi-
dem.lib.xxiij.Leuite ab anno.xxv.tabernaculo ſer-
uiunt.⁊ a.l.cuſtodes vaſorum fiunt. Numeri.viij.
Quid per.xxv.annum in quo flos iuuentutis abo-
ritur: niſi ipſa contra vnumquodq; vitium bella ſi-
gnantur. Et quid per quinquagenarium in quo iu
bileus.Leui.xxv.⁊ vlti.de pen.diſtin.j.qui domum.
ſub.§.non ſunt hec continetur: niſi interna requies
edomito mentis bello exprimitur? Quid vero per
vaſa.xxiij.q.iiij.qui ſm.⁊ cap.vaſis.ſub.c.nabucho-
donoſor.j.Theſſa.iiij. Sciat vnuſquiſq; vas ſuum
poſſidere in ſanctificatione ⁊ honore tabernaculi:
niſi fidelium anime deſignantur? Leuite ergo ab an-
no.xxv.tabernaculo ſeruiunt.⁊ a.l. cuſtodes vaſorū
fiunt: q; videlicet qui adhuc impugnantium vitio
rum certamina per conſenſum delectationis tolerāt:
alioꝝ curam ſuſcipere non preſumant: quum vero
tentationum bella ſubegerint: tunc animarum cu-
ſtodiam ſortiantur.xlix.diſt.§.j. Sed quis hec perfe
cte ſubiugat? Quum paulus dicat ad Ro.vij.xxxij.
q.v.ſi paulus. video aliam legem in membris meis
repugnantem legi mentis mee. Sed aliud eſt bella
fortiter perpeti: aliud autem expugnari. In iſtis ex-
citatur virtus: ne extolli debeāt vt in Paulo.ij. ad
Corin.xj.⁊.v.q.v.non omnibus.xxxij. q.v. ſi paul⁹.
In illis vero extinguitur: vt ſuccumbant. Greg.in
mora.lib.xxiij. Arrogantium prepoſitoꝝ hoc pro-
prium eſſe ſolet: vt in afflictos audientes ſuos ma-
gis diſtricte corripere appetant q̃z blande refouere.
Plus enim ſtudent vt mala obiurgando increpēt:
q̃z bona laudando confirment Superiores quippe
ſe videri deſiderant: ⁊ magis gaudent: quum ira eos
leuat: q̃z quum eos charitas exequatur. Semper in-
ueniunt quod increpando rigide feriant: q; percute
re rigide ſciunt: ad hec.xlv.diſt. vera. ⁊.xlvj. diſt.c.j.
ſed compati humiliter neſciunt. Greg.ibidem. Po
teſtas accepta, non honor: ſed onus.xl.diſt.ante om
nia: exiſtimanda eſt: nam cui eſſe nunc iudicem li-
bet: huic videre iudicem iratum. Apoca.j.tunc non
libet: tunc enim ſolum poteſtas bene geritur: quum
non amando ſed timendo retinetur. Dixit quidam
miniſter ſancti Franciſci prouincie fratribus. Tolli
te mihi officium q̃zdiu mihi diſplicet: q; ſi mihi inci
piet complacere: ve vobis ⁊ mihi: que vt miniſtra-
ri ratione valeat: oportet vt hanc non cupiditas,
ſed neceſſitas imponat. Percepta autem nec ꝑ for-
midinem debet deſeri: nec ex libidine retineri: ne aut
peius quis ex humilitate ſuperbiat ſi diuine diſpen
ſationis ordinem fugiendo. viij.q.j. in ſcripturis. ⁊
cap. ſciendum: contemneret: aut eo magis ſuperni
pectoris humilitatem abijciat. Matth.xj.quo eum
ſuper ceteros priuatum regimen delectet. Greg.ibi-
dem. Secundum merita ſubditorum tribuuntur
perſone regentium: vt ſepe qui videntur boni acce-
pto regimine mox permutētur: ſicut Saul dignitas
mutauit.j.Reg.xv. Unde pro qualitate ſubditorum
diſponitur vita regentium.ij.q.vij.c.j.⁊.§.ſed quali-
ter.vj.q.j.ex merito: vt ſepe pro malo gregis etiam
delinquat vita boni paſtoris. Unde Dauid ſuper-
noꝝ myſterioꝝ conſcius, tumore repētine elationis
inflatus, populū numerando peccauit.ij.Reg.vlt.j.
q.iiij.§.his ita.℣.item dauid. Sed vindictam popu-
lus Dauid peccante ſuſcepit. Cur hec? q; ſm meri-
tū plebiū, diſponuntur corda rectorum. Iuſtus ergo
iudex peccantis vitiū ex ipſoꝝ auerſione corripuit,
ex quoꝝ dauid peccauit: ſed q; ⁊ ipſe ſua voluntate
ſuperbiens a culpa alienus non fuit: vindictam cul
pe etiam ipſe ſuſcepit: nam ita ſeuiens qui populum
corporaliter pertulit: rectorem quoq; populi intimo
cordis dolore proſtrauit: ibi.percuſſit autem cor Da
uid.ij.Reg.vlti. Certū ergo eſt ꝙ ita ſibi inuicem ⁊
rectoꝝ merita connectuntur ⁊ plebiū: vt ſepe ex cul-
pa paſtoꝝ deterior fiat vita plebium. Et ex vita ple
bium mutatur vita paſtoꝝ. Ibidem lib.xxx. ad hoc.
viij.queſt.j.audacter. Summus locus bene regitur
quū is qui preeſt vitijs potius q̃z fratribus dn̄atur.
Cunctos quippe equales natura genuit. Ut autem
alijs ad regimen alij cōmittantur: non eos natura,
ſed culpa preponit. Grego.in mora.lib.xxvj.ad hoc.
xxij.diſt.conſtantinopolitane. A prelato ſeruanda
eſt ⁊ in corde humilitas: ⁊ in opere diſciplina: atque
inter hec ſolerter intuendū eſt, ne dū immoderatius
cuſtoditur virtus humilitatis: ſoluantur iura regi-
minis: ⁊ dū prelatus quiſq; plus q̃z decet deijcitur:
ſubditoꝝ vitā ſtringere ſub diſcipline vinculo non
poſſit. Sed decenter quibuſdā erūpentibus ſignis ta
les nos apud nos eſſe ēt ipſi qui nobis cōmiſſi ſunt
non ignorent: vt de authoritate noſtra quod formi-
dent, videant ⁊ de humilitate noſtra quod imiten-
tur, agnoſcant. Conſideremus aſſidue ꝙ ſum⁹ equa
liter, non ꝙ ſumus temporaliter alijs prelati. Greg.
ibidem. Ad officium paſtoris pertinet opertos fon-
tes aperire: ⁊ aquam.ſ.ſapientie ſalutaris. Eccle.xv.
puram innoxam ſitientibus ouibus miniſtrare. Au
guſt.de verbis dn̄i.xliiij.c. Tres perſonas deſigna-
uit dn̄s in euangelio. Ioan.x. paſtoris, mercenarij,
⁊ furis. Diligendus eſt paſtor: mercenarius toleran
dus: latro vitandus. Paſtor autem non eſt qui an
nunciat deum propter commodum ſuum, ſiue pro-
pter ſuam pecuniam, ſiue propter honorem ⁊ lau-
dem humanam. Paſtor ergo in veritate chriſtum
annunciat: mercenarius occaſione: fur eſt qui aſcen
dit aliunde. Ibidem. Aug.ſermone.j. Idem.xxiij.q.
iiij.tres. Adde quod ſcripſi. ſupra.e.§. ver. O q̃z ra-
rus. Non decet eum qui ſuperior ceteris gradu: in-
feriorem eſſe bonoꝝ geſtu. Raba. ſuper librum Nu
meri.j.q.j.viliſſimus. Iuſti etiam quum imperant:
ſeruiunt eis quibus imperare videntur. Neq; enim
dominandi cupiditate imperant.xxiij.q.j.quid cul-
patur: ſed officio conſulendi. Nec principandi ſuper
bia: ſed prouidendi miſericordia. Nam ita deus ho
minem condidit. Dominamini inquit. Geñ j.piſci-
bus maris ⁊ volatilibus celi. Hominem rationalem
noluit niſi irrationalibus dominari non hominem
homini: ſed hominem pecori. Inde primi iuſti pa-
ſtores pecorum magis quam reges hominum fue-
runt: vt ſic etiam inſinuaret deus quid poſtulet or-
do creaturarum: ⁊ quid exigat meritum peccato-
rum. Conditio quippe ſeruitutis iure intelligitur
impoſita peccatori. Auguſti.de ciuitate dei.libr.xix.
cap.xiiij.⁊.xv.⁊ pri.ad Timo.v.xxij.diſtinc.conſtan
tinopolitane. Prelatus inſtare debet opportune
importune.xliij.diſtinc.cap.pri. ad fin. Opportune
volentibus: importune nolentibus: prorſus impor
tunus ſum: tu vis errare: tu vis perire: ego nolo: non

vult poſtremo ille q me curat dicens. Ezech. xxxiiij. xxiiij. q. vj. c. ij. Quod errauit non reuocaſtis. ⁊ quod perijt non queſiuiſtis. Reuocabo ouem errantem. requiram perditam. Luc. xv. Et ſi me inquirentem lanient vepres ſyluarum: per omnia anguſtata coarctabo: omnes ſepes excutiam: quantum mihi dñs dederit oĩa peragere. Aug. in li. de paſto. facit. xxiij. q. iiij. diſplicet. ⁊. q. vj. quod errauerat. c. vides. Si bonus fuerit que tibi preeſt: nutritor tuus eſt: ſi malus tentator tuus eſt. Nutrimenta tua libenter accipe: ⁊ in tentatione probatus eſto. Jaco. j. Aurũ mũdandum in fornace artificis. Jn vno anguſto loco tria ſunt. aurum. palea. ignis ad illa duo ignis apponitur. palea vritur. aurum purgatur. Aug. de verbis domini ſermo. vj. Sunt quidam qui ſciũt poſſunt, ⁊ volunt preeſſe. ſi hi volunt prodeſſe: charitatis eſt. vij. q. j. qui epiſcopatum. alioquin ſuperbie. Quidaz autem ſunt: qui ſciunt, ⁊ poſſunt: ⁊ nolunt preeſſe, Hoc quidem humilitatis eſt, ꝙ renuunt. ſed inertie eſt: ſi quum ſciunt, omnino reſiſtunt. xvj. q. j. nos autem. Quidam autẽ ſunt: qui nec ſciunt nec poſſunt: ſed volunt. Hoc quidem cupiẽtis videtur eſſe ꝙ volunt. j. q. vj. ſicut. ſtultitie vero eſt ꝙ hoc volũt quod nec ſciunt nec poſſunt. Quidaz autem ſunt: qui nec ſciunt nec poſſunt nec uolunt. qui prudenter agunt. Hugo de clauſtro Extorta ſeu coacta licentia nõ eſt licentia. ſed violentia. quod ergo tua importunitate extra de reſcrip. lib. vj. victus. epiſcopus fecit inuitus non fuit abſoluere ſed irrumpere. Bern. in epiſtola ad Odonem qui importune obtinuit abſolutionez a prelatura. Plerunque ij qui magiſterium paſtorale ſubire cupiunt: nonnulla bona in animo proponunt. ⁊ quamuis hoc elationis tentatione appetãt. operaturos tamen ſe magna pertractant. Sed penſet quiſqz quid ſubditus egerit ⁊ cognoſcet ſi prelatus bona agere que propoſuit poſſit quia nequaqz. i. difficile. qr honor inflat ſuperbiaz. xlv. diſtin. licet. valet in culmine humilitatez diſcere: qui in imis poſitus didicit ſuperbire. Nequaqz. i. difficile. qr augmentum rerum auaritiam gignit. c. xiiij. q. iiij. quid dicam. Auaritiam vincere poteſt: qui ad multorum ſuſtentationem tendit. is cui nec ſufficere proprium ſoli potuit. Hugo de clauſtro. Qui ĩ regimine ſunt ſemper affici debent pro ijs qui ad eorum ſolicitudinem pertinent. Et quando. ii. Corint. xj. poſſibile ẽ: recordari eorum debent: ex nomine. ⁊ orationis exhibere Ro. j. ſuffragia. Neque aliud occupare illud pectus debet qz animarum ſicut in Moyſe. xlv. di. diſciplina. ⁊ in Paulo que optabat fieri anathema a chriſto pro fratribus. Ro. viij. zelus. Quia illius officij ẽ, reuocare. xxvj. q. vj. quod errauerat. deuios. Reconciliare. xxvj. q. vj. per totum. erroneos. Confirmare, vt deus. p̃s. lxvij. confirma hoc deus. eos qui in iuſtitia proficiunt. ⁊ qui deficiunt hortari: ne deſperent de venia. de pe. di. vij. c. j. Chryſ. in cura de paſt. Non debet honoris ducatum ſuſcipere: que neſcit ſubiectos tramite vite melioris preire. xxv. di. §. nunc autem. xlix. di. §. j. Jſid. de ſummo bo. lib. iij. c. xxxiiij. Nulla ars doceri preſumitur: niſi prius diſcatur. lix. di. per totuz. Ab imperitis ergo paſtorale magiſterium qua temeritate ſuſcipitur: quando ars eſt artium regimen animarum Greg. in paſto. c. ij. facit. xvj. q. j. ſi clericatus. extra de eta. ⁊ qua. cum ſit. Nulla res abſqz. Hiero. in prologo biblie. magiſtro diſcitur. ⁊ muta animalia ⁊ ferarũ greges ductores ſuos ſequuntur. Jn apibus principes ſunt. grues vnum ſequuntur ordine literato ⁊c. Hierony. ad ruſticum monachum. ⁊. vij. q. j. in apibus. Mihi videtur eſſe ars artium ⁊ diſciplina diſciplinarum hominem regere. quia certe eſt inter omnia animãtia. maxime moribus. Quid. Pectoribus mores tot ſunt: quot in orbe figure. ⁊ voluntates hominum vane ſunt. ff. ad Tre. qr poterat. de hoc legitur ⁊ no. extra de con. pre. qr Gloſ. j. varius: ⁊ voluntate diuerſus. Grego. Nazanzenus in apolog. Quum homini ſit perdifficile ſcire regi. i. regenti ſe obtemperare. Quia ſecundum Senecam Animus hominis naturaliter eſt in poteſtate recalcitrans. multo difficilius eſt ſcire alios regere. qr quanto gloria maior eſt: tanto periculum grauius. viij. q. j. illud. habentibus intellectum. Jbidem. Quum paſtor per abrupta graditur: ad precipitium grex ſequitur. Greg. in paſto. c. iij. Nemo in eccleſia plus nocet: qz qui peruerſe agens nomẽ vel ordinem ſanctitatis habet. Delinquentem namqz hunc redarguere nullus preſumit. ⁊ in exemplum culpa vehementer extenditur: quum pro riuerentia ordinis peccator honoratur. Greg. ibidez. ⁊. lxxxiij. di. nemo. Jlle ad dignitatem paſtoralis officii debet prouehi: qui ad aliena ſuſcipienda non ducitur: ſed propria largitur. qui per pietatem viſcerum citius ad ignoſcendum flectitur, ſed nunqz plus qz debeat ignoſcens ab arce rectitudinis inclinatur. xlv. di. licet. Qui nulla illicita perpetrat: ſed perpetrata ab alijs vt propria deplorat. Ro. xij. Qui ex affectu cordis aliene infirmitati cõpatitur. ij. Corin. xi. xlv. di. vera. ſicqz in bonis proximi ſicut in ſuis profectibus letatur. Qui ita ſe imitabilem ceteris in cũctis que agit inſinuat: vt inter eos non habeat quo ſaltẽ de tranſactis erubeſcat. Qui ſic ſtudet viuere. vt proximorum corda arentia. Ezech. xxxvii. xij. q. ij. de uiro. doctrine valeat fluentis irrigare. Qui orationis vſu ⁊ experimento. xxxvj. diſt. ſiquis. iam didicerit quod obtinere a domino que popoſcerit poſſit. Jbidem. c. xj. Tantum debet actionem populi actio tranſcendere preſul: quantum diſtare ſolet a grege. xxv. diſtin. §. nunc autem. ibi. Cuius comparatione ceteri grex dicantur. vita paſtoris. Sit ergo neceſſe eſt cogitatione vt Maria. Luc. ij. mundus. actione precipuus, diſcretus in ſilentio. vtilis. xliij. diſtin. ſit rector. in verbo ſingulis compaſſione proximus. precunctis contemplatione. extra de renun. niſi cuz pridem. §. nec putes. ſuſpenſus. Bene agentibus per humilitatem ſocius. xcv. di. eſto. Contra delinquentium vitia per zelum iuſtitie. xlv. diſtin. diſciplina. erectus. Jnternorum curam exteriorum occupatione non minuens. Exteriorum prouidentiam. xxxix. di. petrus. internorum ſolicitudine non relinquens Greg. ibidem. c. xiij. Tales ſeſe qui preſunt exhibeant: quibus ſubiecti ſua occulta prodere non erubeſcant. vt quum tentationum fluctus paruuli tolerant: ad paſtoris mentem quaſi ad matris ſinũ. c. ij. q. vj. ad romanam. ij. ⁊ Joan. xiij. de ioanne recũbente in ſinu ieſu. recurrant. Grego. ibidem. Quod pauci ſunt electi culpa forſan rectorum eſt. quia duz paſtor terrenis incumbit: lupus ouile irrumpit, oues rapit, ⁊ diſpergit. Joan. x. Richar. ſuper Apo. lib. j. Jn alto poſitum non altum ſapere. Ro. xij. difficile, ⁊ omnino inuſitatum. quia honor inflat. xlv. diſtin. licet. tanto glorioſius. Bern. in epiſtolis. Jlla ſolicitudo prepoſitorum vtilis eſt. Jlla cautela laudabilis eſt: cum qua totum ratio agit: ⁊ furor nihil ſibi vendicat. Greg. in Regiſtro. xi. q. iij. illa. Cum

honoris augmento cura quoqꝫ ſolicitudinis debet exercere. Ibidez. Uſus conuerſationis humane eſt, vt preeſſe non audeat: qui ſubeſſe non didicit. lxj. diſtin. miramur. ex̄ de elec. cuz in magiſtrum: nec ſubiectis obedientiam imperet quam prelatis exhibere nouit. ij. q. vj. qui ſcit ſe. Sunt tamen nonnulli qui ita per myſterium ſpiritus docentur intrinſecus: vt ſi eis exterius humanum magiſterium deſit: magiſtri intimi cenſura non deſit: quoꝝ tñ libertas vite ab infirmis in exemplum non eſt trahenda. xxvj. q. ij. non ſtatim. ⁊ c. non exemplo ſed veneranda. ij. q. vij. §. ijs ita. ante ca. ſiquis. Ne dum ſe quiſqꝫ ſimiliter ſpirituſancto impletum preſumit: diſcipulus hominis eſſe deſpiciat: ⁊ magiſter erroris fiat. xxiiij. q. iij. quid autem. Mens autem que diuino ſpiritu i̅pletur: habet euidentiſſima ſigna ſua, virtutes ſcilicet ⁊ humilitatem. Greg. in dialo. lib. vj. Hec ſunt que paſtori conueniunt: bonitas. Joan. x. Diſciplina. xxiij. q. iiij. ita ſcientia. xliij. diſtin. c. j. Bonitas attrahit: diſciplina corripit: ſcientia paſcit. xcv. di. eſto. Bonitas amabilem: diſciplina imitabilem: ſcientia docilem reddit Bern̄. A prelato tria ſunt neceſſaria Uerbum dei. ex̄ de of. or. inter cetera. Exemplū. xcv. diſt. eſto. ibi. Forma facti. Oratio. xxx. diſtin. ſiquis. Nam etſi vocis virtus ſit opus: tamen ⁊ operi ⁊ voci efficaciam promeretur oratio. Bernar. in epiſtola ad Balduinum abbatem. Inquantum prelatus per ſubditos grauatur: tantum lucratur: ⁊ inquantum iuuatur: ⁊ tantum ſibi ſua premia minuuntur. Elige ergo quos vis an qui grauando iuuent: an q iuuando grauent. Illi tibi promeritores: iſti meritorum fraudatores exiſtunt. Nam qui ſocij ſunt laboris: ⁊ mercedis. Sapien. x. ex̄ de renun. c. niſi. §. verum. in fi. participes erunt. Bernard. in epiſtola ad Raynaldum abbatem. Mendicantibus honores blandiuntur: ſed onera penſantibus tedio ſunt atqꝫ fortitudini: non autem omnes capiunt verbuz hoc. Multi non tanta fiducia alacritateqꝫ currerēt ad honores: ſi ſentirent ⁊ onera. xl. diſt. ante. viij. q. j. clemens. vnde profecto grauari metuerent: nec cuz tanto honore ⁊ periculo quarumlibet affectarēt infulas dignitatum. Nunc vero quia ſola attenditur gloria, non pena: purum. i. ſimplicem ſe eſſe clericuz quilibet erubeſcit eſſe in eccleſia: ſeqꝫ viles exiſtimāt qui quocunqꝫ eminentiori loco non fuerint ſublimati ſcholares, pueri, ⁊ impuberes adoleſcētuli, ob ſanguinis dignitatem: contra id ex̄ de preben. cap. penul. promouentur ad eccleſiaſticas dignitates: ⁊ deſub ferula transferuntur. xlviij. diſtin. §. j. ad preſidendum presbyteris: letiores interim q̄ virgas euaſerint q̄ꝫ principatum meruerint: nec tam illis blanditur adeptum: quantum euaſum magiſterium: ⁊ hec quidem initio: proceſſu vero temporis paulatim inſoleſcentes docti fuerunt in breui vendere altaria. j, q. iij. altare: ſubditorum euacuare marſupia, magiſtris nimirum in hac diſciplina vtentes idoneis: ambitione ſcilicet ⁊ auaritia. j. queſt. j. cum omnis. Bernar. in epiſtola ad Henricum ſenonenſem archiepiſcopum. Prelatus quecunqꝫ docuit diſcipulis eſſe contraria: hec in ſuis actibus iudicet non agenda: ne forte ſubmurmurare poſſit frater quem arguit: ⁊ dicere Medice. Luc. iiij. cura teipſum: talis enim occaſio plurima damnatio prelati: plurima ſubditorum. xj. q. iij. precipue: ſubditorum perditio eſt. Non q̄ ſine peccato penitus eſſe poſſit in hac miſera vita. de peniten. diſtin. ij. ſi enim. xxv. diſti. §. criminis: ſed q̄ ea que arguit in diſcipulis oporte ſummopere vitare magiſtrum. lxi. diſtin. cap. ij. Bernar. in ſermone ad abbates. Cathedra Pſal'. j. peſtilentie quatuor pedibus conſiſtit. Pes primus eſt malitia. Secundus eſt contemptus dei. Tertius irreuerentia: Quartus aſtutia. Non vos putetis eſſe felices: quia preeſtis: ſed ſi non prodeſtis infelices vos eſſe putare. viij. queſt. pri. qui epiſcopatum. Ut autem ſecure preeſſe poſſitis: ſubeſſe ⁊ vos cui debetis non dedignemini. ij. queſt. vj. qui ſe ſcit. Dedignatio quippe ſubiectionis, prelatione reddit indignum. Bernard. in epiſtolis: vbi quatuor predictos pedes exponit. Malitia eſt amare malum: ⁊ ſaporem mali habere: ⁊ malum inquantum eſt malum, diligere. Michee. iij. ibi. Et diligitis malum. Et Oſee. viij. Proiecit Iſrael bonum: ſicut facit diabolus ⁊ nonnulli iniqui. Sed quia aliquando tales timent deum: non timore bono, ſed ne incurrant damnum rerum vel corporis cruciatum: vt amplius ſint mali contemnunt ⁊ ipſum deum. Interim poſſe fieri vt malum amarent ⁊ deum contemnerent ſed inhiberet eos pudor hominum. Ideo ad augmentum mali: ſequitur tertius pes irreuerentie: vt nec deum timeant: nec homines reuereātur. Ad conſummationē vero totius malitie adeſt quartus pes: aſtutia vt ſciant vti predictis tribus: vt miſcentes oleo venenum ⁊ melli acetum. Eminens pars cathedre cui ſedes inheret, eſt potentia: cui tamen opponitur puluinar: vt ſuauiter ſedeat. xlvij. diſtin. ſunt nonnulli. Puluinar fit de leuibus pennis auium: ⁊ ſignat vanam gloriam ⁊ fauorem popularem: ſcabellum pedibus ſupponitur: ne tangant terram. Tales eniz nonnulli terrenas actiones non faciunt ſed ſpirituales ſe ſimulant: vt magis decipiāt vt hypocrite. Matth. vj. Bernard. In omnibus exemplo apoſtoli honorabitis miniſterium noſtruz inquit ad Ro. xi. ⁊ ij. Corin. vj. ibi. Ut non vituperetur miniſterium noſtrum: meuz honorificabo: dominum quidem ipſum honorabitis: non nos. Nā qui querit que ſua ſunt. Phil'. ij. ſe cupit honorari: non miniſterium. Honorificabitis autem non cultu veſtium, non faſtu equorum, non amplis edificijs: ſed moribus ornatis, ſtudijs ſpiritualibus, ac bonis operibus. Greg. in Regiſtro. O peruerſitas ⁊ ambitio filiorum Adam qui quum aſcendere difficillimum ſit: deſcendere autem ad ima facillimum ipſi ⁊ leuiter aſcendunt ⁊ deſcendunt difficilius Unde illud: Facilis deſcenſus ad honores graduum eccleſiaſticorum, ipſi etiam angelicis humeris formidandos. Bernar. in epiſtolis. Inter cetera que ad paſtorale ſpectant officium ſancte predicationis virtus. facit. extra de of. or. inter. excellit. iuxta quod decet egregius predicator. Non miſit me inquit. pri. Corint. j. chriſtus baptizare: ſed euangelizare. Innocen. in ſermo. Quotiens prelatus pro vno ex minimis. Matth. xxv. dei ſpirituale ſtudium intermittit: totiens pro eo ſpiritualiter animam. Joan. x. ⁊ xv. ponit. Bernar. in ſermone. Sit erga ſubiectos ſolicitudo laudabilis. Exhibeatur cum manſuetudine diſciplina: ſit cum diſcretione correctio. Iram benignitas mitiget. Benignitatem zelus exacuat: ⁊ ita ex altero alterum condiatur. xlv. diſtin. diſciplina. cap. licet. j. ⁊ ij. vt nec immoderata vltio vltra q̄ꝫ oportet affligat. nec iterum frangat rectitudinem diſcipline remiſſio. Gregori. in Regiſtro. Prima virtus in prelatis eſt cognitio in-

Cathedre peſtilentie expoſitio.

firmitatis. Atqꝫ ex eo colligimus poſſe nos bene ſu-
ſceptum miniſterium implere: ꝙ videmur infirmita
tem noſtram ⁊ propriam. l. di. conſiderandum. c. fi-
delior: ex humilitate cognoſcere: oēs enim infirmi
mente ⁊ carne. Job. vj. ad Ro. vj. ibi. propter infir-
mitatem carnis noſtre. xlvij. diſt. omnes ſumus ſed
ille eſt infirmior: qui ſuaz non valet conſiderare in-
firmitatem. Greg. in Regiſtro. Qui regendam na
uim, nauis eccleſia. xxiiij. q. j. nō turbatur. rector vel
proreta prelatus. vij. q. j. ſciſcitaris: ſuſcipit: tāto am
plius neceſſe eſt vt vigilet: quanto amplius litus re
liquit: vt aliqñ futuras procellas ex ſigno. xxvj. q.
iiij. ſciendum: preuideat: aliqñ vt venientes directo
clauo: clauus eſt gubernaculū nauis. Prouer. xxiij.
ſi parue ſunt, ſuperet: at ſi vehementer intumeſcunt:
dato in obliquum latere declinet: ⁊ ſepius ſolus. Lu
ce. ij. vigilet: quum cuncti qui illic ſunt quibus nul-
la nauis cura eſt cōmiſſa, quieſcunt Greg. in Regi-
ſtro. Regentium merita ⁊ plebium ita conuertunt
(alias connectuntur) ꝙ ſepe ex culpa regentiū de-
terior ſit vita ſubditorum. vide. ſ. e. ꝟ. fol. prece. Se-
cunduz merita. Et ſepe ex merito plebiū delinquat
vita paſtor. Quia enim mala actio preſidentis val
de noceat ſubditis, teſtantur phariſei: de quibꝰ ſcri-
ptum eſt. Mat. xxiiij. Clauditis regnuz celoꝝ ante
hoīes: vos non intratis: nec introeuntes ſinitis in-
trare. Et ꝙ culpa plebium multum noceat vite pa-
ſtoꝝ. ij. Reg. vlt. j. q. iiij. §. ijs ita. ꝟ. Item dauid. Et
vide. ſ. e. ꝟ. ſm merita. In dauid numerante popu-
lum cognoſcimus. Greg. in Regiſtro. Lingua p̄la
ti ſit codex illi qui neſcit legere vt dono predicatio-
nis eius vel operis quod imitetur aſpiciat. Solet. n.
ſtrictius vox viua trahere. Hiero. in prologo biblie.
Habet neſcio quid latentis energie viue vocis actꝰ.
tranſfuſa fortius ſonat q̄ꝫ lectio dicta tranſitu. Gre-
go. in Regiſtro. Prepoſitorum ſolicitudo, ſubie-
ctorum cautela eſt: quia ſi ſuper rem creditam vigi-
lat: hoſtis declinat inſidias. Quum autez dormiūt
homines ideſt rectores inimicus ſuperſeminat ziza
nia. Matth. xiij. Ibidem. Tales ergo ſubiectis no-
ſtris debemus exiſtere: quales nobis quum fuimus
ſubiecti, noſtros voluimus eſſe prelatos. cap. ij. q. vj.
qui ſcit ſe. Ibidem. Ex inordinato regimine oritur
irreuerentia: dummodo prelatus ſtudet peccantibꝰ
leniter blandiri. xlvi. diſtin. ſunt nonnulli. l. diſtin. ſi-
quis diaconus: modo inordinato ⁊ extra modum
nimium iraſci. xj. q. iij. illa. Nam ſi ſemetipſuz in mē
tis ſue ratione tenuiſſet: ipſa eius maturitas haberi
in reuerentia potuiſſet. Ibidem. Lux gregis eſt flā-
ma paſtoris: decet enim dominicum paſtorem ⁊ ſa-
cerdotem moribus ⁊ vita clareſcere. viij. q. j. licet. q̄-
tenus in eo tanq̄ꝫ in vite ſue ſpeculo. Et preterea ſpe
culatores dicuntur. Ezech. iij. vt videant ⁊ videan-
tur. xxi. diſtin. cap. pri. verſi. epiſcopatus: plebs com
miſſa ⁊ eligere quod ſequatur: ⁊ videre poſſit quod
corrigat. ibidē. Si cura paſtoris gregi defuerit: facile
laq̄os īſidiatoris incurrit. ex̄ de elect. ne pro defectu.

Sequitur Repertorium prelatorum.

Expeditis originalibus prelatorum: nunc iuris
concordantias ſuper eorum conditione, iuriſdictio
ne, ⁊ potentia, apponamus. Quia prelatio non eſt
conſtituta contra bonos: ſed ad coercendum ma-
los. xxiij. q. v. ad fidem: ⁊ cap. regū. xxij. diſtin. con-
ſtantinopolis. Non eſt contemnenda prelatio eccle
ſiaſtica. xi. q̄. iij. nemo contemnat. Nec auide ſuſci-
pienda: nec propter deſidiam reſpuenda. xvi. q. pri.

Hec ſunt p̄latis maximopere ꝯſiderāda

vos autem. viij. q. j. olim. ⁊. iij. cap. ſe. xl. diſtin. multi.
Quia ambitioſus, etiam ſi alias bonus ſit, reproba
tur. j. q. j. principatus. lxj. diſtinc. miramur. Fugien-
tes eam ſunt aſſumendi: ſe ingerentes repellendi. j.
q. vj. ſicut. viij. q̄. j. in ſcripturis. Non conſanguini-
tas, ſed vite ⁊ conſcientie congruitas eſt in ipſa attē
denda. viij. q. j. licet. ⁊ cap. ſequen. Propter prelatio
nis inuidiam Cayn occidit fratrez. xxxv. diſti. ſexto.
Non prelatio, ſed bona conuerſatio iungit deo. xl.
diſt. non loca. ⁊ cap. nos qui. xxiij. q̄. iiij. ſicut. Quia
omnis ſanctitas preſumenda eſt de ſummo prelato,
papa ſcilicet. xl. diſt. cap. j. Quia abſurdum eſt prela-
tum peiorem eſſe populo. j. q. j. viliſſimus: ⁊ clericuz
laico. viij. q. j. qualis. Prelati dn̄t eſſe literati. xxxvj.
diſt. qui eccleſiaſticis. ⁊. c. ſiquis vult. ⁊. xliij. diſt. §. j.
⁊ cap. j. Uide Inno. de elec. cum in cunctis: ⁊ Com
poſt. de ſum. tri. cap. j. Uita paſtoralis eſt exemplaris
ſubditis. ij. q. vij. cum paſtoris. Integritas prelato-
rum ſalus eſt ſubditorum. Et eccleſiaſticus ordo nu
tabit ſi quod requiritur in corpore: non inuenitur
in capite. lxj. diſt. miramur. Quia prelatus debet in
conuerſatione ⁊ ſermone preire. viij. q. pri. qualis. xl.
diſt. non vos. ⁊. iij. cap. ſeq. Minorum exempla ad
imitandum eſt. Doctrinam ad addiſcendum nō dꝫ
ſpernere prelatus. xxij. diſt. de conſtantinopolitana.
xxiiij. q. iiij. ſi habes. Debet circa ſubditos ſolicitam
curam gerere. viij. q. j. in ſcripturis. Item nunc actio
ni, nunc comtemplationi vacare. lxxxviij. diſt. decre
uit: ⁊ cap. epiſcopus nullam. ij. q. vij. epi. viij. q. j. in
ſcripturis. Erga infirmos compatiens eſſe. xlv. diſt.
recedite. Diſcordantes concordare. xc. diſt. c. j. ⁊ cap.
ſtudendum. De ſubditis non debet ante examina-
tionem mala credere. lxxxvi. diſti. ſiquid. ex̄ de ſimo.
licet heli. §. ſed iuxta. Non debet ex vindicta corri-
gere. ibi. ⁊ cap. ſequen. ⁊ cap. odio. xxiij. q. iiij. ita pla-
ne. Item nec iuxta velle debet ſubdituz punire. xlv.
diſtin. cum beatus. ij. q̄. iij. ipſe. Pronior eſſe debet
ad miſerandum q̄ꝫ ad puniendum. xlv. diſtin. licet.
ſeuerus debet eſſe contumacibus: benignus penitē
tibus. ij. q. v. quanto. extra de poſtu. prela. ca. j. §. nos
igitur. Non eſt de facili contra prelatum preſumen-
dum. xi. q. iij. abſit. Prelati plus alijs ſunt aduerſi-
tatibus expoſiti. iij. q. j. nulli. vij. q. j. ſuggeſtum. ⁊. ij.
cap. ſequen. ⁊. xiij. diſti. nerui. Peccata ſubditorum
rectoribus negligentibus corrigere, imputantur. j.
q. j. quicquid. l. diſt. ſiquis diaconus. de of. or. irrefra
gabili. xliij. diſt. epheſijs. Superbia ⁊ auaritia in ip-
ſis pre ceteris reprobatur. xciij. diſtin diaconi ſunt.
Immundi ſunt ſi ſine temporalibus non preſint j.
q̄. pri. ſiquis. j. Nihil periculoſius ⁊ laborioſius ⁊
damnabilius malo prelato. xl. diſtinc. ante. xcvi. di-
ſtin. duo. Facilius deus ipſorum ſi boni ſunt oratio
nes exaudit. pri. queſt. pri. ipſi. Toleratur malus pre
latus quādiu non deijcitur. xv. queſt. viij. capit. vlti.
xxiij. q. iiij. tres. viij. q. iiij. nonne. Honor adeptus ⁊
ei exhibitus cedit ei male agenti ad penam ⁊ cul-
pam. diſtin. xl. multi. ij. q. vii. ſecuti. in fin. Non ſunt
eorum mala opera attendenda: ſed doctrina. pri. q.
pri. non quales xix. diſtin. ſecundum. Mali prelati
non ſunt a ſubditis contemnendi. j. q. j. multi. ⁊. ij. c.
ſequen. vj. q. j. ſacerdotes. ⁊ cap. oues. Chriſtus ma-
lis deferendo prelatis, exemplum nobis humilita-
tis ⁊ patientie dedit. xciij. diſtin. dominus. Non de
bet prelatus commutationem, venditionem, ⁊ per-
mutationē, de rebus eccleſie facere ſine cōſenſu capi
tuli. ex̄ de his que fi. a pre. ſine con. ca. c. j. ⁊. c. ſequen.

⁊.c.cum apoſtolica.⁊.c.tua. Et quum confert beneficium vel preſentat: ad ipſum debet requirere conſenſuȝ.ca.e.ti.ea.noſcitur. Debent prelati fouere ſubditos ſuos ſicut filios: de ex.pre.c.j. Non debent aliorum prelatoꝝ inferiorum iuro infringere. e.t. ad hec. Que competunt ſolis epis denegantur abbatibus.eo.ti.accedentibus. Non excedant prelati numerum ſtatutum euectionum ⁊ perſonarum in viſitando.eo.ti.cum ad quorundam: extra de cenſi. cuȝ apoſtolus.x.q.iij.inter cetera. Non debent purgationem ferri cadentis incidere: nec authoritatem preſtare.eo.ti.ex literis. Repellit a prelatura, ⁊ ludus alearum.xxxv.di.c.j.⁊ vſura.xvij.di.per totum eo.t. inter dilectos. Trahens prelatum ſuum ſuper ſpiritualibus ad iudicium ſeculare priuatur beneficio.e.ti.vide q̃d legitur ⁊ no.de fo.com.ſi diligēti. Quod ſit officium maioris ⁊ inferioris prelati.de off.archidia.cum ſeq ti.⁊ xxiij.di.per totum.⁊.xxv.di. perlectis. Qui prelati habent iuriſdictionem ⁊ qualiter ⁊ in quos.de offi.or.cum ab eccleſiarum: per omnes ⁊ maxime per Inno. An quilibet prelatus eccleſie collegiate poteſt ſuos ſubditos coercere. An prelati minores epis poſſint cauſas criminales audire . e. ti.quanto ſm Inno. Non debet prelatus officia cō ſanguineis committere: lxxxix.di.decenter. Maior connexitas eſt inter prelatum ⁊ capitulum ſuū quo ad iura ſpiritualia quam quo ad temporalia: ⁊ ideo in ſpiritualibus magis tenetur prelatus requirere conſenſum ſui capituli quam in tēporalibus.de verbo.ſignifi.cum clerici.per Inno. An prelatus tenetur de facto vel delicto ſubditi: ſi eū non correxerit: ⁊ an imputetur ei.de renun.niſi cū pridem.de reg.c. vlti.de ſimo.in tantum: de reg.iu.quamuis. xliij.di. epheſijs.xxxiij.q.ij.admonere. Qualiter prelati debent tractare ⁊ non grauare ſubditos.de ex.pre.c.j. de priuile.petiſtis.de penis: in quibuſdam.xcv. diſt. eſto.xvj.q.j.nulli.⁊.ij.c.ſeq. An dominus vel prelatus poteſtas vel alius ſuperior poſſit pro ſubditis agere: vel eos ab alio captos vel detentos repetere. Et coram quo: ⁊ quando appellatio epi vel dn̄i proſit ſubiectis. Et an damnum ſubdito meo datū poſſim repetere: de his de offi.ord.duo: de ap.dilectis.ꝺ deci.dudum: de priuile.quanto, de ſen.excom.vt fame, de verbo.ſignifi.cum inter.per Inno.⁊ alios: ⁊ de priuile.authoritate.lib.vj. Non debet ex contractu epi eccleſia damnum ſentire, extra vt li.penden. eccleſia.j per Inno.xvj.q.vj.ſi epm: extra de excep. cum venerabilis. Qualiter prelatus ſe debet opponere pro eccleſia ⁊ pro defenſione rerum eccleſie: etſi martyrio.vij.q.j.§.hoc tunc.xxiij.q.viij.conuenior. de renun.niſi cum pridem: ⁊ de ſent.excom. dilecto. li.vj.ſm Inno.⁊ alios . Quilibet prelatus eccleſie ſue dicitur princeps: de regu.c.ij.xxxv.diſtin.eccleſie principes.j.q.vij.conuenientibus.ver. Item Thraſius.ſm Inno . Quid iuris ſi prelatus dicit aliquem ſuum clericum vel monachum: ⁊ ille negat: vel in libertatem proclamat: coraȝ quo tractabitur hoc: de ſer.non ordi.c.ij.ſm Inno. An omnes prelati ſint iudices ordinarij.de iudi.c.ij. An prelatus poteſt alicui occulto peccatori mandare vt abſtineat a ſua ſecreta vel ſacramentorum communione.de off. ordi.c.ij.vj.q.ij.ſi tantum. An eo ipſo ꝙ quis ſuo prelato non obedit: eius preſumitur inimicus. xciij.di. ſi inimicus. An tenent ea que fiunt nomine eccleſie ab eo qui eſt prelatus de facto: de conce.pre.literas: per Inno.de electi.in cle.eſt. An prelatus maior: vel minor agens eccleſie nomine vel petens poſſeſſionē dignitatis vel prebende vel eccleſie ſibi collate: tenetur de ſua canonica electione inſtitutione vel confirmatione facere fidem. Et an ſoluentes clerici nomine eccleſie liberentur: eſto ꝙ in veritate eius electio inſtitutio: vel confirmatio non teneat: de elec.tranſmiſſam: per Inno. Nomine prelati intelligitur quicunque legitimus adminiſtrator eccleſie: de ver.ſig. abbate.per Inno . Qui prelati habeant licentiam clericos capiendi per ſe: vel per alios: vel de eorum criminibus iudicandi: de ſenten.excommuni.vt fame: per Inno. Qualiter ⁊ quando prelatus eccleſie iuret: ⁊ qualiter eius reſpōſio eccleſie preiudicet. Et quid ſi reſponſio prelati ſit contraria reſponſioni capituli vel ſyndici: de elec.dudum.ij.ſm Inno. Et de teſti.preſentium.lib.vj. An prelatus agens repellat ſi excipitur contra eum ꝙ non eſt prelatus: vel canonice inſtitutus de electio . nihil: ⁊ de reſti.ſpo.in literis: ſm Inno. An prelatus ſit dn̄s vel procurator . vel cuſtos eccleſie vel rerum eccleſie: Et an conditione eccleſie poteſt facere deteriorem: xij.q.j.ſi priuatū c.expedit: ⁊.c.res eccleſie.xxiij.q.vij. quod aūt, ⁊ de dona.c.ij.⁊ de cauſa poſ.cum ſuper: per Inno. An liberior eſt ⁊ maior poteſtas prelatorum quam tutorum ⁊ aliorum adminiſtratoꝝ. v.q.iij.quia epi: de preſcrip.veniens.per Innocen.⁊ de ſimo.licet heli: per eundem . An prelatus qui iurauit non repetere rem eccleſie quam alienauit: vel qua ſpoliatus fuit, poſſit eam petere hoc iuramento non obſtante de iureiu.peruenit.j.de inſti.cum veniſſet: de re eccle. non alie.ſiquis. In quibus poſſint maiores vel minores ꝓlati diſpenſare: de eo.qui.fur.or.re.c.ij.ſm Inno. An delictum ꝓlati vel populi redundet in damnum eccleſie.xvj.q.iij.placuit: ⁊.q.vj.ſi epm: ⁊.c.ſeq. ⁊ xxv.q.ij.ita nos.xxvij.q.j.ſiquis rapuerit: de exce. cum venerabilis: de dona.c.ij. An propter inſufficiētiam, ⁊ ꝓpter quam prelatus remoueatur ab adminiſtratione: de ſimo.licet heli.per Inno. An prelatꝰ negocia eccleſie ſue preſertim magna, cum concilio capituli ſui facere debet: de procura.c.j.per Inno.de his que fi.a pre.nouit. De ꝓlato qui canonicum nō habuit ingreſſum: ⁊ ideo non eſt prelatus: licet eſſe putetur: vel qui habuit ingreſſum: canonicum : ſed poſt factus eſt hereticus: ſimoniacus: vel ſuſpenſus excommunicatus: vel huiuſmodi. an facit fructus ſuos. An tenent ea que facit quamdiu ab eccleſia toleratur, ſiue ſint alienationes: ſiue ordinum vel beneficiorum collationes , vel quicquid aliud : ⁊ an liberentur ei ſoluentes.de elec.nihil: maxime per Inno.⁊.Ber.compoſt.⁊.c.ꝙ ſicut: per eundem. An ille qui putatur communiter prelatus ⁊ in veritate non eſt decipiat animas ſubditorum: an valet penitentia ab eo recepta. an abſoluat quādiu ab eccleſia toleratur.eo.ti.duduȝ.ij.maxime ſm Inno. De grauaminibus illatis per prelatos quum viſitant loca religioſoꝝ non exempta : extra in clemen.de cenſi.c. ij. De prelatis ſe abſentantibus: ⁊ vicarios non dimittentibus: extra de homi.c.j.in glo.no.contra lib. vj. An prelatus tenens in curia debitum nomine eccleſie ſue: ſi negatur prelatus per aduerſarium: teneatur ſe docere prelatum ante litem conteſtatam vide compoſt.de electionibus.nihil.§.ſed pone ꝙ quidā. An conſuetudine valeat introduci ꝙ ſint plures in eadem eccleſia: ⁊ nullus eoꝝ ſit prelatus: vide quod no.Inno.de preben.cum non ignores. An prelatus poſſit dare licentiā ſtudendi ſine capitulo: de magiſt.

ſuper ſpecula:quod not. Archidia.de ſi.preſ.c.j.li.vj.
in verbo ep̄i. Prelati tenentur compellere illos qui
habent plures dignitates vel eccleſias curam ani-
marum habentes oſtendere diſpenſationem quam
habent ſuper hoc,extra de offi.ordinarij.lib.vj. Nõ
tenet aliqua obligatio:vel ſentẽtia facta prelato vel
data per prelatum,quin ſubditi eius teneantur viſi
tatoribus de interrogatis dicere veritatem,eo.titu.
quia pleriqꝫ.lib.vj.

De ſtatu Abbatum:⁊ potentia,⁊ iuriſdictione,⁊ de eorum effectibus. Cap. 23.

QUia vero poſt ep̄os inter maio-
res prelatos in eccleſia dei com-
putantur Abbates:maxime regu
lares. Ideo poſt tractatum prela-
torum in genere tracto de Abba-
tibus. Primo ponendo aliqua
pauca originalia de is. Secundo
ſummarie iuridice tangendo eorum iuriſdictionez,
potentiam, ⁊ conditionem. Tertio in quibus of-
fendunt communiter ſubnectendo.

Regule monachorum ab eccleſia approbate.

Ut patres teſtantur:Tres fuerunt regule princi-
pales ab eccleſia approbate. Prima Baſilij:quam
ſeruant Greci Calogeri, ⁊ alij monachi orientales
⁊ aliqui in Sicilia ⁊ Calabria ⁊ Armenia. Secun-
da Benedicti:quam ſeruant omnes monachi, ⁊
monache occidentales. ſiue Ciſtercienſes, ſiue Cla
rauallenſes Cartuſienſes Camaldulẽſes ſancti Pe
tri de mortuo:qui fuit papa Celeſtinus quintus fra
tres monachi de valle Umbroſa in Tuſcia,⁊ ſancti
Gulihelmi de Deſerto. Et multa alia genera mona
chorum in Romana eccleſia militantium:ſiue ſint
albi ſiue nigri,ſiue griſi. Tertia regula Beati Au-
guſtini:ſub qua militant omnes canonici regulares
qui regule inſeruiũt laxiori:extra de ſtatu mo. quod
dei. Et fratres ſancti Auguſtini mendicantes, licet
amplius ſe arctauerint per ſuas conſtitutiones, ⁊
fratres predicatores ampliusarctatiper ſua ſtatuta
⁊ ſancti ſepulcri Hieroſolymitani. Et fratres Pre-
moſtratenſes, ⁊ multe ſanctimoniales. De iſtis
tribus regulis.xviij.q.ij.diffinimus.⁊.c perniciosaz
xvj.q.j.ſunt nonulli:extra de ſta.mo.cum ad mona-
ſterium.c.in ſingulis.c.ea que:xij.q.j.c.ij c nolo.c.nõ
dicatis.c.quia per tua.c.ſcimus.c.certe.extra de reli.
do.religionum.xix.q.vlti.mandamus:extra de eta.
⁊ qualita.intelleximus ⁊ de ſtatu.re.recolẽtes. Ba-
ſilius ergo fuit primus regule inſtitutor poſt apoſto
los:⁊ eo tempore communiter monachi non erant
clerici.xciij.di.a ſubdiacono.xvj.q.j.§. ſuperiori au-
thoritate.⁊.l.generaliter. Templarij vero qui mo-
do propter eoꝝ flagitia ab eccleſia re probati ſunt.⁊
Hoſpitalarij:qui ſolum nomen religioſoꝝ habent:⁊
fratres de ſpata qui dicuntur ducles:⁊ de Calatra-
ua.⁊ de Alcantara:⁊ de Chriſto,⁊ de Auiſio,⁊ ſan-
cti Jacobi qui ſunt in Hiſpania: ⁊ Cruciferoꝝ qui
ſunt in Alemannia, Bohemia, Polonia de ordine
militari ſunt ab eccleſia approbati ⁊ inſtituti pro fi-
dei defenſione ⁊ terre ſancte. Habent ſuas obſeruan
tias regulares quas carnalibus operibus ſuis cal-
cant,militantes magis carni contra ſe.j. Pe.ij.quã
Chriſto. Quarta ⁊ vltima regula:ab eccleſia ap-
probata,⁊ ab eccleſia multipliciter commendata ⁊
declarata eſt fratrum minoꝝ ſtrictior ⁊ perfectior a-
lijs,quam beatus Franciſcus inſtituit illam eandẽ
profeſſionem inſtituens:quam Chriſtus ⁊ apoſtoli
ſeruauerunt.de qua extra de ver.ſigni.exijt.lib.vj.⁊.
eo.ti.exiui de paradiſo:in cle. Omnes iſte.iiij.regule
ab illa regula apoſtolica tracte ſunt de qua loquitur
Actu.iiij.⁊.xij.q.j.dilictiſſimis: ſed minorum addit
perfectionem euangelicam ⁊ apoſtolicam, non ha-
bens aliquid proprium,etiam in communi vt pre.
c.exijt.⁊.c.exiui. De predicatoribus ⁊ minoribus
vltimis ⁊ ſanctis ordinibus,licet multum a ſua per
fectione collapſis.⁊ eccleſie ſancte perquam neceſſa
rijs,qui elegerunt in paupertate altiſſima dño famu
lari:habetur extra de exceſſi.pre.c.pen.⁊ vlti. Car-
melite qui ſunt de ordine mendicantium:⁊ ſunt ab
eccleſia approbati.extra de rel.do.religionum.§.ce-
terum:habent ſuam formam viuendi editam a pa-
triarcha Hieroſolymitano. Eremite certam regulã
non habent tñ ſtatus eſt ab eccleſia approbatus: in
quo ſtatu anachoritico multa milia patruz in Egy
pto ⁊ Thebaida ⁊ Paleſtina:⁊ Libya ⁊ in oriente
in multiplici parte ꝑfecte vixerũt:hodie defecit quo
dammodo propriuz habere poſſunt. De eis legitur
⁊ no.xvj.q.j.qui vere.xxvij.q.vij.§.ecce.xix.q.vlti.§.
econtra:extra de ex.prela.cum ex eo.§.fi.li.vj.vbi te-
net Archidia.ꝙ eremita non eſt perſona religioſa:
niſi deuoueat ſe alicui religioni de approbatis: de
hoc etiam.no.xxvij.q.j.de viduis.j.in glo.poteſt er-
go. De his etiam legitur ⁊ no.extra de elec.cum mo
naſteriuz:per Inno.⁊.ij.q.vij.§.vlti.⁊ de verb.ſi.pri
uilegium lib.vj. Et adde hic quod de iſti ſcripſi.j.in
§.ex quo ſponſa in lj.c.in primis chartis ⁊ in.§.ad-
huc circa iſtam,in.c.lxiij.in princi. Dicitur autem
Abbas ab abba Grece quod eſt pater latine. Unde
apoſtolus ad Ro.viij. In quo clamamus abba pa
ter.xxij.q.iiij.§.ex his.⁊.q.vj.§.ex his.in fi. In inter
pretationibus autem biblie dicitur Abba pater vel
paternitas Syrum eſt non Hebreum. Abbas ſu-
per fratrum tranſgreſſiones:extra de ſta.mo.cuz ad
monaſterium.§.prior.⁊.c.ea que.§.j. non ſuper pa-
truz traditiones conſtituitur.qui abbas eligitur vt
ſit mandatorum cultor.xviij.q.ij.ſiquis abbas vi-
tiorum vltor. Bern.de precepto. Quoſcunqꝫ inue-
neris de tuis fratribus triſtes,puſillanimes, mur-
muroſos,ipſoꝝ te patrem,ipſoꝝ te ſtatuas eſſe abba
tem:conſolando,exhortando,increpando xlv.di.c.j.
c.cum beatus:agis opus tuum portas onus tuum.
portando ſaluas.quos ſanando portas. Gal.vj.l.di.
ponderet. Si quis vero ita ſanus eſt vt magis iuuet
te:quam iuuetur a te huius te non patrem, ſed pa-
rem,comitem,non abbatem cognoſcas. Bern.ibi.
Magnopere debet ſolicitudinem gerere abbas,ex
tra de ſta.mo.cum ad monaſteriũ §.prior.cuz.§.ſeq.
Et omni ſagacitate ⁊ induſtria curare: ne aliquam
de ouibus ſibi traditis perdat. Nouerit enim infir
marum ſe curam ſuſcepiſſe animarum.ij. Corinth.
xj.ibi. Quis infirmatur ⁊ ego non infirmor? non ſu
per ſanos tyrannidem.x.q.iij. cauendum: benedi-
ctus in regno. Abbas in imperijs ſit prouidus, ⁊
conſideratus:ſiue ſm deum, ſiue ſm ſeculum, ſiue
ſm opera que iniungit diſcernat ⁊ tẽperet cogitet
diſcretionẽ ſancti Jacob dicẽtis. Gen.xxxiij. Si gre
ges meos plus in ambulando fecero laborare:mo-
rientur cuncti vna die.ibidem.

Repertorium abbatum.

Abbas non ab ep̄o deponitur: ſed a monachis.
xviij.q.ij.abbas.j.⁊.c.ſeq.xvj.q.vlt.c.vlti. In abba-
tez debet eligi qui ſit dignus moribus atqꝫ actibus

Ordenes militares

Ad abbatuꝫ dignitatem ſpectantia.

monaſtice diſcipline.xviij.q.ij. abbatem.j.⁊.ij. Abbas debet eſſe cautus in regimine:humilis, caſtus, miſericors, diſcretus, ⁊ ſobrius, ⁊ talis qui diuina precepta verbis ⁊ exemplis oſtēdat.xviij.q.ij.ſi quis abbas. Irrequiſito abbate exempto nil debet ep̄s in ipſius monaſterio exercere. xviij.q.ij. luminoſo. Subeſt correctioni ⁊ diſpoſitioni ep̄i abbas non exemptus.xviij.q.ij.abbates.c.abbatibus.ca.ſi quis extra de ſta.mona.ea que. §. ꝙ ſi Abbas exemptus pape:vt ibi. Abbas ſolus habet poteſtatem in monaſterio.xviij.q.ij.nullam:extra de ſta.mo.c.cum ad monaſteriū.§.abbas. Poteſt abbas conferre duos ordines primos ſacerdos exiſtens ⁊ munere benedictionis recepto.lxix.di.qm̄:extra de eta.⁊ qualita.cum contingat.de ſup.ne.pre.c.j.vide etiam quod legitur ⁊ no.extra de priuil.abbates.lib.vj. Quia nō debet quis eſſe in diuerſis abbatijs. xx.q.j. vnum: extra de re.do.ne nimia. Diſpenſat cuꝫ monacho vt habeat ſpecialem cellam.xviij.q.ij. nullus.xx.q. iiij. monachum:extra de exceſ.pre.cum ex eo.§.fi.lib.vj. Non poteſt monachus ſine ſuo conſenſu vouere.xx.q.iiij.monachis. Sine ſua licentia non licet monachis aliquid vendere,accipere,donare,nec multa alia facere.xij.q.j.non dicatis.liiij.di.abbati. Poteſt deponi ab ep̄o abbas criminoſus inuito conuentu. xviij. q. ij.ſi quis. Non licet abbati alienare bona monaſterij abſqꝫ conſenſu ep̄i.xij.q.ij.abbatibꝰ.xvij.q.iiij.in venditionibus. Non poteſt audire confeſſiones vel iniungere penitentias:niſi ſuoꝝ ſubditoꝝ xvj.q.j.peruenit:⁊.c.ſeq. Non licet abbatibus aliter quaꝫ ep̄s regulariter eis indulſerit diuina officia decantare.xij.diſt.de his. Non profeſſus nō poteſt eligi in abbatem:extra de elec.cum in magiſtrum.⁊.c.nullus.lib.vj. Reuerentiam ⁊ obedientiam tenent facere ep̄o ſaluo ordine ſuo:extra de ſimo.ne dei. Abbates eiuſdem regule de triennio in trienniuꝫ ad capitulum debent venire, ⁊ equaliter viuere extra de ſta.mona.in ſingulis:⁊.c.ne in agro.§.vlti. in clem. Abbates exempti in talibus capitulis corrigi poſſunt:ſed non deponi.eo.ti.ea que. Huius concilia ſine preiudicio ep̄orum fieri debent:vt pre.c.in ſingulis. Abbas ſuum ſubditum ad actiorem ordineꝫ petita licentia tranſeuntem reuocare nō poteſt.de reg.ſane. An de religione maiori ad religionem laxiorē non petita licentia tranſiens efficiatur irregularis: ⁊ poſſit eſſe abbas ſine diſpenſatione:de eta.⁊ qual.intelleximus:de temp.or.ex parte. Non debent abbates vſurpare que ſunt ep̄orum:de exceſ.prela.accedentibꝰ. Abbates ⁊ alij prelati religioſi iuriſdictionem habentes poſſunt excommunicare ſuos ſubditos:de ma.⁊ obe.cum in eccleſiis:de ſimo.ſicut tuis de of.or.cum ab eccleſiarum. Quando abbas ⁊ conuentus ſimul poſſunt agere vel diuiſim: de reſcript.edoceri. Non poteſt abbas terras vnius eccleſie applicare alteri.de re.eccle.non alie.c.j. Abbates populum habentes ad ſynodum ep̄i tenentur venire: de ma.⁊ obe.quod ſuper his. Abbas exemptus ſine licentia pape cedere non poteſt. Et non exemptus ſine licentia ep̄i:de renun.dilecti.de conſue.cum venerabilis. Nec eccleſias ſibi pleno iure ſubiectas poteſt vnire.no. Inno.extra de exceſ.prela.c.vnire. Et no.extra de ſta.mona.c.j.in clemen.in glo.approbat Abbas poteſt preſcribere cognitionem cauſarum matrimonialium:de preſcrip.auditis. An abbates ſint in dignitate:de preben.de multa:per Innoc. de electio.indemnitatibus.li.vj. Inno videt ꝙ abbatia ſit in primo gradu dignitatis:ſicut ep̄atus:cetere appellantur inferiores dignitates.xxj.q.vij.ſi qs deinceps. De hoc.ſm̄ Greg. de preben. licet.lib.vj. An abbates exempti ſubſint ep̄is vel archidiaconis ratione populi queꝫ habent:de of.archi.c.fi.ſm̄ Inno.extra de priuil.per exemptionem.lib.vj. An abbas non benedictus:vel qui benedictionem non recipit:poſſit ſuos monacho benedicere, vel coercere, vel ordinare,vel portet baculum paſtoralem. An abbas ſit iudex ordinarius clericoꝝ ⁊ monachoꝝ ſibi ſubiectorum. Cui magis tenetur monachus obedire an ep̄o,an abbati. Et quam ⁊ quando iuriſdictionem habet in monachos:abbas vel ep̄s.de of.ordi.quanto per inno.⁊ de ſup.ne.pre.c.j.per eundē. Abbas ⁊ conuentus ſunt procuratores ⁊ miniſtri monaſterij:non dn̄i. An aūt agat pro iuribus monaſterij nomine proprio vel quo:⁊ de ſimilibus:de teſti.preſentium.lib.vj. De ep̄o nolente abbates benedicere.de ſup.ne.pre.c.j. Cum abbas eligitur: An omnes abbates quibus preeſt debeant cōſentire ⁊ electioni intereſſe.lxvj.di.c.j. An monachi morantes per prioratus vel cellas ſint de obedientia abbatis: ⁊ an debent vocari ad electionem abbatis:de relig.do.c.fi.per. Inno. An poſſit quis in abbatem eligi quā cito eſt monachus factus.de elec.officij. An abbas poteſt preſcribere ꝙ poſſit a quo maluerit ep̄o benedici:de preſcrip.auditis:ſm̄ Inno. An modice rei vel modico priuilegio poteſt abbas renuntiare ſine conſenſu conuentus:de preſcrip.veniēs:per Inno. Si abbas habet in aliquo eccleſia iura ep̄alia aliqua,an intelligitur habere omnia iura ep̄alia: ⁊ qualiter dicantur ad abbates ſpectare eccleſie ſiue capelle pleno iure:de ſen.⁊ re iudi.cum inter.per Inno. Quid iuris habet abbas in eccleſijs ſibi vel monaſterio ſuo datis ab ep̄o vel a papa: ⁊ qualiter ab ep̄o poſſunt fieri huiuſmodi donationes. de dona.paſtoralis.per Inno. De regulari qui ſine abbatis licentia vel eo contradicente aliam religionem ingreditur qua actione poteſt repeti ab eodem:⁊ an abbas non benedictus hanc licentiam dare poſſit de regu.licet.per Inno. An abbas poſſit de eſu carnium diſpenſare:de ſta.mona.cum ad monaſterium maxime.per Inno. An abbas dicitur prelatus non ſolum monaſterij,ſed etiam omnium eccleſiarum ⁊ prioratuum ipſius monaſterij:de reli.do.cum venerabilis:per Inno. Si ep̄s eſt in poſſeſſione ſubiectionis alicuius abbatis:an per hoc probet tenere ſententia excommunicationis:vel alia in ipſum abbatem per eundem ep̄m lata. An abbas poſſit priuilegio ſui monaſterij renunciare,vel monaſterium exēptum alteri ſubijcere.eo.ti.cum dilectis. per Inno. Abbas poteſt eſſe in cauſa ſibi communi ⁊ alijs procurator.de cenſi.ſopite. An abbas poſſit concedere poſſeſſiones vel adminiſtrationem alicuius ville. de reſcrip.edoceri.per Inno. An ⁊ quando abbas pro eccleſijs ſuis reſpondeat.de cenſi.cum olim:ſm̄ eundem. De monachis accuſantibus abbatem: de accuſa.ex parte. An abbas poteſt dare licentiā predicandi vel celebrandi:de hereti. excommunicamꝰ j.ſm̄ Inno. An abbas obligetur alijs vel alij abbati ex contractu vel maleficio monachi. Et an abbas habet actionem ad repetēdas res depoſitas penes monachum ſuum vel monaſterium, ⁊ qualiter tenetur abbas ex depoſito facto monacho vel monaſterio:de priuile.cum olim.ij.per Inno. An ep̄s habet iuriſdictionem in abbatem exemptuꝫ ratione con-

tractus vel delicti commiſſi, vel initi in membris vel locis non excemptis. Et an abbas extra monaſteriũ ſuum intelligitur habere domicilium, ⁊ quis deponet preſbyterum abbatis exempti: de priuileg. ex ore ſm Jnno. ⁊ c. per exemptionem. li. vj. Quia abbatia cum ſuis prioratibus non dicuntur diuerſa loca: ⁊ ꝙ abbas poteſt monachum excommunicare: de priuile. volentes. lib. vj. per Jnno. An liceat abbati monachum verberare: ⁊ per queꝫ: de ſen. ex. vniuerſitatis. De abſolutione abbatum circa monachos ſuos ⁊ eorum diſpenſatione. eo. ti. cum illoruꝫ ⁊ c. monachi. ⁊ c. religioſo. lib. vj. An abbas habet merum imperium ⁊ correctionem in monachos ſuos: ⁊ an poteſt eos per ſe: vel per alium capere: vel dare laico iudici licentiam capiendi. eo. ti. vt fame: ſm Jnno. An admittatur abbas ad agendum, vel deferendum pro eccleſia ſibi ſubdita: ⁊ qualiter: de verb. ſigni. cum inter: ſm eundem. De examinatione abbatis benedicendi: an ſit neceſſaria: an huius benedictio fiat cum manus impoſitione: an ante cõfirmationem debet benedici: de elec. venerabilem ſm eundem: ⁊ de ſup. ne. prela. c. j. ſm eundem. An abbas dicantur conſecrari. xij. q. ij. alienationes. An Abbas poſſit compromittere pro eccleſijs ſeu capellis vacantibus: de arbi. cum tempore: ſm eundem. De poteſtate abbatum inſtituẽdi ⁊ deſtituendi eos. de preben. in lateranenſi: ſm eundem. Magis puniendus eſt abbas quam alij a delicto in monaſterio commiſſo: de ſimo. dilectus filius. A. per Jnno. Abbas propter inſufficientiam remouetur. eo. ti. licet: ſm eundeꝫ: extra de ſta. mo. cum ad monaſteriũ. §. abbas. an electus in abbatem eccleſia cathedrali dioceſana vacante authoritatem capituli eccleſie cathedralis: vel potius metropolitani in adminiſtrando requiret. eo. ti. ſicut: ſm eundem: ⁊ Bern. Quando factum abbatis: vel prelati intelligatur capitulũ vel conuentus: de reſcrip. edoceri. ⁊ c. randulfus: ſm Jnno. An vnus abbas debet recipere clericum alterius ſine literis commendatitijs: ⁊ quid iuris ſi abbas non vult dare monacho licentiam tranſeundi. de regu. licet ſm Jnno. An irregularis poſſit eſſe abbas: de eta. ⁊ quali. tuam. per Jnno. ⁊ Bernar. ⁊ de cor. viti. c. penul. ſm eundem. An abbates exempti: vel alij literas dimiſſorias concedere poſſint: de cle. pere. in rubri. per Jnno. An infamis, vel exiſtens in minoribus ordinibus, vel diaconus poſſit fieri abbas. l. di. accedẽs. de eta. ⁊ qua. c. j. ⁊ c. tuam. An abbas exemptus poſſit ſine licentia pape tranſire de abbatia in abbatiam: de conſue. cum venerabilis: per Jnno. de elec. ſi abbatem. lib. vj. ⁊ in gloſ. idem In quibus locis poſſunt benedicere abbates: de priuile. abbate. lib. vj. Quibus mitris vti debeant abbates de priuile. eo. ti. vt apoſtolice. lib. vj.

De diſpenſatione abbatum.

Quando ⁊ in quibus caſibus poſſit abbas diſpenſare: de ſta. mo. cum ad monaſterium: de ſen. ex. cum illoꝝ. xx. q. vlti. c. vlt. An cũ eo qui furtiue ordines recepit poſſit abbas vel prelatus inferior epo: vel capitulum diſpenſare. Et an abbas non poſſit diſpenſare: niſi vbi inuenitur conceſſum a iure. de eo qui fur. or. re. c. ij. per Jnno. An abbas poſſit cum ſuſpenſis: ⁊ an ipſe: vel quis poſſit cum monacho diſpenſare in apoſtaſia, vel religionẽ laxioris ordinis recipiente: de temp. ordi. ex parte: ⁊ de apoſta. c. vlti. per Jnno. ⁊ alios. Diſpenſat abbas cum illo qui in ſeculo ordines furtiue recepit antequam eſſet monachus: extra de eo qui fur. or. re. cum H. Item cum monachis quandoqꝫ qui excommunicati ordines receperunt. de ſen. excom. cum illorum.

Que autem ſunt vitia quibus abbates pro magna parte ſunt irretiti breuiter perſtringamus. In primis peccant qui hac ſpe ⁊ intentione ſpecialiter ducti habitũ regularẽ aſſumunt: vt abbates fiãt vel priores: vel alia officia in monaſterio habeant. cõtra cano. xvj. q. vij. per laicos: de elec. officij. ⁊ c. ad noſtram. In quo etiam multi religioſi delinquunt: paupertatem ⁊ laborem ⁊ eſuriem fugientes: vt diuites fiant: quiete degant: ſplendide reficiant: vide extra de elec. quorundam. xij. q. ij. gloria. Et de talibus dicit Grego. ꝙ non intendunt ſeculum fugere: ſed mutare. liij. di. c. vnico. Quã deteſtanda ſit talis mutatio in monaſterio de paupertate ad diuitias: de ignobilitate ad honorem: de labore ad requiem: de ſeruitute ad dominiuꝫ: ponit Bern. eleganter ſuper euangelium miſſus eſt: ad hoc. lxxviij. di. negotiatorem clericum. xij. q. ij. gloria. Secundo qr directe, vel indirecte communiter abbatiam emunt ſcilicet electionem, vel confirmationem, vel inſtallationem, vel benedictionem: ⁊ tales niſi renuntient ſaluari nequeunt. j. q. j. ſi quis neqꝫ: de ſimo. Mattheus. ⁊ c. ſicut. xiij. di. nerui. Tertio quia nulluꝫ recipiunt niſi charitate pecunie vel alterius temporalis commodi interueniente tacite, vel expreſſe. ſuper quo plerunqꝫ obtentu abolende conſuetudinis ſe ſatagunt excuſare: extra de ſimo. veniens. c. de regularib⁹. c. qm̃. c. ſicut pro certo. Quia ſi accuſentur: deponendi ſunt: de ſimo. dilectus filius. A. ⁊ c. licet heli. ⁊ c. per tuas, alias iudicis arbitrio puniuntur. eo. ti. intantum de accuſa. inquiſitionis. Quarto: quia eccleſias in quibus habent ius patronatus ſibi omnino appropriant: nec ponunt ibi vicarios perpetuos. ⁊ poſitos ita grauant ꝙ non poſſunt hoſpitalitatem tenere nec epo in epalibus reſpondere: de preben. de monachis. c. auaritie. ⁊ ca. extirpande. ⁊ eo. ti. c. j. lib. vj. ⁊ de ſup. ne. prela. c. ij. ⁊ eo. ti. quia regulares: in clemen. Quinto. quia ad eccleſias ad ipſos pertinentes ſine pecunia neminem preſentãt: ⁊ vt vitium vtrunqꝫ pallient: plerunqꝫ eccleſia vacante ſuper ea mutuum recipiunt vſqꝫ ad aliquam certam ſummam pecunie. ⁊ eam ſic obligatam demum conferunt: dicentes ꝙ quilibet res tranſit cuꝫ onere ſuo: de deci. poſtoralis: ⁊ de pig. ex literis: ſed ſeip ſos ſeducunt: quum etiam epis hoc non liceat. Immo vacante eccleſia etiam fructus interim percepti ſunt futuro ſucceſſori fideliter reſeruandi, vel aliter in vtilitatem eccleſie conuertendi: de offi. ord. cum vos: vide extra de offi. ordi. preſenti. lib. vj. Et qui aliquid inde ſubtrahit: etſi eps ſit: tanquam furti ⁊ latrocinũ reus honore ſuo priuari debet. x. q. ij. c. ſi. Tales enim exactiones ⁊ conſimiles ſunt penit⁹ interdicte, ⁊ ſi quis eas receperit: tenetur in dupluꝫ eas reſtituere in vtilitatem grauate eccleſie conuertendas. de ſimo. audiuimus. Quod intelligas ſi proprium habeat: de preben. de multa. §. ⁊ ſi vltra. ⁊ de ap. reprehenſibilis. §. ſi autem. Alias hec in penam aliam commutetur: de male. ſtatuimus: de iude. c. ad liberandam. Sexto quia dant pactiones aliquas vel certam pecuniam vel domum commodant alicui tali pacto, ꝙ decimas certarum poſſeſſionuꝫ eis ſoluant: vel apud eos ſepulturam eligant, que pacta in preiudicium eccleſie parochialis facta minime ſunt ſeruanda: de pac. pleriqꝫ etiam ſi iuramentum

Abbatuꝫ errat⁹ frequẽtiores.

Beneficium vacantis fructus ſucceſſori diligẽter adſeruentur.

interueniat:vt no. Oſtien.in ſumma de ſepul. §.an licitum.verſi.quid ſi quis eligat. Uide extra de ſepul.animarum.lib.vj. Septimo: quia negligũt punire monachos fugitiuos.xviij.q.ij.abbates ꝛ eos reuocare,inquirere,ꝛ recipere,ſalua ordinis diſciplina:extra de regu.c.fi. Octauo:quia recipiunt monachos alienos ſine literis commendatitijs.xviij.q.ij. abbates:in fi.ꝛ.c.quam ſit. Nono:quia indiſcrete monachos ſuos eijciunt,extra de reſcrip.cũ dilecta. Uide quod legitur ꝛ no.extra de ma. ꝛ obe. cum in eccleſijs:in fi.ꝛ de ſta.mo.ea que.§.ipſi.in quo mortis eorum rei ſunt.c.xvj.q.j.placuit. Decimo:quia monachis ſine cauſa literas dimiſſorias cum quibꝰ vagantur per mundum.xvj.q.j.monachi vagantes extra de of.or.quanto:concedunt,ꝛ credunt monachi ſe per tales literas abſolutos,quod tñ verũ non eſt:quouſqꝫ ab alio ſint recepti.lxxj.di.illud quoqꝫ.ꝛ.c.de aliena.ꝛ.c.clericis.vij.q.j.non oportet.ꝛ.c. peruenit.xxj.q.ij.c.j.ꝛ.ij. Ubi dicit Leo:ꝙ non debent dari litere dimiſſorie:niſi conſtet quare: ne ouis errans ꝛ perdita inueniatur ſine paſtore.lxxij.di.eps. Et vide quod no.Inno.extra de renun.c.fi. Undecimo:quia reuertentes vel alios fratres delinquentes ſicut latrones,quum aliter corrigi poſſent, ponunt in vinculis.lxxxiij.diſt.quorundam.Et per laicum faciunt capi,vel verberari:quum hoc per monachum vel ſaltem per clericum fieri deberet ꝛ poſſet:in quo caſu excommunicationis vinculum non euadunt:extra de ſen.excommuni.vniuerſitatis.Et hec eſt norma praue conſuetudinis:extra de ſta.mo. ea que reſpon.j. Duodecimo,quia ſi aliqui monachi grauati:alias contra:extra de appel.ad noſtram c.de priore.ꝛ.c.reprehenſibilis.§.fi.appellant:appellationi non deferunt,ſed appellantes capiunt:verberant ꝛ excõmunicant:extra de accuſa. olim propter quod ad ſedem apoſtolicam ſunt mittendi.extra de ap. de priore. Decimotertio:quia quoſdam monachos ex carnali amore exaltant,alios ex odio vel inuidia opprimentes.xv.q.vij.c.j. Decimoquarto:qꝛ ſub ſpe pietatis impietatẽ palliantes occaſione hoſpitalitatis manducant carnes extra refectorij,illos quos familiares habent ſplendide ſecum reficiẽtes alijs qui portant pondus diei ꝛ eſtus.Mat.xx. eſurientibus in refectorio:quum tñ ſine delectu perſonarum nunc hi nunc illi eſſent ſm regulam euocandi:de conſe.diſt.v.carnem:extra de ſta.mona.cuꝫ ad monaſterium.§.in refectorio. Decimoquinto:quia infirmis ꝛ debilibus male prouident.pre. cum ad monaſterium. §. debiles. Decimoſexto, quia permittunt continue monachos habere pecuniam:cõtra extra de ſta.mona.monachi.c. ſuper quodam.c. cum ad monaſterium.§.fi. Non poteſt abbas concedere monacho non officiali pecuniam:vt eam expẽdat in ſuis vel aliorum neceſſitatibus pro libito voluntatis:quia hoc eſt ipſum eſſe proprietariuꝫ. ſicut communiter faciunt hodie omnes prelati religioſorum:contra iura hic allegata:quia magis contrahit proprietas in retentione pecunie:quam in rebus alijs quarum vſum poſſunt ꝯcedere prelati ſuis ſubditis religioſis:ꝛ licentiam dandi eas.xij.q.j. nolo. c.non dicatis.Ad hec optime facit quod legitur ꝛ no.extra de pig.c.vlt.ſuper verbo pecuniam:in gloſ. vero.Hic adde quod legit ꝛ no.xxvij.q.j.de viduis. j.ꝛ extra qui cleri.vel vo.c.vlt.que videntur contra. Et adde hic quod ſcripſi.ſ.in.§. adhuc petita.verſi. ſed contra hoc.cũ.vj. verſi.ſeq.in.c.lxxiij. Decimoſeptimo, quia eccleſias ꝛ decimas ꝛ alia ſpiritualia recipiunt de manu laici,ꝛ curam animarum committunt monachis ſine licentia epi,ꝛ ſacerdotes habentes curam inſtituunt ꝛ deſtituunt per ſe pro libito voluntatis ꝛ alias vſurpant iura epalia. xvj.q.j. peruenit:extra de preben.in Lateranenſi,de priuile. cum ꝛ plantare. Decimoctatauo: quia monachis nobilibus parcunt ob potentiam amicorum. quuꝫ tñ ex quo incorrigibiles ſunt,eſſent eijciendi:de ſta. mona.ea que.§.j.xlv.diſt.ſed illud.de regu.c.fi.§.fi.

Litere dimiſſorie.

Seueriora in monachos abbatuꝫ ſupplicia.

De vitijs quorundam Monachorum. Cap.24.

Viſo de abbatibus de monachis noſtri temporis videamꝰ.Et licet ſint quamplurima vitia monachorum ꝛ aliorum religioſorum, hec tñ magis deteſtabilia ꝛ penitus condemnanda. Et primo:quia contra abbatem conſpirant volentem eos corrigere:ꝛ eũ procurant deponi, ꝛ alium ſibi inſtitui ſm mores eoꝝ. cui nulla poteſtas remanent dum monachis incipit ſubiacere.xviij.q.j.nullam poteſtatem.xj.q.j.coniurationum.ꝛ.c.conſpirationum. Secundo: quia nõ ſolum conſpirant ad depoſitionem:ſed ad extinctionem eius vel detruncationem.ſicut illi qui in necẽ Benedicti nequiter coniurarunt.vij.q.j.§. hoc tũc: in fi.xviij.q.ij.§.ecce in toletano, ꝛ tales ſunt infames:nec ad teſtimonium admittendi preal.c.conſpirationum:ꝛ.c.coniurationum:de ſimo.licet heli.per c.per tuas:de ſen.ꝛ re iudi.cum I.ꝛ.A. Tertio:qꝛ incautam familiaritatem habent cum mulieribus quas ſibi con matres faciunt:contra iura de conſe. di.iiij.monachi.ꝛ.c.non licet.xviij.q.ij.peruenit. ca. pernicioſam.niſi ſit eps factus:vt no.xviij.q.j.c.j.gl. j. Quarto:quia incaute cum monialibus conuerſantur.xviij.q.ij.monaſteria:ꝛ.c.in decima actione. ꝛ.c.diffinimus:vbi dicitur ꝙ non licet monacho cõuiuari cum monacha:nec ſecum in eodem monaſterio habitare,nec loqui etiam cum conſanguinea: niſi per verba compendioſa:ita ꝙ cito recedat, ꝛ ſub teſtimonio abbatiſſe:ꝛ idẽ iuris eſt de abbate. Ideo nec clericus,nec laicus debet ipſorum monaſteria frequentare:extra de vita.ꝛ hone. cleri.monaſteria. Quinto,quia quidam ex ipſis non erubeſcunt matrimonium contrahere.xxvij.q.j.vt lex.ꝛ.c. impudicas:licet matrimonium non teneat quum bigami ſunt effecti.xxvij.q.j. quotquot.ꝛ.c.monacho : extra de biga.nuper: ꝛ hodie ſunt excommunicati : extra conſan.c.j.in clemen. Sexto quia vagantur extra monaſteria ſine licentia abbatis ſui.xvj.q.j.quidaꝫ monachi.ꝛ.c.ſeq.ꝛ.c.legi.ꝛ extra de offi.or. quanto. Septimo:quia ſunt otioſi,extra de renuntia. niſi.§. verum:de conſe.di.v.nunquã. Octauo: quia comedunt carnes continue ſine infirmitate ꝛ debilitate, ꝛ diſpenſatione abbatis:de conſe.diſt. v. carnem, ꝛ extra de ſta.mo.cum ad monaſterium.§.in refectorio.ꝛ contra eorum regulam que dicit.Carnes omnino non comedant.Sed dicunt monachi carnales ꝙ eis prohibentur ſm regulam carnes bipedum: ergo poſſunt a ſenſu cõtrario comedere carnes quadrupedum.c.extra de his que fi.a pre.cum apoſtolica,ſed habet locum argumentũ a contrario vbi ius contradicit:vt in pre.c.carnem.quod.c.carnes ſimpliciter monachis prohibet. Nono:quia gloriantur de nobilitate ſua ꝛ potentia amicorum: propter

Uulgatiora monachoꝝ ſcelera.

quod viuere volunt ad libitum ⁊ alijs dominari: quum tñ monachatus omnem nobilitatem tollat: in aut. de monachis: in princi. col. j. xxvij. q. ij. c. ſcripſit: de purga. cano. c. j. ⁊ in gl. ij. doct. quod prohibet conciliuz generale: extra de ſta. mona. ea que. §. j. Et gloriam mundanam venantur. Et cum ſecularib9 conuerſantur contra etymologiam vocabuli ſui: ſm quam monachus ſolus ⁊ triſtis ſedere debet, nec de mundo debet diſputare: cui mortu9 eſt. Monach9 enim dicitur a monos quod eſt vnus: ⁊ cahos triſtis. xvj. q. j. placuit. ⁊. c. ſunt nonnulli. Decimo, quia volunt habere cellas a dormitorio ſeparatas: nec volunt abſtinentiam communem tenere. xx. q. iiij. monachum: ⁊. c. ſeq. ⁊. §. verum. Undecimo: quia proprium habent: extra de ſta. mona. c. ij. ⁊. c. cū ad monaſterium. §. fi. xij. q. j. non dicatis. Duodecimo: qz ſibi adinuicem inuident: ⁊ tota die murmurat vnus contra alium. vj. q. j. deteriores: de peni. di. j. homicidiorum: quod eſt contra regulam veritatis, ſm quā cauſa commendandi tui nihil debes facere: quo minor alius fiat. xj. q. iij. ſi quis vero. Decimotertio: quia aduocati exiſtunt: extra de poſtu. ex parte. xvj. q. j. preſentium. Decimoquarto: quia phyſicam, ⁊ leges audiunt, aut in eis ſtudent extra clauſtrū: ſm Inno. ſed ſm Oſtien. etiaz prohibitio multo poti9 eſt in clauſtro. ſm mentem: vt no. in iſto c. fi. Idem tenet Archid. Sed teneo cum Inno: quia pena maxime excommunicationis: qua maior in eccleſia dei nō eſt. xxiiij. q. iij. corripiantur: reſtringenda eſt: extra de elec. ſtatutum. lib. vj. ſed ſi doctoratus legeret: non incurreret: ſm Jo. an. qui ſic no. in iſto. c. nō magno. Unde ſunt ipſo iure excommunicati. extra ne cleri. vel mona. non magno. ⁊. c. fi. Decimoquinto: raro pure obediunt: ſed in proprio ſenſu viuunt. xij. q. j. non dicatis: extra de ma. ⁊ obe. in eccleſijs. xciij. di. a ſubdiacono. Decimoſexto: quia habitum ſine neceſſitate ⁊ temere dimittunt vel occulte portant. Unde ſunt hodie excommunicati. ad hec. xx. q. j, ca. vlti. extra de vi. ⁊ hone. cleri. clerici officia. ⁊. c. deus: extra de iude: in nonnullis. ne cleri. vel mo. vt periculoſa. lib. vj. Adde hic quod notaui ſupra in hac parte ſecunda: in. vj. conſideratione pape. verſi. ſed quid cum verſi. ſeq. c. xiiij. Et cauſa enim poſſet dimittere ſcilicet ad ſe mutandum: vel cauſa pluuie: vel nimij caloris in cella: vel per viam, vel laboris, vel timoris, vel conformationis quantum ad habitum exteriorem. faciunt ad hec que no. extra de vi. ⁊ honeſt. cle. ſi quis ex clericis, ⁊ quod legitur ⁊ no. eo. ti. cleri. ij. cappas: ⁊ quod legitur ⁊ no. eo. ti. deus qui. Nec dimittit habitum, qui voluntatem dimittendi non habet: ſed cito reaſſumit: vt in. l. canonizata: ⁊ in his que ibi no. de peni. di. j. l. diuotiorum: ⁊ extra de ver. ſigni. nam ⁊ ego, ⁊ optime in. l. canonizata deſtitiſſe cum accipimus qui totum animum agendi depoſuit non quoniam diſtulit accuſationem ſub. §. notādum. ij. ij. q. iij. Decimoſeptimo, quia quotidie inter ſeculares morantur, ⁊ in ciuitatibus ⁊ cum ſuis parentibus de prelatorum ſuorum extorta licentia vel nō data contra. xvj. q. j. ſi cupis. c. monachi vagantes, extra de off. ordi. quanto. Uide de ſta. mona. ne in agro. §. quia vero. in clemen. Nam ſicut piſcis ſine aqua: ſic monachus ſine monaſterio mortuus eſt. xvj. q. j. placuit. j. Decimooctauo: procurant ſua ſtudia, ⁊ doctorari vt preſideant ⁊ alijs dominentur cum monachus non docentis ſed plangetis habeat officium: xvj. q. j. monachus. Non conuenit theologia lugentibus. nam eorum luctuz ſoluere naturaliter habet. nempe ille ſuper thronum quidem ſedenti magiſtraliter comparatur, iſte vero ſedenti in ſterquilinio ⁊ ſacco. Climacus. Monachorum enim vita ſubiectionis habet verbum ⁊ diſcipulatus: non docendi vel preſidendi vel paſcendi alios. vij. q. j. precepit: vide pre. c. vt periculoſa: ⁊ quod ibi no. Archi. Decimonono: quia multi ſeruorum fiunt monachi inuitis dominis. contra illud. xvj. q. j. qui vere. liiij. di. generalis. Uiceſimo: quia retinent res ſuis laboribus acquiſitas vel quaſcunqz alias ſine licentia abbatis: contra eorum regulam ⁊ iura. xviij. q. ij. abbates. xij. q. j. non dicatis. c. nolo. Uiceſimoprimo: qz communiter monachantur ſpe abbatie: prioratus: vel aliorum officiorum. xvj. q. vij. Uiceſimoſecūdo: quia ſtant vltra tempus profeſſionis in monaſterio: ⁊ nolunt profiteri. xviij. q. ij. peruenit: ij. de regu. vt clerici ⁊. c. ex parte. de elec. cauſam que vide. eo. ti. eos qui in clemen. Uiceſimotertio: quia teſtamenta frequēter faciunt quum non poſſint. C. de epiſ. ⁊ cle. aut ingreſſi. xix. q. iij. quia. cum. c. ſeq. extra de teſta. c. ij. Uiceſimoquarto: quia vouent ſine licentia abbatis: qd non poſſunt. xx. q. iiij. monachis. Uiceſimoquinto quia frequenter tranſeunt ad ſtrictiorem ordinez ſine licentia: quod non poſſunt multo minus ad parem: vel laxiorem. xx. q. iiij. c. j. ⁊. c. monachum: de regu. licet: ibi vide Inno. de renun. c. fi. vide quod notaui ſupra in prima parte. in. c. l. §. quia eps. verſi. xx. Uiceſimoſexto: qz tractant negotia ſecularia: ⁊ ſunt maiores dñi in domibus dominorum, contra omnia iura, extra ne cleri. vel mona. c. j. §. fi. ⁊ firmas: ideſt arcenda communes tenent a laicis ⁊ clericis: contra id eo. ti. ſecundum. Et ad hec. xvj. q. j. ſunt nonnulli. c. de preſentium. ⁊. c. monachi. Uiceſimoſeptimo: frequenter loquuntur de pecunia quam deſiderant: ⁊ ideo potius ſunt inſtitores quam monachi. xvj. q. j. ſi cupis Uiceſimooctauo: quia habent horaria muliebria ⁊ zonas precioſas. xxvij. q. j monacho. Super quo uide in clemen. de ſtat. mona. ne in agro. §. j. Uiceſimonono: quia abſoluunt ⁊ ligant: ⁊ ſacramenta conferunt poſtquam ſunt preſbyteri ſine licentia epi. Et in hoc ualde offendunt, ⁊ homines decipiunt: contra iura. xvj. q. j. monachi. ij. ca. ſic uiue. c. ſi clericatus: ⁊. c. ſeq. ⁊. §. ecce ſufficienter. ⁊. c. placuit omnibus. ⁊. c. monachus. ⁊. c. iuxta. ⁊. c. adij cimus. ⁊. c. j. ⁊. c. agapitus. Trigeſimo: quia ſine licentia abbatis epatus recipiunt: contra id. xvij. q. ij. quam ſit. ⁊. xvj. q. j. ſi quis monachus. ⁊ c. legi. ⁊. §. pre. extra de elec. ſi religioſus. lib. vj. Immo tales ſe epatibus ingerentes ⁊ procurantes peccant mortaliter: ⁊ uotum frangunt: ut no. Jo. xvj. q. j. monachi uagantes. Trigeſimoprimo: quia facti ea epi que acquirunt ratione perſone ſibi appropriant ⁊ dant parentibus ⁊ alijs ſicut clerici ſeculares: quum tamen quicquid acquirunt ſicut prius monaſterio. xviij. q. j. c. j. extra de priuil. cum olim. ij. ubi de hoc. Trigeſimoſecundo: quia multi qui uouerunt monachatum vel aliam religionem: in ſeculo remanēt: ⁊ votum frangunt: extra de regu. porrectuz: ⁊ de vo. ⁊ vo. reden. per tuas. ⁊ de regu. conſtitutionem. lib. vj. nec contra hoc votum preſcribitur. eo. ti. ſicut nobis. Trigeſimotertio. camiſijs lineis communiter utuntur. extra de ſta. mona. cum ad monaſterium. Trigeſimoquarto: quia tenent officia ad uitam contra pre. c. cum ad monaſterium. §. tales. ⁊ dant ⁊ accipiunt, vendunt ⁊ emunt ⁊ contractus proprieta-

riorum faciunt ſicut alij ſeculares.contra pre.c.cum ad monaſterium.§.j.xij.q.j.non dicatis:de accuſat. olim. Trigeſimoquinto:extra cauſam monaſterij ſui ferunt teſtimonium: quod non poſſunt:extra de teſti.inſuper a ſenſu cōtrario. Trigeſimoſexto.multi ſimoniace ſunt recepti.de quo.j.q.ij. per totum: ⁊ extra de ſimo.dilectus.ij.⁊.c.de regularibus. Trigeſimoſeptimo:multi habent locum in diuerſis monaſterijs:contra id de priuil.volentes.lib.vj.⁊ de reli.do.c.fi.⁊ de preben.cum ſingula. §. prohibemus. lib.vj. Trigeſimooctauo:habent reditus ⁊ prouētus ⁊ uſufructus ſeparatos a conuentu:⁊ prebēdas ſeparatas:contra ea que leguntur ⁊ no.maxime.per Inno.extra qui cle.vel vo.c.fi.xix.q.fi.ſi qua.xij.q.j. neceſſaria.c.quia tua. Trigeſimonono:non ſeruant ieiunia regularia.xvj.q.j.que vere. Quadrageſimo: non dicunt officia monachalia.xij.di.c.penul.⁊.vlt. Quadrageſimoprimo:non ſeruant ſilentiū nec in choro,nec clauſtro,nec dormitorio ⁊ refectorio: extra de ſta.mo.cum ad monaſterium. §. in oratorio. Quadrageſimoſecundo,induti non iacent: contra id.xx.q.j.c.vlt. Multi autem alij defectus eoꝝ tanguntur ⁊ corriguntur in conſti.clemen.de ſtatu reg. ne in agro. Hec ſunt ergo eoꝝ peccata ſpecialia preter alia que communiter habent cum alijs peccatoribus multi eoꝝ:ſcilicet luxuriam,ſuperbiam, auaritiam,gulam,⁊ alia mortalia que ponuntur. xxv. di.§.ea demum. Quamquam ergo monachi teneāt figuram apoſtolorum.xvj.q.j.ex authoritate: longe hodie remoti ſunt a vita eoꝝ. Plāgat ergo eos eccleſia,⁊ dicat. Ubi ſunt mei antiqui monachi qui poſt apoſtolos eccleſiam fundauerunt:⁊ vitam ſanctā primitiue eccleſie retinuerunt:de qua.xij.q.j.quaſi per totum:qui circūibant in melotis ⁊ pellibꝰ caprinis.in ſolitudinibus errantes in ſpeluncis ⁊ cauernis terre:quibꝰ dignus non erat mundus. Heb. xij. Mortui deberent eſſe mundo.prealle.c.placuit. xvj.q.j.ſunt nonnulli.hodie viuunt mundo, ⁊ mortui ſunt deo,quia in delicijs viuunt.j.ad Timoth.v.

De vitijs aliorum Eccleſie miniſtrorum generaliter. Cap. 25.

Poſt abbates ⁊ priores cum monachis ſuis: qꝛ ſicut ſupra dixi longū eſſet ſinguloꝝ graduum eccleſiaſticorum vita enarrare. Ideo colligamus eoꝝ vitia iſta modo:ſcilicet ꝙ Decani,⁊ Archidiaconi,archipreſbyteri, Prepoſiti, Priores, Sacriſte, magiſtri ſcholarū,Cātores Cuſtodes peccāt in ſuis officijs nō faciendo que ſpectāt ad ea:⁊ in eis negligentiſſime ⁊ fraudulentiſſime ſe habendo: ſicut apparet in eoꝝ titulis corpore iuris canonici clauſis:⁊ in eoꝝ vita contraria. Sed in quibuſdam conueniunt in miſerijs in ipſum:extra de heretici. excommunicamus.j.reſpon.j. Et primo:quia ſuis epīs graues,ſuperbi:⁊ contumaces exiſtunt: extra de appel.dilectis:de exceſ.prela.grauem. Secundo quia in ipſius epī contemptum abſtinent a diuinis de of.or.irrefregabili.§.ceterum.⁊.c.ſi canonici.⁊.c. quamuis lib.vj.ibi vide quod legitur ⁊ no. Tertio: quia pro peccato alterius eccleſiam interdicunt:extra de his que fi.a ma.par.capi.queſiuit. Quarto: quia ſigillo capituli ſine conſenſu ipſius ſigillant de probatio:tertio,de teſti.⁊ atteſta.tam literis.§. vlti. ſuſpenſi ſunt officio ⁊ beneficio.⁊ tanquam falſarij puniuntur tales.vt ibi legitur ⁊ no.§. fi. Quinto: quia commune ſibi appropriant:extra de prebe.ratio.xij.q.j.§.fin. Sexto: quia nolunt ad ordines ſibi debitos promoueri:de eta.⁊ quali.c.j.lx.di.innouamus:⁊ per totum. Septimo:epīs conſentiunt in peccatis:extra de elec.per inquiſitionem.lxxxiij. diſ. error.⁊.lxxxvj.di.facientes. Octauo: quia nolunt ſurgere ad matutinum:nec alijs horis canonicis intereſſe:volunt percipere prouentum:⁊ nolunt facere ſeruitium:contra iura extra de cle.coniuga.diuerſis. ⁊.c.precedentibus. Unde ſi admoniti per epm̄ non ſatiſfaciunt: deponi poſſint a clero.xcij.di.c. fi. Nono:quia ſe abſentant ſine licentia epī:extra de cle.nō reſi.ex parte.⁊.c.relatum:de conſe.diſt.v.non oportet. Decimo:quia audiunt leges ⁊ phyſicam:extra ne cle.vel mo.c.fi. Undecimo:qꝛ indifferenter exercent officium aduocati:extra de poſtu.c.primo.⁊.fi. Duodecimo:qꝛ ſuperbi ſunt,inferiores ⁊ ſimplices clericos conculcantes:contra.xcv.di.eſto. Decimotertio,quia plura beneficia ⁊ dignitates tenent ſine diſpenſatione:⁊ ſi diſpenſationem habent, habent eam tacita veritate,vel ſuggeſta falſitate,que nō valet:extra de reſcrip.ſuper literis:de conſan. ⁊ affi. qꝛ circa:vel ipſam diſpenſationem non ſeruāt. quū.n. ſm̄ ſtilum curie ſemper dicatur ⁊ apponatur in talibus literis:ꝙ cura animarum vel obſequiū eccleſie non negligatur:de iſta clauſula nihil curant:dummodo poſſint ipſi reditus imburſare:ſed hoc faciat auaritia ⁊ ambitio nimia:qua tanta laborant vt nequeant ſatiari,extra de preben.quia intantum. ⁊.c. cum iamdudum.de cle.non reſi.relatum.⁊.c.prece. propter quod redduntur ineligibiles:vt in pre. ca. cum iamdudum.⁊ de elec.dudum.ij. Paſſim conferuntur ⁊ recipiuntur hodie beneficia ſimplicia ab habentibus pērſonatus vel curam animarum ſine diſpenſatione aliqua epāli:etiam ſi mille eſſent:non obſtat quod hic legitur ⁊ no.⁊ extra de preben. de multa ⁊.lxx.di.ſanctoꝝ. Et hic adde quod legitur ⁊ no.per Io.an. extra de reſcrip. gratia.lib.vj. Decimoquarto:qꝛ faciunt tallias in preſbyteros: quod eis non licet.xciiij.di. c.fi.extra de cenſi.cum apoſtolus.§.inhibemus. Decimoquinto:quia recipiunt vaccam albam vel aliquid temporale pro inueſtitura facienda:extra de exceſ.prela.peruenit.de ſimo.cū in eccleſijs.⁊.c.quia intantum. Decimoſexto, quia clericos in ſuis peccatis tolerant pro pecunia:quā extorquent:extra de penis.licet:⁊ de offi.ordi.irrefragabili.§. fi. Decimoſeptimo.nolunt excommunicatos abſoluere niſi precio.contra j.q.j.§. quolibet. cum.c.ſeq.extra de ſimo.ad aures. Decimooctauo quia vendunt iuriſdictionem ⁊ vices ſuas:extra ne prela.vi.ſu.c.j.⁊.ij. Decimonono:quia quidam eorum cum mulieribus frequentant: ne dicamus ſe polluunt.lxxxj.di.archidiaconum:cum tota illa di. Uiceſimo:quia ſunt circa ſua officia negligētes: extra de off.Archid.ea que.de off.cuſto.c.j.⁊.fi.xxiij.di. non liceat.⁊.c.non oportet.xxv.di.perlectis. ad fin. Uiceſimoprimo:quia vendunt docendi licentiam: extra de magiſtris:quanto:⁊ dignis licentiā:denegant.eo.ti.prohibeas. vn̄ ſi de hoc accuſentur: a ſuo throno remouendi ſunt.j.q.vij.ſancimus. Uiceſimoſecundo:qꝛ quum quidā idiote ſunt:permittunt tn̄ ſe ad iſta officia promoueri.c.ad hoc contra eos. extra de eta.⁊ qua.ad aures.ff.ad.l.aquil. Idem iu-

ris.xxxvij.di.qui de menſa.⁊.c.legant.lxj.di.miſeruꝫ
de elec.cum in magiſtrum. Uiceſimotertio.conſpi
rant contra eps.xj.q.j.coniurationum.⁊.c.conſpira
tionum.cũ alijs ibi.c.de calum.c.ij. Uiceſimoquar
to.quia omnia predicta officia ambiunt: a diabolo
puniendi.q.j.j.non eſt putanda.in fi.viij.q.j.illud.

De vitijs quorundam Canonicorum. Cap. 26.

Promulgatiora canonicorũ vitia.

POſt iſtos peccant Canonici.
Primo:quia nolunt ad ordi
nes promoueri neceſſitate vel
vtilitate exigente. xxiiij.diſt.ſi
qui clerici.cap.placuit:extra de
eta.⁊ qualita.queris: de hoc in
clemen.de eta.⁊ qua.vt hi qui.
Secũdo:qꝛ ſepe ſe permittunt
intrudi per ambitionem in locum viuentis: de pre
ben.c.j.vij.q.j.eũ qui.⁊.c.nõ furem.ij.q.ij.audiuim⁹
ij.q.j.in primis:extra de preben.eum qui beneficiuꝫ
lib.vj. Tertio ſunt delicati,nec volunt eccleſias fre
quentare.lxxxj.di.ſi quis.⁊.c.his.de cleri.nõ reſi.ca.
penul.⁊ fi.⁊ c.conſuetudinem.lib.vj. Quarto.qui
dam eorum ſeptem ⁊ octo ⁊ decem vel amplius ca
nonicatus habent,⁊ loca ſeruitoꝝ detinent occupa
ta:nec ipſi ſeruiunt per alium: nec per ſe, nec de hoc
(quod eſt deterius) conſcientiaꝫ ſibi faciunt aliquã
contra.lxx.di.ſanctoꝝ.de cle.non reſi.c.penu.de elec.
dudum.ij.de preben.quia intantum. ⁊.c cuꝫ ſingu
la.li.vj.lxxxix.di.ſingula.Adde hic qđ notaui ſupra
§.proximo.verſi.xiij. Et in additione que incipit,
paſſim.Quinto:accumulant pecuniam de preben
dis,nec pauperibus quaſi aliquid largiuntur.xij.q.
j.§.fi.immo negotiantur de ſuis pecunijs. lxxxviij.
di.negotiatorem. Sexto:quia male viuunt canoni
ci eccleſie cathedralis luxurijs debacchantes. Un
de poteſt dici ꝙ tota domus talium capite deorſum
pendet.c.xxxij.q.vj.c.vlti.ibi.Uis tuam domum ca
pite deorſum pendere:naꝫ ⁊ totius ciuitatis ſtatus
per tales conturbatur:maxime qñ nolunt epĩs obe
dire.xvij.di.§.hinc etiam. Laborent ergo ⁊ ſtudeãt
circa opera ciuitatis.xxj.q.iiij.ca.fi.ibi.ne quoꝝ for
ma ⁊ exemplum eſſe debent offendant aſpectum.
Septimo:quia diſcordant in capitulis ⁊ partes ſibi
faciunt:maxime circa electiones : in quibus quaſi
nihil de deo agitur:ſed ſequuntur carnalitatis affe
ctum tam priuati quam prelati,non iudicium ratio
nis.ad hoc extra de his que fi.a ma.par.capi.capi:j.
de elec.in cauſis.§.j.⁊.c.cum dilecti.ca. congregato.
c.auditis.c.conſiderauimus:⁊ de preb.graue.vt ec.
bene.c.j.§.omnibus.viij.q.j.Moyſes.j.q.iij.ſi quis
prebendas.xxiiij.di.quando.Unde quum in eccle
ſia argentina tractaret capitulum de canonicis creã
dis.⁊ quilibet nominaret nepotem ſuuꝫ vel conſan
guineum inhabilem ⁊ inutilem:quidam Roman⁹
qui ibi erat canonicus:quendam aſinum qui plus
quam.xv.annis capitulo ſeruierat:nominauit,dicẽs
ꝙ victus aſinus propter ſeruitium quod eccleſie fe
cerat:dignioꝛ erat omnibus nominatis: ⁊ ſic erant
confuſi alij nominantes.vide extra de elec.vbi.peri
culum §.ceterum. Octauo:de ſuis redditibus eccle
ſiaſticis emunt filijs ⁊ conſanguineis ſuis poſſeſſio
nes:⁊ ſub eorum nomine emptionum confici faciũt
inſtrumenta.⁊ ſic defraudant eccleſias.contra iura.
xij.q.iij.c.j.⁊.q.iiij.c.j.⁊ extra de pecu.cle. in primis.
iij.c.quia quicquid emitur de pecunia eccleſie,eccle
ſie eſt.no.xij.q.j.res eccleſie.⁊.q.ij.apoſtol:cos.⁊ de
pecu.cleri.inquirendum. Nono: quia communiter
in capitulis ſuis epĩs ex malitia ⁊ contumacia con
tradicunt,niſi eoꝝ faciant voluntates.cõtra omnia
illa.c.xj.di.c.ij.⁊.iij.xij.di.c.j.de cõſe.diſtin.iij.celebri
tatem:extra de preſc. cum non liceat.in aut.de eccle.
ti.in prin.Decimo:quia communiter conſpirant ⁊
coniurant contra ſuos epos.pena talium.xj.q.j.con
iurationum.⁊.c.conſpirationum. Undecimo:quia
raro concordant in epo eligendo:extra de elec.quaſi
per totũ,quia querunt que ſua ſunt:non que Chri
ſti:viij.q.j.ſunt in eccleſia.⁊ ſic cum ſuis diſcordijs
⁊ queſtionibus ⁊ friuolis appellationibus grauant
eccleſiam ⁊ electos.⁊ contra iura ⁊ conſcientiam fa
cientes ad reſtitutionem expenſarum ⁊ damnoꝝ
⁊ intereſſe predictis tenentur in conſcientia ⁊ in iu
re.c.eorum que leguntur ⁊ no.extra de elec.ꝙ ſicut.
§.fi.extra de fo.compe.dilecti.de do.⁊ contu. finem:
extra de elec.commiſſa.§.penul.⁊.fi. Duodecimo.
quia quum ad eccleſiam non veniunt:communiter
nõ dicunt officium ſicut tenentur.xcj.diſt.per totuꝫ
de reſcrip.c.fi.lib.vj.

De vitijs quorundam preſbyterorum. Cap. 27.

DE preſbyteris quid dicemus?
quod dicit Chriſ. Multi ſacer
dotes ⁊ pauci.xl.di.multi. Ue
re multi ſunt habentes chara
cterem : ⁊ eius characteris
munere priuati. Turba eos cõ
temptibiles facit.xciij.di. legi
mus.ad fi. Peccant in his cõ
muniter. Primo:quia permittunt ſe indignos ad
ordines promoueri.xxiiij.diſt.quando.xxiij.diſt.his
igitur lege.⁊.c.tales:de eta.⁊ qua.cum ſit.xxxviij.di.
que ipſis.Secundo:qꝛ non recipiunt ordines pro
pter deum:vt ei ſeruiant:ſicut interpretatur vocabu
lum clericus.xxj.diſt.cleros.xij.q.j.clericus:ſed pro
pter beneficium ⁊ vitaꝫ miſeram corporalem: vnde
eoꝝ intentio eſt corrupta ⁊ male fundata,vnde poſt
modum male viuunt.c.j.q.j.principatus:facit bene
xxiij.diſt.qui eps.in fi. Tertio:quia prout commu
niter:promouentur per ſimoniacaꝫ prauitatem:vn
de celebrare non debent:quia ſuſpenſi ipſo iure : ex
tra de ſimo.tanta.c tue fraternitatis.j. q.j. quiſquis
per pecuniam.c.reperiuntur. Quarto:quia nimis
incontinenter viuunt:⁊ vtinam nunquam continẽ
tiam promiſiſſent maxime Hiſpani ⁊ Regricole in
quibus prouincijs in pauco maiori numero ſunt fi
lij laicorum quam clericoꝝ:ad hec a.xxvj.diſt.vſque
ad.xxix.⁊ a.xxxj.vſqꝫ ad xxxv.⁊.lxxxj.⁊.lxxxij.diſti.
quaſi per totum.de coha.cleri.⁊ mu.per totum.⁊ de
cle.coniuga.Et(quod ſceleratius eſt)per plurimos
annos de latere concubine qualibet die ſurgunt:nõ
premiſſa confeſſione vel hypocritali cum propoſito
redeundi:⁊ procedunt ad altare ad terrificam ho
ſtiam conſecrandam.panem pollutum quantum in
eis eſt dño cordibus ⁊ labijs ſceleſtis offeretes.xlix.
di.c.fi.j.q.j.illi offerunt.c.propheta.c.ſacerdotes.c.ne
ceſſe.c.ꝙ quidam.ad fi.ibi.Et quod dicitur.Quin
to:qꝛ immiſcent ſe ſpectaculis:⁊ pompis mulierum
⁊ conuiuijs publicis,⁊ vite inhoneſte:vſuris ⁊ tur
pibus lucris,fraudibus,amoꝛ pecunie:ſecularibus
negotijs atqꝫ officijs.Munera continua recipiunt
pro beneficijs medicine:ideſt pro ſacramentis.Do

Que ſint tritioꝛa pꝛſbyteroꝝ flagitia.

loſi ſunt, conſpiratores, ſectantes odiũ, emulationes obtrectationẽ, inuidiã, ſunt vagi oculis, effreni ligua petulantia ⁊ geſtu fluido laborantes. Inuerecundi ſunt, obſceni: virgines: ⁊ viduas ⁊ alias mulierculas frequẽtantes. inobedientes, ſeſe iactantes ⁊ extollẽtes: doctrinam lectionez pſalmos hymnos cantica fugientes, ſm ꝙ hec omnia tangit Iſidorus: dicendo. ꝙ talia caueant. xxiij. di. his igiť. qđ. c. vtinã oẽs clerici maxime prelati ⁊ preſbyteri ꝯtinue an faciez cordis ⁊ corporis ꝑ ſpeculo deportarent: qꝛ eis ſufficeret ad ſalutez. Sexto. qꝛ libentiꝰ dant ioculatori ⁊ meretrici: q̃ꝫ pauperi. Plus diligunt venari: q̃ꝫ pſallere. lxxxvj. di. qui venatori. ⁊ c. dare. ⁊ ca. eſau. xliiij. di. §. j. ⁊ alia negotia ſecularia exercẽt. ⁊ officiũ notarie exercẽt ⁊ aduocationis ⁊ tutele: extra ne cle. vel mo. c. j. c. de ſacerdotibꝰ. c. ſicut. lxxxviij. di. per totuz. ⁊ c. nec: qꝛ ſunt ꝓcuratores ⁊ miniſtri rerũ ſeculariũ. Vide. xxvij. q. ij. multoꝝ. ⁊ ex̃ de here. vt officiuz. §. ad ꝯſcribendas. ⁊ qđ ſcripſi. ſ. §. vlti. verſi ſpecialr̃. in. ca. xxix. Septimo, qꝛ ſuperioribus ſuis infideles ſunt ⁊ inuidẽt ⁊ detrahunt: ⁊ ſuperiores eiſdẽ. quuz tñ potius deberẽt eſſe ꝯnexi vinculo charitatis. lxxxix. di. ad hoc. xxiij. di. quãquã. xxiij. q. v. prodeſt. Octauo: qꝛ vnus ſubtrahit alij parochianos ſuos tã viuos: q̃ꝫ mortuos. in quo grauiter delinquunt: ⁊ ad reſtitutionem teneneť oium perceptoꝝ: ex̃ de paro. c. ij. ⁊. iij. ix. q. ij. per totuz: de pe. di. vj. placuit. ⁊ de ſepul. ex parte canonicoꝝ. ⁊ c. ſeq. ⁊ c. in nr̃a. Nono: qꝛ multa vitia ſub ſpecie virtutis palliãt. naz quum ſint auari. ex̃ de deci. c. j. xciij. di. diaconi ſunt: volũt videri boni diſpenſatores: quum ſint crudeles: volunt videri iuſtitie zelatores: quũ ſint remiſſi. volunt videri ſubditis cõpatientes: xlj. di. ſepe. ij. q. vij. §. his ita reſpõdetur. vij. q. j. §. hoc tunc. de here. ſicut in vno corꝑe. Decimo: qꝛ imponunt miſſas pro pecunia confitentibꝰ ſibi: vt pecuniã pro eis ipſi recipiant: ⁊ fingant ſe dicere: quod non debent facere: qꝛ quãquaz per ſacrificiũ altaris anime libereneť. xiij. q. ij. anime. hoc tñ in fraude preſumuneť facere: vt accepta pecunia pro illis miſſis, eos ab onere penitentie releuent. ca. xxvj. q. vij. alligant. Et quia talis penitentia non inuenitur a canone ꝯceſſa: ergo prohibita. de tranſla. inter. § ſed neq̃ꝫ. Et qꝛ ſpecies mali eſt. j. q. j. emendari. de vi. ⁊ hone. cle. cũ ab omni. Si aũt talẽ penitentiam iniungunt: dicant: ꝙ faciant ſibi eas dici per alios ſacerdotes: non tñ vicinos eis. qui ſimili morbo auaritie laborant: alias poſſet fieri fraus legi. ca. extra de teſti. perſonas: de iudi. tanq̃ꝫ. Sed ſemꝑ tutius eſt animabus eoꝝ, ꝙ tales pñias non imponãt qꝛ ſemꝑ eſt timendũ ne magis auaritia q̃ꝫ charitas ſit in cauſa. c. extra de cenſi. ea que. ⁊ c. ex parte. ⁊ de deci. c. j. ad fi. Et ſanum eſt ꝯſilium a talibus impoſitionibus ſicut a periculoſis ꝯtractibꝰ abſtinere: qꝛ quicquid auari ſacerdotes pallient cogitationes: tñ intentionem q̃ꝫ habent de recipiendis oblationibꝰ oĩpotenti deo nequeunt occultare: extra de vſur. in ciuitate: ſm Oſti. qui ita no. in ſumma. de peni. ⁊ re. §. ⁊ ad quid verſi quid ſi ſacerdos. Vndecimo: quia ſibi adinuicem inuident ⁊ ꝯſumunt. ⁊ ideo deteriores raptoribus ſunt. vj. q. j. ex merito. c. deteriores, c. ſumma iniquitas: de pe. di. j. homicidioꝝ. Duodecimo: ſubdoli ſunt, ⁊ fallaces, ⁊ inconſtantes, ⁊ ficti, multa verba inhoneſta ⁊ illicita proferentes. ꝯtra iura. xxij. q. ij. nec artificioſo. ⁊ c. omne genꝰ. ⁊ c. is. aũt ⁊. q. v. iuramenti. Et. nõ ſolũ ſm Amb. filij diaboli ſunt: qꝛ peccant in verbis fallacibꝰ, ſed ẽt in operibꝰ ſimulatis. e. q. cauere. Et ſm Ber. Verbũ ſacerdotis aut ſacrilegũ: ⁊ iterũ. Nuge in ore ſacerdotis blaſphemie ſunt. Decimotertio, qꝛ nõ recte penitenti ferunt teſtimoniũ: vel vere penitentẽ accuſant, corrupti munere inuidia: vel fauore. qđ eis ꝓhibeť extra de ſimo. nemo. Decimoquarto. qꝛ ſepe cũ parochianis mulieribus quas ad confeſſionem admittunt ſceleſtiſſime fornicantur. in quo caſu ep̃s. xv. annis. preſbyter. xij. penitere debet. ⁊ ſi ad ſcientiã populi venerit. deponatur. xxx. q. j. non debet. ⁊ c. ſiquis ſacerdos. ⁊ c. oẽs. Decimoquinto: qꝛ peccant in ſacrificijs: dũ hoſtiaz fractã offerunt, vel a muribus corroſam: vel putridaz, vel non de ſimilia. i. de flore farine confectã: vel non totaliter triticeaz: vel nimis paruã. licet ibi ſit corpꝰ Chriſti. ſed qꝛ a populo vix videť: vel de corrupto tritico confectã: vel non rotundaz: ꝓꝑ ſignificatione: qꝛ ibi eſt deꝰ ⁊ tota trinitas carens principio ⁊ fine: ⁊ forma circularis vel ſphera. xxiij. di. prohibite. nec ſit nimis ſubtilis: qꝛ adheret palato ſpecies. Et dicebat papa Nicolaus. iiij. ꝙ poneretur ſatis de paſta. i. maſſa in hoſtia. Et tẽpore aploꝝ de panibꝰ ꝯficiebanť. Act. ij. ibi. Et fractione panis. qđ intelligiť de corpore Chriſti: ſicut ponitur in legenda de corꝑe Chr̃i. Sit ẽt hoſtia bñ cocta: ſicut Chriſtus in cruce in ſolis ardore in meridie: qꝛ melius ⁊ deuotius teritur: qꝛ terenda eſt: non tranſglutienda: ſicut faciunt quidã. de conſe. di. ij. vt quid paras. ⁊ c. ego berengarius. Licet ſint predicti defectus in hoſtia: tñ p̃ſbyter ꝯficit. Vinũ ſine aqua vel econtrario. vel ponentes plus de aqua q̃ꝫ de vino, vel in priuatis domibus celebrantes, aut ſine lune, aut in eccleſia violata: aut ſuper altari moto vel enormiter fracto, aut in eccleſia violata, aut in altari in qui eadẽ die celebrauit ep̃s ſine licẽtia. Nõ cuſtodiunt chriſma vel euchariſtiã ſicut debẽt. Nõ mundãt ſine lauãt veſtimẽta vel vaſa eccleſiaſtica vt decet. vt hec ꝓbanť ex̃ de ꝯſe. ec. c. j. ⁊ c. ꝯſuluiſti c. ligneis. de cuſto. eu. c. ij. de conſe. di. j. c. j. c. ſicut non alij. c. ſufficit. c. nemo. c. veſtimenta. c. vaſa. de ꝯſe. di. ij ſcriptura. c. in ſacro. c. fi. de cele. miſ. c. j. ⁊ c. ꝯſuluiſti. c. ex parte. c. ſane. c. referente. c. ꝑnicioſus. Adapta prudẽs lector has. c. prece. Decimoſexto. qꝛ polluti nocturna pollutione ex crapula vel ebrietate vel turpibus delectationibus ⁊ cogitationibꝰ diurnis deſcẽdente celebrãt: ⁊ frequenter nõ ieiuni. de hoc. vj. di. teſtamentũ. vij. q. j. nihil. de coſe. di. ij. liquido. ⁊ di. v. vt ieiuni. lxxv. di. qđ a patribꝰ de cele. miſ. ca. j. Si aũt abluendo os mane ante miſſam: glutiat caſu aliq̃ꝫ ſtillã: eadem ratio eſſet, ſi caſualiter micaz panis vel rei alterius eſibilis glutiret: qꝛ de modico nõ curať legitur. et no. de ꝯſe. di. ij. reuera. in prin. glo. exceptis nõ impediť celebrare: niſi ex propoſito hoc faciat. c. xxiij. q. v. de occidendis. xv. q. vj. c. j. talia. n. ꝯtẽni pñt. ff. de vẽtre inſpi. l. j. §. fi. Si aũt ex propoſito accidat potus etiaz minimus: celebrationez impedit. vt pre. c. nihil. ſm Oſtien. qui ita no. in ſumma. de conſe. ec. §. ⁊ qualiter. verſi. ſed quid. Pranſus tñ conficit, ſꝫ grauiter peccat. de conſe. di. j. ſacra. et diſt. ij. liquido. vbi de hoc. et no. extra de cele. mi. ex parte. Decimoſeptimo: qꝛ prout cõiter non dicunt horas canonicas. vij. ad quas teneneť. xcij. di. preſbyter. et. ca. vlti. lxxxj. di. eos. ex̃ de cele. miſ. c. j. ⁊ in. c. graui. in cle. e. t. Et ſi dicũt. nõ dicũt in eccleſia vt teneneť. xcj. di. c. j. ⁊ xcij. di. c. vlt. de cele. miſ. c. j. Et ꝓpterea pulſanť cãpane ad horas, vt ꝯueniat ppl̃s et clerici ad diuinũ of. dicẽduz et audiẽdũ. ex̃ de offi. cuſto. c. j. et. ij. et de offi.

Ieiuniuz ante celebrationez obſeruandum.

Hore canonice q̃modo dicende.

archipreſ.c.ij.⁊.no.Oſti.in ſum.de conſe.ec.§.fi.in fi.
Sed etiã dicunt ordine prepoſtero:ſepe ponẽdo cur
rũ añ boues,dicendo prius tertiã ꝗ̃ primaz: vel ve
ſperas ꝗ̃ nonã,⁊ miſſam ꝗ̃ matutinuz vel primaz.
Nõ improbo ꝯſuetudinez quorundã monachoꝝ:q
miſſaz matutinalẽ dicũt ante primã:⁊ poſt dicũt pri
mã ⁊ aliaz miſſaz.in tertio,c. de ꝯſe.di.j.neceſſe. cũ.c.
ſe.Et hoc eſt qđ dr̃ de of.archipreſ.c.ij.ibi. Incipien
do ꝑ oẽs horas canonicas indeclinabiliter ꝑſeuerẽt
.i.nõ reciprocando ordinẽ officij , preponẽdo poſt-
ponẽdũ de cele.miſ.c.j.in.fi.ſm Oſtiẽ.qui ita no. in
ſum.de ꝯſe.ec.§.a quo dꝫ aũt . Nec debẽt horas ſoli
dicere in eccleſia nec miſſaz:de ꝯſe.diſt.j.hoc quoqꝫ.
vbi tñ no.ꝙ incluſus põt miſſam dicere: ex̃ de vi. ⁊
ho.cleri.vt quiſqꝫ.de fi.preſby.ꝓpoſuit.ad fi. vij.q.j.
illud.lxxxj.di.in oib9.de cele.miſ.c.j.a ſcholarib9: qꝛ
eſſet ei periculũ de irregularitate. ex̃ de ſen.ex.cũ me
dicinalis.§.fi.li.vj.⁊ alijs ſibi participantibus de ex
cõicatione:⁊ de interdicto ſibi ingreſſu eccleſie.xj.q.
iij. excõicatos.cũ.c.ſe.⁊ de priuil.epoꝝ.li.vj.Excõi-
catus tñ licet non dicat horas cum alijs:⁊ ſuſpenſus
ab officio,vel interdict9:per ſe tñ tenet dicere :vt no.
xxviij.di.preſbyter.⁊ de cle.ex.mi.illud.in gl.in hoc.
Et ſi dicunt horas ſiue officiũ:non dicũt in tꝑe ſuo
ſicut tenent:ex̃ de cele.miſ.c.j.niſi ſint dediti agricul
ture ꝑꝑ paupertatẽ.qꝛ tunc ſimul pñt eas dicere ſꝫ
formaz eiuſdẽ.c.⁊.xcj.di.clericus victũ. Idem tenet
Oſti.de clericis peregrinis:qꝛ pñt ſimul dicere ho-
ras ſuas,⁊ poſtea facere iter ſuuz. Idez intelligit de
curialib9 ⁊ officialib9 occupatis.vt no.in ſum.de ꝯſe.
ec.§.⁊ qualiter,verſi.⁊.no.per pre.c.j.đ cele.miſ.⁊ de
doctorib9 actu legentib9:⁊ de prelatis ⁊ clericis le-
gitime occupatis:qꝛ eadem ratio eſt vtrobiqꝫ: ergo
idez ius preſertim in eccleſijs non reſidentibus.Si
milis.n.equitatis ratio ſiłia iura ſuadere videt.ff.ad
l.fal.l.vlti.⁊ extra de cõfirma.cũ dilecta.§.nos igit.⁊
in glo.ſiłis. Decimooctauo:qꝛ miſſas diurnas ⁊ or
dinarias dimittunt ꝓ peculiari bus:qꝛ oẽs celebrã-
tur ꝓ ſalute viuoꝝ ⁊ mortuoꝝ extra de cele.miſ. c.ij.
Ideo nullus preſbyter eas dꝫ dicere in publico hoc
mõ ꝙ ꝑꝑ ipſas peculiares, publice ⁊ diurne ꝗ̃ audi
ri debent ab oib9,omittant:de ꝯſe.di.j.⁊ hoc atten-
dendũ. Nã ſm continentia dierũ miſſarũ ſunt ſolẽ
nia celebrãda:ex̃ de cele. miſ.cũ creatura.Si aũt miſ
ſa diei conuentualiter celebret:pñt alie peculiares di
ci ab alijs preſbyteris:vt ibi innuit. Decimonono:

Pecuniaria miſſarum celebratio.

qꝛ celebrãt ꝓ adulationib9 ſecularium:⁊ ꝓ pecunia.
Et iaz cõſuetudine vel potius corruptela : extra de
conſue.cũ venerabilis,in pleriſqꝫ partibus vt i Por
tugallia vbi miſſa ꝓ tribus ſolidis eſt taxata: que ta
xatio ſimoniã inducit:extra de ſimo.dilectus filius.
A .inoleuit ꝙ miſſa taxata trib9 vel.iiij.denarijs vel
vno ſolido vendit ⁊ emit a populo ceco ⁊ preſbyte-
ris ſimoniacis ſceleratis:ꝯtra id extra de ſimo.ſicut
in eccleſie corpore.⁊.c.nullus.⁊.c.ad aplicaz:de cõſe.
di.j.ſufficit. Põt tñ ſacerdos ad aliquod tẽpus vel
dies operas ſuas locare:ſi non põt aliter viuere,pro
labore,non pro miſſis pecuniam recipiendo.c. C.de
loca.⁊ conduc.qui operas de preben . ſignificatum:
vbi de hoc.xij.q.ij.charitatem.xcj.di.c.j.ij.⁊.iij.j.q.j.
iudices.j.q.ij.c.penul.⁊ vlti.x.q.iij. relatum.xij. q.ij.
quicunqꝫ.⁊.c.eccleſiaſticis.⁊.ca.op.xij.q.j.illi qui ex̃
ne pre.vi.c.fi.Sed caueat ꝙ intentionem ſuam prin
cipalem non ad pecuniam referat, ſed ad remiſſio-
nem ⁊ veniam obtinendã. Si vero ſacerdos ſit ec
cleſie deſponſatus ⁊ intitulatus:nihil ex pacto debet
recipere,etiam obtentu ſumptuuz:de con.di.j.ſufficit
ſm Oſti.qui ſic no.in ſum.de ſimo.§.qualiter.verũ.
⁊ ſunt hec.⁊ de conſe.ec,§.a quo.verſi.põt idem no.
Ber.in pre.c.ſignificatum:⁊ hoc legit ⁊ no.xxj.q.ij.
c.ſicut.No.etiã Gof.in ſum.⁊ in titu.de ſimo.in ver.
querit an ſacerdos : ꝙ ſi ſacerdos non tenet ad il-
lud officiuz ꝓ quo pecuniam recipit: ⁊ ſumptus ei
deſunt,non peccat nec ſimoniã cõmittit:per pre.c.iu
dices;quia locare põt operas ſuas vt.ſ̃.ꝓbatum eſt
dum tñ in celebratione miſſe vel alioꝝ officioꝝ in-
tentionez ſuaz habeat ad remiſſionẽ obtinendã: ſe-
cundario aũt reſpectũ hr̃e põt ad denarios:vt dictũ
eſt. Pro illo aũt officio qđ tenebat ſine pecunia exe
qui,ſi pecuniã recipit,ſimoniã cõmittit.j.q.iij. ven-
dentes.Sed etſi nõ teneat ad illud,hꝫ tñ alias ſum
ptus ſuos. Pro denarijs illud exequi aut eſt ſimo-
niacũ aut auarũ.Veruntamen ſi laici ꝯſueuerũt da-
re eleemoſynas,⁊ ſubtrahant,puto eos poſſe com-
pelli talez laudabilez conſuetudinẽ obſeruare:extra
eo.ti.ad apłicaz.§.fi.⁊ ſic ad dandas oblationes. vt
xvj.q.j.ſtatuimus.xxxij.di.preter hec.in fi.legitur de
hoc ⁊ no.de conſe.di.j.oĩs chriſtianus.⁊ no.Oſti.in
ſum.de paro.§.in quibus.Viceſimo.qꝛ tabernas in
trant ⁊ tabernas tenent:⁊ cõuiuia ⁊ comeſſationes
frequẽtãt:⁊ ibi ſe ingurgitãt,⁊ neduz ibi ter bibũt:
immo calices fecundiores exhauriunt abſqꝫ menſu
ra:in quibus conuiuijs nec ſacra lectio legit,nec ci-
bi benedictio,nec in fine refectionis gratiarum ſe-
quit actio,ſed audiunt ibi ⁊ faciunt plauſus ⁊ riſus
inconditos ⁊ fabulas inanes,⁊ turpia ioca vrſo vel
tornatricibus ante ſe patiunt et laruas demonum:
contra cano.xliiij.di.per totuz.de cõſe.diſt.v. nullus
preſbyteroꝝ.cum.c.ſeq.Viceſimoprimo,qꝛ celebrãt
cõiter cuz mortali pctõ,maxime luxurie:et ideo ad-
dunt ſibi iudiciuz et mortẽ:de cõſe.di.ij.quotidie. et
c.ſancta.et.c.qui ſcelerate.j.q.j.ſacerdotes.et.c.ſacro-
ſancta:extra de coha.cle.vr̃a.et.c.vlt.Si tñ inſtat ne
ceſſitas celebrandi:vt qꝛ feſtuz,vel funus: vel perſo
na notabilis.et non habet cui confiteat de mortali:
ſi conterit.qꝛ contrictione culpa remittit:de pe.di.j.
in primis.c.et.§.vſqꝫ ad.§.alij econtra:et cõfiteri pro
ponit quã citiſſime poterit:celebrare põt abſqꝫ rea-
tu.vt no.extra de celebr.miſ.de hoie.in vlti.glo.in fi.
Viceſimoſecundo:qꝛ frequenter ꝑ negligentiã eoꝝ
ſanguis diſtillat in tabula que ſtat ad pedes preſby-
teri.et tunc lingua dꝫ lambi:tabula radi.ſi in terraz
locus radet et igne conſumetur:et ciuis iuxta altare
cõdetur:et ſacerdos.xl.diebus penitebit.Si aũt ſuꝑ
altare ſtillauerit calix,ſorbeat miniſter ſtillã,et trib9
dieb9 peniteat.Si ſuꝑ linteuz altaris:et ad ſcõm lin
teuz ꝑuenerit.iiij.dieb9 peniteat:ſi vſqꝫ ad tertiuz.ix.
dieb9.ſi vſqꝫ ad quartũ.xx. dieb9 et linteamina que
tetigerit ſtilla miniſter tribus vicibus abluat calice
ſubterpoſito in quo recipiet aqua ablutionis, et iu-
xta altare recõdat:hec legunt de ꝯſe.di.ij.ſi ꝑ negli-
gẽtiaz.Si vero euchariſtiaz ꝑ ebrietatez vel voraci
tatẽ euomuerit preſbyter.lxx.dieb9 peniteat. Si lai-
cus.xl.Si epĩs.xx.di.e.ſi quis per ebrietatẽ. Non tñ
credo ꝙ teneat euomẽs illud ſacramẽtuz reaccipere
ꝑꝑ periculuz iteruz euomẽdi:ſicut non tenet accipe
ſi aliquod turpe ceciderit in calicez: aranea, muſca,
vel ſimile.vt no.in pre.c.ſi ꝑ negligentiã, ſꝫ recõdet
in capſula ꝓpe altare honorifice. c.pre.ſi per negli-
gentiã et quãdiu fuerint ibi accidẽtia:erit ibi veruz
corp9 Xpi:vt ibi no.et di.e.nõ iſte eſt panis.Si autẽ
p̃ſbyter nõ bñ cuſtodierit corp9 Xpi:et mus vł aliud

Si quid ſanguinis Chriſti de fluxerit quid agẽdum.

animal

animal comederit vel corroserit illud, vel aliter perdiderit: aut pars ei⁹ inuenta nō fuerit.xl.dieb⁹ peniteat: de ꝯse.di.ij. qui bene. Et ideo districte precipit Honori⁹ terti⁹ ꝙ eucharistia in loco singulari mundo ꝛ signato semp honorifice collocata deuote ac fideliter ꝯseruet: ne sinistra man⁹ ad eā possit extendi ex̄ de cele.mis.sanc.de custo.eucha.ca.j.qđ presbyteri male seruāt: sicut ꝛ alia. Illa etiā hostia reposita freq̄ter saltē de octo.ꝛ viij.dieb⁹ renouanda est ꝛ absumenda, ne eius accidētia corrūpant. Xxiij: qꝛ non ꝯseruant hostiaꝫ consecratā pro infirmis: vñ frequēter infirmi sine cōione moriūtur: ꝯtra id de ꝯse.di.ij. presbyter eucharistiā: extra de of.archipres.c.officiū. Xxiiij. qꝛ nō cito vadunt ad audiendas ꝯfessiones infirmoꝝ: vñ frequenter sine ꝯfessione moriunt: vñ rei sunt animaꝝ illoꝝ.xxvj.q.vj.si presbyter.cum.c.seq.ꝛ legit ꝛ no.pre.c.de of.archipres.c.ij.in gl.si culpa. Idē faciunt de alijs sacramentis: qꝛ differunt ea ꝯferre. qđ periculosuꝫ est valde. maxime in sacro baptismi. Vñ dicebat be. Amb. quū iret ad baptizādū Valentinianū imperatorē qui morte preoccupatus, baptizatus nō fuit: Uentrē meū doleo. alter dixit caput meū doleo.iiij: Reg.iiij. qꝛ queꝫ regeneraturus eraꝫ perdidi. Ille tñ grām q̄ poposcerat nō amisit. vt no.ex̄ de presby.nō bap.c.ij. Legit ēt ꝯ btō Marcello Anglie epo ꝙ quia distulit baptizare pueruꝫ: ꝛ ideo sine baptismo decessit, septēnē pniam in horto regis Anglie sponte priuatus dignitate epāli impleuit: ad hoc ex̄ de of.archipres.c.ij.in fi.j.q.j.baptizandis. Xxv qꝛ cum malis suis exēplis litibus ꝛ contentionib⁹ furtis homicidijs populū scandalizant: volunt.n.in laqueū tortuosū in oib⁹ locis ponētes scandala: sicut ait Hiero.xxiiij.q.iij.trāsferunt. Xxvj. qꝛ faciunt sibi relinqui legata a testatoribus qui eis confitent.vt no. Inno.extra de testa. requisisti.in fi. Xxvij. non docent parochianos symbolum ꝛ fideꝫ ꝛ orōnem dñicaꝫ: ex̄ de vi.ꝛ ho.de.vt quisq. Xxviij. qꝛ multi eoꝝ infames celebrant: ꝯtra cano.l.dist. de his.ꝛ.c.si post.ꝛ indigne celebrantes idololatris cōparant.xxxij.di.§.porro. Xxix. multi presbyteri maxime nobiles ꝛ delicati ꝛ diuites q magis propter beneficia curaꝫ habentia coacti promouent: q̄ propter dei seruitiū: extra de elec.licet canon.li.vj.aut nūquā aut rarissime celebrāt, quidā eoꝝ habentes lesaꝫ ꝯscientiā, quidā pp ignaniaꝫ. vñ peccāt grauiter sacm ordinis presbyteri ꝛ eius grām in vacuū recipientes.ij.ad Corinth.vj.ꝛ se ad illud nō preparantes. vñ ꝛ ideꝫ apls.j.ad Corinth.xj. Probet (inqt) se homo: ꝛ sic de pane illo edat ꝛc. ad hoc ex̄ de cele.mis.dolentes. Xxx. non docent parochianos suos vt in celebratione misse ad eleuationeꝫ eucharistie ꝛ infirmoꝝ portationeꝫ profunde ꝛ deuote se inclinent ꝛ adorent: extra de cele.mis.sane. Xxxj. propter negligentiaꝫ omittūt ponere vinū in calice: vel loco vini ponūt aquā, ꝛ tunc reponant vinū ꝛ ꝓiciant aquā sed iungant cū vino: sicut facere ꝯsueuerunt: ꝛ dicāt solum verba consecrationis sanguini super ipsuꝫ dicente. Simili modo postq̄ cenatū est: cū sequentib⁹ orōnib⁹: nisi scandalū generet ex protelatione aliaꝝ orōnū: qꝛ tūc sufficit dicere verba soluꝫ ꝯsecrationis calicis. Si aūt postq̄ sumpsit corpus dñi: etiā sumit calicē: ꝛ per gustū sentiant aquā in calice, non debet eaꝫ emittere, sed sumere cuꝫ particula que est in calice ne vtiliter tractet: ꝛ pp scandaluꝫ. Si aūt eaꝫ deglutiat: aquā.s. vlterius celebrare non pōt: qꝛ nō est ieiun⁹.vij.q.j.nihil: sm Inno. qui ita no. extra de cele.mis.cum Marthe.in glo.veritas. Xxxij. qꝛ quꝫ sint notorij fornicatores: ꝛ per oñs suspensi quantū ad se ꝛ quantuꝫ ad alios: ꝛ simoniaci etsi occulti: vel alias suspensi vel irregulares: nihilominus celebrāt oi die. vñ sm Inno. sunt irregulares: vt no. extra de sen.ex.cū medicinalis.li.vj.ꝛ Osti. extra de biga. qꝛ ꝛ hoc seruat stilus curie: qꝛ penitentiarij cōmittunt diocesanis dispensationē super taliuꝫ irregularitate ꝯcubinarioꝝ eoꝝ: sicut in officio pniarie sepe feci Hispanis. de hoc scripsi.s.in.j.parte in.c.xlviij.versi.itē suspensus: ꝛ ꝯferunt oia alia ecclesiastica sacramēta qđ facere non pñt: nec a talib⁹ pñt parochiani recipere sacramēta, nec eoꝝ audire missaꝫ.xxxij.di.§. verū c.nullus. extra de cohabi.cle.vīa.§.fi.ꝛ.c.fi.de simo. tanta, vbi de hoc: ni si in mortis articulo.xxxij.di.§. verū: ꝛ in glo.sic ergo ꝛ per Inno.de here.fraternitatis: ꝛ de ꝯsue.quanto. Xxxiij. qꝛ ex negligētia frequenter omittunt: dū celebrant, stolā vel manipulū, vel amictuꝫ.xxiij.di.ecclesiastica: non tñ ex hoc irregularitatē incurrunt, etiā si sciēter dimitterent: licet grauiter peccarent: quuꝫ hoc in iure expressum non sit: extra de sen.ex.is qui.li.vj. Xxxiiij. quidā bestiales in canone misse exprimūt vocaliter noīa aliquoruꝫ viuoꝝ, vel mortuoꝝ pro quib⁹ orant: quū in canone soli deo loquamur qui oīum noīa nouit. Pōt tñ in missa viui, ꝛ mortui populo cōmendari.ꝛ presbyter pōt in canone in mente pro aliquib⁹ specialibus rogare suspensis verbis canonis vel iaꝫ dictis: de hoc de con.di.j.visum.ꝛ.c.de noib⁹. Xxxv. aliqui eoꝝ morbo caduco laborantes celebrant. ꝯtra.vij. q.ij.c.j.ꝛ.ij.xxxiij.dist.cōiter vbi de hoc: extra de elec. cum inter canonicos. Xxxvj. aliqui eoꝝ pernoctāt ꝛ altera die celebrant. de hoc de accu.si ꝯstiterit. vide qđ legit ꝛ no.de cō.di.j.sacramēta. Xxxvij. cū vilissimis ꝛ sordidissimis ꝛ vetustissimis ꝛ ruptis ꝛ scissis paramentis ꝛ calicib⁹ ꝛ pallis altaris celebrant: quū .n. immundi sint in se immūda nō abhorrent, sed similes similia querunt: ꝯtra id de ꝯse.di.j.nemo. vbi mandat ꝙ corporalia ꝛ palle altaris ꝛ vasa intra sacrariuꝫ lauent per diacones ꝛ ministros in pelui noua, ꝛ nihil aliud ibi fiat: ꝛ in alia pelui lauent vela ꝛ cortine ecclesie. De munditia hoꝝ loquit ꝛ precipit Inno.iij.in ꝯcil.gñali extra ꝯ custo.eu.c.ij. vbi.dicit. Nimis.n.videt absurdū in sacris sordes negligere que decederent ēt in profanis: ꝛ extra de immu. ec. decet.li.vj.de hoc per Inno.de preben.significatuꝫ. Xxxviij. quia admittunt publice excōicatos ꝛ interdictos ꝛ supensos ab officio ad missam ꝛ ad alias horas: quum deberent cessare ipsis intrantibus: nec in missa nec in alijs officijs procedere donec exeant. Immo si extra starent ecclesiaꝫ audiendo diuinum officiū, cessare dꝫ sacerdos: nisi sit in canone misse. qꝛ tunc ipse cū seruitore pōt cōplere missam: ne diuidat mysterium vnitatis: ꝛ sic no. Inno. de sen.ex. nuper. ꝛ sic intellige qđ no.xj.q.j.sicut apli. Isti aūt excōicati ꝛ interdicti ꝛ suspensi (isti.n.in iure ambulant pari passu, extra de sen.ex.cū medicinalis.§.hec eadē li.vj.) se ingerentes officio diuino intra ecclesiaꝫ vel extra etiā videndo corp⁹ dñi peccant mortaliter: qꝛ ꝓhibiti sunt ab hoc ex̄ de cle.ex.mi. illud de pe.ꝛ re. qđ in te.de sen.ex.ex frequentib⁹. in clemē. etiā excōicati a sede solū apłica absoluendi.e.ti. grauis is qui vel vi. Admittentes aūt publice excōicatos vel interdictos ad diuina: interdicti sunt ab ingressu ecclesie, donec satisfaciāt illi cui⁹ sniaꝫ ꝯtēpserūt: ex̄ ꝯ ꝓui. ꝛ ex ꝓui.epoꝝ.li.vj. quo iterdicto pēdente si quis se

Nō sunt admittendi ad rem diuinā excōicati.

diuinis ingerat ſicut priꝰ:irregularis eſt extra ꝯ̃ ſen. ex.is.cui.li.vj.non tñ eſt irregularis qui celebrat pre ſente excõicato:extra de ſen.ex is qui vel vi. Xxxix. qꝛ dant licentiá ſuis parochianis vt confiteant̃ alijs preſbyteris non curatis:qđ eſt ꝯtra ius:extra de pe. ⁊ re.oĩs.ibi.alieno ſupple executionem habẽti. ſm Jo.an.i.curá.qui ita etiá no.ex̃ de priui.⁊ ex priui.c. j.in cle.in gl.hoc ẽt.Naꝫ ẽt põt ꝯfiteri etiaꝫ de licen tia proprij ſacerdotis alteri nõ curato: vt no. Ray. in ſum.ſua de pe.⁊ re.⁊ Goff.⁊ pro hoc facit.xvj.q.j. alia.c.peruenit.⁊.§.ecce.⁊.§.hoc idẽ.Oſtiẽ.vero te net expreſſe ꝙ in neceſſitate põt cuilibet ꝯfiteri,etiaꝫ nõ curato:vt qꝛ imminet bellũ:vel grauis infirmi tas vel intrat mare.de pe.di.j.quẽ penitet.⁊ di.vj.q vult.de cõ.di.iiij.ſanctuꝫ eſt.Tenet ẽt Oſtien.ꝙ ſi li centiaꝫ habeat a ꝓprio ſacerdote vel iudice.ſ.epõ in gñe ꝙ ꝯfiteat̃ cuicunqꝫ voluerit:vel tali in ſpirituali dũmodo alias ſit diſcretꝰ:poterit ẽt ſi curatꝰ nõ fue rit ꝯfiteri religioſo:vel ſeculari preſbytero:ex̃ de pe.⁊ re.ne pro dilatione:⁊ pre.c.oĩs.Quod.c.ipſa intelli git indiſtincte niſi ſuus ſacerdos expreſſe de aliquo, vel aliquibꝰ prohiberet qꝛ tunc obediet ei in dubio xxiij.q.j.quid culpat̃.Non obſtat ſm euꝫ qđ allegat Ray.qꝛ iura illa intelligenda ſunt de religioſis qui volũt vſurpare parochias ſine licẽtia ſuperioris ſui ⁊ ſine authoritate epĩ:vt ipſa iura bene innuũt: vel qñ volunt audire aliquẽ ſine licẽtia iudicis pctõris vel qñ hoc faciũt ſine licentia abbatis alia neceſſita te nõ inſtante:vt innuit̃.xvj.q.j.placuit cõi.ibi.nefan diſſimo auſu ꝓſumat. Jtẽ nõ obſtat:de fo.cõ.c.pen. qꝛ ibi loquit̃:in iuriſdictione ꝯtentioſa,q̃ꝫ nõ habet quis niſi ordinarius:nec alia niſi ordinaria põt pro gari quantũ ad perſoná.ex̃ de of.dele.P.⁊.G.Por ro ſicut cõtentioſa põt prorogari : vt ibi.ſic ⁊ multo fortius ordinaria voluntaria.vt hic.⁊.c.ff.de.of.ꝯſu. l.vnica.⁊ de offi.procon.l.ij.Deniqꝫ quuꝫ quilibet ſa cerdos recipiat in ordinatione poteſtatẽ ligádi atqꝫ ſoluendi dũmodo materiaꝫ habeat põt ſoluere ⁊ li gare.Materiá aũt habet:ex quo de licentia ſpetia li:vel gñali.c.bo.in eo qđ legit̃ ⁊ no.xvj.q.j.cũctis.gl. j.proprij ſacerdotis aliquẽ audit:nec in hoc requiro licentiaꝫ epĩ ꝯfitentis peccatoris. ſed ſui ſacerdotis parochialis tm̃:vt in pre.c.oĩs:niſi in caſibꝰ qui ad epm̃ ſpãl iter pertinent: ſed Oſti. qui ita no.in ſum. de pe.§.cui ꝯfitenduꝫ.verſi.vij.cuꝫ ſe.verſi. Xl.quia abſoluũt partim ꝑ ignorantiá inexcuſabilẽ.xxviij. di.in primis.iiij.c.partim ꝑ malitiá,de caſibꝰ epõ re ſeruatis:ꝯtra id in clem.de ex.priui.religioſi.Primꝰ eſt in ſolẽni pñia imponẽda:q̃ fit in capite quadra geſime cũ ſolẽnitate,de qua habes.l.di.in capite:que non põt imponi niſi ab epõ tm̃,vel ſacerdote ꝯ̃ man dato eiꝰ ſm quoſdaꝫ.Hoc teneo per ea que no.in.c.j. all.de penitẽtibꝰ.⁊.c.ij.de of.or.Alij ꝯtra ſup quo vi de qđ no.Oſti.in ſum.de of.archipreſ.§. que ꝑtinẽt verſi.v.⁊.ſeq.⁊ non niſi ꝑ crimine publico ⁊ vulga tiſſimo qđ totá vrbeꝫ cõmouerit:puta ꝑ homicidio maxie vxoris,vel patricidio,vel matricidio publico l.di.placuit.xxxiij.q.ij.admonet̃.ꝑ ſacrilegio.xij.q.ij. ꝯ̃ viro.⁊ filibꝰ.de pe.di.iij.ꝯ̃ penitẽtibꝰ.Et(vt breui ter dicá ꝯ̃ oĩ pctõ qđ totá cõmouerit ciuitatẽ, villá: vel caſtrũ,ꝑ epm̃ pñia indici dꝫ.xxvj.q.vj.c.j.⁊.c.fi. de hoc.l.di.penitẽtes.c.alienũ.ex̃ de of.archipreſ.c.ij. Secundꝰ eſt in excõicatis a canone,vel ſtatuto epĩ. de ſen.ex.a nobis.multo potiꝰ ab hoĩe:qui ꝑ ſuũ ex cõicatorẽ vel ſuperiorẽ debẽt abſolui:ex̃ de of.or. ad reprimendá:de ſen.ex.ꝑ tuas:vide in cle.de ex.priuil.

Caſus epõ reſeruati.

c.religioſi:ex̃ de ſen.ex.nup.Tertiꝰ eſt in irregularita te ꝯtracta.vbi ẽt epſ nõ diſpenſat:niſi ei a iure ꝯceda tur:extra de re iudic.cũ eterni.li.vj.⁊ ꝯ̃ ſen.ex.cũ me dicinalis.li.vj.Quartꝰ.Jn incẽdio.xxvj.q.viij.ſi qs mẽbrorꝫ.c.peſſimá.Quintꝰ.eſt in publice blaſphe mãte:ex̃ ꝯ̃ male.c.ſtatuimꝰ.Sextꝰ.Jn voto:ex̃ ꝯ̃ vo. ⁊ vo.re.c.qđ intelligo in diſpenſando. ſꝫ a pctõ voti fracti abſoluere põt ſuꝰ curatꝰ:qꝛ pre.ca.loquit̃ in di ſpẽſando.Septimꝰ.Jn ſortilegio:ex̃ ꝯ̃ ſorti.c.ij.xxvj q.v.epĩ.Octauꝰ:ſi epſ ꝯfeſſioneꝫ audiuit de aliquo pctõ,eo inferior non abſoluet.xxj.di.inferior. ⁊.c.de ꝯſe.di.ij.c.vlt.Nonꝰ.Reſtitutio male ablatorꝫ incer torꝫ.ex̃ de iude.cũ ſit clem.de ex.priui.religioſi.Te net tñ Archid.ex̃ de teſta.c.vlti.li.vj.ꝙ idẽ qui tenet̃ põt ad cautelá cum ꝯſilio epĩ vel curati:ſm Ray.⁊ Monal.⁊ ſic erit ꝯcordia:qꝛ cura pauperũ epõ per tinet lxxxj.di.c.pen.⁊ vlti.⁊ lxxxij.di.c.j.pauperibus erogare:extra de homic.ſicut dignũ.§. eos legitur ⁊ no.extra de vſu.cũ tu.§.j.Decimꝰ.in clãdeſtine ꝯtra hentibꝰ vel ꝯtra eccleſie interdictũ : ex̃ de clá.deſp.c. cũ inhibitio:⁊ ꝯ̃ m a.ꝯtrac.ꝯtra inter.c.j.⁊ vlt.Unde cimꝰ,Jn ſacrilegio.xij.q.ij.de viro.xvij.q.iiij.miror. Duodecimꝰ:Jn inceſtu.xvij.q.j.virginẽ.Decimuſ tertius:Jn falſarijs.xix.di.in memoriá:extra de cri mi.fal.c.j.⁊.ij.Decimuſquartus:in opprimentibꝰ fi lios negligenter:extra de his que fi.occi.c.vlt. Deci muſquintus:Jn homicidio voluntario.l.di. miror. Conſuetudo etiaꝫ gñalis,⁊ in quibuſdaꝫ locis ſpe cialis:reſeruat epõ caſus periurij,peccati,ꝯtra nãm cum hoĩbus vel cum brutis,inſtrumenti falſi:corru ptionis monialiuꝫ,falſi teſtimonij in iudicio ⁊ ſimi liuꝫ.Jn homicidijs voluntarijs ad terroreꝫ epĩ etiá mittunt pctõres ad curiá ꝑꝑ ipſorꝫ criminuꝫ enor mitateꝫ: ad hoc.xxxiij.q.ij. quicunqꝫ:cum ſi. de hoc per Oſtien.in ſum.de pe.§.cui confitenduꝫ.verſi.ne in hoc.⁊ per Jo.an.extra de pe.⁊ re.ſi epſ.li.vj.Ad do hic.xvj.caſum de raptoribus vel predonibꝰ pu blicis:extra de rap.c.j.⁊.ij.Decimuſſeptimus:de ra pientibus virgines vel viduas.xxxvj.q.ij.raptores. ibi.ob immanitatẽ tanti facinoris deteſtamur il los vehementius proſequendo ⁊c.Deciſmuſocta uus Jn hereſi publica vel occulta:extra de hereti. ad abolendam.§.j.quia ⁊ tales excõmunicati ſunt: vt ibi.⁊.c.excommunicatis.j.⁊.ij.Xix. Jn apoſtaſia vel fidei,vel religionis.vel clericatus:extra de appel. quidá.cum.c.ſeq.Xx.Jn vſura:extra de vſu.vſura rũ.li.vj.Xxj.Jn ſimonia in cuius comparatione ce tera crimina pro nihilo reputant̃.j.q.vlti.c.vlt.extra de ſimo.per tuas.j.⁊.c.ſicut ſimoniaca:cuꝫ.c.ſeq.Et credo vbicũqꝫ eſt neceſſaria epĩ diſpenſatio in pctõ: illius peccati in foro penitentie ad euꝫ pertinet abſo lutio:que in prima ꝑte poſui in.§.qꝛ epſ in.c.l.Epis aũt nullius peccati abſolutio interdicit̃ in foro peni tentie:qꝛ ſucceſſores apoſtolorꝫ ſunt.lxviij.di.quorꝫ. quibꝰ dictũ eſt Mat.xviij.⁊ Jo. vlti. Quodcunqꝫ ſolueritis ſuper terraꝫ ⁊c.de pe.diſt.j.quem penitet. nihil excipiendo.extra de ma.⁊ obe.ſolite.§.penult. Xlj,quia abſoluunt:⁊ ligant : ⁊ neſciunt quaſi ali quid:⁊ ceci ſunt ⁊ duces cecoruꝫ.Matth.xv.⁊ Lu ce.vj.⁊ imponunt nunc leuiſſimas penitẽtias: nunc auſteras.Sunt tñ penitentie hodie arbitrarie,⁊ poſ ſunt ſacerdotes curati canones penitentiales miti gare:⁊ in eis diſpenſare.xxvj.q.vij.tempora.c.de his c.penitentibus.de coſe.di.iij.de penitentibus.de pe. di.j.menſuram:conſideratis circunſtantijs peccato rum ⁊ peccantium.de peniten.diſt.vj.c.j.⁊ diſtin.v.

c.j.extra de pe.⁊ re.ſignificatum.c.deus qui.⁊.c.oĩs.
§.ſacerdos.de homic.ſicut dignũ:de eo qui cog. con
ſang.vxo.ſue trãſmiſſe ad fi.xv.q.vj.c.j.xj.q.iij.abſit
Et de hoc per Ber.no.extra de iudic. at ſi clerici in
glo.magna.ad fi.⁊ in ſum.Oſti.de pe.§.que penitẽ-
tia ſit pro peccatis.Et rñdent de caſibus frequẽter
difficillimis petõꝝ:⁊ vix factum ⁊ caſum intelligũt
ita ſunt hebetes.nedum rñſionez iuris:qđ totaliter
ignorant.Et ſic quantum in eis eſt,decipiunt pecca
tores:qui non ſunt propterea excuſati:qꝛ debent ta-
les querere ſacerdotes:qui ſciant ſoluere ⁊ ligare.vt
iurib⁹.j.allegatis.qđ eſt vnũ de grauiorib⁹ periculis
que ipſi hñt:ſ; ipſi miſeri vix hoc vidẽt.ad hec đ pe.
di.vj.qui vult.xxxviij.diſt.que ipſis.xxiiij.di. qñ.xx.
di.§.j.ibi In altera dans ſibi ſcientia; diſcernendi
inter leprã,⁊ lepram.xj.q.iij.qũo.xxvj.q.vj.alligant
xlv.diſt.ſunt nonnulli.extra de eta.⁊ qua.cu; ſit.qui
ſi.ſint le.per venerabilẽ.§.rõnibus:de pe.⁊ re.omnis
§.ſacerdos.de elec.dudũ.ij.§.j.ibi.Eedem aĩe dñabi
liter ſunt decepte:vide qđ ibi no.Ber.in glo.qꝛ cu;.
Xlij. qꝛ quum vadunt ad cõicandũ infirmum:non
portant duas hoſtias conſecratas,ſicut portare de-
bent:vt cum vna cõicent infirmũ:alia; reportẽt ho
norifice:vt populus adorans non decipiatur.ca.ad
hec.de cele.miſ.de homine.in fi.Si aũt non portaue
rint niſi vnã:in reditu ab infirmo,ceſſet lumen,⁊ ſo
nitus cãpanelle.qꝛ vacuus redit calix.⁊ de hoc not.
e.t.ſane.dñs Oſti. Xliij.comedunt oblationes: ⁊ nõ
orant pro populo.ↄtra illud qđ ſacerdotes dicuntur
comedere peccata populi.i.oblata pro peccatis: vel
qꝛ ea orõnibus ſuis delent:vel qꝛ exẽplo bone opa-
tionis corrigunt hoĩes,vel verbo predicationis : ⁊
ita quantũ in eis eſt,delent:ſicut legit̃ ⁊ no.j.q.j.ipſi
ſacerdotes. Xliiij.qꝛ quum eoꝝ ſit officiũ propriu;
predicare.Malach.ij.nunq̃; tñ predicant:qꝛ idiote
ſunt:ad hec.xxxvj.di.§.ecce ibi labia ſacerdotis ⁊c.
⁊.xvj.q.j.adijcimus.vbi de hoc.extra de ſepul.dudũ.
§.verum,in clemen. Xlv.non intendunt hoſpitali-
tati ⁊ infirmoꝝ viſitationi ſicut legitur:extra de ce-
le.miſ.c.j.extra de preben.de monachis.Tanta eni;
auaritia regnat communiter in eis,ꝙ nedũ pauper
ſed nec amicus ad charitatẽ eoꝝ introeat niſi vi. vt
in Gallicia.lxxxv.di.archidiaconũ. Xlvj.peregrinã
tur ⁊ vagantur ſine licentia epĩ,vel de licentia : pro
ſe vicarium dimittentes:frequenter nullum:contra
id de conſe.di.v.non oportet.ij.ex̃.de vo.⁊ vo.re.ma
gne.vij.q.j.ſiquis in clero:extra de preben.extirpan
de.§.qui vero.de elec.licet canon. §.his etia;.lib.vj.
Xlvij.propriũ matrimoniũ bene curãt:de patrimo-
nio eccleſie non curãt.immo chartã venditionis cõ
ſanguineis faciũt de emptis de bonis eccleſie.cõtra
id.xij.q.iiij.c.j.ij.⁊.iij.ex̃ de pec.cle.preſbyter. Xlviij.
faciunt ſibi ſeruiri in altari ⁊ in eccleſie p ſuos filios
illegitimos,ↄtra id ex̃ de fi.preſby.indecoꝝ. Xlix.de
bonis eccleſie paſcunt ↄcubinã ↄtinue ⁊ filios: ⁊ de
pecunia eccleſie emũt eis poſſeſſiones, ſed tales poſ
ſeſſiones põt eccl̃ia ſibi vẽdicare.legit̃ ⁊ no.xij.q.j.res
eccleſie.Vñ ad reſtitutionẽ eoꝝ que ſic dederũt cre-
do eos teneri:ſi habent proprium aliunde:vt eccle-
ſiam conſeruent indemnem.vel fructibus beneficij
priuentur in vtilitatem eccleſie conuertendis , ad
hec.xliiij.diſt.§.j.vbi de hoc no.Archid.lxxxvj. diſt.
qui venatoribus.de fideiuſ.peruenit:facit.op. quod
legitur ⁊ no.xij.q.iiij.c.ij.de elec.commiſſa.§.ceteru;
lib.vj.de elec.quod:ſicut.§.fi.ibi.reddat indemnem:
extra de acc.qualiter.ij.ibi.diſſipaſſet:in gloſ.ſed qua
liter.adde hic quod notaui.j.§.quibus ergo.verſi.j.
cum.iij.ſe.in.c.xlvij. L.quia promouentur ad pre-
ſbyteratum ante.xxv.annum maxime qñ recipiunt
curata beneficia:vt poſſint ea habere facti preſbyte-
ri,ſed mentita eſt iniquitas eis.p̃s.xxvj.Quia quũ
ante.xxv.non debeant promoueri:nec in hec epĩ va
leant diſpenſare.c.extra de temp.or. dilectus: ⁊ que
no.per Bar. ⁊ Jo.an. in.§.licet cano.de elec.lbi.vj.
ideo ſuſpendendi ſunt ab ordinis executione. extra
de temp.or.vel non eſt:ſic promoti . Non crederem
eos facere fructus ſuos,qꝛ fraudulenter ⁊ ↄtra iura
ordines receperunt:⁊ eccleſiã deceperũt. Et ad hoc
extra de elec.licet canon.li.vj.de tẽp.ord.vel non eſt:
de eta.⁊ quali.generalem in clemẽ.legitur ⁊ no. per
Jo.an. Lj.multi ſine licentia proprioꝝ epoꝝ ma-
xime in remotis partibus ſe faciunt ab alienis epĩs
ordinari:contra iura.lxxj.⁊.lxxij.⁊.lxxiij.di.per totũ
per totum . Unde hodie citramontani ordinati in
Italia abſq; licentia proprioru; epiſcopoꝝ ſuſpenſi
ſunt ipſo iure:nec cum eis poteſt citra ſede; apoſto-
licam diſpenſari:extra li.vj.de temp.or.ſepe alijs in-
terdicẽda eſt ordinis executio ſic ſuſcept::extra de tẽ.
or.ꝙ tranſlationem extra de tẽp.or.eos.li.vj.De iſta
materia extra de eo qui fur.or.re.legit̃ ⁊ no.per.totũ
Lij.multi excõicati ⁊ homicide ⁊ alias irregulares
diuerſis irregularitatib⁹,fiunt preſbyteri: cũ quib⁹
per ſedẽ ap̃licam ſolũmodo diſpenſat̃: extra de tẽp.
or.c.vlt.de acc.inquiſitionis.j.reſpon.de ſen. ex.cum
illoꝝ.de fi.p̃ſby.c.pen.⁊ vlt.lj.di.qui in aliquo: extra
de cle.ex.mi.per totũ.Liij.multi p̃ſbyteri ⁊ alij ↄſti-
tuti in ſacris maxime in Hiſpania in Auſtria ⁊ Gal
licia ⁊ alibi ⁊ publice ⁊ aliquoties p publicũ inſtru-
mentũ promittunt ⁊ iurant quibuſdã,maxime no-
bilib⁹ mulierib⁹ nunq̃; eas dimittere:⁊ dant eis ar-
ras de bonis eccleſie:⁊ poſſeſſiones eccleſie publice
eas ducunt cũ ↄſanguineis ⁊ amicis ⁊ ſolẽni ↄuiuio
ac ſi eſſent vxores legitime.pp qđ reputo eos quaſi
bigamos pp malã intentione; cum ope ſubſecuto.
xxvij.q.j.ſiqua virgo.⁊.c.quotquot.⁊.extra de biga.
c.de bigamis .c.debitum.⁊.c.nuper.Et periuros in
fames. xxij.q.iiij.qui iuramento.xxij.q.v.ſiquis cõ-
uictus.⁊.c.ille.vj.q.j.infames.Et debent priuari be
neficijs,extra de iureiur.querelam.et.c. tua. Et eſſe
hodie excommunicatos.de mente decre.extra de cõ
ſan.et af.eos qui in clemen.Sed etiam ducte dñt in
ſeruitutem redigi vel vendi.vt no.j.§.ſeq.verſi.pen.
Liiij.quia faciunt ſibi ſeruiri in miſſis a laicis:qui et
contrectant calices et veſtimenta.et alia eccleſie or-
namenta. Clerici enim debent ſeruire in miſſis:⁊ ta
lia eccleſiaſtica paramenta tractare:non laici.ad hec
xxiiij.diſtin.preſbyteri.j.q.ij.c.j.de conſe. diſtin.j.ne-
mo.de conſ.diſt.j.in ſancta:cum.c.ſequen.extra de fi.
preſby.propoſuit:extra de vi.⁊ hone.cleri.c.j.⁊.c. vt
quiſq;:de hoc no.de conſe.di.j.hoc quoq;.xxxviij.di.
ſedulo:ſed tene quod dixi:⁊ iunge quod no. Inno.
extra de cele.miſ.c.j.in verbo ſcholaribus.

An epiſcopi poſſint conſtituere in eccleſiaſticis noſtrorum. Cap. 28.

VLtimo generaliter de defectibus
omnium clericorum tangendum
eſt . Et licet in multiplici parte
iſtius operis diſperſim multa teti-
gerim contra eos: hic aliqua ſimul
coniugam vt plenior doctrina ha-
beat̃. Et primo cõmuniter oſtendunt in intentione

quia nō ſiunt hodie clerici propter deū vt ei ſeruiāt
ſicut ſonat verbi ſignificatio. Clericus.n.a cleros qḋ
eſt ſoꝛs dicitur:quaſi in ſoꝛtem dei electus.xxj.di.c.j.
xij.q.j clericus. Sed propter bñficia:maxime nobi-
les qui larga habentes patrimonia:bñficia recipiūt
pauperibus debita. Nec dicas dari poſſunt talibus
qꝛ ſeruiunt.eccleſie. qꝛ nunquaꝫ hodie aut raro ſer-
uiunt.j.q.ij.clericos:cū duobꝰ.c.ſe.op.c.extra de elec.
cuꝫ ex eo.§.j.ibi. Ne ſicut a multis de Chriſti patri-
monio ſublimatis ⁊c.⁊.c.cōmiſſa.§.ceterū.xvj.q.j.c.
vlti.in fi. Secundo interſunt ꝯuiuijs ⁊ nuptijs.ꝯtra
xxxiiij.di.preſbyteri.xliiij.di.nullus.palea eſt. Taber
na ſine neceſſitate intrant.xliiij.di.non opoꝛtet. ⁊.ij.
c.ſeq.extra de vi.⁊ ho.cle.clerici.ij.⁊ ſcripſi.s̄.§.proxi
mo.verſi.xx.in.c.xxviij. Magicis artibus ⁊ augu-
rijs ſiue incantationibus multi attendunt propter
quod debent deponi.xxvj.q.v.non opoꝛter:cuꝫ.ij.c.
ſeq. Arma etiā offendibilia ferunt.xxiij.q.viij.clerici
⁊.c.ſeq.⁊.c.conuenioꝛ extra de vi.⁊ ho.cle.clerici. In
bellis pugnant multi.xxiij.q.viij.quicunqꝫ clericus:
extra de homic.ſicut dignum.§.fi. de vo.⁊ vo.re. ex
multa.§.fi. Illicitis lucris ⁊ queſtibus ſe immiſcent
xiiij.q.iiij.clerici.⁊.ij.c.ſeq.xlvij.di. oēs. Uſuras fre-
quenter exercent.xiij.q.iiij.ſiquis oblitus.diſt. xlvj.
ſeditionarios.⁊.ij.c.ſeq.lxvij.diſt.eps.⁊.c.ſeq. Ma-
le diſpenſant res eccleſie.x.q.ij.eps . filios ⁊ conſan-
guineos de bonis eccleſie nutriunt,magis in philo-
ſophicis ⁊ literis ſecularibus quam diuinis ſtuden
tes.xxxvij.di.legant. De bonis eccleſie teſtantur.xij.
q.v.per totum:de teſta.ad hec.c.relatum. Jura ⁊ pa
rochias alienas inuadunt.xiij.q.j.eccleſias. Pere-
ginantur ſine licentia epi.de conſe.diſt.v.non opoꝛ-
tet:extra de vo.⁊ vo.re magne.§.ipſum. vide ſupra.
§.proxi.verſi.xliij. Permittunt laicos ſecum intra
cancellos ſtare:extra de vi.⁊ ho.cleri.c.j. Comam ⁊
barbam nutriunt.xxiij.diſt.clerici.extra de vi. ⁊ ho.
cleri.c.clericus . Predia aliena conducunt : quum
ſua eis ſufficiunt: legitur ⁊ no.extra de deci.dilecti.
Non poꝛtant habitum clericalem multi ex eis nec
tonſuram,nec coꝛonā:ſed pannos virgatos ⁊ parti
tos ⁊ topetum:extra de vi.⁊ ho.cle.c.vlti. ⁊ de cleri.
coniuga.c.penul.⁊ vltimo:de priuil.ex parte:de ſent.
excom.ſi iudex.vj.lib.de vi.⁊ ho.cle.quoniam in cle
men.vbi de hoc.de cele.miſ.graui.in clemen.de apo.
c.j.⁊ ibi per Inno. Enoꝛmitatibus ſe inmiſcent ple
riqꝫ eoꝝ.de ſenten.excom.cum non ab homine.cap.
perpendimus. Crapule ⁊ ebꝛietati ⁊ incontinentie
(quod eſt eoꝝ vitium cōe)intendunt:⁊ pleriqꝫ vi-
tio contra naturam:de quo in Thren.c.iiij.in oratio
ne Hiere.recoꝛdare.in.ij.c.plene dixi.ad hec extra de
vi.⁊ honeſta.cleri.vt clericoꝛuꝫ.cap.a crapula. xliiij.
diſtin.§.j.cum cap.ſequen. de excomm.prela.clerici.
Dant hiſtrionibus. Interſunt conuiuijs vbi inter-
ſunt ioculatoꝛes ⁊ mimi . extra de vi.⁊ houeſta. cle-
clerici.iij.xxiij.diſtin.his igitur.xxxiiij.diſtin.preſby-
teri.lxxxvj.diſtin.donare.⁊.c. ſequen. ⁊ de conſecra.
diſt.v.non opoꝛtet. Ludunt ad aleas ⁊ taxillos:ex-
tra de vi.⁊ ho.cle.clerici.ij.vbi de hoc: de ex.prela.in
ter dilectos:vbi de hoc.xxxv.di.c.primo.vbi de hoc.
Sunt aūt tales ludi noxij , ⁊ conſimiles euitandi ;
pessimi,⁊ ſeruiles:quoꝝ effectus iniuria eſt . Quis
enim ludos appellet illos ex quibus crimina oꝛiun
tur?vt in prohemio.ff.veteris.§.illud vero ſane. De
cem autem ⁊ ſeptem crimina ex ludis taxilloꝝ oꝛiū
tur: Unum ⁊ primū:qꝛ contemnitur prohibitio ſan
cte matris eccleſie:vnde peccatum hariolandi ⁊ pa

Aleam decē et ſeptē crimina comitant

gantatis eſt non obedire eccleſie ⁊ Imperatoꝛi,
lxxxvj.diſtinc. ſiqui. Secundum . Rapina. vnus
enim aliuꝫ in ludo nititur ſpoliare. vnde ⁊ plerun-
que contingit quod nudi in bꝛaccis ad aleam re-
manent:vnde quoad deum qui coꝛ reſpicit , raptoꝛ
reputatur.xiiij. q.v. ſiquid. Et frequenter ibi ſe ali-
qui ludentibus vendunt vel in perpetuum , vel ad
tempus, ⁊ pꝛecium ſui ludunt:quuꝫ tñ venditio ho
minis liberi ſit pꝛohibita.ff.ad.l.faui.de plagia.l.j.⁊
no.j.q.j.qui ſtudet.glo.fi.vbi cum conditionibꝰ qui
no.xxix.q.fi.perlatum. Tertium. Uſura que ibi fit.
pꝛeſtant enim adinuicem vel alij adſiſtentes.xj.pꝛo.
xij.vt pꝛe.c.inter dilectos . Quartum. Scandala.
Scandalizantur enim ex hoc boni:extra de renun.
niſi.§.per gratiaꝫ. Quintum. Nuge multiplicant
enim mendacia ⁊ verba otioſa ⁊ vana,de quibus te
nemur reddere rationem in die iudicij.xxij.q.v.quo
tiens.⁊.q.ij.c.in ipſarum.§. Item quod dicitur.cum
c.ſeq.xliiij.di.conuiuia:extra vt ec.bene.c.j.§.penult.
Sextum: Blaſphemia:qꝛ ibi fruſtatim inciduntur
membꝛa illius qui pꝛopꝛio ſanguine nos redemit.
matris eius,⁊ ſanctoꝝ. Ergo tales peioꝛes ſunt iu-
deis:quia illi ſaltem coꝛpus integrum reſeruarunt:
vide.xxij.q.j.ſiquis per capillum:vnde ⁊ magis eſt
talis quodāmodo hereſis:extra de maledi.c.ij. Se-
ptimum. Furtum:furtum.n.ibi ſibi adinuicem fa-
ciunt:⁊ circūueniunt,⁊ decipiunt:⁊ falſam monetā
ponunt:que moꝛtalia ſunt.xxv.diſt.§.criminis:⁊ de
fur.per totum. Octauum . violentia : aliquotiens
enim vt aliquis ludat violenter detineri.ff.alea ſo-
let,ecce ſeruitus dura:inſtitu.de iur.perſo.§.j. Nonū
Crimen falſi:quod committitur in falſis taxillis ⁊
ex cetera ſcientia commodandis ſiue locandis,⁊ in
eis vtendo,ex̄ de emp.⁊ ven.cūpilecti. ex̄ de crimi.
fal.ſuper eo.⁊.c.ad audientiā. Decimum: Moꝛtis
cā:qꝛ de ludo veniunt ad verba:de verbis veniunt
ad verbera:ꝺ vulneribꝰ ad homicidla.ergo a pꝛimo
de ludo ad homicidiū:qꝛ qui occaſionē dāni dat dā
num dediſſe videt.ff.ad.l.aqui.qui occidit.§.in hac
⁊ ex̄ de iure.c.vlti.§.vlt. Undecimū: Deceptio is.n.
qui melius ſcit decipere,melius credit ludere. Sed
eccleſia neminē dꝫ decipere:ex̄ de dona.ꝑ tuas:⁊ do
lus ⁊ fraus et machinatio nemini debēt patrocina-
ri:de reſcrip.ſedes.in fi.de dona. et cō.c.ij.de elec.c.ij.
Duodecimuꝫ. Perditio tpis ⁊ bonoꝝ operum.nā
pꝛopter ludos rudes ſcholares amittunt tp̄s ſuuꝫ:vt
in pꝛohem.ff.veteris.§.illud ſane. Decimumtertiū:
Deſideriū lucrandi:⁊ ecce cupiditas que eſt mater
ꝯiuꝫ maloꝝ.xlvij.di.bonoꝝ.in aut.vt iudi.ſine quo
quo ſuffra.§.cogitatio.col.ij.et ex̄ in pꝛohem. decre.
Rex pacificus.et de ꝯſt.nā ꝯcupiſcentiaꝫ. Decimū-
quartū: Coꝛruptio multiplex.ſ.pꝛoximoꝝ inſipien-
tiū:quos malo exemplo coꝛrumpit ludens:et ſic de-
linquit.xj.q.iij.in cunctis.et.c.pꝛecipue.de elec. cum
in cunctis.de vo.et vo redem.magne.§.j.de ſa. vnct.
c.vnico. §. ad exhibendum. Ideoque dici poteſt ꝙ
dño noſtro Jeſu Chꝛiſto cuius ſerui ſumus,omnis
luſoꝛ tenetur de ſeruo corrupto.ca.ff.de ſeruo.coꝛ.l.j.
et.l.vt tantum.§. vlti.et.l. ſeq. Decimumquintum:
Adulatio:qꝛ dicunt homines: Pulcher et bonꝰ lu-
ſoꝛ eſt dñs meus.lxxxvj.di.donare:que adulatio cle
ricis capitale crimen eſt.lxvj.di.§.ecce queret.c.ſunt
nonulli.et.c.ſe.et dicit lex, ꝙ non opoꝛtet laudando
augeri malitiaꝫ.ff.de ſeruo coꝛ.l.j.§.ſed vtrum:de a-
dulatione triplici vide.xxv.diſt.§. criminis. in gloſ.
xxij. ſuper verbo adulari . Decimumſextum : Uita

turpis

turpis.⁊ ſic ledit primum preceptū iuris. ſ.honeſte
viuere.in prohem.decre.Rex pa.§.ideoqz.Naz illa
rõne q2 inhoneſtū eſt,prohibet clericis:extra de vi.
⁊ hone.cle.clerici.ij.in aut.de ſan.epiſ.§.interdicim⁹.
Decimumſeptimuz:Periuriū multiplex q̇d fit a lu
dentib⁹ vt ſe alter alterū decipiant.Unde de eis ve-
re.dicit.Ecce iurãt:ecce periurãt.xxij.q.v.ille.Quia
aũt maior pars criminū ſuperioꝝ ex ludo oriat:elici
põt ex.l.ff.de alea.l.j.⁊ ex.l.greca:alearū vſus.⁊ ex.§.
cõſtitutionis.ff.veteris.§.illud ſane.Unum tñ nota
quãuis clerici aliquos ludos honeſtos inter ſe poſ-
ſint facere cauſa recreationis:nõ tñ oẽs:nec aliquos
vna cuz laicis ſimul miſti:extra de homic.lator.c.cõ
tinebat:vbi de hoc. Immiſcent ſe negotijs ſecula-
rib⁹.cõtra id ne cleri.vel mo.per totum.Specialiter
vtunt officio notarie. ꝯtra id extra ne cleri. vel mo.
ſicut q̇d intelligit. Oſti.ſ.ꝙ clerici in ſacris ꝯſtituti.
ſicut dicit.c.ſicut,ſecus de alijs ſm Inno. Sed cleri
ci notarij non poſſunt facere inſtrumenta in ſeculari
b⁹ negotijs:vt docet rubrica iſta ne cleri.vel mo.ſub
qua decre.illa collocat.Si tñ ⁊ in ijs ꝯficiant inſtru
menta:valent vſquequo eis interdicat ſm Inno.⁊
Oſti.ad hec de preſcrip.ad audientiam:de preſump.
illud:q2 multa fieri prohibent:facta tñ tenent:extra
de iureiuran.quemadmodū.§.ꝙ ſi poſt huius.ad fi.
⁊ de preben.dilectus.Poſtquaz publice ſunt inter-
dicti,non valent:extra de do.⁊ cont.veritatis.ad fi.
C.de legi.non dubiuz. Si aũt a laico ſunt conſtituti
notarij:etiaz in ſpiritualib⁹ non poſſunt conficere in
ſtrumenta.c.extra de deci.tua.de iudic.decernimus:
de arbi.contingit:de re.ec.non alie. cum laicis. Cui
.n.principale prohibet:⁊ acceſſoriuz:de iudi. quan-
to. In eccleſiaſticis ⁊ ſpiritualibus ⁊ in ciuilibus ⁊
criminalibus vbi habet iuriſdictionẽ temporalez ⁊
merum imperiuz,per iura que ſequent puto ꝙ eṗs
põt conſtituere tabellionem etiaz laicum vel clericū
per totam ſuaz diocesim cui cura oium commiſſa ſit
x.q.j.regenda.xij.q.j.eṗs.⁊.c.precipim⁹.Et qui ha-
beat nedū miſtum ſed meruz imperium in ea:extra
de crimi.fal.ſuper eo.melius in.c.ad audientiam:de
rap.in archiepiſcopatu:de apo.a nobis:de offi.ordi.
cum eṗs.lib.vj.extra de penis: quamuis.lib. vj. de
ſen.excom.ſi clericos.lib.vj.Et ſi ſic fecerit:vocabit
ad ſcribenda acta eccleſiaſtici fori : ⁊ ſic intelligo ꝙ
clerici poſſunt eſſe notarij dñi pape. v. q.j. quidam:
ſed conſtitutus a papa generaliter conficiet inſtru-
menta.ix.q.iij.cuncta.c.principalem. Poteſt etiaz
eſſe clericus notarius archiepi,vel epi:extra de pro-
batio:qm̄.⁊.c.lxxvij.diſt.monachus:de ſimo.c.j.j.q.
ij.ſicut:ſed talis non habet poteſtatem extra dioce-
ſim illius qui ipſum conſtituit.ff.de iuriſ.om.iudi.l.
ſi.extra de off.le.nouit:extra de conſt. vt animarum.
§.ſi.li.vj.ff.de bo.autho.iuſ.poſ.cum.vnus.§.penul.
Duo.n.operant ⁊ faciunt fidem haberi huiuſmo-
di inſtrumentis.Unum eſt preſtatio iuramenti,ex-
tra de preſcrip.ad audientiam.§. ſi. Secundum eſt
authoritas iudicialis eius a quo tabellio recipit po
teſtatem:vt patet in aut.de tabel.§ j.⁊ ſi.collum.iiij.
⁊ extra de ſi.inſtru.c.penul.⁊ ſi.quorum ſi vnum de
ficiat:deficit ⁊ effectus. C.de fer.l.iij. Non ergo de-
bet tabellio eccleſiaſticus inſtrumentum conficere
in ſecularibus: nec ſecularis in eccleſiaſticis . Con-
ſuetudo ſeruat contrarium:que forſitan valet:⁊ que
dat iuriſdictionem:extra de fo.compe. cum contin-
gat:quia conuerſatio horum diſcreta debet eſſe.ij.q.
vij.laicos.C.de epiſ.⁊ cle.repetita:⁊ de teſta.conſulta.

An clericus artez notarie poſſit exercere.

in aut.de ſan.epiſ. §. omnibus autem laicis.coll.ix.
Ergo ſi laicus ſcribat vota ſingulorum in electioni
bus:hoc ipſo reprobabitur electio. ſicut factuz fuit
in electione Placentini:ſecundum Jacob.vt ⁊ pro
batur extra de elec.in aſſana. Conſulimus igitur ꝙ
quilibet eṗs faciat tabellionem ſuum:nec de pote-
ſtate dubitamus. Qui enim poteſt eṗm conſecrare
⁊ regem inungere,multo fortius tabellionem con-
ſtituere.c.extra de deci.ex parte.iij.lxiij.diſt. in ſyno-
do:ſed hoc non poterit demandare.ca.ff.de tu.⁊ cu.
da.ab his.nec mandante.Et cuz authoritate magi
ſtri cenſus poteſt ſibi tabellio. alium conſtituere ex
cauſa vera ⁊ neceſſaria:qui compleat quod ipſe cõ-
plere non poteſt.in aut.de tabel.§.penul.coll.iiij. ad
hec de ſi.inſtru.c.penulti.⁊ ſi.ſm Oſti.qui ita no. in
ſumma,extra ne cleri.vel mona §.que ſunt verſi.cle-
ricis etiam. Hic adde quod legitur extra de hereti.
officium.§.ad conſcribendas. ⁊ no.in gloſ. Jo. an.
per hanc.De materia iſta quomodo clerici ſe immi-
ſceant negotijs ſecularibus: ⁊ quomodo ſe non de-
beant intromittere:⁊ de quibus.xxiij.diſt.§.clerici.
vſqz ad ſi.diſtin.⁊.c.his igitur.xxxij.xli.xliij.lxxxvj.
xcj.xcij.diſt.per totum.⁊ de conſe.diſt.v. nunquam.
vſqz ad.c.de ſpiritu.Non repreſentant profeſſionez
ſuam in habitu,in inceſſu:⁊ in moribus:vt tenentur
xlj.diſtin.clericus.⁊.c.epiſcopus.xxiij.diſt.his igitur
xxxv.diſt.eccleſie principes.xliij.di.per totuz.Non
ſunt in exemplum bonum laicis ſicut deberent,im-
mo potius in contrarium:quia communiter hodie
peiores ſunt clerici quaz laici.viij.q.j.qualis.vj.q.j.
beatus.Nec precellunt religione laicos ſicut loco.
iiij.diſt.ſtatuimus.cum.ij.cap.ſequen. Nec explent
horas ſuas canonicas ⁊ ſtatutas diurnas:⁊ noctur
nas ſtatutis temporibus ſicut debent.xcj.diſt.eleu-
therius.⁊.xcij.diſt.c.vlti.extra de celebra.miſ. dolen
tes. Nec intendunt literarum ſtudio ſicut debent.
xvj.q.j.ſic viue.xxxviij.diſt. quaſi per totum . Item
quum res clericorum pauperum ſint:non tamen in
tendunt hoſpitaliati ⁊ eleemoſyne:ſed aut in ſuis ſu
perfluitatibus ⁊ vana gloria expendunt:aut ſuis cõ
ſanguineis dant:aut in ſuis immunditijs conſumũt
xvj.q.j.quoniam quicquid.xlij.diſt.§.j.⁊.c.quieſca-
mus.xxiij q.viij. conuenior.Contra ſanctam caſti-
tatem quaz domino promiſerunt ſic offendunt cõ-
tinue etiam publice:preter ea nefandiſſima que in
occultis perpetrãt:ꝙ nec charte reciperent,nec poſ-
ſet calamus exarare: de quorum immundicia ſepe
diſperſim in hoc opere pertractaui:ꝯtra canoa.xxvj.
di.vſqz ad.xxx.ꝑ totū.⁊ a.xxxj.di.vſqz ad.xxxv ꝑ to
tū:⁊ dixi ſupra.§.proximo.verſi.iiij.⁊ ver.xxj.⁊ver.
xxx.in.c.xxviij.Non eſt.ergo mirum ſi mulieres ſu-
ſpectas tenent in domo contra cano.extra de coha.
cleri.⁊ mulie.c.j.⁊.c.pen.xxxij. diſt.interdixit.lxxxj.
diſt.omnibus.c.volumus.De pena clerici concubi-
narij.extra de coha.cleri.⁊ mulie.clericos.c.ſicut.c.ſi
aũt.c.veſtre duxit.c.tua.c.a nobis.c.queſituz.De pe
na concubine clerici.⁊ ꝙ filij ſuſcepti ex ea in ſeruitu
tem rediguntur eccleſie.e.ti.c.ij.xv.q.vlti.cum mul-
te.De pena ⁊ de modo procedendi contra clericos
ꝯcubinarios,⁊ an debent electionib⁹ intereſſe ⁊ an
ſint ſuſpenſi,⁊ an eoipſo ꝙ a peccato ceſſant,ceſſet ſu
ſpẽſio:⁊ an eoꝝ beneficia poſſint ꝯferri.e.ti.ſicut per
Inno.⁊.c.veſtra.De materia concubinarū ⁊ incon
tinentie clericorum.xxxij.diſt.nullus.vſqz ad.§.pro
hibentur.⁊.c.interdixit.⁊.xxxiij.diſti.c.vlt.xxxiij.⁊.
lxxxj.diſt.per totum.xviij. queſt.ij.§.pro huiuſmodi

etiam.cum.c.ſequē.vſqꝫ.ad.§.Item ſunt alij.Quia
concubine eoꝝ in vxores ducte vel vendi vel in ſer-
uitutem debent redigi.lxxxij.di.eos.xxxj.di.quidaꝫ.
quum cognoſcunt ſanctimoniales: debent deponi.
xxvij.q.j.ſiquis epiſcopus.

De clericis cōiugatis.Quia clericꝰ ꝯiugatus de-
poſitus gaudet priuilegio clericali. ⁊ an tonſuram
portare teneatur.extra de cleri:coniu.in. cap.Joan-
nes.⁊.c.clerici qui lib.vj.c.vlti.de vi.⁊ hone.cleri.cle
ricus.l.di.c.vlti.lxxxiiij.di.quiſquis.xx.q.iij.eos.An
clericus coniugatus poſſit habere beneficiū eccleſia
ſticum,vel vacet ipſo iure.e.ti.c.j.⁊.ij.c.Joā.xxxj.di.
c.j.xxxij.diſt.ſiqui vero:vide.ſ.in prima parte de di-
ſpen.§.qr eps.ver.xxv.in.c.l.An clericus coniugatꝰ
poſſit habere prebendam.de conuer.coniu.coniuga
tus:ſm Inno.An clericus in minoribus contrahēs
poſſit viuere laicaliter.xij.q.j.quia tua.⁊.e.ti.ca.vlti.
Quia clerici orientales poſſunt in minoribus ordi
nibus ꝯtrahere,⁊ vti in ſacris matrimonio iam cō-
tracto.de cleri.cōiu.cuꝫ olim.xxxiij.di.diaconi.xxxj.
di.aliter.⁊.c.in cena.xxxij.di.ſiquis eoꝝ.Habēs vxo
rem legitimam ⁊ filios ex ea pōt eaꝫ paſcere de bo-
nis eccleſie.xxxj.di.omnino.vide qꝺ legit ⁊ no. ex-
tra de coha.cleri.c.j.An qui ordinant ad ſacros or-
dines ante annos.xiiij.poſtea poſſint ꝯtrahere:an cō
gant ꝯtinentiaꝫ obſeruare.de tēpo.ordi.vel non eſt.
per Inno.de cle.non.or.mi.c.ij.in glo. infra annos.
An clerici ꝯiugati gaudeant ꝓuilegio clericali.eo.ti.
clerici.li.vj. De materia clericoruꝫ coniugatorum.
xxviij.xxxj.xxxij.diſtin.per totum.⁊.xxvij.q.j.vt lex.

De clericis non reſidentibꝰ in eccleſia vel prebē
da.An clericus ſine licentia ſui epi poſſit abeſſe ab
eccleſia ſua.e.ti.relatum.An debet intelligi preſens,
qui pro negotijs eccleſie abeſt,vel alijs ſuis:etiam ſi
iurauerit reſidere.e.ti,ex parte.ij.⁊.j.An beneficium
illius qui appellat a reſidentia facienda:pōt a iudi-
ce appellato alteri appellatione pendente committi
q eidē beneficio ſeruiat:de ap.peruenit.ij.An intelli
git ſeruire vel reſidere q eſt abſens,iuſta de cauſa.x.
q.ij.hoc ius.(alias eſt.§.ſub.c.ea enim).e.t.ex parte.
An clericus manens in ſeruitio epi vel pape:vel pp
infirmitatē abſens pñs debeat reputari:⁊ an debeat
percipere victualia que tm̄ reſidentibus tribnunt.e.
ti.cum dilectus.c.ſeq c.de cetero.De clericis manē-
tibus in ſeruitio epoꝝ vel canonicis an dicant in ec
cleſia reſidere.pre.c.de cetero.per Inno. An prelatꝰ
vltra tempus ſuum pōt alicui dare licentiam : q ſit
abſens.e.ti.cum ad hoc.Qualis ꝯſenſus epi ſit ne-
ceſſarius:vt clericus ad aliam eccleſiaꝫ tranſeat.vij.
q.j.placuit.j.An debet quis ꝯtinue in prebenda re-
ſidere,⁊ quid iuris ſi quis plures habet.vij.q.j. pla
cuit.j.⁊.c.eps in dioceſi . Quia interdum beneficia
exigunt reſidentiam:non ſolum de iure,ſed etiaꝫ ex
ꝯſuetudine:priuilegio,vel ſtatuto.e.ti.qr nonnulli :
ſm Inno.An inferiores prelati licentient ad ſcho-
las ⁊ alia.e.ti.relatum.ſm Inno.⁊ extra de elec.cuꝫ
ex eo.lib.vj.in glo.licet.Quando ⁊ qualiter eps poſ
ſit ꝯferre beneficia eoꝝ qui a ſuis eccleſijs abſunt:ex
tra vt li.non conteſt.qm̄.§.ſi vero.de ap.peruenit,ij.
l.diſt. contumaces.vij.q.j.§.ambitionis:de cleri.nō
reſi.c.vlt.ſm Inno.An his qui non reſidet in eccle
ſia cum cura,ea ipſo iure priuetur. de elec. licet canō
lib.vj.de preben.extirpande.An abſens poſſit fru-
ctus beneficij ſine peccato recipere.de conſt.cū om-
nes.An quilibet clericus teneatur ad reſidentiaꝫ:⁊
que beneficia reſidentiam requirant.e.ti. quia non-
nulli.c.conquerente.c.fide.lib.vj.de ap. peruenit. ij.

De clerico egrotante vel debilitato.extra de cleri
co egro.per totum.vij.q.j.in ſumma.An inuito det
coadiutor:⁊ de coadiutoribus quibꝰ⁊ qualiter den
tur ⁊ an liberam habeant adminiſtrationem.vij.q.
j.ſcripſit.⁊.§.ecce his de ſup.ne.prela.grandi.lib vj.
An egrotantes in beneficioꝝ collationibus: in ſcru
tinijs,⁊ alijs negotijs eccleſie requirant. de elec. qr
propter.ſm Inno.De materia huius tituli. xxxiij.
di.vij.q.j,⁊.ij.quaſi ꝑ totū.iij.q.ix.iudicas.Qualiter
clerici corpe vitiati promoueant vel non.di.xxxvj.il
literatos.lv.di.ꝑ to.vj.q.j.infames,circa fi.ex̄ de cor.
vi.per to. De clericis negotiatoribus.Clerici vt me
lius diuinis poſſint vacare officijs:ſecularibus non
debent implicari negotijs.xxj.q.iij.mollitijs. ⁊.ij.c.
ſeq.vj.q.j.te quidem.xij.q.j.cui portio.lxxxvj.di.per
uenit.lxxxviij.diſt.per totū.extra ne cleri.vel.mo.per
totum . Quia exemplo apoſtoli proprijs manibus
poſſunt laborare clerici:dummodo diuinum officiū
non negligant.xcj.di.§.j.⁊.c.clericus victum.xxj.q.
j.c.j.de cōſe.di.v.nunquaꝫ:no.xiiij.q.iij.in ſumma⁊c.

De clerico excommunicato,ſuſpēſo,depoſito, vel
interdicto celebrante.An excōicato vel interdicto li
cet ſtare ante fores eccleſie dum celebrant diuina:de
pe.⁊ re.cum in te.extra in cle.de ſen.excō.⁊ frequen-
tibus.cum.c.ſeq.⁊ ſeq.§.de preſbyteris.verſi.xxxvj.
in.c.xxviij.Ignorans ſe excōicatum,celebrando vel
ordinem recipiendo non incurrit irregularitatē.de
ſen.excō.cum illoꝝ de cleri.excō.aplice. An celebrās
in eccleſia que eſt a canone interdicta ſit irregularis.
de exceſ.prelato.tanta:ſm Inno.de ſen.excō. is qui
lib.vj.Que ſit pena illoꝝ qui excōicati,ſuſpenſi, vel
interdicti,in quocunqꝫ officio celebrant.e.ti.c.j.⁊.ij.
clerici latores.de eta.⁊ qua.cū bone.de ſen.excō.cuꝫ
medicinalis.li.vj.⁊.xj.q.iij.in ſumma.⁊ pre.c.tanta.
per Inno.⁊ de priuil.tuarū.per eundē.An celebrās
poſt iniuſtā excōicationē,ſit irregularis.xj.q.iiij.eps
preſbyter.⁊.e.ti.c.j.An ſuſpenſi a canone vel ab ho-
mine ſiue metu irregularitatis poſſint celebrare:ſa-
cramēta ꝯferre:vel ab eis ſint percipienda.e.t.c.vlt.
An de licentia epi poſſit celebrari in eccleſia interdi
cta.de ap.ad hec qm̄.c.dilecti.⁊ de priuil.vt priuile-
gia.de ſen.excō.permettimus.per Inno. de ver.ſig.
cū in patribꝰ:ſm eundē.extra de exceſ.priuil. epoꝝ.
c.licet.lib.vj.de.pe.⁊ re.qꝺ in te.de ſen.excō. permit.
timus.⁊.c.qm̄.lib.vj.de exceſ.prela.tanta.de priuil.
vt priuilegia.de ſen.excō.ſi ſentētia.⁊.c.alma.li.vj.ꝺ
exceſ.prela.c.j.⁊ pre.c.tanta.per Inno.de ſpon .non
eſt nobis.De clerico non ordinato miniſtrante.An
conſtitutus in minoribꝰ ordinibus dicet epl̄am. de
vi.⁊ hone.cleri.vt quiſqꝫ.An nō ſacerdos pōt ꝯfice-
re:⁊ an cum tali poteſt eps diſpenſare.eo.tit.c.ij. An
epiſcopus cum non ordinato miniſtrante vt ad ſu-
periores ordines aſcendat valeat diſpenſare. eo. tit.
cap.ij.Aquam benedicens non preſbyter,irregula-
ris eſt . de conſecratio. diſtinctio. iij . aquam . ⁊c.

De clerico per ſaltum promoto.lij. diſtin.lix.⁊ de
cleri.per ſal.promoto. Quia clericus per ſaltuꝫ pro-
motus non eſt ſuſpenſus: :ſed ſuſpendendus. de cle.
excommunica.mi.cap.ſi.per Innocen. An poſſit e-
piſcopus cum talibus diſpenſare.e.ti.c.j.De captio-
ne clerici.⁊ detentione.de ap.dilectis: ſm Inno. de
ſen.excom.ſi clerici.li.vj.⁊ de penis:quamuis.li.e.vj.
⁊ de of.or.cū eps.li.vj.Qui ſunt iudices clericoꝝ.xj.
q.j.per totū de pecu.cleri.e.ti. ꝑ to.xij.q.iij.⁊.iiij.⁊.q.
v.per totum. De libertate clericoꝝ data per impe-

ratores.xvj.q.j.generaliter.xxiij.q.viij.§.q̃zuis. Itē ad dei iudiciū reſeruantur.xj.q.j.ſacerdotibus.xij.q.prī.futurā.xcvj.di.in ſcripturis. Ab eccleſia defendūtur.xxiij.q.iij.paternarū. Non accuſantur a laicis xj.q.j.nemo.ij.q.vij.de accuſa. cum. P. Et in certis caſibus capi ⁊ ligari poſſunt a laicis de licentia vel mandato ſpeciali vel generali ſuoꝝ prelatorum quuz dicunt poteſtatibus ſecularibus: quū clericos comprehenderis in aliquo maleficio vel cū armis: capite eos: ⁊ repreſentate eos nobis: de hoc legitur ⁊ no.in pre.c.vt fame.j.all'.⁊ de indi.cū non ab homine.expreſſum.de ſen.excō.ſi clericos.lib.vj.⁊ vide quod no.ex̄ de deci.tua.j.xxiij.q.v.non vos hoīum. ⁊.ij.c.melius in.c.principes.vbi no.in quibus caſibus laici poteſtatem habent ſuper clericos.c.ſequē.xvij.diſt.nec licuit.de ſentē.excō.vt fame.⁊.c.ſi Ro.j.ſm Inno. Et hiſtriones ⁊ curiales non promouētur ad clericatū.lj.diſt.per totū.liij.diſt.legez.de ꝯſe.diſt.ij.pro dilectione. Quia clericis non eſt ſolennis penitentia iniungenda.lj.diſt.confirmandum.de peni.⁊ remiſ.queſitū. Quia clerici vix aut nunq̃z penitent recte.de pen.diſt.j.quis aliquando. Itē pauperi clerico tenetur eṗs prouidere ne mendicet in opprobrium clericale.ex̄ de renū.ad ſupplicationem.

Ultimo hic quero (quod ſepe ſparſim per doctores tangitur) an clerici ſint dn̄i fructuū perceptorū ab eccleſijs: ⁊ poſſint de eis facere quicquid volunt: ſicut de proprio patrimonio. Quicquid autem alij dixerunt antiqui ⁊ noui doctores: teneo vrgente cōſcientia fulta euidentioribus iuribus cū dn̄o meo ⁊ magiſtro a quo recepi licentiā ⁊ doctoratuz Bononie regendi in iure canonico dn̄o Guidone de bayſis Archidiacono Bononie auditore ꝯtradictaruz in curia: ꝙ clerici non ſunt dn̄i reruz eccleſiaſticarū: nec fructuū collectoꝝ: q̄ res acquiſite de bonis eccleſie nō ſunt proprie: vt patet in eo quod legitur ⁊ no.xij.q.j.res eccleſie.vbi dicit Ioan. ꝙ illud ſolum qđ acquiritur occaſione eccleſie eſt clericoꝝ qđ probabili vſu conſumunt: nec alio modo debent diſpenſare bona eccleſie vel res: niſi in ſuas neceſſitates ⁊ eoꝝ qui ſeruiunt ſibi: ⁊ etiam pauperibus erogare poſſunt ⁊ debent.j.q.ij. paſtor. ⁊ huius ſententie eſt Inno.ex̄ de eta.⁊ qua.indecoꝝ.expreſſe. Naz clerici debent ſibi neceſſaria retinere: ⁊ ſuperflua pauperibus erogare: ⁊ ſi ꝯtra fiat: eſt iniquitas: vt patet in eo quod legitur ⁊ no.xxxij.q.iiij. ſic non ſunt. Unde ſi de bonis eccleſie emit equum clericus vel librum vel ſil'e: ille non eſt ſuus ſed eccleſie: vt no. in pre.ca. res eccleſie: facit qđ legitur ⁊ no.xliiij.di.§.j.℣.ſacerdos: vn̄ dicit canon. Quicquid de prouiſione eccleſie fuerit: ſiue de agris: ſiue de frugibus, ſiue oblationibus oīa in iure eccleſie ſeruare cenſuimus. xij. q.j. eṗi de rebus.⁊.c.nulli eṗoꝝ.§. ſi ergo. Nā vſus tm̄, non proprietas rerū eccleſiaſticarū tā mobilium q̃z immobilium conceditur clericis.xij.q.j.c.vlt. ⁊.q.ij. ſine exceptione. Unde acquiſita de bonis eccleſie poteſt eccleſia ſibi vendicare.xij. q.iiij. ſacerdotes. ⁊.q. vlti.fixū.c.e.cauſa.⁊.q.ij.apoſtolicos. in fi.⁊.q.iij.c.j. in gloſ.hoc eſt ſpāle. vbi de hoc: ⁊ patet in eo qđ legitur ⁊ no.ex̄ de pecu.cleri.inquirendū. ⁊ de fideiuſ.c. vlti.in gloſ.hoc dicitur. Quidaz dicere voluerunt ꝙ clericus ſiue canonicus facit fructus ſuos.c.ex̄ de cleri.non reſiden.c.ꝯſuetudinē.iuxta finē.lib.vj. Sed ſecus de prelato. Sed hoc dicere credo, dicit Archid. hereticum iure noſtro. Nam dicunt ꝯtra caſum canonis.xij.q.iij.c.j.in prin.vbi eſt expreſſum de quocunq̃z clerico ſicut etiam illum caſum in canone intelligit in ſuo caſu Bar.brix. vt poſuit.e.cauſa.q.iiij. c.j.ſic etiam clare colligitur.xij.q.j.§.vlti.⁊.xvj.q.vj. §.vlt. Bene tamen confiteor ꝙ clerici taliū fructuū perceptoꝝ ſunt dn̄i: ⁊ habent eoꝝ proprietatē quantum ad fidelem ⁊ debitam diſpenſationem faciendam ſibi aut ſuis.xxxj.diſt.omnino.l.diſtin.ſtudeat. lxxxvj.di.non ſatis. ver. Item eſt probanda: pauperibus.xij.q.j.quia tua.in fin. vbi dr̄.qđ ſupereſt date eleemoſynam. Luce.xj. Et patet in eo quod legitur ⁊ no.xlvij.diſt. ſicut hi.⁊ ſꝫ hoc intelligo quod dicit pre.decre.conſuetudinez: ⁊ hoc eſt qđ probatur.xiiij. q.j.§.quia ergo.vbi dicitur ꝙ clerici vtuntur rebus eccleſie non vt ſuis: ſed tanq̃z ad diſpenſationem ſibi creditis. Non obſtat decre. ex̄ de fideiuſ. peruenit.per quā probat Oſtien. ꝙ clericus facit fructus ſuos. Nam ſicut clarius colligitur ex antiqua: illud contingit ibi ex ſpāli mandato pape.alias fuiſſet iniquū ꝙ eccleſia ſiue pauperes fuiſſent dānificati ex facto illoꝝ.ex̄ de excep.cum venerabilis.naz alteri per alterum non debet iniqua conditio afferri: ⁊ fructus qui ſuperſunt clericis: maxime eſurientiū ſunt.vt ꝑ. c.ſicut hi.in fi. Uel dic ꝙ licet mandet in pre.c.peruenit.ſatiſfieri papa de reditibus illoꝝ clericoꝝ: non tn̄ ex hoc colligitur ꝙ illi reditus proueniant de bonis ecclie.⁊ ſic non obſtat: ⁊ ad hoc expreſſe facit qđ legitur ⁊ no.ex̄ de preben.de multa.§. ⁊ ſi vltra. ibi. de ſuis cogatur prouentibus ⁊c.in gloſ.bene dicit đ ſuis.i.proprijs ſi proprium habet. ex̄ de ap.reprehēſibilis.alioquin delictum perſone ⁊c. vide ibi. Igit clericus qui aliter diſtribuit q̃z debuit bona eccleſie: furtum facit ſm Archid.qui ita no.ex̄ de re. permu. ſtatutum.gloſ.proprium.lib.vj.quod.c.facit pro hac ſententia.quum dicatur ibi de ſuo proprio. q. d. patrimonio ſuo vel alio ratione perſone acquiſito: naz quod de eccleſia exit: non poteſt dici proprium: vt pre.§.vlti.xij.q.j.⁊.§.quia ergo.xiiij.q.j. Unde faciēda eſt vis quum dicit ſuo proprio.ſimile.xij.q.ij.ſtatuimus.in fi.⁊.c.ſeq.⁊.c.diaconi.j.de ap.reprehenſibilis.§.ſi in quocunq̃z.ibi. Siquid propriuz habuerit: alias nō.xvj.q.vj.illud.ſm Inno.ibi. Pro hac vera ſententia adhuc faciunt.x.qō.ij.caſellas.ibi.q̄ſi cōmendata fideli ꝑpoſito.⁊.j.ibi. Res vn̄ pauperes viuunt: alienare preſumant:⁊.ca.eṗs habeat.ibi. Si aūt eṗs aut qui cū eo ſunt presbyteri vel diaconi accuſantur: q̄ ea q̄ ex reditu vel ex quolibet actu eccleſie veniunt, in ſuos vſus colligunt: ⁊ pauperes fraudant: ⁊ fame ꝯficiunt: hos enim corrigi opꝫ ⁊c. ⁊.ſ̄. dixit de clericis. Uictu tm̄ ⁊ tegumento his contenti ſumus.dicit Augu. exponens verba iſta apli.j. ad Timo.vj. Non dicit habentes cibum ⁊ veſtimētū: q̄ cibus ⁊ veſtimentum ad abundantiā ciboꝝ ⁊ ueſtimentoꝝ pertinent, victus aūt ⁊ veſtitus vel tegumentū.i.cibus modicus ⁊ ſtrictus ⁊ vix ſufficiens: veſtitus aūt tenuis ⁊ breuis ſiue ſuccinctus, quo poteſt nuditas operiri ⁊ vix frig⁹ arceri: qūo ipſe apl's ſeruiēs erat in fame ⁊ ſiti ⁊ frigore dn̄o die ac nocte: ad penuriam pertinent. Idem.xij.q.j.clericus. dicit etiā Archidia.ſuper verbo predicto. Que ex reditu. pre.c.eṗs.c. contra illos qui dicunt ꝙ canonicus vel clericus fructus perceptos eccleſie facit ſuos.xij.q.j. duo ſunt.ibi. Illi enim victu ⁊ veſtitu ꝯtenti nullaz inter ſe proprietatem habentes.⁊.cap. quia tua.ibi. Nullus eoꝝ qui poſſidebat ſuuz eſſe dicebat. ⁊ cap. dilectiſſimis.⁊.c.ſcimus.⁊.c.expedit.ibi. Non enim proprie ſunt ſed cōes. ⁊.c. videntes.ibi. Fideles di-

An clerici fructuū eccleſiaſticorū ſunt dn̄i

ſpenſatores.⁊.c.habebat. ibi. Et ſuoꝝ neceſſitatibꝰ
alijſq; indigentibus tribuebat.⁊.c.epi de rebus.ibi.
De fructibus.Ergo eps nō facit fructus ſuos ante
ꝯſumptionē.Lau.⁊ ibi in iure. Nā vſus tm̄ ⁊ nō ꝓ-
prietas rerū eccleſiaſticarū tā mobiliū q̃ȝ immobi-
liū ꝯceditur clericis.j.e.ſine exceptione. Hug. Nam
prelatus rerū eccl'ie efficitur diſpenſator.j.q.ij.ſacer-
dos.⁊ pre.c.expedit.x.q.ij.precarie.ibi. Quia ſic eas
quē q̃ȝ tractare vt alienarū rerū diſpenſatorē conue
nit: non propriarū largitorē.xij.q.j.ſint manifeſte.
ibi.manifeſte dñice.c.dñium rerū eccleſiarū eē apud
deū.vt.c.eps eccl'iaſticarū.Eps eccl'iaſticarū rerū hȝ
poteſtatē ad diſpenſandū erga oēs qui indigent cū
ſumma reuerentia ⁊ timore dei.⁊ ibi.vſibus profu-
turis.vbi dicit gloſ.Lau. ⁊ Joan. Hic oſtendit qua
neceſſitate clerici non debent eſſe ꝯtenti.ſ. vt habeāt
victū ⁊ veſtitum.⁊.j. hic refertur neceſſitas ad natu
re neceſſitatē.vn̄ ſequitur.ibi. Habentes victū ⁊ te-
gumentū his contenti ſumus.j. ad Timo. vj. xliiij.
diſt.§.j.xvj.q.j.ſi cupis.in fi.⁊ no.prec.c.duo. xij.q.j.
c.res eccleſie. Uel agroꝝ fructus.gloſ. Ergo res mo
biles nō poteſt dare ſine ꝯſenſu clerici ſui.de hoc tn̄
vide qđ legit ⁊ no.ex̄ de dona.ceterū.⁊.xvj.q.j. poſ-
ſeſſiones.Sequitur vt ex hoc pauperes affligantur:
quibus ſubtrahunt quartā partē pauperibus debi
tā ⁊ ſibi appropriant.Hug.⁊.c.videntes.ibi.ex ſum
ptibus.⁊.j.ſumptibus.⁊.j.diſpenſatores.⁊.j.neceſ-
ſaria.⁊.c.precipimus.ibi. Indigentibus oīa diſpen
ſent.⁊.ca.illi qui.ibi. Diſpenſatori relinquant nihil
hn̄tibus ꝯferenda.⁊ pre.c.res eccleſie. non quaſi ꝓ-
prie ſed vt cōes:⁊ ſequitur in prefatos vſus fideliter
diſpenſande ſunt.⁊.§.ſeq.Si ergo res eccleſie nō q̄ſi
proprie,ſed quaſi cōes habende ſunt: quū de cōi nul
lus dicat hoc meū : nec de rebus eccl'ie hec mea ē po
teſt aliquis dicere ⁊c.⁊.j. Ex quibus res eccl'ie licet
oībus debeant eſſe cōes:primū tn̄ ſibi ⁊ eccl'ie ſeruiē
tibus neceſſaria eps ſubminiſtret: q̄ ſuperſunt fide-
liū vſibus miniſtraturus ⁊c.⁊.c.ſi priuatū.Si ꝓua-
tum poſſidemus qđ nobis ſufficiat : non illa noſtra
ſunt quoꝝ procurationē quodāmodo gerimus:non
proprietatem nobis vſurpatione dānabili vendice-
mus:qđ.c.ponitur.xxiij.q.vij.ꝙ autem. Ad hoc fa-
cit qđ dicit Bern̄.qui dicit. Res eccleſiarū paupeꝝ
ſunt.ſacrilega eis crudelitate ſubripitur : quicquid
preter victum retinent vel veſtitū. Idem. Concedi
tur tibi vt ſi bene deſeruis,de altario viuas. Non āt
de altario luxuriaberis: nec de altario ſuperbias:vt
inde cōpares tibi frena aurea: ſellas depictas, calca
ria deaurata.xliiij.diſtin.§.j.Ad id facit qđ legitur ⁊
no.§.e.res eccleſie.Faciunt etiā pro hac ſentētia. xij.
q.ij.qui abſtulerit.ibi.chriſti pecunias ⁊ eccleſie.⁊.c.
j.ibi.qui chriſti pecunias. Sed nec mutuare poteſt
pecuniā eccleſie, prelatꝰ: nā decapitatur qui ſub ſpe
cie publici creditoris etiā de publicis rationibꝰ mu
tuat.C.de his qui ex publi.rationi.mutu.pecu. acce.
l.vlt.⁊ qui accipit eam punitur in quadruplum.C.e.
ti.l.j. Nam vtilius eſt collocare in emptione predio
ruȝ.ſ.xij.q.j.videntes.⁊.c.e.q.ij.vobis.ſm̄ Lau.Fa
cit etiā.c.e.q.ij.apoſtolicos.ibi. Eccleſiaſticos reditꝰ
ledere:quos.⁊.j.ob eſcam pauperum ⁊ peregrinorū
ſuſtentationem eſſe decernimus.⁊ infra ibi.ſalarijs.
⁊.c.monemus.ibi.ſed nec ſalariū.⁊.c.quiſquis.de ſa
larijs epi.⁊.c.indigne.ad ſubſtantiā pauperum dere
licta.⁊.c.vobis.ibi Tertiā vero pauperibus ſub om
ni conſcientia faciat erogari.⁊.c. qui diuinis. ibi. in
pauperum prouenire diſpendiuȝ. ⁊.c.conceſſo.ibi.re

ditus ⁊ oblationes.⁊.j.quartam pauperibus ⁊ pe-
regrinis.⁊.cap.quatuor.ibi.tam de reditu.ibi.tertia
pauperum.⁊.c.de reditibus.ibi. erogationi paupeꝝ
⁊ cap.mos eſt.ibi.tertia vero pauperibus.⁊.c.ſanci-
mus.ibi.tertiaȝ cunctis pauperibus.⁊.c. ⁊ ſi illi.ibi.
qui auferunt pauperibus quod non dederunt.⁊.ca.
de laicis.ibi.eccleſie pauperibuſq; ſubripiunt.⁊.cap.
ſine exceptione.ibi.Eps rebus eccleſie tāq̃ȝ commē
datis non tāq̃ȝ proprijs vtatur.⁊.c.auruȝ.ibi. ⁊ ſub
ueniat in neceſſitatibus . ⁊ infra.ibi.propter alimo-
niā pauperuȝ.⁊.j. cur paſſus es tot inopes fame mo
ri ? ⁊.j.nemo poteſt cur pauper viuat.⁊.j.per minu-
tas erogationes diſpenſata egētibus. ⁊.c.gloria epi
eſt pauperum prouidere opibus.⁊ ibi. accepiſſe pau
peribus erogandum ⁊c. ⁊ infra quomodo poſſumꝰ
aliena.i.res eccleſie.Gloſ.fideliter diſtribuere:qui no
ſtra timide reſeruamus? Et.xij.q.iij.c.j.ſ.all'.placuit.
Placuit vt epi vl' preſbyteri vel diaconi vel qcunq;
clerici qui nihil habentes ordinantur: ⁊ tpe epatus
vel clericatus ſui agros vel quecunq; predia nomi-
ne ſuo comparant:tāq̃ȝ dñicarum rerum inuaſionis
crimine teneant : vbi dicit gloſ. quod ſpeciale eſt in
eccleſia ꝙ licet ſacerdos aliquid ſuo nomine emat đ
pecunia eccleſie:ꝙ res illa ſtatim facta eſt eccleſie : ⁊
idem no.xij.q.ij.apoſtolicos,⁊ extra de pecu.cleri.in
quirendum.gloſ.j.⁊.q.iiij.c.j. Sacerdotes vel quili-
bet quibus eccleſiaſticarum rerum cura commiſſa
eſt: quecunq; adminiſtrationis ſue tempore emerit.
⁊ infra.ad eccleſie nomen cui preſunt, chartaruȝ cō
ficere inſtrumenta procurent. Ad hanc ſententiam
facit tota.q.v.eiuſdem cauſe.in qua cauetur ꝙ cleri-
ci de bonis eccleſie teſtari non poſſunt : q2 non ſunt
ſua. Poteſt tn̄ clericus aliqua mobilia dare cā elee-
moſyne in egritudine conſtitutus. extra de teſta. ad
hec vbi no. Inno. ⁊ Oſtiē. ꝙ fieri poteſt talis dona
tio ſine traditione.C.de dona.quiſquis:⁊ ſucceſſor te
nebitur.c.ſup̄.e.q.ij.quicūq; ſuffragio : ⁊ ex̄ de dona.
per tuas.ſm̄ eos. Sed Uincen.in pre.c.ad hec.vim
facit in eo ꝙ dicitur illa decre.erogare ſubaudi.⁊ ita
tradere:ſecus ſi erogandum poſt mortem dimittat.
Nā eps poteſt de fructibus ſuis monaſterium con-
ſtruere.xij.q.ij bone rei.ex̄ de dona.apoſtolice.ſȝ poſt
morteȝ erogando diſponere non poteſt.xij.q.v.quia
nec credit ipſe Uincen.ꝙ generaliter conſuetudo ex
cuſat clericos qui tpe mortis oīa mobilia dant pau
peribus: multo minus filijs ⁊ conſanguineis.xij.q.
ij.quiſquis eps:⁊ hanc ſn̄iam tȝ Hug.Dicit inquaȝ
ꝙ nullo mō clericus teſtari poteſt de rebus quas hȝ
de eccleſiaſtico beneficio. Naȝ comparatur clericus
vſuario: nam dicit ꝙ clericus vſum tm̄ hȝ. nec facit
fructus ſuos niſi quoad vſum : vn̄ in vita modeſte
poteſt aliquid dare: non autem teſtari.vt in pre.c.ad
hec.ſm̄ Lau.qui ita no.xij.q.v.ſi eps. Sȝ idē Lau.
⁊ Hug.no.xij.q.ij.alienationes:ꝙ ꝯſuetudo eſt in q-
buſdā eccleſijs ꝙ clericus moriens poſſit diſponere
de oībus fructibus ſue prebende percipiendis vſq;
ad annum qn̄ papa ſcit ⁊ tolerat : ⁊ hoc probatur ꝑ
decre.ſignificatum.ex̄ de preben.ſm̄ intellectū queȝ
poſuerunt Goff.⁊ Phi.qui exponunt ibi, ad anni-
uerſarium.i.fructus percipiendos per annum: quia
forte conſuetudo erat illius eccleſie ꝙ canonicus de-
cedens fructus prebende ſue poſſet cui vellet poſt
mortem ſuam legare per annum : ⁊ hanc ſententiaȝ
ſequitur Oſtiē.prout ſatis no. de iſta materia. de pe
cu.cleri.ſane.Et ita no.Car.⁊ card. Jo.mona. ex̄ de
re.ec.hoc conſultiſſimo.lib.vj.Quod poſſet concedi

de fructibus

de fructibus perceptis: ſecus de percipiendis: ⁊ eſt
ratio diuerſitatis: q2 fructus qui pcepti ſunt ⁊ non-
dū ꝯſumpti a canonico ſiue a clerico defuncto: perti
nent ad caplm ipſius ecclie in qua defunct⁹ erat ca-
nonicus. ex̄ de teſta. relatū. ij. ⁊ ſic poſſunt de eis or-
dinari ſiue conſuetudine ſiue conſtitutione ſua. Sꝫ
in pcipiēdis non eſt ita: nā illi ptinēt ad eū qui loco
defuncti ſurrogat̄: q non dꝫ ſuis ſtipendijs militare.
xij. q. ij. p̄carie: q2 ad quē ſpectat onus: ⁊ emolumen
tuꝫ: vt pꝫ in eo qđ legit̄ ⁊ no. ex̄ de ſepul. c. j. De hoc
etiā tangit̄ per Inno. ex̄ de teſta. cū in officijs: ſed de
hoc vide qđ no. in ſpe. c. de fructibus. ⁊ inter. §. j. ver.
ſed ipſe p̄latus. ibi vide. Facit etiā pro hac materia
qđ legit̄ ⁊ no. xvj. q. j. Qm̄ quicquid hn̄t clerici pau
perū eſt: ⁊ domus illoꝝ oībus debent eſſe cōes: ſuſce
ptioni peregrinoꝝ ⁊ hoſpitū debent eſſe intenti ⁊c.
xxiij. q. vij. ꝙ aūt. ibi. Nō ſunt illa nr̄a: ſed pauperū:
quoꝝ procuratione quēadmodū gerimus: nō ꝓprie
tatē nobis vſurpatione dānabili vendicamus, ⁊ p̄-
miſit ibi. Que tn̄ ſi pauperū cōpares ſumus: etiā no
ſtra ſunt ⁊ illoꝝ: ⁊ ibi in gloſ. nō intelligas iuris do-
minij. ⁊ in gloſ. ſequē: i. ad ſeruandū nobis data: ⁊ in
gloſ. ſeq. p̄lati. ⁊ optime qđ legit̄ ⁊ no. xxiij. q. viij. cō
uenior. ad fi. ibi. Templo enim dei nihil poſſum aut
decerpere aut tradere: quū illud cuſtodiēdū nō tra-
dēdū ſuſceperim: ⁊ in gloſ. vlti. que incipit, ⁊ ita pre-
latus: facit ad idē qđ legit̄ ⁊ no. xij. q. j. c. fi. Et quod
legit̄ ⁊ no. ex̄ de preſcrip. c. ij. in fi. ibi. in rebus paupe
rū in p̄iudiciū nō facturā. ⁊ in gloſ. ibi. ⁊ ſic bona. ⁊
pre. §. xliiij. diſt. §. j. ibi. permittit̄. ⁊ in gloſ. ſufficere.
Predictis ergo iuribus teneo, vt dixi, nullo modo
beneficiatū quēcūqꝫ facere fructus ſuos p̄ceptos vt
poſſit eos dare cuicunqꝫ voluerit: nec ꝯſanguineis:
niſi indigentibus: nec alijs q2 vere ſic eccleſiaruꝫ ⁊
pauperū ſunt vt eis cōicent̄: q2 ſemper indigent: ⁊
ſemper ſunt ſicut predia ⁊ alia bona immobilia: ⁊
nunq̄ꝫ poſſunt mutare naturā ſuaꝫ: vt aliter poſſint
expendi, q̄ꝫ in varias neceſſitates eccleſiarum mini
ſtroꝝ ⁊ pauperū: vt probant clariſſime ⁊ late oīa iu
ra p̄dicta: ⁊ ſicut infra tetigi ī hac parte. ij. in. c. lxvij.
in prin. ver. qđ de prelatis. Credo clericos beneficia
tos teneri ad reſtitutionē illoꝝ fructuū quos volu-
ptuoſe conſumunt non facientes offm̄: vel faciētes,
ſed non debito mō: ⁊ nō orantes pro populo: vel in-
digne orantes: quū ſint in peccato mortali. Q2 iſta
oblata ſunt ob cauſam eccleſijs vt oret̄ pro ipſis of-
ferentibus. j. q. j. ipſi ſacerdotes. legit̄ ⁊ no. iij. q. j. nul
li. Vt inde pauperes alerent̄. vt. ſ. proxime plene ꝓ-
batū eſt. Quia ergo hoc non faciunt: ⁊ fructus reci-
piunt: infideles ſunt ⁊ pauperū necatores. xiij. q. ij. q
oblationes. ij. ⁊. c. ſeq. Itē cōmittunt furtū: q2 ſub-
trahunt inuito qđ obtulit: non enim obtulit iſtis ſed
illis qui debent facere ſeruitiū: ad hoc. lxxj. di. ſiquis
ſacerdotū. cum. c. ſeq. xij. q. ij. q abſtulerit. ⁊. c. glia epi.
Vſi. amico rapere. Itē cōmittunt ſacrilegiū: q2 frau
dant totā eccliam cui debent prodeſſe in orationib⁹
vt pre. c. q oblationes. ⁊. c. glia. In grauib⁹ peccatis
quis poſitus, dū ſuis premit̄: aliena non diluit. Cū-
ctis eniꝫ liquet q2 quū is qui diſplicet ad intercedē
dū mittit̄: irati anim⁹ procul dubio ad deteriora ꝓ-
uocat̄. ſm̄ Grego. in paſtorali. cuius verba hn̄r. xlix.
di. §. j. ⁊. iij. q. vij. in grauibus: vbi dicit gloſ. q̄ incipit.
ex vite. ⁊ bene quidē: eſt ibi. c. orationes maloꝝ ijs
pro quibus orant nocere. ⁊ optime. j. q. j. fertur. ibi.
Aut quō pplm̄ orationis clypeo tueatur: q ſe iaculis
hoſtiū feriendū exponit? ⁊. j. Maior ergo metuēda
eſt locis illis calamitas: vbi tales interceſſores ad lo
cū regiminis adducuntur: qui dei in ſe magis iracū
diā prouocant: quam per ſemetipſos placare debue
runt: ⁊ in gloſ. ecce ꝙ crimen. ⁊. xlix. di. §. j. ibi. Solici
te formidandū eſt, ne qui placere poſſe irā dei credi-
tur: hanc ipſe ex proprio reatu mereatur, cuncti eniꝫ
liquido ⁊c. ⁊. j. Qui ergo deſiderijs terrenis adſtrin
gitur: caueat ne diſtricti irā iudicis graui⁹ accēdēs,
dū de loco delectat̄ glie: fiat ſubditis author ruine.
Qui ſibi conſcius eſt his auditis det ipſe ſolutionē.
Huius ſententie eſt Ray. in ſumma ſua in rubrica đ
apoſtatis. in fi. §. ſed nunquid ⁊c. vn̄ dicit Archid. in
pre. §. j. xliiij. di. Certe iudicio meo hinc ex dicto Hie
ro. poſito in pre. §. j. xliiij. di. poteſt elici ſolutio huius
queſtionis: ꝙ teneant̄ ad reſtitutionē: quū dicat per
miſſum victum de bonis altaris: altaris nō abuſuꝫ.
Fateor bn̄ ꝙ dur⁹ eſt hic ſermo: ⁊ multos ſcādalizat:
ſicut verbū chriſti: niſi quis manducauerit carnem
meā ⁊c. Jo. vj. de ꝯſe. di. ij. ſed panis. Nihilomin⁹ ve
rus eſt: q2 licet actio ꝯtra tales cōſumptores directa
non procedat: indirecta tn̄ procedit non ſolū coram
deo, ſed etiā corā ecclia q2 tenentur rationē reddere
de malis expenſis clerici epo. legit̄ ⁊ no. ex̄ de accuſ.
qualiter et qn̄. ibi. redde rationē. et in gloſ. ſed q̄liter.
et caſus expreſſus. x. q. iij. c. j. ibi. et in ſingulis annis
epo ratio fiat. Et clerici ſuas ecclias tenent̄ ꝯſeruare
indēnes de dilapidatione ⁊ malis expenſis: et de dā
nis q̄ ei intulerunt: vt eſt expreſſuꝫ. xij. q. ij. ſtatuim⁹.
ibi. et de facultatibus, ſiquas habēt proprias, indē-
nē eccliam reddant. et c. ſeq. et c. diaconi. j. ibi. Sacer
dotes nihil de rebus ecclie ſibi cōmiſſe alienare pre
ſumant: qđ ſi fecerint: cōuicti in ꝯcilio et ab honore
depoſiti de ſuo proprio aliud tm̄ reſtituant ⁊c. ex̄ de
elec. ꝙ ſicut. §. fi. Conſumere aūt, vel male expende-
re, alienare eſt: vt probat meus. §. preal. xliiij. diſt. §. j.
et clare. xij. q. ij. monemus. ex̄ de re. ec. nulli. De iſto
puncto an clerici ſint dn̄i fructuū notauit Oſtiē. ex̄
de pecu. clerici. ſane. et Jo. gal. et Jo. mona. ex̄ de re-
bus eccleſie non alie. hoc ꝯſultiſſimo. lib. vj. quorum
opinio ſalua eoꝝ reuerentia parat viā et laqueū cle-
ricis bona eccleſiarū amplius ꝯſumendi: que tot ſa-
cris canonibus allegatis ſuperius contradicit.

De criminibus Imperatoruꝫ. Triplici corona co-
ronantur reges Romanorum. Cap. 29.

EXpediti dei gratia de defectib⁹ (Oēs reges de iure ſubſunt impatori.)
et peccatis primi et precipui or
dinis clericalis: ad tranſgreſſio
nes ſecundi ordinis laicalis ꝓ
ꝯn̄s accedamus. Et quia inter
alias mundi dignitates ecclie,
īperij romani dignitas maior
et precipua eſt: q2 ſuꝑ oēs mū-
di reges et principes eſt vnus īperator: et oēs mūdi
reges ei ſubeſſe debent: quicquid dicat rex frācie de
facto. ex̄ qui fi. ſint le. per venerabilē. §. inſuꝑ. in glo.
de facto. et reges hiſpanie. ad hoc. lxiij. di. hadrian⁹.
ij. vbi de hoc. in glo. ergo. ibi vide. xj. q. j. §. hec ſiqs.
vij. q. j. in apibus. xcvj. di. duo ſunt. ff. ad. l. rho. de iac.
qui leuande. Et q2 maior plus offendit: ſicut. ſ. §. a
capite. in c. xj. dixi de papa. xl. diſt. homo. Ideo de ei⁹
defectibus et ſceleribus primitus eſt dicēdū. Pec (Impatores ī quibus peccent.)
cant aūt īperatores primo: q2 non faciunt iuſtitiaꝫ:
ꝓꝑ qđ veniunt tēpeſtates in pplm et flagitia. xxiij.
q. v. ſi quos violētos: et cap. regū. de nullo enim ma

gis placere deo poſſunt q̄ȝ ſi iuſtitiā exerceant cōpe-
ſcēdo eos qui in ſuā ⁊ aliorꝫ perniciē debacchātur.
xxiij.q.v.quali nos. ⁊ iuſticiā colere ſummū bonū ē
in hac vita.xij.q.ij.cū deuotiſſimā. Secūdo peccant
impugnando ſanctā eccleſiā matrez ſuā.xij.q.ij. qui
abſtulerit. xcvij. di. eccleſie.ibi: Noſtra tn̄ mater ec-
cleſia quā tenētur defendere.extra de natis ex li.vē.
c.j.vnde papa qn̄qȝ deponunt eū.extra de elec.vene-
rabilē.§.obiectioni.⁊.§.fi.extra de re iud.ad apoſto-
lice.lib.vj. q꞉ ſiue pacata ſiue turbata eccleſia fuerit
tp̄e regiminis eorꝫ:princeps is qui tuitionez ſibi cō
miſit ſcȝ deus,exiget rōnē.xxiij.q.v.principes.Ter-
tio q꞉ diſtingunt clericos in foro ſuo placitare,cōtra
id.xj.q.j.cōtinua.⁊.c.nullus.⁊.c.inolita.⁊.c.placuit.
extra de fo.cōpe.ſi diligēti.xxj.q.v.c.ij.⁊.c.ſi qs ep̄s.
cū.c.ſeq.⁊ cōtra illud qđ iuſſerūt ⁊ fecerūt eorꝫ p̄de-
ceſſores.cā.e.q.c.ſacerdotibus.⁊.xvij.diſt.§.hinc ēt.
xij.q.j.futurā. Quarto q꞉ immiſcent ſe electionibꝰ
p̄latorū aut p ſe aut p ſuos ſatellites: aut p ſuas lite
ras comminatorias,cōtra iura.lxiij.diſt.ſacrorꝫ.⁊.§.
ſeq.⁊.c.hadrianus.j.⁊.c.ego lodoicus.de elec.ſacro-
ſancta.xvj.q.vij.ſane.⁊.c.quiſquis.niſi hoc habeant
de dn̄i pape priuilegio ſp̄ali.lxiij.di.hadrianus.ij.cū
c.ſeq.⁊.§.principibus.⁊.§.verū.⁊ ſic intellige. extra
de iu.pa.nobis fuit. Quinto q꞉ aliquos ex odio ex-
heredant ⁊ deijciūt:⁊ quoſdā ex leui opinionis au-
ra ſublimant.xv.q.vij.ſexta actione. Sexto q꞉ ſine
cā pedagia concedunt ⁊ pecuniaz mittunt. Nō pn̄t
imperatores ſine cā cōcedere pedagia. Cā legitima
ſm̄ Ray.eſt defenſio ſtrate publice cōtra p̄dones in
terra:vel piratas in aqua : vel p defenſione fidei vel
patrie contra paganos.vel hereticos: vel alia ſimili
iuſta cā. Qui ergo aliter recipit ea: ad reſtitutionem
tenetur:q꞉ prohibita ſunt: niſi ab imperatore vel re
ge vel lateran̄. concil'. ſunt conceſſa ex cā vel ex lon-
giſſima conſuetudine cuius non extat memoria de-
bita. extra de verbo.ſig.ſup qbuſdam.§.p̄terea.ff.de
pe.⁊ vec.l.vectigalia.extra de cēſi. innouamꝰ. xxiiij.
q.iij.ſiqs.vide quod ſcripſi.ſ.in.xlvij. c.℣. qđ de pe-
dagijs. Quod dictum eſt de rege: Oſtien. intelligit
Romanorum.ff.de ori.iu.l.ij.§.nouiſſime.inſtitu.de
iure nature.§.ſed quod principi.⁊ no. Oſti. in ſum-
ma.de cenſi.§.ex quibus.℣.ſed nunqđ ſine cā. Im-
perator ēt vel rex qui mutauit pro lucro tp̄ali in gra
uamen populi monetam:tenetur ad ſatiſfactionem.
maxime ſi primam iurauit tenere.ſic loquitur extra
de iureiurā.quāto. Caueant ergo principes monetā
mutantes.nam ⁊ apud deum,⁊ in foro penitentiali
aſtringuntur ſicut ex nouis pedagijs:vt dictum eſt:
niſi forte hec innouatio fiat,populo : cuius intereſt:
approbante.c.extra de maio.⁊ obe.c.fi.ſm̄ Oſti.qui
ſic no.in pre.§.ex quibus.℣.ꝙ ſi moneta. Septimo
q꞉ dimittunt vxores ſuas. vt extra qui fi. ſint le.c. p
venerabilem.§. videbatur.ij.q.j. ſcelus.xj.q.iij.ita.
Octauo q꞉ labuntur in hereſim.xj. q.iij.iulianus.
Nono q꞉ non reuerentur ep̄os qui ſunt maioris di-
gnitatis.xcvj.di.duo.⁊ extra de ma.⁊ obe.ſolite. Sȝ
ipſos ſepe mutilant ⁊ occidunt ⁊ capiunt ⁊ banniūt
⁊ degradant:ſicut quidam reges iam fecerunt por-
tugallie,contra extra de iureiurā.olim.⁊ de elec.ve-
nerabilem.⁊.c.ad apoſtolice.li.vj.pena talium.extra
de penis.felicis.li.vj.⁊.e.ti.ſiquis ſuadente.in clem.
Decimo q꞉ non defendunt eccleſiam vt tenentur:
propter quod poſſunt deponi.pre.c. p̄cipes.⁊.xcvij.
di.eccleſie.xv.q.vj.alius. Undecimo q꞉ periuri ſunt:
q꞉ raro ſeruant fidelitatē quam iurant pape ⁊ eccle-
ſie romane.lxiij.di.ego.extra de re iud.ad apoſtolice.
℣.deierauit.li.vj.extra de iureiurā. Romani. in cle-
mē.⁊ dicit Guill'.in ſpe.in tit.de iureiurā.§.j.℣.illud
āt.poſt prin.ꝙ electus preſtabit primo illud iuramē
tum legato apoſtolice ſedis:poſtea qn̄ coronabitur:
iterum preſtabit illud pape:vt pre.c.romani. Duo-
decimo:q꞉ non curant recuperare terram ſanctam:
⁊ ſaracenos inimicos crucis dn̄ice impugnare. qui
fidem catholicam perſequuntur.quum ad hoc ſit ro
manum imperium a dn̄o ſp̄aliter inſtitutum: xcvij.
di.eccleſie.xxiij.q.v.principes.c.vnum ſolum.c.de li-
guribus.xcvj.di.conſtantinus.⁊ vide Innoc.de vo
to.ꝙ ſup defectus alij imperatorū pn̄t colligi de his
que ponuntur pre.c.ad apoſtolice. Attendant aūt
imperatores ad triplicem coronam:quam recipiunt
ad bene agendum ⁊ promerendum deſignatiuam.
Nam rex romanorum coronatur triplici corona.

Triplicis corone imperatoris ſignificatio.

Prima eſt ferrea:quam recipit ab archiep̄o Colo-
nien̄.aquiſgrani eiuſdem dioce. Ferrum autem forti
tudinem deſignat:qua debet vincere rebelles.⁊ infi
deles conculcare.vnde Dan̄.ij.ibi. Et regnuȝ quar
tum erit velut ferreum:qūo ferruȝ comminuit ⁊ do
nat omnia ſic:comminuet omnia hoc ⁊ conteret.
Secunda eſt argentea:quam ingreſſus italiam reci
pit a mediolanen̄.archiep̄o in villa modicen̄.eiuſdē
dioc.tn̄ Henricus catholicus valde:quem vidi rece-
pit illam mediolani in eccleſia ſancti Ambroſij tp̄e
pape Clementis.v. Argentum āt ſonorum deſignās
munditiam ⁊ claritatem iuxta illud Prouer.xxv.
Aufer rubiginem de argento: ⁊ egredietur vas pu-
riſſimum: ſignificat ipſum principem ſonorum per
bonam famam.extra de ſacra vnc.c.j.mundum.ij.q.
j.ſcelus.⁊ clarum per ſapientiam. Sap.viij. Habebis
propter hanc ſcȝ ſapientiam,claritatem ad turbas.
Tertia eſt de puro auro:quam coronam per papaȝ
in eccleſia ſancti Petri ad altare ſancti Mauricij
recipit:⁊ deſignat aurum quod omnibus metallis
eſt excellentius ⁊ nobilius:ipſum imperatorez alijs
regibus ⁊ principibus in potentia ⁊ iuſtitia excellē
tiorem eſſe debere ⁊ precioſiorem.plumbo tn̄ eius di
gnitas comparatur:reſpectu ſacerdotalis que cōpa-
ratur auro:vt pre.c.duo.ſic olim in his tribus metal
lis dabatur tributum romanis. Quum ergo impe-
ratores grauiter peccant:corone he ſp̄ūaliter de capi
tibus cadunt.vnde pn̄t dicere Thre.iiij. Cecidit co-
rona capitis noſtri.ve nobis q꞉ peccauimus. Tre-
decimo:q꞉ alienant bona imperij. nō enim ſunt pro
prietarij imperij. vide quod legitur ⁊ no. xxviij. q.
viij.§.q̄ȝuis.gl.j.que incipit:⁊ ita. Sed defenſores ēt
miniſtratores ⁊ augmentatores. Unde propterea
auguſti vocantur ab augeo auges. Luc.ij. Exijt edi
ctum a ceſare auguſto.ad hoc facit.C.quadrien.pre-
ſcrip.bene a zenone.viij.diſt. quo iure. ⁊ eſt caſus ex
de iureiur.intellecto.⁊ iunge quod no.ſ.§.vna con-
ſideratio.℣.eſt ergo in.c.xiij. Et p̄pterea dicit Ac-
cur. ꝙ donatio facta eccleſie per Conſtantinum de
qua dicitur.xcvj.diſt.conſtantinus.⁊ de elec.funda-
menta.ꝙ non tenuit.⁊ ꝙ ſucceſſor eam potuit reuo-
care:vt ſcripſit in auť. qūo oportet epiſ. poſt prin. ⁊
hoc cōiter tenent legiſte.decretiſte tenent contra: vt
no. Joā.lxiij.diſt.ego lodoicus.gl.j.pro quo facit ibi
textus vſqȝ in perpetuum. Patet ꝙ hoc non fuit p-
ſonale:nec papa huic renuntiauit vt non poſſet itera
to reuocare ſm̄ Hug.⁊ pre.c.conſtantinus. ad fi.ibi:
ſtatuimus ⁊ confirmamus vſqȝ ad finem mundi. ⁊
extra de iureiurā. Romani.§.fi.℣.eidē.ibi:ac preci-

Donatio facta eccleſia a Conſtātino an ſit reuocabilis necne.

pūe preclare memorie Conſtantinū.in cle. ex̄ d̄ elec. fundamenta.§.ne aūt,lib.vj.Vn̄ dn̄s papa vel ipera tor poteſt donare in quātacūqȝ quātitate donare voluerit:⁊ valet ſine ſcriptura ⁊ inſinuatione.C. de dona.ſancimus:⁊ q̄ fiunt in priuatis.in principem ſiſr valent cuiuſcūqȝ fuerit quātitatis.C.de dona.aūt.⁊ a priuatis. Et quuȝ datur pijs locis optima menſura eſt rerū donataruȝ imenſitas:in auꝫ. de non alie.aut ꝑmu.re.eccle.§.ſinimus.Collꝫ.ij. ⁊ loquiꝫ proprie in donatione quā facit imperator ſm̄ Goff. ⁊ Joan.de anto.in ſumma ſua.de dona.§. dn̄s papa. vn̄ in pre. c.ego lodoicus.ibi,concedo.i.non inquieto: nō moleſto habere ꝑmitto:nō reſiſto, quin pacifice ⁊ quiete habeas ⁊ poſſideas: nā antea eccleſia romana habuerat ⁊ tenuerat iſta: ſicut patet ex litera: ſed forte non oīa Hug.ſic aūt fecit dn̄s Rudolphus rex alemānie qui donauit ecclie romane ciuitatē Bonoñ. cū diſtrictu ſuo, ⁊ totā romādiolā: nā nō donauit ſȝ veritatē: qm̄ ab antiquo facta erat donatio a Pipino patre Caroli magni, ⁊ alijs imperatorib⁹: quod dic vt no.in Spec.de reſcrip.pn̄tia.§.rōne cauſe.ver. iteȝ qđ obtentū eſt ⁊c. facit pro hoc qđ legitur ⁊ no. xvj.q.iij.placuit.j. adde id qđ ſcripſi.ſ. in prima parte.in c.xiij.ver. Item romana.⁊ in c.xliij.ver. ceterū. ⁊ in c.xlv.ver.⁊ auguſtinus. Hic tn̄ ſciēdū eſt ꝙ quilibet poteſt regulariter rē ſuā ecclie relinquere:contra quā multi tyrāni multas diuerſas machinationes ingerunt:⁊ ideo ɔtra tales inuehiꝫ ɔciliū gn̄ale.ex̄ d̄ re.ec.nō alie.cū laicis.ibi: Non ſoluȝ de alienatione feudoꝝ ac aliarū poſſeſſionū eccleſiaſticaruȝ ⁊ vſurpatione iuriſdictionū: ſed etiā de mortuarijs ⁊c.i. ꝑ aīa derelictis. de quibus aliqui ſtatuunt ꝙ ecclia infra annuȝ ⁊ diē diſtrahat alias authoritate propria relicta occupant contra.l.C.de ſacro.ec.gn̄ali. ⁊.l.iubemus: vbi dr̄, ꝙ cuilibet res ſuas patrimoniales, vel partem ſiue cā mortis vel iure inſtitutionis vel quocunqȝ alio mō relinquere vel inter viuos donare licet ecclie: nec eſt neceſſe ꝙ talis donatio actis inſinuetur.C.de ſacro.ec.illud.vide qđ legiꝫ ⁊ no.in ꝓma ⁊ vltima gloſ.ex̄ de ɔfir. eccle.c.ij. vn̄ ſiqs etiā de curiali ſortuna ecclie reliq̄rit: tales donationes ⁊ eccleſie libere ſunt ⁊ immunes a lucratiuoꝝ inſcriptionibus. Cur enim non facimus diſcrimē inter res diuinas ⁊ humanas.C.de ſacro.ecc.l.ſancimus.ij. q̄ eſt canonizata.xxiij.q.viij.§.q̄ȝuis in.l.ſancimus.⁊ hec etiā futurū tp̄s reſpiciunt.in auꝫ. de ecclia. titu.§.ad hec.C.de ſacroſ.ec.decernim⁹. C.de epi.⁊ cleri. oīa ꝓuilegia.Hoc enim ius ꝙ ecclie relinquaꝫ maxime in vltimis voluntatibus,valde fauorabile eſt:tū fauore vltime voluntatis.C.de ſacroſ.ec.l.j.tū fauore aīe. xiij.q.ij.aīe defunctoꝝ.C.de ſacro.ec.ſancimus.j. Tū fauore eccleſie que habeꝫ loco minoris ⁊ filij.in auꝫ. de ſanc.epiſ.§.pen.in fi.in auꝫ. de eccle.titu.§.ſignis. in noīe magni de.Collꝫ.ix.⁊ p̄ce.nulla igiꝫ ɔſtitutione:nulla ɔſuetudine ɔtrariū ſtatui poteſt,quum ſine periculo aīe ſeruari non poſſit.ex̄ de ɔſue.c.fi. ⁊ de p̄ſcrip.c.fi. Sed ɔtra:q2 ſi ſic tꝑalia poſſunt relinq eccleſijs:cito ad eccleſiā poterūt deuolui oīa tꝑalia: q2 quū nihil poſſit alienare ecclia ex quo ſemel acq̄ſiuit rē.ex̄ de re.ec.non alie.nulli.⁊.c.ſiquis.ꝑ totum.C.de ſacroſ.ec.iubemus.⁊ in auꝫ.hoc ius porrectū: qđ poniꝫ.x.q.ij.hoc ius.⁊ in auꝫ.de nō alie.re.ec.collꝫ.ij.⁊ d̄ aliena.emphite.collꝫ.ix.⁊ per totū.nunq̄ȝ deſinet eſſe heres:vt in li.feu.de feudi.aliena.clientulus. Et expreſſum eſt ꝙ non licet feudū donare: nec pro aīa iudicare:nec in dotē pro filia dare.in lib.feudo. qualiter iurare dȝ vaſallus dn̄o donare: ideo ſi vaſall⁹ religionē intrauerit:feudū amittit:idem ſi clericus fiat: in lib.feu.ſi de feu.vaſal.interpel.fuerit clericū d̄ feudo femineo.§.ex hoc illud:q2 nec ꝑtinet ad eū beneficiū qui non dȝ gerere offm̄: in li.feud. de inueſtitura:quā citius accipit miles:⁊ cap.extra de cleri.cōiu. ꝙ autē.⁊.c.diuerſis.⁊ de preben. ſuper inordinatā.⁊.c.extirpande.Quid plura? nec vēdere licet feudū: nec pignorare:nec pro aīa iudicare:nec quoquo mō alienare p̄ter dn̄i voluntatē:vt in lib.feud. de feu.nō alie.ſine conſenſu maioris dn̄i, imperialē.§.habito. legiꝫ ⁊ no.extra de feu.c.ij. Nec obſ.de re.ec.nō alie. cū laicis.vel alia iura canonica. q2 nihil ad eccleſiaȝ de feu.extra de fo.cōpe.ex tranſmiſſa.⁊.c. veruȝ. Nec etiā papa vult detrahere iuri regio.extra q fi.ſint legi.lator.⁊.c.cām.ij. de ap.ſi duobus. ⁊ diſtincte ſunt iuriſdictiones in auꝫ. q̄uo opȝ epiſ.reſponſo.j.in ꝓn. collꝫ.j.⁊.xcvj.di.duo.Solu. qualitas feudi conſiderāda eſt:nā ſi ſit de camera dn̄i ad tp̄s datū: in tali hn̄t ɔtraria locū:quū non ſit ꝑpetuū:nec heres ſuccedat. de tali loquitur in lib.feu.quib⁹mo.feu.amit.§.Iteȝ ſiquis feudū in curte.⁊ in prin.li.qui.feu. dare poſ.ꝑ totū.⁊ de feudo gardie ſeu gaſtallie.Itē illud idē eſt de comitatu: in quo non ſuccedit filius ſm̄ ius antiquū:qđ tn̄ hodie vſurpatū eſt: ſic loquiꝫ de feu. alie. ſi clientul⁹: ⁊ de tali ēt.ſ. tꝑali loquiꝫ. extra de dona. inter virū ⁊ vxo.nuper. Iteȝ ſi de natura feudi eſt, ꝙ vaſallus in propria perſona ſeruiat. ⁊ in tali non ſuccedit clericus etiā ſi filius ſit: quū non ꝑſonaliter poſſit ſeruire.xxiij.q.viij.§.j.⁊.c.his a quibus: nec ꝑ alium:q2 natura feudi:qđ ꝑſonale eſt: hoc non patiꝫ c.extra de offi.dele.qm̄.ff.de ſolu.inter artifices.C.de cadu.tol.l.j.§.ſin vero talis.Si vero paternū ⁊ reale ſiue perpetuū ſit:⁊ conſueuit ſeruiri ꝑ aliū: ſicut fere vbiqȝ eſt: tunc hn̄t locuȝ prima iura. vide quod no. xxxiij.q ij.latoreȝ.in gloſ.amittat.Et ſi q̄uo ſit inter dn̄m ⁊ vaſallū,vtrū ſit paternū vel nouū: bonus iudex eſtimare dȝ cui deferat iur̄m vt in lib.feu.de gradi.ſucce.c.j.⁊.ij.⁊ de inueſtitura quā citius accepit.§. Itē placet.⁊.c.ibi ſeq.qui ſibi ⁊ heredibus. vbi etiā loquiꝫ de allodio. ⁊ de eodē allodio habes in lōbarda de prohi.nup.l.vt epi.de quo etiā dicitur, ꝙ ſi alicui in feudū ɔcedaꝫ:demū detur eccleſie: is cui ɔceſſum fuerat in feudum non poteſt ipſum retinere:niſi ſibi denuo ab eccleſia concedatur: ⁊ hic eſt caſus in quo vaſallus amittit feudū ſine culpa ſua: vt in lib. feu.de pace iura.fir.l.vnica.§.pen.Igitur cōſuetudo terre conſideranda eſt:nā inuenitur feudū ſine fidelitate vt in lib.feu.qualiter fiat inueſtitura.cap.nulla. Itē inuenitur feudum liberū ⁊ immune:de quo nō tenetur quis facere niſi ſimplicem recognitionem: vnde cōſueuit dici vulgariter.Ego teneo hoc caſtrū in feudū liberū:⁊ ſic ſm̄ diuerſas conſuetudines, diuerſimode iudicabitur de feudo. ⁊ ſi nō apparet certa conſuetudo: iure ſcripto vtendum eſt:vt in li. feu. explicit liber primus. Incipit ſecundus de feudi cognitione.c.cauſaruȝ.per quod apparet ꝙ iura liberi feudi non aſtringunt aliquos niſi ſit lex imperialis. Et in tali.ſ.feudo paterno ſuccedit filius etiā ſi religioſus ſit.i auꝫ.de ſanc.epiſ.§.nullā.collꝫ.ix. antiquū ergo feudum qđ quaſi patrimoniuȝ poteſt dici: niſi conſuetudo contraria repugnet:vnde ⁊ prelatus poteſt hoc dare in feudū: q̄ȝuis aliud ſit in nouo. extra de feu.c.ij.⁊ in lib.feu.de cleri qui inueſtiturā facit.c. pri.in fi.hec ſolūmodo expreſſe cōprobaꝫ in li.feu.in capitulis.conradi regis.c.ſi quis ea:⁊ hoc verum eſt

Poteſt quis rē ſuā eccleſie relinquere.

niſi in fraudem fiat:vt in li. feu. quid ſit inueſtitura. c.noui vero feudi inueſtitura: puta patitur ſe conueniri aliquis vaſallus ab eccleſia corã eccleſiaſtico iudice: ⁊ ꝯfitetur in fraudẽ ſe vel predeceſſores ſuos magna dãna dediſſe eccleſijs: quũ tamen falſum ꝯfiteatur: vñ in reſtauratione dãnoꝝ dat ei qcquid habet retento ſibi vſufructu ad vitã ſuã:⁊ de his omnibus fit libellus:⁊ dicit, Ego iudico hic animã meã vt vitẽ extremũ iudiciũ futurũ: taliter colludẽdo nõ poteſt feudũ pro aĩa iudicari: ſic poteſt intelligi lex, imperialem. Quia autem imperatores ſucceſſores Conſtantini non poſſunt reuocare donationẽ illam factam eccleſie per eum: ex eo etiam apparet:q2 iura illa que de hac donatione loquuntur: ſunt authoritate apoſtolica perpetuo ꝯfirmata.xxv.q.ij.c.j.⁊.iij.⁊ cap.eccleſiaſtice.⁊ pre.igitur ex quo authoritas ſuperioris interceſſit: ſilet poteſtas inferioris. ex̃ de iudic.cuz veniſſent:⁊ de confirma. vti.c.j.⁊.ij. papa autẽ ſuperior eſt: ex̃ de maio.⁊ obe.ſolite. qui fi.ſint legi.per venerabilẽ.§.j. Non poterat aũt cogi imperator vt hanc donationẽ faceret eccleſie: vel priuilegiũ ꝯcederet: ſed ex quo dedit auferre non poteſt. xxv.q.ij.priuilegia.j.⁊.ij.⁊.l.ſeq.⁊.c.C.de acci.⁊ obli.ſicut in initio: de vo.⁊ vo.re.magne. maxime ex quo romana eccleſia ipſa approbauit.xcvj.diſt. bene. de.conſt. eccleſia.⁊.c.xxiij.q.v.ad fi.ẜz Oſti.qui ita no.in ſumma de immu.eccle.§.pen. ℣ſi.ſed nec.ibi vide qͦ hic deeſt. Immo etiã rex romanoꝝ qui nondũ eſt coronatus vel imperator priuilegia dare poteſt. de quo ſatis no.in Spec.de reſcrip.preſentia.§.fi.℣. Itẽ qͦ eſt obtentuz. ⁊ hoc diſputauit ⁊ tenuit Jacobus de Are.⁊ facit qͦ no.Inno.de elec.venerabilẽ. ⁊ clem̃. de iu.iu.romani.ibi,reges romanos.Et refert Oſti. de ℣b.ſig.ſup quibuſdã:ꝙ vidit in alemãnia p ꝑncipes iudicari, ꝙ rex romanoꝝ poſt electionẽ cõcordẽ: eandẽ habeat poteſtatẽ quã imperator: ⁊ ꝙ vnctio nihil addit.⁊ facit quod no.xciij.di. legimus.in Gloſ.ex ſola.⁊ op.c.de tranſla.inter corporalia.§. cũ ergo. ibi: Cui profecto ep̃alis dignitas nihil addit: ⁊ de hoc p Joan.an.in pre.c.romani. in gloſ.romanos.⁊ ſequiꝰ vt dicit ꝙ vidit ⁊ habuit formas quarundã literarũ que de regiſtro Inno.iij. dicũtur extracte:que emanauerunt ſuper negocio diſcordie electionis de qua loquitur decre.venerabilẽ.quarũ altera dirigebaꝰ,archiep̃is, ep̃is ⁊ prelatis ⁊ principibus alemãnie,⁊ ſclauonie:altera ſpãliter maguntiñ. inter alia referẽtes, ꝙ inconcuſſa cõſuetudo imperij romani cõſona iure ſubnixa per patientiã ſedis apoſtolice tolerata:⁊ per tolerantiaz approbata, hz hoc ꝙ electis duobus in diſcordia vterqz adminiſtrat vt rex:⁊ omnẽ imperij iuriſdictionẽ exercet: qͦ ꝺclarat ibi papa locũ habere donec per papã alterius electio fuerit approbata: vel reprobata: ⁊ adde qͦ ſcripſi in prima parte in c.xliij.℣. Itẽ nota.in additione ſi queris.de priuilegijs conceſſis eccleſie,⁊ clericis ab imperatoribus.de ſen.ex.nouerit.ẜz Inno.Et quis exemit clericos a iuriſdictione imperatoris. de ma. ⁊ obe.ſiquis.ẜm eũ priuilegijs datis ab imperatoribus ⁊ regibus fidelibus eccleſijs ⁊ clericis in diuerſis caſibus.lxxix.diſt.ſi duo.in titu.rubr.xcvj.diſt.in ſcripturis.⁊.c.ſatis.⁊.c.conſtantinus.xcvij.diſt.eccleſie mee.⁊.c.victor honorius.xj.q.j.continua.⁊.l.ſiqs cum clerico.⁊.l.quicunqz itẽ.⁊.c. de perſona.ij.q.pri. in primis.xv.q.iij.ſane.xvj.q.j.generaliter.§. nouarũ.xvj.q.iij.§.preſcriptionũ.⁊.c.vlt.xix.q.vlti.ſi qua mulier.c.nunc autez.c.non liceat.xxiij.q.iiij.ipſa pietas.⁊.q.viij.§.q̃zuis.xxv.q.j.§.vlti.⁊.q.ij. l. quecũqz igitur.⁊.l.ſi eccleſie.xxvij.queſt.pri. ſi quis rapuerit. xxx.queſt.vltima.§.ſed obijcitur.⁊c.

De peccatis Regum. De malis conſiliarijs Regum. Cap. 30.

POſt imperatoꝝ defectus de regum criminibus eſt tangẽdũ. Peccant aũt reges primo trahendo clericos ad forũ ſuum: vnde deponendi eſſent a propria dignitate.xj.q.pri. nullus. Nã qui celeſtẽ militem pulſat. j.q.iij. ſaluator. eius forũ ſequi debet.xj.q.j. chriſtianis. vide qͦ dixi. s̃.§.proximo. ver.tertio.Scͦo,q2 a clericis ⁊ eccleſijs ⁊ eccleſiaſticis perſonis penſiones ⁊ procurationes ⁊ banna ⁊ penas extorquent contra iura ⁊ eccleſiaſticã libertatẽ.xv.q.j.§.nouarũ.l.placet.⁊.C. de ſacro.ec.l.placet. ⁊ ideo tenentur pena.x.librarũ auri aſtricti. xxv.q.ij.quecunqz.al'.eſt.c.per ſe.⁊ incipit. ſi eccleſie igitur: in quo caſu iniuriarũ actione teneꝰ.ex̃ de iniur.olĩ. ad idẽ.xxiij.q.viij.§.q̃zuis.nã plus iuuat eccleſia regẽ orationibus q̃z armis miles vel armiger vt in.l. ibi ſequẽ.quicunqz.Tertio quia ducunt ſecum ſacerdotes ⁊ clericos ad bellũ cõtra iura.xxiij.q.viij.quo auſu.⁊.c.ſiquis ep̃s.c.ſi vobis fratres.c. reprehenſibile xxxvj.diſt.ſiquis vult.ex̃ de vo.de multa.§.pen. qͦ intelligas qñ vadunt vt pugnent ibi ꝑſonaliter vt ibi:ſecus ſi ad dandũ conſiliũ: ⁊ ad exhortanduz vadant in iuſto bello:vt ibi.⁊.xxxiij.q.viij. hortatu. vide qͦ notaui.s̃.in prima parte.§. ſed queritur qñ. ℣.pñt.cũ.℣.ſequẽtibꝰ in.xlviij.c.Quarto,q2 non faciunt iuſtitiã:vñ deponendi ſunt.xxiij.q.v. regũ.xv. q.vj.alius.Quinto,q2 tallijs ⁊ exactionibus pplm̃ dei affligunt indebite:⁊ corporibus iniuriaꝰ: de qbus deo tenentur reddere rationẽ.xiiij. q.v. non ſane.xxiij.q.iiij.qñ vult.⁊.c.ſi eccleſia.in fin. Sexto,q2 occupant alienas terras:⁊ non ſunt ꝯtenti proprijs terminis.xxiij.q.iij.transferunt: ⁊ tales nõ ſaluãtur ſi alias bene etiã adminiſtrent: niſi res reſtituãt alienas.xiiij.q.vj.ſi res.de peni.diſtin.v.falſas. xiiij.q.v. neqz enim.lxj.diſt.miramur. ⁊ ideo etiam iuſte poſſunt impugnari.xxiij.q.ij.c.j. Eſt enim iuſtũ bellum pro rebus repetẽdis: vel defendẽdis.xxiij.q.ij.dñs. Itẽ ꝯtra Saracenos:vide Inno.ex̃ de vo. qͦ ſuper his.⁊ qͦ no.s̃.in prima parte.in c.xxxvij. ℣. Itẽ ẜm Inno.qui terras noſtras detinent occupatas. xxiij. q.viij.diſpar.⁊ intendunt occupare ſi poſſunt: vt in c.ibi ſequenti.⁊ contra excõicatos.xxiij.q.v.omniũ. ⁊ cap.excõicatoꝝ.⁊.q.viij.omni timore et c. ſi nulla. et c.vt pridẽ.De bello iuſto et iniuſto vide late quod ſcripſi.ĩ.xlvij.c.℣.circa.cũ.ver. ſequẽti. et.§. ſeq.que ſic incipit:vt de hoc. Septimo, q2 quum vnus rex vni mulieri vix ſufficiat: volunt tñ plures habere:ſicut equus emiſſarius,⁊ mulus quibus non eſt intellectus:in aĩe ſue periculũ,⁊ ſcandalũ plurimoꝝ:quare ⁊ excõicari ⁊ deponi deberent tales ſi incorrigibiles apparẽt.xj.q.iij.precipue.et.c.teugaldũ. c.ita corporis.ij.q.j.ſcelus.extra de diuor.gaudemus.Octauo ſiꝰ crimen ſacrilegij et leſe maieſtatis cõmittunt, iudeis ſuper chriſtianos officia cõmittẽtes.liiij.diſt. nulla.extra de iudeis.cum ſit.xvij.qͦ.iij. conſtituit. In hoc precipue reges peccãt hiſpanie:quoꝝ corporũ et rerũ iudei fallaciſſimi ſunt: dij rapaciſſimi: homines

Reges in quibꝰ offendant.

ſmines deuorantes: quoꝝ perfidia ſemper chriſtum
⁊ chriſtianos perſequitur maxime in occulto. extra
de iude. ⁊ ſi. Nec obſtat. ex de iudeis. ex ſpeciali. ver.
innuit. ꝙ hec poſſunt cōmitti iudeo chriſtianis non
ſuſpecto: qꝛ illud de cōparatiua permiſſione eſt intel
ligendū: ſicut ⁊ illud qđ dicit canon. xxxiij. q. ij. ſiqđ
verius. vbi de hoc legit. ⁊ no. ꝙ ſiquis vult interfice
re vxorē ſuā vt accipiat aliā: primā dimittat, ⁊ nō i-
terficiat: nec enim pp hoc ab adulterio excuſatur ſic
rex ſi tali committat: non a peccato: ſed a pena tem
porali excuſat: qđ dic vt no. Oſtiē. in ſumma. de iu-
deis. §. ⁊ in quibus grauentur. ver. poſſunt tñ princi
pes. Nono, in decimis ⁊ primitijs quas nō ſoluūt:
ad quas tñ ſoluendas tenentur. xvj. q. j. reuertimini
⁊ c. decime. xxiij. q. v. dicat aliquis. de ↄſec. di. v. qua-
drageſima. in fi. xij. q. j. duo. ibi. Decimas reddere ⁊
ita ſaluari poterunt: quibus habeāt ſoluere: vide qđ
no. extra de ma. ⁊ obe. oēs principes: ⁊ ſi ſoluunt nō
tñ integre: quia non ſoluunt de furnis, ⁊ molēdinis,
⁊ hortis feno, ⁊ lana pecoꝝ ſuoꝝ, ⁊ piſcarijs, eſt iter-
poſitio. Sicut reges portugallie cōtra iura extra de
deci. peruenit. ⁊. cap. ex tranſmiſſa. ⁊. c. paſtoralis. ⁊
auferunt decimas cete ⁊ alioꝝ piſciū eccleſijs ⁊ reti-
nent ſibi contra id extra de feri. licet. Decimo in au-
gurijs qđ quidā ſequuntur: ⁊ eis confidunt: ⁊ in q-
buſdā alijs ſortibus ⁊ ſuperſtitionibus a vera fide
deuiantes. xxvj. q. v. augurijs, ⁊. c. epi. ⁊ ideo ſine lu-
ce ſunt tales: qꝛ nihil melius reſplendet in principe,
q̄ꝫ recta fides. C. de ſum. tri. inter claras. xcvj. di. ſi im
perator. Undecimo qꝛ ⁊ alias rixoſi, ⁊ iroſi, ⁊ furio-
ſi, ⁊ crudeles ſunt: quū deberent eſſe manſueti ⁊ tra-
ctabiles ⁊ humani. vñ dicit lex. C. de dona. iter virū
⁊ vxorē. l. fi. nihil aliud tam peculiare eſt imperialis
maieſtatis, q̄ꝫ humanitas: per quaꝫ ſolam dei ſerua
tur imitatio. Prouerb. xx. Miſericordia ⁊ veritas
cuſtodiunt regē: ⁊ roboratur clementia thron⁹ eius.
Adde qđ ſcripſi. ſ. in prima parte in c. lvij. per totuꝫ.
⁊ ad hoc eſt op. c. ij. lib. de aīalibus, ꝙ apis electus in
regē ponit vel perdit aculeū: hoc idē dicit Iſidorus
lib. xij. etymologiarū. c. de regibus. vbi dicit ꝙ regis
virtutes precipue due ſunt: Juſtitia ⁊ pietas. Unde
proprie in iure imperatores ⁊ reges clementes pij
⁊ tranquilli vocantur. C. de legi. l. j. xcvij. di. eccleſie. ⁊
c. victor. xcvj. diſt. conſtantinus. xj. q. j. ſacerdotibus.
Nam iuſtitia per ſe ſeuera eſt. ad hec. xxiij. q. iiij. duo
iſta. ⁊. §. precepta. ⁊. xlv. di. in multis. c. Duodecimo
leges iniquas conſtituunt contra id. xxiij. q. iiij. ſi ec
cleſia. in fi. di. iiij. erit autē. ⁊ frequenter contra eccle-
ſiā ⁊ leges eius. ix. diſt. c. j. ⁊. ij. ⁊. x. diſt. in primis. vj.
c. Decimotertio quia non faciunt id ad qđ eſt pote-
ſtas regia inſtituta. ſ. vt mali a malo coerceantur: ⁊
boni inter malos quiete viuant. xxiij. q. v. nō fruſtra.
⁊ q. iiij. qui peccat. ante fi. extra in prohe. decre. Rex
pacificus. diſt. iiij. c. j. Decimoquarto impugnant ec
cleſiam ſepe ⁊ clericos quos debent defendere. xxiij.
q. iiij. maximianus. ⁊. c. ij. ⁊. c. ſe. ⁊. q. v. principes. xj.
q. j. chriſtianis. Nec impugnant hereſes ſicut debēt.
xxiij. q. iiij. qñ ⁊. c. ſi eccleſia. in fi. Decimoquinto nō
puniunt blaſphemantes ſicut debent. xxiij. q. iiij. nō
inuenitur. Decimoſexto non ſubijciunt ſe ipſis ⁊ p̄-
ſbyteris ſicut debent: et permittunt ſibi manus oſcu
lari ab eis quū potius ipſi epoꝝ manus debeāt oſcu
lari. x. diſt. certū eſt. lxiij. diſt. valentinianus. de iudic.
nouit. xcvj. diſt. duo. in fi. ⁊ cap. nunq̄ꝫ. vide qđ dixi.
ſ. in hac ſecunda parte. §. conſequenter. ver. ⁊ eſt ar-
gumētū. xviij. c. Decimoſeptimo qꝛ recipiunt ab ele

ctis in ep̄m vel archiep̄m intra regnū ſuū cautionē
⁊ homagiū vel fidelitatē: quum nihil tpale teneant
ab eiſdē: contra iura de quibus legit ⁊ no. extra de ſi
mo. ex diligenti. de reg. iur. c. vlti. de ex. pre. grauē. gl.
pri. Sed ſuper hoc vide Innocē. de elec. ſignificaſti.
Decimooctauo quia puniunt etiā hereticos, etiaꝫ ſi
perſone ſint eccleſiaſtice. c. iuriū que pro eis facere vi
dentur. xvij. diſt. nec licuit. lxxix. diſt. ſiquis pecunia.
j. q. vlt. c. vlti. xxiij. q. iiij. qñ vult. c. nō inuenitur. ⁊. c.
ſeq. et. q. v. non nos. et in c. ſeq. et cap. ſi audieris. cuꝫ
iij. c. ſeq. et cap. principes. ⁊. q. viij. legi. in fi. diſti. viij.
quo iure. Sed quū crimen iſtud eccleſiaſticū ſit: ſicut
⁊ multa alia que no. extra de fo. cō. in fi. cū ſit. nec re-
ges: nec alij iudices de eo ſe poſſunt maxime hodie
intromittere: alias hodie ſunt excōicati, vt eſt exp̄ſ-
ſum extra de hereti. vt inquiſitionis. §. prohibem⁹.
lib. vj. niſi quū eoꝝ contra eos inuocatur brachium
ſeculare: vt in iuribus ante dictis. Poſſunt impera
tores ⁊ reges infamiā tollere: et ad famā reſtituere:
vt ad natales primos: et ſtatū integruꝫ: vide qđ no.
Inno. extra de re. iu. cū te. C. de abolitionibus. aboli
tio. ij. q. iij. l. ſiquid. §. ſeq. C. de ſnīam paſſis et reſtitu
tis. lib. ix. C. de genera. obla. indulgentiā. ij. q. iij. §. no
tandum. ff. de ſenten. paſſis et reſti. l. ij. et. iij. Itē reſti
tuunt illegitimos natalibus: et faciunt eos ſuccede-
re. in autē. quibus mo. natura. effi. libe. efficiātur ad
moduꝫ. coll. vij. et e. t. §. j. et. ij. Filium etiā proprium
poſſunt legitimare. extra qui fi. ſint le. per venerabi-
lē. §. de filijs. ſed vide ibi gloſ. que incipit: qꝛ nō. Itē
reſtituunt ſeruos primis natalibus liberoꝝ. xij. q. ij.
c. ep̄s. §. qui manumittitur. Itē diſpenſant cum mili
tibus de acie fugientibus. j. q. j. ꝙ quidā. Decimono
no: qꝛ non recognoſcunt de facto imperatoreꝫ ſuper
eos: et ei ſubeſſe: et ab eo debere coronari contra iu-
ra. lxiij. diſt. hadrianus. vij. q. j. in apibus: et eoꝝ legi
bus teneri. C. de legi. leges. ſed de hoc vide Inno. de
re. iu. cum te. Uigeſimo regna ſua ſcindunt et diui-
dunt inter filios vel conſanguineos: ſicut fecit Ale-
xander quum adhuc viueret. j. Macha. j. qđ tñ fieri
non debet: ſuper quo vide qđ legitur et no. extra de
vo. et vo. re. licet. per Bernñ. in gloſ. dicit. et Innocē.
quia in uno regno vnus rex. vij. q. j. in apibus. vj. q.
iij. ſcitote. Uigeſimo primo quia non preſtant auxi-
lium, et conſilium iudicibus eccleſiaſticis inuocati
ab eis ut tenentur. xxiij. q. v. adminiſtratores. et cap.
principes. et q. iiij. qñ. ſup quo vide quod legitur et
no. maxime per Inno. extra de of. or. c. j. Uigeſimo-
ſecundo qꝛ non ſeruant iurm qđ preſtant in ſui coro
natione de non alienando bona regni, et conſeruan
do eius honorē: et de non mutando monetā legiti-
mā. extra de iureiu. quanto. et cap. intellecto. et de re
iud. ſane. abbate. lib. vj. Uigeſimotertio quia maio-
ra negocia regni expediunt ſenſu proprio uel cum
paucis ſuis adſeſſoribus: quum tñ maiorem parteꝫ
regni ſuper hoc vocare deberent. i. eoꝝ ſyndicos. ſup
quo vide Innocē. in pre. c. quanto. c. extra de ma. et
obe. c. vlt. vbi de hoc. liiij. diſt. c. j. vbi de hoc. Uigeſi-
moquarto qꝛ cum indigeāt ſepe curatorib⁹ et coad-
iutoribus aut propter eoꝝ nimiā iuuentutem aut fa
tuitatem aut aſininā ſimplicitatē: nolunt eos recipe
re ab imperatore vel eccleſia: vnde et ſepe priuant fi
lios vel nepotes ex paterna linea deſcendentes: ſup
quo vide quod legitur et no. extra de ſup. ne. p̄la. grā
di. lib. vj. et per Inno. de fo. cōpe. licet. Uigeſimoqn-
to quia vſurpant officia ſacerdotum, vnde lepra ſpi
rituali percutiunt. ij. Paralipo. xxvj. ij. q. vij. §. Iteꝫ

cum balaam.ver.ſi ergo. ⁊ qui recipiunt res eccleſie ab eis ſacrilegi ſunt ⁊ ipſi.xij.q.ij.indigne.⁊.c.de rebus.xvij.q.iiij.§.ſacrilegium.Uigeſimoſexto malos habent conſiliarios:quoꝝ ꝯſilio ꝑdicta,⁊ multa mala alia operantur maxime reges hiſpanie,contra id.lxxxvj.diſt.tanta.j.q.j.eſtote.ex̄ de iureiu. quanto.in prin. habent enim conſiliarios bilingues ⁊ ſuſurrones.Leuit.xix.Non eris criminator : nec ſuſurro in populis. Prouer. xviij. Uerba bilinguis quaſi ſimplicia:⁊ ipſa proueniunt vſq; ad interiora ventris. Idem habetur eiuſdez.c.xxvj. Suſurro ⁊ bilinguis maledictus: multos enim turbauit pacem habentes.Eccl. xxviij.Denotatio peſſima ſuper dilinguē.Eccl.v.Oīs peccator inuidus ⁊ bilinguis.Eccl.vj. ⁊ Mat.xviij. ⁊ nequā ⁊ adinuicē inuidos. Gal.vj. querentes ſemper que ſua ſunt. Phil.ij.lxiij.diſt.nosse.non que regni: nec que regis:⁊ quoſdā frequēter viles qui ī modico tpe ditati ⁊ exaltati de bonis regni regnū conſumunt: ⁊ regem ipſum cum ſuſurrijs ⁊ adulationibus.xxij.q.ij.primum.⁊ detractionibus.vj.q.j.deteriores:⁊ mendacijs.xxij.q.ij.oē genus. cum.c.ſeq. ſemper ex peſſima conſuetudine vel potius corruptela.ex̄ de conſue.cū venerabilis: corruptela:vſq; ad mortē:noctē pluſq̄z mediā detinentes.ad literā Job.xvij.noctē vertentes in diē. cōtra conſilium Ariſtote.ad Alexandrum dicentis.

Conſultor procerum ſeruos cōtemne bilingues
Et nequā: nec quos humiles natura iacere
Precipit:exalta.nam qui pluuialibus vndis
Intumuit torrens:fluit acrior amne perenni:
Sic opibus parcis ⁊ honoris culmine ſeruus
In dn̄m ſurgens, truculentior aſpide ſurda
Aures obturat. precibus manſueſcere neſcit.

Mouet terra cū ſeruus regnat. Prouer.xxx.Uigeſimoſeptimo q; ipſi ijdē maxime reges caſtelle qui deberent eſſe cultores iuſtitie.xxiij.q.v.rex dz.⁊ cap.regū ⁊ de proprijs ⁊ iuſtis additibus viuere. extra de ſupplē.ne.pre.grādi.lib.vj. ⁊ ſubditos ſuos a predonibus ⁊ latronibus defenſare.xxiij.q.v. regū.ſubditos ſuos excoriant:nedū per accuſationes ⁊ collectas grauiſſimas.x.q.iij.cauendū.cū.c.ſeq. ſed rapinas accipientes in caſtris ⁊ villis, ⁊ ſepe in ciuitatibus dolia vini:ſarcinas grani: greges arietū ⁊ boū: ⁊ alia comeſtibilia a poſſeſſoribus, ⁊ laboratorib⁹:⁊ nihil niſi pictatiolas.i. chartulas : q̄s vocāt aluala: ſoluentes.xxvj.q.vlt.non obſeruetis.⁊ cū ab eis recedunt:oēs lugentes ⁊ vlulantes dimittentes, ꝯtra illud ꝑs.lij.Qui deuorant plebē meā ſicut eſcaz panis:⁊ iterū ꝑs.lxxviij.Quia comederunt Jacob.vn̄ merito antropophagi.i.comeſtores hoīum, poſſint dici.labores miſerabiliū laboratoꝝ totius anni cuz ſuis canibus ⁊ auibus ⁊ viliſſimis meretricibus:q̄s vulgariter vocant ſoldaderias.i.ſtipendarias: quia ſtipendiū habent a rege ⁊ ab alijs magnatib⁹: quos de loco ad locuz ſequuntur: ⁊ ſuis ventribus ⁊ alijs ſuis ſuperfluitatibus ⁊ carnalitatibus expēdentes. contra quos ad literā Ezech.xix. Factus eſt leo:⁊ didicit predā capere:⁊ hoīes deuorare.Habent enī iſti reges leunculos ſuos.ſ. miniſtrales ⁊ baiulos ⁊ factores ſuos,qui ad modū ſanguiſſuge pauperuz ſanguinem ſugunt ⁊ in ſinū dn̄oꝝ euomunt.vnde Michee.vij. Principes poſtulat:⁊ iudex ī reddēdo eſt. ⁊.j.ibi.Qui optimus in eis eſt quaſi paliurus.paliurus eſt cardus ſpinoſus ſm̄ Hugui.⁊ qui rectus q̄ſi ſpina de ſepe. Contra hos etiā clamat dn̄s p Eſa.iij.c.Quare atteritis ppl̄m meū:⁊ facies pauperum cōmollitis? Propter oppreſſionē pauperū tedebat viuere qui dicebat Eccle. iiij. Uerti me ad alia que ſub ſole geruntur:⁊ vidi calūnias, ⁊ lachrymas innocentū:⁊ conſolatorē neminē: nec poſſe reſiſtere eorum violentie oī auxilio deſtitutos: ⁊ laudaui magis mori q̄z viuere. Contra tales etiam Eſa j. Principes tui infideles:ſocij furū:⁊ iterū Michee.iij.Qui comedunt carnē ppli mei:et pellē eius deſuper excoriauerunt:et oſſa eoꝝ confregerunt:et conciderunt ſicut in lebete: et quaſi carnez in medio olle.Ecce ipſi ſe lupos exhibent gregi: et ipſi rapiunt : ipſi diſpergunt: ipſi perimunt. Contra tales clamant iura. x. q iij.§.de his.cū.c.ſeq.vſq; ad fi.queſti.⁊ que legunt ⁊ no.ex̄ de cenſi.cum apoſtolus : ⁊ in gloſ.xxxv.⁊ in c.Cum inſtantia: et in gloſ.illud ſemper. Tales non reges : ſed reguli ſunt : pp defectū quoꝝ filii.i.ſenſus infirmantur Capharnaum.i. in pinguedine carnali.et conſolatione tpali.Joan.iij. Interpretatur enī capharnaum villa pinguedinis:vel villa conſolationis.Uigeſimooctauo vanglorioſi ſunt ⁊ ſuperbi: et non ſe hoīes recognoſcunt: nec deum regem reguz. Apoca.j.timentes.Contra illud:Et nunc reges intelligite.⁊ j.ſeruite dn̄o ī timore.ij.ꝑs.xxiij. q.iiij.nō inuenitur.cū.c.ſeq. Uigeſimonono in gradibus ꝓhibitis contrahunt cum ſuis conſanguineis ⁊ affinibus ante diſpenſationē papalē ⁊ in hoc magis offendunt reges hiſpanie. Et primo committunt inceſtum: deinde impetrant indulgentiā: aliquotiens nullā: in inceſtu manentes.xj q.iij.precipue. vn̄ peccant in ſpe habendi indulgentiā:qđ eſt peccatum in ſpiritumſanctum:vt no.de pen.di.j.§.ex his itaq;.in Gloſ.pcm̄ in ſpm̄.Contra quos dr̄ : Maledict⁹ hō qui peccat in ſpe.Et ex talibus coniunctionibus degeneres reges naſcuntur.lvj.diſt.ſi gens. ⁊ hodie tales reges excōicati ſunt : niſi ſpeciali alio priuilegio ſint muniti.ex̄ de conſang.⁊ affi.eos qui.in clem̄.Et hic notandū ꝙ quū ſcienter contrahentes ſint ipſo facto excōicati : videtur ꝙ ſi ſuper tali matrimonio contracto ſedis apoſtolice diſpēſatio impetretur: vel per procuratorē conſtitutū:vel ab excōicato.extra đ procur.c fi.non obtenta abſolutione:que poteſt fieri per epm̄:q; non reſeruaf pape.in cle.ex̄ de ſent.excō. nuper.prius ab excōicatione : ꝙ gratia ſit ipſo iure nulla.extra de reſcrip.ipſo iure.lib.vj. Itē ꝙ infamia que eſt inceſtu contracta eſt.iij.q.iiij.conſanguineoꝝ vj.q.j.infames. nō tollitur per diſpenſationē que fit vt remaneant in matrimonio.c.bonū extra de ꝑbē. non poteſt.§.fi. lib.vj. quia pro illa infamia neceſſaria diſpenſatio ſpecialis.ij.q.iij.§. hinc colligitur per Inno.de re iud.cum te.de ſimo.ex diligenti. Itez ꝙ proles iā concepta ex tali matrimonio fiat legitima. extra qui fi.ſint le. tanta. niſi hec oīa in diſpenſatione exprimanf: diſpenſatio non valet : q; oīa impedimēta exprimēda ſunt. c. eoꝝ q̄ leguntur ⁊ no. extra de reſcrip.ex parte.j.et.c inter ceteras: ergo ſuper premiſſis quatuor ſupplicandum eſt in tali caſu.⁊ ꝑmo pro abſolutione:niſi facta fuerit a dioc.matrimonio ſeparato.Trigeſimo quia ducunt maxime reges hiſpanie in domo ſua publicas meretrices : et quibuſdā earū ſtipendia dant et neceſſaria in aula ſua et duci permittunt et conſentiunt:et ſic eoꝝ aula pro parte proſtibulū eſt et lupanar et ſcortū:ſicut tēplū hieroſol.ij.Macha.vj. quod chriſtianis pricipibus in magnā apud chriſticolas verecundiā cedit:et offenſionē criminalē apud deū: cuius contra decalogum et preceptū mechiā in domo ſua nutriunt deteſtan-

dam.Exod.xx.Deutero.v.xxxij.q.iiij.meretrices.⁊
q.vj.nõ mechaberis.⁊ participes ſunt libidinis ſuo
rum familiarium tacite:et ſi non expreſſe conſentiẽ-
do.lxxxiij.diſt.error.⁊.lxxxvj.facientis.extra de ho-
mici.ſicut dignum.§.illi quoq͡z. etiam turpitudinis
ſũt patroni.c.xxxij.q.ij.c.j.extra de iureiu. quemad
modum.§.illud autem.ibi: patronus eſt turpitudi-
nis.⁊.j.ibi:ne per hoc libera prebetur ei facultas pec
candi propter impunitatem peccati.⁊.ff.ad.l.iuli.de
adul.l.ij.§.j.ff.de fur. que fas.§. j. ⁊ crimen lenociniȷ̇
quaſi committunt queſtuaria mancipia in domo te
nendo:licet ipſe ſuum queſtum recipiant maledictũ:
qꝛ non eſt hoc minus q͡z proprio corpore queſtũ fa-
cere.ff.de ritu.nup.palam.§.lenocinium.⁊ no. xxxij.
q.j.in.l.crimen.ſub.§.ꝙ ſi in adulterio.in gl. non tñ.
Trigeſimoprimo: qꝛ a meretricibus regni ſui mer
cedem ⁊ precium recipiunt,contra illud. Non offe-
res mercedẽ proſtibuli.Deut.xxiij.no extra de deci.
ex tranſmiſſa.xiiij.q.v.in ſumma.⁊ illius immũditie
coopatores ſunt cum illis eorum ſpolia percipiẽdo.
legit̃ ⁊ no.ex̃ de fur.qui cuz fure.ex̃ de rapinis.c.ij.§.
ſi. Trigeſimoſecundo:qꝛ recipiunt preciuz ab alea-
toribus ludi.precipue reges hiſpanie:quod vocatur
taulagium:⁊ vendunt quolibet anno pro certo ꝑcio
vnde participant precium de ludo per legem prohi
bito.ff.de ale.l.j.⁊ in prohemio.§.cõſtitutionis.ff. ve
teris.§.illud ſane. ⁊ grauiter peccant ⁊ ad reſtitutio
nem talis ꝑcij ⁊ lucri tenent̃:qꝛ contra legem mercã
tur.vt in.l.greca,alearum vſus.C.e.⁊ no.xxxv.di.c.j.
⁊ ex̃ de vi.⁊ ho.cle.clerici.ij.ex̃ de exce.ꝑ.iter dilectos
⁊ fouent illud iniquum ⁊ cãz damni dant ⁊ peccati:
ideo damnum dediſſe vñr.ff.ad.l.cor.de ſic.l. incl'.le-
git̃ ⁊ no.ex̃ de homici.de cetero.de iniur. ⁊ dã. da. c.
vlt.Trigeſimotertio:qꝛ aliqui eoꝝ cum ſuis reginis
⁊ filijs carnes comedunt in quadrageſima ⁊ alijs ie
iunijs ſine neceſſitate vel ficta:⁊ cum conſilio ſuoruz
carnalium ⁊ adulatorum medicoꝝ:q cũ eis diſpen-
ſant de conſilio diaboli contra iura de con.di.v.qua-
drageſima.⁊ di.iiij.deniq͡z.ex̃ de obſer.ieiu.cõſiliũ.§.
ſi.De materia regum ⁊ eorum conditionibus plene
tractaui in.j.parte iſtius opis in multis locis.maxi-
me in.c.lviij.§.quibus ergo.⁊ ex virtutibus quas de
bent habere: poteris augmentare eorum peccata q̃
habent perditis virtutibus.c.xxxj.q.j. cum renũtia
tur. Trigeſimoquarto:offendunt per malum exem
plũ ꝑ ceteris:qꝛ quũ ſint reges dicti a ſe ⁊ alios iuſte
regẽdo.xxj.di.cleros.℣.ſacerdos.ibi:ſicut rex a regẽ
do.xij.q.j.duo.nec ſe nec alios regũt:ſed exẽplũ mor
tis prebent ſubditis ſuis:vt eſt expreſſuz.xj.q.iij.pre
cipue.⁊.c.ita corporis.vnde verſus.

Rex ſuperes:ſi te ſuperes preceptor honoris.
Degener es ſi degeneres a laude prioris.

Immo nec
rex malus dicendus eſt.ij.q.j.ſcelus. Trigeſimoqn
to vendunt officia,iudicaturas,tabellionatus,⁊ alia
que libere debent dari contra.l.⁊ canones.C.ad.l.iu
li.repe.l.ſancimus.q̃ eſt canonizata.j.q.vij.ſancim⁹.
ff.ad.l.iuli.de ambi.l.j.⁊.j.q.j.nullus itaq͡z.⁊.q.vj.ſi-
cut is.⁊ ſunt occaſio talibus alios in ꝑcio aggrauan
di ⁊ concutiendis ſuis ordinatis ſalarijs non contẽ
tis contra pre.l.ſancimus.ff.de concuſſi.l.j.⁊.ij.⁊ in.l.
canonizata.j.q.j.concuſſionis.⁊.xxiij.q.j. paratus.in
fi.vbi no.qd ſit concutere.in gl.concutere.⁊.c.in veri
tate.in fi.⁊ in gl.ſed qualiter.⁊ no.in.§.ſeq.⁊ vlt.℣.
in additione.qꝛ paratior erit emptor vendere quod
emit.j.q.j. quibuſdam. Trigeſimoſexto peccant in
duellis que approbant contra.l.⁊ can.vt no.j.§. ex-
peditis.℣.v.in.c.xxxiij.Trigeſimoſeptimo pecunias
eccleſie que extrahuntur de regnis ſuis in auro vel
argento,ſuo fiſco applicant,dicentes ꝙ ſuper hoc le-
gem vel preceptum fecerunt. quod eſt contra iura ci
uilia ⁊ canonica.talem enim legem non poſſunt fa-
cere in pecunia eccleſie. vnde. l. cur enim non faci-
mus diſcrimen inter res diuinas ⁊ humanas. C. de
ſacro.ec.l.ſancim⁹.ij.xxiij.q.viij.§.q͡zuis.l ſancimus.
⁊.l.vniuerſos.ibi,attentationis moleſtiam non ſuſti
nere.libere enim ſunt res donate eccleſijs ſa lucrati-
uorum inſcriptionibus:vt pre. l. ſancimus. in autẽ.
de eccle.titu.§.ad hec colla.viij.C. de ſacro. eccle. de-
cernimus.C.de epiſ.⁊ cleri.omnia priuilegia.C.de ſa
cro.eccle.l.placet,canonizata.xxj.q.j.l.placet.ibi:nul
la ſolicitudo tranſlationum ſignetur.⁊ ibi gl.⁊ tales
ſacrilegi ſunt.vt ibi.⁊.xij.q.ij.nulli.⁊ homicide.vt.e.
cauſa.⁊.q.c.j.⁊ lex particularis,vel conſuetudo in cõ
trarium:quia eſt contra eccleſie libertatem. extra de
conſue.cum venerabilis.x.diſt.quaſi per totuz.xcvj.
diſt.bene quidem. extra de re.ec.non al'.c. fin. quod
optime facit. ⁊ non poſſunt res eccleſie confiſcari.
xvj.q.j.in canonibus. Offendunt nihilo minus in
omnibus articulis in quibus imperatores offendũt
ſ.proximo.§.exaratis. ⁊ imperatores in his omni-
bus prelibatis in quibus reges offendunt ⁊c.

De delictis aliorum magiſtrorum ſecularium in di gnitatibus conſtitutorum. Cap. 31.

DEinde dicendum eſt de peccatis
principium ⁊ aliorum preeminen-
tium. Quia autem ſint principes
duces,marchiones, comites, val- Diuerſa-rum ſcl'a-
uaſſores,capitanei,⁊ alie dignitates rium ptã-
ſeculares. vide in libro feudorum. tum noia.
quis dicatur ⁊c.⁊ quod legit̃ ⁊ no.extra de elec. fun
damenta.§.vt ergo.in gl.Jo. an.que incipit: In li-
bro feudorum. Principatus autem etſi ſit per ſe
quedam ſuperior dignitas poſt imperatores et re-
ges: ſicut colligitur ex ordine verborum pre.§. vt
ergo. De quibus principibus qui ſunt precipue in
alemannia: ⁊ adhuc rome legitur extra de elec. ve-
nerabilem.§. verum ⁊ nunquid.§. obiectioni. ⁊.§.
quod autem.§.inſuper.⁊ extra de iureiur. Romani.
in clemen. Largum tamen nomen eſt comprehen-
dens imperatores et reges:vt pre.cap. Romani. in
prin.⁊.xvj.q.vij.ſane.in fi.⁊.xij.q.ij.de rebus. ſic ac-
cipitur etiam: venit enim princeps huius mũdi ⁊c.
Joan.xiiij.⁊.j.Joan.iij.de peni. diſt. ij. ſi enim. ideo
mixtim de ipſis ⁊ ducibus ⁊ proceribus ⁊ baroni-
bus ⁊ marchionibus ⁊ comitibus ſimul tractemus
tangendo eorum ſcelera ⁊ defectus. Peccant au
tem hi primo in taleis ⁊ exactionibus indebitis ſub In quib⁹
ditorum.xiiij.q.v.non ſane.vide quod legitur ⁊ no. dñi ⁊ ſupe
xvij.q.ij.ſeruitium.j.q.j.nullus.ij.extra de cer.ſi. per- riores of-
uenit. Secundo:qꝛ faciunt conſtitutiones ſeu po- fendant.
tius deſtitutiones ſuas contra eccleſiaſticam liberta
tem.extra de re.eccl.non al'.cum laicis. ꝓ quod taz
ipſi q͡z ſcriptores ⁊ ſeruatores ſunt excommunicati
ipſo iure:⁊ feudis que tenent ab eccleſijs:ſunt priuã
di.tex.c.grauem,dicit priuati.ſed vide gl. ibi ⁊ doct.
extra de ſen.ex.nouerit.et.c.grauem.et poſſunt feuda
alijs potentioribus concedi:qui ipſa petant et pro ec
cleſia recognoſcant.extra de feud.c.ij. Tertio:quod
eſt quaſi commune omnibus principibus mũdi: ꝙ
volunt habere capellas ſuas ⁊ capellanos ſine au-

thoritate epiſcopali ⁊ volunt ꝙ capellani ſui habeãt
curam animarum ſuaruʒ vxorum filiorum ⁊ fami-
lie: ⁊ ꝙ oblationes eis factas: vbicunqꝫ etiam miſ-
ſas audiant: ſuas faciant ⁊ imburſent: quod iuri cõ
muni non conuenit.xvj.q.j.§.ecce.j.⁊.ij.⁊.c.cunctis.
⁊.q.vij,nullꝰ omnino.vbi de hoc.extra de hereti. ad
abolendum.§.fi.de of.archidia. cũ ſatis. vbi de hoc.
niſi forſan ſuper his ſint a ſe.ap.priuilegiati ſpeciali-
ter: ſicut apparet in duce burgundie: cuius capella
multis priuilegijs eſt munita.extra de priuil.cum ca
pella. Ut tamẽ ſcias ꝙ alicui clerico in aliqua digni
tate conſtituto ne videatur priuilegium perſonale.
extra de of.del.quoniam abbas.talia perpetuo com
mittantur.alias laicus non debet ſe de talibus intro
mittere:nec habere poteſt poteſtatem committendi
curam anime ſue, vel vxoris, vel familie cui vult.
xcvj.diſt.bene quidem.xvj.q.vij.c.j.⁊.§.cum ergo in
noua.⁊.c.ſequen.vſqꝫ ad.§. vt ergo. Nec enim licet
laicis eccleſias regere:nec oblationes accipere.x.q.j.
quia ſacerdotes.⁊.ij.c.ſeq.⁊ videtur ibi dici,ꝙ tales
ſunt excommunicati ipſo iure.nec mirum: quia nec
etiam ſacra vaſa vel veſtimenta ab inſacratis homi
nibus tangi debent.de cõ.diſtin.j.in ſancta.⁊.c.veſti
menta.Generaliter etiam prohibitum eſt omnibus
laicis,ꝙ de ſpiritualibus ſe nullatenus intromittãt.
de elec.maſſana.de arbi.cõtigit.de iudic. decernimꝰ.
de preſcrip.cauſam.de deci.quamuis.c.prohibemus.
nec videtur excuſare epiſcopi authoritas in hac par
te vt ibi.⁊.lxxxix.diſt.iudicatum. Quarto:quia li
beros homines ſubijciunt ſeruituti:⁊ eis graues exi
ſtunt.xiiij.queſt.v.non ſane. quum tamen nullus li-
ber ſeruus debeat fieri:niſi quando vendit ſe ad pre
cium participandum. xxix. q.ij. relatum. Sed ſicut
dicit Salomon: breue regnum non parcit ſubditis.
quia in lata gente gloria principis: ⁊ in diminutio-
ne populi contritio principis denotatur. Prouer.
xiiij. ⁊ adde quod ſcripſi.s̃. in prima parte in c. lxij.
ver.vj.conditio.j.queſt.iiij.§. Iteʒ in peccato achor.
⁊ ver. Item dauid. Quinto:in licitis ſuis ſuperio
ribus inobedientes exiſtunt,⁊ plerunqꝫ quia paupe
res ſunt:ipſos contemnunt.vnde peccatum idolola
trie incurrunt.j.Reg.xv.xxxij.diſtin.§.verum. xxiij.
q.j.quid culpatur.vbi de hoc.⁊.q.v.cum miles.vide
quod legitur ⁊ no.extra de tempo.or.ad aures. Sex
to: quia propria temeritate vxores a ſe reijciunt. ⁊
alias intromittunt,credentes ſibi neſcio ex qua cor
ruptela conſuetudinis hoc licere.extra de diuor.por
ro.⁊.de ſponſa.c.j.vide quod no.extra de adulte. c.fi.
xxxij.q.ij.quos deus.extra de tranſac.c.fi. Septi-
mo: quia ex adulterio nati ſepe ſuccedunt: ⁊ ſic iure
ſuo priuant heredes legitimos qui deberent ſuccede
re. nec ſaluari poterunt niſi diſpenſetur cum eis per
ſuum ſuperiorem. extra qui fi.ſint le. per venerabi-
lem.⁊ no.ſupra eodem.§.expediti. in fi. ver. poſſunt
imperatores.in additione.xxx.cap.niſi reſtituant.ex
tra de peni.⁊ re.officij.de vſuris.cum tu.habetur.ſu-
pra.§.proximo poſt imperatorum prius. ver.xviij.
Octauo: quia non ſeruant iuſtitiam pauperi maxi-
me non habenti quid offerat. xj. queſt. iij. pauper.
quem etiam frequenter ſuſpendunt pro modico. ⁊
ideo quandoqꝫ ſine iuſtitia occiduntur: ſed qui non
timet iuſtum iudicem: non credit eum beneuolum
vel pacificum inuenire.xxiij.queſt.v.regum. No-
no: quia epiſcopos ⁊ alios clericos non honorant:
ſicut debent.extra de ma.⁊ obe.ſolite.ſed eis iura ſua
ſubtrahunt ⁊ plerunqꝫ ſubijciunt ſeruituti: de quo
tenentur in tremendo iudicio reddere rationem: qꝫ
hoc faciunt contra iura.diſtin.j.ius publicum. xj. q.
j.continua.de iureiuran.peruenit.j.⁊. cap. nimis de
iure.⁊.c.ſequen. Decimo:quia de facili ⁊ pro nihi
lo faciunt guerras:quas ⁊ ſi magna eſſet cauſa: ſub
authoritate propria facere non deberent. legitur ⁊
no.xxiij.q.ij.in ſumma.⁊.cap.j.⁊ dixi ſupra.§.proxi-
mo.ver.eſt autem iuſtuʒ.⁊ in additione ibi.⁊ in ſum
ma Oſtien.de tre.⁊ pace.§.quid ſit iuſtum bellum,⁊
per Innocen.de re.ſpo.olim.j. Sex ſunt cauſe qua
re pax non eſt inter homines. Prima,quia non pu-
niuntur maleficia.Eccle.viij.Quia non profertur ci
to contra malos ſententia:abſqꝫ vllo timore filij ho
minum perpetrant mala.Secunda,abundantia tẽ-
poralium.Gen.xiij.Facta eſt rixa inter paſtores gre
gum Abraam ⁊ Loth. Iaco.v. Unde bella ⁊ lites
⁊c.Tertia,quia non occupamur in pugna contra de
mones.ideo non pugnamus vt homines.Ephe.v.
Non eſt nobis colluctatio aduerſus carnem ⁊ ſan-
guinem ⁊c.Quarta, quia non conſideramus dam-
na guerre: in qua iniuſta perdimus animam cor-
pus ⁊ res.Quinta, quia non conſideramus, ꝙ du-
bius eſt euentus litis.ad hec duo.ij.Reg.xj. Sexta,
quia non conſideramus ⁊ ſeruamus precepta dei.
Baruch.iij.ibi.Si in via dei ⁊c.Eſt autem pax tran
quilla libertas.a pacto data. poſterius vero accipi-
tur pax fedus initum primum ſecundum Iſido. ad
hec.xxiiij.queſt.iij.illi.Guerra eſt aſpera:pax dulcis.
xxiij.q.j.noli. Undecimo: quia non ſoluunt deci-
mas:vt.s̃.in cap. xxxj.§.poſt imperatorum.ver.ix.
de regibus dictum eſt. Duodecimo: quia ſiquis
vaſallorum ſuorum vel hominum quandoqꝫ offen-
dat in aliquo:ipſum nulla lata ſententia exheredãt:
iuris ordine non ſeruato: ⁊ dicunt ſibi ius: vel ipſi-
met ſententiam ferunt ſicut placet: ⁊ poſtea exe-
quuntur,contra iura.C.ne quis in cauſa ſua iudicet,
vel ius ſibi dicat: in rubro et in nigro. C. de his qui
ad eccleſias confu.damnamus.C.de iudic.nullus.ff.
quorum lega.l.j.legitur ⁊ no.xxiij.q.iiij.inter quere
las.xvj.queſt.vj.cap.j.⁊.ij.⁊ ideo tenentur ad reſtitu
tionem: quia nihil intereſt vtrum hoc fiat nulla la-
ta ſententia: vel vitioſe lata. ff. qui ſatis da. co. quo-
tiens.ff.de accom.tu.l. nulla differentia. Tredeci-
mo: in iuſtitia differenda. Nam ⁊ ſiqui de talibus
inueniantur qui nullatenus forſan vellent iniuſtam
ferre ſententiam: tot tamen dies aſſignant: ⁊ tot
affligunt partes laboribus ⁊ expenſis: ꝙ aut co-
guntur iuri ſuo renuntiare: vel ipſum vendere: vel
alias componere ſuper ipſo ſicut alias legitur extra
de reſcrip. nonnulli. Ideoqꝫ tenentur ad reſtitutio-
nem totius intereſſe.⁊ alias puniri debent.cap.extra
de reſcrip.cap.fin.§.fin.⁊ cap.ceterum.in fin.et.C.de
iudic.ſancimus.et.l.properandum.§.illo procul du-
bio. Decimoquarto enim peccant in concuſſioni-
bus. Eſt autem concutere aliqua petere vltra de-
bitum ratione officij alicuius. Dicitur autem con-
cutere qui per oppreſſionem et minas extorquet pe
cuniam.ff.de concuſ.l.j.et.ij.et no.xxiij.queſt.j. para-
tus.in vlti.gloſ.ſecundum Canon.Concuſſor puni-
tur pena quadruplici.et etiam ſecundum.l.no.xxiij.
queſt.j. militare. in gloſ.fin.et rapinis in taleis ſpo-
lijs et homicidijs.ſuper quo vide extra de rap.c.j.de
iureiu.ſicut.et.j.c.ij.xxiij. q. viij. vt pridem. peccant
et in omnibus alijs in quibus imperatores et re-
ges peccant:que.s̃. ſcripta ſunt in.§. duobus prece-
dentibus.

Pax quare non ſit inter mortales.

Pax qd ſit.

Concutere.

Milites in quibus plerunqꝫ offendūt.

De delictis militum ſimplicium. Cap. 32.

Expeditis ſuperioribus digni-tatibus ſecularibus, ad ſtatus priuatorum ſecularium deſcendamus. Peccant autem milites maxime in gallicia in qua prout communiter de rapina viuunt. Primo ſeculares ſimplicis militie: quia non ſunt cōtenti ſuis ſtipendijs: ſed concutiunt homines cōtra ſententiam Joan. bap. dicentis eis Luc. iij. Neminem concutiatis: neqꝫ calumniam faciatis eſtote cōtenti ſtipendijs veſtris. xxiij. q. j. paratus. ad fin. ⁊ c. militare. in fi. ⁊ . lxxxvj. di. non ſatis. in fi. Secundo peccant impugnando ſepe patriam: ⁊ dominum cui ex forma fidelitatis ſeruire tenentur. ff. de iuſti. ⁊ iur. vt in. ff. de reli. ⁊ ſump. fu. minime. xxiij. q. j. quid culpatur. ⁊ c. ſumma militie. xxij. q. v. de forma. Tertio qꝛ fauent in illicitis manifeſtis alias ſecus. xxiij. q. j. quod culpaꝶ dn̄is: ⁊ ſeruiunt in iniuſtis bellis: quin potius deberent recognoſcere imperatorē celeſtem. xj. q. iij. Julianus. ⁊ c. qui reſiſtit. ⁊ diſt. viij. q̄ contra. Sic fecerunt illi chriſtiani milites thebeorum dicentes Maximiano precipienti eis contra chriſtianos ſeruire. Milites ſumus inquiunt imperator tui: ſed tn̄ ſerui quidem libere confitemur dei. tibi iuſtitiam debemus: illi innocentiam. a te ſtipendium laboris accipimus: ab illo vite exordium ſumpſimus. ſeq in hoc imperatorem nequaqꝫ poſſumus, vt authorem deum negemus ſi non compellimur vt offendamꝰ: tibi vt fecimus hactenus parebimus: ſin āt illi parebimus potiꝰ qꝫ tibi. dextere noſtre aduerſus impios pugnare: ac inimicos ſciunt laniare: pios ⁊ conciues neſciunt. pugnauimus ſemp ꝓ iuſtitia. ꝓ pietate. pro innocentium ſalute. pro fide. hec fuerunt nobis hactenus p̄cia piculoꝝ. quo ergo pacto cōſeruemꝰ tibi: ſi hec deo noſtro non exhibemꝰ? Jurauimus primū in ſacramēta diuina: iurauimus deinde in ſacramenta regia. nihil nobis de ſecundis credis eſſe neceſſe. ſi prima p̄rumpimus? ad hec. xj. q. iij. non. n. c. ſi dn̄s. c. q reſiſtit. c. impatores. c. ſi is q p̄eſt. ex̄ de tēpo. or. dilectus. vbi de hoc. ⁊ c. ad aures. vbi de hoc. ij. q. vij. nō pōt. Non pōt erga hoies eſſe fidelis: q deo extiterit infidelis. Ex dictis patet ꝙ chriſtiani milites pn̄t ſeruire ſaracenis: ⁊ alijs infidelibus: ſed non cōtra chriſtianos: vel in eo quod eſt contra deum: vt pre. c. Julianus. ⁊ . xxiii. q. j. quid culpatur. in fi. ⁊ . xv. q. vj. iuratos. Quarto in torneamentis maxime in frācia. ex̄ de tornea. ꝑ totū. Quinto in duellis: q̄ tota die offerunt ⁊ accipiūt contra id quod legiꝶ ⁊ no. ex̄ de pur. vulgari. ꝑ totū. ⁊ cleri. pug. in duello. ꝑ totū. ⁊ . ij. q. v. monomachia. hoc ēt ꝓhibet lex romana. C. de gladi. l. j li. xj. Sed hiſpani ſui homicide ⁊ dei tentatores. xxij. q. ij. qualiter. nec de canonibus. nec de legibꝰ curantes paſſim duella offerunt ⁊ recipiunt ex eorum ꝓfanis ordinationibus ⁊ cōſuetudinibus: q̄ contra dei ⁊ eccleſie leges nō valent. x. di. ⁊ . xj quaſi ꝑ totū.

Sexto qꝛ accipiunt ſtipendium ⁊ non ſeruiunt. vn̄ ad reſtitutionem tenentur: vel ſeruiunt: ſed non cuꝫ tot equis ſicut debent: ⁊ ſic defraudant dn̄ꝫ: ſicut dicimus de clerico q recipit beneficium ꝑꝑ ſeruitiuꝫ ⁊ officium. lxxxj. di. ſiquis ſacerdotum. nec procuratio danda eſt niſi viſitanti ⁊ laborāti. ex̄ de cēſi. cū inſtātia. j. rn̄ſo. ⁊ c. ꝓcurationes. exp̄ſſum. ⁊ c. cū venerabilis. Et ꝑꝑea renuit beatus Martinus Juliani ceſaris donatiuum non proponens amplius militare, vt habeꝶ in ſua legenda. Septimo computant ſe inter milites anteqꝫ ſint inter milites trāſlati: ⁊ in eoruꝫ numero computati, contra. l. ff. de mili. teſta. ex eo tp̄e. ⁊ no. extra de priuile. q̄dam. Octauo quia poſt militiam, ⁊ exercitium eius in bellis aliqui ad ordines promoueꝶ. quod fieri non debet: vt legiꝶ ⁊ no. lj. di. ſiquis poſt. ⁊ ſuꝑ hoc vide quod no. Innoc. de poſtu. pre. c. vlt. ⁊ in ſpec. de legato. §. premiſimus. v. ſed quid de iudice. Nono qꝛ non militant propter deum nec propter rem publicam: ſed propter predaꝫ ⁊ diuitias augendas: quod eſt peccatum damnabile ſm̄ Aug. xxiij. q. j. militare. Decimo qꝛ multi militū maxime in lombardia, tuſcia, ⁊ in patrimonio beati petri, recipiunt militiam a proprijs conſanguineis vel amicis: non ab imperatore vel regibus vel alijs principibus: nec characterez. de charactere iſto vide Innoc. de ſacra. non ite. c. vlt. de eta. ⁊ qua. cum contingat. ⁊ . j. q. j. ꝙ quidam. ⁊ extra de ſen. ex. ſi iudex. li. vj. recipiunt militarē. vnde nec veri milites debēt dici. maxime quum plures eorum ſint ruſtici, ipſi ⁊ genus eorum. ad hec vide quod legitur ⁊ no. pre. c. j. q. j. ꝙ quidam. ⁊ in gl. q forte. Undecimo qꝛ ſepe fugiunt de bellis iuſtis: ⁊ dominos deſerunt inter hoſtes. vnde ⁊ infames ſunt. vj. q. j. infames. ⁊ tales rei ſunt leſe maieſtatis. ff. ad. l. iulia. ma. l. iij. ⁊ capite puniuntur: niſi dominum defendere non potuerint. ff. de re. mili. omne. §. qui in acie. ⁊ no. pre. c. infames. in gl. tales. Duodecimo quia vilificantes ſe ad ſumūt aliquotiens officium procurationis. contra. l. C. de procura. l. militem. ff. de procura. filiuſfami. §. veterani. ⁊ no. extra de poſtu. pre. bone. j. in gl. j. Tertiodecimo periuri ſunt: qꝛ non ſeruant communiter iuramentum quod preſtant, non euitaturos ſe mortem pro ſalute reipublice. legitur ⁊ no. ij. q. j. prohibenꝶ. gl. j. ⁊ accuſationis officium adſumunt contra. l. illā canonizatam. Decimoquarto cum abſunt a ſeruitio reipublice commeatu non accepto: ⁊ cum in domo ſunt: commeatu accepto volunt gaudere priuilegio militari: ⁊ ſtipendium habere contra. l. ff. ex qui. cau. maio. l. miles. ⁊ . l. qui mittuntur. ⁊ no. extra de conce. pre. quia. in gl. ſic miles. Decimoquinto qꝛ aliqui poſt ſolemnem penitentiam redeunt ad militiam contra can. xxxiij. q. ij. de his. ⁊ c. latorem. An miles qui non exercuit ſeua ſi viuat clericaliter: gaudeat priuilegio clericali: vide Inno. de apo. c. j. ⁊ qđ legiꝶ ⁊ no. lj. di. ſiquis poſt. Decimoſexto qꝛ multi ex eis poſtqꝫ occiderunt p̄ſbyteros: vtuntur militia contra can. concilium magū. extra de peni. ⁊ re. c. ij. Decimoſeptimo qꝛ non vtunꝶ militia ad id ad qđ eſt inſtituta, ſcilicet propter iniuriam propulſandaꝫ ⁊ propter vindictam contra impios proferendam. xxiij q. j. §. j. Decimooctauo ſeruāt actus ⁊ modos militares: qui ponuntur per Iſi. j. di. ius militare. qꝛ neqꝫ vacant militie: ſe commeſſationibus. immunditijs, haſtiludijs, ⁊ negotijs mercatorum, venationibus, aucupationibus: ⁊ tota eorum vita prout communiter eſt vane glorie ⁊ deſidijs carnalibus militare cōtra apoſtolū Petrū. j. Pet. ij. vn̄ Bern̄. Carni militamus gule illecebris ſeruiendo: luxurie motibꝰ obſequendo. Sed arma militie chriſtiane non ſunt carnalia: ſed potius deo. ij. Cor. ix. Arma āt chriſti militum ſunt. vj. que ponit apoſtolus ad Ephe. vj. ſ. continentia: quod eſt cingulum honeſtatis. lorica iuſtitie, calciamenta pedum, exempla ſanctoꝝ. ſcutum fidei, galea ſpei. gladius ſpiritus, qđ eſt v̄bū dei. Nā

Arma militū chriſti.

nedum de milite ſpirituali.ſ.religioſo vel clerico.j.q.
iij.ſaluator.⁊.liiij.di.c.j.ſed etiaꝫ de temporali poteſt
intelligi verbum apoſtoli.ij.Timoth.ij. Nemo mili
tans deo implicat ſe negotijs ſecularibus. lxxxviij.
diſt.c.ij.xxj.q.iij.c.j.⁊.ij.ex̄ ne cleri.vel mo.c.j. ⁊ de ta
li dicit apoſtolus in pre. c. ad Timoth. labora ſicut
bonus miles chriſti.⁊ aliqui eorum vſurarum vora
gini.ex̄ de vſu.vſuraruꝫ voragini.li.vj.ſicut viliſſimi
ſuam militiam vituperantes. Decimonono qꝛ mi
litant nocendi cupiditate.vlciſcendi crudelitate:re-
bellandi feritate: dominandi cupiditate cum omni
implacabilitate:q̄.v.precipue ſecundum Aug. in mi
litia condemnantur.xxiij.q.j.quid culpatur.in prin.
⁊.c.apud.nam hac intentione militia debet agi vt
mali coerceantur:⁊ boni ſubleuentur vt ibi. Vigeſi
mo non intendunt communi vtilitati in militādo:
ſed priuate contra id.xxiij.q.j.ſumma.⁊.q.viij.vt pri
dem. Vigeſimoprimo non obediunt ſuis ſuperio-
ribus in vtilibus ⁊ licitis vel in dubijs,contra id.c.
ſumma.⁊.c.quid culpatur.in fi. Vigeſimoſecundo
vſurpant vltra ſtipendia ſua,contra id.xxiij.q.j.mili
tare. Vigeſimotertio ſine legitima authoritate ſu-
perioris occidunt homines: vel faciūt guerrā cōtra
id.xxiij.q.ij.iuſtū.⁊.q.v.miles. Vigeſimoquarto qꝛ
ſimoniam ſepe committunt. vn̄ magis peccāt q̄ꝫ cle
rici eccleſie milites:quod eſt ſatis mirandum.j.q.iij.
ſaluator.ſed ibi in gl.q̄ incipit,contra ponit quare.
Vigeſimoquinto quidam poſt ſolennē penitentiaꝫ.
de ſolenni penitentia.l.di.penitentes.c.in capite.⁊ c.
vlti.fiunt milites,contra id quod legitur ⁊ no.l.diſ.
ſiquis poſt. Vigeſimoſexto quia in ſua militia non
gradatim:ſed prerupte ⁊ indiſcuſſe ad honores pro
mouētur.lix.di.ſi officia.in prin. Vigeſimoſeptimo
inuiti in iniſto bello pugnant ſicut ignaui:vn̄ ⁊ carēt
merito:quia voluntarium militem eligit deus.xv.q.
j.non eſt. Vigeſimooctauo ante victoriaꝫ dimittūt
bellare:vel militiam ante tempus.extra de renun.c.
j. Non enim debent ſolui milites niſi completis ſti-
pendijs.C.de his que non expleſti.l.iij. ⁊ no. pre.c.j,
pri.al. Deponitur auteꝫ miles.interpoſitio eſt vſqꝫ
ad ℟.ſeq.xxviij. ſiue exauthoratur ſiue degradatur.
ſuper quo vide Innoc.de reſti.ſpo.in literis.de peni.
⁊ re.c.ij.de teſti.teſtimonium.⁊ ex̄ de penis.degrada
tio.li.vj. Eſt etiam duplex militia.ſpiritualis ⁊ ſecu-
laris.lix.di.ſi officia.xxiij.q.viij.reprehenſibile.⁊.j.q.
iij.ſaluator.vide quod no.xxiij.q.j.militare.in gl.cuꝫ
ergo. Nemo āt poteſt militare deo ⁊ mūdo.ij. ad Ti
moth.ij.xxj.q.iij.c.i.⁊.ij.vnde non debet eſſe alligatꝰ
alijs qui militie ſpirituali eſt aggregandus.liiij.diſt.
nullus. De gothis militibus.xiiij.q.viij.cōuenior.
Et ſcias ꝙ iſti recuperauerunt hiſpaniam.viij.annis
cum rege Pelagio.⁊ hoc teneas ꝙ a legione de hi-
ſpania vſqꝫ ad montem peſſulanum:gothi:de q̄bus.
xxiij.q.viij.conuenior. vnde prope nemauſium illa
contrata vocatur gothia:ſunt,exceptis nauarris:qui
fuerunt hiberici.⁊ vt quidaꝫ dicunt armeniani vt di
cit Priſcianus in.vj.li.a legione vſqꝫ ad hiſpaliꝫ fue
runt Romani tp̄e Pompei ⁊ ceſaris.vn̄ Lucanus:
Ultima funeſta concurrunt prelia mundi. vnde in
epiſcopatu vlixbon.vocatur mons pompei.ſm̄ Jo.
de deo. Vigeſimonono quia captos in bello ſepe in
terficiunt contra Aug.dicentem. Victori capto mi-
ſericordia iam debetur.ſi pacis perturbatio nō time
tur.vt ibi legitur ⁊ no.xxiij.q.i.noli.i fi. Trigeſimo
quia hodie milites communiter ſunt predones ma
xime in hiſpania contra id Aug.dicentis. Quadam

Militia duplex.

prouidentia militibus ſtipendia conſtituta ſunt:ne
dum ſumptus queritur:predo graſſetur.xxiij.q.j.mi
litare.graſſari eſt ſeuire quod proprie ad latrones in
nemore pertinet.legitur ⁊ no.de peni.diſ.j.aut facta.
⁊ in glo.ꝙ ſit. Idem dicit Ambro.ſuper lucam.li.j.
Trigeſimoprimo. In pace gloriantur contra id q̄d
dicit Grego.in moral.xxiij.lib. Nemo vires ſuas in
pace cognoſcit. Si enim bella deſunt virtutum ex-
perimenta non prodeūt. improuidus miles eſt que
ſe in pace gloriatur fortem.

De militia ſpirituali. Uerbum incarnatuꝫ rex no
ſter eſt:qui in hunc mundum venit pugnaturus cū
diabolo. Omnes autem ſancti qui ante eius aduen
tum fuerunt:ſunt milites ante faciem eius preceden
tes.qui autem poſtea venient vſqꝫ ad finem mundi,
ſunt milites ſuum regem ſubſequētes.⁊ ipſe rex me-
dius eſt in exercitu ſuo hinc inde vallatus, ⁊ ſtipatꝰ
agminibꝰ ſuis.Hug.de ſacra.li.j.parte.j.⁊.c.j. Chri
ſtus habet multos milites qui vicerunt:ſed paucos
qui de fuga reuerſi vincāt:qꝛ tepefacti difficile reſur-
gunt.Apo.iij.ibi:Utinam frigidus eſſes aut calidꝰ:
ſed qꝛ tepidus es ⁊c.⁊.c.de peni.di.j.Bern. Miles
chriſti nec laude extollitur:nec vituperatione frangi
tur:nō diuitijs tumet:nec cōtrahit pauptate: leta cō
temnit:⁊ triſtia.ps.cxx. Per diem ſol non vret euꝫ:
neqꝫ luna per noctem. Hiero. ad nepotianum.

De defectibus ⁊ peccatis magiſtroruꝫ contra abu-
ſum ſcientiarum liberalium. Cap. 33.

Expeditis nobilibus: plebeiorꝫ
vitia pertractemus: ⁊ incipia-
mus ab eorum dignioribus,ſcꝫ
doctoribus ⁊ magiſtris:de qui
bus proprie poteſt dici illud ad
Rom.j. Dicentes ſe ſapientes
ſtulti facti ſunt.xlix.diſtin.hinc
etenim. ℣.albuginem.⁊ ſcienti
bonum ⁊ non facienti peccatum ſupple maius eſt.
Ja.iiij.in fi.⁊ de peni.diſtin.ij.ſi enim.vltra colum.⁊
magiſtri maius ſibi iudicium aſſumunt.Jaco.iij.in
prin. Peccant autem primo quia quum indoctos
⁊ minus ſufficientes ſe ſentiant:faciunt ſe per preces
⁊ alia munuſcula ab alijs doctoribus ⁊ in magiſte-
rium promoueri. ⁊ ſibi licentiam dari. de hoc ex̄ de
magiſtris.quanto.⁊.c.prohibeas.⁊.c.contra eos.de
eta.⁊ qua.ad aures.ff ad.l.acqui. Idem iuris: ⁊ illi
qui tenentur examinare ⁊ approbare:teneutur de ſa
lario ſic male accepto ad reſtitutionem.liiij.di. ſi ſer-
uus abſente.xxiiij.diſt.quando.extra de eta.⁊ quali.
cum ſit.de of.archid.ea que. Si ſufficienti vel inſuffi
cienti concedatur licentia docendi pro pecunia:non
committitur ſimonia:ſed crimen concuſſionis.C.q̄d
me.cā.ſi per impreſſionem.i.q.j.concuſſionis.xxiij.
q.j.militare.ſm̄ Gof.qui ſic no. ex̄ de magiſ. in ſum-
ma. Doctor qui promouetur a doctoribus ſuborna
tis non habet immunitatē vt doctor.C.li.x.de athle
tis.l.j.vix em̄ erit bonus magiſter:qui non fuit bonꝰ
diſcipulus.ex̄ de elec.cum in magiſtrum.lxi.di.quid
proderit faciunt que leguntur ⁊ no.xxiiij.q.j.cū bea
tiſſimus. ſed nec antiqui pro nouis ſunt deſerendi.
valde em̄ eſt abſurdū,vt noui magiſtri rudes vel im
periti p̄ferant magiſtris antiquis ⁊ approbatis.lxj.di.
ſtatuimus. niſi forte nouo a deo ſit aliquid melius
reuelatum.xcv.diſtin.eſto. Secundo peccant:quia
deſpiciunt ſufficientes ſubditos cathedrari. ⁊ pro-

Doctores ⁊ magiſtri quibus laborent vitijs.

pter

pter vitium arrogãtie, ea que ſciunt: recte docere nõ
poſſunt.xlvj.diſt.c.j. ⁊ tales iniuriam faciunt cathe-
dre.xl.diſt.multi. Tertio: contemnunt ſimplices q
magis volunt vitare vitia morũ q̃ verborũ. xxxviij.
diſt.ſedulo. Quarto:q: conantur differentia ſubti-
lia non vtilia, contra id Ego dñs deus tuus docens
te vtilia. Eſa.xlviij. vt videantur ab hominibus: ⁊
vocentur rabi.⁊ ſic confundunt auditores.xliij.diſt.
§.fi.⁊ precipue in hoc offendunt magiſtri pariſiẽſes:
⁊ in anglia:in auxonia, tam ſeculares quã religioſi
maxime predicatores,⁊ minores. quorum aliquo-
rum arrogantia inexplicabilis ⁊ vſq; ad illius luci-
feri Eſa. xiiij.de peni.diſt.ij.principium.corruentis,
aſcendit:in quorum ſcholis non prophe. non lex
moyſi ſancta.non chriſtus ſapientia patris. non eiꝰ
ſacroſanctum euangelium. non apoſtoli. non ſancti
doctores eccleſie audiuntur . Sed reboat ⁊ reſonat
philoſophus idolatra.⁊ commentator eiuſdem cũ
ceteris liberalium artiũ pedagogis adeo ꝙ in ſcho
lis ſacre theologie,non ſermo ſacer: ſed philoſophia
legatur.Immo nec iam textum ſententiarũ catho
licum legunt lectores in ſcholis:nec baccalaurij ma
giſtrorum ſed ad queſtiones properant curioſas: vt
ad literã appareant:non exiſtant,contra can.xxxvij.
di.c.ij.Iſti ſunt de quibus proprie dicit Hiero.ad da
maſum papã. Phyſici,perſcrutationis oculos trãs
celum leuantes:⁊ vltra profundum terrarũ ⁊ abyſſi
in quoddam inane demerguntur in vanitate ſenſus
⁊ obſcuritate mentis ingredientes. inſuper diebus
⁊ noctibus in arte dialectica ſe torquẽtes.xxxvij.di.
nonne.Innitentes dialecticorũ tendiculis:que nõ
tam vincula ſunt appellanda q̃ phantaſmata.i.vm
bre quedam ⁊ imagines que cito pereunt ⁊ reſoluũ
tur.xxxvij.di.vino Hiero.in Eſa.Iſti etiam ſunt ma
giſtri qui ſm vrbanum papam omnem vim inuen-
torum ſuorum ponunt in dialectica ſcʒ diſputatione
que philoſophorum ſententia definitur nõ aſtruẽdi
vim habere:ſed ſtudium deſtruendi.Sed non in dia
lectica placuit deo ſaluare populum ſuum. regnum
dei in ſimplicitate fidei eſt: non in cõtentione ſermo
nis.xxxvij.di.omnẽ vim.Hinc etiã Hiero.ſciniphes
⁊ tanas quibus egyptij ſunt percuſſi:vanã dialecti-
corum garrulitatem ⁊ ſophiſtica argumenta intelli
git.xxxvij.diſt.§.hinc etiam.Hinc Paulus theogra
phus ⁊ doctor ſeraphicus ad Col.ij.Videte ne quis
vos decipiat per philoſophiam ⁊ inanem fallaciam
ſm traditionem hominum ſm elementa mundi: ⁊
non ſm chriſtum ⁊c. De talibus ẽt ſuperbis docto
ribus ⁊ magiſtris Greg.in moral.li.xxiiij.parte.v.c.
ij.⁊ transferuntur.xlvj.di.Habet hoc propriũ doctri
na arrogantiũ: vt humiliter neſciãt inferre quod do
cẽt.⁊ recta que ſapiunt ẽt recte miniſtrare non pñt.
In verbis enim eorũ proditur ꝙ quũ docẽt quaſi
in quodã ſibi vñr ſublimatis culmine reſidere.eoſq;
quos docent:vt lõge infra ſe poſitos, velut in immo
reſpiciunt.qbus non cõſulendo loqui:ſed vix dñan-
do dignantur.⁊.j.At contra doctrina vera tanto ve
hementius hoc elationis vitium fugit per cognitio
nem:quanto ardentius ſuorũ verborũ iaculis ipſum
magiſtrum elationis inſequitur.Cauet enim ne cũ
elatis moribus predicet quẽ in cordibus audiẽtiũ
ſacris ſermonibus inſectat̃.hucuſq; Greg.Hinc idẽ
Greg.in paſtorali.⁊ transfertur.xlix.di.hinc etenĩ.in
℣.paruo ãt naſo.ait.Sunt nonnulli qui dum ſe exi-
ſtimari hebetes nolũt:ſepe in quibuſdã inquiſitioni
bus ſe plus q̃ neceſſe eſt exercẽtes. ⁊ nimia ſubtili-
tate fallũtur.vñ hic quoq; ſubdit̃.vel grandi,vel tor
to naſo.Naſus quippe grãdis ⁊ tortus eſt diſcretio
nis ſubtilitas imoderata:qua dũ plus q̃ decet exer
cuerit actionis ſue rectitudinem ip ſa confundit. De
iſtis magiſtris quorũ totũ mũdũ eſt legere ⁊ diſputa
re:⁊ commenta curioſa facere:⁊ de penitẽ tia non cu
rare:ſed carnaliter viuere:⁊ honores appetere : loq̃t
idem Greg.in eodem.c. hinc etenim. ℣.lippus ℟o.
Lippus vero eſt cuius quidem ingenium ad cogni
tionem veritatis emicat ſed tñ hoc carnalia opera
obſcurãt.In lippis quidẽ oculis pupille ſane ſunt:
ſed humore defluenti infirmantes palpebre groſſe-
ſcunt.quorũquidẽ q: infuſione crebra atteritur:etiã
acies pupille vitiatur.Et ſunt nonnulli quorum ſen
ſum carnalis vite operatio ſauciat : qui videre recta
ſubtiliter per ingenium poterant:ſed vſu prauorum
actuum caligantur.Lippus itaq; eſt cuius ſenſũ na
tura exacuit:ſed conuerſationis prauitas cõfundit.
cui bene per angelum dicitur in Apocal.iij.c. Colly
rio inunge oculos tuos vt videas.Collyrio quippe
oculos vt videamus inungimus : quum ad cogno-
ſcendum veri luminis claritatem,intellectus noſtri
aciem medicamine bone operationis adiuuamus.
hucuſq; Greg. Fateor ãt me nunq̃ magiſtrum vi-
diſſe inquantum vt homo ſcire potui:maxime in ſa-
cra theologia.⁊ maxime religioſum mendicantem,
humilem,patientem,pauperem,oratorem,deſpectũ
mundo,mortificatum:nec penitentiam agentẽ: nec
verum magiſtrum chriſtum in virtutibus ſectantẽ:
nec propterea magiſterium appetiſſe:niſi magiſtrũ
Gonſaluum ſacre theologie profeſſorem,hiſpanum,
generalem miniſtrum ordinis fratrum minorum:q
me aſſiſii recepit ad ordinem . Sed propter vanam
gloriam, ⁊ appetitum honoris.vnde Matth.xxiij.
Amant enĩ primos accubitus ⁊c.⁊.j.vocari ab ho
minibus rabi. vos autem nolite vocari rabi. vnus
enim eſt magiſter veſter.vbi Chryſo.Vocari volũt :
non eſſe.nomen appetunt:⁊ officiũ negligunt.ſicut
ad literam contingit in lectoribus communiter fra
trum predicatorum ⁊ minorum: qui magis foreſta
riam carnium frequentant ⁊ hoſpicium,q̃ lecturã
⁊ ſine re in lectoris nomine gloriantur: quum noĩa
conſequentia ſint cum rebus.xlij.diſt.in oratorio.cũ
c.pre.xvj.q.j.ſi cupis eſſe quod diceris.inſti.de dona.
§.eſt ⁊ aliud. Origen.Quidam autem machinan-
tur vt alias magiſtri epi vocẽtur ab hominibus qd
eſt rabi.vocari autem rabi:neq; ab hominibus:neq;
ab aliquo alio diligit iuſtus: quia vnus eſt magiſter
omnium. Item Chryſ.Quod erat omnium malo
rum cã.i.thronum appetere magiſtralẽ:hoc mediũ
ducit ad diſcipulos inſtruendum.q. d. nolite vocari
rabi.ne quod deo debetur: vobis preſumatis.nolite
vocari rabi:ne diuinum honorem hominibus defe-
ratis.vnus eſt enim magiſter omnium: qui oẽs ho-
mines naturaliter docet.ſi enim hominẽ homo eru
diret:oẽs homines diſcerent quot habẽt doctores .
Nunc ãt non homo docet:ſed deus qui docet homi
nem ſcientiam.ps.xciij.⁊ iterum eodem ps.Beatus
homo quem tu erudieris dñe:⁊ de lege tua docueris
eum.⁊ ſpiritus ſanctus docet omnia.Joã.xiiij.⁊ vn
ctio docet de oibꝰ.j.Jo.ij.⁊ ex̃ de ſacra. vnc.c. vnico.
§.j.Multi quidem docentur:pauci ãt diſcũt.hõ enĩ
intellectum non preſtat homini docendo:ſed a deo
preſtitum per admonitionem exercet. Item Gre
gor.in pre.c. hinc etenim. ver.albuginem.Albugi-
nem vero habet in oculo: qui veritatis lucem vide-

Nota.

re non ſinitur: qꝛ arrogantia ſapientie ſeu iuſtitie oc
cecatur. pupilla nāqȝ oculi nigra videt: albuginem
tolerans nihil videt: qꝛ ſenſus vcȝ humane cogita=
tionis, ſi ſtultū peccatorē qȝ ſe intelligit: cogitationē
intime claritatis apprehendit. Si autē candorē iu=
ſtitie ſeu ſapientie ſibi attribuit: a luce ſuperne cogi=
tationis ſe excludit: ⁊ eo claritatē veri luminis ne=
quaqȝ penetrat: quo ſe apud ſe per arrogantiā exal=
tat. De iſtis magiſtris verboſis ⁊ nebuloſis dicitur
ij. ad Timoth. iiij. Magiſtros prurientes auribus,
audientibus non veritates theologas: ſed fabulas:
quodammodo philoſophicas predicantes honora
tos cū ſuis diſcipulis in peccatis ductos ſm Augu.
varijs deſiderijs, ſemꝑ diſcentes ⁊ docētes: ⁊ nūqȝ
ad ſcientie veritatē ꝑueniētes. xxvj. q. v. nec mirum.
vlt. col. Itē de his Hiero. contra Iouinianū de pen.
diſt. ij, ſi enim. vltra. iiij. col. ibi. Aperiunt enim quaſi
fontes ſcientie: qꝛ quū aquā non habeant doctrina=
rū: premittunt imbrem velut nubes prophetice ad
quas perueniat veritas dei: ⁊ turbinibus exagitan
tur demonū atqȝ vitiorꝝ: loquuntur grandia: ⁊ totꝰ
eorum ſermo ſuperbia eſt. De iſtis etiā magiſtris. ij.
Pet. ij. Cor exercitatū in auaritia habentes: qꝛ ſm
Grego. appetitꝰ honoris auaritia eſt: ſuper illo ver=
bo Phil. ij. Non rapinā arbitratus eſt eſſe equalē
deo: maledictionis filij delinquentes. j. q. vij. quod
⁊ cap. ſiqui. ex̄ de heretic. vt officium. §. ſi viā rectā. ſ.
ſacre ſcripture. ſecuti viā balaā: qui interpretatur va
nus populus, ſiue precipitans ex boſo: qui interpre=
tatur carneus: ſiue in tribulatione poſitus: qui mer
cedem iniquitatis amauit: ⁊ paulopoſt. Hi ſunt fon
tes ſine aqua non lauantes: ſed inquinantes: ⁊ ne=
bule turbinibus exagite quibus caligo tenebrarū
reſeruatur. vbi Beda. ⁊ transferuntur. ij. q. vij, ſecuti,
ſic ait. Qui enim agnitā veritatis viam ſponte deſe
runt: quid niſi vanus populus ſunt? qui etiā in pre=
cipitiū ſuos mergunt auditores: quibus non ſaluta
ria que corrigant: ſed que illos delectent erronea ꝑ=
dicant? de quibus aperte ſubditur: hi ſunt fontes
ſine aqua ⁊c. Iſti ſunt illi magiſtri habentes ſcien=
tiam inflatiuam ſine charitate: non edificatiuam: cō
tra quos apoſtolus. j. ad Corin. viij. Scientia inflat:
charitas edificat. extra de renun. niſi cum pridem. §.
pro defectu. vbi Bern. Impie mentes contente ſciē
tia que inflat: illā que edificat neſcierunt. de hac etiā
materia ſatis etiam tetigi in prima parte iſtius ope=
ris: ſub epilogo hic repetita ⁊ addita ad confuſionē
ſuperborum ſciolorum ⁊ modernorum arrogātiam
magiſtrorum. adde ⁊ hic quod ſcripſi copioſe de ſciē
tia abutentibus. infra. in. §. o precioſa. ver. alia eorū
gloria. cum ver. ſeq. vſqȝ ad ver. alia eorꝝ gloria. in c.
xlix. Quinto offendunt magiſtri: qꝛ docent aliqui
aliqua falſa in cathedra: vt aliquibus placeant: ⁊ iſti
ſunt falſi doctores. xxij. q. ij. primum: hi mali ſunt: ⁊
eorꝝ doctrina mala. j. q. vij. conuenientibus. Mala
autem doctrina ⁊ peſtifera plures occidit qȝ gladius
⁊ venenum: ſicut doctrina Arrij: cuius pena ſm Au
guſtinū indeterminata eſt. q. d. plurimos infecit om
nium illorum hereticorum penas participat. vnde
Hiero. Arrius in Alexādria vna ſcintilla fuit: ſed qꝛ
non ſtatim oppreſſus eſt: totū eius orbem flamma
depopulata eſt. xxiiij. q. iij. reſecande. Omnia crimi=
na ſuperat falſa doctrina propter ſequelā: alia pecca
ta perpetrantem necant: hoc peccatum male doctri
ne cateruam pereuntium ſecum ducit. c. xj. q. iij. pre=
cipue. xl. diſt. ſi papa. Impoſſibile eſt talem nequam

doctorem ⁊ peſtiferum poſſe ſaluari: niſi publice re=
uocet quantum poteſt intoxicatam doctrinam quā
euomuit; quia non poteſt de hoc peccato aliter deo
ſatiſfacere ⁊ proximo quem corrupit. Non pudeat
eum ergo ſi ſaluari deſiderat: ſuum reuocare errorē:
ne in ſua pertinacia ⁊ perfidia moriatur: ⁊ cum luci
fero impenitente accipiat portionem. ad hoc extra
de accuſa. qualiter. j. §. ideoqȝ. vj. q. j. ex merito. ibi de
teriores. ⁊. c. op. j. q. vij. quod. ⁊. c. ſiqui. extra de here
ticis. vt officium. §. ſi vero. lib. vj. de peni. ⁊ re. c. j.
Sexto tacent veritatem ne vitia quibus vacant: ⁊
ſeipſos reprehendere videantur. j. q. j. viliſſimus. iij.
q. vij. in grauibus. ⁊ proditor eſt veritatis: qui pro
veritate mendacium loquitur: vel qui veritatem di
cendam celat. xj. q. iij. nolite. Septimo in falſis con
ſilijs que dant pro pecunia: quamuis iuſtum vende
re poſſunt. xj. q. iij. non licet. que ergo male extorſe=
runt per immoderatum ſalarium: pauperibus diſtri
buant. que per falſum conſilium: illis quos damni=
ficauerunt reddant. xiiij. q. v. ſi habetis. ⁊. §. multipli
citer. ⁊. c. non ſane. xi ij. q. v. ſi res. extra de vſu. cum
tu. de homic. ſicut dignum. §. eos. op. c. extra de re. iu.
cum eterni. §. ſiquis. in fi. cum his que ibi no. lib. vj.
per veram ergo penitentiam ſuo ſatiſfaciant creato=
ri. ⁊ per reſtitutionem proximo quem leſerunt. extra
de crimi. fal. falſidicus. alias cum diabolo perpetuis
cruciatibus punientur de peni. diſt. j. §. his authori=
tatibus. Octauo cito accelerant ⁊ premature ad
cathedram obtinendam: ⁊ aliter legunt quam debe
rent: ⁊ alia: ⁊ ſuperbe: non excedunt ſcholares ſcien=
tia ⁊ facundia ⁊ vita ſicut debent. ad hec extra de
ma. ⁊ obe. humilis. vij. q. j. nouatianus. viij. q. j. qua
lis. xvj. q. j. ſic viue. xliij. diſt. §. pariter. viij. q. j. opor=
tet. ⁊. c. licet. C. de profeſſo. ⁊ ma. l. magiſtros. li. x. quā
autem ſcientiam debet preferre addiſcens. de ſum.
tri. c. j. ſm Innoc. preferat ſcientiam canonicā: que
eſt miſta ⁊ media inter theologiam ⁊ legalē. c. extra
de of. deleg. querenti. ſm Oſtien. ſic conſulentem in.
pre decre. de ſum. tri. c. j. Nono offendunt magiſtri:
qꝛ preferunt ſe antiquis iuuenes. erubeſcant ⁊ con=
fundantur ⁊ vix peniteant: qꝛ vix de hoc penitent.
Quidam fratres minores euntes de gratia pariſius
vt fiant lectores: ⁊ pro duobus annis contra eorū
regulā ⁊ declarationes. lx. flo. ſoluentes: ⁊ ibi ꝑ qua=
tuor vel ſex menſes morantes: ⁊ inde cum vacuo no
mine ſine ſcientia reuertentes: ⁊ poſtmodum nomē
lectoris habentes: ⁊ exinde ventres implentes. Cō
fundantur etiam redeant tales florenos recipiētes
⁊ rapientes: ⁊ expenſas dantibus non facientes: qđ
non facerent publici ſtabularij aut caupones ſolu=
tionem recipientes de expenſis: quas non fecerunt.
c. extra de cenſi. procurationes. ⁊ de immu. ec. qꝛ ple
riqȝ. vnde ⁊ tales fraudulenter ⁊ indebite recipiētes
vltra quam fratres expenderunt: ad reſtitutionem
tenentur illis a quibus fratres eleemoſynas habue
runt per iura pre. ⁊ extra de elec. commiſſa. li. vj. nec
fratres poſſunt hoc conuentui pariſien. remittere:
quia pecunia non eſt eorum nec ordinis: ſed dantiū:
vt extra de verbor. ſignific. exijt. lib. vi. ⁊ in clemen.
e. ti. exiui. ⁊ in modico tempore addiſcentes volunt
magiſtrari. de hoc legitur ⁊ no. in pre. c. ſic viue. ⁊
lxxvj. diſtin. ieiunium. in gloſ. collige. ⁊. xxiiij. queſt. j.
cum beatiſſimus. propter inſufficientiam autem re=
mouendi ſunt magiſtri. extra de renun. c. ſi legitur ⁊
no. de of. cuſto. c. j. vbi autem ſunt iura docēda ⁊ pro
quaſi ſtudio competit priuilegium. ex̄ de cleri. non

reſi.tue. Decimo: quia quidam eorum volunt legere decretū ⁊ decretales quū neutrū poſſint perficere. xvj.q.j.pſbyteros.no.de ꝯſe.diſt.v.in die. De opinionib⁹ magiſtroꝝ.de deci.c.j.de reſti.ſpo.literas.de cele.miſ.cū marthe.§.queſiuiſti.⁊ ſm Inno.de cōſt.ne innitaris. Undecimo recipiunt precium a pauperibus pro doctrina contra ex magiſtris.c.j.⁊.c. qꝛ. ex de cenſi.licet.a diuitibus poſſunt vt ibi no.de materia magiſtroꝝ ⁊ de eoꝝ collectis.xviij.di. de eulogijs xxxvij.di.de quibuſdā.j.q.iij.vendentes.⁊.c.ſe. ſic ⁊ medicus gratis curabit pauperē:ſecus de diuite.no. lxxxiij.diſt.§.j.gloſ.ſile. Duodecimo: qꝛ imoderate ⁊ indiſcrete ꝑcutiēdo corrigūt diſcipulos ꝯtra id de homic.pſbyter.de ſen.ex.cū voluntate.xlv.diſt. cum beatus. An magiſtri ⁊ ſcho. habeant ius vniuerſitatis.de ꝓcur.qꝛ in cauſis. de hac materia magiſtrorū ⁊ ſcientia eoꝝ extra de elec.cū in magiſtrū. xxxvij.⁊ lxxxvj.diſt.per totū.lxvj.diſt. quis dubitet.⁊.viij.q.j.oportet.xvj.q.j.ſi clericatus.xlviij. diſt. §.j. Decimotertio peiores ſunt diſcipulis vnde magiſtri ſunt erroris.ij.q.vij.nos ſi. Decimoqrto admittūt religioſos ſine habitu in ſcholis:vñ cū ipſis excommunicationem incurrūt.extra ne cleri.vel mo.vt periculoſa.lib.vj. Decimoquinto: quidā eoꝝ errores aliorū defendunt:vñ ⁊ ipſi magis errant:⁊ alijs erroris offendicula preparant. vnde quia magiſtri erroris ſunt: non tantum heretici: ſed hereſiarche dicendi ſunt.xxiiij.queſt.iij.qui aliorum.

De offenſionibus ⁊ delictis a diſcipulorum ⁊ ſcholarium. Cap. 34.

Diſcipuli ⁊ ſcholaſtici qbus ſubiaceāt vitijs.

DE offēſione diſcipuloꝝ ⁊ ſcholariū ſubſequēter tāgendū eſt. Peccant aūt primo: qꝛ volūt eſſe ſupra magiſtros contra id. Nō eſt diſcipulus ſupra magiſtrū.vj. q.j. ſacerdotes. ⁊.c.ſeq. ⁊ Luc.vj. ⁊ Mat.x. Secundo: qꝛ volūt fieri magiſtri qui diſcipuli legitimi non fuerunt.pre.c.miſerū ſi clericatus.alr.in proxi.§.ſ.v.an magiſtri. xxiij. diſt. his.in fi.xxxvij.diſt.relatum. Tertio vadunt ad ſcholas ⁊ nō ſtudent: vel diſcere negligunt:vel cōtemnunt:vide qd legitur ⁊ no.extra de elec.cū ex eo.lib.vj.ſuper verbo,literarū ſtudio inſiſtētes:qꝛ nō Bononie fuiſſe:ſed ibi bene vixiſſe ⁊ ſtuduiſſe laudandū eſt.xij.q.ij.gloria.de quo peccato confitet Augu.in.ix.li.ꝯfeſſionū, ⁊ talis magis mēbrum diaboli q̄ʒ chriſti eſſe oſtenditur.xxxviij.diſt.nullus.contra qd Aug.dicit. Senex enim a iuuene ⁊ eps tot annorum a collega necdū anniculo paratus ſum doceri.xxiiij.q.iij.ſi habes, ⁊ vide ibi gloſ.reprehenſibilis. Iſti autē tales qui vadunt ad ſtudiū ⁊ nō ſtudent:nō gaudent priuilegio habendoꝝ fructuū beneficiorū in ſtudio de quo loquit de clericis non reſi.tue.⁊ extra de magiſtris.c.vlt.ꝙ ſi eos receperint: ad reſtitutionē eoꝝ tenent:qꝛ fraudulenter eos receperūt.ad hoc extra de elec.cū ex eo. ibi, Cupiētibus in ſcia dei proficere vt fructū in dei eccleſia ſuo tpe afferre valeāt opportunū.⁊ infra ibi,literarū ſtudio inſiſtētes: ⁊ in pre.c.ſi. de magiſtris.ibi,aliqui docibiles deſtinentur. ⁊ ibi, qui cum docti fuerint ⁊c. ⁊ infra ibi, ⁊ ſtudentes in ipſa.extra de elec.commiſſa.§. ceterū.ibi, teneberis ad reſtitutionem fructuum eorundem quum res receperis fraudulenter.op.c.immo expreſſum.xvj.q.j. generaliter.ibi.Eos autē clericos ⁊ monachos huiuſmodi beneficium habere ſancimus:qui ad ſacroſanctas eccleſias vel monaſteria permanēt: non deuagantes:neqʒ circa miniſteria deſides: quum propter hoc ipſum beneficiū eis indulgemus: vt alijs oibus derelictis oīpotētis dei inhereāt miniſterijs: ⁊ in gloſ.c.⁊.xxxvij.diſ.de quibuſdā.ibi,aſſidue.⁊ in glo.i.horis cōpetētibus.⁊ pre.c.tue.quaſi expreſſū. Quarto: qꝛ diſcunt ea que melius eſt neſcire q̄ʒ ſcire xxxviij.diſt.q̄ʒuis.⁊ in gloſ.hic vī.⁊ diſcunt illas ſciētias que nō ſunt ſcientie pietatis, ſicut ſunt geometria,arithmetica,muſica, ⁊ aſtronomia, legit ⁊ no. xxxvij.diſt.ſiquis. Quinto: qꝛ tunc volunt diſcere quū ex officio alios debeant docere.xxxvij.diſt.§.ecce.in autē.de ſanc.epiſ.§.damus,col.ix.ſed poſtq̄ʒ male promoti ſunt qꝛ ignorātes:cōſulte agunt ſi diſcūt: vt pre.c.nullus.⁊.c.ſi habes: vel renūcient. extra de renūcia.niſi cum pridē.§.pro defectu. Sexto:qꝛ ad ſeipſos in obſcuris recurrunt dimiſſa ſcriptura: ⁊ iō magiſtri erroris exiſtunt: qꝛ veritatis diſcipuli non fuerūt.xxiiij.q.iij.qd autē.xxxvij.diſt.relatū. Septimo: qꝛ ſtulti ſunt ⁊ peccant: qꝛ contēnunt diſcere q̄ ignorāt.xxij.diſt.de conſtantinopolitana.lxxxiiij.di. peruenit. Octauo defraudant magiſtros ſalarijs quū ſint diuites.vñ ad reſtitutionē tenent: qꝛ dign⁹ eſt mercenarius mercede ſua.ij.ad Timoth.v.Luc. x.Mat.ix.xij.q.ij.charitatē.⁊.c.quicūqʒ.in fi. Nono:qꝛ inter ſe malas ſocietates habēt maxime iuniores ex eis:⁊ maxime quū iacent in ſcholis turpitudinē operātes.xxxij.q.vij.flagitia.vñ ſup hoc precipue ⁊ ſup alijs vitijs magiſtri eoꝝ curā debent habere ſolicitā cuſtodiendi eos ⁊ rūpendi feda federa.ſicut aliquotiens eos docui maxime magiſtros in grāmaticis ⁊ logicis: qui diſcipulos habēt qui iacent in domibus eoꝝ:quibus preſunt non tm̄ ſcia quantū moribus: ſicut dicit lex de preceptoribus pupillorū.ff. de admini.tuto.cum plures.§.cum tutor.⁊ no.extra de magiſtris.cap.j. Decimo: quia magiſtris inobedientes ſunt ⁊ eis frequenter reſiſtunt. vnde ⁊ verberibus virgarum ſubijciendi ſunt: que tamen ad vindictā ſanguinis non procedant: nec propterea incidunt in excōmunicationem magiſtri taliter verberantes.extra de ſenten.excommu.ſuper eo. ⁊ vide quod legitur ⁊ no.xxiij.q.v.cap.pri.ibi. Sed virgarum verberibus erudiſti: qui modus coertionis ⁊ a magiſtris liberalium artium, ⁊ ab ipſis parentibus adhibetur.extra de rap.in archiepiſcopatu. Undecimo: quia in feſtiuitatibus potius vadunt ad eccleſiam vt videant dominas:q̄ʒ vt audiant diuinū officium.no.xxiiij.queſt.pri.odi. in gloſ. cap.contra. Duodecimo: quia quum in diebus feſtiuis deberēt ire ad eccleſias ⁊ dominicis diebus ad audiendum miſſas complete vt tenentur ⁊ predicationem: vel vagantur per terram: vel ſtudent: quum in ſpiritualibus ſolum ſint principaliter feſta precipua occupanda. Non improbo ꝙ miſſa audita, ſtudeant in domibus ſuis: quia opus ſpirituale eſt ſtudere:quia ſcientia donū ſpirituſſancti eſt. Eſa.vndecimo. Sapientie pri. Eccle.pri. ⁊ paulus.pri.ad Timoth.iiij. attende lectioni.xxxvj.diſtin.§.ecce.in fin. Sine precio etiam librum corrigere ⁊ ipſum apoſtillare in feſto non eſt peccatum: quia ad ſcientiam facit.cap.extra de offi.delega.preterea.⁊ cap.prudentiam.in fin. ⁊ cap.ſuſpicionis.ff. de iure.omnium iud.l.ij.ff. de re iud. quedam. xvj. queſt.prima. ſi Monachus. pro precio vero corrigere vel ſcribere vel notare in fe-

ſto,peccatum eſt: qꝛ opus ſeruile eſt vt.c.ieiunia infra alle.⁊ extra de fer.c.vlt.⁊ de conſe.di.iij.rogationes.⁊ de conſe.di.j,miſſas. Miſſas die dñico ſecularibus totas audire ſpirituali ordine precipimus.⁊ c.ſacerdote.c.cum ad celebrãdas.c.qui die. Qui die ſolenni pretermiſſo eccleſie conuentu ad ſpectacula vadit:excõmunicetur.⁊ diſt.iij.ieiunia ſane,ibi.Die ãt dñica, nihil aliud agendum niſi deo vacandum. nulla operatio in illa die agatur: niſi tm̃ hymnis ⁊ pſalmis ⁊ canticis ſpiritualibus,dies illa tranſigať.

Decimotertio qꝛ clerici curati quuz vadunt ad ſtudium de licentia prelatorum,non dimittunt in eccleſijs vicarios bonos ⁊ ſufficientes: ꝑ quos animarũ cura diligenter exerceatur.extra de elec.cum ex eo.§.fi.li.vj.alias credo eos teneri ad reſtitutionẽ fructuũ quos interim perceperint eccleſiam debito ſeruitio defraudando.c.extra de elec.commiſſa.§.pen.⁊ vlt. xvj.q.j.generaliter.ex̃ de reſcrip.c.fi. Decimoquarto:qꝛ religioſi quidã ⁊ preſbyteri ⁊ alij prelati ſcholas ſequuntur legales: propter quod excõicati ſunt: ⁊ qꝛ habitum dimittunt in ſcholis. ex̃ ne clerici vel mo.non magno.⁊.c.fi.⁊.c.vt periculoſa.lib.vj. Decimoquinto:qꝛ expenſas quas habent a ſuis parentibus vel eccleſijs expendunt in tabernis ⁊ taxillis ⁊ commeſſationibus ⁊ malis ſocietatibus ⁊ meretricibus ⁊ vacui ad domum redeunt ſine cõſciẽtia ⁊ pecunia vel ſcientia.cõtra quos dicitur: non Bononie vel pariſius fuiſſe:ſed bene vixiſſe.iungo ⁊ ſtuduiſſe laudandum eſt.xij.q.ij. gloria.℣. ſocrates. in fi. Decimoſexto:qꝛ quedam eorum ſimoniace recipiunt magiſterium.non credo tales executionẽ habere talis magiſterij ſine diſpenſatione ſi conuincãtur.c.j.q.j.reperiuntur.c.ſiquis neqꝫ.q.iij.ſaluator.q.vij.requiritis.Secus ſi eſſet occultum.c.ex̃ de ſimo. ex tue.⁊ hoc per pecuniam,preces,carnales,vel ſeruitia,maxime quum ſint indigni.j.q.j.ſunt nonnulli.extra de magiſtris,c.ij. Decimoſeptimo:qꝛ debita contrahunt:⁊ recedunt de ſtudio debitis non ſolutis:⁊ ideo excommunicantur: ⁊ non curant. ⁊ ſic triplici vinculo,debitorum̃, ⁊ excommunicationũ, ⁊ peccatorum,remanent vinculati: que vincula per eos difficile rũpuntur. ſicut experientia manifeſtat. extra de treu.⁊ pa.c.j. ⁊ in gl.primus eſt. Multuz ergo ⁊ precipue ſcholares debent attendere vt eligant bonum magiſtrum vita ⁊ ſcientia: quia a bono magiſtro bonus ſcholaris procedit cõmuniter. xxiiij.q.j.cum beatiſſimus. Nam magiſter appellať qui bonũ regimen habet pre ceteris.ff.de exerci.ac.l,j.§.magiſtrum.Et p̃ceptor cuiuſlibet diſcipline magiſter vocati poteſt a mouendo,ſiue monſtrando.ff. de verbo.ſigni.quibus. Debet autem magiſter eſſe idoneus.ſcilicet honeſtus ⁊ diſcretus in ſciẽtia quã docere intendit.extra de magiſtris.c.j.ij.⁊.iij. magiſter enim primum moribus: demum facundia illos quos docet precellere,debet.C.de profeſſo.magiſtros li.x.imperitus ergo matheſeos riſui patebit. xxxvij. diſt.q̃ de menſa. Nam qui alios docere debet: nõ debet querere ab alijs edoceri. in autẽ.de ſanc.epiſ.§. damus.coll.ix.j.q.vij.conueniẽtibus. Ideo neophytus ad hoc onus aſſumi nõ debet: q̃zuis ingenioſus ſit:ſed is qui ſcientiam a maioribus ſuis traditam ſibi ſeruat:⁊ eo modo quo audiuit docet.xxxvij. diſ. relatum.Quod de theologia potiſſimum intelligendum eſt,⁊ ſeruandum: qꝛ ibi contra dicta ſanctoruz patrum non eſt dicendum.xvj.di.ſancta.niſi authoritate pape aliud fieret in quibuſdam.xx.di.§.j.qꝛ ⁊ ſi papa contra fidem ſcribere vellet:non eſt ei credẽdum.xxv.q.j.ſunt quidam,cum.c.ſeq.⁊ p̃ce.xv.diſt. ſicut. vbi de hoc. in alijs autem ſcientijs poſſumus dicere contra maiores.ix.diſt.ego ſolis.⁊.c.noli.

Utrum autem idoneus ſit magiſter de facili poteſt cognoſci in lectionibus ⁊ diſputationibus ⁊ bone fame odore.extra de eta.⁊ qua.c.pen.⁊ vlti. a quolibet tamen debemus addiſcere ſine indignatione. xxxviij.diſt.nullus.⁊.xxiiij.q.iij.ſi habes.⁊.ſ.℣.vero dixi. Sed hic quero vtrum religioſus monachꝰ: vel de ordine mendicantium poſſit ⁊ debeat in magiſtrum aſſumi. ⁊ videtur ꝙ non: qꝛ vocem habet plangentis:non docentis.ſecundum Hiero.xvj.q.j. monachus. cum.c. ibi ſeq. ⁊ ſynodus conſtantipol, dicit.vij.q.j.precepit ibi. Monachorum enim vita ſubiectionis habet verbum ⁊ diſcipulatus:non docendi vel preſidendi vel paſcendi alios Sed contra qꝛ ſecundum Hiero.ad ruſticum monachum. Multo tempore debet diſcere monachus que poſtea doceat:ne tyro vſurpet ⁊ ne prius ſit magiſter q̃z diſcipulus,xvj.q.j.ſic viue.⁊.c.ſi clericatus. Item ſi religioſus idonens eſt pre ceteris: qꝛ eminentis ſciẽtie ⁊ vite ſanctiſſime:nunquid eſt melius talem ponere in cathedra q̃z non honeſtum: vel non tam honeſtũ ⁊ literatum clericum ſecularem? ſic ſecundum Joã. Chryſoſto.c.xl.diſt.multi.⁊ Ambro.xvj.q.j.doctos. ⁊.c.ſequentibus, maxime quum cõmuniter gratis doceant: ⁊ ſic in hoc eccleſie valeant releuari. vñ nõ ſunt prohibendi.extra de magiſtris.c.j.⁊ pen.nec.n. ſunt idonei prohibendi.vt.eo.ti.quanto. Idoneus aũt dicitur qui moribus ⁊ ſcientia alios antecellit vt.l.pre.C.de profeſ.magiſtros. Solutio ſi talis ſe ingerit:ſicut hodie communiter predicatores ⁊ minores.⁊ alij mendicantes:nedum hoc in ordine:ſed ẽt per ſeculares potentes ⁊ prelatos ⁊ cardinales eccleſie hoc magiſterium procurantes:repellatur. j. q. vj.ſicut.viij.q.j.in ſcripturis.⁊ in primis cõcor.Aut a ſuo ſuperiore mittitur: ⁊ ab illo ad quem pertinet licentiatur.⁊ ſic eſt admittendus.vt.xvj.q.i.moderamine.c.ex authoritate.c.ſunt nonnulli.c. ſi clericatus.c.monachos.c.nos autem.c.in parochia.⁊.c.ſequenti.dum tamen a ſcientijs prohibitis abſtineat. extra ne cleri.vel mo.non magno. Quum enim ſpecialiter prohibeatur ibi de quibuſdam ſcientijs religioſis:de alijs hoc conceſſum videtur. extra de preſum.nonne.maxime de theologia.ad quam indiſtincte admittendi ſunt tam ſeculares q̃z regulares: qꝛ generaliter ⁊ indiſtincte Honorius. iij. hoc indicit extra de magiſtris. c. vlti. Hoc etiam requirit ſalus animarum ⁊ publica vtilitas.extra ne cleri.vel mo. c.vlti.que preferenda eſt priuate.extra de renun. niſi.§.nec putes. vj. In hoc potiſſime obedire debet abbati monachus quum non ſolum vtilitas proprij monaſterij vel ordinis hoc requirat:ſed generalis eccleſie hoc expoſcat.c.xvj.q.j.monachi.⁊.c. vos autem.de poſtu.ex parte.de poſtu.pre.bone.j.§.nos igitur.⁊ de cleri.non reſi.ad audientiam.ſecundum Oſtien.qui ita no.in ſumma de magiſtris.§.qualis debeat. ℣. ſed nunquid. cum his que addidi. Ego autem raro audiui:nec vidi in aliquo ordine iniunctam alicui religioſo talem obedientiam per prelatum. Nam non cum obedientia quicquid dicunt eorum litere: ſed extorta ⁊ procurata: ⁊ frequenter empta licentia: currunt quidam religioſi cum ſuis loculis et pecunijs pariſius pro magiſterio ⁊ lectoratu. tanta eſt quorundam ambitio. extra de elect.

An religioſus in magr̃m poſſit aſſumi.

quorundam.li.vj.tota die. Item ſcias ꝙ ſi magiſtri quibus prouiſum eſt cõpetenter: nihilominus a clericis eccleſiarum in quibus beneficiati ſunt: ⁊ ab alijs pauperib9 taleas exigant: ſimoniaꝫ committunt. ná in tẽplo vendentes ſunt: qui hoc quod dari gbuſdá cõpetit, ad premiũ largiunt. j.q.iij.vẽdẽtes. Itẽ nõ ſolũ venditores colũbarũ ſunt, ⁊ domũ dei domũ negotiationis faciunt: q ſacros ordines largiẽdo preciũ pecunie vel laudis vel honoris inquirũt: veruꝫ hi quoqꝫ qui gradũ vel grãm in eccleſia ſpũalem qꝫ dño largiente perceperunt nõ ſimplici intentione, ſed cuiuſlibet humane retributionis cauſa exercent. j.q.iij.non ſolũ: ſm. Hoſ. et Oſtien. q ita no. in pre.ti.de magiſtris.§.vtrum.verſi. quid ſi magiſtri.in fi.in ſumma. hoc non admitto: qꝛ ſic pro mercede legentes incurrent ſimoniam: qꝺ non eſt verũ per ea que no.xxxvij.di.de quibuſdaꝫ, ⁊.ſ.§. proximo.verſi.xj.ſed committunt crimen ꝯcuſſionis ſicut in caſu qui ſequit.verſi.j.ſequen. Si aũt is ad quẽ de ꝯſuetudine vel priuilegio: vel de iure, pertinet licẽtiaꝫ dare docendi: propter hoc pecuniá exegerit: licet ſimoniá proprie non cõmittat: qꝛ non venditur vel emitur ſpirituali annexũ: crimen tñ concuſſionis cõmittit: quum pretextu officij ꝑ impreſſionem exigit qꝺ non debet: de qua ꝯcuſſione.j.q.j.ꝯcuſſionis: legit ⁊ no.xxiij.q.j.paratus.in fi.⁊ ideo: qui exigit eſt dignitate ⁊ officio ſpoliandus: ex̃ de magiſtris.c.j.⁊ c.quanto.in fi.⁊ in hoc caſu promittenti ſuccurrit ⁊ ſoluenti vt pre.titu.prouideas. Nec videt hic verſari turpitudo ex parte ſoluentis: qꝛ exquo idone9 eſt ſuam redimit vexationem. ex̃ de ſimo. dilectus. ſm Hoſ. ⁊ Oſtie. qui hoc no.in ſumma ex̃ de magiſtris.§.quid iuris.verſi, ſed nunquid. Male hoc ſeruatur Bononie: vbi a quolibet conuentuando vel licentiando archid. Bono. qui dat licentias: exigit ⁊ recipit pro licentia.xxv.lib. Bon. ergo etiam peccaſti: licet ego ei non ſoluerim niſi.xv.ex gratia ſpeciali. Quilibet etiá doctor qui intereſt examinationi in priuata recipit tres libras quaſi pro ſuo labore.c.xij. q.ij.charitatem.ex̃ de preſcrip.cuꝫ ex officij: de ſimo. cum ſit Romana. Decimooctauo: qꝛ ſtudẽtes Bononie in iure cõiter ſunt periuri: qꝛ iurant rectorib9 obedire in licitis ⁊ honeſtis: ⁊ non faciunt, maxime quum vocant ad vniuerſitatem nõ veniunt, ⁊ ideo priuandi ſunt beneficijs: ex̃ de iureiu.querelaꝫ. Decimonono meretricatores ⁊ litigioſi ſunt.xlvj. diſt. ſeditionarios: ſubſtantiaꝫ paternaꝫ cuꝫ meretricib9 diſſipãtes ſicut filij prodigi. Luc.xv.⁊. Eccli.ix. Ne des fornicarijs animaꝫ tuá: ne perdas te ⁊ hereditatem tuaꝫ. Prouerb.xxix. Qui nutrit ſcortuꝫ perdit ſubſtantiá. Prouerb.vlt. Ne dederis mulierib9 ſubſtantiaꝫ tuá. Uigeſimo. Nimis ſe grauant ⁊ ſuos in expenſis quum recipiunt doctoratum, ⁊ ideo expenſe hodie ſunt taxate extra de magiſtris: cum ſit nimis: clemen.

De peccatis aduocatoꝝ ⁊ qui prohibentur aduocare. Cap. 35.

Aduocati in quibus oſſendant.

Expeditis magiſtroꝝ ⁊ ſcholarium defectibus ⁊ peccatis: de Aduocatis dicenduꝫ eſt. Peccant aũt multipliciter. Primo qꝛ ſubdole fouẽt cauſas prodendo proprium clientulum: ⁊ tales preuaricatores ſunt, ⁊ proditores, ⁊ infames.ij.q.iij.§.notanduꝫ.ij.verſi. preuaricator. Eſt aũt preuaricator quaſi varicator: qui diuerſaꝫ cauſam adiuuat prodita cauſa ſua. nam qui preuaricat ex vtraqꝫ parte conſiſtit quinimmo ex aduerſa.vt.ff.de his qui infa.athletas.§.preuaricator.⁊.ff.de preuarica.l.j.qũo puniant in foro contentioſo, vide.l.illam canonizatam.l.preuaricator.⁊ vide qꝺ no.⁊ legit.lxxxvij.di.irreligioſum.glo.⁊ ita. Secundo: qꝛ cauſas deſperatas fouent ꝯtra conſcientias, ⁊ in hoc eoꝝ aliqui gloriant quaſi magis ſubtiles aduocati: ⁊ tñ ſcriptũ eſt, improbuꝫ non defendas.xj.q.iij.ſiquis vero.⁊.c.qui cõſentit.xxiij.q.iiij. ne amiſſo. Tertio: qꝛ dilationes ſuperfluas nitunt obtinere ad hoc tm̃ vt fugiant, ⁊ negotium protrahatur. ex̃ vt li.non cõ.c.j.de dol.⁊ cõ.prout.iij.q.iij.§. tria.verſi.preterea non licet aduocato.ibi, nec ex induſtria iurgium protrahere. in quo caſu pena duarũ librarum afficiendus eſt per iudiceꝫ. C.de iudic.properandum.§.illo proculdubio.⁊ no.in pre.verſi.nõ licet in gl.quod ſi fecerit. Quarto recipiendo nimis magnum ſalarium: vel paciſcendo ſuper certa parte litis cum graui dáno litigatoris. propter qꝺ debent aduocatione remoueri.iij.q.vij.§.tria.verſi.arcẽtur. vbi etiam de hoc no. Quinto: qꝛ ignorantes iura quum neſciant quid dicant aliud opprobrijs certát in pre.§.tria verſi.ſiquis adeo procax. Sexto: quia vbi eſt copia aduocatoꝝ ſicut Bononie: vt alijs lucrum ſubtrahant qui boni ſunt, paruiſſimo ſalario ſunt contenti tanqꝫ viles ⁊ abiecti.pre.§. tria verſi. apud vrbem.ibi. Nam ſi lucro pecuniaqꝫ glo.modica capiantur: veluti abiecti atqꝫ degeneres inter viliſſimos numerabunt: ſecus ſi facerent pro clientuli paupertate.c.lxxxvj diſt.non ſatis.ex̃ de reſcrip. ſtatutum.§.prouiſurus.lib.vj. Septimo: qꝛ recipiunt ſalarium nimis magnum inſpecta ſua facundia ⁊ labore quem ſubeunt quantitate cauſe ⁊ fori conſuetudine.ff.de varijs ⁊ extraor.cog.l.j.§.inhonorarijs. taxabit iudex ſalarium aduocatis ⁊ adſeſſorib9: ex̃ de reſcrip.ſtatutum adſeſſorem li.vj. Octauo informant teſtes falſos: ⁊ querunt ⁊ faciunt poſitiones cauilloſas vt aduerſam parteꝫ decipiant. vide ex̃ de iureiu.cum impoſitionib9.li.vj.⁊ inducunt clientulum ad deierandũ ponendo ⁊ reſpondendo: ⁊ ideo tanqꝫ homicide tenent: ⁊ infamia perpetua notant. xxij.q.v.ille qui hominẽ.⁊.c.ſiquis conuictus. Nono: qꝛ recepto ſalario non curant de cauſa: nec ſtudẽt nec vigilát circa eá. ⁊ ſic ꝑꝑ eoꝝ negligentiam aliquotiens amittit clientulus bonam cauſam: ⁊ ideo ipſi obligantur.c.bo.ex̃ de eta.⁊ qua.ad aures.ff.loca.⁊ con.ſed addes.§.illud. Decimo: qꝛ ſciunt aliqui ſe idiotas ⁊ inſufficientes: ⁊ nihilhominus recipiũt ſalarium: ⁊ propter inſufficientiam ſuam amittunt cauſam vñ in culpa ſunt, ⁊ ad reſtitutionem tenent c.ff.ad.l.acqui.idem iuris.ff.de of.preſi.illicitas.§.ſicut inſtitutum.ad.l.acqui.§.imperitia.ff.de var.⁊ ex̃ or.cog.l.vlt.⁊ vide qꝺ no.extra de re.iu.cum eterni. li.vj.in glo.C.de penis fiſc. Undecimo: qꝛ vbi ſufficientes ſunt alij inſufficientibus vices ſuas committunt: vñ ⁊ ipſi de leſione clientuli tenent.c.ff.de preſcrip.verbis.l.apud labeonem.ff.fi.niſi forte clientulus ſciens ⁊ prudens contentus fuiſſet: qꝛ eo inuito non poteſt alij hoc committere: qꝛ differentia eſt inter artifices.extra de of.dele.c.fi.⁊ ſi eo inſcio hoc fecit: debuit preuidere hoc ipſum non permiſſurum ſi ſciret.c.ff.de furtis: qꝛ re ſibi cõmodata: reſpon.j.ad fi. Duodecimo falſam.l.allegando: vñ crimen falſi incurrit.C.de veteri iure enucle.l.ij.§.hoc aũt.⁊ extra

in prohem. decretal. Rex pacificus. §. fi. ⁊ no. extra de iudic. nouit. in glo. ſed cum: vel falſo. legem inducendo ⁊ eius intellectum peruertendo mentiẽtes, ⁊ a veritate recedẽtes ⁊ ad ſenſuz ſuũ, ⁊ pro parte ſua .l. interpretantes: contra .l. C. de iudic. rem non nouã. §. patroni. C. manda. ab Anaſtaſio. reſpon. j. in auten. conſtitutio: que ex aſcriptitio: ⁊ libera matre. in prin. col. v. xxxvij. diſt. relatum. poſſunt tñ aduocati varijs modis iura exponere. no. l. diſt. quid eſt. in gl. hic ſtans. ⁊ contra conſcientiam facientes edificant ad gehennã: ex̃ de ſta. mo. c. j. de reſti. ſpo. literas: vide qđ no. de iureiu. breui. in glo. ij. Lucrant̃ totum mũdum: ⁊ animaruz detrimenta patiuntur Mat. xvj. ⁊ Luc. viij. ex̃ de ſimo. Mattheus. ⁊ nõ minus peccatum eſt in offenſione lingue: q̃z in effuſione ſanguinis. xj. q. iij. quiſquis. Inde Dauid. p̃s. xiij. Quoruz os maledictione plenum eſt: veloces pedes eoꝝ ad effudendum ſanguinem. de peni. diſt. j. periculoſe. ⁊ ſi cauſam de ſperatam accipiant oĩno ſalarium debent reſtituere ſm̃ Gof. ſicut tutori imputat̃ ſi cauſam pupilli deſperatam ducat: vel ſuperuacuaz. C. de admi. tu. ſi bonaz. ff. de admi. tu. quotiens. §. ſicut. ⁊ ideo aduocatus nequam tenet̃ clientulo ad intereſſe in tali caſu. c. C. de admi. tu. non eſt ignotuz. Tenetur etiã aduocatus nedum ſi cauſam deſperatã conſulat proſequendam: vt dictum eſt proxime: ſed et ſi per imprudentiã ipſam amittat: vel per negligentiã vt .l. predicta. s̃. e. verſi. x. Idem iuris. ff. loca: ⁊ conduc. cum in plures. §. locator. ⁊ .l. pre. illicitas. ⁊ pre. c. ad aures. multo fortius ſi cauſam prodiderit: quia tunc maior pena debet̃. ff. de penis: ſiquis aliquod. §. ſiquis iuſtam. ff. ad .l. cor. de fal. l. j. §. is qui. ff. de extraor. crimi. ſaccularij. §. j. ⁊ breuiter tenet̃ qualitercunq̃z vitio ſuo cauſam ammittat. ca. ff. de euictio. ſi ideo. C. de euic. emptor. ff. de tabu. exhi. locuz. §. condemnatio. ſecus ſi ex qualitate cauſe: vel ob defectuz probationis: qꝛ vitium eſt materie: non artificis. ff. ad .l. acqui. ſi ſeruus ſeruum. §. ſi calicem. ff. loca. Itẽ quare. §. ſi gẽma. naz ignoſcendũ eſt illi qui bonam fidem agnouit. ff. manda. quintus. adde hic quod no. j̃. in. c. xlvij. in. §. ſed vt de hoc. verſi. quod de aduocatis. cum. iiij. verſi. ſequen.

Aduocare prohibiti.

Decimotertio: quia quidã aduocant qui aduocare non poſſunt, vt minores. xiiij. annis peregiſſe non debent. xvij. annum. ff. de poſtu. l. j. §. inuitum. iij. q. vij. §. tria. verſi. quidã ſurdi prorſus: vtroq̃z lumine orbati: femine: vide ẽt. xv. q. iij. §. j. muliebria paſſi ĩ corpore: crimine capitali damnati: qui operas ſuas locauerunt: vt pugnarent cũ beſtijs in arena. ⁊ alij infames: ⁊ qui continentur. iij. q. vij. §. tria: ⁊ clerici in ſacris vel in minoribus beneficiati: extra de poſtu. ca. j. ſcilicet in foro ciuili: ſed in eccleſiaſtico poſſunt a ſenſu contrario illius. cap. vt ibi no. Bernard. ⁊ Oſtien. in ſumma de poſtu. §. quid. pertinet. verſi. Item honor. vbi ẽt tenet ꝙ etiam coram ſeculari, ſi neceſſitas vrget: qꝛ iuſta negotiatio non eſt clericis interdicta. ⁊ hec iuſta eſt. xj. q. iij. non licet. ⁊ ex̃ ⁊ ne cleri. vel mo. c. j. vide qđ no. xv. q. ij. in ſumma. Et religioſi. ex̃ de poſtu. c. ij. xvj. q. j. de preſentium. Item epi. v. q. iij. qꝛ ep̃s: ſm̃ Gof. qđ intelligit Oſtien. in foro ciuili alias contra: quum habeat optionem vtrum per ſe vel procurationem litiget coram iudice eccleſiaſtico. extra. de iu. calum. c. fi. Et qui funguntur iudicis ⁊ aduocati officio. C. de off. adſeſſo. l. fi. Et qui ad mandatuz iudicis volunt patrocinari. C. de poſtu. prouidendum iij. q. vij. §. tria verſi. ſi vero. Itẽ qui non ſunt catholici. C. de poſtu. nemo. de peni. di. j. nemo. extra de heretic. excõicamus. §. preterea. Itez excõicati. xj. q. iij. cum excõicatus: extra de ſen. excõmuni. decernimus. lib. vj. Item clerici in cauſa ſanguinis. lj. di. aliquantos. vbi de hoc. xxiij. q. viij. his a quib⁹: ⁊ tutius eſt ſm̃ Oſtien. ꝙ etiam pro reo ibi non aduocent. c. ne cleri. vel mo. ſententiam: vide qđ no. xv. q. ij. in ſumma. Et qꝛ ad tp̃s per iudicem prohibiti ſunt. ff. de poſtu. puto. ⁊ qui non aduocandum pecuniã receperunt. ff. ad. l. iulia. repe. eadem. Et qui audierunt leges pariſius: extra de priuil. ſuper ſpecula. Et prelati ⁊ preſbyteri nedum religioſi qui audiunt leges. extra ne clerici. vel mo. c. fi. ⁊. c. non magno.

Decimoquarto qꝛ per eos frequenter ſtat ne cauſa terminetur, ⁊ tñ totum ſalarium petere poſſunt. ff. loca. ⁊ conduc. qui operas: ⁊ ad. l. Rhodi. de iactu, qui leuande. §. ſi vehenda. al's eſt lex: ff. de var. ⁊ extraordi. cog. l. j. §. ſi iulius maternus. C. de aduoca. diuer. iu. poſt duos. vide qđ no. Joan. an. extra de reſcrip. ſtatutum. li. vj. in glo. qꝛ cõe: et ſi tranſigat clientulus videtur aduocatus obtinuiſſe. c. ff. manda. l. fi.

Decimoquinto qꝛ proponunt factũ qđ principales perſone deberent in iudicem proponere. extra de iudic. paſtoralis.

Decimoſexto: qꝛ recipiunt ſalarium vel partem ante finem cauſe: immo aliqui anteq̃z incipiant, contra id qđ no. Inno. extra de loca. ⁊ cõ. pp in glo. magna. Si aduocatus maius petat ſalariuz: vide Inno. extra de reſcrip. preſenti. li. vj.

Decimoſeptimo: qꝛ volunt eſſe teſtes in cauſa in qua ſunt aduocati. contra id qđ legit̃ de teſti. in literis. c. ⁊ ſuper hoc vide Inno. de tranſac. ex literis.

Decimooctauo: qꝛ quum ſint quidam vaſſalli dñoꝝ: nolunt pro eis aduocare: nec de aduocatione eis ſeruire: quum ad hoc ex pacto teneant̃: al's ſecus ſm̃ Inno. qui de hoc no. extra de iureiu. ſicut. ⁊. j̃.

Decimonono, qꝛ quum fuerint aduocati in cauſa: volunt eſſe iudices in eadem contra id qđ legit̃ ⁊ no. extra de ap. poſtremo. ⁊ in vlt. glo.

Uigeſimo qꝛ vociferant̃ ⁊ contendunt rixoſe: quum miti ratione non tumultuoſa voce factum ſuũ debẽt proponere: ⁊ ius. v. q. iiij. in loco iij. q. vij. §. tria. in. l. canonizata. ſiquis adeo.

Uigeſimoprimo: qꝛ non iuſtitie: ſed lucro intendunt. iij. q. vij. §. tria. verſi. apud vrbem.

Uigeſimo ſecundo qꝛ quum religioſi in aliquo caſu licito aduocant munera accipiunt, contra id. xv. q. ij. c. j. cum. §. ſeq.

Uigeſimotertio, qꝛ monachi pro monaſterio ſuo aduocant ſine licentia abbatis: ꝯtra id. xvj. q. j. monachi. ij.

Uigeſimoquarto: qꝛ frequenter clerici aduocãt contra eccleſiam ſuam vel ep̃m vel patronum. quo caſu merent̃ perdere beneficium. xxij. q. v. de forma. xcvj. diſt. ſi imperator. extra de poſt. c. vlt. vbi de hoc. legitur ⁊ no. j. q. vij. c. j. vbi de hoc.

Uigeſimoquinto qꝛ aduocant pro hereticis condemnatis: vñ a ſuo officio perpetuo ſunt ſuſpenſi ⁊ perpetuam infamiã incurrũt. extra de hereticis. ſi aduerſus qđ intelligit. Oſtiẽ. poſtq̃z ſunt heretici per eccleſiam excomunicatione notati. i. excõicati denuntiati: vt no. in ſumma extra de heretici. §. qua pena. verſi. hanc aũt penam. Sic etiam intellige eodem. ti. c. ij. §. heretici. li. al's ſi negat ſe hereticum, defenſio ſibi datur per ſe ⁊ aduocatum per ea que no. pre. ca. ſi aduerſus. qꝛ ſepe falſo iniquam crimina notant̃. ij. q. j. multi. in fi. facit optime extra de hereticis. multoꝝ. §. veruz. clemen.

Uigeſimoſexto qꝛ dederunt conſilium: vel fauorez: vel auxilium morti vel inſecutioni ep̃o: qꝛ tunc aduocare non poſſunt nec aliud habere officium extra

de penis.felicis.§.nulli. Uigeſimoſeptimo qꝛ aduocant quum fuerint filij vel nepotes hereticoꝝ,vel fauentes hereticis,ꝯtra pre.§.hereti. Uigeſimooctauo non preſtant quidaꝫ patrocinium eccleſie ſue quuꝫ teneanť.iij.q.j.nulli. Uigeſimonono: qꝛ quidam volunt eſſe aduocati pro vtraqꝫ parte bona fide, pro quibꝰ facit qđ no.xlv.di.diſciplina,in glo.c. Sed hoc intelligit ibi archidia.quum ex aduocatione non ſit preiudiciū parti.Sed ego non video qūo pure vtriqꝫ patri ſibi inuicem contrarie poſſunt ſeruire,ꝛ ideo peccant.c.pre.l.canonizata.ij.q.iij.§.notandum.verſi.preuaricatoꝛ. An ſufficiat aduocato dicere ita dicit.l.licet eam non alleget.j.q.j.vt euidēter.An aduocati in cauſa principali teneātur defendere ſuos clientulos appellantes pro eodem ſalario vide.ij.q.vj.§.poſt ſecundaꝫ: de medico an teneatur curare pro primo proprio ſalario recidiuantem. de pe.di.iij.adhuc inſtant.glo.artis. Quia aduocatus idem ius ſepius poteſt inducere.xxiij.q.vij.quemadmodum.glo.in princ.Et contra illiteratum debent aduocati loqui vulgariter.no.xxiiij.q.j.odi.in glo.j. ꝛ eſt figura.ꝛ legiť ꝛ no.xxviij. q.j.ſicut.n. prope.fi. verſi.ſi ergo.ibi,intelligis ne quid dicam. an in hoc explanando aliqn̄ diligentius immorabor:attende vt rem ipſam explanandam tanq̄ꝫ inconſpectu declarandam blandiore ſermone ponamus:ꝛ in gloſ. c.ꝛ extra de ſtatu monachoruꝫ.ne in agro.§.regula. clemen.Quia poſſunt etiam aduocati ſiue iuriſconſulti mutare ſuam opinionem ſi expedit mutari no. xxiij.q.vj.vides.gloſ.ꝛ volens ſic ex. Poſſunt etiaꝫ aduocati in cauſis matrimonialibus ꝛ alijs ſpūalibus leges non contrarias canonibus allegare.x.di. c.j.xxix.q.ij.ſiquis ancillam.An aduocatus debeat habere ſalarium qui voluit ſed non potuit negotio intereſſe.pro ꝛ contra.de pe.diſt.j. magna pietas. in prin.diſt.ibi votum.n.pro opere reputať.in glo.hoc enim tm̄ in bonis. Pro ſalario promiſſo vel debito aduocato pro cauſa ventilata in curia metropolitani:non ageť coram eo:ſed coram ordinario litigatoris.extra de fo.cō.Romana.§.nec etiam.li.vj. Non teneť aduocatus dicere parti aduerſe ius quod pro eo facit.no.iiij.q. iiij.c.j. De ſatiſfactione ꝛ reſtitutione facienda per aduocatos:extra de immu.eccleſie:qꝛ pleriqꝫ:per Inno. Reſtituant aūt violenter ꝛ malitioſe acquiſita ſi volunt ſaluari.nec.n.in die iudicij habebunt de allegationis nitore ſubſidiuꝫ. ad hec peni.diſt.v.falſas.ix.q.iij. alioꝝ Boni ꝛ fideles aduocati milites ſunt rempublicam legibus potius q̄ꝫ armis defendentes.C.de aduoca.de iureiu.aduocati.c.ff.de voca.mu.l.ij.§.quam ita ꝛ.§.ſeq. ff.de ca. ꝛ poſtlimi.re.l.poſtliminium.§.fi.tales ſi vltra ſalaria petant concutiunt:ſuper his vide qđ legiť ꝛ no. xxiij.q.j.militare.in glo. cum ergo. ꝛ extra de vo.ꝛ vo.re.ex multa.§.ij.in fi.ꝛ in glo. Idem dicit lex.

De offenſionibus iuriſperitoꝝ ꝛ adſeſſoꝝ. Cap. 36.

Iuriſperiti. Adſeſſores,

DE offenſionibus iuriſperitoꝝ ꝛ adſeſſorum:idem quaſi per oīa poteſt dici ſicut de offenſionibus magiſtrorum ꝛ aduocatorum proxime dixi. Dicitur aūt iuriſconſultus is qui ſibi queſtiones factas ſoluit: ꝛ determinat per ius,ꝛ non aduocat. Sed ſi proponať ſibi queſtio de facto:ipſam ſoluit ſicut ſibi videtur: ꝛ de iure rn̄det.in Italia tales vocanť ſapientes.vn̄ frequenter partes petunt ſapientem a iudice ſuper aliquo articulo incidenti vel principali decidendo per eum ad expenſas petentis vel vtriuſqꝫ partis ſi concordant.hi olim conſtituebanť a principe:ꝛ eoꝝ opinio vim legis habebat.inſtitu.de iure.natura.§.rn̄ſa ꝛ diſt.ij.rn̄ſa prudentum:hodie aūt tales non inueniunť:ſed tm̄ hi qui ꝯſilium dant credendi:aut litigandi ꝛ frequenter ſuas faciunt allegationes pro parte conſulente eos vel pro vtraqꝫ:ſed eligit verius qui ſi rectū conſilium dant cōpetens ſalarium recipere poſſunt.xj.q.iij.c.non licet.ꝛ.xiiij.q.v.non ſane ꝛ vide quod no.ex̄ de vi.ꝛ hone.cleri.cum omni.gl. penul.ꝛ de magiſtris.ꝙ non nullis.gl.ſed nunquid non licet.Adſeſſores aūt dn̄r qꝛ adſiſtunt iudici ad conſilia danda in oībus articulis in cauſa. Hi duo potiſſime offendunt in ſalarijs immoderatis: ꝛ in malis conſilijs que dant:ſiue per ignorantiam: ſiue per negligentiaꝫ:ſiue per malitiam:ꝛ tunc ad reſtitutionem tenentur ꝛ ad intereſſe parti leſe ſicut.s̄.dixi de aduocatis.Et de iſtis:ꝛ de eoꝝ ſalarijs:ex̄ de offi.del.ſuper queſtionum.§.veruꝫ de vi.ꝛ ho.cleri.cū ab oī.ꝛ de reſcrip.ſtatutū.l.vj.plene legiť ꝛ no.i multis glo.ibi.ꝛ.xiiij.q.v. non ſane. ꝛ de appel.poſtremo.

De offenſionibus procuratorum. Cap. 37.

DE procuratorum exceſſibus nunc dicamus.Quid auteꝫ ſit actoꝛ quid ſyndicus: quid procuratoꝛ:quid oeconomus : qd vicedominus:quid prepoſitus: ꝛ a quibus:ꝛ qualiter,ꝛ in quibus cauſis:ꝛ cuius authoritate:ꝛ ad que conſtituanť:ꝛ de officio eoꝝ,ꝛ de differentia nominum ipſoꝝ : ꝛ ꝙ voluntas conſtituentis procuratoꝝ ſemper eſt conſideranda,ꝛ de forma procurationis in iudicio vel extra,extra de procura.petito.de obli.ad rōcinia. ca.j. de ſyndico.c.j.de iura.c.imperatoꝝ.ꝛ.c.cum in cauſa ꝛ.c.cum cauſam.de ex.pre.dilecta:lxxxix.di.diaconū ꝛ.c.ſeq.j.q.iij. ſaluatoꝛ.ij.q.vij.ſiquis ergo.ix.q.iij.cū ſimus.xvj.q.vij.qm̄ in quibuſdam. de offi.del. cum olim.de fideiuſ.c.penul.per Innocen.de cenſi.ſopite ne ſe:va.c.j.per Inno.de confir.vti.vel inu.cum dilecta.xxj.q.j.relatio.Eſt aūt procuratoꝛ qui negociuꝫ gerendum ſuſcipit ab eo qui pōt mandare: qꝛ ep̄us dn̄s non eſt:ſed procuratoꝛ,extra de dona.ca.ij. ꝛ tn̄ procuratorem conſtituit:ex̄.e.auditis. Peccant primo aūt multi procuratores qui officium procuratoris exercent ꝛ procuratores eſſe non poſſunt: vt minoꝛ.xxv. ad iudicia : ꝛ minoꝛ.xvij. ad negocia.ff.de procurato.l.minoꝛ.ꝛ extra de procura.qui gn̄aliter. §.j.li.vj.Si quum deť ad negocia maioꝛ.xvij.annis minoꝛ etiā.xxv.annis poteſt agere ꝛ experiri:vt ibi no. Jo.an.poſt Oſtien.Que etas requirať in iudicibus:vide qđ legiť ꝛ no.extra de of.del.cum viceſimum annum.In promouendis ad ordines: dic vt de eta,ꝛ qua.gn̄alem.in clem. In aduocatis requirunť.xvij.vt dixi.s̄.e.§.expeditis.verſi.xiij. Ad matrimonium contrahendum ,ꝛ ſponſalia,vide quod no.de etate.extra de deſpon.impu.c.vbi. non eſt conſenſus.de etate ad religionem.extra de regula: qꝛ in inſulis.c.ad noſtram.c.ſignificatum.item.c.is qui.c. non ſolum.li.vj.xx.q.j.illud.ꝛ.q.ij.c.j.ꝛ.ij.Ad ep̄atū ꝛ ad curam aīarum,ꝛ dignitatem,vide de elec.cum in cunctis.c.licet canon.c.cum ex eo.c.cōmiſſa. li.vj.

Procuratorum errores.

⁊ de eta.⁊ qua.c.ij.⁊.iij.⁊.c.permittimus.lib.vj. De etate eligentium abbatiſſam ⁊ electarum: extra de elec.indenitatibus.li.vj. De etate eligentiũ epm̃: eodem.c.ex eo.li.vj.furioſus.ff.de procura.l.ij.§.furioſus. Jnfamis.vide.l.diſt.accedens.iij.q.vij.c.j. Jtez ſurdus vel mutus.ff.e.l.ij.§.furioſus.⁊.l.mutus. Jtẽ accuſatus de crimine.C.e.reum. Jtem miles.vide de poſt.pre.bone.j.glo.j.⁊ quod no. Jnn.de confir.vti.cum dilecta.⁊ de accuſa.ſuper his.per eum.⁊ de off.del.prudentiam: ſm eundem. Seruus. C.de iudic.ſeruus. Excõicatus vel conſtitus ab excõicato: extra e.c.fi.legit ⁊ no.de iudic.intelleximus: de reſcrip.ipſo iure.li.vj. q̃d fieret tñ cũ occulto: tenent: extra de procura.auditis.de re.iu.ad probanduz.ff.de offi.preto.barbarius.C.de teſtamentis.l.j.⁊ ſic fuit iudicatum in curia. Jtem regularis, ex̃ de ſyndico.c.vnico niſi pro cauſa ſui monaſterij abbate imperante.xvj.q.j.monachi.in fi.⁊.c.qui vere.no.xvj.q.j.de preſentiuz, vide clemen.de procura. Religioſus. Jtem clericus in gradu quolibet cõſtitutos non dz cõſtitui procurator litis: in auten.de ſanctiſ.⁊ reueren.epis.§.deo amabiles.⁊ ſeq.§.alium autẽ.ex̃ ne cleri.vel mo.ſed nec procurationes.⁊.c.j.verſi.cõductores.q̃d verum eſt in ciuilibus: ſed non in ſpũalibꝰ ⁊ in ciuilibꝰ pro perſonis miſerabilibꝰ põt.vt no. Oſtiẽ.de procura.in ſumma.§.quis dari.verſi.itẽ monachi: vide Jnnocen.de iura.cal.c.j.vbi.tenet q̃ clericus non põt cõſtitui procurator ſine licentia prelati ſui. Jtẽ femina.iij.q.vij.§.tam.C.de procura.alienationem no.ex̃ de confir.cum dilecta.§.q̃ vero: q̃d videt contra: ſed ibi ſoluit: in glo.ſic ergo. Jtẽ q̃ cõſtituit in cauſa criminali: extra de procura.tue: ex̃ de accuſa.veniens vbi de hoc.iij.q.v.reos. Secundo q̃ non appellãt vel dum non denuntiant q̃ appellent.extra.e.nõ in iuſte. Tertio q̃ plene dñm non defendunt: q̃ oĩa dz facere que faceret.ſ.dñs ſi preſens eſſet.ff.e.ſed hic §.defendere. Nec.n.ſufficit talem diligentiam adhibere qualem ſuis rebꝰ adhibet: immo maior ab eis exigit.C.manda.in re mandata. Tenet aũt principaliter ad tria procura.vocatus ad iudicium venire iuſtis preceptis parere: ⁊ ſine licentia non recedere.xj.q.iij.certum.in auten.de litigi.§.ſi vero intra predictum.coll.vij. Quarto q̃ frequenter confitẽtur contra dñm malitioſe vel corrupti. Et confeſſio procuratoris nocet dño: de poſtu.pre.c.j.de capel.mo.dilectis: de re.iu.ſuborta: vt lite non con.c.j.§.ſi.vbi de hoc.quo caſu tenetur dño ad intereſſe ſicut.ſ.dixi de aduocato: ⁊ vide q̃d no.de reſti.in inte.c.ij.in glo.fi. Quinto: q̃ ſunt falſi non habentes mandatum vel falſum mandant: ex̃.e.in nr̃a. Sexto q̃ excedunt fines mandati: ex̃ de reſcrip.cum dilecta.⁊ deſuper hoc vide q̃d no. Jnno.de fideiuſ.q̃ quibuſdaz.vtrũ aũt preiudicet dño q̃d facit procurator contra ius vel iniurioſe cõtra eum ſine ſpeciali mandato eiꝰ ex̃.e.t.dilecti.ſm Jnno. Septimo q̃ male: ⁊ negligenter ⁊ fraudulenter frequenter tractant cauſas ⁊ negocia dñoꝝ ⁊ tenent in foro conſcientie ad intereſſe dñis: vt.ſ.tetigi in.§.expeditis.verſi.ix.⁊.verſi.xj.in c.xxxvj. Et vide Jnno.de cauſa poſ.cum olim. Octauo q̃ recipiunt ⁊ extorquent magna ſalaria, vnde tenent de ſuperfluo.xiij.q.v.non ſane. Nono q̃ intromittunt ſe de officio aduocandi: quum parum vel nihil iuris ſciant: vñ in culpa ſunt vſurpãtes officium alienum, ⁊ quantum per hoc dãnificantes dños tenent.legit ⁊ no.ex̃ de homici.tua.§.nos igit ⁊ in glo.j.ex̃ de eta.⁊ qua.ad aures. Decimo quia in fauorem dñoꝝ multa pro parte ſua mendacia dicunt: ⁊ partem aliam decipiunt: ⁊ cauillationibus ⁊ falſis poſitionibus ⁊ allegationibꝰ vtuntur.vñ ⁊ in his tenentur deo ⁊ proximo ⁊ iudici.ſicut.ſ.dixi de aduocatis.extra de crimi.fal.c.j.⁊ quaſi in omnibus in quibus mali aduocati offendunt ⁊ ipſi.vnde de eis non tango amplius.

De teſtium criminibus ⁊ offenſis. Qui ſunt qui nõ poſſunt teſtificari. Cap. 38.

Ad peccata teſtium veniamus. Teſtes ſm Jſi. antiquitus ſuperſtites dicebant, eo q̃ ſuper cauſe ſtatu proferebantur: nunc parte ablata noĩs, teſtes vocantur: ex̃ de verſi.ſigni.forus.§.teſtes. Peccant teſtes in multis. Primo q̃ multi ferunt teſtimonium in iudicio qui teſtes eſſe non poſſunt: vide ex̃.e.c.ij.vt ſeruus.iij.q.iij.§.itẽ in criminali.ver. Jtem ſm rñſio: extra de verb.ſig.forus.§.teſtes. Jtẽ mulier in cauſa criminali mota criminaliter: ⁊ no.xxxiij.q.vlt.mulier.xv.q.iij.de crimine: extra de ver.ſigni.forus.§.teſtes.extra de teſti.q̃m.⁊.c.taz literis. Quid de hermaphrodito: qui habet vtrunq̃ ſexuz, ſcilicet hominis ⁊ mulieris: dic ſeruandum q̃d qualitas ſexus incaleſcentis oñdit.iiij.q.iij.§. Jtem in criminali.verſi.hermaphroditum. Si aũt vtriuſq̃ membri officio vti põt: ſicut refert Oſtiẽ.de quodaz qui fuit in villa ſua ſecucia: que eſt in ep̃atu Taurin. eligat quo vtat: ⁊ iuret q̃ de cetero alio non vtetur: q̃ nec duplici debet fungi officio maxime taz diuerſo.xvj.q.j.presbyteros.ff.de pac.ſi plures.ſic fecit ep̃s Taurinen.de predicto: vt no. Oſtien.extra de teſti.§.quis poſſit.verſi.quid de hermaphrodito. Jmpubes ante annum.xiiij.in ciuilibꝰ: ⁊ minor.xx.annorum in criminalibꝰ.ff.de teſti.l.inuiti.⁊.l.teſtimoniũ ⁊.iiij.q.iij.c.j.⁊.§. Jtem in criminali.verſi. Jtem in teſtimonium furioſus.iij.q.vij.§.tria.extra de ſucce.ab inteſta.cap.vlt.de regula.ſicut.xvij.q.j.gonſaldus. Jnfamis.prece.cap.forus.§.teſtes: extra de teſti.co.preterea.iij.q.v.conſtituimus, extra de teſti.licet ex quadam.⁊.c.teſtimonium.niſi in criminibus exceptis: legitur ⁊ no.de ſimo.licet heli.ca.per tuas. Pauper: Suſpectus.legitur.⁊ no.iiij.q.iij.§.item in criminali.verſi.teſtium: ⁊ in glo.in Salomone. Jnfidelis ſiue hereticus.ij.q.vij.c.ſi hereticus.c.pagani.xxiij.q.iiij.ipſa pietas de hereticis.excõicamus.legit no.extra de teſti.c.j.c. Judei.⁊ in clemen.eo.ti.c.j. Reprobant etiã oẽs q̃ptinent in pre.§.in criminali.vſq̃ ad §.vlti. Secundo peccant q̃ non dicunt totam veritatem quam nouerunt ſicut iurauerunt de cauſa illa.iij.q.ix.hortamur: ⁊ ſolam veritatẽ non miſcendo falſitatem.ij.q.iiij.nullam: q̃ nec de ſuo debent aliquid adijcere etiam ⁊ quod bonum eſt.iij.q.ix.pura.extra de accuſa.quali ter.j.§.formam.⁊.c.ſeq.⁊ ideo ſunt periuri.⁊ hoc ideo inuentum fuit: q̃ cum quidaz iuraſſet dicere veritatem: ⁊ quum eam dixiſſet: appoſuit poſtea contrarium in dicto ſuo. ⁊ cum poſtea argueret de periurio: dixit q̃ non deierauit: q̃ ſi plus erat: res vtiq̃ tanta erat cui debuit dici.q̃ ſi eſſet tanta: non tñ erat talis.c.eorum que no.xxxij.q.v.§.j.in glo.c. Tertio peccant q̃ non dicũt veritatem pro vtraq̃ parte ſicut iurant.C.de epis ⁊ cleri.auten.ſi iudex.xiij.q.v.non ſane.extra e.ti.ve-

Teſtes q̄bus vitijs laborent.

niens.

niens.ij.in fine. Quarto qꝛ pꝛout cōmuniter pꝛecio ⁊ amoꝛe odio ⁊ timoꝛe dicunt contra veritatē ⁊ cōtra iuramentū ſuuz qd fecerunt.ex̄.e.quotiens.⁊.ca.licet.§.teſtes.xj.q.iij.quatuoꝛ.iiij.q.iij.§.Item in criminali verſi.teſtiuz fides: Quinto qꝛ non dicunt totam veritatē quuz non interrogant̄.extra de accuſa.qualiter.j.§.j.⁊.c.ſeq. Sexto qꝛ pandunt ſuuz teſtimonium ꝯtra pꝛopꝛium iuramentum.pꝛe.§.Itez in criminali.verſi.Itez qui falſo.ff.e.qui falſo.extra.eo.fraternitatis. Septimo qꝛ qd credunt aſſerunt: quod peſſime faciunt:qꝛ non debent ſe reddere certos de eo qd audiunt vel credunt.xliiij.di. habuiſſe.de ſimo.per tuas.ij.nec ēt ſi malum ſit de facili credere debent.lxxxvj.di.ſiquid de quocunqz,de ſimo.licet heli.§.j.ergo non dicant per ſacramentū ſe certos vbi certi non ſunt:ex̄ de reſcrip.cum ꝯtingat.al's.incurrent anceps periurium.ff.iureiuran.Marcellus Itē de in litem iurā.videamꝰ. Octauo:qꝛ deponūt de die menſe ⁊ anno:⁊ non recoꝛdant̄.vn̄ ⁊ contra iuramentum faciunt:qꝛ ⁊ ſine his.eſto ꝙ non recoꝛdant̄:valet eoꝝ teſtimoniū.vel faciunt ſcribi: ⁊ dn̄t iurati verum eſſe qd in ſcriptura q̄z tradunt ꝯtinet̄ qd teſtimonium non valet.nā iudex conſiderare hz.vocem teſtis:ſermonis ꝯſtantiam:⁊ trepidationem.⁊ ex multis ſuum aīum infoꝛmare.ff.de queſtioni.de minoꝛi.§.ij.ex̄.de teſti.in nr̄a pꝛeſentia:igit̄ qꝛ etatez hz de ſe loquat̄.Joan.ix.de cō.di.iiij.cum pꝛo paruulis ⁊ ꝙ non valeat tale teſtimonium ſatis pꝛobat̄.v q.ij.relatum.iij.q.ix.teſtes.⁊.c.charte.ij.q.vlt.c.vlti.de accuſa.inquiſitionis.§.tertie.⁊ expꝛeſſius extra q ma.ac.poſ.c.ij. Nono qꝛ obſcure vel captioſe deponunt:de hoc extra.e.cum clamoꝛ.pꝛe.§.in crimi.ver.in teſtibus. Decimo qꝛ non coꝛrigunt dictum ſuū qd poſſunt coꝛrigere:extra de teſti.co.pꝛeterea. Undecimo:qꝛ volunt pꝛobare puram negatiuam ſimplicem ⁊ indeterminataz:vn̄ non valet eoꝝ teſtimoniuz:extra de renun.ſuper hoc.de elec.bone.j. Duodecimo:qꝛ cum veritate:admiſcent falſitatem:vt.s̄.e.verſi.ij.tetigi.ix.di.ſi ad ſacras.pꝛe.§.Item in criminali.verſi.Item qui falſo.de cauſa poſ.cum eccleſia.no.pꝛe.§.Item in criminali.verſi.ſi teſtes.gl.circa.Xiij.coꝛrupti deponunt.pꝛe.§.Item in criminali ſiquis teſtibus. Decimotertio:qꝛ vnuz eundemqz ſermonem pꝛemeditatum pꝛoferunt.pꝛe.§.Item in criminali.verſi.in teſtibus. Decimoquarto qꝛ teſtis ſibiipſi contradicit:vnde nec valet dictū eius.C.de libe.cauſa: cum pꝛetoꝛ.de appel.ſolicitudinez.no.pꝛe.§.Item in criminali.verſi.ſi teſtes:in gloſ. circa in pꝛin.⁊ extra.e.in noſtra pꝛeſentia.in glo.j.in pꝛin. Decimoquinto qꝛ quum ſint in peccato ⁊ peccatis moꝛtalibꝰ:teſtimonium contra alios ferunt:⁊ lapidandi volunt alios lapidare.iij.q.vij.iudicet.⁊.c.poſtulatus:de hoc tn̄ vide extra de excep.c.j.§.ceterum vide qd no.de teſti.cum cauſam.in gloſ.cauſam. qd legitur ⁊ no.⁊ per Inno.de elec.cum dilectus.⁊.c.illa:extra de teſti.teſtimonium.Itez non cognoſcunt frequenter perſonas a quibus ⁊ contra quas inducuntur.vn̄ non poſſunt congrue teſtificari.c.in autē.de teſti.§.j.⁊ in auten.de inſtru.cau.circa pꝛinc.§.ſiquis igit̄.⁊.C.de iure deli.ſancimꝰ.§.ſinautez.⁊ no.de hoc extra de teſti.cum cauſam que.in glo.cauſaz. Decimoſexto qꝛ ſunt ignoti.facit quod legit̄ ⁊ no.lxxiij.di.aplꝛos.de cleri.peregri.c.j.ſed ſuper hoc vide.Inno.de accuſa.inquiſitionis. Decimoſeptimo qꝛ ſunt ſuboꝛnati:vide Inno.de re.iu.cauſam. Decimooctauo qꝛ excōicati, vel ſuſpenſi ab officio: de accuſa.olim.per Inno.de teſtibus.teſtimonium: de elec.cum nobis per eum. Decimonono qꝛ fuerunt iudices,vel aduocati:vel adſeſſoꝛes:vel arbitri: vel pꝛocuratoꝛes in cā.e.t.dilecto.⁊.c.Roma.lib.vj.de tranſac.ex literis per Inno.⁊ alios.ij.q.vj.ſtatuendum:⁊ de accuſa.cum dilecti.per Inno. Uigeſimo qꝛ ſunt clerici ⁊ ſine licentia ep̄i ferunt teſtimoniū: qd non pn̄t.extra de iura.ca.j.§.fi. Uigeſimopꝛimo: qꝛ ſocij criminis contra alios teſtificantur ⁊ confitent̄:extra de confeſ.c.j.legit̄ ⁊ no.⁊ de teſti.veniens.j.xv.q.iij.nemini. Uigeſimoſecundo qꝛ laici in criminalibus teſtificant̄ ꝯtra clericos ſed ſuper hoc vide quod legit̄ ⁊ no.ij.q.vij.c.j.⁊ in ſumma.⁊.c.laicos ⁊.ca.clericos:extra.e.tam literis:de accuſa.cum.P.manconella. Uigeſimotertio qꝛ volunt eſſe accuſatoꝛes ⁊ teſtes:extra de ſimo.licet heli. Uigeſimoquarto:qꝛ volūt eſſe iudices ⁊ teſtes.iiij.q.iij.§.Itē in criminali.verſi.nullus vnq̄z. Uigeſimoquinto: qꝛ qui inhabiles ad ſacerdotium ſunt in cauſa criminali volunt contra ſacerdotes teſtificari.ij.q.vij.ipſi apoſtoli. Uigeſimoſexto qꝛ ep̄s ⁊ pꝛeſbyter volunt teſtificari:quum aliter veritas ſciri poſſit.xj.q.j teſtimonium.in fi. Uigeſimoſeptimo qꝛ volunt in ſcribi teſtes:vel ſe permittunt in inſtrumentis conficiendis ſecularium ſine licentia ep̄i.xiiij.q.ij.§.pōt etiam.⁊.c.ſequenti qualiter punit̄ teſtis falſus:extra e.t.teſtimonium.de crimi.fal.c.j.iij.q.ix.nihilominꝰ.v.q.vj.c.qꝛ iuxta.in.l.pꝛeſbyteri.xxiij.q.v.rex debet.xxxiij.q.v.hoc imago. Uigeſimooctauo qꝛ clericus fert teſtimonium in cauſa criminali ꝯtra laicuz:ꝯtra id.quod legit̄ ⁊ no.xi.q.j.teſtimonium.lj.diſt.ca.j.in glo.quicunqz.⁊ per Inno.extra de accuſa. cum.P. Ultimo ſciendum ꝙ quantū per teſtimoniuz falſuz vel ſubticendo verum:teſtis dānificauit:partem cōtra q̄z inducit̄.vel partem que eum inducit:intantū tenet̄ ei ad intereſſe in vtroqz foꝛo:⁊ ſuper hoc vide quod legit̄.⁊ no.xj.q.iij.de crimi.fal.ca.j.xxxiij.q.v.hec imago.al's eſt.c.per ſe.⁊ incipit,ſatis.in glo.j.accuſatione.iij.q.iij.in ſumma.⁊.xxiij.q.v.rex debet.⁊.vj.q.j.quicunqz:⁊ adde quod no.v.q.vj.pꝛeſbyteri.ij.⁊ quod ſcripſi.j.xlvij.c.in.§.ſed non de here.verſi.quod de teſtibus.

De peccatis accuſatoꝛum: ⁊ qui ſunt qui accuſare non poſſunt. Cap. 39.

In quibus peccant accuſatores tractādū eſt. Accuſare aūt nihil aliud eſt, q̄z reum criminis aliquem per libelluz deferre:vel facere ad vindictam: vt extra d accuſa.ſuper his.C.qui accu.non poſſunt: cum rōnibꝰ ⁊.l.non igno.⁊.l. ſiquis ex familiaribꝰ.ff.de priua.delic.l.vlt.ij.q.viij.libelloꝛum: Accuſatoꝛ aūt vocatꝰ eſt quaſi accuſatoꝛ:qꝛ ad cauſam vocat eum quem appellat:extra de verb.ſignif.foꝛus.ver.accuſatoꝛ. Peccant aūt pꝛimo:qꝛ multi accuſant: qui accuſare non poſſunt multiplr̄.ij.q.j.pꝛohibent̄.xv.q.iij.de crimine.niſi in exceptis criminibꝰ.e.q.nemini:de ſimo.tanta:⁊ pꝛe.ca.pꝛohibent̄.§.mulierem.Item pupilli.ff.e.qui accuſare.⁊.l.ij.§.pupillus.⁊ pꝛe.c.pꝛohibent̄:niſi in caſibus in quibꝰ admittunt̄ a tutoꝛe actoꝛe.ff.eo.l.j.§.j.milites.C.qui accuſa.non poſ.l.non pꝛohibent̄.⁊.l.ſi crimen:magiſtratus.Infames qui duo iudicia aduerſus duos

Accuſare quid ſit.

Accuſatores in quibus offendunt: Accuſare qui non poſſunt.

reos ſupſcripta hn̄t. Qui receperunt nummos ad
accuſandum:vel non accuſandum. Libertini ꝯtra
patronos qui ſubornati falſum teſtimonium dixe-
runt. Mimus.l.aureis hn̄tes:hi tn̄ oēs ſi ſuaruȝ in-
iuriarum,vel ſuoꝝ propinquoꝝ mortem proſequā-
tur:ab accuſatione non repellunt vt.l.pre.canoniza
ta. Prohibent criminoſi:q2 criminoſus crimino-
ſum accuſare non pōt.iij.q.vij.qui ſine.c.poſtulatus
ꝛ.§.porro.ad ſi.j.q.j.multi.etiam ſi modo non ſunt
criminoſi:q2 ſufficit ſi fuerunt.vj.q.j.qui crimē.xxv.
di.c.vlt.vt no.Oſti.in ſumma de accuſa.§.quis poſ-
ſit.verſi.alij propter crimen.vide.e.t.cum.P.man-
conella:ꝛ quod ibi no.ꝛ de ſimo. per tuas.j.in gloſ.
magna que incipit:regularē:ꝛ quod legit e.t.de accu
ſa.c.j. Item qui ad magos currunt.ij.q.viij.quiſqs.
Item qui ſemel calunniati ſunt.ff.e.ſi cui.§.hiſdem.
Uel q2 ſemel deſtiterunt.ff.ad turpil.l.ij.ex.e.veniēs.
Itē inimici ꝛ cū inimicis cohabitātes.ex.e.cū.P.
ꝛ.c.meminimus.c.repellant.ꝛ.c.cum opporteat.iij.
q.v.q2 ſuſpecti. Item aliqui propter ſuſpitionem
turpis queſtus:extra qui ma.accu.poſ.ſignificante.
Item aliqui pp participationem eiuſdem criminis
extra de adul.c.vlti.ꝛ penulti.de teſtib9 veniens.j.C.
de libe.cā.ſi filium. Item bn̄ficiati ꝯtra eccleſiam.
extra de poſtu.c.vlt9 Item liberti eccleſie contra ec
cleſiam.xij.q.ij.liberti.ꝛ.c.viij. Item aliqui pp re-
uerentiam ꝛ conditionem ſuaȝ:vt q2 ſunt liberti vel
liberi vel ſerui.ij.q.vij.querendum. vel familiares.
ff.e.qui accuſare.in ſi.ꝛ.l.hi tn̄.§.j.C.qui accuſa. non
poſ.iniquum.ꝛ.l.ſiquis ex familiaribus.ꝛ.l.vlt.Tn̄
familiares admittunt contra epm̄:extra.eo.nulli ꝛ
canonici contra prelatum.extra.e.licet.ꝛ.c.veniens.
ꝛ monachi contra abbatem:extra.eo.olim.J.U.ꝛ.
P.ꝛ.c.ex parte.l.ſi magnum.ꝛ.l.pp:de his oīb9:in
pre.l.cano.prohibent.ꝛ.ff.e.qui accuſare.iiij.vlt.c.j.
c.oībus.Admittuntur tn̄ hi oēs ſupradicti:excepto
inimico capitali,qui nunq̄ȝ admittit.iij.q.v.c.ij.ꝛ ð
ſimo.licet.ꝛ.c.per tuas:in exceptis criminib9: extra
de preſump.literas:de ſimo.tanta.xl.diſt.ſi papa.xv.
q.iij.ſane.c.nemini.no pre.c.per tuas.ij.q.j.in primis
Secundo peccant:q2 multi accuſant mortuos: qui
accuſari non pn̄t.xxxiij.diſt.quorundam.xxxiij.q.ij.
admonere:vbi de hoc,niſi in caſib9 no.in pre.c.quo
rundam:ꝛ.xxiiij.q.ij.in ſumma. Tertio,q2 quidaȝ
accuſant papam:qui accuſari non pōt:niſi de hereſi.
xl.di.ſi papa:vide Inno.extra de elec.licet. lxxix. di.
ſiquis pecunia.ix.q.iij.nemo:ꝛ tunc vocato cōcilio
ſm Oſtien. vt no.extra de accuſa.§. quis accuſari.
verſi.regulariter:in ſumma : probat hoc clare. xvij.
di.§.hinc etiam.xxj.di.nunc aūt:ſatis de hoc dixi in
prima parte iſtius operis circa prin.preſertim in.iiij.
ꝛ.v.ꝛ.vj.c.Imperator aūt ꝛ quilibet ex rōne pecca
ti in quo ſubeſt pape:accuſari pōt coram eo. vn̄ im-
perator ſnmmittit ei caput ſuum ꝛ leges ſuas. C. de
ſum.tri.l.vlt.ꝛ.l.j.in auten.vt clerici apud propri. e-
piſ.conue.§.ſi vero eccleſiaſticum.coll.vj.extra de iu
dic.nouit. Quarto:q2 accuſant iterum accuſatos ꝛ
de crimine abſolutos:extra.e.de his.xxiij.q.iiij.ſi il-
lic.ij.q.ſi.in ſi.ꝛ.q.iij.§.notandum. Quinto:q2 qui
dam accuſantes deſiſtunt ante inſcriptionem factā:
tenent ante accuſationem iniuriarum illis quibus
libellos obtulerunt.ff.de iniurijs.l.item apud labeo
nem.§.ſiquis de bello. Sexto:q2 calumniant.falſa
crimina ſcienter intendendo,ꝛ preuaricant vera cri
mina abſcondendo,ꝛ cum reo colludendo proprias
probationes diſſimulando ꝛ tergiuerſantur in totū
ab accuſatione abſq3 oblatione deſiſtendo:de hoc.ij.
q.iij.§.notandum.ij.ꝛ extra de colluſi.dete.per totū.
Septimo:q2 recipiunt pecuniam ad accuſandū:vel
non accuſandum,ad cuius reſtitutionem tenentur,
etiam in foro anime:q2 contra.l.mercati ſunt.ij. q.j.
prohibent:dabitur aūt illa pecunia non illi qui tur
piter eam dedit,ſed in cuius leſionem data eſt. legit
ꝛ no.j.q.j.in cū.ꝛ in glo.non ei.ꝛ.l.cōcuſſionis.Oc-
tauo:quia non accuſant ex charitate propter q̄ȝ fie-
ri d3 accuſatio al'.admitti non d3.iiij.q.iiij.nullus in
troducatur:de accuſa.qualiter.ij. Nono quia nō ac
cuſant in ſcriptis.ij.q.j.legum.ꝛ.q.iij.ſiquis iratus.
ꝛ.q.viij.accuſatoꝝ. Decimo:quia accuſant abſen-
tes:de hoc.iij.q.ix.in ſumma ꝛ per totum. Undeci
mo:quia heretici ꝛ pagani ꝛ apoſtate:ꝛ alij infide-
les accuſant fideles:contra can.ij.q.vij.pagani.iij.q.
iiij.alieni,ꝛ.c.ſeq.iiij.q.j.c.j. Duodecimo : quia cri-
minoſi.vj.q.j.qui crimen.iij.q.v.conſtituimus.ꝛ.ij.
c.ſeq. Decimotertio:quia conſpiratores.iij.q.iiij.cō
ſpiratores,ꝛ inceſtuoſi. e.q.conſanguineoꝝ:ꝛ hoīes
male opinionis.iij.q.v.ſuſpectos:ꝛ litigioſi ꝛ calum
niatores.e.q.nullus:ꝛ infames.pre.c.nullus:de ac-
cuſa.cum oporteat,ꝛ inimici vt dixi.iij.q.iiij. detra-
ctores.ꝛ pre.c.cum oporteat. Decimoquarto:quia
excōicati.iij.q.iiij.nullus cum.c.ſe.iiij.q.j. c.j Deci-
moquinto:quia ſortilegi ꝛ diuinatores.iij.q.v.con-
ſtituimus. Decimoſexto:perſecutores epoꝝ. iij. q.
iiij.hi qui.ꝛ in tota illa queſtione ponuntur qui re-
pelluntur ab accuſatione:ibi vide.Decimoſeptimo:
quia qui ſacerdotes eſſe non poſſunt,ſacerdotes ac-
cuſant contra id.ij.q.vij.ipſi apoſtoli.vj.q.j. oēs ve-
ro.ꝛ.c.ſacerdotes. Decimooctauo:quia laici epos
paſſim accuſant.ij.q.vij.c.j.ꝛ ſeq.v.c.ꝛ.c.oues. cū.ij.
c.ſeq.Et clericos.e.q.nullus laicus:ꝛ.ij.c.ſeq.ꝛ.c.ſi-
cut.ꝛ.c.in ſancta.ꝛ.c.laicus. extra de teſti. de cetero.
xv.q.iij.§.j.Niſi ſuam vel ſuoꝝ iniuriam perſequat.
iiij.q.vj.oībus:ꝛ adde quod no.ij.q.vij.in ſumma.ꝛ
c.laicos in glo.certum:ꝛ extra de accuſa.c.pen. De-
cimonono:quia accuſati accuſant.iij.q.xj. neganda
ꝛ.§.neganda. Uigeſimo:quia mala conſcientia:vel
inani gloria accuſant.ij.q.vij.ſiqui ſunt.Uigeſimo-
primo:quia accuſant procuratores.v.q.iij. in crimi
nalibus.ij.q.viij.per ſcripta. Uigeſimoſecundo:q2
accuſant anteq̄ȝ annuntient ei quem accuſare vo-
lunt:ꝛ ideo non eſſent audiendi. ff.de adul. denun-
tiaſſe.no.ij.q.viij.per ſcripta.in glo.pōt Uigeſimo-
tertio:quia vir adulter accuſat de adulterio vxorem
xxx.q.v.chriſtiana,extra de adul.c.penul.ꝛ vlt.ꝛ.vj.
oppreſſam.xxxij.q.v.ita ne.cum.c. ſeq.ꝛ que crede-
bat maritum mortuum.xxxiiij.q.j.cum publicani:
vide quod legitur:ꝛ no.extra de ſe.nup.c.ij. Et quā
cognouit alius ſub ſpecie mariti.xxxiiij.q.ij.in lectū
ꝛ quam poſt adulterium ſcienter cognouit.xxxij.q.
j.ſiquis vxorem:ꝛ quam ipſe tradidit adulterandā
extra de eo qui cognouit conſangui.vxo.ſue.diſcre-
tionem:de his caſibus no.de marito. xxxij.q. vj. in
ſumma:ꝛ pre.c.penul.de adul. in glo.ſic.ff. Uigeſi-
ſimoquarto:q2 gradus conſanguinitatis accuſant
extranei ꝛ iuuenes,non propinqui ꝛ antiqui.xxxv.
q.vj.c.j.ꝛ ſe.ꝛ qui ma.ac.poſ.veſter.Uigeſimoquin-
to,quia non accuſant zelo iuſtitie:ſed ex malitia : q̄ȝ
pauciſſimi de hoc euadunt:q2 deum non habēt pre
oculis:ſed propriam vltionem : vnde ꝛ ſi accuſatio
ſit leuiſſima intentio non eſt recta.vnde ꝛ ſi in accu-
ſatione ſit veritas,in corde tn̄ eſt iniquitas:ꝛ ibi pec
catuȝ:de peni.di.iij.ille rex:vel odio.iij.q.v.c.iij.ij.q.

ſij.ſi quem.iij.q.iiij.clericus.ca.hi qui.ij.q.iij.ſiquis epm̄.ij.q.vij.ſiqui ſunt:extra de accuſa. cū opoꝛteat. Uigeſimoſexto:quia falſo epos accuſarunt, vel in pꝛobatione defecerunt.iij.q.x.placuit.c. ſi accuſatorū.iiij.q.vj.c.j.⁊.c.vlt.iij.q.x.eos qui.v.q.vj.epiphanium.ij.q.iij.ſiquis epm̄. Uigeſimoſeptimo:qꝛ pꝛecio vel pꝛomiſſione deſiſtunt ab accuſatione.ij. q.iij. ſiquem. Uigeſimooctauo:qꝛ ſine deliberatione accuſant contra id qualiter.ij. circa pꝛin. Uigeſimonono:quia accuſant notoꝛia:ex̄ de accuſatione euidētia.ij.q.j.manifeſta. Trigeſimo:quia iurant quidam non accuſare:⁊ poſtmodum accuſant: vn̄ ⁊ periuri ſunt:nec ad accuſandum debēt admitti:ex̄.e.veniēs. Trigeſimopꝛimo:qꝛ accuſant in eadem cauſa ī qua tulerunt teſtimonium:ex̄.e.cum. P.manconella.de penitentia iniuſte accuſantis:ex̄.e.accuſaſti:⁊ de pena de calum.c.j.quid aūt ſit accuſatio,inquiſitio,infamatio,denuntiatio.⁊ que vel affectus imponatur conuicto in quolibet modo agendi in ſimonia, vel alijs.e.t.c.inquiſitionis.c.cuꝫ opoꝛteat.c.qualiter.ij. de ſimo.dilectus filius.A.c.licet heli.ſm Inno.⁊ alios.ij.q.viij.in ſumma.De accuſationibus clericorum ⁊ qualitatibus accuſatoꝝ: ⁊ an admittant ad accuſandum niſi illi quoꝝ intereſt:per alios doctores ⁊ per Inno.e.ti.cuꝫ. P.de teſti.ex parte.A.ij.q.j.ſi peccauerit.Trigeſimoſecundo, quia accuſant antequam moneant accuſandū:de quo vide quod no.j.q.iij.ex multis:in glo.c.ſimo.⁊.q. vij.requiritis: in glo.hic collige.ex̄ de accu.inquiſitionis,in glo.videtur:⁊ melius.ij.q.vij.accuſatio.j.in glo.hec de ſimo.licet heli.xij.q.ij.indigne pars:ex̄.e.c.ij.⁊.c.qualiter.ij.⁊.c.ſuper his de re.iu.ad apoſtolice.li.vj.de calum.c.ij. Trigeſimotertio:qꝛ accuſant illi quoꝝ actoꝛes repellunt:ſed hic vide quod no.ex̄ qui matri.ac poſ.cum in tua:⁊ in glo.hic habes. Trigeſimoquarto: qꝛ emuli vide quod legit ⁊ no.ij.q.vj.decreto. Trigeſimoquinto:qꝛ ſuſpenſi ab officio ⁊ bn̄ficio clerici alios accuſant:ſuper hoc vide ex̄ de excep.apoſtolice.ij.q.vij.ipſi apoſtoli.xxiiij.q.j.audiuimus. Trigeſimoſexto, qꝛ volunt eſſe accuſatoꝛes ⁊ teſtes: vide.iiij.q.iiij.in ſumma de ſimo.licet heli.In quibus caſibus non pōt quis etiam pꝛo facto pꝛopꝛio accuſare.iiij.q.vj.oībus:notatur.§. quis pōt accuſare: ⁊ quis non.e.t.c.j.nulli ex parte.lxxxj.di. Maximianus.An oꝛdinatus ſimoniace oꝛdinatoꝛem valeat accuſare.vj.q.j.§.poꝛro.An vaſallus pōt dn̄m accuſare.xxij.q.vj.de foꝛma.An pꝛopter minoꝛem excōicationē remoueat quis ab accuſatione:ex̄ de excep.a nobis:de ſen.ex.in pꝛeſentia. Trigeſimoſeptimo: quia libidine vindicte quidam accuſant: ſuper quo vide quod no.Inno.de elec.dudum.ij. ⁊ quod dixi.s̄.e.verſi.xxv. Trigeſimooctauo:quia pactum vel iuramentū fecit de non accuſando:ex̄ de iureiu. quēadmodum.§.fi.⁊ vide.s̄.c.verſi.xxx.An ſit peccatū: vel malum accuſare:⁊ quid de his qui per calūniaꝫ vel ex odio accuſant.ij.q.vij.ſiquis epm̄.vj.q.j.ſi oīa ⁊ ex̄.e.t.accuſaſti:de accuſationibꝰ,inquiſitionibus, denuntiationibus tractat.ij.q.vij.⁊.viij.⁊.iij. q. iiij.v.ix.x.⁊.xj.⁊.iiij.q.j.⁊.iiij.⁊.vj.⁊.v.q.iij.⁊.v.⁊.vj.q.j.⁊.xv.q.iij.per totum.De omni aūt dāno quod accuſatoꝛes falſo accuſantes:vel non pꝛobantes parti accuſate dederint:ad reſtitutionem tenentur.vt.s̄.dixi de aduocatis in.§.expeditis:in.cap.xxxvj.⁊ in.§.ad peccata:in fi.in.c.xxxix.⁊ vide quod ſcripſi.j.in.cap.xlvij.in.§.ſed vt de hoc.verſi,quod de accuſatoꝛibꝰ, ⁊ de teſtibus.

De peccatis notarioꝛuꝫ. Quod Epi poſſunt facere notarios. Cap.40.

De tabellionibus ſiue notarijs eſt dicendum.Et pꝛimo offendunt:qꝛ quuꝫ iurent inter alia exercere fideliter officium ſuuꝫ de his que videbunt ⁊ audiēt ⁊ pꝛo vtraqꝫ parte:hoc multi non faciunt.qꝛ plus vel minus ponunt in iuſtrumēto, q̄ꝫ viderint vel audierint:vn̄ incurrunt vitium falſitatis, ⁊ periurij:extra de pꝛeſum.illud:de pꝛeſcripti.ad audiētiā:in Auten.de tabel.coll.iiij.§.de tabulari.l.iij.li.x. *Notarij in quibus offendunt.* Secundo offendunt:quia quum ſint ſerui publici, qꝛ publice ſeruiunt.ff.rem pupill.ſal.fo.l.ij.ex̄ de vſuris:quáquam:lib.vj.⁊ iurauerint facere inſtrumēta quotiens fuerint requiſiti ab aliquo:⁊ ſuper quacūque cauſa de auditis ⁊ viſis:frequenter odio:vel timoꝛe alicuius dn̄i:contra cuius factum petit fieri inſtrumentum:pꝛece vel pꝛecio non conficiunt inſtramenta:in quo etiam caſu periuri remanent ⁊ executionez officij amittunt.vn̄ non pōt de cetero ſcriptura ſua fidem facere quum authoꝛ repꝛobetur: ex̄ de hereticis:fraternitatis:ſicut no. Oſtien. in ſumma: de fi.inſtru.§.quibus inſtrumentis.verſi.⁊ hi. Tertio conficiunt inſtrumenta quidam quum non ſint conſtituti notarij ab eo qui eos facere potuit.ſ.papa vel imperatoꝛ.Idem crederem de quolibet rege in regno ſuo:qui generalem iuriſdictionem ⁊ merum imperium hꝫ in regno ſuo.⁊ oīa facere pōt que expediunt regno ſuo:⁊ ſine quibus iuriſdictio ſua impediret.c.ad hoc.viij.diſt.quo.iure.xxiij.q.v.regum:de ſup.ne pꝛe.grandi.li.vj.ff.de iur.omni.iu.cui iuriſdictio:de officio del.pꝛeterea.c.ſuſpitionis:⁊ ſi ſeruat generalis conſuetudo in omni regno que ei iuriſdictionem dat.C.de eman.l.j.⁊ vlti.de fo.cō.cū contingat: ⁊ cuius memoꝛia in contrarium non exiſtit.iij.q.vj.hec quippe.ff.de aqua quoti.⁊ eſti.hoc iur.§.ductus: de verb.ſigni.ſuper quibuſdam.§.j.qui bene ad hec facit ſm Inno.vt no.ex̄.e.cum.p.tabel.Oſtiē.tn̄ no.in ſumma.ti.ne cleri.vel mo.§.que ſunt.verſi.ſed nūquid:ꝙ epi poſſunt facere tabelliones:⁊ hoc aſſerit ſicut.s̄.remotus dixi per.xiiij.fol.§.vlt.gn̄aliter.ver.ſpecialiter.in.c.xxix.Si aūt eſt legitime notarius inſtitutus ab illo qui potuit:⁊ perdidit inſtrumentuꝫ officij tabellionatus,quod nec alias pōt pꝛobare ꝑ teſtes ſufficit:ꝙ pꝛobetur ipſum per longuꝫ tempus maxime exercuiſſe officium,⁊ ꝙ inſtrumentis ſuis fides habebat per terram tāquam publicis: argu.ex̄.e.cum dilectus:de re.iu.ad pꝛobandum.ff.ad mace.ſi filius.ff.de of.pꝛeto.barbarius, ⁊ eſt expꝛeſſum in auten.de tabelli.§.penul.coll.iiij. Quarto quidā falſa ꝯficiunt inſtrumenta.ex̄.e.inter dilectos.Quinto qꝛ abꝛadunt vel cancellant vel vituperaturaꝫ faciunt in loco ſuſpecto,ſicut in incarnatione vel indictione:vel in oībus pꝛincipalibus:vel in pꝛincipali ſubſtantia facti:pꝛopter quod inſtrumentum totum ſuſpectum redditur:qnod dꝫ apparere non abꝛaſuꝫ: non cancellatum:non abolitum:nec in ſui parte aliqua vitiatum:ad hoc.C.edicto diui hadri. tol.l.vlti.ff.de his que in teſta.delen.l.j.ff.de pꝛoba.ſi chirographum:extra de reli.do.cum venerabilis.§. ſed pars veſtra:de crimi.fal.licet.§.v.⁊ ſe.de pꝛiuil.cum olim.ij.§.diſtinguentes:extra.e.inter dilectos.§.ſed cōtra ⁊.fi.inſtrumentum.⁊.c.ex literis:extra de reſcrip.ſi-

gniſicante.⁊.c,rodulphus. Sexto:qꝛ non ponunt pape vel imperatoꝛis,vel regis,vel annũ pontificatus,vel imperij,vel conſulis, vel poteſtatis ſub cuiꝰ regimine confectum eſt inſtrumentum. Item qꝛ nõ ponunt menſem ⁊ diem ⁊ indictionẽ:omnia.n. hec apponenda ſunt de iure ne inſtrumenta adulterina videant̃:vt in auten.vt preponat̃ nomen Imperatoꝛis inſtrumentis.§.j.⁊.ij.coll.v.⁊ quibus modis natura.effi.le.§.in maioꝛibus. col.vj.C.de apo.publ. l.j.in Auten.de exhi.⁊ introdu.reis.§.ſancimus.C.đ diuer.reſpon.per ſancimus:ex̃.e.inter dilectos.§.ſed econtra.xxiij.di.in nomine dñi. ff. quemadmodum teſta.aperi.l.ij.§.diem. Item ⁊ locus apponẽdus eſt c.ij.q.viij.libelloꝝ.C.de contrahen.vel commit.optimam:extra de teſti.ex tenoꝛe:ex̃ qui fi.ſint le.ꝑ tuas: de pꝛoba.qm̃ ibi,loco deſignando ⁊c. de teſti. cum cauſam:qđ legit̃ ⁊ no.extra de re iu.abbe.ſane.§.pꝛefatꝰ.ibi veluti locus et tempus.et in glo. Joan.an.ſ. donatio. Septimo : qꝛ non conſcribunt tot teſtes quot ſunt neceſſarij ſm̃ negotij qualitatez.in Antẽ. de tabelli. §.ſed etiam inſtrumenta.coll.iiij. Octauo,quia aliquotiens notarij non ſe ſubſcribunt:vnde ⁊ inſtrnmentum ſuſpectum redditur: vel ẽt partes vbi contractus celebꝛatur in ſcriptis. C.e. econtractus.⁊ ne fiſ.cre.l.ij. ex̃.e.inter dilectos. §. inſtrumentum:extra.de conuer.coniu.dudum.xvj.q.iij.§. põt etiam. Nono: qꝛ ſupꝛaſcribunt vel ſubſcribũt inſtrumento completo aliquid in fine addendo : ⁊ ex hoc ipſo inſtrumentum apparet falſuz.ff.ad.l.coꝛ. de fal. Paulus. Decimo.qꝛ litteras ſuas diuerſificant pꝛopter qđ eoꝝ inſtrumenta redduntur ſuſpecta:quia non eſt ſimilis litera:in Auten.in pꝛin.§. ⁊ in his vero.⁊.§.qui ſi. ⁊.§.ſi vero nullus. Undecimo:quia non faciunt mentionem in inſtrumento ꝙ contractus habuit teſtium pꝛeſentiam.in Auten. e. §.ſiquis ergo.⁊.§.ſed ⁊ ſiquis.in Auten.de heredi. ⁊ fal.§.ſi vero abſunt.col.j. Duodecimo:quia non retinent pꝛotocolla.vel abbꝛeuiaturas vel notas:ſicut iurauerunt ad que poſtmodũ recurri põt: extra. e.cum. P. Decimotertio:quia abbꝛeuiaturam:vel notam ita abbꝛeuiant ꝙ non intelligit̃ quid dicere velit:ſicut faciunt tota die tabelliones dicentes eodem anno ⁊ eodem die ⁊ menſe tali Petrus vendidit funduz ſuũ henrico pꝛecio.x. lib.renuntianti ⁊c. fuit fideiuſſoꝛ.G.⁊ B.renuntia ⁊c.⁊ ſicut plura ⁊c. vel ⁊.j.ponit quam decre.extra vt li.pẽ.eccleſia. ij.⁊ extra.e.accepimus.⁊.ij.q.j.in pꝛimis gloꝛioſus. Ita ꝙ non poterit bene ad talem notã recurſus haberi ſi contingat moꝛi notarium:extra pꝛe.decre.cuz. P. Decimoquarto:qꝛ notarij ſeculares facti notarij a laicis conficiunt inſtr̃a ſuper rebus eccleſiaſticis , ⁊ ſpiritualibus:contra id extra de iudic.de criminibꝰ. xcvj.di.bene quidem:⁊ contra id qđ no.Oſtien.extra ne cleri.vel mo.in pꝛe.§.que ſunt.verſi. ſed nungd.Adde hic qđ ſcripſi.s̃.§.vlt.gñaliter.ver.ſpecialiter.in.c.xxviij. Decimoquinto:qꝛ exercent officiũ tabellionatus clerici maxime circa tempoꝛalia cõtra id extra ne clerici.vel mo.ſicut:de hoc.s̃.dixi đ peccatis clericoꝝ in pꝛe.§.vltimo gñaliter.verſi.duo. in.c. xxix. Decimoſexto:qꝛ notarij in ſeculo facti religioſi exercẽt officium ſuum extra caſum hereſis , cõtra id qđ legit̃ ⁊ no.extra de hereti.vt officium.§. ad conſcribendas.⁊ in glo. per hanc literam. Decimoſeptimo:qꝛ ſcribunt aliquid in inſtrumento qđ eſt cõtra ius:qđ dic vt no. Inno.de teſta.filius. Decimooctauo:qꝛ aliquotiens inſtrumenta faciunt per aliũ tranſcribi:⁊ ipſi nec per ſubſcriptionem aut alio modo legitimo faciunt notuz qđ ſua authoꝛitate factũ eſt.c. ff.de admi.tu.l.tutoꝛ.§.j. geſſiſſe. ſuꝑ quo vide Innoc.extra de pꝛoba.quem.in Gloſ.per ſe. Decimonono:qꝛ dicũt ſe aliquotiens manu pꝛopꝛia ſubſcripſiſſe:⁊ tñ ſubſcriptio de alia manu eſt:et tunc nõ valet inſtrumentum:extra.e.inter dilectos. Uigeſimo faciunt inſtrumenta quum non pñt eſſe notarij vel officium exequi:qꝛ perſecutoꝛes card.vel filij eorum,aut nepotes per rectã lineã deſcendentes:extra de penis:felicis.§.j.cũ.ij.§.ſe.vel.vj.vel fautoꝛes hereticoꝝ:ex̃ đ her.excõicamꝰ.§.credẽtes.ibi.Si tabel. et e.t.c.ij.§.heretici.li.vj. Uigeſimopꝛimo: qꝛ faciunt inſtrumenta ſcienter ſuper vſuris et periuri ſunt.vide.s̃.e.verſi.ij.qꝛ qñ creant̃ iurant ꝙ hoc non faciẽt ergo de cetero nec teſtificari poterunt : nec publica conficere inſtrumenta. Periurus.n. teſtificari non põt quantumcunqꝫ penitentiã fecerit: extra de teſti. ex parte.A.et.c.fi.ex hoc etiam ſunt infames.vj.q.j. infames:quibus ſunt actus legitimi interdicti. extra de teſti.licet ex quadam.rñſo.j. ad fi. ſm̃ Oſtien. qui ita no.in ſumma extra de vſuris.§.an aliquo caſu.verſi.quod de notarijs.hoc exaudio ſi eſt notoꝛiũ rei euidentia:qꝛ cũuictus vel confeſſus in iure alias ſecus.viij.q.iiij.nonne.ff.de of.pꝛeto. barbarius: extra de re.iu.ad pꝛobandum. Credo etiam talem notarium participem vſurarum ⁊ pꝛo rata ſua vel foꝛſan pꝛo toto per iura que ſequuntur ad reſtitutionẽ vſurarum teneri authoꝛizando eas in inſtrumento ſuo. Nam ⁊ ſubſcriptio conſenſum,⁊ appꝛobationẽ inducit:extra de re.iu.cum inter vos.C. ſi certum peta.mutui.C.de admi.tu.ſi nõ ſubſcripſiſti.ff.de dona. nec ignoꝛans.C.deſiderius.ſi pater.C.de re.non al'.l. ij. Uigeſimoſecundo qꝛ recipiunt pꝛecium maius q̃z oꝛdinatum eſt in terra illa:vñ quaſi crimine concuſſionis tenentur ad reſtitutionem ſuperflui quod receperunt in foꝛo penitentie in foꝛo iudicij pena quadruplici puniuntur:⁊ hoc no.xxiij.q.j.paratus. in fi.in glo.vlt.⁊.c.militare:in vlt.glo. Uigeſimotertio qñ non eſt pꝛecium oꝛdinatum : nimis magna extoꝛquent ſalaria:que ſunt per iudicem compeſcẽda ⁊ taxanda:legitur,⁊ no.extra de reſcrip. ſtatutuz §.notarios:et in glo.nota.li.vj.in quo caſu tenentur extoꝛſionem ſaltez pauperibus erogare.xiiij.q.v.nõ ſane:de omni aũt damno quod patroni intulerint ꝑ ſua inſtrumenta vel falſa vel non ſufficienter facta: per ignoꝛantiam vel negligentiaz vel al's qualitercunqꝫ ad reſtitutionem tenentur:vt pꝛeal.c.ſane, ſicut ſupꝛa dixi in tribus.§.pꝛoximis in fi.de aduocatis ⁊ de teſtibus ⁊ accuſatoꝛibus.

De vitijs iudicum quoꝛumcunqꝫ. Cap. 41.

NUnc ad iudicum quorũcunqꝫ vitia deſcendamus. Judex aũt dictus eſt quaſi ius dicens populo: ſiue ꝙ iure diſceptet. Iure aũt deſceptare eſt iuſte iudicare : non eſt ergo iudex ſi non eſt in eo iuſtitia:extra de verbo ſign.foꝛus.verſi iudex. xxiij.q. ij.c.j. Judicis officium gñale ⁊ merum,eſt rõnabilis ⁊ equus motus iudicis:quo inductus condẽnandos condemnat : abſoluendos abſoluit: penas vel mulctas infligit vel remittit : deneganda denegat: concedenda concedit:⁊ facienda facit , ſm̃ ꝙ decet regendo ſeipſum ⁊ ſubditos ac dño famulando: qꝛ Judicis officium.

Non

Iudices in quibus peccent.

non poteſt iuſtitia cuz ſcelerato homine habere cõmertium.pre.c.forus.verſi.non.n.⁊ ad hoc pertinet qđ legitur ex̄ in phemio decre.§.Ideoqꝫ lex prodiꝭ ⁊ inſti.de iuſti.⁊ iur.rñſo.j.⁊.§.iuris precepta.j.di.cõſuetudo:⁊ di.iiij.facte. Peccant aũt iudices primo qꝛ multi iudicant ⁊ locum tenent iudicis: qui non pñt eſſe iudices:vt quia ſeruus qui nec iudex,nec arbiter eſſe poteſt.ff.de arbi.pedius.§.fin.Si tñ crediꝭ liber ⁊ ſententiaz ferat:tenet ſentẽtia.iij.q.vij.§.tria verſi.verum.c.ff.de decur.herẽnius modeſtinus:inſti.de teſta.§.ſed debet.C.de teſta.l.j.ff.ad mac.l.iij.in prin.C.de lati.liber.tol.l.j.§.ſed ⁊ quid dñi.§.ſed : ⁊ ſiquis homini libero.ff.de of.preto barbarius ſic dicimus in excõicato.c.extra de procur.c.fi.de except.exceptionem:de re iu.ad probandũ: ⁊ de excep.pia.§.ſi vero poſtmodũ.⁊.§ ſed ſi poſt qꝛ femina.xxxiij.q.v.mulierem.xv.q.iij.§.vbi de hoc:⁊ ex̄ de arbi. cũ dilecti,de bis duobus.iij.q. viij.§. tria in prin, quia imperitus maxime in iure:de conſang.c.j.xx.di.§.j.⁊ improuidus:extra de of.iudic.dele.cum.R.canonicus:⁊ non eſt perſona eccleſiaſtica : que iudicare habet de eccleſiaſticis:⁊ idonea ⁊ diſcreta pre.titu.ſi pro debilitate:de re.poteſt.ſtatutũ.li.vj.de iudi.de criminibus:de arbi.contingit. Quoad cauſas temporales ſufficit ꝙ peritiam habeat vel per lectionez librox,vel per experientiam.c.C.de epiſ.⁊ clerici.parabolarum.C.de iudicijs certi iur.eſt:in auten.de iudic.j.rñſo.coll.vj.Si aũt committereꝭ cauſa eccleſiaſtica laico ſimul ⁊ clerico non teneret cõmiſſio.c.s̄ de ele.maſſana:de conſtitu.eccleſia.⁊.c.que in eccleſiarum.de immu.ec.aduerſus:niſi a papa fieret ex certa ſciẽtia:qui etiã mulierez dare poſſet.ij.q.v.mẽnaz.xxiij.q.iiij.ſi quos ſubſcriptione.xij.q.ij.cum deuotiſſimã ſm Oſtien.in ſum.de of.dele.ſi.cui.verſi. gnarus:qꝛ furioſus.iij.q.ix.indicas. xxxij. q. vij.neqꝫ furioſus.xvij.q.j.ꝯſaldus:⁊ pre.§.tria: vbi etiã prohibentur natura impubes mutus ⁊ ſurdus:qꝛ infamis:de teſti.licet:ex̄ de ex.pre.inter dilectos:qui ſunt infames.quere.iij.q.iiij.hi qui.⁊.q.v.omnes.⁊.c.conſtituimꝰ.vj.q.j.infames : ⁊ pleniſſime.s̄.in prima parte.§.eſt aũt ſciendum.⁊.§.ſe.ſunt aũt infames in.xlix.c.Itẽ qꝛ minoris etatis:ex̄.e.cũ viceſimũ.verſi.no.Inno.q̄ꝫ etatẽ debent habere iudices delegati, ⁊ arbitri. Item qꝛ religioſus.xvj.q.j.de preſentium.niſi a papa ſibi fieret cõmiſſo ⁊ ſcientia: extra de priuil. cum olim.ij.Unum tñ nota,ꝙ licet infamia impediat ordinarium iudicem demerito vite : tñ non poteſt repelli per exceptionem quãdiu ab eccleſia toleraꝭ, ⁊ tenet ſententia lata.viij.q.iiij. nonne : ex̄ de cohabi.cleri.⁊ mu.veſtra:delegatus aũt repellitur per exceptionem:extra de reſcrip.ſciſcitatus es ſm.Oſti.qui ſic no.in ſumma de of.or.§.quis poſſit:in fi. Secundo peccant:qꝛ delegati ſepe formã mandati non ſeruant:vñ non valet qđ agunt.extra de reſcriptis.cuz dilecta:de reſti.ſpo.piſanis. Tertio:qꝛ non expediũt prius qđ prius expediri mandaꝭ:vt pre.c.piſanis,⁊ de of.dele.venerabili:vbi de hoc.C.de rei ven.ordinari:extra cauſa poſ.ad vlti. Quarto : qꝛ non admittunt exceptiones legitimas:extra de of.dele.ex parte.ij.⁊.c.ſuper e.de iudic.exhibita:de preben.c.fi.niſi mera executio demandetur.e.t.ſ.de of.dele. paſtoralis.§.qꝛ vero. Quinta:qꝛ non faciunt dari copiam atteſtationum:extra de accuſa.olim.I.U.⁊.P.§.ſi vero. Sexto:quia non aſſignant diem ad ſententiã audiendaz:⁊ procedunt ſic contra non contumaciã de accuſ.qualiter.ij.§.debet. Septima quia in multis alijs articulis non ſeruant iuſtitiã quam ſeruare ſummum bonum in hac vita eſt.xij.q.ij. cum deuotiſſimam.vnde non eſt iudex quum non ſit in eo iuſtitia.xxiij.q.ij.c.j.⁊ pre.c.forus. vnde imperator in votum gerit:nihil in iudicijs preterquam iuſtitiam locuz habere debere.C.de appel.eos qui reſponſo.j.⁊ debet reddi ius ſine delectu perſonarum:de iudic.nouit.§.j.Nec debet pretextu delicti iuſtitiam denegare.ff.ex quibus cauſis ma.ſed ⁊ ſi per pretorem.§.actio:de priuil.dilecti.c.quanto:de except.cum inter priorem ⁊ iudex iuſtitiam denegãs cõuenitur.xxiij.q.ij.dñs.⁊.q.v.adminiſtratores.iij.q.vij.qui ſine.in auten.vt diffe.vidi.§.penul.⁊.fi.coll.ix.C.de appella.ſi appellationem ⁊ iudex ſecularis qui clericis , vel perſonis eccleſiaſticis iuſtitiaz denegat tertio requiſitus,iuriſdictionem ammittit:vt in li.feu.in conſtitutione frederici:Hac edictali. Octauo:quia nõ puniunt delinquentes:quia delicta in lucrum conuertunt:extra of.or.irrefragibili.§.fi.de vi.⁊ ho.cleri.vt clericorũ.§.penul.non.n.res ſunt : que delinquunt: ſed ipſe perſone que res poſſident. Sed praui iudices conuertunt ordinem eos qui digni ſunt poſtea dimittunt:alijs aũt auferunt res,ſed non debet peccatum conuerti in pecuniam:extra de penis : licet: vbi de hoc,ne iudices alienam litem reputent ſuam predam.C.ad.l.Iuliam.repe.omnes.xvj.q.j.predicator:in auten.vt iudices ſine quoquo ſuffra.§.cogitatio. Sed contra:quia bene imponitur pena pecuniaria pro delicto.xxiij.q.v.ſi vos.vbi de hoc.xviij.q.vlti.§.ſi.extra de of.or.dilectus:de delic.pue.c.ij.de rap.in archiepiſcopatu:de male.c.ij.de penis:preſbyteri.Solutio. Siquis accuſatus ſit ⁊ conuictus, ⁊ certa pena reperitur in iure: vel illa infligienda eſt, non mollior: vel durior:alioquin iudex infamis ſit.C.de.pu.ſeu priua.ſeruos qui in fi.C.ne ſan.bap.reiteretur.l.iij.in fi.niſi in cauſa ſubſit.ff.de penis.reſpiciendis,⁊.l.ante facta in fi.⁊.l.hodie:de his qui no.infa:quod ergo.§.pena grauior.C.ex quibus cauſis infa.irroga.⁊ ſi ſeuerior:de tranſac.c.ſi.in princ.Ubi vero certa pena ſtatuta non eſt:vel ex officio mero, ⁊ puro inquiritur:iudex procedere debet equitate ſeruata,in humaniorem partem declinando. pre.c.ſi.de tranſac.Nõ tamen debet leuare penam ex auaritie fomite,quod intelligo quando eam ſibi retinet ⁊ ſic loquuntur prime concor.Generaliter vero poteſt punire pecuniarie cauſa correctionis: penam in pias cauſas expendendo:non ſibi retinendo.Contradicunt expreſſe iura pro contra all.que innuunt ꝙ ſibi detinere poſſint penas: excepto.c. preſbyteri: quod loquitur in caſu ſpeciali de morte preſbyteri: ⁊ pro hoc expreſſe facit de ſen.ex. venerabilibus.§. deniqꝫ lib.vj.adde quod ſcripſi.s̄.eo.§.ſed vt ſciant. verſi.an prelati.in.c.xx.⁊ ſic loquuntur contra:quia ſiue plectendo:ſiue ignoſcendo:hoc ſoluz bene agiꝭ: vt vita hominum corrigatur.xxiij.q.v.prodeſt.C.de modo mulcta.l.v.Intellige etiam qñ mulcta leuatur propter delictum:de ipſa ſatiſfaciendum eſt leſis, vt in auten.de manda. princi.§. ꝙ ſi delinquentes. coll.iij.Regulariter etiam quoad correctionem pertinet,puto ꝙ ea ſit pena que magis timenda eſt:infligẽda:extra vt li.non con.qm̄ frequẽter.§.ſi. xxiij.q.iiij.ea vindicta.ſm Oſtien.qui ita no. in ſumma de of.or.§.quid pertinet.verſi.debet:cum ſeq. Nono: quia quum puniunt malefactores delectantur in pena eox non condolendo ijs quos puniunt : qꝛ vera iuſtitia compaſſionem habet.xlv. di. vera.xlvj.diſt.

hoc hꝫ propꝛium:vñ narrat Gregoꝛ.in dialogo.iiij.
li.iij.c.quidam miles Romanus ⁊c.ꝙ Petrus fa-
milie eccleſiaſtice maioꝛ deoꝛſum poſitus in locis te
terrimis magno pondere ferri ligatus viſus eſt a p̄-
dicto milite Romano: que idcirco ſe pati dicebat:
qꝛ ſiquando pro facienda vltione iubebatur ad in-
ferendas plagas: plus ex crudelitatis deſiderio q̄ꝫ
ex obedientia ſeruiebat. Decimo:qꝛ vt appareāt iu
ſti:ad mundi gloꝛiam iuſtitiā ſe monſtrant facere:ſꝫ
iniuſtitiam ſceleratā committunt innocentes con-
demnādo.Piere.vij.xxiij.q.v.reguꝫ. Undecimo:of
fendunt grauiſſime qꝛ quum accuſatos vel viles te
ſtes toꝛqueri faciunt habitis pꝛeſumptionibus:vt
no.j.c.j.alle.c.cum in contēplationem.⁊.c.per tuas:
in glo.talis:ſic contra iura toꝛquen.ꝙ moꝛtis incur
runt periculū:ex quo toꝛtoꝛes ⁊ iudex pꝛecipiēs peſ
ſime homicide ſunt ⁊ irregulares . Non.n. toꝛtura
ad moꝛtem fit:ſed ad veritatē trahendam.ff.de que
ſtionibus.l.ductus:⁊ per totuꝫ.⁊.v.q.v. illi verſi.de
hoc qui.ibi.religioſus toꝛtoꝛ.q.d.temperatus toꝛtoꝛ
nos interrēptoꝛ.⁊. xxiij.q.v.ca.j.in fi.ibi. Quando
tantoꝝ ſcelerum confeſſionem non extento eculeo,
non ſulcantibus vngulis:non vꝛentibus flammis,
ſed virgarū verberibus eruiſti ⁊c.⁊.xiiij.q.vj.c.j.ibi
aliquos ſuſtinent cruciatus ⁊c.facit.vj.q.j.§. poꝛro.
in.l.nullus.ibi.fidicularum.i.choꝛdarum toꝛmenta
offeruntur.⁊c.De queſtionibus talibus vide.xv.q.
vj.in ſumma:⁊ quod legitur ⁊ no. ij.q.vj.in.l.ante
ſententiam:⁊ in glo.in criminibus.⁊ extra de regu.
iu.cū in contēplatione:de noui operis nū.ca.vlt.per
Inno.⁊.xlv.di.c.j.⁊.c.cū beatus.xv.q.ij. fraternita-
tis.iiij.q.iij.item in criminali.verſi. Item ſerui rñſio
de accuſa.cū glo.j.⁊.c.ſi conſtiterint:in gl.talis de ſi-
mo,per tuas.§.nos vero.glo.cum iaꝫ deponunt.c.j.
vbi de hoc. Item quum ponunt eos ad eculeunt: ⁊
ibi confitentur qđ volunt:⁊ depoſiti negant quod
dixerunt:⁊ in confeſſione non perſeuerant:toties ad
toꝛturas eos reducunt:quouſqꝫ in confeſſione per-
ſeuerent:que confeſſio nulla eſt:vt eſt caſus:xv.q.vj.
c.j. Uſqꝫ ad tertiam vicē euꝫ ad eculeū crederem re-
ducendū.c.xxiiij.q.iij.de illicita. Duodecimo:con-
demnatis ſepe ad moꝛtē:negant dare ꝯfeſſionem ⁊
coꝛpus Chꝛiſti:ꝯtra cano.xij.q.vlt.queſitū.c.ſures.
⁊ extra de hereti.ſuper eo.li.vj.de peni.⁊ re.cum ƀm
ſta.clem. Decimotertio:vendunt iuſtitiam.xj.q.iij.
nō licet.⁊.c.pauper.ij.q.vj.venales. Decimoquar-
to.munera recipiunt pꝛeter eſculentū ⁊ poculentuꝫ
que excecant oculos iudicū.Ecch.xv.j.q.j. iudices.
Exo.xxiij. Non accipias munera que excecāt etiaꝫ
pꝛudētes:⁊ ſubuertunt verba iuſtoꝝ:de hoc in pꝛi-
mo.c.vide qđ legiť ⁊ no.ex̄ de,vi.⁊ ho.cle.cū ab om
ni.xj.q.iij.qui recte.xiiij.q.v.nō ſane.j.q.iij.vendētes
ex̄ de reſcrip.ſtatutū.§.inſuper.li.vj. Decimoqnto:
perraro eſt ꝙ nō peruertāt iudiciū rectū:aut timoꝛe
aut amoꝛe,aut odio,aut cenſu,aut nimia rigiditate,
aut remiſſione:vel iniuſta mīa:legitur ⁊ no.xj. q.iij.
quatuoꝛ:cum.ij.c.ſe. Decimoſexto:quia frequenter
quidā fatui ⁊ tenuis religionis iudices fauent paupe
ri ꝯtra iuſtitiā.xxiij.q.iiij.ne amniſſo ⁊.c. ē iniuſta ⁊
no.in pꝛe.c.quatuoꝛ. Decimoſeptimo:qꝛ cū ſint cri-
minoſi:alios iudicant:tenent tñ eoꝝ ſitie quādiu to
leranť:vt in ꝯcoꝛ.ſe.ꝯtra Iſidoꝝ diceńteꝫ. Non pōt
iuſtitia cū ſcelerato homine habere ꝯſoꝛtium: extra
verb.ſig.foꝛus.ibi.ad finē.non.n.⁊c.iij.q.vij.§.idem
teſtať:cum.c.ſe.vſqꝫ ad §.fi.ſed hic vide qđ no. ex̄ de
of.dele.cuꝫ:viceſimum. Pena aūt iudicuꝫ eccleſia-
ſticoꝝ iudicantium cōtra iuſtitiaꝫ per grām vel per
ſoꝛdes poniť extra de re iu.cum eterni.li. vj. Deci-
mooctauo:pꝛoferunt ſententiā ſine ſcriptis.ij. q.j.in
primis verſi.ſed ⁊ de perſonis:⁊ vide qđ legiť ⁊ no.
extra de pꝛobatio.qm̄ in glo. licet ſit. ⁊ ſtando non
ſedēdo:vide in ꝯſtitutione clem.de ver.ſig.ſepe. que
eſt nulla.iij.q.vij.poſtulatus:ex̄ de re iu.⁊ ſi ſentētia.
li.vj. De pena iudicū eccleſiaſticoꝝ excōicantiū vel
ſuſpendentium, vel interdicentiuꝫ ſine ſcriptis: ex-
tra de ſen.ex.ſacro.⁊.c.cum medicinalis.li.vj. Deci-
monono:pꝛoferunt ſententias aliquoties cōtra res
pꝛius iudicatas, aliquoties non ꝯtinent abſolutio-
nē vel condēnationem:aliquoties ꝯtra ius ſcriptuꝫ
in quibus caſibus peccant:⁊ non tenet ſententia ⁊
in alijs que ponuntur cum ijs.ij.q.vj.§.ſi vero.cum
legibus canonizatis ſequen.extra de re iu.c.j. Ui-
ceſimo:non ſunt in coꝛrectione beneuoli: in iudicio
iuſti:in animaduerſione miſericoꝛdes:contra cano.
xlv.di.licet.iij.q.vij.iudicet.xlv.di.vera. Iudices.n.
non debent condeſcendere cōtra illos quos malos
putabt:neqꝫ pꝛecibus calamitoſoꝝ illachꝛymari eos
opoꝛtet. Id.n.non eſt conſtantis ⁊ recti iudicis.cu-
ius animi motum vultus detegit.ff.de off.pꝛeſi.ob-
ſeruandum.ca.xlj.diſt.§.fi.vj. Inter vtrunqꝫ perſo-
nam ſit iudex medius nulla interlocutione dijudi-
cans quod ſenſerit.C.ad.l.coꝛ.de falſa:vbi falſi crimi
ne. Sed miſericoꝛs ſit erga coꝛrigibiles:⁊ erga in-
coꝛrigibiles ſit ſeuerus ex̄ de poſt.pꝛe.c.j.pen.de ele.
cū in cunctis.§.pen.de vi.⁊ hon.cleri.vt clericoꝝ.§.
ne vero.vbi de hoc.xxviij.di.quia ſunt culpe. xlij.di.
ducendus.xlv.di.diſciplina.xxiij.q.iiij. cum iniuſta.
Uiceſimopꝛimo: occultos peccatoꝛes contra quos
crimen pꝛobatū non eſt publicant ⁊ ꝯdemnant cō-
tra id extra de of.oꝛ.ſi ſacerdos.vj.q.ij.ſi tm̄.⁊.c.pla
cuit.ij.q.j.ſi peccauerit.de con.diſt.ij.non pꝛohibeat.
pn̄t in occulto vitare eos vt penitentia agant: extra
de ſen.ex.cū non ab homine.j.rñ.c.poꝛro.non tñ pu
blice pꝛohibere:ex̄ de ſimo. ex tue.⁊.ca. Matthias.
ſed potius pallio cooperire.xcvj.di.in ſcripturis. Ui
ceſimoſecundo:qꝛ quidaꝫ tenuis religionis quos
ſintereſiſſimos a ſintereſi q̄ eſt pars ſupꝛema rōnis:
voco:iudices volunt iudicare ƀm ꝯſcientiam:nō ƀꝫ
allegata ſicut debent:legiť ⁊ no.iij.q. vij.iudicet. xj.
q.iij.ſummo.ex̄ de of.dele.paſtoꝛale.§.qꝛ vero.de of.
oꝛ.c.j. Uiceſimotertio:qꝛ ſunt publice excōicati:ex̄
de ſen.⁊ re.iu.ad pꝛobandum.de excep.pia.li.vj. Se
cus ſi occulti: Uide Inno.extra.de do.⁊ con.verita-
tis.de ſen.ex.ſi vere. Uiceſimoquarto:qꝛ non defe-
runt,ſecus ſi friuolis:ex̄.e.cum friuolis.lib.vj.iuſtis
appellationibus:vnde ⁊ peccant coraꝫ deo ⁊ iudice
ſuperioꝛe ad quem appellatum eſt:⁊ puniunť vt le-
gitur ⁊ no.extra de app.de pꝛioꝛe.⁊.ij.q.vj.decreto.
Uiceſimoquinto:qꝛ ſuperfluas delationes dant in
fauoꝛē partis ⁊ leucas aliquoties nimis bꝛeues.ex̄
de dila.c.j.⁊.c.fi.iij.q.iij.in c.omnibus vſqꝫ ad.§.ſeq.
Uiceſimoſexto furioſe iroſe ⁊ tumultuoſe ⁊ ſuperbe
cauſas audiunt:⁊ ſententias furibundas ſepe pꝛo-
ferunt.xj.q.iij.illa.cum tribus.c.ſeq. Uiceſimoſepti-
mo.accipiunt aliqui iudices eccleſiaſtici pꝛeciuꝫ cer
te partis litis. Aliqui expenſas non neceſſarias ex-
tra domiciliū pꝛoficiſcentes vel cauſaꝫ fingentes:in
quo caſu ad reſtitutioneꝫ teneńť. Et aliqui accipiūt
ſpoꝛtulas:ſuper quo vide qđ legiť ⁊ no.iij.q.iij.offe-
ratur.ex̄ de vi.⁊ ho.cleri.cum ab omni:ex̄ de reſcrip.
ſtatutum.§.inſuper.li.vj. Uiceſimooctauo:qꝛ noto-
ria eis nō vt iudicibꝰ:negata tñ per parteꝫ:punire ⁊

A toꝛtura ſeuerioꝛe caueat iudex.

iudicare

iudicare volunt:contra id.ij.q.j.§. vlti. Uiceſimo-
nono:qꝛ ſententias ferunt:ſed executionez non mã-
dant:legitur ⁊ no.extra de of.dele.querenti de ſen.⁊
re iu.cum aliquibus.xj.q.iij.cum apud. Trigeſimo
qꝛ non ſupplent de iure ſicut poſſunt ⁊ debent:vide
quod legit̃ ⁊ no.de poſt.pre.bone.j.⁊ in glo.j.⁊.c.cũ
nobis olim.in glo.nota.de of.iudic.c.ij.in glo.j. Tri
geſimoprimo non ſunt diligentes ⁊ prouidi ad cun
cta in cauſa rimandum : ⁊ diligenter examinanduz
vt debent:xxx.q.v.iudicantem.C. de iudic. iudices:
de fi.inſtru.cum Joannes.Trigeſimoſecundo:pro-
telant cauſas:nec dirimũt cito prout pñt,in quo gra
uiſſime peccant,grauantes partes laboribus ⁊ ex-
penſis.ff.ſi certũ peta.quidam exiſtimauerunt:extra
de do.⁊ con.finẽ.⁊.c.venerabilis. Trigeſimotertio
non inducunt partes ad componenduz ſicut debẽt
immo potius in eoꝝ litigijs delectant̃:contra id ex-
tra de tranſac.c.fi.de ſimo.querelam.de elec.cum in-
ter.R.ſeniorem.v.q.ij.ſi primates.xc.di.ſtudenduz.
Trigeſimoquarto.non obuiãt malitijs hoium liti-
gantiũ coraz eis ⁊ ordinarij extra iudiciuz:extra de
reſcrip.plerunqz.⁊.c.nonnulli.ff.de rei.vẽ. in fundo.
Trigeſimoquinto:non arcant exceptiones:extra de
excep.paſtoralis. Trigeſimoſexto: crimina non pu
niunt:⁊ equitatẽ coraz oculis non hñt:ad hoc ex̃ de
ſen.ex.vt fame.ff.ad.l.aqui.ita vulneratus: ante fi.ff.
de poſ.bona fides.j.rñ.in fi.ff.de fideiuſ.ſi a reo. §.fi.
ff.de eo qđ certo loco dari opz ꝙ ſi Epheſi.in fi.C.de
iudic.placuit. Trigeſimoſeptimo non expellunt pu
blice excõicatos ſi non opponit̃ ꝯtra eos,ꝯtra id ex-
tra de excep.exceptionũ nota de poſt.pre. bone.j.gl.
j. Trigeſimooctauo:non ꝯdemnant ſm ꝙ petituz
eſt.ff.cõi.diui.vt fundus.C.de fideicõ.liber.l.fi. ex̃ de
iudic.exanimata:de oꝛ.cog.cum dilectus.§.fi.de ac-
cuſa.qualiter.ij.§.pe.de ſimo.licet heli.§.j.ad fi.Tri-
geſimonono, quia non patienter audiunt aduoca-
tos.ff.de offi.pro conſu.l.nec quicquam.§.circa : vel
plus aduocatum vnius partis q̃ʒ aliuz : acceptores
perſonarum:extra de iudic.nouit. Quadrageſimo:
non taxant expenſas fideliter pro perſonaꝝ ⁊ nego
tij qualitate:ſuper quo vide qđ legit̃ ⁊ no.in auten.
de iudic.§.opz col.vj.C.nũ.iu.ſi qñ.ij.q.j.in primis:
ex̃ quod me cauſa.c.fi. de fo.com.dilecti.glo.expenſe.
Quadrageſimoprimo:qꝛ ſi etiã recte procedant:iu
dicando:temporale premiũ expectant: vñ fraudem
in deuz cõmittunt.xj.q.iij. qui recte. Quadrageſi-
moſecundo:qꝛ ſepe immeritos damnant qꝛ vita cũ
loco iudicij non concordant.xj.q.iij.plerunqz.Qua
drageſimotertio:cupidi ſunt:⁊ ideo cito vendunt iu
ſtitiã.xj.q.iij.pauper. Nulla eſt venalis ſentẽtia.ij.q.
vj.venales:ſecus in ſentẽtia arbitri:vt ibi.no.Qua-
drageſimoquarto:qꝛ quuz recuſant̃ tamq̃ʒ ſuſpecti:
indignant̃:⁊ nolunt ꝙ cauſa ſuſpitionis per arbi-
tros cognoſcat̃:extra de off.dele.ſuſpitionis.⁊.ca.ab
arbitris.li.vj.de ap.legitima.li.vj. non recordantes
q̃ʒ periculoſum eſt coram ſuſpecto iudice litigare.iij.
q.v.qꝛ ſuſpecti. Quadrageſimoquinto:qꝛ quidam
eoꝝ ante iudicant:q̃ʒ intelligant.xj.q.iij. eoruz. vn-
de in erroris labyrinthum quidaz eoꝝ impingunt.
xxix.di.c.j. Quadrageſimoſexto:circumſtãtias fa-
cti non rimant̃,⁊ rei ordinez non inquirunt.xxx.q.
v.iudicantem.ij.q.j.in primis:de peni.di.vj.c.j. poſt
medium. Quadrageſimoſeptimo: faciles ſunt ad
credendũ ⁊ ad vindictam ferendã.lxxxvj.di.ſiquid
xj.q.iij.quamuis:cum.ij.c.ſe.xv.q.vij.ſi quid.Qua-
drageſimooctauo:damnant frequenter ſine accuſa-
tione.xxiij.q.iiij.ſi quis poteſtatẽ:excipiunt cauſas-
ij.q.j.de manifeſta. Quadrageſimonono:volunt eſ
ſe accuſatores ⁊ teſtes ſepe.ij.q.j.multi.iiij.q.iiij.ca.j.
Quinquageſimo : ſepe ſunt ſuſpecti ⁊ inimici.iij.q.
v.c.vlti.extra de exceptio:cum inter.Quinquageſi-
moprimo:volunt iudicare ⁊ nõ iudicari.xxxij.q.vj.
iniquum.Quinquageſimoſecundo:qꝛ inferiores ſe
pe iudices ſuperiores condemnant:contra id.xxj.di.
inferior:cum.v.c.ſe.⁊ extra de ma.⁊ obe.cũ inferior.
Quinquageſimotertio:qꝛ recipiunt clericos confu
gientes ad eos:quum ipſi ſint ſeculares iudices : ⁊
deberent eos remittere ad ſuum foruz eccleſiaſticuz.
xj.q.j.quaſi per totum. xxj.q.v.per totum.xcvj.diſt.
in ſctipturis extra de iudic.at ſi.de fo.cõ.ſi diligenti.
Quinquageſimoquarto:qꝛ quidam dicunt ſibi ius
in cauſa ſua volentes iudicare:contra id. C. ne quis
in cauſa ſua ius ſibi di.in rubro ⁊ in nigro.xvj.q.vj.
c.j.xxiij.q.iiij.inter extra de penis,delicti.⁊.c.Roma
ni.li.vj. Quinquageſimoquinto:quia quidam nõ
habentes munus ſcientie:volunt eſſe in foro anime
iudices ſpirituales de peni.diſt.vj.ca.j.extra de peni.
omnis.Quinquageſimoſexto:quia non cognoſcũt
per ſeipſos in principio in medio ⁊ in fine ante quã
proferant iuſtitiam: extra de offi. iudicis dele. ſuper
queſtionum.§.ij. Quinquageſimoſeptimo:remit-
tunt penam parti quum non poſſint:ſuper quo vi-
de Innocen.extra de offi.le.non eſſet.⁊ Bernar.ibi.
in glo.j.de offi.dele.de cauſis:in gloſ. ſicut: ⁊ in gloſ.
ſeq.⁊ de penis:licet.⁊.ij.q.iij.§.notandum.ij.in.l.ibi
canonizata legitur ⁊ no.ibi.nam facti quidem que-
ſtio,⁊ cum ſeq.in gloſ. vt.j.vbi de hoc. Quinqua-
geſimooctauo:quia ſepe volunt reddere teſtimoniũ
de ijs que facta ſunt coram eis:ſuper quo vide In-
nocen.de procura.in noſtra,⁊ in glo.Bernar.que in
cipit,hec faciebat. Quinquageſimonono:quia quũ
ſint in peccatis grauibus,iudicant.vnde peccant.ſu
per quo vide Innocen.extra de off. dele.cum ſupra:
⁊ quod dixi ſupra.eo.verſi.xl.⁊ quod no.s̃.eod.§.⁊
vt ſciant.in c.xx. Sexageſimo:quia cognoſcunt ſe-
pe de negotio quod ad ſe ſuperior reuocauit : vel de
quo incepit cognoſere:extra de ap.vt noſtrum:⁊ vi-
de Innocen.eo. ti.intimaſti. Sexageſimoprimo.qꝛ
intromittunt ſe de tractu futuri temporis: quuz lex
dicat:tractus futuri temporis non ſpectat ad iudi-
cem.ff.de vſu.li.j.§.j.quod qualiter intelligatur:vide
Innocen.⁊ Bernar.in glo.fi.extra de procura. au-
ditis:⁊ quod no.Joan.an.extra de homi.ca.ij.li.vj.
in glo.prouidet. Sexageſimoſecundo:quia quan-
do accuſantur ꝙ pecuniam receperunt pro cauſa de
finienda:⁊ non probatur contra eos aliquid: nolũt
iurare ꝙ nihil receperunt: quum tamen hoc facere
debeant:ſm Innocen:extra de iureiu.c.fin. Sexa-
geſimotertio:quia nolunt corrigere errorem ſuum
quum errant in proceſſu, vel interlocutoria : vel de-
finitiua,ſicut tenentur:extra de elec.noſti:de ap.cum
ceſſante:de accuſa.qualiter.j.xxxv.q.ix.in ſumma.⁊.
c.loci.in glo.nota. Sexageſimoquarto: quia nolũt
locum ſecurum partibus prouidere de appel.ex par
te tua.vbi de hoc:⁊ vt li. non con. accedens.ij. ⁊. in
clemen.de re.iudi.paſtoralis:de ſponſa. cum locum.
xxxiij.q.ij.ſiue. Nec parti non habenti aduocatum
dare:extra de offi.iudic.c.j.⁊.iij.q.vij.§.tria.l. ſi vero
in vno. Sexageſimoquinto:iudices ſuperiores re-
cipiunt friuolas appellationes: extra de appel. pa-
ſtoralis.⁊ cap.cum friuolis. lib. vj. De pena friuo-
le appellantis , ⁊ iudicis friuolam appellationem

recipientes legiẗ ⁊ no.ij.q.vj.in.l.cano.ſi quis auſus in glo.nota. Sexageſimoſexto frequenter poſtquã functi ſunt ſuo officio ſe de illo amplius intromittũt: contra id extra de off.dele.in literis:vbi de hoc. ⁊.c. venerabili:⁊ de ap.perſonas:per Inno. Sexageſimoſeptimo:qꝛ extra territoꝛium ſuũ ſuam iuriſdictionem extendunt ſuper quo vide extra de of.dele. nouit:extra de conſtitu.vt animarũ.§.fi.li.vj.in clemen.de re.iu.paſtoꝛalis. Sexageſimooctauo:volũt ſuam iuriſdictionem:exercere preſente maioꝛi vel ſuperioꝛi:ſuper quo vide qđ legitur ⁊ no.extra de off. le.volentes. Sexageſimonono:aliquoties plus fauent vni q̃ꝫ alteri parti:ſuper quo vide de elec. venerabilem,de of.dele.conſuluit. Septuageſimo:quia nolunt iurare:ſicut vide.j.q.ij.in.l.ſancimus:teneñ ⁊ volunt pꝛeponere ſenſum ſuũ vel equitatẽ iuſtitie: ⁊ leges tranſgredi.ſuper quo vide Innocẽ.extra de conſti.c.j. Septuageſimopꝛimo,quia collectant clericos:pꝛopter quod ſunt excommunicati ipſi ⁊ ſucceſſoꝛes ipſoꝝ niſi ſatis fecerint:extra de immu.ec. non minus:vide ibi in gloſ.capi.quod tenet in glo. alia que incipit,conferre per ea que no.xvj.queſt.j. §.nouarum in.l.iuxta:in gloſ.extraoꝛdinarijs.⁊.ca. aduerſus.§.fina. Septuageſimoſecundo:quia iudicant ſecundum ſtatuta ciuitatum que ſunt contra eccleſiaſticam libertatem:pꝛopter quod ſunt excõmunicati:extra de ſen.ex.nouerint. Septuageſimotertio:qꝛ incerta ⁊ dubia iudicant:vnde ⁊ diuinũ iudicium vſurpant.ij.q.j.nomen.⁊.c.deus.xj.q. iij.graue.xxxij.di.erubeſcunt.ij.q.v.conſuluiſti:quia non poſſunt humano condẽnari examine que dñs ſuo reſeruauit iudicio.xv.q.vj.ſi ſacerdotibus. Septuageſimoquarto:qꝛ nolunt vel verecundantur petere conſilium ab alijs pꝛopter quod frequenter male iudicant vel pꝛocedunt:quum tñ integrũ ſit iudicium quod a pluribus confirmatur.xliiij.di.extra conſcientiam.de of.dele pꝛudentiam.j.reſpon.in fi. Septuageſimoquinto:quia frequenter volũt iudices eccleſiaſtici iudicium eccleſiaſticum ſanctoꝛũ patrum authoꝛitatibus definire.xx.di.de libellis:extra de conſti.c.j. Septuageſimoſexto:qꝛ permittũt tumultuare partes ⁊ aduocatos coꝛam ſe in iudicio contra id.v.q.iiij.C.de obſequijs patro.l.ſi manumiſſoꝛis in loco. Septuageſimoſeptimo:quia permittunt coꝛã ſe trahi ⁊ litigare ſpoliatos ante q̃ꝫ in integrũ reſtituantur.ij.q.ij.nullus epoꝝ:⁊ in.c.ſeq.iij. q.ij.electis.⁊.c.ſequentibus.v.q.ij.ſi pꝛimates:extra de reſtitu.ſpo.c.j.⁊.c.in literis,extra de oꝛ.cog.ca.fin. Septuageſimooctauo:qꝛ abſente reo pꝛocedunt frequenter in iudicio.iij.q.ix.accuſatoꝛi.⁊.c.ſeq.vſqꝫ ad fi.queſtionis.iij.q.viij.accuſatoꝛes. Septuageſimonono:quia candentis ferri ⁊ aque iudicium faciunt ſepe fieri ⁊ admittũt.ij.q.v.conſuluiſti:extra de pur. vul.c.fi. Octogeſimo:quia ſepe iudices eccleſiaſtici exercent iudicium ſanguinis.xxxiij.q.viij.ſepe eſt. c.ſequentibus:extra de exceſ.pꝛela.ex literis:extra ne cleri.vel mo.ſententiam. Octogeſimopꝛimo:qꝛ diebus ſolẽnibus ſepe exercent iudicium.xv.q.iiij. placuit.xxij.q.v.decreuit:de con.di.iij.c.j.extra de feri.c.vlti. Octogeſimoſecundo:ſepe non pꝛouident eo ꝙ perſona agens in iudicio vel defendens ſit leuiſſima:extra de iudic.tamquam,⁊ ſepe in iudicio perſonas accipiunt.eo.titu.nouit. Octogeſimotertio:ſepe pꝛocedunt contra non conuictum,non confeſſum:non contumacem:extra de ma.⁊ obe.inter quatuoꝛ.ij.q.j.in pꝛimis. Octogeſimoquarto:ſepe volunt facere iuſtitiam alicui per viam inquiſitionis cui directum competit iudicium vel actio:ſuper quo vide Inno.de iureiu.ad noſtram.ij. Octogeſimoquinto:non determinant cauſas infra tempus a iure ſtatutum:extra de iudi.venerabilis:de off.dele.de cauſis. Octogeſimoſexto:quia volunt in notoꝛijs ſepe iuris oꝛdinem obſeruare,contra iura.ſuper quo vide.ij.q.j.in ſumma:de elec.bone.j.§.licet: de tranſla.quanto:de iureiu.ad noſtram.iij.de ap.cũ ſit Romana:de vi.⁊ ho.cle.tua de diuoꝛ.poꝛro:de accuſa.euidentia:de vſuris:cum in tua de pur.ca.cum dilectis:de ſen.ex.ſacro.ſm Inno.⁊ alios. Octogeſimoſeptimo:volunt totaliter obſeruato iuris oꝛdine pꝛocedere:vel penitus non ſeruato:quum debent de plano ⁊ ſine ſtrepitu oꝛdinis iudiciarij pꝛocedere:extra de hereti.ſtatuta:in pꝛin.li.vj.ſuper quo vide quod legitur ⁊ no.extra de accuſa.oliꝫ ſm Innocen,⁊ hodie in clemen.de verb.ſig.c.vlt.⁊ de iudicijs.diſpendioſam.clem. Octogeſimooctauo:non ſeruant equalitatem in iudicio:plus deferentes vni parti quam alteri,⁊ facientes iudicium claudicare: ſuper quo vide.iij.q.ix.c.fi.iiij.q.iiij.nullus:extra de iudic.nouit.de mutu.petito.c.ij.de excep.cum inter. de deſpon.impu.de illis.de conſan.⁊ affi.non debet: de materia iudicioꝛum ⁊ iudicum.xvj.di.bene quidem.ij.q.j.⁊.q.ij.vj.⁊.viij.v.q.iij.xj.q.iij.xiiij.q.j.xv. q.vij.xvj.q.vj.q.vlti.in noua.⁊.xxx.q.vlti.§.his ita. vſqꝫ ad finem queſtionis. Octogeſimonono,non poꝛtant in vtroqꝫ penſo iuſtitiam ⁊ miſericoꝛdiam. xlv.di.omnis. Nonageſimo:deſides ſunt in perſcrutando que ſunt neceſſaria ad cauſam:extra đ eo qui mitti in poſ.c.j.⁊ de fin.inſtru.cum Joannes.in fi.xxx.q.vlt.iudicantem. Vltimo quandocunqꝫ iudex vel per dolum vel per ignoꝛatiam vel per malitiam vel per negligentiam vel per metum vel alias qualitercunqꝫ coꝛruptus:aliquid omittit de ijs que dꝫ facere in iudicio:vel facit que nõ dꝫ facere in pꝛeiudiciũ partium vel partis:ad damna eis ⁊ intereſſe teneẗ in foꝛo anime ⁊ in foꝛo iudicij:ſicut.ſ.dixi đ pꝛocura.in.§.de pꝛocuratoꝝ.xxxviij.c.⁊ de aduocatis in.§.expeditis.xxxvj.c.ſuper quo vide quod legitur ⁊ no.ij.q.vj.ſtatuendo.⁊.c.hoc etiam placuit. xj.q.iij.temerarium.de pꝛoba.quoniam contra:extra de re.iu.cum eterni.lib.vj.per Innocen.de pꝛocura.in noſtra:extra de offi.Archidia.ea que.de ſta.mona.cum ad monaſterium.§.penulti.ff.de cuſto.⁊ exhi.reo.l.fi.

De peccatis ⁊ fraudibus mercatoꝛum. De vitijs artificum. Quod non ſit differentia inter mercatoꝛes ⁊ artifices. Cap. 42.

Expeditis criminibus maioꝛũ ⁊ magis ſcientiam membꝛoꝝ eccleſie,ad membꝛa debilia deſcendamus:⁊ de vitijs mercatoꝛum pꝛetangamus. Iſti autem pꝛopꝛie ſunt negotiatoꝛes ſecundum Chꝛyſoſt.dicentem Quicumque rem comparat, non vt integram ⁊ immutatam vendat ſed vt materia ſibi ſit aliquid inde operandi ille non eſt negotiatoꝛ. Qui vero rẽ comparat,vt integrã ⁊ immutatã vendendo lucreẗ.ille eſt mercatoꝛ qui đ tẽplo dei eijciẗ.lxxxviij.di.eijciens:⁊ de qua negotiatione dicit Grego.ꝙ difficile eſt inter ementis ⁊ vendentis

Negotiatoris:⁊ mercatoris diſcrimen.

commercium non interuenire peccatũ: de pe.diſt.v.
qualitas lucri negotiantẽ aut accuſat, aut arguit: vbi
dicit glo. ꝙ ꝯtrahentibus nãle eſt.i.inclinat nã cor-
rupta ſe ſe inuicem decipere.ff.loc ⁊ itine.ſi precio.⁊.
ff.de minor.l.in cauſe.§.idem Pomponius. Et licet
nãle ſit.non tñ excuſat.ff.ad.l.aqui.ſi ſeruus.§.ſi for
nicarius: ſicut dr̃ de peccato carnali: ⁊ no.l.di.qr tua
in glo.fi.ꝯtra quos cupidos mercatores terribiliter
Chriſo.intonat dicens in illa granoſa palea decreto
rum.lxxxviij.di.Eijciens dñs ementes ⁊ vendẽtes
de templo, ſignificauit qr mercator nunq̃z.i.vix pro
pter cupiditatem fraudes ⁊ mendacia: ſed qd̓ vix fit
tñ fit.xv.q.j.merito: ſaluantur ergo aliqui mercato-
res: qr mercatio ⁊ negotiatio non eſt prohibita: ſed
peccatum qd̓ in ea facile committitur: hoc habetur.
lxxxviij.di.in palea: qm̃ non cognoui: cum palea ſe-
que incipit quid eſt aliud: de peni.di.v.negotiũ, aut
vix põt placere deo: ⁊ ideo nullus Chriſtianus dz
eſſe mercator, aut ſi voluerit eſſe: proijciat de eccleſia
dicente propheta Dauid: qr non cognoui negotia-
tiones: introibo in potẽtias dñi. Quemadmodũ.n.
que ambulat inter duos inimicos volens ambobꝰ
placere, ſine alloquio mali eſſe non põt: neceſſe eſt.n.
vt et iſti male loquatur de illo: ⁊ illi male de iſto: ſic
mercator ſine mẽdacio ⁊ periurio eſſe non põt. Sed
ſubſtantia talium ſtabilis eſſe non põt: nec ad bonũ
proficit qd̓ de malo cõgregat. Quemadmoduz.n.ſi
triticũ, aut aliud tale cernas in cribro, dũ huc ⁊ illud
iactatur, omnia grana paulatim deorſum cadunt: ⁊
tandez in cribro nil remanet niſi ſtercus: ſic de ſub-
ſtantia negotiatoꝝ nouiſſime nil remanet niſi ſoluz

Mercatoꝝ ſcelera propalantur.

peccatum: hucuſqz Chryſ.in pre.c.eijciens. Nego-
tiatio autem iſta ſm Iſidor.in commercijs dicitur
vbi aliquid datur vt maiora lucrentur: extra de ver
bo.ſigni.forus.verſi.negotium, ⁊ negotiuz aliquo-
ties pro iſta negotiatione accipit: extra ne cleri. vel
mona.ca.j.verſi.negotium iniuſtum. Peccant aũt
primo mercatores ⁊ mercenarij qui merces vendũt
in decimis perſonalibus: quas non reddunt ⁊ quas
reddere tenentur nedũ de predialibus: ſed etiam de
pſonalibꝰ xxxij.di.p̃ter hec.xij.q.j.xvj.q.j.decime.ibi
de negotiatione ⁊ artificio: vbi de hoc: ⁊ in gloſ.dũ-
modo: vbi etiam no.ꝙ Iudei tenentur ad decimas
perſonales per.c.quanto.extra de vſuris: ſed contra
no.Bern.extra de decimis: de terris quod eſt veriꝰ,
nec obeſt.ca. quanto: quia oblationes quas debent
ſoluere Iudei de domibus Chriſtianoꝝ in quibus
habitant: reales ſunt non perſonales: ſic etiam intel
lige qd̓ no.eo.titu.tuam nobis in glo.hec ideo: extra
de deci.ad aplice, vbi de hoc.⁊.c.ex trãſmiſſa.⁊.c.tua
nobis.⁊.c. nõ eſt, vbi de hoc. Scd̓o peccãt qr ſub ſpe
cie pietatis ⁊ liberalitatis vſuras palliant venden-
tes ad terminum vltra q̃z debeant. extra de vſuris
conſuluit.⁊.c.nauiganti. Tertio peccant in contra-
ctibus etiã veris alterutrum decipiẽdo: de peni.diſt.
v.gñalitas. Nam vendere carius q̃z ematur, ⁊ cau-
ſa lucri vel cupiditatis emere vt carius vendat pec
catum ⁊ turpe lucrum eſt.xiiij.q. iiij. verum ſi mer-
cator: vel negotiator, vel caupo, vel ſtabularius vi-
uens de hac arte, vt ſuſtentet emit vilius: ⁊ vẽdit ca
rius, competenter ſine aliqua fraude: nõ dicerez pec
catum: vt collidit de iſto textu vbi dr̃ non neceſſita-
te: ſed propter cupiditatẽ ⁊ qr mundus talibus vix
careret: oportet.n.eſſe tabernas ⁊ ſtabula ⁊ merca-
tiones propter tranſeuntes ⁊ cõmunem vitam ho-
minum: multe.n.regiones niſi propter mercatores

portantes alimenta ⁊ neceſſaria perirent, faciũt ad
hoc.l.illius tituli.ff.nau.cau.ſta.C. de cõmer. ⁊ mer-
ca.per totum di.ij.rhodie.xliiij.di.non oportet.⁊.ca.
clerici.⁊ ſunt caſus expreſſi.lxxxviij.di.qm̃.cum.ca.
ſeq que ſunt granoſe palee: vbi non reprobat nego-
tiatio: ſed mendacium ⁊ iniquitas: ⁊ ꝙ ſit licitum
laicis negotiari eſt caſus.lxxxviij.di. fornicari qui-
cunqz. Quarto peccant vendendo carius peregri-
nis ⁊ tranſeuntibus q̃z vicinis.ff. de ꝯtrahen. emp.
l.j. Quinto in falſis ponderibus ⁊ menſuris: extra
de emp.⁊ ven.vt menſure. Diuus Hadrianus ſtate-
ras ſeu menſuras adulrerinas ſiue falſas tenentes.
l.cor.de falſis teneri dixit ſi ipſis vſi fuiſſent: qui aũt
inuenti ſunt ipſas habere, relegari pñt: vel al̓. extra
ordinem puniri.ff.de extraordi.crimi.l.annonam.⁊
ff.de penis. ydardanarios: vel dardanarios. Sunt
vocati dardanarij qui falſas menſuras tenenta quo
dam dardario functionum actore que maximaz da
bat operam vt annona carior fieret: emendo omnez
quã inuenire poterat: vt poſtea ſolus venderet ſicut
vellet.qui puniunt.per.l.predictas. Sexto in men-
dacijs ⁊ periurijs infinitis que cõmittunt ante quã
vendiderint ſex nũmatas mercimonioꝝ ſuoꝝ. Iu-
rant.n.⁊ affirmant, melior nõ reperiret: tm̃ conſtitit
per deũ non habebitis pro minori precio, tm̃ mihi
fuit pro iſta merce promiſſum, ⁊ nolui dare: ⁊ in ijs
⁊ in oĩbus alijs ſimilibus mentiunt. ⁊ ſic plerunqz
accidit ꝙ pro lucro vnius oboli cõmittunt tria vel
quatuor peccata mortalia magna.xxij.q.ij.primuz.
⁊.c.mihi autez.⁊.c.omne genus.⁊.q.v.iuramenti.⁊
ideo dicit canon ꝙ ſint pleraqz negotia que vix aut
nullatenus ſine peccatis exerceri pñt: de peni.diſt.v.
negotium. Septimo non ſeruando fidez datã nec
iuramentuz preſtitũ in ſocietatibus: vnde nec fides
eſt eis ſeruanda.extra de iureiu.c.iij.⁊.c.ſicut.⁊.j. in
fi. Octauo non ſoluendo ad terminũ ſicut iuraue
runt: niſi iuſta cauſa ipſos excuſet: extra de pig.ſigni
ficantem. Nono transferendo ſe ad regiones remo
tas ⁊ minimã moraz trahentes: ⁊ ibi cum diuerſis
ettã alienis vxoribus adulteriuz cõmittendo, ⁊ ſuis
vxoribus cauſam adulterij prebendo.extra de ſpon
ſa. in preſentia, ⁊ eſt caſus: contra eos: extra de cõiu.
lepro.c.j.ibi. Non debet alter ſine altero diutius eſ-
ſe: quia matrimoniũ eſt ꝯiunctio maris ⁊ femine in
diuiduam vite conſuetudinez retinens.xxvij.q.ij.§.
j.facit.xxxij.q.ij.ſi tu abſtines. Decimo: directe pec
cant mortaliter contra verbũ apoſtoli.j.ad Theſſa.
iiij. Ne quis ſupergrediat.ſ.proximum: ꝯculcando,
⁊ affligendo ipſum: ſicut: nobiles ruſticos ſuos ⁊ fre
quenter alienos grauibus exactionibus affligendo
ꝯtra quos Eſa.iij.quare atterritis populuz meũ ⁊c.
Neqz circumueniat in negotio fratrez ſuum, ſicut
ad littram faciunt mercatores ⁊ artifices: qui in ſta
teris ponderibus ⁊ menſuris iniquis mendacio ⁊
periurio multos decipiũt, quuz dñs precipiat Leui.
xix. Statera iuſta ⁊ equa ſint pondera. Iuſtus mo-
cius, equuſqz ſextarius.xxxiiij.q.iij. ſiquis romipe-
tas.⁊ cau.e.q.j.nõ afferamus.xlv.di.oĩs. Omnes cir
cũueniunt etiã ⁊ mentiunt rem vilez, ⁊ corruptam
eſſe precioſaz ⁊ bonaz: ⁊ exercent pro magna parte
quicquid doli, vel fraudis poteſt excogitari. contra
quos etiam ait Eſa.v. Ve qui dicitis malũ bonuz.
ſicut vẽditores: ⁊ bonũ malũ.ſicut emptores: ponẽ
tes tenebras lucẽ, ⁊ lucez tenebras.ſicut drapanni:
ideſt venditores pannoꝝ: qui tenebroſa eligunt lo-
ca in quibus vendunt panno: vt alterius modi

appareant:vnde merito tamq̃ꝫ filij tenebraruz proijcient in tenebras exteriores. Mat.xxij.⁊.viij.xiij. xxij.⁊.xxv.⁊ Luc.xiij.ponentes amara pro dulcibꝰ ⁊ dulcia in amaris.Eſa.v.ſicut faciūt ſtabularij qui cibos infectos vendunt pro dulcibus, ⁊ caupones qui vina miſcent ⁊ lymphant.⁊ vendunt maluz vinum acetoſum:vel botado:quod vocat Lōbardus chercō,vel aliud corruptuz pro bono:in ſaccaro ponunt mel:ſpecies corruptas miſcent cum bonis : in lacte miſcent aquā:mala blada vel frumenta miſcēt cum bonis transferuntve:hec verba Eſa.⁊ exponūtur.xj.q.iij.c.ſiquis hominū.⁊.c.ve qui dicitis.Taliter aūt decepti poſſunt agere contra decipientē.ff. de dolo.eleganter.xij.q.ij.quiſquis ep̄us:prope finē c.extra de re.permu.cum vniuerſoꝝ.ff.de minoribus in cauſe.ij.§.j.⁊ de iure do.Si res.§.j.decepti ſunt vltra dimidiam iuſti precij:ſi citra:non competit ei ciuilis actio:extra de emp.⁊ ven.cum dilecti.⁊.c.cum cauſa:quia per.l.licita eſt deceptio vſqꝫ ad dimidiaz iuſti precij.ff.de minoribus:in cauſe.§.in pretio.Secus dico in foro anime:vbi ſemper tenet ad reſtitutionem inquantū decepit fratrez ſuuz:maxime propter dictum verbum apoſtoli.j.ad Theſſa.iiij.Neqꝫ circumueniat in negotio fratrez ſuuz:non eſt dubiū quin decipiendo peccauerunt:ſed forſan etiā in foro anime ad reſtitutionē tenet:qꝛ talis deceptio conceditur ſibi a lege.op.c.xiiij.q.v.dixit.⁊.xxiij.q.iiij.qui peccat:in princ.al's lex pararet laqueū contrahenti: ꝯtra id.xxvij.q.j.de viduis.ij.pro hoc facit qꝛ res tātum valet quantū vendi pōt.ff.de dona.cauſa mor.l. mortis cauſa accipimus:in fi.cum ꝯcor.ibi:⁊ rerum precia cōiter eſtimant.ff.ad.l.fal.l.precia rerum: adde qđ notat extra de vſuris:cum tu.in glo.immo videt.Quum aūt aliquis alium decipit vendendo rē corruptam pro bona,vel male menſurando: in tali fraude ⁊ deceptione reſtitutio locū hꝫ ſꝫ vtrūqꝫ ius, ſic intellige iura all'.s.in iſto.verſi. ⁊ in verſiculo tales aūt.⁊.xij.q.ij.cum deuotiſſimam:qꝛ eccleſia nullam fraudez admittit:extra de dona. per tuas . ⁊ ſic intellige quod ibi no.locum habere de iure ciuili . ⁊ facit.xij.q.ij.fraternitas.⁊.q.iiij.c.j.ſm Oſtien.Vndecimo:qꝛ quantumcunqꝫ preſtant ſine pacto : ſed cum intentione vltra ſortem habendi:vñ iudicandi ſunt male agere:⁊ in foro anime ſunt tales ad reſtitutionem efficaciter inducendi:extra de vſuris:conſuluit:⁊ cōpellendi:al's non abſoluant ſm intentionez glo.vlti.in hoc.c.qꝛ remanent in mortali:de pe. ⁊ re.ꝙ quidam:de peni.di.v.falſas. Duodecimo:qꝛ quoſdam contractus ineunt fraudulenter in fraudem vſurarum.de quo dic vt extra de vſuris: in ciuitate:extra de pig.illo vos:⁊ cum opponunt penam in fraudem.xij.q.ij.fraternitas:extra de arbi.dilecti: vbi de hoc no.in glo.j.Decimotertio:contrahunt ſocietates leoninas non participantes equaliter lucrū ⁊ damnum.ff.pro ſocio:ſi non fuerit.⁊.l.v.⁊.C.de ſolu.l.ij.⁊ inſtitu.pro ſocio.§.de illo.⁊ ſe.no.xiiij.q.iij.c. pleriqꝫ.glo.videtur.Decimoquarto:nunquam ponunt finem in vita ſua in lucro ⁊ diuitijs:quia eoꝝ auaritia ſatiari neſcit.xlvij.di.ſicut.xxiiij.q.iiij. quid dicā. Decimoquinto:qꝛ ipſi ⁊ artifices male ſeruāt feſta,vendentes ⁊ ementes frequenter in eis:contra textum extra de ferijs.j.c.ibi.vt mercatum in eis minime fiat. Quod dixi de vitis mercatoꝝ:idem per omnia dicendū eſt de vitijs artificum,de quibus dicit Aug.ꝙ omnes artifices mentiuntur.lxxxviij.di. qñ.Sed ars artificū non ita implicat ad peccatum ſicut mercatorum. Nam vt.s.hic in prin.dixi.Artifices ſunt proprie qui rem integram comparant vel materiam:non vt ita integram ⁊ immutatam vendant ſicut mercatores , ſed vt eis fiat materia inde aliquid operandi:vt de ferro clauem clauuz vel vectes vel ferraturam:de ligno arcam vel ſcamnuz:de lino rete : de chartis librum ⁊ ſimile:ſic diſtinguit Chryſoſti.inter mercatorem ⁊ artificem precedenti cap.eijciens.Et talem artem alias licitam poſſunt clerici exercere:de conſe.diſt.v.negotium.⁊:ca.nunquam extra ne cleri.vel mo.cap.j.ad finem: de cenſi. cum apoſtolus.x.q.iij.cauendum.et.xcj.diſtin.clericus vicum.et no.xiiij.q.iij.in ſumma.Bonus inſtitor Chriſtus qui nauem habet eccleſiam.xxiiij.q.j. non turbat. de qua Prouerb. vlti. Facta eſt quaſi nauis inſtitoris de longe portans panem ſuuz. Inſtitor dicitur mercator:eo ꝙ acquirendis mercibus ſedulus inſtet. Bonus mercator Chriſtus:qui nos non auro emit ſed ſuo ſanguine precioſo.j.Pet.j.xij. q.ij.cum redemptor:extra de ſum.tri.fidei: in clemē. de quo mercatore Auguſti . O bone mercator gratias agimus qꝛ emiſti nos:carnem tuam comedimus:ſanguinem bibimus:de con.di. ij. acceſſerunt. euangelium legimus:inſtrumentuz noſtrū:ſerui tui ſumus:creatura tua ſumus feciſti nos:redemiſti nos. vnde Bern. Voluit aūt nos emere tam magno precio propter tria. Primo vt qꝫ precioſa creatura ſit homo oſtenderet:de quo Eſa. xiij. Precioſior erit vir auro et homo mundo obryzo : ideſt auro mundo et rutilante.vñ de Bernar. Quo ego me infelix: quo me vertam:ſi tantū theſauruz : ſi precioſnm illud depoſitū qđ ſibi Chriſtus ſanguine proprio precioſius iudicauit:negligenter ꝯtingit cuſtodire. Secundo:vt homo de cetero ſe pro vili precio non exponeret,ſicut Salomō de luxurioſo ait Prouer.vj. Precium ſcorti vix vnius eſt panis:quia delectatio que ibi appetitur breuis et vilis eſt, et pro ea datur anima Chriſti ſanguine comparata:vnde ſequitur. ibi. Mulier aūt viri precioſam animaz capit. Matthei.x. Nonne duo paſſeres ſcilicet corpus et anima aſſe:ideſt denario venerūt,ideſt vendunt.i. diabolo exponuntur pro precio momentanee delectationis? As aſſis generis maſ.et tertie declinationis tria habet ſignificata:vnde verſi. As obolus:punctus decij: tibi ſit quoqꝫ pondus. Tertio vt ipſe ſolus nos poſſideret. vnde.j.Corinth.vj. Non eſtis veſtri. Empti enim eſtis precio magno:vnde Augu . Tanti emit, vt ſolus poſſideat. Fenerare cum iſto nobili mercatore qui dabit centum pro vno. Matthei.xix.

Cur tam in ſigni ꝑcio nos redemit Chriſtus.

De vitijs Laboratorum, ⁊ Ruſticorum, ⁊ agricolarum. Cap. 43.

agricolaꝝ fraudes.

RVſticorum, vel laboratoꝝ:vel agricoltoꝝ vitia deſignemus. Peccāt autem primo in decimis perſonalibus ⁊ predialibus quas non ſoluūt ⁊ ſi ſoluunt diminute,vel non integre deducendo de fructibus expenſas ⁊ ſalaria colonorum ⁊ alias fraudes exhibendo. extra de deci.cum homines de Thortona.⁊.ca.cum non ſit in homine.⁊.c.non eſt in poteſtate.⁊.xvj.q.j. decime. Secundo:quia tarde eas dant:quia dande ſunt quum fructus colliguntur vt in pre.c.cum homines:vbi de hoc legitur, ⁊ no.xvj.q.j.reuertimini: ⁊ in glo.non tamen.⁊.c.decime.ibi. Sed ſi tardius